

u ceng-en

călătorie
spre soare-apune

A Ceng-en

Călătorie spre Soare-Apune

ROMAN

Traducere: CORNELIU RUDESCU și FĂNICĂ N. GHEORGHE

Postfață, tabel cronologic și note de CORNELIU RUDESCU

**BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
EDITURA MINERVA**

**BUCUREȘTI
1971**

NOTA ASUPRA EDIȚIEI

Capitolul I

Capitolul II

Capitolul III

Capitolul IV

Capitolul V

Capitolul VI

Capitolul VII

Capitolul VIII

Capitolul IX

Capitolul X

Capitolul XI

Capitolul XII

Capitolul XIII

Capitolul XIV

Capitolul XV

Capitolul XVI

Capitolul XVII

Capitolul XVIII

Capitolul XIX

Capitolul XX

Capitolul XXI

Capitolul XXII

Capitolul XXIII

Capitolul XXIV

Capitolul XXV

Capitolul XXVI

Capitolul XXVII

Capitolul XXVIII

Capitolul XXIX

Capitolul XXX

POSTFAȚĂ

TABEL CRONOLOGIC

NOTA ASUPRA EDIȚIEI

— Drept bază pentru traducerea de față a fost adoptată versiunea selectivă în limba engleză, dată la iveală la Londra, în 1942, de cunoscutul sinolog Arthur Waley, sub titlul *Monkey* (Maimuța).

— Din cele o sută de capitole ale originalului, autorul tălmăcirii englezești nu a reținut decât un număr de treizeci, de capitole considerate esențiale pentru firul acțiunii și reprezentative pentru arta narativă a lui U Ceng-en. Din aceste treizeci de capitole nu s-au omis decât câteva nesemnificative pasaje în versuri. În privința personajelor, care în original sunt desemnate printr-un număr excesiv de mare de nume și porecle, traducerea engleză s-a fixat asupra câte unui singur nume și asupra câte unei singure porecle pentru fiecare protagonist.

— Versiunea românească a urmat textul traducerii engleze de la care nu s-a abătut decât pentru a reda mai precis poreclele sau numele câtorva dintre personajele principale, precum și pentru a reintroduce unități de măsură chineze acolo unde Arthur Waley a procedat la transpunerea acestora în unități specific anglo-saxone.

— Termenii mitologici și religioși au fost păstrați în forma în care apar în traducerea engleză.

— Versificarea stihurilor ce se întâlnesc în traducerea de față aparține poetului Stelian N. Cucu.

Capitolul I

A fost odată o stâncă. Încă de la facerea lumii, stâncă fusese în așa fel plămădită de tăriile neprihănite ale cerului și de aromele plăcute ale pământului, de puterea soarelui arzător și de farmecul clarului de lună, încât până la urmă purcese grea ca printr-o minune, se despică și dădu naștere unui ou de piatră, mare cam cât o minge. Rodit de bătaia vântului, oul a tot crescut până ce s-a prefăcut într-o maimuță de piatră care a prins pe dată viață și a început să se cațere și să alerge. Dar, cel dintâi lucru pe care a înțeles să-l facă a fost să se ploconească spre fiecare din cele patru zări. Cum isprăvi cu ploconelile, din ochi îi țâșni o puternică lumină care, străfulgerând zărilor, ajunse până la Palatul-Steiei-Polare.

Văzând această lumină ciudată, împăratul Jad, care se afla împreună cu sfetnicii lui credincioși în Sala-Tezaurului-Negurilor-Sfinte din Palatul-de-Nori-al-Portilor-de-Aur, se minună tare și dădu ordin căpitanilor săi Ochi-de-o-mie-de-leghe și Urechi-pe-aripa-vântului să deschidă poarta dinspre miazăzi a cerului și să privească afară. Cei doi căpitani s-au dus și au deschis poarta, iar după ce au privit cu pătrundere și au ascultat cu luare-aminte, se întoarseră și dădură de știre împăratului:

— Lumina purcede de pe Muntele-Florilor-și-al-Fructelor, de la hotarele micului ținut Ao-lai din partea de răsărit a continentului sfânt, spuseră ei. Pe muntele acela se află o stâncă vrăjită care a dat naștere unui ou, oul s-a prefăcut într-o maimuță de piatră care, după ce s-a ploconit spre cele patru zări, a lăsat să-i țâșnească din ochi această puternică lumină ce a ajuns până la Palatul-Steiei-Polare. Acum însă ea își potolește setea, și lumina se întuneacă.

Împăratul Jad binevoi să privească totul cu îngăduință, drept care grăi:

— Creaturile acestea ale lumii de jos sunt plămădite din tăriile îmbinate ale cerului și ale pământului și de aceea nimic din ce va urma nu trebuie să ne mai mire.

Așa că maimuța își urmă alergătura, săriturile și ținăla pe dealuri, hrănindu-se cu ierburi și tufe, bând din apa râurilor și a izvoarelor, culegând flori de pe munți și căutând fructe. Lupul,

pantera și tigrul îi erau tovarăși, cerbul și pisica sălbatică prieteni, iar gibbonii¹ și babuinii² rude apropiate. Noaptea se adăpostea pe sub râpe, iar ziua hoinărea prin peșteri și pe piscuri. Într-o dimineață foarte calduroasă, după ce s-a jucat în umbra molifiților, s-a întovărășit cu alte maimuțe și s-au dus cu toate să se scalde într-un râu de munte. Apele râului săreau și se rostogoleau ca niște pepeni la vale. O veche zicătoare spune că „păsările au grai păsăresc, iar sălbăticiunile îl au pe-al lor”. Și iată ce-și spuneau maimuțele în graiul lor:

— Niciuna dintre noi nu știe de unde vine râul ăsta. Cum n-avem ce face astăzi, ce-ar fi să-l urmărim până la izvoare?

Zis și făcut. Cu țipete de bucurie, își luară puii cu ele, pe maimuțele în spinare iar pe maimuțoii mici trăgându-i după ele, își chemară frățiorii și surioarele, și o porniră cu toate în fugă pe malul râului în sus, cățărându-se pe râpe până ajunseră la izvoare. Aici se pomeniră dintr-o dată în fața perdelei de apă a unei cascade uriașe. Cuprinse de uimire, maimuțele începură să bată din palme și să strige:

— Ce minunată apă, ce minunată apă! Când te gândești ce drum străbate ea, din cine știe ce peșteră din fundul muntelui, ca s-ajungă în noianul fără de capăt al mării! Dacă oricare dintre noi s-ar încumeta să străbată această perdea, ca să vadă de unde vine apa și să se întoarcă apoi nevătămat, l-am face regele nostru!

De trei ori a fost repetată chemarea. La a treia chemare, din mulțimea de maimuțe sări deodată una, care grăi sus și tare că se prinde pentru o asemenea faptă. Era Maimuța-de-piatră.

— Mă voi duce eu, mă voi duce eu! strigă ea.

Și iat-o! Închise ochii, se făcu ghem și dintr-un singur salt sări glonț prin mijlocul cascadei. Dar când deschise ochii dincolo și privi în jur, nu mai văzu apă nicăieri. În fața ei se întindea un pod uriaș ce strălucea orbitor. Apropiindu-se de el, văzu că era de fier poleit. Locul de sub arcul podului era plin de apa ce curgea dintr-o gaură de stâncă. Maimuța se cațără pe pod și, tot umblând și căutând cu privirea, zări mai încolo ceva ce i se păru a fi o casă.

¹ *Gibbon* — specie de maimuțe mari, cu brațe foarte lungi, care trăiește în pădurile Chinei și în ținuturile indo-malaieze.

² *Babuin* — altă specie de maimuțe mari, cu un cap ca de câine, care trăiește în regiunile tropicale.

Merse până acolo, intră și găsi înăuntru paturi, scaune și mese cu vase și cupe, toate de piatră. Ieși numaidecât afară și, de pe capul podului, văzu săpată în litere mari pe peretele râpei o inscripție pătrată, care înștiința: „Peștera aceasta a Perdelei-de-Apă, din ținutul binecuvântat al Muntelui-Florilor-și-al-Fructelor, duce la cer!” Cuprinsă de-o mare bucurie, maimuța o rupse la fugă înapoi și, ajunsă în spatele perdelei de apă, se făcu iarăși ghem, închise ochii, sări dincolo și începu să strige:

— Mare noroc! Ce mare noroc!

— Ce este? Ce se află de partea cealaltă? întrebare maimuțele adunându-se în jurul ei. E adâncă apa?

— Nu mai există apă dincolo, le răspunse Maimuța-de-piatră. Te întâmpină doar un pod de fier și mai încolo o casă trimisă din cer, în care se poate locui.

— Dar ce te face să crezi că ar fi bună de locuit? întrebare maimuțele.

— Tot locul de sub pod e plin cu apa care curge dintr-o gaură de munte. De o parte a podului se afla pomi și flori care înconjoară căsuța de piatră. Înăuntru sunt mese, cupe, farfurii, paturi și scaune – toate de piatră. Cred că ne-am simți foarte bine într-însa. Este loc îndeajuns pentru sute și mii ca noi, tineri și bătrâni. Să mergem și să rămânem acolo. Vom avea un adăpost minunat pe orice vreme.

— Ia-o înainte și arată-ne drumul! îi strigară atunci încântate maimuțele.

Maimuța-de-piatră închise iarăși ochii și dintr-un salt fu dincolo.

— Veniți toate după mine! le strigă ea.

Maimuțele mai curajoase săriră și ele îndată. Altele, mai puțin îndrăznețe, la început se codiră. Mai dădeau să sară; mai se trăgeau înapoi; mai se scărpinau după ureche; mai își frecau obrazii – dar până la urmă săriră toate dincolo, ținând cât le ținea gura. Câteva clipe mai târziu se îmbulzeau în căsuța de piatră, ba luând farfurii în mână și înșfăcând cupe, ba cățărându-se pe vatră sau bătându-se pentru paturi, ba târând după ele fel de fel de obiecte sau fâțându-se în jurul lor – așa cum sunt obișnuite să facă maimuțele cu firea lor neastâmpărată – până ce, în sfârșit, se potoliră frânte de oboseală.

Atunci, Maimuța-de-piatră se așeză pe scaun în fața lor și prinse a le vorbi:

— Mult adevăr e în vorba care zice că „nu-i nimic de făcut cu cel pe al cărui cuvânt nu te poți bizui!³”. Ați făgăduit că acela dintre noi care va izbuti să treacă prin cascadă și să vină înapoi va fi regele vostru. Eu nu numai că am făcut aceasta, dar totodată v-am găsit un adăpost, astfel încât astăzi sunteți vrednici de invidiat, fiind stăpâni în casa voastră. Pentru ce, dar, nu vă închinați în fața mea ca în fața unui rege?

Îndată ce li se aminti de făgăduiala făcută, maimuțele își împreunară palmele și se prosternară. Rânduindu-se apoi după vârstă și rang, se plecară umile, strigând:

— Mărite rege, să ne domnești o mie de ani!

După aceea, Maimuța-de-piatră își lepădă vechiul său nume, și luă titlul de „Mărinimosul-rege-al-maimuțelor”. Alese apoi dintre maimuțe, giboni și babuini câțiva să-i fie miniștri și ofițeri.

Ziua hoinăreau prin jurul Muntelui-Florilor-și-al-Fructelor, iar noaptea se odihneau în Peștera-Perdelei-de-Apă. Își duceau viața într-o desăvârșită înțelegere și prietenie, fericire și neatârnare, fără să fie nevoite să se amestece cu păsările sau cu animalele sălbatice.

Și regele maimuțelor s-a bucurat astfel sute de ani de această viață simplă, până când, într-o bună zi, la un ospăț la care luau parte toate maimuțele, se simți dintr-odată copleșit de tristețe și izbucni în plâns. Supușii săi îndată se ridicară și se rânduiri în fața lui și, înclinându-se adânc, îl întrebă:

— De ce ești trist, măria-ta?

— Deocamdată, n-am niciun motiv de nefericire, răspunse regele. Dar am o presimțire rea pentru viitor și aceasta mă neliniștește mult.

— Măria-ta se lasă cam greu mulțumit, îi spuseră maimuțele râzând. După cum știi, nu trece o zi în care să n-avem adunări vesele pe vârfuri fermecătoare de munți, în locuri binecuvântate, prin peșteri străvechi sau pe insule sfinte. Nu ne supunem nici Unicornului⁴, nici Fenixului⁵ și nici silniciei vreunui rege de-al oamenilor. O asemenea libertate înseamnă o neprețuită

³ Din Analectele (Cugetările) lui Confucius.

⁴ Animal legendar cu corp de cal și un singur corn drept. După credință, acest corn avea însușiri magice.

⁵ Pasăre mitologică care, potrivit legendei, după ce a trăit 500 ani s-a ars singură pe un rug funerar și a renăscut din propria-i cenușă, viețuind iarăși câteva sute de ani.

binecuvântare. Ce te face dar să ai o astfel de presimțire?

— Este adevărat, răspunse regele maimuțelor, că nu am a răspunde față de legea nici unui rege al oamenilor, și nici a mă teme de amenințarea vreunei sălbăticiuni sau păsări.

Totuși, cred că va sosi vremea când voi slăbi și îmbătrâni. Yama⁶ regele morții, de-abia așteaptă să mă distrugă. Să nu-mi stea la îndemnă, oare, niciun mijloc pentru ca, în loc de a renaște pe pământ, să pot trăi veșnic în lumea cerului?

Auzind cele spuse de regele lor, maimuțele își acoperiră fața cu mâinile și începură a plânge la gândul că sunt muritoare. Dar iată că din mijlocul lor sări o maimuță de rând care se încumetă a spune:

— Dacă ceea ce o neliniștește pe măria-ta este acest gând, înseamnă că pe inima măriei-tale a pus stăpânire credința religioasă. Există într-adevăr trei categorii de ființe care nu sunt supuse lui Yama, regele morții.

— Dar știi care sunt aceste categorii? îl întrebă regele.

— Da! E vorba de cei ce devin Buddha⁷, Nemuritorii și Înțelepții. Aceste trei categorii sunt iertate de Învârtirea-Roții⁸, de Naștere și de Moarte. Ei sunt veșnici ca cerul și pământul, ca munții și ca râurile.

— Și unde pot fi aflați aceștia? întrebă regele maimuțelor.

— Aici, pe pământul celor vii, în peșteri străvechi din munți fermecați, răspunse maimuța care-i vorbise.

Regele se bucură mult de cele auzite și zise:

— Atunci, cât de curând îmi voi lua rămas bun, voi coborî muntele și voi rătăci ca un nor până la marginea mării, și mai

6 Yama. Chinezii credeau într-un „regat” și un, rege al morții”, unde mergeau după moarte sufletele cu să fie judecate pentru purtările din timpul vieții. Cei care au avut o viață virtuoasă nu mai treceau prin „regatul morții” (un fel de purgatoriu), ci se înălțau direct la cer, printre divinități, unde primeau diferite ranguri și titluri: Buddha, Nemuritor, înțelept etc.

⁷ În acest sens, înseamnă „Iluminatul”, cel care a ajuns la fericirea desăvârșită prin meditație, caritate și renunțare la dorințele, pasiunile și bunurile pământești. Este idealul urmărit de practicanții religiei budiste, întrucât cei care ajung „Buddha” nu mai renasc pe pământ, ci rămân în lumea zeilor.

⁸ Este vorba de ciclul reîncarnării, după moarte, a sufletelor într-o nouă existență trupească pe pământ. Chinezii credeau că sufletele se întorceau, la nesfârșit, după fiecare moarte, pe pământ, mereu într-o altă întrupare, mai bună sau mai rea, după purtările din existența precedentă. Succedarea la nesfârșit a acestor cicluri de viață pământească era asemănată de ei cu învârtirea fără oprire a unei roți.

departe până la capătul lumii, până ce voi da de aceste trei categorii de nemuritori, că să învăț de la ei cum să rămân veșnic tânăr și să scap de judecata morții.

În urma acestei hotărâri, Maimuța-de-piatră avea să scape de chinul reîncarnării și să devină până la urmă Marele-înțelept-Maimuța-Egalul-Cerului.

Maimuțele începură atunci să bată din palme și să strige:

— Minunat! Minunat! Măine vom cutreiera munții după fructe și icre de pește și vom face un măreț ospăț de rămas bun în cinstea măritului nostru rege.

Și, așa cum puseseră la cale, a doua zi maimuțele porniră să culeagă piersici și alte fructe rare, ierburi de munte, icre galbene, tuberculi, orhidee, plante rare și flori de tot felul; rânduind apoi băncile și mesele de piatră și puseră pe ele mâncăruri și băuturi alese. Regele fu poftit în capul mesei, iar maimuțele se așezară după vârstă și rang. Trecură cupa legământului din mână în mână, îi oferiră regelui fructe și flori și băură ziua întreagă.

În ziua următoare, regele se sculă dis-de-dimineată și spuse maimuțelor:

— Ascultați, supuși ai mei! Să-mi tăiați un lemn de molift și să-mi faceți o plută. Pentru prăjină, să-mi găsiți un bambus înalt. Apoi, să-mi pregătiți o legătură cu fructe și câte ceva de-ale gurii. Pornesc la drum.

Când totul fu gata, urcă pe plută singur, o împinse în larg cu toată puterea și începu să plutească, departe, tot mai departe, spre mare, până ce, ajutat și de un vânt din spate, iată-l ajuns la marginile lumii din miazăzi. Soarta îi venise, cu adevărat, într-ajutor, căci în clipa în care pusese piciorul pe plută, un vânt puternic începuse a sufla dinspre miazăzi-răsărit, și-l împinsese fără oprire spre malul de miazănoapte-apus, unde se afla hotarul lumii din miazăzi. Încercă atunci apa cu prăjina și, văzând că-i mică, părăsi pluta și se cățăra pe mal.

Pe mal se vedeau oameni care pescuiau, vânau găște sălbatice, căutau stridii sau uscau sare. Maimuța se îndreptă spre ei și, dând să glumească, începu să facă tot felul de giumbușlucuri ciudate. Oamenii se speriară însă și o luară la fugă. Dar unul dintre ei rămase pe loc. Maimuța îl prinse în brațe cu putere și-i smulse hainele, învățând cu acest prilej cum să le îmbrace. Astfel îmbrăcată,

Maimuța începu să umble în două picioare prin orașe și cetăți, prin târguri și bazare, imitând felul de a se purta și a vorbi al oamenilor. Dar tot timpul Maimuța urmărea să afle unde trăiesc Nemuritorii și să-și însușească de la ei tainele tinereții veșnice. Oamenii pe care îi întâlnea erau însă cu gândul numai la câștig și glorie. Niciunul dintre ei nu se gândea la sfârșitul care-l aștepta. Așa că Maimuța nu contenea să caute drumul spre nemurire, dar nu izbutea să-l descopere.

Și timp de opt-nouă ani umblă astfel Maimuța din cetate în cetate, din oraș în oraș, până ce ajunse la malurile Oceanului-din-Apus. Socotind că dincolo de acest ocean nu se poate să nu se afle nemuritorii căutați, își făcu iarăși o plută, asemenea celei pe care o avusese, și pluti pe Oceanul-din-Apus până ce ajunse la marginile Continentului-din-Apus. Aici coborî pe uscat și, tot cercetând locurile, zări un munte înalt și măreț ce se ridica din mijlocul unor păduri dese. Cum nu-i era frică de lupi și nici de tigri sau pantere, Maimuța își făcu drum prin pădure, și iat-o ajunsă pe cel mai înalt pisc al muntelui. Nu isprăvi bine a cerceta cu privirea împrejurimile, când deodată auzi o voce omenească venind din inima pădurii. O luă în grabă într-acolo și ascultă cu luare-aminte. Era cineva care cânta, iar din cuvintele lui prinse următoarele:

Nu-mi făuresc nici țeluri, și nici nu-mi fac vreun plan.

De glorie și-obidă, n-am teamă nici alean.

Viața mea e simplă, trec zilele domoale.

Iar oamenii pe care îi întâlnesc în cale

Trăiesc în nemurire și-n limpede lumină.

Și tălmăcesc sihaștrii, în pacea lor senină,

În locuri depărtate și-n liniști de păduri.

Ale împărăției Galbene sfinte scripturi.

Auzind aceste cuvinte, Maimuța își stăpâni cu greu bucuria.

„Desigur că prin preajmă se află nemuritori”, își spuse ea.

Se afundă în pădure și, tot căutând, îl descoperi pe cel ce cânta – era un tăietor de lemne care sfârteca vreascuri.

— Preacinstite Nemuritor, i se adresă Maimuța, apropiindu-se. Discipolul tău ți se pleacă înaintea cu supunere.

Tăietorul de lemne fu atât de surprins, încât scăpă toporul din

mână.

— Faci, desigur, o greșeală, îi răspunse el întorcându-se și salutând. Eu nu sunt decât un biet tăietor de lemne, calic și înfometat. Ce te face să-mi vorbești ca unui Nemuritor?

— Dacă nu ești Nemuritor, spuse Maimuța, de ce vorbeai mai adineauri despre tine ca și când ai fi unul dintre ei?

— Dar ce-am spus, se miră tăietorul, de te-a făcut să crezi c-aș fi Nemuritor?

— Când am ajuns la marginea pădurii, te-am auzit cântând:

*Iar oamenii pe care îi întâlnesc în cale
Trăiesc în nemurire și-n limpede lumină.
Și tălmăcesc sihaștrii, în pacea lor senină,
În locuri depărtate și-n liniști de păduri,
Ale împărăției Galbene sfinte scripturi.*

Scripturile acestea sunt texte taoiste secrete⁹. Ce poți fi dar decât un Nemuritor?

— Nu vreau să te înșel, răspunse tăietorul de lemne. Cântecele acesta l-am învățat, într-adevăr, de la un Nemuritor, care trăiește nu departe de coliba mea. Văzându-mă cum muncesc din greu ca să pot trăi și că sunt un biet om cu multe necazuri, m-a sfătuit ca atunci când sunt mai necăjit, să-mi spun singur cuvintele acestui cântec, și greutatea mi s-or părea mai puțin apăsătoare și mai ușor de trecut. Mai adineauri, de pildă, mă simțeam deznădăjduit, și de aceea am început să cânt. Nu mi-am închipuit că mă ascultă cineva.

— Atunci, dacă Nemuritorul acesta trăiește pe-aci pe-aproape, cum se face că nu i-ai devenit discipol? Ai fi putut învăța de la el ce să faci ca să nu îmbătrânești niciodată.

— Eu duc o viață grea, răspunse tăietorul. Acum vreo opt-nouă ani l-am pierdut pe tata. Neavând alți frați sau surori, grija de a vedea de mama, rămasă văduvă, a căzut pe mine. Pentru aceasta am fost nevoit să muncesc din greu, din zori și până-n noapte. Mama este acum bătrână și n-o pot părași. Grădina nu ne-o putem îngriji și

⁹ Taoism, religie populară pe atunci în China. Constă dintr-un amestec curios de adorare a spiritelor naturii și a morților, demonolatrie, superstiții, vrăjitorie, magie și precepte din doctrina filosofică a lui Lao Dзі (sec. VI. î.e.n.).

de-abia avem ce îmbrăca și mânca. Tot ce pot face este să tai zilnic câte două legături de lemne de foc, să merg la târg cu ele și cu bănuții pe care îi câștig astfel să cumpăr câțiva pumni de orez pe care îi fierb și-i dau mamei să mănânce. Așa că timpul nu-mi îngăduie să mă duc să învăț magie.

— Din cele ce-mi spui, văd că ești un om bun și cinstit. Cucernicia ta va fi, desigur, răsplătită. Tot ce-ți cer este să-mi arăți unde locuiește Nemuritorul. Aș dori foarte mult să-l văd și să-i vorbesc.

— Foarte aproape, spuse tăietorul de lemne. Muntele acesta este Muntele-Teresei-Sfinte, iar în el se află o peșteră numită Peștera-Lunii-Aplecate-și-a-celor-Trei-Stele. În peșteră trăiește un Nemuritor căruia i se spune patriarhul Subodi. La vremea lui a avut nenumărați discipoli, acum însă nu mai are decât vreo treizeci, patruzeci. Dacă ai să o iei spre miazăzi, la vreo opt-nouă *li*¹⁰ în sus pe cărăruie, dai de casa lui.

— Cinstate frate, spuse Maimuța apucându-l de mână pe tăietor, vino cu mine și dacă am să mă aleg cu vreun folos, n-am să uit că tu m-ai îndrumat într-acolo.

— Greu mai poți face pe unii oameni să înțeleagă, spuse tăietorul. Doar ți-am spus de ce nu pot merge. Dacă aș merge cu tine ce s-ar mai alege din munca mea? De aceea, sunt nevoit să tai mai departe lemne, iar tu caută-ți singur drumul.

La auzul acestor cuvinte, Maimuța își dădu seama că nu mai are altceva de făcut decât să-și ia rămas bun. Ieși din pădure, găsi cărarea și o luă în sus, vreo șapte-opt *li*, până ajunse la o peșteră transformată în locuință. Dar ușa era zăvorâtă. Peste tot era liniște și niciun semn că ar fi cineva primprejur. Când întoarse capul, zări pe vârful unei râpe o placă de piatră, înalta de vreo treizeci de *ci*¹¹ și lată de opt, pe care se afla o inscripție cu litere mari: „Peștera-Lunii-Aplecate-și-a-celor-Trei-Stele de pe Muntele-Teresei-Sfinte”. Oamenii din locurile astea – își spuse Maimuța – sunt fără îndoială foarte cinștiți. Așadar, există cu adevărat un astfel de munte și o astfel de peșteră! Privi o clipă împrejur dar, neîndrăznind să bată la ușă, se urcă într-un molift și începu să mănânce semințe și să se joace prin rămuriș. Puțin timp după aceea

¹⁰ *Li* — unitate de lungime chineză egală cu 576 metri.

¹¹ *Ci* — unitate de lungime chineză egală cu 32 centimetri.

auzi pe cineva strigând. Se deschise apoi ușa peșterii și văzu ieșind un băiat de o rară frumusețe, care nu semăna de loc cu cei pe care-i cunoscuse până atunci. Băiatul strigă:

— Cine face atâta larmă pe-aici?

Maimuța sări din pom, se-apropie de băiat, îi făcu o plecăciune și-i spuse:

— Preafrumosule băiat, sunt un simplu învățăcel venit pe-aci să studieze nemurirea. Departe de mine gândul de a pricinui vreo tulburare.

— Tu, un învățăcel? se minună râzând băiatul.

— Fără îndoială! Întări Maimuța.

— Maestrul meu își ține tocmai predica, reluă băiatul. Înainte însă de a-și anunța subiectul, mi-a spus să mă duc la ușă și, în cazul că a sosit cineva dornic de învățătură, să mă îngrijesc de el. Cred că la tine s-a gândit când a spus asta.

— Fără doar și poate, la mine s-a gândit, adevări Maimuța.

— Atunci, vino cu mine, zise băiatul.

Maimuța își potrivi hainele și-l urmă pe băiat în peșteră. În față li se deschideau niște încăperi uriașe și, după ce trecură din încăpere în încăpere, prin săli înalte și nenumărate coridoare și chilii, ajunseră în fața unui *kan*¹² de jad verde pe care sta așezat într-un jilt patriarhul Subodi, cu treizeci de Nemuritori mai mărunți strânși în fața lui. Ajunsă aci, Maimuța se opri, se prosternă și atinse de trei ori pământul cu capul, murmurând:

— Maestre, maestre! Te rog să primești umilul meu omagiu de învățăcel pentru învățătorul lui.

— Dar de unde vii? Întrebă patriarhul. Spune-mi, mai întâi, care-i țara și numele tău și după aceea repetă plecăciunile.

— Viu din Peștera-Perdelei-de-Apă de pe Muntele-Florilor-și-al-Fructelor, din ținutul Ao-lai.

— O, atunci să pleci de-aici! Țipă patriarhul. Îi cunosc prea bine pe oamenii de-acolo. Toți sunt pungași și vicleni. Niciunul dintre ei nu este vrednic să dobândească iluminarea.

Maimuța se ploconi de mai multe ori adânc și răspunse repede:

— În vorba mea nu este nicio viclenie. Am spus doar adevărul curat.

¹² *Kan* — în chineză, estradă.

— Dacă pretinzi că spui adevărul, zise patriarhul, cum de poți să te lauzi că vii din ținutul Ao-lai? Între acest ținut și cel de aici se întind două oceane și întreg Continentul-din-Miazăzi. Cum a fost cu putință să ajungi până aici?

— Ca s-ajung până aici, mi-au trebuit mai bine de zece ani, în care timp am plutit pe oceane și am cutreierat țări de-a rândul, îi răspunse Maimuța.

— M'da, zise patriarhul. Presupunând că ai venit cu opriri scurte, nu-i chiar cu neputință. Dar, ia spune-mi acum, care-i *sing*-ul¹³ tău?

— Niciodată nu-mi ies din *sing*, răspunse Maimuța. Dacă sunt rău tratat, nu mă necăjesc. Dacă sunt lovit, nu mă înfurii; dimpotrivă, sunt de două ori mai cuviincios ca mai înainte. Nu mi-am ieșit din *sing* niciodată în viață.

— Dar eu nu am înțeles să te întreb de acest fel de *sing*, spuse patriarhul. Te-am întrebat care-i familia ta, ce nume poartă?

— Eu n-am familie – nici tată, nici mamă.

— Chiar așa? zise patriarhul. Doar nu te-oi fi născut dintr-un arbore!

— Nu chiar așa! Am ieșit însă dintr-o piatră. O piatră miraculoasă de pe Muntele-Florilor-și-al-Fructelor, care a plesnit când i-a sosit vremea, și eu am ieșit din ea.

— Ei, acum să vedem ce nume de învățăcel să-ți dăm. Sunt douăsprezece cuvinte pe care le folosim pentru astfel de nume, după treapta de învățătură pe care se află învățăcelul. Or, tu ești pe cea de-a zecea treaptă.

— Dar care sunt cele douăsprezece cuvinte? întrebă Maimuța.

— Sunt: *Întins, Mare, Înțelept, Dibaci, Adevărat, Supus, Natură, Ocean, Ager, Cunoscător, Desăvârșit și Iluminat*. Cum tu te afli pe treapta a zecea, în numele tău trebuie să intre cuvântul „Cunoscător”. Ce-ai zice dacă te-ai numi „Cunoscătorul-Neantului”¹⁴?

— Minunat! răspunse Maimuța râzând. De-acum înainte numele să-mi fie „Cunoscătorul-Neantului”.

¹³ *Sing*, cuvânt chinez cu dublu înțeles : *nume de familie și fire* (fel de a fi).

¹⁴ *Neant*, noțiune budistă, echivalentă cu „nimicnicia lumii pământești”. Conform religiei budiste, omul trebuie să ajungă la o revelație mistică a „neantului”, a nimicniciei vieții pământești, iar calea spre această revelație — „iluminare” în termen religios — constă din practici religioase foarte severe și acțiuni pioase.

Așa că acesta rămase numele religios al Maimuței. Și, cum nu știți dacă, înzestrată cu acest nume, ea va fi dobândit sau nu până la urmă iluminarea, ascultați cele ce vi se vor povesti în capitolul ce urmează.

Capitolul II

Maimuța se bucură atât de mult de noul ei nume, încât încep să sară în sus și să facă plecăciuni de recunoștință în fața patriarhului. Subodi dădu atunci poruncă ucenicilor s-o însoțească în încăperile dinafară și s-o învețe cum să stropească pe jos, cum să șteargă praful, cum să răspundă cuviincios când i se vorbește, și cum să intre, să iasă sau să umble prin împrejurimi. Maimuța se înclină apoi respectuos în fața celorlalți învățăcei și ieși în coridor, unde își pregăti un culcuș.

A doua zi, încă din zori, făcu dimpreună cu ceilalți învățăcei exerciții de vorbire și purtare cuviincioasă; studiară scripturile, discutară despre dogmele religioase, făcură exerciții de scriere și arseră tămâie. Și tot astfel zi de zi. În orele libere mătura podeaua, săpa în grădină, îngrijea florile și pomii, mergea după lemne, aprindea focul, sau scotea și căra apă cu căldările. I se dădea tot ce-avea nevoie pentru trai.

Au trecut astfel vreo șase-șapte ani de când trăia în peșteră. Într-o zi, patriarhul, așezându-se pe locul său de ceremonie, își chemă ucenicii și începu să le vorbească despre „Calea cea Mare”¹⁵. Maimuța era atât de încântată de cele ce auzea, încât începu să se ciupească de urechi și să-și frece obrajii. Fruntea i se însenină, ochii îi râdeau de bucurie și nu-și mai putea stăpâni neastâmpărul, dând din mâini și bătând din picioare. Patriarhul, văzând-o, se întrerupse și-i aruncă o privire, strigându-i:

— La ce-ți folosește șederea aci, dacă, în loc să-mi ascuți predica, ți-ai joci ca un nebun?

— Eu ascult cu cea mai mare atenție, răspunse Maimuța. Dar,

¹⁵ *Calea*, în limba chineză *Tao*, este folosită în scrierile religioase chineze în sensul de „principiu”, „unitate”, „cale spre desăvârșire”.

cum spui lucruri atât de minunate, nu-mi pot stăpâni bucuria de a le auzi. Asta-i singura pricină c-am început să ȝopăi și să joc. Te rog să nu fi supărat pe mine.

— Prin urmare, îți dai seama de profunzimea spuselor mele! Dar de cât timp ești, mă rog, în peșteră?

— S-ar putea să-ți pară că sunt un neghiob, răspunse Maimuța, dar mărturisesc că nu știu de când m-ai trimis prima dată după lemne de foc, m-am urcat pe muntele din spatele peșterii, unde am dat de-o coastă acoperită în întregime cu piersici; ei bine, din piersicile acelea am mâncat pe săturate de vreo șapte ori.

— Acesta-i Muntele-Florilor-de-Piersici-Lucitoare, spuse patriarhul. Dacă ai mâncat de șapte ori piersici, înseamnă că te afli aici de șapte ani. Spune-mi acum, ce fel de înțelepciune dorești să înveți de la mine?

— Las la alegerea ta, răspunse Maimuța. Orice fel de înțelepciune – mi-e totuna.

— Sunt trei sute șazeci de școli de înțelepciune, adăugă patriarhul, și toate duc la desăvârșirea de sine; pe care dintre aceste școli vrei s-o urmezi?

— Pe aceea pe care o vei socoti cea mai potrivită pentru mine. Sunt numai ochi și urechi.

— Bine, atunci ce-ai spune, de pildă, dacă te-aș învăța Magie? Ai vrea?

— Ce fel de înțelepciune este Magia? întrebă Maimuța.

— Înseamnă să poți să chemi duhuri, să călărești pe pasărea Fenix, să faci prorociri amestecând tulpini de coada șoricelului, să înveți cum să ocolești nenorocirile și cum să-ți cauți fericirea.

— Dar as putea trăi veșnic? întrebă Maimuța.

— Hotărât, nu! spuse patriarhul.

— În cazul acesta, școala nu-i bună pentru mine.

— Atunci, ce-ai spune dacă te-aș învăța Filosofia naturii? îl întrebă iarăși patriarhul.

— Dar asta ce mai înseamnă? răspunse Maimuța.

— Înseamnă să cunoști învățătura lui Confucius¹⁶, pe cea a lui

¹⁶ *Confucius* (sau *Cung Fu-dzi*) filosof chinez (551—479 î.e.n.), fondatorul unei doctrine și școli filosofice care a devenit cultul oficial al Chinei feudale.

Buddha¹⁷ și a lui Lao Dzî¹⁸, a dualiștilor¹⁹ și a lui Mo Dzî²⁰, precum și pe cea a doctorilor în medicină; înseamnă să citești scripturile, să spui rugăciuni, să înveți cum, la un simplu semn sau chemare, să-i faci pe discipoli și adepți să se strângă în jurul tău.

— Voi trăi, însă, veșnic? întrebă Maimuța.

— Dacă numai asta dorești, tare mi-e teamă că filosofia nu este pentru tine mai mult decât o proptea la un perete.

— Maestre, răspunse însă Maimuța, eu sunt un om de rând, simplu, și nu înțeleg vorbele astea mari. Ce vrei să spui prin „proptea la un perete”?

— Atunci când oamenii ridică o clădire, spuse patriarhul, și vor s-o facă mai trainică, ei îi sprijină zidurile cu un stâlp. Vine totuși o zi când acoperișul se prăbușește, iar stâlpul putrezește și el.

— Dar asta nu prea miroase a viață lungă, răspunse Maimuța. Așadar, nu voi învăța filosofie!

— Ce părere ai avea atunci despre cvietism²¹ spuse patriarhul.

— Dar asta ce mai e? întrebă Maimuța.

— Asta înseamnă hrană săracă, inacțiune, meditație, înseamnă să te abții de la vorbă și de la orice faptă și să practici yoga²², întins pe pământ, sau în picioare.

— Dar voi trăi veșnic? întrebă iarăși Maimuța.

— Roadele cvietismului, răspunse patriarhul, nu sunt mai bune ca huma nearsă în cuptor.

— Văd că memoria îți este cam scurtă, zise Maimuța. Doar ți-am spus adineauri că nu pricep acest fel de a vorbi! Ce vrei să spui prin „huma nearsă în cuptor”?

— Cărămizile și olanele, vorbi patriarhul, pot aștepta mult și bine gata pregătite în cuptor, dar dacă nu au fost încă arse, vine o zi când

¹⁷ *Buddha* (sec. VI î.e.n.) fondatorul budismului, doctrină filozofică religioasă, creată în India și răspândită apoi în China, Japonia și tot sud estul Asiei.

¹⁸ *Lao Dzî*, filozof (pe la anul 600 î.e.n.). întemeietorul taoismului, a propovăduit o filozofie religioasă de disprețuire a lucrurilor pământești

¹⁹ Adepții unui sistem filozofico-religios, potrivit căruia totul în natură se conduce după două principii în continuă luptă: principiul binelui și principiul răului.

²⁰ *Mo Dzî*, filozof chinez, contemporan cu Confucius.

²¹ Doctrină filozofico-religioasă potrivit căreia perfecționarea morală se atinge prin atitudine pasivă față de viață, prin indiferență totală față de orice împrejurări

²² Sistem filozofic care-și are originea în India, constând din contemplare, extaz și practici ascetice.

încep ploile și atunci vor fi luate de apă.

— Nici asta nu făgăduiește prea mult pentru viitor, spuse Maimuța. Așadar, cred că n-am să-mi dau osteneala nici cu cvietismul.

— Ai putea încerca atunci să înveți unele exerciții, propuse patriarhul.

— Ce înțelegi prin asta?

— Diferite forme de minuni, zise patriarhul, cum ar fi de pildă „Să culegi *In* și să-l contopești în *Iang*²³, „Să tragi cu arcul slobozind catapulta”, „Să te freci pe buric și să nu mai răsufli”. Apoi sunt unele practici alchimiste, cum ar fi „Explozia Magică”. „Să arzi trestii și să trăsnești trepiedul”, „Să obții plumb roșu”, „Să topești piatră de toamnă”²⁴ și „Să bei laptele miresei”.

— Și toate astea mă vor face să trăiesc veșnic? întrebă Maimuța.

— A crede asta, este totuna cu a încerca să pescuiești luna din apă.

— Iar începi? Ce înțelegi, mă rog, prin „a pescui luna din apă”?

— Când luna se află pe cer, lămurî patriarhul, ea se oglindește în apă și arată ca și când ar fi adevărată. Dar dacă încerci să pui mâna pe ea, îți dai seama că nu este decât înșelăciune.

— Nici asta nu-mi pare să fie ceva prea bun, spuse Maimuța. Prin urmare, n-am să învăț nici exerciții d-astea.

— Ei, asta-i bună! strigă patriarhul, și după ce coborî de pe *kan*, apucă nuiaua și arătând spre Maimuța, spuse:

— Tu, maimuță puturoasă! Asta nu vrei, aia nu vrei, dar ce-ai dori să-nveți, aș vrea să știi?

Și, vorbindu-i astfel, o lovi de trei ori în cap. Își duse apoi mâinile la spate, îndreptându-se grăbit spre camera lui, și după ce spuse celor de față să plece, zăvorî ușa după el.

Învățăceii se întoarseră mâniati spre Maimuța și începură s-o ocărască:

— Maimuța ticăloasă! Așa socotești tu că trebuie să te porți? Maestrul vrea cu orice chip să te învețe, iar tu în loc să-i fi recunoscătoare, faci nazuri. Acum se simte foarte jignit de purtarea ta și nu se știe când o să se mai întoarcă la noi.

²³ După concepția confucianistă, cele două forțe ale creației (*In* — principiul feminin și *Iang* — principiul masculin) care se completează reciproc.

²⁴ Meteorii, care cad pe pământ îndeosebi toamna.

Învățăceii erau toți peste măsură de mânioși și-și vărsau acum focul pe maimuță. Maimuța nu se arătă însă deloc neliniștită, ba le răspunse chiar c-un rânjet batjocoritor. Pasămite că se pricepea să tălmăcească semnele tainice, și de aceea nici nu răspunse vorbelor mânioase, nici nu încercă să se apere. Ea înțelesese că maestrul, lovind-o de trei ori, îi dăduse întâlnire la a treia strajă²⁵ și că, plecând cu mâinile la spate, îi dăduse de știre să-l caute în încăperile lui. Zăvorârea ușii însemna că trebuie să vină pe ocolite, prin ușa din dos, pentru a fi inițiată în tainele învățaturii.

Până se sfârși ziua, Maimuța se zbenguie dimpreună cu ceilalți învățăcei prin fața peșterii, așteptând cu nerăbdare căderea nopții. Cum se întunecă, se duse să se culce ca și ceilalți la locul ei obișnuit. Închise apoi ochii și se prefăcu că doarme, răsuflând ușor și regulat. În munți, nu sunt străjeri care să bată sau să anunțe orele de strajă.

Singurul lucru ce-i rămânea de făcut Maimuței era deci să-și numere răsuflările. Și când socoti că trebuie să fie ora șobolanului (de la 11 seara până la 1 noaptea), se ridică foarte încet, își luă repede hainele, deschise ușor ușa din față, își lăsă tovarășii adormiți și, făcând un ocol, ajunse la ușa din dos. Ușa era întredeschisă.

„Sunt sigură acum că maestrul mi-a dat să înțeleg că vrea să mă inițieze”, își spuse în sinea sa Maimuța. „De asta a și lăsat ușa deschisă.”

Se strecură deci în cameră și se duse de-a dreptul la patul maestrului. Maestrul sta ghemuit în pat, cu fața la perete. Nu îndrăzni să-l trezească, ci îngenunche lângă pat. Dar, după foarte puțin timp, patriarhul se trezi, își întinse picioarele și începu să vorbească singur, în șoaptă:

Greu, foarte greu! Mă năpădește-o teamă,
Calea e taina tainelor cea mai de seamă!
Deci nu umbla, cu inima necugetată,
Cu *elixirul cel de aur*²⁶, niciodată,
Așa cum ai umbla c-un fel de jucărie.
De-ncredințezi cui e nedemn ca să le știe

²⁵ În vechime, la chinezi, durata nopții era împărțită în 5 părți, numite străji, variind între 1 1/2 – 2 1/2 ore, care se anunțau cu sunete de tobă.

²⁶ Secretul vieții veșnice

Ascunsele-adevăruri, marile mistere,
O grea otravă va fi vorba ta și fiere,
În gură limba ți se va usca-n vecie.

— Maestre, zise Maimuța dându-și seama că patriarhul s-a trezit, am venit mai adineauri și m-am așezat aci în genunchi.

Patriarhul, care îi recunoscuse vocea, dădu așternutul la o parte și se ridică în capul oaselor.

— Maimuță ticăloasă, îi spuse Subodi, de ce nu dormi unde ți-e locul și ai venit la mine pe intrarea din dos?

— În predica de azi, răspunse Maimuța, mi-ai poruncit să vin la a treia strajă, pe ușa din dos, pentru inițiere. De aceea am cutezat să vin de-a dreptul lângă patul tău.

Patriarhul, auzind acestea, fu încântat și gândi în sinea sa:

„Învățăcelul ăsta trebuie să fie, fără îndoială, așa cum spune el, o creație naturală a cerului și pământului. Altfel, nu mi-ar fi putut tălmăci semnele mele tainice.”

— Aici suntem singuri, urmă Maimuța, și nu ne-aude nimeni. Fie-ți milă de mine și învață-mă Calea Vieții Lungi. N-am să uit niciodată bunătatea ta.

— Pentru că ți-ai dovedit chemarea pentru asta, tălmăcind semnele mele tainice, vino mai aproape și ascultă cu luare-aminte. Am să-ți dezvălui taina Vieții Lungi.

Maimuța se izbi cu capul de pământ ca să-și arate recunoștința, își desfundă bine urechile și îngenunchind lângă pat, așteptă cu toată atenția. Patriarhul începu să recite:

Nu irosi, păstrează bine Izvoarele vieții tale.

Acesta-i sâmburul oricărei Divine sau lumești magii.

Totu-i cuprins în trei cuvinte,

Ușor în minte să le ții,

Vorbesc de: suflet și de spirit și de prelunga răsuflare.

Păzește-ți-le de aproape și apără-le cât mai tare,

Păstrează-le-n lăcașul lor.

Nu irosi nimic din ele,

Aceasta-i tot ce poți afla și-ți dau eu ca învățător.

Broasca țestoasă fie-ți pildă și șarpele-ncolăcitor.

Atât de bine sunt închise și învelite de-al lor scut,

Încit izvoarele vieții le sunt mereu ca la-nceput.
Chiar dacă *Lotusul de Aur*
L-ai pune-n miezul unui rug,
Unicele *Cinci Elemente*²⁷
Se schimbă, dar nu se distrug,
Se-mbină altfel, se combină
Și un nou rost redobândesc.
Deci dacă tu astfel vei face,
Un Buddha vei ajunge-n pace
Sau un Nemuritor ceresc.

La auzul celor spuse de patriarh, întreaga făptură a Maimuței se cutremură. Și le întipări bine în memorie, mulțumi cu umilință patriarhului și ieși prin aceeași ușă din dos. Pe cer, se ivea dinspre răsărit palida lumină a zorilor. Luă înapoi același drum pe care venise, deschise încet ușa din față și merse la culcușul său, foind într-adins așternutul, ca să-și trezească tovarășii.

— Sculați-vă! le strigă ea. S-a făcut ziuă!

Ceilalți învățăcei, care dormiseră în acest timp, nici nu știau că Maimuța dobândise iluminarea.

Timpul trecea repede.

După vreo trei ani, patriarhul urcă iarăși pe *kan*-ul lui împodobit cu pietre scumpe ca să predice discipolilor. Subiectul predicii privea „Parabolele” și problemele dogmatice ale sectei Zen²⁸, iar tema aleasă trata despre „Învelișul înfățișărilor exterioare”. Deodată, însă, patriarhul se întrerupse și întrebă:

— Unde-i discipolul „Cunoscătorul-Neantului”?

Maimuța îngenunche atunci în fața lui și răspunse:

— Aici sunt!

— Până unde ai ajuns cu învățătura? întrebă patriarhul.

— În ultimul timp, răspunse Maimuța, ființa mea spirituală s-a înălțat mult, iar izvoarele vitale ale puterii mele se întăresc mereu, tot mai mult.

— Atunci, îi spuse patriarhul, nu-ți mai rămâne de învățat decât

²⁷ Conform vechii filozofii chineze, cele cinci elemente ale naturii erau : metalul, lemnul, apa, focul și pământul.

²⁸ Sectă budistă răspândită în Japonia, cu elemente ale taoismului mistic, fiind apreciată mai ales de persoanele culte și de artiști.

cum să te ferești de cele trei calamități.

— Poate că n-am priceput bine, răspunse Maimuța îngrozită. Dar eu am crezut că tainele pe care le-am învățat mă vor ajuta să trăiesc veșnic și mă vor apăra de foc, de apă și de orice rău. Nu înțeleg, dar, ce vrei să spui cu cele trei calamități.

— Ce-ai învățat până acum, zise patriarhul, te va ajuta să-ți păstrezi înfățișarea tânără și să-ți prelungești viața. Dar după cinci sute de ani, cerul va slobozi pe pământ un fulger, care, dacă nu vei avea istețimea să i te ferești din cale, te va nimici. După alți cinci sute de ani, cerul va trimite pe pământ un foc, care te va mistui. Focul acesta este de-o natură deosebită. Nu este un foc obișnuit și nici foc ceresc, ci este un foc care pornește dinlăuntru tău, care îți va mistui măruntaiele și-ți va preface tot trupul în cenușă și toți cei o mie de ani ai tăi de desăvârșire în deșertăciune. Dar, să zicem că vei scăpa și de asta. Peste alte cinci sute de ani, însă, va veni și va sufla asupra ta un vânt puternic. Acest vânt nu va fi însă nici vânt din răsărit sau din miazăzi, nici vânt din apus sau din miazănoapte, nici vânt de flori sau de salcie și nici vânt de molifti sau de bambuși. Va fi un vânt care va sufla de jos în sus, îți va pătrunde în măruntaie, va trece prin diafragmă și va ieși prin cele nouă deschizături²⁹ ale trupului. Acest vânt topește carnea și oasele, și astfel întreg trupul dispare. Tu trebuie să ajungi, prin urmare, să te poți feri de aceste trei calamități.

La auzul spuselor patriarhului, de groază, Maimuței i se făcu părul măciucă. Se prosternă și zise:

— Te implor, fie-ți milă de mine și învață-mă cum să mă feresc de aceste calamități și nu voi uita niciodată bunătatea ta.

— N-ar fi greu, spuse patriarhul, dacă înfățișarea ta ar fi la fel ca a celorlalți.

— Capul mi-e rotund și privește în sus spre cer, iar tălpile-mi sunt drepte și pășesc pe pământ, zise Maimuța. Am nouă deschizături, patru membre, cinci organe interne în partea de sus a corpului și șase în partea de jos, la fel ca toți oamenii.

— E adevărat că semenii cu oamenii în multe privințe, îi spuse

²⁹ Medicina chineză considera că trupul omului are cinci deschizături. Cifra nouă, din text, rezultă din numărarea separată a orificiilor exterioare care dau într-o deschizătură comună sau în perechi : două nări și gura, două urechi, doi ochi, orificiul anal și orificiul genito-urinar.

patriarhul, dar ai fălcile prea mici.

Și, într-adevăr, maimuțele au obraji scobiți și botul ascuțit.

Maimuța își pipăi atunci fața și spuse râzând:

— Maestre, e adevărat că am unele lipsuri, dar nu uita că am și ceva mai mult decât ei; am niște pungi sub fălci³⁰, pe care s-ar cădea să mi le pui la socoteală ca ceva ce lipsește oamenilor obișnuiți.

— Ai dreptate, spuse patriarhul. Atunci, uite: sunt două căi prin care poți scăpa de asemenea calamități. Ți-o vei alege sau pe una, sau pe cealaltă. Una este Tactica-Polonicului-Ceresc, care se compune din treizeci și șase de feluri de transformări, iar cealaltă este Tactica-Măsurării-în-Luptă pe pământ, care se compune din șaptezeci și două de feluri de transformări.

— Tactica celor șaptezeci și două de transformări pare să fie mai bună, spuse Maimuța.

— Atunci, vino să te învăț formula, îi zise patriarhul. Și șopti la urechea Maimuței o formulă magică.

Regele-Maimuța era deosebit de înzestrat ca să poată pricepe și să țină minte orice. Începu, așadar, să practice formula încredințată și, după ce se exersă singur puțină vreme, ajunse să stăpânească în mod desăvârșit toate cele șaptezeci și două de transformări.

Într-o bună zi, pe când maestrul și discipolii săi se aflau în fața peșterii și admirau priveliștea de seară, patriarhul întrebă pe Maimuță:

— Ei, cum merge treaba, Maimuță?

— Datorită bunătății tale, răspunse Maimuța, truda mea a fost încununată cu succes. Nu numai că mi-am însușit toate transformările, dar pot să și zbor.

— Ei, ia arată-mi cum faci! îi zise patriarhul.

Maimuța își alătură picioarele, sări cam șaiszeci de *ci* în aer și după ce ajunse până în nori, se lăsă jos în fața patriarhului. În tot timpul zborului, nu străbătuse mai mult de trei *li*.

— Maestre, întrebă Maimuța, nu-i așa că asta înseamnă să zbori pe nori³¹?

— Eu aș numi-o mai degrabă o târâre pe nori, zise patriarhul

³⁰ Unele specii de maimuțe au niște pungi bucale, pe care le umplu în mod obișnuit cu boabe.

³¹ Se pare că e vorba aici de unele artificii de magie taoistă.

râzând. O veche zicătoare spune: „Un Nemuritor ajunge într-o dimineată până la Marea-din-Nord și până seara este la Tsang U”. Așadar, dacă socotești cât timp ți-a trebuit ca să faci doar doi *li*, asta abia dacă înseamnă o târâre pe nori.

— Ce înțeles are însă zicătoarea cu Marea-din-Nord și Tsang U? întrebă Maimuța.

— Înțelesul este că un adevărat zburător pe nori, îl lămuri patriarhul, pornind dis-de-dimineată de la Marea-din-Nord, poate trece peste Marea-din-Răsărit, Marea-din-Apus și Marea-din-Miazăzi și să ajungă iarăși pe pământ la Tsang U – adică la Ling-ling, lângă Marea-din-Nord. Cu alte cuvinte, să zbori pe nori înseamnă să faci ocolul celor patru mări în aceeași zi.

— Pare să fie un lucru foarte greu, răspunse Maimuța.

— Nimic nu-i greu pe lume, spuse patriarhul. Numai mintea noastră îngreunează lucrurile.

— Maestre, reluă Maimuța prosternându-se, ai putea să faci o treabă bună cu mine. Pentru că tot ai vorbit de asta, ajută-mă să învăț și meșteșugul de a zbura pe nori. Și n-am să uit niciodată cât de mult îți datorez.

— Când Nemuritorii zboară pe nori, spuse patriarhul, ei stau cu picioarele încrucișate și pornesc drept în sus din această poziție. Tu faci cu totul altfel – îți lipești picioarele și apoi sări. Da, am să-ți arăt chiar acum în ce fel trebuie să faci ca să zbori pe nori cu adevărat. Uite, ai să înveți Trapezul-pe-nori.

Și patriarhul o învătă formula magică, spunându-i:

— Fă o pasă, spune cuvântul magic, strânge pumnii și un singur salt te va duce învărtindu-te o sută opt mii de *li*.

Auzind acestea, ceilalți învățăcei începură să râdă și să glumească între ei, spunând:

— Maimuța are noroc. Dacă învătă meșteșugul ăsta, o să poată să ducă depeșe, să împartă scrisori și să vestească porunci. Într-un fel sau altul, va putea oricând să-și câștige traiul.

Înserase de-a binelea. Maestrul și învățăceii meraseră la culcare. Maimuța însă petrecu toată noaptea exersând Trapezul-pe-nori, astfel încât până la ziuă era pe deplin stăpână și pe acest exercițiu și putea călători prin spațiu oriunde ar fi vrut.

Într-o zi de vară, în timp ce discipolii își pregăteau temele la umbra unui molift, unul dintre ei îi zise Maimuței:

— Ascultă, Maimuță, ce-ai făcut tu într-o încarnare anterioară ca să fi meritat să-ți spună deunăzi maestrul la ureche formula tainică a ocolirii celor trei calamități? Acum văd că stăpânești toate transformările.

— La drept vorbind, zise Maimuța, deși firește datorez mult maestrului pentru învățătura ce mi-a dat, nu-i mai puțin adevărat însă că și eu am exersat din greu zi și noapte, singură, iar acum am ajuns să le pot face pe toate.

— N-ai vrea, spuse unul dintre învățăcei, să ne faci și nouă o mică demonstrație?

Auzind aceasta, Maimuța se simți foarte măgulită și dornică să-și arate puterile.

— Dați-mi o temă, spuse ea. În ce vreți să mă transform?

— Ce-ai zice dacă te-ai transforma într-un molift? spuseră ei.

Maimuța făcu o pasă, spuse o formulă magică, se scutură și se transformă de îndată într-un molift.

Discipolii bătură din palme și izbucniră în aplauze zgomotoase. „Bravo, Maimuță, bravo!” strigau cu toții. Și se iscă o hărmălaie atât de mare că patriarhul, auzind, ieși în fugă afară, trăgându-și bățul după el.

— Cine face atâta zgomot? întrebă el.

Cât ai clipi din ochi, discipolii se potoliră, și, potrivit-și veșmintele, se apropiară de el pocăiți. Maimuța se preschimbă în chipul ei adevărat și, strecurându-se printre ceilalți, îi spuse:

— Preavenerabile maestre, ne pregăteam lecțiile aci afară. Te asigur că n-a fost vreun zgomot deosebit.

— Am auzit cum zbierați cu toții, zise furios patriarhul. Nu părea deloc a fi zgomot de oameni care studiau. Să-mi spuneți ce făceați aici de râdeați și strigați atâta.

— Ca să vă spun drept, zise unul dintre ucenici, Maimuța ne arăta în glumă o transformare. Îi cerusem să se preschimbe într-un molift și a executat această preschimbare așa de bine, încât am aplaudat-o cu toții. Acesta a fost zgomotul pe care l-ai auzit. Sper c-o să ne ierți.

— Plecați de-aici cu toții! strigă patriarhul. Iar tu, Maimuță, vino încoace! Cum de-ai fost în stare să te joci cu puterile spirituale, preschimbându-te în... în ce? Într-un molift? Crezi că eu ți-am dat învățătură ca să te grozăvești în fața altora? Dacă ai vedea pe altcineva preschimbându-se într-un pom, nu l-ai întreba pe loc cum

a făcut? Atunci, dacă pe tine te văd alții făcând aceasta, n-or să-ți ceară neapărat să le spui cum faci? Și dacă îți va fi frică să le ascunzi, ai să trădezi taina; iar de nu le-o vei spune, vei fi desigur chinuită ca să le-o spui. Te vâri, cum vezi, într-o mare primejdie.

— Îmi pare foarte rău, spuse Maimuța.

— N-am să te pedepsesc, îi spuse patriarhul, dar nu mai poți rămâne aici.

Maimuța izbucni atunci în lacrimi.

— Unde să mă duc? întrebă ea.

— Cred că înapoi de unde ai venit, spuse patriarhul.

— Adică, să mă întorc în Peștera-Perdelei-de-Apă din Ao-lai!?

— Da, spuse patriarhul, și întoarce-te cât poți mai repede dacă ți-e scumpă viața. Oricum, un lucru e sigur: aci nu mai poți rămâne!

— De douăzeci de ani sunt plecată de-acasă, spuse Maimuța, și mărturisesc c-aș fi foarte mulțumit să-mi mai revăd supușii mei, maimuțele. Dar nu pot pleca de-aici până ce nu-mi voi arăta recunoștința pentru toată bunătatea pe care ai dovedit-o față de mine.

— N-am nevoie de recunoștința nimănui, spuse patriarhul. Tot ce-ți cer este ca, de vei ajunge în vreo încurcătură, să nu cumva să-mi pomenеști numele.

Maimuța își dădu atunci seama că nu mai era nimic de făcut. Se înclină, așadar, în fața patriarhului și-și luă rămas bun de la tovarășii săi.

— Oriunde ai să mergi, îi spuse patriarhul la plecare, sunt sigur că nu vei ajunge la nimic bun. Așa că ține minte: dacă te vei găsi în încurcătură, îți interzic să spui cumva că ești discipolul meu. Dacă ai să suflă o vorbă despre asta, te voi jupui de viu, îți voi face praf oasele și-ți voi izgoni sufletul în Al-Noulea-Străfund-al-Întunerului, unde va rămâne zece mii de ere.

— Jur că n-am să suflu o vorbă despre tine, făgădui Maimuța. Voi spune că am descoperit totul singură.

Apoi își luă rămas bun, se îndepărtă, făcu o pasă magică și porni pe Trapezul-pe-nori drept înspre Marea-din-Răsărit. Într-o clipită, ajunsese la Muntele-Florilor-și-al-Fructelor, unde își coborî norul. În timp ce-și căuta drumul, auzi zgomot de cocori care se chemau și de maimuțe care țipau.

— Ei, voi ăștia mititeilor, le strigă Maimuța, m-am întors!

Ca la o poruncă, din fiecare crăpătură a stâncii, din tufişuri şi pomi, se văzură atunci sărind maimuţe mari şi mici, strigând cât le ţinea gura:

— Trăiască regele nostru!

Apoi toate maimuţele o înconjurară pe Maimuţa şi făcându-i plecăciuni îi spuseră:

— Mărite rege, ne-ai uitat de tot! De ce-ai plecat pentru atât de lungă vreme şi ne-ai lăsat în părăsire, ca să oftăm de dorul întoarcerii tale, ca nişte înfometaţi după hrană şi băutură? De la un timp, ne chinuie rău un demon. Deşi ne-am luptat cu deznădejde, el a pus totuşi stăpânire pe peştera noastră, ne-a jefuit de tot ce-aveam şi ne-a luat copiii. Aşa că, acum suntem nevoiţi să stăm tot timpul de veghe şi să nu dormim nici ziua, nici noaptea. Avem mare noroc că, în sfârşit, te-ai întors, pentru că, dacă ai mai fi întârziat un an-doi, ne-ai fi găsit, pe noi şi tot ce vezi în jur, în mâinile altuia.

— Ce demon a cutezat să facă una ca asta? strigă atunci Maimuţa. Spuneţi-mi totul de-a fir-a-păr şi am să vă răzbun.

— Măria-ta, îi spuseră ele, se numeşte Demonul-Pustiirii şi locuieşte la miazănoapte de aceste locuri.

— Cam cât de departe? întrebă Maimuţa.

— Vine ca un nor, spuseră ele, şi se duce ca o negură, ca vântul şi ca ploaia, ca tunetul şi ca fulgerul. Aşa că nu ne putem da seama cam cât de departe locuieşte.

— Prea bine! Nu vă neliniştiţi, le spuse Maimuţa. Mă duc să-l caut, iar voi mergeţi de vă jucaţi prin apropiere.

Tare bun rege mai aveau maimuţele! Se ridică până sus în înaltul cerului, drept spre miazănoapte, şi îndată văzu în faţa lui un munte înalt şi prăpăstios. Tocmai admira priveliştea, când deodată auzi voci. Atunci, coborî puţin mai spre poalele muntelui şi numai ce dădu de-o peşteră, la intrarea căreia câţiva drăcuşori săreau şi se jucau. Când văzură Maimuţa, prinseră a fugi.

— Staţi! le strigă Maimuţa. Trebuie să duceţi stăpânului vostru o vorbă din partea mea. Spuneţi-i că se află aici stăpânul Peşterii-Perdelei-de-Apă. Demonul-Pustiirii, sau cum îl cheamă, cel care locuieşte aici, i-a chinuit pe supuşii mei şi am venit să mă răfuiesc cu el.

Drăcuşorii se năpustiră atunci în peşteră, strigând:

— Măritul nostru rege, s-a petrecut ceva îngrozitor!

— Ce s-a întâmplat? întrebă demonul.

— Afară, în fața peșterii, spuseră ei, se află o făptură cu cap de maimuță care zice că este stăpânul Peșterii-Perdelei-de-Apă. Zice că a venit să se răfuiească cu tine pentru că i-ai fi chinuit supușii.

— Ha, ha, ha! izbucni în râs demonul. Eu le-am auzit adesea pe maimuțe spunând că regele lor s-ar fi dus departe să învețe religie. Asta înseamnă că s-o fi întors. Cum arată și cu ce este înarmat?

— N-are asupra lui nicio armă, răspunseră drăcușorii. Umblă cu capul descoperit, e îmbrăcat într-o haină roșie, cu cingătoare galbenă și încălțăminte-a-i e neagră. Nu arată nici a preot, nici a laic și nici a taoist. Așteaptă în fața porții, fără nimic în mână.

— Aduceți-mi tot echipamentul! strigă demonul.

Drăcușorii îi aduseră îndată armele. Demonul își puse coiful și platoșa, luă paloșul în mână și porni spre poartă, cu drăcușorii după el, strigând cât îl ținea gura:

— Unde-i stăpânul Peșterii-Perdelei-de-Apă?

— La ce-ți folosesc ochii aceia atât de mari, îi strigă Maimuța, dacă nu poți vedea nici măcar o maimuță bătrână?

Când o văzu, demonul izbucni în râs.

— Nu ai nici două șchioape, iar ca vârstă, cel mult treizeci de ani. În mână, n-ai nicio armă. Cum îndrăznești, așadar, să spui cu trufie că vrei să te răfuiești cu mine?

— Demon blestemat! îi zise Maimuța. Cum văd, nu ai ochi nici la minte. Spui, de pildă, că sunt mică de statură, fără să-ți dai seama că mă pot face cât de înaltă vreau. Spui apoi, că sunt neînarmată, dar află că mâinile astea două ale mele pot trage luna de pe cer. Deocamdată, țin-te bine și primește un pumn de-al bătrânei Maimuțe!

Nu sfârși bine vorba, că Maimuța și sări în aer și-i dădu demonului o lovitură cu pumnul drept în față. Dar demonul feri lovitura cu mâna.

— Nu ești decât un pigmeu, iar eu sunt cogeamitea uriașul! Tu să te bați cu pumnii, iar eu cu paloșul? ... Nu! Asta, nu! M-aș face de râs dacă te-aș ucide cu paloșul. Uite, îl azvârl și mă bat cu pumnii goi, ca și tine.

— Prea bine! îi zise Maimuța. Și acum, dragă băiete, la luptă!

Demonul părăsi poziția de gardă și lovi. Maimuța se apropie atunci și, corp la corp, începură să se izbească amândoi cu pumnii și

cu picioarele. O lovitură lungă nu-i tot atât de tare și sigură ca una scurtă. Maimuța îl lovi pe demon cu pumnii sub coaste și-n piept atât de tare, că până la urmă acesta dădu îndărăt, își apucă paloșul uriaș și se pregăti s-o lovească pe Maimuță în cap. Dar Maimuța făcu iute un pas în lături și lovitura își greși ținta. Văzând că demonul se înfurie, Maimuța se gândi atunci să folosească așa-numita metodă Trup-din-Trup. Își smulse un smoc de păr, îl mușcă, îl făcu bucățele, apoi le scuiă în aer, strigând: „Preschimbați-vă!” Și bucățelele de păr se preschimbară în sute de maimuțe mici, care se strânseseră grămadă în jurul demonului. Pentru că, trebuie să știți că, atunci când cineva devine Nemuritor, își poate preschimba și transpune sufletul și poate săvârși tot felul de minuni. De când dobândise iluminarea, Maimuța își putea preschimba în orice fiecare din cele optzeci și patru de mii de fire de păr de pe trupul ei. Maimuțele apărute în acest chip se dovedeau acum atât de sprintene, încât nici paloșul nu le putea atinge, și nici sulița nu le putea împunge. Să le fi văzut cum mai săreau înainte și-napoi, cum se îngrămădeau și-l împresurau pe demon, înghesuindu-l, sau trăgându-l sau lovindu-l în piept ori cățărându-se și agățându-se roi de picioarele lui. Și astfel, în timp ce maimuțele îl loveau cu picioarele, îl izbeau cu pumnii, îi vârău degetele în ochi și-l ciupeau de nas, Maimuța se strecură printre ele până la paloșul demonului și i-l smulse din mână. Își făcu apoi loc prin grămada de maimuțele, ridică paloșul și lovi cu atâta putere în căpățâna demonului, încât i-o spintecă în două. După aceea, se năpusti dimpreună cu ele în peșteră, unde nimiciră pe toți drăcușorii, mai mari și mai mici. Spuse apoi o formulă magică și preschimbă din nou maimuțele în fire de păr. După ce-și puse perii la locul de unde-i smulsese, văzu că mai rămăseseră câteva maimuțele. Erau dintre acelea pe care le răpise demonul din Peștera-Perdelei-de-Apă.

— Cum de-ați ajuns aici? le întrebă Maimuța.

Erau cam vreo treizeci-patruzeci, și toate începură a-i spune în cor, cu lacrimi în ochi:

— După ce măria-ta ai plecat ca să te faci Nemuritor, timp de doi ani am fost hărțuiți de demon. Până la urmă ne-a răpit furându-ne și tot ce aveam în peșteră. Ne-a luat toate farfuriile și cupele de piatră.

— Strângeți acum ce este al nostru și luați tot cu voi, le zise Maimuța. Apoi dați foc peșterii, ca să ardă tot ce este înăuntru...

— Așa! Acum veniți după mine! le spuse apoi Maimuța.

— Când am fost aduse aici, prinseră a vorbi maimuțele, am simțit doar că s-a iscat dintr-odată un vânt puternic, care ne-a dus învârtindu-ne până la locul ăsta. Nu știm pe ce drum am venit. Cum o să mai putem găsi drumul înapoi acasă?

— Asta înseamnă că v-a adus aici prin magie, zise Maimuța. Nu-i nimic. Acum sunt și eu în stare de așa ceva. A putut el, pot și eu acum. Închideți ochii și să nu vă speriați.

Maimuța spuse apoi o formulă magică și se iscă de îndată un vânt groaznic. Vântul se opri apoi brusc și Maimuța strigă maimuțelor celor mici:

— Acum puteți privi!

Maimuțele deschiseră ochii și-și dădură seama că se aflau acum pe pământ și foarte aproape de casa lor. Încântate peste măsură, o luară pe cărăruia ce ducea spre ușa peșterii și, dimpreună cu celelalte rămase acasă, intrară grămadă în peșteră, se rânduiau după rang și vârstă și se ploconiră în fața regelui lor. Apoi îi pregătiră un ospaț grozav, de bun soset.

La întrebarea maimuțelor cum de a izbutit să-l răpună pe demon și să le salveze pe maimuțele, regele le povesti întâmplarea de-a fir-a-păr. Când sfârși de povestit, izbucniră ropote de aplauze.

— Ne-am zis bine noi, ăștia micii, când ne-ai părăsit că o să înveți și meșteșuguri de-astea!

— După ce m-am despărțit de voi, grăi apoi Maimuța, a trebuit să străbat multe oceane până s-ajung în țara Jambudvipa, unde am învățat cum să mă port ca oamenii și cum să mă îmbrac și să mă încălț. Am rătăcit ca un nor fără odihnă timp de vreo opt-nouă ani, dar nicăieri nu aflam iluminarea. În cele din urmă, străbătând încă un ocean, am avut marele noroc să dau de un bătrân patriarh, care m-a învățat secretul vieții veșnice.

— Ce noroc! Nemaipomenit! izbucniră în cor maimuțele, felicitându-l.

— Stați, mititeilor, că mai am și alte vești bune să vă dau, le spuse el. Regele vostru a dobândit și un nume religios. Mă numesc acum „Cunoscătorul-Neantului”!

Maimuțele se porniră din nou să aplaude zgomotos și se grăbiră s-aducă vin de curmale și vin de struguri, flori frumos mirositoare și fructe, pe care le oferiră Maimuței. Erau toate în culmea veseliei.

Și acum, dacă nu știți ce-a mai făcut Maimuța după ce s-a întors acasă, luați aminte la cele ce vi se vor povesti în capitolul următor.

Capitolul III

Întorcându-se acasă triumfătoare, după ce-l omorâse pe Demonul-Pustiirii și-i luase paloșul uriaș, Maimuța începu să facă zilnic exerciții de mânuirea paloșului și să le învețe și pe maimuțele mai tinere cum să ascută bețe de bambus în chip de sulită, cum să facă săbii de lemn și să poarte stindarde, cum să meargă în patrulare, să înainteze și să se retragă, cum să așeze tabere și să construiască metereze și tot felul de alte asemenea deprinderi. Maimuțele făceau mult haz în timpul acestor exerciții, dar iată ce-i trecu deodată prin minte Maimuței, cum sta deoparte și le privea!

— Toate astea nu sunt decât un simplu joc, le spuse ea. Urmările lor ar putea fi însă serioase. Dacă vreun rege al oamenilor, al păsărilor sau al animalelor sălbatice ne-ar vedea ce facem, pe bună dreptate ar putea crede că urzim ceva împotriva lor și, prin urmare, ar veni peste noi cu oștile. Într-o asemenea situație, sulitele de bambus și săbiile de lemn nu ne-ar fi de prea mare folos. Ne-ar trebui săbii, sulite și halebarde adevărate. Cum să facem să avem asemenea arme?

— Ideea-i grozavă, spuseră maimuțele, dar n-avem de unde să le luăm.

Ieșiră atunci în față patru maimuțe bătrâne două dintre cele cu spatele roșu și două fără coadă și cu spatele lat – care vorbiră astfel regelui:

— Măria-ta, dacă vrei să ai arme gata făcute, nimic nu-i mai ușor.

— Cum adică, vrei să spui că e simplu? le întrebă Maimuța.

— La răsărit de munții noștri, răspunseră ele, se întind două sute de *li* de apă. Această apă formează hotarul ținutului Ao-lai, iar dincolo de hotar se află un rege a cărui cetate este plină de soldați. Nu încape îndoială că are și arme de metal de tot felul. Dacă te duci acolo, e sigur că vei putea cumpăra arme sau vei cere să ți se facă altele noi. După aceea o să ne înveți cum să le mânuim și în felul ăsta o să fim în stare să ne apărăm. Este singura cale ca să ne ferim de

pieire.

Maimuța se arătă încântată de acest plan.

— Rămâneți aici și zbențuiți-vă, până mă duc să văd ce se poate face, le spuse Maimuța.

Drăguța de ea! Porni pe Trapezul-pe-nori și, cât ai clipi din ochi, trecuse peste cele două sute de *li* de apă. Dincolo de această apă, se afla într-adevăr o cetate cu ziduri și șanțuri de apărare, cu străji și piețe și cu nenumărate ulițe pe care umblau în sus și-n jos, în lumina binefăcătoare a soarelui, mulțime de oameni. Maimuța își spuse atunci în sinea ei:

„Nu se poate ca într-un astfel de loc să nu fie arme gata făcute. Ar trebui să cobor și să cumpăr câteva. Dar, poate că ar fi mai bine să le iau prin Magie.”

Făcu atunci o pasă magică, spuse o formulă și desenă cu mâna un cerc magic deasupra pământului. Se așeză apoi în mijlocul acestui cerc, trase adânc aer în piept și-l suflă afară cu atâta putere, încât nisipul și pietrele începură a zbura cu zgomot asurzitor prin aer. Furtuna iscată în acest fel îngrozi atât de tare pe regele cetății și pe supușii săi, că se închiseră cu toții în case. Maimuța își coborî norul, merse de-a dreptul la cârmuire, găsi clădirea în care se țineau armele, sparse ușa și dădu peste un mare depozit de săbii, sulite, halebarde, securi, coase, bice, greble, măciuci, arcuri, arbalette și tot felul de arme ce se puteau închipui.

„Sunt prea multe ca să le pot duce singură”, își spuse ea.

Și atunci, așa cum mai făcuse înainte, își preschimbă perii în mii de maimuțe mici, și acestea începură să înșface armele, care cum puteau. Unele luară câte șase-șapte, altele câte trei-patru și, în scurt timp, clădirea fu golită. Apoi, suflul unui vânt puternic, iscat tot prin magie, le duse înapoi la peșteră.

Acasă, maimuțele se jucau în fața intrării în peșteră, când deodată văzură apărând pe cer un roi de maimuțe mici; se înspăimântară într-atât, încât fugiră toate să se ascundă. Maimuța își coborî norul și preschimbă iarăși miile de maimuțe în peri. Adună apoi toate armele grămadă pe coasta muntelui și strigă:

— Hai, mititeilor, veniți cu toții să vă dau arme!

Maimuțele rămaseră uimite când își văzură regele stând singur lângă grămada de arme. Se repeziră atunci să-i facă temenele și-l lăudară în fel și chip, iar el le povesti cum izbutise să aducă armele.

După ce îl felicitară pentru această ispravă, se repeziră, cu toate, să înșface săbii și pumnale, să culeagă securi, să se certe pe sulii și să întindă arcuri și arbalete. Exercițiile acestea, foarte zgomotoase, durară toată ziua.

A doua zi porniră să defileze, ca de obicei, iar la apel se văzu că numărau în totul patruzeci și șapte de mii. Toate fiarele sălbatice de pe munte, toți regii de demoni de tot felul, din nu mai puțin de șaptezeci și două de peșteri, veniră să se plece în fața Maimuței și, de-atunci, îi plătiră tribut în fiecare an, închinându-i-se la fiecare anotimp. Unii plăteau cu muncă, alții aduceau tot felul de bunătăți.

Muntele-Florilor-și-al-Fructelor deveni astfel de neînfrânt, ca un cazan de fier sau un zid de bronz. Regii-demoni din diferite ținuturi îi oferiră tobe de bronz, drapele colorate, coifuri și cămăși de zale. Zi de zi domnea aici o forfota nemaivăzută de exerciții militare și de marșuri. Totul mergea cum nu se putea mai bine, până ce, într-o bună zi. Maimuța le spuse pe neașteptate supușilor săi:

— Văd că voi mergeți bine cu exercițiile, dar pe mine paloșul ăsta mă stânjenește mult. De fapt, nu-mi place de loc. Ce-i de făcut?

Auzindu-l, patru maimuțe bătrâne ieșiră în față și-i ziseră:

— Mărite rege, e firesc ca tu, un Nemuritor, să nu-ți bați capul cu o astfel de armă pământeană. Ești în stare să capeți o armă de la vietățile mării?

— Cum să nu! răspunse Maimuța. De când am dobândit iluminarea, sunt în stare de șaptezeci și două de feluri de transformări. Dintre toate, cea mai mare minune este aceea că pot călători pe nori. Apoi, mă pot face nevăzută. Pot trece prin bronz și prin piatră. Apa nu mă poate îneca și niciun fel de foc nu mă poate arde. Așa că, ce m-ar putea împiedica să iau o armă de la puternicii mării?

— Dacă poți face toate astea, atunci e cum nu se poate mai bine. Vezi, apa care curge pe sub podul ăsta de fier duce la palatul regelui-dragon al Mării-din-Răsărit. Ce-ar fi să coborî și să-i faci o vizită? Dacă i-ai cere o armă, ți-ar putea găsi sigur una potrivită.

— O să mă duc neapărat, zise Maimuța.

Și se duse la capătul podului, spuse o formulă magică, pentru ca să fie apărată de pericolul apei, apoi sări. Merse pe firul apei până ce

ajunse la fundul Mării-din-Răsărit. Aici fu oprită de o iacșă³² care făcea de rond prin apă.

— Ce zeitate o mai fi și asta, de poate merge prin apă? se întrebă ea. Spune-mi cine ești ca să anunț sosirea ta, îi strigă iacșa.

— Sunt regele maimuțelor de pe Muntele-Florilor-și-al-Fructelor, spuse Maimuța. Sunt vecinul apropiat al regelui-dragon și am socotit de datoria mea să vin să-l cunosc.

Iacșa duse vorbă înăuntru, iar regele-dragon, cum auzi, se ridică și apără degrabă la ușa palatului, dimpreună cu copiii și nepoții săi, urmați de oșteni-crevete și generali-crabi.

— Poftește înăuntru, prea înalte Nemuritor, intră! îi spuse dragonul.

După ce intră în palat, cei doi regi se așezară față în față la locurile de cinste. Băură ceaiul, și apoi dragonul întrebă:

— Spune-mi, te rog, de cât timp ai dobândit iluminarea și ce fel de meșteșuguri magice ai învățat? — De mic copil, duc o viață religioasă, îi răspunse Maimuța, dar acum am scăpat de naștere și de moarte. De curând, am început să-mi învăț supușii cum să lupte ca să-și apere căminul. Numai că n-am încă o armă pe măsura mea. Mi s-a spus că onoratul meu vecin ar avea sigur, dincolo de portalele de scoici ale palatului său de jad verde, multe arme magice din care ar putea să-mi dea și mie una.

Regele-dragon nu putu să zică nu, și porunci numaidecât unui căpitan-păstrăv să aducă un paloș uriaș.

— Nu-i bun pentru mine paloșul, spuse Maimuța. N-ai putea să-mi găsești altceva?

Regele-dragon porunci atunci unui paznic-plătică să-și ia de ajutor un hamal-țipar și s-aducă o furcă cu nouă dinți. Maimuța apucă furca și făcu câteva împunsături de probă în gol. Apoi spuse:

— E prea ușoară și nu se potrivește cu mâna mea. Nu-mi poți găsi altceva?

— Mărturisesc sincer că nu înțeleg ce vrei să spui, zise regele-dragon. Furca asta cântărește trei mii șase sute de *dzin-i*³³.

— Nu mi se potrivește pe mână. Nu, nu mi se potrivește pe mână, stărui Maimuța.

³² Animal acvatic.

³³ Unitate chineză de greutate, egală cu 596,8 grame.

Regele-dragon rămase înmărmurit și porunci unui general-bremă³⁴ și unui colonel-crap să aducă o halebardă uriașă, care cântărea șapte mii două sute de *dzin-i*. Maimuța o luă în mână și după ce făcu cu ea câteva împunsături și feriri în gol, o aruncă spunând:

— Tot e prea ușoară!

— Dar e cea mai grea armă pe care am avut-o vreodată în palat, spuse regele-dragon. Nu mai am ce să-ți arăt.

— Un proverb zice: „Zadarnic se preface că n-are comori regele-dragon”. Prin urmare, mai caută și, dacă izbutești să găsești ceva pe măsura mea, îți voi da un preț bun.

— Te încredințez că nu mai am altceva, spuse regele-dragon.

În această clipă, soția și fiica dragonului veniră pe furiș din încăperile de la spate ale palatului și-i spuseră în taină regelui-dragon:

— Maria ta, trebuie să luăm în seamă că Înțeleptul-Maimuță vedește însușiri cu totul neobișnuite. În tezaurul nostru se află un fier magic cu care a fost bătătorită și netezită Calea Laptelui. Acum câteva zile a strălucit cu o lumină stranie. Nu cumva să fi fost semn că fierul ar trebui dat înțeleptului care a sosit?

— Fierul acesta, spuse regele-dragon, este cel de care s-a folosit marele Iu ea să potolească potopul și să hotărască adâncimea râurilor și a mărilor. Este doar o bucată de fier sfânt. La ce i-ar putea folosi?

— Ce-ți pasă dacă îi poate sau nu folosi la ceva? spuse soția dragonului. Dă-i-l și dacă va putea să se lupte cu el, să-l ia.

Regele-dragon îi urmă sfatul și-i spuse Maimuței povestea bucății de fier.

— Poruncește să mi-o aducă, zise Maimuța.

— Nici nu poate fi vorba de așa ceva! răspunse regele-dragon. Este prea grea ca să poată fi urnită din loc. Trebuie să mergi acolo s-o vezi.

— Unde se află? întrebă Maimuța. Arată-mi drumul.

Așa că regele-dragon, neavând încotro, o conduse pe Maimuță la tezaurul mării, unde, de cum sosi, văzu ceva strălucind cu nenumărate sclipiri de aur.

³⁴ Brema este un pește gălbui, cu spinarea arcuită.

— Iată-l acolo! spuse regele-dragon.

Maimuța luă o ținută respectuoasă și se apropie de lucrul acela strălucitor care arăta ca un drug gros de fier, lung cam de douăzeci de picioare. Îl apucă cu amândouă mâinile de-un capăt și-l ridică puțin.

— E puțin cam prea lung și prea gros! zise Maimuța.

Drugul se făcu atunci pe loc eu câteva picioare mai scurt și cu un strat mai subțire. Maimuța băgă îndată de seamă.

— N-ar fi rău să fie și mai mic, spuse apoi.

Drugul se făcu pe loc și mai mic. Maimuța era încântată. Îl aduse apoi la lumina zilei și văzu că la fiecare capăt fierul avea câte un cârlig de aur, iar restul era din fier negru. Pe capătul dinspre Maimuța se afla inscripția: „Toiagul dorințelor cu cârlige de aur. Cântărește treisprezece mii cinci sute de *dzin-i*.”

„Minunat! gândi Maimuța. Nimeni nu și-ar putea dori o comoară mai grozavă ca asta.”

În timp ce-l ducea, bătea cu degetele în el, spunând mereu în gând:

„Dacă ar fi puțin mai mic, ar fi minunat!”

Și nu ieșise bine afară, că drugul se făcuse numai de două picioare. Să-l fi văzut acum, în drum spre palat, cum gesticula și făcea pase! Văzându-l, regele-dragon începu să tremure, iar prinții-dragoni se înspăimântară de tot. Broaștele țestoase de mare și de râu își ascunseră capul în carapace. Peștii, crabii și crevetele fugiră și se ascunseră. Maimuța se așează, cu comoara în mână, lângă regele-dragon și zise:

— Sunt adânc recunoscătoare pentru bunăvoința onoratului meu vecin.

— N-ai pentru ce! spuse regele-dragon.

— E o bucată de fier folositoare, vorbi Maimuța. Dar aş vrea să-ți mai spun ceva.

— Ce mai ai de spus, mărite Nemuritor? întrebă regele-dragon.

— Înainte de a fi căpătat fierul era altceva, zise Maimuța. Acum însă, că-l am în mână, încep să simt că-mi lipsește o îmbrăcăminte potrivită lui. Dacă ai ceva nimerit, te rog să-mi dai. Îți voi rămâne sincer recunoscătoare.

— N-am nimic de felul ăsta, spuse regele-dragon.

— Doar cunoști vechiul proverb care spune: „Un oaspete nu

trebuie să supere două gazde”, zise Maimuța. Să știi că nu scapi de mine, doar spunând că nu ai o îmbrăcăminte potrivită.

— Ai putea încerca într-o altă mare, zise regele-dragon. Poate că alții să fie în măsură să-ți găsească ceva potrivit.

— Un alt proverb spune: „Este mai bine să rămâi într-o singură casă, decât să alergi pe la trei”, zise iarăși Maimuța. Eu stărui să-mi cauți ceva.

— Te rog să mă crezi că nu am așa ceva, îi spuse regele-dragon. Dacă aş avea, ți-aş da.

— Bi-i-i-ne! zise Maimuța. Atunci, am să încerc fierul ăsta pe tine și vom vedea îndată dacă poți sau nu să-mi dai ce-ți cer.

— Stai, stai, slăvite Nemuritor! îi zise regele-dragon. Nu mă lovi! îngăduie-mi să văd dacă nu cumva frații mei au ceea ce-ți trebuie.

— Dar unde stau ei? întrebă Maimuța.

— Sunt dragonii mărilor din miazăzi, din miazănoapte și din apus, răspunse regele-dragon.

— Nu mă duc atât de departe, spuse Maimuța. „Doi în mână sunt mai buni decât trei pe cuvânt”. Trebuie să-mi găsești ce-ți cer, aici și acum. Nu-mi pasă de unde o să faci rost.

— Nici prin gând nu mi-a trecut să te trimit pe tine acolo, spuse regele-dragon. Avem aici o tobă de fier și un gong de bronz. Când se petrece ceva deosebit, bat toba și gongul, și atunci frații mei vin numaidecât.

— Foarte bine, spuse Maimuța. Fi deci bun și bate toba și gongul.

Toba o bătu un crocodil, iar o broască țestoasă sună din gong și, cât ai clipi, cei trei dragoni se și înfățișară.

— Frate-meu, întrebă dragonul din miazăzi, ce nevoie grabnică te-a făcut să bați toba și să suni gongul?

— Întrebarea ta e binevenită, zise regele-dragon. Vecinul meu, înțeleptul de pe Muntele-Florilor-și-al-Fructelor, a venit la mine astăzi și mi-a cerut o armă magică. I-am dat fierul cu care a fost bătătorită Calea Laptelui. Acum îmi cere și îmbrăcăminte. Noi n-avem aici așa ceva. N-ar putea vreunul dintre voi să-mi dea, ca să pot scăpa de el?

Dragonul din miazăzi se înfurie și zise:

— Fraților, să dăm poruncă să vină ostașii și să-l aresteze pe pungaș.

— Să nici nu te gândești! spuse regele-dragon. Cea mai ușoară

atingere a fierului este ucigătoare.

— Atunci, mai bine să nu ne jucăm cu el, spuse dragonul din apus. Eu zic să-i dăm ceva îmbrăcăminte, atât cât să scăpăm de el, și după aceea să ne plângem cerului; iar cerul îl va pedepsi.

— Asta-i un gând bun, zise dragonul din miazănoapte. Eu am o pereche de papuci din fibre de lotus, cu care se poate umbla pe nori.

— Eu am o pălărie din pene de fenix și aur roșu, adăugă dragonul din miazăzi.

— Iar eu am o platoșă din aur galben, zise, la rândul-i, dragonul din apus.

Regele-dragon fu încântat și-i aduse înăuntru să-i înfățișeze Maimuței și să-i ofere darurile lor. Maimuța îmbracă hainele dăruite și plecă pășind țăntoș, în mână cu toiagul dorințelor.

— Bătrâni netrebnici și zgârciți! le strigă ea, când trecu pe lângă ei.

Mâniați peste măsură, dragonii se sfătuiră atunci între ei cum să se plângă puterilor de sus împotriva Maimuței.

Și acum, cele patru maimuțe bătrâne, dimpreună cu toate celelalte, își așteptau regele lângă pod. Deodată, îl văzură ieșind din valuri, sărind pe pod, fără vreo picătură de apă pe el și strălucind de aur din cap până-n picioare. Îngenuncheară cu toate strigând:

— Ce minunăție, slăvite rege!

Cu vântul de primăvară în față, Maimuța se urcă pe tron și-și așează vergeaua de fier alături. Maimuțele dădură buzna spre comoară și încercară s-o ridice. Dar întocmai cum o libelulă ar încerca să scuture un stejar, tot astfel și maimuțele nu-l putură urni nici măcar de-un deget.

— Părinte, ziseră ele atunci, ești singura ființă care poate ridica un lucru atât de greu.

— Orice și oricine își are stăpânul lui, răspunse Maimuța ridicând fierul c-o singură mână. Fierul acesta zace în tezaurul mării de nu știu câte sute de mii de ani, dar numai de câțva timp a început să strălucească. Regele-dragon credea că este un simplu fier negru care fusese folosit pentru bătătorirea și netezirea Căii Laptelui. Niciunul dintre ei nu l-a putut ridica și mi-au spus să mă duc să-l iau singur. Când l-am văzut prima dată, avea o lungime de douăzeci de ci. Mi-am spus mereu în gând că-i prea mare și l-am făcut astfel din ce în ce mai mic. Și acum, priviți cum îl transform din nou.

Și strigând: „Mai mic, tot mai mic!”, până ce fierul se făcu pe loc cât un ac de brodat, Maimuța și-l puse după ureche.

— Scoate-l acum și fă cu el altă scamatorie, îl rugară maimuțele.

Maimuța îl luă atunci de după ureche, îl așeză în podul palmei și spuse: „Mai mare, tot mai mare!”, iar fierul se făcu de îndată lung de douăzeci de *ci*. Apoi, îl duse pe pod, folosi o magie cosmică, și, îndoindu-l pe după talie, rosti: „Înalt!” Și fierul se făcu pe loc înalt de o sută de mii de *ci*, încât capul Maimuței ajunsese până la piscurile celor mai înalți munți, mijlocul în rând cu crestele, ochii îi luceau ca fulgerele, gura îi era ca o cadă plină cu sânge, iar dinții ca niște lame de paloș. Cu fierul în mână, ajungea în sus până la al treizeci și treilea cer, iar în jos până la al optsprezecelea străfund al iadului. Tigrii, panterele, lupii și toate spiritele rele, ca și demonii din cele șaptezeci și doua de peșteri, se închinară Maimuței, tremurând de groază.

Cât ai clipi, Maimuța își lepădă înfățișarea cosmică și fierul se făcu din nou cât un ac de brodat. Îl puse după ureche și se întoarse la peșteră.

Într-o bună zi, dădu un mare ospăț pentru regii animalelor sălbatice din vecinătate; după ce îi însoțise la plecare și le oferise daruri tuturor conducătorilor mai mari și mai mici, se așeză jos sub un molift de lângă podul de fier și adormi. În somn se făcea că veneau spre ea doi oameni cu un hrisov pe care sta scris numele ei. Fără a-i fi dat răgaz să spună o vorbă, aceștia scoaseră o frânghie, îi legară trupul și-o siliră în vis să meargă cu ei departe, tot mai departe, până ajunseră lângă o cetate împrejmuțată cu opt ziduri. Se reculese puțin și, privind în sus, văzu pe zidul cetății o placă pe care sta scris: „Țara-Întunericului”.

„Ce?! își zise în vis Maimuța, dându-și seama neplăcut surprinsă unde ajunsese. Asta-i cetatea lui Yama, regele morții! Cum de-am ajuns aici?”

— Timpul șederii tale în lumea celor vii s-a sfârșit, îi spuseră atunci cei doi oameni, și am fost trimiși să te poprim.

— Dar eu am scăpat demult de asta, zise Maimuța. Eu nu mai sunt alcătuită din cele cinci elemente și, prin urmare, nu mai sunt supusă judecății morții. Ce mai înseamnă și bazaconia asta cu arestarea mea?

Cei doi oameni nu ținură însă seama de spusele Maimuței și o

traseră cu de-a sila mai departe. Atunci Maimuța se înfurie, luă acul de după ureche, îl preschimbă într-un drug uriaș și începu să-i izbească cu el până ce îi făcu fărâme, își desfăcu apoi legăturile și, amenințând cu drugul de fier, pătrunse cu pași furioși în cetate. Demonii, cei cu capete de taur ca și cei cu față de cal, fugeau îngroziți din fața ei. Gloata de duhuri dădu năvală spre palat, vestind că un zeu al trăsnetului, cu față păroasă, vine s-atace palatul.

Înmărmuriți, cei zece judecători ai morților își potriviră veșmintele și coborâră să vadă ce se întâmplă jos. Dând cu ochii de chipul fioros al Maimuței, se așezară în rând și o opriră întrebând-o cu voce tare:

— Numele tău, rogu-te?

— Păi, dacă nu știți cine sunt, cum de-ați trimis doi oameni să mă aresteze? îi întreabă Maimuța.

— Dar cum ne poți învinui de așa ceva? ziseră judecătorii morții. Trimisișii noștri au făcut, fără îndoială, o greșală.

— Eu sunt înțeleptul din Peștera-Perdelei-de-Apă, zise Maimuța. Dar voi cine sunteți?

— Noi suntem cei zece judecători ai regelui morții³⁵, răspunseră ei.

— Atunci, vorbi Maimuța, voi sunteți cei care vă îndeletniciți cu plata și răsplata morților și deci trebuia să nu lăsați să se săvârșească astfel de greșeli. Ați aflat, desigur, că, datorită strădaniilor mele am devenit Nemuritor și ca atare nu mai sunt supus judecății voastre. Cum de-ați dat atunci ordin să mă aresteze?

— N-are rost să te înfurii, ziseră ei. Este vorba doar de o greșală de identitate. Lumea-i atât de mare încât nu se poate să nu existe mai mulți oameni cu același nume. Nici vorbă, trimisișii noștri au făcut o greșală.

— Dar ăsta-i un lucru fără noimă! zise Maimuța. Proverbul zice: „Greșesc judecătorii, greșesc și diecii, dar omul care duce o poruncă de poprire nu greșește niciodată”. Ia, scoateți repede registrele cu viii și morții și-o să ne lămurim îndată!

— Vino pe-aici, rogu-te, ziseră ei, și-l conduseră în sala cea mare, unde dădură ordin slujbașului de la arhivă să scoată registrele.

³⁵ Chinezii vechi credeau într-o lume a morților și în existența unei curți de judecată a morților, prezidată de un „rege al morții”.

Slujbașul se repezi în camera de-alături și, aducând cinci-șase legături de câte zece dosare, începu să ie frunzărească, unul câte unul: „insecte păroase”, „insecte înaripate”, „insecte cu solzi” ... Negăsind-o, le puse deoparte și începu să caute la „maimuțe”. Dar regele maimuțelor, din pricina însușirilor lui omenești, nu se găsea nici acolo. Și, nefiind supus Unicornului, nu intra nici în vreo categorie de animale; și, nefiind supus nici Fenixului, nu intra nici în categoria păsărilor. Mai rămăsese deoparte un singur dosar, pe care Maimuța stăruia să-l cerceteze ea singură. Aici, sub titlul „sufletul 3150”, dădu de propriul său nume, sub care sta scris: „Părinți: produs al naturii. Descriere: maimuță-de-piatră. Durata vieții: 342 ani. Sfârșit: liniștit.”

— Dar eu nu pot avea durată de viață. Eu fac parte dintre Nemuritori, zise Maimuța. Dă-mi o pensulă să șterg de-aici numele meu!

Slujbașul se grăbi să-i aducă o pensulă, o înmuie bine în cerneală și maimuța trase eu pensula nu numai peste numele ei, dar și peste numele tuturor maimuțelor pomenite în dosarul „maimuțe”. Zvârli apoi legătura cu dosare, strigând:

— Cu treaba asta am sfârșit. De-acum încolo nu mai aveți asupra noastră niciun drept!

Spunând acestea, Maimuța își luă drugul de fier și-și făcu drum cu forța din Palatul-Întunericului. Cei zece judecători nu îndrăzniră să zică nimic, dar după aceea se duseră îndată cu toții la Kshitigarba, călăuza morților, și se sfătuiră cu el dacă n-ar fi bine să facă o plângere împăratului Jad din cer. Cât privește pe Maimuță, pe când ieșea în fugă, dezbrăcată, din cetate, i se prinse piciorul în încolăcitura unei reptile și se poticni... Tresări și, trezindu-se din somn, își dădu seama că totul se petrecuse în vis.

Se ridică în capul oaselor și le auzi pe cele patru maimuțe bătrâne și pe cele ce făceau de pază în jurul ei, spunându-i:

— Te-ai trezit, măria-ta? Ai băut prea mult și ai dormit aici toată noaptea.

— Da, cred că am ațipit puțin, spuse Maimuța, fiindcă am visat că au venit doi oameni să mă poporească. Și le povesti visul... Am șters și toate numele voastre, adăugă ea, așa că nimeni n-o să mai vină de azi înainte să ne ia în regatul morților.

Maimuțele îi făcură temenele și-i mulțumiră. Iar de atunci

încoace s-a băgat de seamă că multe maimuțe de munte nu mai îmbătrâneau. Pasămite, numele le fuseseră șterse din catastifele morții.

Într-o dimineață, pe când împăratul Jad se afla în palatul său cu porți de aur clădit deasupra norilor, înconjurat de miniștrii săi civili și militari, un ofițer îi vesti:

— Măria-ta, dragonul Mării-din-Răsărit este afară cu o jalbă.

Dragonul fu îndată poftit înăuntru și, după ce făcu temenelele de cuviință, un duh tinerel înmână împăratului Jad un răvaș, pe care acesta începu să-l citească: „Umilul dragon al Mării-din-Răsărit aduce la cunoștința Înălțimii-Tale că un fals Nemuritor din Peștera-Perdelei-de-Apă s-a purtat rău cu supusul tău, făcându-și drum cu forța în casa lui din apă. Cu amenințări grele, mi-a cerut o armă, după care, cu violențe și insulte, m-a silit să-i dau și îmbrăcăminte. Rudele mele din ape au rămas înmărmurite, iar broaștele țestoase de mare și de apă dulce au fugit înspăimântate. Dragonul din miazăzi tremura, dragonul din apus era îngrozit, iar cel din miazănoapte a leșinat. Ca să poată scăpa de el, supusul tău a fost nevoit să se despartă de un drug de fier sfânt, de o pălărie cu pene de fenix, o platoșă de zale și o pereche de papuci cu care se poate umbla pe nori. Dar și după asta n-a încetat să ne amenințe cu armele și magia, și ne-a făcut bătrâni netrebnici și zgârciți. Cum nu-i chip să ne luptăm cu el, suntem nevoiți să încredințăm pricina în mâinile tale. Te rugăm din suflet să trimiți ostași ca să curme această năpastă și să readucă pacea în lumea-de-sub-valuri.”

După ce sfârși de citit răvașul, împăratul Jad hotărî:

— Dragonul se va întoarce în marea lui, iar eu voi trimite ofițeri să-l aresteze pe nelegiuit.

Regele-dragon se înclină și se retrase. Dar numaidecât după aceea apăru un alt ofițer care vesti că judecătorul-șef-al-morților, însoțit de Kshitigarba, călăuza morților, au venit cu o întâmpinare. Cu ei se afla și un duh-fată, care înmână împăratului un răvaș cu următorul cuprins:

„Noi știm și afirmăm cu respect că Cerul-de-Sus este destinat duhurilor bune, iar Lumea-de-sub-Pământ este destinată duhurilor rele. Că întunericul și Lumina iau locul una alteia. Acesta-i cursul Firii și el nu poate fi schimbat. Totuși, un fals înțelept din Peștera-Perdelei-de-Apă s-a opus cu violență poruncilor noastre de

chemare, omorând în bătaie pe trimișii noștri și amenințând pe cei zece judecători. A produs o zarvă mare în Palatul-Morții și a șters nume din catastifele noastre, din care pricină, pe viitor, maimuțele cu coadă și fără coadă se vor bucura, fără niciun drept, de viață foarte lungă. Pentru această, rugăm pe înălțimea-ta să-și arate drepturile și puterea, trimițând duhuri-ostași să lupte împotriva acestui monstru, să înscăuneze din nou echilibrul dintre întuneric și Lumină și să readucă pacea în Lumea-de-sub-Pământ.”

Împăratul Jad hotărî:

— Cărmuitorii legilor întunericului să se întoarcă în Lumea-de-sub-Pământ, iar eu voi trimite ofițeri să curme această năpastă.

Judecătorul-șef al morților se înclină și se retrase.

— De câtă vreme este în viață această maimuță periculoasă? întrebă împăratul Jad pe miniștrii săi. Și cum se face că a dobândit iluminarea?

La întrebarea împăratului Jad, ieșiră numai decît în față ofițerii Ochi-de-o-mie-de-li și Urechi-pe-aripa-vântului, care arătară:

— Maimuța aceasta a ieșit dintr-o piatră acum trei sute de ani. La început, nu și-a arătat niciuna din puterile ei miraculoase. Dar, mai târziu, a căutat pe toate căile să dobândească desăvârșirea și chiar nemurirea. Acum a ajuns să supună dragonii, să îmblânzească tigrii, ba chiar să șteargă nume din catastifele morții.

— Care dintre zeități ar vrea să se ducă pe pământ și să stea de vorbă cu ea? întrebă împăratul Jad.

Spiritul planetei Venus păși atunci în fața împăratului și zise:

— Prea înalte și Prea Sfinte, toate creaturile cu nouă deschizături pot dobândi nemurirea. Nu este, așadar, de mirare că și maimuța aceasta, produsă de forțele naturale ale cerului și pământului, crescută de lumina soarelui și a lunii și hrănită cu brumă și rouă, a putut dobândi nemurirea și acum supune dragoni și tigri. Eu cred c-ar trebui să ne purtăm cu ea cu blîndețe. Mai întâi să-i trimitem poruncă scrisă să vină în cer. După aceea, să-i încredințăm un rang, pentru ca numele ei să se afle pe listele noastre și, în felul acesta, să o putem urmări de-aproape. Dacă se va purta bine, o vom înălța în rang, iar dacă se va purta rău, o vom închide. În chipul acesta, nu vom fi nevoiți să trecem la acțiuni militare și vom adăuga la numărul nostru încă un Nemuritor nedezmîniț.

Împăratul Jad găsi că propunerea e bună și porunci pe dată spiritului Steaua-Cancelariei să întocmească un mandat de aducere, însărcinând planeta Venus cu înmânarea lui. Aceasta ieși prin poarta de miazăzi a cerului, își coborî norul magic și îndată ajunse la Peștera-Perdelei-de-Apă, unde vorbi astfel gloatei de maimuțe:

— Sunt trimis al cerului și vin cu poruncă de la împăratul Jad ca regele vostru să mă însoțească, acum chiar, în Împărăția-de-Sus. Încunoștințați-l de această poruncă, numaidecât!

Maimuțele mici aflate afară trimiseră vorbă înăuntrul peșterii că a sosit un bătrân cu ceva scris în mână.

— Spune că-i un trimis al cerului, însărcinat să te ia cu el.

— Asta se potrivește de minune! zise Maimuța. Tocmai mă gândeam, în ultima vreme, să fac o scurtă plimbare prin cer.

Maimuța se găti degrabă și ieși în ușa peșterii.

— Sunt spiritul Luceafărului-Ciobanilor, îi zise trimisul, și vin cu poruncă de la împăratul Jad să mergi cu mine în cer, unde vei primi un loc de Nemuritor.

— Bătrână Stea, zise Maimuța, îți rămân mult îndatorată că te-ai ostenit până aici.

Spuse apoi maimuțelor să pregătească un ospăț. Dar spiritul planetei Venus zise:

— Cită vreme am de îndeplinit această poruncă sfântă, nu-mi îngădui să zăbovesc. Dar după ce o să ne înălțăm cu glorie la cer, vom avea tot timpul să stăm de vorbă.

— Bine, atunci nu mai stărui, zise Maimuța. Este o mare cinste pentru noi că ne-ai făcut această vizită.

Apoi, Maimuța chemă cele patru maimuțe bătrâne și le zise:

— Nu uitați să vegheați îndeaproape la purtările maimuțelor tinere. După ce ajung în cer, am să arunc o privire să văd cum este pe acolo și, de va fi bine, am să trimit să vă aducă și pe voi, ca să fim cu toții împreună.

Maimuțele bătrâne n-avură nimic împotrivă, iar Regele-Maimuță plecă împreună cu spiritul stelei, încalecă pe un nor și se înălță... Iar de vreți să aflați ce fel de rang i s-a dat în cer, ascultați cele ce se vor povesti în capitolul următor.

Capitolul IV

După ce urcară o vreme împreună, Maimuța uită cu totul de spiritul stelei și o luă cu mult înainte. Când ajunse la poarta de miazăzi a cerului, spiritul-stea nu se mai vedea de loc. Dând să intre pe poarta cerului, o ceată de zeități care stăteau de pază, înarmate cu pumnale, săbii și halebarde, îi tăiară drumul.

„Ce potlogar bătrân mai e și planeta asta! își zise Maimuța. Poftim! Să-mi spună să vin aici și după aceea să dea poruncă nemernicilor ăștia să mă oprească!”

Dar iată că sosi, cu sufletul la gură, și spiritul Luceafărului-Ciobanilor.

— Bătrână vicleană, o înfruntă Maimuța, mi-ai spus că ai venit să mă poștești din partea împăratului Jad. Atunci, de ce nu mă lasă paznicii să intru?

— Nu te înfuria, zise spiritul stelei. Pentru că n-ai mai fost până acum în Palatul-Cerului, nu ți s-a dat încă un nume și de aceea paznicii nu știu cine ești și e dreptul lor să nu te lase să intri. După ce te vei înfățișa împăratului și-ți vei primi rangul cuvenit, te vor lăsa să intri și să ieși când vei dori.

— Se prea poate, zise Maimuța, dar deocamdată nu pot să intru.

— Dacă vii cu mine, o să poți intra, zise spiritul stelei.

Și strigă cu voce tare:

— Paznici ai porții cerului, căpitani mari și mici, deschideți porțile! Cel ce se află cu mine este un Nemuritor de pe Pământ, pe care împăratul Jad m-a însărcinat să-l aduc aici.

Paznicii puseră atunci armele jos și se dădură în lături. Maimuța își recapătă încrederea în planetă și pătrunse alături de ea pe poarta cerului și apoi în palat. Fără să mai aștepte să li se vestească sosirea, se duseră de-a dreptul în fața împăratului. Dar, în timp ce spiritul stelei i se prosternă de cum ajunse, Maimuța rămase în picioare alături de el, fără să arate nici cel mai mic semn de respect, ciulindu-și doar urechile ca să audă mai bine ce-o să spună planeta.

— Îngăduie-mi să-ți aduc la cunoștință, zise spiritul stelei, că ți-am îndeplinit porunca. Nemuritorul cel primejdios se află de față.

— Care este acela? întrebă împăratul, privind pe furiș pe deasupra paravanului împărătesc.

Atunci, abia, Maimuța se înclină și zise:

— Eu sunt!

Miniștrii din jurul împăratului făcură cu toții fețe-fețe de uimire și spuseră:

— Maimuța asta necioplită?! Când a fost adusă aici adineauri nici măcar nu s-a prosternat, iar acum, fără să fie întrebată, cutează să-i răspundă împăratului! Pentru o astfel de purtare, i se cuvine moartea.

— Țineți seama că vine de pe pământ, zise împăratul Jad, și nu-i mult timp de când s-a deprins să se poarte ca oamenii. Așa că, deocamdată, nu trebuie să fim prea aspri cu ea, numai pentru că nu știe cum să se poarte la curtea mea.

Auzind acestea, miniștrii cerești îl felicitară pe împărat pentru îngăduința arătată, iar Maimuța strigă cât o ținu gura: „Bravo!”

Demnitarii primiră apoi poruncă să cerceteze listele de slujbe și să vadă care sunt libere. Apoi, unul dintre ei, spuse:

— Deocamdată, nu există nicio slujbă liberă, în nicio secție a vreunui despărțământ. Singura posibilitate ar fi la grajdurile imperiale, unde se caută un administrator general.

— Foarte bine, atunci, zise împăratul. S-o faceți *Pimaven*³⁶ la grajduri.

Maimuța fu condusă până la grajduri, unde i se dădură lămuriri în legătură cu sarcinile acestui despărțământ. I se arătă lista cailor, în număr de o mie, care se aflau în îngrijirea unui intendent având îndatorirea să se ocupe de nutreț. Grăjdarii trebuiau să toace fânul, să țeșale și să spele caii, să-i adape și să le pregătească hrana. Supra-intendentul și vice-supra-intendentul îl ajutau pe administratorul general în conducerea despărțământului. Toți erau cu ochii-n patru zi și noapte. În timpul zilei făceau ei ce făceau și izbuteau să și petreacă puțin; noaptea, însă, se aflau într-un du-te-vino neconținut. Caii dădeau, uneori, semne că vor să doarmă, tocmai când trebuia să li se dea de mâncare, sau că vor să pornească în galop la vremea când trebuiau să stea în grajd între stănoage.

³⁶ Administrator general al grajdurilor.

Când Maimuța veni pentru prima oară la grajduri, caii cerești se îmbulziră roi în jurul ei și mâncară nutrețul cu o poftă nemandovedită până atunci. După vreo săptămână-două, slujbașii grajdurilor dădură un ospăț în cinstea numirii Maimuței în această slujbă. În timp ce sărbătorirea era în toi, Maimuța ceru deodată să se facă liniște și, cu pocalul în mână întrebă:

— Ce înseamnă, de fapt, cuvântul acesta *Pimaven*?

— Este denumirea slujbei pe care o ai, îi spuseră cei de față.

— Dar, din ce categorie de demnități face parte? întrebă Maimuța.

— Din nicio categorie, spuseră ei.

— Este cumva prea înaltă ca să intre în vreo categorie? întrebă Maimuța.

— Dimpotrivă, spuseră ei. Este prea umilă.

— Prea umilă?! exclamă mirată Maimuța. Ce vreți să spuneți?

— Atunci când un slujbaș nu izbutește să fie rânduit în vreo categorie, este pus să îngrijească de cai. Pentru treaba asta, nu primește nicio leafă. Tot ce ai putea căpăta, în cazul când caii se îngrașă, așa cum ai izbutit de când ai primit slujba, este câte un „Nu-i rău!”, spus în treacăt. Dar dacă vreun cal șchioapătă puțin, sau nu se simte bine, o pățești. Și dacă vreunul din ei s-a vătămat cu adevărat, atunci te dă în judecată și chiar te amendează.

La auzul acestor vorbe, flăcări țâșniră din inima Maimuței. Mâniată cumplit, spuse scrâșnind din dinți:

— Așadar, asta cred ei despre mine? Oare n-au știut că am fost rege și patriarh pe Muntele-Florilor-și-al-Fructelor? Cum de-au îndrăznit să mă amăgească să vin și să mă înșele cu această slujbă de îngrijitor de cai? Dacă îngrijirea cailor este o slujbă pentru omul cel mai de jos, de ce au ținut să mi-o dea mie? N-am să îngădui una ca asta! Plec! Chiar acum plec!

Și, cu un țipăt de furie, Maimuța răsturnă masa de ospăț la care sedea, își luă comoara de după ureche și o porni val-vârtej spre poarta-de-miazăzi a cerului. Zeitățile de pază, știind-o că este slujbaș al cerului și că, prin urmare, poate intra și ieși când vrea, nu încercară s-o oprească. Astfel că, într-o clipă, Maimuța își coborî norul și se lăsă pe Muntele-Florilor-și-al-Fructelor.

— Ei, voi aștia mititeilor, strigă ea, bătrâna Maimuță s-a întors!

Maimuțele dădură în cinstea ei un ospăț grozav de bun-venit și-i

spuseră:

— De vreme ce măria-ta a stat zece ani în locurile de sus, suntem siguri că ai avut acolo un succes grozav.

— N-am lipsit dintre voi decât vreo două săptămâni, zise Maimuța. Ce vreți să spuneți cu cei zece ani?

— În cer nu ți-ai putut da seama de trecerea timpului, spuseră maimuțele. O zi din cer face cât un an pe pământ. Spune-ne acum, te rugăm, ce rang ți s-a dat acolo?

— Nu-mi mai vorbiți de asta, zise Maimuța, că mor de rușine! Împăratul Jad habar n-are cum să întrebuințeze pe cineva. Și-a dat seama cine sunt, dar tot ce s-a priceput a fost să mă facă, ceea ce ei numesc *Pimaven*. M-a pus să am grijă de caii lui, slujbă de slugă, care nu înseamnă niciun fel de demnitate. Când am luat în primire slujba, nu mi-am dat seama de asta, mai ales că mi-am trecut plăcut vremea prin grajduri. Astăzi, însă, întrebând pe câțiva, am aflat despre ce fel de slujbă era vorba. M-am infuriat și am părăsit-o pe loc. Așa se face că sunt iarăși aici!

— Ai făcut foarte bine! spuseră maimuțele. Ce rost are să te duci aiurea ca să faci pe grăjdarul, când poți domni peste un loc atât de încântător ca ăsta? ... Ei, voi ăia mititeilor, pregătiți un ospăț, ca să-l înveselim pe slăvitul nostru rege!

Nici nu se apucaseră bine de băut, și careva aduse vestea că afară au sosit doi regi demoni-unicorni, care stăruie să fie primiți de Regele-Maimuța.

— Poftește-i înăuntru, zise Maimuța.

Demonii își potriviră ținuta și intrară în peșteră, prosternându-se adânc.

— Ce vă aduce pe-aici? întrebă Maimuța.

— Știm de multă vreme, răspunseră ei, că prețuiești tot ce este de bună calitate, dar nu am avut până acum niciun prilej potrivit ca să-ți dovedim respectul. Auzind însă că ai obținut o slujbă în cer, și că te-ai întors acum plin de glorie, am socotit că nu vei avea nimic împotrivă dacă-ți vom oferi un mic dar. Iată aici o pătură roșie și galbenă pe care nădăjduim că vei binevoi s-o primești. Și dacă, totodată, ai vrea să primești în slujba ta niște ființe umile ca noi, suntem gata să îndeplinim cele mai josnice munci.

Maimuța se arată foarte bucuroasă și se înfășură numaidecât în pătură, iar supușii săi se așezară cu toții în rând și-i făcură temenele,

regii-demoni fură numiți mareșali de avangardă și, după ce îi mărturisiră adâncă lor recunoștință, întrebă pe Maimuța ce rang a avut ea în cer.

— Împăratul Jad nu știe să prețuiască adevărata valoare, zise Maimuța. M-a numit mai mare peste grajdurile lui!

— Cum, cu puterile supranaturale pe care le ai?! vorbiră demonii cu mirare. Cum de te-ai înjosit să îngrijești de cai? Titlul ce se cuvenea unuia ca tine era cel de „Marele-Înțelept-Egalul-Cerului”!

Maimuța rămase încântată la auzul acestui titlu și repetă de mai multe ori „Bun, bun, bun!” Apoi, dădu poruncă generalilor săi să înalțe un drapel pe care să fie scris cu litere mari: „Marele-înțelept-Egalul-Cerului”, atrăgându-le atenția ca, pe viitor, toți să i se adreseze numai cu acest titlu și să se dea îndrumări, în acest sens, și tuturor demonilor care recunoscuseră pe Maimuța de stăpân.

În timp ce se ținea un consiliu la curtea împăratului Jad, șeful grajdurilor se înfățișă și, ingenunchind pe treptele tronului, dădu de știre că Maimuța numită la grajduri s-a plâns că slujba nu-i destul de potrivită pentru ea și s-a întors pe pământ.

— Prea bine, spuse împăratul Jad. Te poți întoarce la îndatoririle tale. Voi trimite ostași cerești să-l aresteze.

Și, de îndată ieșiră în față Vaisravana și fiul său Natha, care se oferiră voluntari pentru această misiune. Împăratul Jad îi numi comandanți ai expediției; Spiritul-Magiei-Mari primi sarcina să le arate drumul, generalul Burtă-de-Pește să încheie plutonul, iar căpitanul iacșelor să adune oștile. În câteva clipe fură cu toții dincolo de poarta-de-miazăzi a cerului, în drum spre Muntele-Florilor-și-al-Fructelor. Ajungând aici, își aleseră un tăpșan unde își așezară tabăra, după care Spiritul-Magiei-Mari primi însărcinarea să provoace Maimuța la luptă. Acesta își încâtărămă armura și, fluturându-și amenințător securea uriașă, se îndreptă cu pași țăntoși spre Peștera-Perdelei-de-Apă. În jurul peșterii se aflau adunate mulțime de animale fioroase – lupi, tigri și altele – care, când îl zăriră, se ridicară pe două picioare, amenințând cu sulitele și săbiile și mârâind asurzitor.

— Făpturi blestemate, le strigă Spiritul-Magiei-Mari, duceți-vă și spuneți grăjdarului că a venit din cer un mare comandant de oști, cu poruncă de la împăratul Jad să i se supună. Spuneți-i să vină pe

dată, că de nu, veți plăti toți cu viețile voastre!

Animalele se îmbulziră care mai de care la intrarea peșterii.

— S-a petrecut ceva groaznic, măria-ta, îl vestiră pe Regele-Maimuță.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Maimuța.

— Este la poartă un comandant din cer, care zice că a fost trimis de împăratul Jad ca să primească supunerea ta. Dacă nu te supui de îndată, zice că vom plăti toți cu viețile noastre.

— Dați-mi armele! strigă Maimuța.

Își puse coiful de bronz, platoșa de aur și ghetele de umblat pe nori și, cu bastonul magic în mână, își conduse supușii afară și-i rândui pentru luptă.

Văzându-l, Spiritul-Magiei-Mari îi strigă amenințător:

— Maimuță prăpădită, mă cunoști ori nu?

— Ce zeitate puturoasă mai ești și tu? întrebă Maimuța. Nu te-am văzut niciodată. Spune-mi repede cum te cheamă!

— Netrebnic blestemat, cum cutezi să te faci că nu mă cunoști? Sunt Spiritul-Magiei-Mari, comandantul avangardei oștilor cerești ale lui Vaisravana. Vin din porunca împăratului Jad să-ți primesc supunerea. Leapădă numaidecât armele și lasă-te în mila cerului, căci de nu, toate animalele de pe muntele acesta vor fi trecute prin sabie. Dacă vei încerca doar să spui „Nu”, vei fi pe loc spintecat în bucăți!

— Zeitate puturoasă, strigă furioasă Maimuța, încetează cu lăudăroșeniile! Dacă ți-aș da o singură lovitură cu ciomagul meu, te-aș ucide și n-ai mai fi în stare să-i duci împăratului răspunsul meu. Așa că îți cruț viața, ca să te poți întoarce în cer și să spui împăratului Jad că n-a știut să se poarte cum se cuvine cu o ființă deosebită ca mine. Eu cunosc nenumărate meșteșuguri magice. De ce dar a trebuit să fiu pus să îngrijesc de cai? Ia privește ce stă scris pe drapel! Dacă îmi va încuviința dreptul să port acest titlu, voi sta liniștit. Iar de nu, am să mă sui în cer și-i voi izbi palatul atât de tare, încât va cădea de-a berbeleacul de pe jilțul lui de dragon³⁷.

Spiritul se uită împrejur și, văzând drapelul cu inscripția, izbucni în hohote de râs.

³⁷ Dragonul era simbolul puterii împărătești.

— Ce obraznicie pe maimuța asta ordinară! zise el. N-ai decât să te numești „Egalul-Cerului”, dacă-ți place, dar mai întâi ai să simți tăișul securii mele!

Și dădu s-o lovească pe Maimuța în cap. Dar Maimuța nu-și pierdu cumpătul și feri lovitura cu ciomagul. Se încinse o luptă cumplită. Până la urmă, Spiritul nu mai putu ține piept. Atunci, Maimuța ținti spre capul Spiritului ca să-i dea lovitura de grație. Acesta încercă să o pareze cu securea, dar securea fu spintecată în două și Spiritul se văzu nevoit s-o ia la fugă ca să scape cu viață. Întors în tabără, se duse direct la Vaisravana și, îngenunchind înaintea lui, îi spuse gâfâind:

— Grăjdarul are puteri magice prea mari pentru mine. Nu mi-a fost cu putință să-i țin piept și am venit să-ți cer îndurare.

— Prăpăditul ăsta m-a făcut de râs! zise Vaisravana privind cu dispreț spre Spiritul Magiei-Mari. Luați-l de-aici și tăiați-i capul!

Dar prințul Natha ieși plin de sficiune în față și, înclinându-se adânc, zise:

— Tată, nu te mânia. Cruță-l deocamdată și îngăduie-mi să mă duc eu să mă bat. Așa, vom putea ști cum stau lucrurile cu adevărat.

Vaisravana primi propunerea și porunci Spiritului să meargă în tabără și să aștepte acolo judecata.

Prințul își încălțară armura, ieși din tabără și se duse țintă la Peștera-Perdelei-de-Apă. Maimuța tocmai își lepăda armele, dar aflând de sosirea prințului, veni la poartă și-l întrebă:

— Al cui frățior ești și de ce-ai venit aici nepoftit?

— Maimuța scârboasă, strigă Natha, de ce te prefaci că nu mă cunoști? Sunt cel de ai treilea fiu al lui Vaisravana și împăratul Jad m-a trimis să te arestez.

— Prințișorule, zise râzând Maimuța, nici n-ai lepădat dinții de lapte și încă mai ai urme de caș la gură! Cum de cutezi să vorbești atât de obraznic? Deocamdată, îți cruț viața, dar uită-te la ce stă scris pe drapel și spune-i împăratului Jad că, de-mi va acorda acest rang, nu va mai trebui să-și trimită oștile înapoi. Mă voi supune de bună-voie. Dar dacă nu cade la învoială, voi urca sus și-i voi face pulbere Palatul-de-Nestemate-din-Negurile-Fermecate.

Natha privi în sus la drapel și citi inscripția: „Marele-înțelept-Egalul-Cerului”.

— Te crezi poate un făcător de minuni, de vreme ce te încumeți să

ceri un astfel de titlu. Fi pe pace! O singură lovitură a săbiei mele te va potoli, zise Natha.

— Încearcă numai, răspunse Maimuța. Poți să rupi câte săbii vrei pe mine.

— Transformă-te, își porunci atunci Natha, și pe loc el luă chipul unei zeități cu trei capete și șase brațe.

— Așa? Cu alte cuvinte acest frățior se pricepe și la magii! zise Maimuța. Acum privește, rogu-te, și la magia mea!

Și pe loc, Maimuței îi crescură trei capete și șase brațe, iar bastonul de fier se preschimbă în trei bastoane, pe care le apucă, pe fiecare, cu câte două mâini. Și lupta care s-a încins între ei a cutremurat pământul și a făcut să răsunе munții. A fost o luptă nemaivăzută! Fiecare din cei doi dovedea puteri înspăimântătoare. Se prinseră la luptă de treizeci de ori. Prințul își preschimbă între timp cele șase arme într-o mie de mii de alte arme. Maimuța făcu și ea la fel. Săreau scânteile ca stelele căzătoare în timp ce ei se luptau la jumătatea drumului dintre cer și pământ, dar niciunul dintre ei încă nu da semne că este mai tare decât celălalt.

Maimuța era însă foarte iute de mână și foarte ageră în priviri. Pe când lupta era în toi, se preschimbă deodată în forma ei adevărată și se apropie de Natha cu bastonul de fier în mână. Și cum în forma ei se mișca mult mai ușor, se răsuци repede în spatele prințului și-l lovi cu toată puterea în umăr. Natha, care tocmai se pregătea pentru o nouă preschimbare magică, auzi şuieratul ciomagului Maimuței spintecând aerul, dar n-avu timp să se ferească. Durerea pe care i-o pricinui lovitură Maimuței fu atât de mare, încât se grăbi să fugă și, preschimbându-se în forma lui obișnuită, se întoarse rușinat în tabăra tatălui său. Vaisravana, care urmărise de departe lupta și tocmai chibzuia cum să-i vină într-ajutor fiului său, îl văzu pe Natha apărând deodată înaintea lui, tremurând din cap până-n picioare, și spunând:

— Tată și rege! Grăjdarul are cu adevărat puteri uimitoare. Nu i-a putut veni de hac nici chiar magia mea și, spre sfârșitul luptei, m-a rănit la umăr.

— Atunci, dacă are puteri atât de mari, zise Vaisravana descurajat, cum îl vom putea încătușa?

— În fața peșterii lui, grăi prințul, se află un drapel pe care stă scris „Marele-Înțelept-Egalul-Cerului” Mi-a spus plin de obraznicie

că dacă i se recunoaște dreptul la acest titlu, nu va mai tulbura pe nimeni; altminteri, va face praf Palatul-de-Nestemate-din-Negurile-Fermecate.

— Dacă-i așa, spuse Vaisravana, cred că e mai bine, deocamdată, să-l lăsăm în pace. Voi aduce la cunoștința împăratului Jad ce s-a întâmplat și-i voi cere noi întăriri cerești, ca să-l putem împresura și prinde cât mai e vreme.

Când i se povesti ce se petrecuse, împăratul Jad spuse:

— Cum aş putea crede că o Maimuța poate fi atât de puternică, încât să fie nevoie de întăriri ca să-i venim de hac?

Natha ieși atunci în față și zise:

— Atotputernice, deși știu că merit să fiu trimis la moarte, rogu-te, totuși, să m-ascuți. Maimuța are un ciomag de fier, cu care l-a învins mai întâi pe Spiritul-Râurilor și cu care m-a rănit și pe mine la umăr.

— Dacă-i așa, luați toată oastea, zise împăratul, și uicideți-l pe loc!

Spiritul Luceafărului-Ciobanilor păși atunci înaintea împăratului și spuse:

— E drept că Maimuța vorbește nesăbuit; nu este însă numaidecât nevoie să credem că ar putea să treacă la toate faptele cu care amenință. Dar dacă se vor trimite ostași împotriva ei, asta ar duce la un război lung și istovitor. Ar fi mai bine dacă înălțimea – ta s-ar arăta îngăduitor. Sunt de părere să-i spui că ai vrea o încheiere pașnică a pricinii și că ești hotărât să-l lași să-și zică „Marele-înțelept-Egalul-Cerului”. Nu va fi niciun rău dacă va ocupa numai cu numele o slujbă cu acest titlu, bineînțeles fără leafă.

— Nu cred că am înțeles prea bine, zise împăratul Jad. Ce rang spui că ar urma să aibă Maimuța?

— Ar putea fi lăsată să poarte acest titlu, îl lămuri spiritul stelei fără, însă, să i se încredințeze vreo sarcină specială, sau să i se dea leafă. Folosul ar fi că, trăind în lumea cerului, va sfârși în scurt timp cu viața coruptă pe care o duce acum va înceta cu scamatoriile-i smintite, iar universul va putea să-și recapete liniștea.

— Bine! spuse împăratul.

Și hotărî ca spiritul Luceafărului să meargă cu propunerea de pace.

Spiritul părăsi cerul, ieșind prin poarta de miazăzi, și se duse de-a dreptul la Peștera-Perdelei-de-Apă. De astă dată, însă, locurile

aveau aici altă înfățișare. Peste tot sclipeau armele; tot felul de căpcăuni fioroși stăteau de pază, înarmați cu lănci, săbii și ciomege, pe care le agitau amenințător, țopăind încoace și-ncolo. Când îl văzură pe spiritul Luceafărului, se repeziră cu toții înaintea lui.

— Veniți încoace, căpetenii, le strigă spiritul. Vă rog să spuneți stăpânului vostru că a sosit o ștafetă a cerului, trimisă de Zeul-Atotputernic, care aduce regelui vostru o chemare.

— Să fie binevenit! spuse Maimuța când auzi că a sosit o ștafetă. Trebuie să fie spiritul Luceafărului, care a fost trimis și prima dată să mă aducă. Atunci, însă, deși slujba ce mi s-a dat nu era demnă de mine, n-am pierdut vremea degeaba în cer. Am umblat peste tot, și acum voi ști cum să mă descurc. Sunt încredințată că de data asta a venit să-mi ofere ceva mai bun.

Și dădu ordin căpeteniilor să conducă spiritul înăuntru, cu drapelele fluturând și cu bătăi de tobe. Maimuța îl primi la intrarea în peșteră, îmbrăcată de sus până jos în armură și înconjurată de mulțimea maimuțelor mai mici.

— Poftim înăuntru, bătrână stea, zise ea spiritului, și iartă-mă că nu ți-am ieșit în cale!

— Tovarășii tăi din cer, grăi spiritul, au adus la cunoștința împăratului Jad că ai fost nemulțumită cu numirea la grajduri și că de aceea ai plecat. Împăratul, auzind acestea, a spus: „Fiecare trebuie să pornească de jos ca să ajungă sus. De ce a trebuit dar să se plângă?” Și atunci au fost trimise oști ca să te supună, dar văzând că puterile-ți magice s-au dovedit mai mari ca ale lor, s-a hotărât să fie unite laolaltă toate puterile cerului și să fie trimise împotriva ta. Eu, însă, am socotit și am propus să ți se acorde titlul pe care ți l-ai luat. Împăratul Jad a primit propunerea mea și acum am venit să te duc în cer.

— Îți rămân tare îndatorată pentru osteneală, zise Maimuța, dar nu știu dacă în cer există titlul de „Marele-Înțelept-Egalul-Cerului”.

— Am propus să ți se dea acest rang, zise spiritul, și propunerea mea a fost primită. Altminteri, n-aș fi îndrăznit niciodată să vin cu această solie. Dacă lucrurile nu se vor sfârși cu bine, sunt gata să-mi iau toată răspunderea.

Maimuța își arată apoi dorința de a-l opri pe spiritul stelei la un ospăț în cinstea ei. Dar spiritul nu primi să rămână, așa că o porniră amândoi spre poarta-de-miazăzi a cerului.

Când i se aduse la cunoștință că a sosit „grăjdarul-maimuță”, împăratul zise:

— Apropie-te, Maimuță! De-acum înainte te proclam „Marele-Înțelept-Egalul-Cerului”, Este un rang înalt și nădăjduiesc că nu vom mai avea neînțelegeri în viitor.

Maimuța slobozi un țipăt de bucurie, aducând împăratului mii de mulțumiri.

Dulgherii cerești primiră poruncă să construiască un birou pentru Marele-Înțelept, în partea dreaptă a Grădinii-Piersicilor. Biroul avea două despărțăminte – unul denumit „Pace și Tihnă”, iar celălalt „Spirit Calm”. În fiecare din ele se aflau demnitari nemuritori, care o însoțeau pe Maimuță oriunde se ducea. Un spirit-stea fu însărcinat să conducă Maimuța la noua sa locuință, și i se îngădui o rație de două oale de vin împărătesc și zece ramuri de flori cu frunze de aur. O rugară de asemenea să nu se mai lase pradă furiei și să nu se mai apuce de pozne.

Cum sosi la locuința sa, deschise cele două oale de vin și pofți pe toți demnitarii din biroul său la un chef. Spiritul Luceafărului se întoarse la locuința sa, iar Maimuța, lăsată în voia ei, trăi într-o libertate și desfătare cum nu se mai bucurase nimeni vreodată pe pământ sau în cer.

...Și, de nu bănuieți ce s-a petrecut mai departe, ascultați cele ce vor fi povestite în capitolul următor.

Capitolul V

Maimuța nu se pricepea deloc la treburile publice; din fericire, însă, n-avu altceva de făcut decât să-și înscrie numele pe o listă. Încolo, și ea și subalternii săi își mâncau cele trei prânzuri, dormeau tun toată noaptea și n-aveau nicio grijă, trăind în desăvârșită libertate și neatârnare. Între timp, în lipsă de altceva, Maimuța făcea vizite și lega prietenie cu ceilalți locuitori ai cerului. Nu uita niciodată să se adreseze membrilor Treimii cu „venerabile”, iar celor

patru regi³⁸ cu „înălțimea – ta”. Cu ceilalți însă – planete, castele-de-argint, spirite ale orelor și zilelor³⁹ — se purta ca de la egal la egal. Azi hoinărea spre răsărit, mâine spre apus, iar plecările și întoarcerile îi erau tot atât de puțin stânjenite ca și zborul norilor.

Într-o bună zi, un Nemuritor păși la sfatul curții în fața împăratului Jad și-i supuse următoarea cerere: „Rog ca atenția înălțimii-tale să se plece asupra faptului că Înteptul-Egalul-Cerului nu are niciun fel de îndatoriri de îndeplinit. El își petrece tot timpul făcând vizite și legând prietenii. Toate stelele cerului, cele de departe ca și cele de aproape, sunt acum prietenii lui buni. Faptul acesta ar putea isca tulburări, dacă nu se va găsi o cale de a-i da ceva de lucru, și a-și petrece astfel într-un mod folositor timpul.”

Împăratul Jad trimise atunci după Maimuța. Fericită la culme, aceasta sosi în fața împăratului și-l întrebă:

— Ce înălțare în rang sau ce răsplată are să-mi anunțe înălțimea – ta?

— Am auzit că nu ai nimic deosebit de făcut, zise împăratul, și vreau să-ți dau o însărcinare. De-aici încolo vei avea grijă de Grădina-Piersicilor. Aș vrea să fi cu cea mai mare luare-aminte în îndeplinirea acestei însărcinări.

Maimuța se arătă peste măsură de bucuroasă și, fără să mai aștepte o clipă, se și duse în fuga mare în Grădina-Piersicilor să-și ia în primire noile îndatoriri. Ajunsă aici, dădu peste un spirit al locului, către îi strigă de departe:

— Mare-Întept, încotro mergi?

— Să iau în grijă Grădina-Piersicilor, răspunse Maimuța. Am fost numită de înălțimea-sa.

Spiritul se înclină adânc și chemă îndată pe Sapă-Pământ, pe Scoate-Apă, pe Păzitorul-Piersicilor și pe Ștergătorul-Frunzelor, voinicii care îngrijeau grădina, să vină și să facă temenele Maimuței.

— Câți pomi sunt aici? întrebă Maimuța pe spiritul locului.

— Trei mii șase sute, răspunse acesta. În fața se află o mie două sute de pomi cu fiori mărunte și fructe mici, care se coc o dată la trei

³⁸ Regii celor Patru-Zări-ale-Cerului. Cerul era considerat împărțit în patru regate, fiecare condus de un rege, subordonați toți împăratului Jad.

³⁹ Fiecare fenomen natural, ca și numeroasele lucruri și obiecte, aveau divinitatea lor.

mii de ani. Cine le mănâncă se face duh atotștiutor, cu trup ușor și mădulare puternice. În mijlocul grădinii sunt o mie două sute de alți pomi, cu două rânduri de flori și fructe dulci, care se coc o dată la șase mii de ani. Cine le mănâncă se poate înălța în văzduh când dorește și nu mai îmbătrânește niciodată, în fundul grădinii se află alți o mie două sute de pomi, cu fructe cu coaja purpurie și sâmburii de un galben deschis, care se coc o dată la nouă mii de ani. Cine le mănâncă trăiește mai mult decât cerul și pământul și devine egalul soarelui și al lunii.

Auzind acestea, Maimuța se simți în culmea fericirii și pe dată porni să inspecteze și să ia aminte unde sunt umbrarele și pagodele. De acum înainte, nu-și mai îngădui decât o singură petrecere pe lună, în ziua de lună plină. Nu mai vizita niciun prieten și nu se mai ducea nicăieri. Într-o bună zi, zărind în vârful câtorva pomi mai multe piersici coapte, Maimuța își puse în gând să le mănânce înainte ca altcineva să fi ajuns la ele. Din păcate, era urmărită îndeaproape de slugile grădinii și, ca să scape de ele, zise:

— Mă simt cam obosită și am să mă odihnesc puțin în umbrarul ăsta. Voi duceți-vă și așteptați-mă dincolo de poartă.

Îndată ce slujitorii se îndepărtară, Maimuța își scoase pălăria și hainele de curte, se cațără pe un pom înalt și începu să culeagă fructele cele mai mari și mai coapte ce-i apăreau înaintea ochilor. Stând călare pe o cracă, se ospătă după placul inimii și apoi coborî. Își puse pălăria și-și îmbracă hainele, apoi chemă slugile s-o însoțească cu tot fastul la întoarcerea în casă.

La câteva zile, Maimuța își repetă isprava. Într-o dimineață Regina-Cerului hotărî să dea un ospăț al piersicilor și porunci fecioarelor-duhuri: Rochie-Roșie, Rochie-Albastră, Rochie-Albă, Rochie-Neagră, Rochie-Purpurie, Rochie-Galbenă și Rochie-Verde, să-și ia coșurile și să culeagă piersici din Grădina-Piersicilor. Când acestea dădură să intre în grădină, slujitorii Maimuței le ieșiră în cale și le opriră la poartă.

— Am venit din porunca înălțimii-sale regina ea să culegem piersici pentru ospăț, spuseră ele.

— Opriți-vă, frumoase zâne, le zise unul dintre paznici. De anul trecut lucrurile s-au schimbat. Grădina-Piersicilor a fost încredințată Marelui-Înțelept-Egalul-Cerului, și trebuie să-i cerem învoirea, ca să vă putem lăsa să intrați.

— Unde-i Marele-Înțelept? Întrebară fecioarele-duhuri.

Acum este ostenit, vorbi un spirit-paznic, și trage un pui de somn în umbrar.

— Foarte bine, ziseră ele. Dar duceți-vă să-l treziți, pentru că noi trebuie să pornim neîntârziat la lucru.

Paznicii se învoiră să se ducă să-i spună, dar în umbrar nu aflară decât pălăria și hainele. Se apucară atunci să-l caute, dar nu-l găsiră nicăieri. Ce se întâmplase? După ce se dusesse pe furiș și mâncase mai multe piersici, Maimuța se preschimbase într-o maimuță mică de trei degete și adormise ghemuită sub o frunză groasă din vârful pomului.

— Chiar dacă nu-l găsiți, ziseră atunci fecioarele-duhuri, noi trebuie să împlinim porunca primită. Nu ne putem întoarce cu mâinile goale.

— Aveți dreptate, frumoase zâne, spuse unul dintre paznici, nu vă putem face să așteptați. Stăpânul nostru avea pe vremuri obiceiul să umble mult prin vecini; poate că s-a dus să-și vadă pe careva dintre prietenii lui vechi. Mergeți și culegeți-vă piersici și când s-o întoarce, o să-i spunem.

Așa că fecioarele-duhuri s-au dus în grădină și culeseră mai întâi trei coșuri de piersici din pomii din apropiere; apoi alte trei coșuri din pomii din mijlocul grădinii. Când ajunseră însă la pomii din fund, nu mai găsiră aici decât cozi de fructe scuturate. Toate fructele fuseseră culese. Dar tot căutând primprejur, fecioarele-duhuri izbutiră să dea de-o singură piersică încă nu de ajuns de coaptă, care atârna pe o cracă dinspre miazăzi. Rochie-Albastră trase craca spre ea, culese piersica și dădu drumul crăcii din mână. Era chiar craca pe care dormea Maimuța preschimbata în forma ei minusculă. Trezită de smucitură, aceasta se preschimbă repede în forma ei obișnuită și tăbări cu gura asupra duhurilor:

— De unde ați venit, monștrilor, și cum de-ați cutezat să-mi culegeți piersicile?

Speriate, fecioarele-duhuri căzură atunci toate, ca la un semn, în genunchi și începură a i se jelui:

— Mare-Înțelept, nu te mânia! Nu suntem monștri. Suntem șapte fecioare-duhuri trimise de Regina-Cerului să culegem piersici pentru Ospățul-Piersicilor. Când am ajuns la poartă, am dat de paznicii tăi, care te-au căutat peste tot, dar nu te-au putut găsi.

Atunci, de teamă ca nu cumva înălțimea-sa regina să ne aștepte și cum nu erai de găsit, am intrat în grădină și am început să culegem piersici. Rogu-te, iartă-ne!

Maimuța deveni dintr-odată foarte binevoitoare.

— Ridicați-vă, zânelor, le zise ea. Spuneți-mi acum cine sunt poftiți la ospăț?

— Cum este vorba de un ospăț oficial, răspunseră ele, firește sunt poftite anumite zeități. Va fi acolo Buddha-Cerului-din-Apus; și toți Bodhisattva; și Lohanii ⁴⁰ ; de asemeni, Guan-in și toți Nemuritorii-celor-Zece-Insule. Vor mai fi apoi cele cinci spirite ale Stelei-Polare, Regii-celor-Patru-Zări-ale-Cerului, zeii și Nemuritorii mărilor și munților, care vor veni cu toții la ospăț.

— Am să fiu și eu chemată? întrebă Maimuța.

— N-am auzit vorbindu-se de tine, spuse una dintre fecioare.

— Bine, dar eu sunt Marele-Înțelept-Egalul-Cerului, zise Maimuța. Nu văd de ce n-aș fi poftit.

— Nu putem să-ți spunem decât cine este poftit de obicei, spuseră ele. Ce-o să se întâmple de astă dată, nu știm.

— Aveți dreptate, dragele mele, zise Maimuța. Nu vă învinovățesc pe voi. De aceea, o să așteptați puțin aici până ce dau o raită să văd dacă sunt sau nu poftită și eu.

Afurisită Maimuță! Spuse o formulă magică și le strigă fecioarelor:

— Stați pe loc! Stați pe loc! Stați pe loc!

Aceasta era o formulă magică de stat pe loc, și zânele rămaseră pironite pe locul unde se aflau. Maimuța porni atunci pe norul ei magic, se îndepărtă de grădină și se îndreptă în mare grabă spre Piscina-de-Jad-Verde. În drum dădu peste Nemuritorul Picioare-Roșii și plănui pe loc cum să-l păcălească pe Nemuritor ca să poată merge și ea la ospăț.

— Unde mergi, bătrâne înțelept? îl întrebă Maimuța.

— Sunt poftit la Ospățul-Piersicilor, răspunse Nemuritorul.

— Va să zică n-ai aflat, începu Maimuța. Împăratul Jad, știind cât de repede pot merge pe norul meu, mi-a cerut să trec pe la toți oaspeții și să le spun că, înainte de ospăț, va avea loc o repetiție a

⁴⁰ Pronunțarea deformată a cuvântului sanscrit Arhai (treaptă pe calea spre desăvârșire).

ceremoniilor în Sala-Luminii-Pătrunzătoare.

Nemuritorul Picioare-Roșii era un spirit nepriceput la șiretlicuri, așa că se lăsă ușor tras pe sfoară.

— În trecut repetiția s-a făcut totdeauna în același loc unde se ținea și ospățul, zise el. Totuși, dacă-i așa cum spui, îți rămân foarte îndatorat.

Și, întorcându-și norul, Nemuritorul se îndreptă spre Sala-Luminii-Pătrunzătoare. După aceea, Maimuța spuse o formulă magică, luă chipul Nemuritorului Picioare-Roșii și se îndreptă spre Piscina-de-Jad-Verde. Într-o clipă ajunse la Turnul-Tezaurului și se strecură tiptil înăuntru. Aici, totul era pregătit pentru ospăț, dar nu sosise încă nimeni. În timp ce se uita în jur, simți deodată miros de băutură în curs de fermentație. Se întoarse și, într-o galerie din dreapta, văzu câteva duhuri-slugi care preparau băutura. Unii aduceau malț de grâu, alții cărau apă. Câțiva băieți întrețineau focul, alții spălau și ștergeau urcioare și căni. Vinul care fusese pregătit răspândea o mireasmă minunată. Maimuței îi lăsa gura apă și s-ar fi dus pe loc să guste, dacă n-ar fi fost de față slugile. Așa că fu nevoită să se folosească iar de puterile ei magice. Smulse o mână de peri, dintre cei mai fini, îi băgă în gură, îi mestecă până îi fărâmiță de tot și-i scuipă afară, strigând:

— Preschimbați-vă!

Și perii se preschimbară în nenumărate gâze aducătoare de somn, care zburară spre slugi și se așezară pe obrajii lor. Și acum, să-i fi văzut cum le mai cădeau mâinile în lături, cum li se plecau capetele și li se închideau ochii de somn! într-o clipă, toate slugile erau adormite.

Maimuța se repezi atunci și începu să înfulece din cele mai fine și mai gustoase mâncări, se duse fuga în galerie, apucă un urcior, umplu o cană și se apucă să bea vârtos.

După ce bău un timp și se îmbătă binișor, își zise în sinea ei:

„Nu-i bine! Nu-i bine! Oaspeții vor sosi curând și eu am să intru în bucluc. Nu-i bine să mai rămân aici. Mai bine mă duc să trag un pui de somn acasă la mine.”

Clătinându-se și poticnindu-se, amețită de băutură, greși drumul și în loc să ajungă acasă, se pomeni la Palatul-Tushita. Imediat se trezi și-și dădu seama unde se află.

„Bine, dar aici locuiește Lao Dzî, își spuse ea. Cum oi fi ajuns până

aici? Nu-i nimic; tot vroiam să-l întâlnesc pe acest bătrân, dar n-am avut încă prilejul. Fiindcă tot mă aflu aici, n-ar fi rău să mă duc să-l văd o clipă.”

Își potrivea veșmintele și intra. Dar nu găsi nici urmă de Lao Dzî și nici pe altcineva. De fapt Lao Dzî se afla în camera de sus, dimpreună cu Dipankara și cu Buddha-Trecutului, și vorbea despre „Calea Iluminării” în fața unei asistențe de Nemuritori-demnitari, paji și slujbași.

Maimuța se duse ținută la laboratorul de alchimie. Acolo nu găsi pe nimeni; văzu însă un vas cu jăratice care ardea într-o parte a vetrei, iar împrejurul vasului cinci tigve cu elixir⁴¹ gata pregătite.

„Asta-i cea mai prețioasă comoară a Nemuritorilor, îmi spuse Maimuța în culmea fericirii. După iluminarea mea, izbutisem să dezleg taina identității lăuntrice și exterioare și eram chiar pe punctul să pregătesc singură elixirul, dar am fost nevoită să mă întorc pe neașteptate acasă unde m-au prins alte treburi. Am să gust un bob-două.”

Aplecă tigvele și înghiți, ca pe o mâncare de fasole prăjită, tot conținutul lor, îndestulător pentru întreaga omenire.

După o clipă, îndopată cu elixir și trezită din amorțeala băuturii, făcându-și iarăși socoteala unde se află și ce face, îmi spuse:

„Nu-i bine! Nu-i bine! Această ispravă a mea e și mai prostească decât cealaltă. Dacă aude de ea împăratul Jad, sunt pierdută. Fugi! Fugi! Fugi! Era mai bine când eram rege în lumea pământeană.”

Ieși în goană din Palatul-Tushita, dar nu o mai luă pe drumul obișnuit, ci se îndreptă spre poarta-de-miazăzi a cerului. Aici, se folosi de un meșteșug magic care o făcu nevăzută, și-și coborî norul până ce ajunse din nou la poalele Muntelui-Florilor-și-al-Fructelor. O priveliște plină de drapele și sulici lucitoare îi arătă că supușii săi tot se mai îndeletniceau cu meșteșugurile războiului.

— Ei, voi aștia mititeilor, am sosit! le strigă ea cu voce tare.

Toți zvârliră armele și căzură în genunchi, văitându-se:

— Mare-Înțelept, i-ai părăsit și n-ai avut grijă de supușii tăi. Și nu te-ai mai gândit de loc la ce se întâmplă cu noi tot timpul cât ai

⁴¹ Este vorba de un preparat al alchimistilor, cu care aceștia susțineau că pot să transforme orice metal în aur și să prelungească viața la nesfârșit.

lipsit!

Totuși, maimuțele îi pregătiră un mare ospăț de bun-sosit, aducându-i și un castron uriaș de piatră, plin cu vin de curmale. După ce Maimuța sorbi o gură, se strâmbă și zise:

— Scârboasă băutură! Nu pot bea așa ceva.

Atunci, doi dintre generalii săi ieșiră în față și-i spuseră:

— Mare-Înțelept, fără îndoială că în Palatul-Cerului ai băut din licoarea Nemuritorilor și de aceea nu-ți mai place vinul de curmale. Este însă un proverb care spune: „Nu există apă mai bună ca apa de-acasă”.

— Dar proverbul mai spune, adăugă Maimuța, că: „Nu există oameni ca aceia de-acasă”. La petrecerea de la Piscina-de-Jad-Verde, am văzut nenumărate șiruri de câni cu suc rubiniu și din cel verde ca jadul, așa cum n-ați gustat niciodată în viața voastră. Am să mă duc înapoi să iau câteva și pentru voi. O jumătate de ceașcă de fiecare vă va ajunge ca niciunul din voi să nu mai îmbătrânească niciodată.

Toate maimuțele erau încântate. Înțeleptul ieși în ușa peșterii, își făcu tumba lui obișnuită în aer, se făcu nevăzut și ajunse iarăși în cer. Aici găsi pe cei care preparau băutura, pe cei care cărau drojdia și apa, și pe cei care ațâtau focul – dormind duși și sforăind adânc cu toții. Înșfăcă două câni mari, câte una sub fiecare braț, și alte două în mâini, își întoarse norul și veni înapoi în lumea supușilor săi. În mijlocul cetei de maimuțe care se strânseseră în jurul ei, împărți fiecareia câte o ceașcă-două din băutura adusă. Era o scenă încântătoare.

Între timp cele șapte fecioare-duhuri rămăseseră fermecate o zi întreagă. Când, în sfârșit, izbutiră să se miște, își luară coșurile, se înapoiară la Regina-Cerului și-i povestiră cum fuseseră pironite pe loc prin magie de Înțeleptul-Egalul-Cerului, pricină pentru care întârziaseră atât de mult.

— Și câte piersici ați cules? le întrebă Regina.

— Am cules trei coșuri cu piersici mici și alte trei coșuri cu piersici mijlocii. Când am ajuns, însă, în fundul grădinii, am băgat de seamă

că jumătate din piersicile mari dispăruseră. Se pare că le-a mâncat Marele-Înțelept. În timp ce supușii lui îl căutau peste tot, a apărut pe neașteptate în mijlocul nostru, și după ce ne-a certat groaznic, ne-a întrebat cine a fost poftit la ospăț. Noi i-am spus care sunt obiceiurile la astfel de oște, după care ne-a pironit pe loc prin magie și a plecat – unde nu știm. De-abia acum am izbutit să ne dezlegăm de vrajă și să ne întoarcem.

Regina-Cerului, auzind acestea, se duse glonț la împăratul Jad. În timp ce-i povestea cele întâmplate, iată că dau buzna în palat slujitorii însărcinați cu prepararea băuturii aducând vestea că cineva a dat iama în tot ce pregătiseră pentru ospăț, a furat băutura și a mâncat toate bunătățile.

În acest moment se anunță că a sosit Marele-Patriarh-al-Doctrinei-Tao ⁴². Împăratul Jad și Regina-Cerului ieșiră să-l întâmpine.

— Cu părere de rău sunt nevoit să aduc la cunoștința înălțimii tale, spuse Lao Dzî, că elixirul pe care îl pregătisem pentru viitorul Ospăț-al-Chinorosului a fost furat.

Nici nu-și sfârși însă bine vorba Patriarhul, și iată că sosi și una dintre slugile cerești ale Maimuței, care vesti că Marele-Înțelept lipsește de o zi și nimeni nu știe ce s-a întâmplat cu el. Acum bănuielile împăratului se întăreau. În această clipă își făcu apariția înaintea tronului și Nemuritorul Picioare-Roșii.

— Mă aflu în drum spre ospăț, spuse el. Unde fusesem poftit de înălțimea-ta, când m-am întâlnit cu Marelui-Înțelept-Egalul-Cerului, care mi-a spus că fusese însărcinat să înștiințeze pe toți oaspeții să meargă mai întâi în Sala Luminii-Pătrunzătoare, unde se repetă ceremonia ospățului.

Dar când am ajuns acolo, n-am aflat nici urmă de oaspeți, și atunci am socotit că este mai bine să vin de îndată la curte.

Împăratul Jad se arătă mai jignit și mai uimit ca niciodată.

— Așa, va să zică nemernicul măsluiește poruncile împărătești și-mi înșală miniștrii! strigă el revoltat. Spuneți-i iscoadei cerești să pornească numaidecât pe urmele lui.

După o cercetare amănunțită, iscoada încunoștință pe împărat că

⁴² Titulatura lui Lao Dzî.

tulburările petrecute în cer fuseseră pricinuite de Marele-Înțelept.

Împăratul Jad dădu atunci poruncă Regilor-celor-Patru-Zăriale-Cerului și lui Vaisravana și fiului acestuia să se pună în fruntea celor douăzeci și opt de castele-de-argint, a celor nouă-planete, a celor douăsprezece-ore și a tuturor stelelor și, împreună cu o sută de mii de ostași cerești, să înconjoare Muntele-Florilor-și-al-Fructelor, în așa fel încât Maimuța să nu mai aibă pe unde fugi.

Când totul fu gata, cele nouă-planete primiră poruncă să provoace Maimuța la luptă. Aceasta ședea la masă, dimpreună cu generalii săi, bând cu toții vinul adus din cer. Când i se spuse că planetele erau la ușă, nici nu-i pășă și recită:

Dacă urciorul e plin,
Dă de dușcă o cupă cu vin și altele care mai vin.
Nu ține seamă.
N-ai teamă
Că-n fața pragului tău
E bine sau rău!

Un demon mic veni într-un suflet să-i spună că cele nouă zeități firoase tunau și fulgerau la poartă, vorbind batjocoritor pentru a o provoca la luptă. Maimuța râse și le spuse:

— Nu le luați în seamă!
Apoi recită:

Cântecul și vinu-i de ajuns
La bucurii să pătrunzi.
Faptele mari vor veni și ele-ntr-o zi,
Mărețe și drepte.
Gloria,
Mai poate s-aștepte!

Dar în timp ce spunea acestea, dădu buzna înăuntru un alt demon mic.

— Părinte, strigă el, cele nouă zeități firoase au sfărâmat porțile și au pornit la atac.

— Nemernicii ăștia nici măcar nu știu să se poarte! zise Maimuța. Eu nu m-am amestecat niciodată în treburile lor. De ce vin să mă

tulbure?

Și porunci atunci Căpcăunului-cu-un-Singur-Corn să scoată la luptă pe Regii-celor-șaptezeci-și-două-de-peșteri. Maimuța și cei patru generali ai săi venind și ei la urmă. Căpcăunul și cei din spatele lui nu putură însă merge mai departe de podul de fier, deoarece planetele le tăiară calea.

— Dați-vă la o parte! le strigă Maimuța și trecu amenințătoare prin mijlocul lor, fluturându-și ciomagul de fier.

Planetele nu se încumetară să-i țină piept și bătură în retragere. După ce-și refăcură rândurile ceva mai înapoi, conducătorul lor începu să-i strige Maimuței:

— Grăjdar smintit! Există oare vreo nelegiuire pe care să n-o fi săvârșit până acum? Piersici ai furat, băatură ai furat, ai stricat măritul ospăț, ai furat elixirul lui Lao Dži și după aceea ai luat cea mai bună parte din vin pentru ospățul tău de-aci. Ai adunat păcat peste păcat. Ți dai seama ce-ai săvârșit?

— Este foarte adevărat, zise Maimuța. Toate sunt întocmai. Și acum, ce-aveți de gând să faceți?

— Suntem trimiși de împăratul Jad, răspuseră, planetele, să primim supunerea ta. Dacă te predai de îndată, vei fi cruțată; dacă nu, vom călca în picioare muntele tău până ce-l vom netezi de tot, iar peștera ți-o vom sfărâma în bucăți.

— Dar de unde o să luați putere ca să faceți așa ceva? le întrebă Maimuța. Cum cutezați să spuneți o neghiobie ca asta! Țineți-vă bine, că acum o să faceți cunoștință cu ciomagul bătrânei Maimuțe!

Planetele se repeziră spre Maimuță, dar ea nu se înfricoșă. Își ridică amenințător ciomagul și începu să-l miște, când ferind, când izbind cu el, până când planetele, sleite de puteri, o luară la sănătoasa, una câte una, târându-și armele după ele, și se ascuseră în corturile lor.

— Regele ăsta al maimuțelor este, într-adevăr, un vajnic luptător, spuseră ele lui Vaisravana. N-am putut să-l răpunem și am fost nevoite să părăsim lupta.

Atunci Vaisravana porunci Regilor-celor-Patru-Zări-ale-Cerului și celor Douăzeci-și-opt-de-castele-de-argint să pornească la atac. Maimuța însă nu se înfricoșă nici de data aceasta și porunci Căpcăunului-cu-un-Singur-Corn, Regilor-celor-șaptezeci-și-două-de-peșteri și celor patru bravi generali ai săi să ia poziție de luptă în

fața peșterii.

Lupta începu în revărsatul zorilor și dură până ce soarele coborî dincolo de munții dinspre apus. Căpcăunului-cu-un-Singur-Corn și toți Regii-celor-șaptezeci-și-două-de-peșteri fură, însă, prinși și duși. Nu scăpară decât cei patru generali și maimuțele, care se ascuseră în cele mai tănuite unghere ale peșterii. Maimuța singură ținea însă pe loc pe Vaisravana, pe Natha și pe Regii-celor-Patru-Zări-ale-Cerului, luptând cu ei numai cu ciomagul de fier în mână, la jumătatea drumului dintre cer și pământ. În cele din urmă, văzând că se-apropie amurgul, își smulse o mână de peri, îi băgă în gură, îi mestecă până ce-i făcu bucățele și-i scuipă afară, strigând:

— Preschimbați-vă!

Și perii se preschimbară în mii de maimuțe, fiecare înarmată cu câte un ciomag de fier, și așa izbutiră să-i izgonească pe Vaisravana, pe Natha și pe cei patru regi. După aceea Maimuța, victorioasă, își puse la loc perii și se întoarse la peșteră. Ajunsă la podul de fier, fu întâmpinată de cei patru generali și de toată mulțimea de maimuțe. Când o văzură, acestea scoaseră trei țipete de jale și apoi trei hohote de râs: Vai-vai! Ho-ho-ho!

— Pentru ce oare ați țipat de trei ori a jale și apoi ați scos trei hohote de râs? le întrebă maimuța.

— Am țipat a jale de trei ori, spuseră ele, deoarece Căpcăunul-cu-un-Corn și Regii-celor-șaptezeci-și-două-de-peșteri au fost învinși și prinși, iar noi a trebuit s-o luăm la fugă ca să scăpăm cu viața. Apoi am râs de bucurie, pentru că te-ai întors victorioasă și nevătămată.

— Întotdeauna, în orice înfrângere este și victorie, și în orice victorie și înfrângere, zise Maimuța. Un vechi proverb spune: „Ca să poți ucide zece mii, trebuie să sacrifici viața a trei mii”. În cazul nostru, căpeteniile prinse au fost numai tigri, leoparzi, lupi și semeni de-ai lor. Niciunul din neamul Maimuțelor n-a fost prins sau rănit; așa că n-avem nicio pricină să fim necăjiți. Cu meșteșugul meu de multiplicare, am izbutit să-i pun pe fugă. Sunt însă sigură că și-au ridicat tabără la poalele muntelui nostru. Trebuie să stăm de veghe și să ne întărim puterile. Măine o să mă vedeți folosind împotriva acestor zeități cel mai grozav meșteșug magic al meu, ca să-i răzbun pe cei prinși.

Cei patru generali, dimpreună cu toate maimuțele, băură apoi câte o cupă-două de vin de curmale și se duseră liniștiți să se culce.

După retragerea Regilor-celor-Patru-Zări-ale-Cerului, toți războinicii cerești vorbeau despre isprăvile lor. Unii prinseseră tigri și leoparzi, alții prinseseră cerbi, iar alții lupi și vulpi. Dar niciunul nu se putea lăuda că prinsese măcar o singură maimuță.

Așa cum spusese Maimuța, războinicii cerești își ridicaseră într-adevăr tabăra la poalele muntelui și o împrejmuiră cu metereze înalte. Aici, cei demni de laudă fură răsplătiți, iar trupele care înconjurau peștera aveau misiunea să dea de veste, la nevoie, bătând clopotul sau strigând, și să fie gata pentru marea bătălie ce-avea să înceapă în revărsatul zorilor.

...Dar ce s-a întâmplat după revărsatul zorilor, veți afla în capitolul următor.

Capitolul VI

Așadar, în timp ce oștile cerului îl împresurau de pretutindeni, Marele-Înțelept se odihnea liniștit, între timp sus în cer, Marea-Compătimitoare, Bodhisattva Guan-in venise să ia parte la ospăț, ca musafir al Reginei-Cerului, aducând și pe cel mai de seamă discipol al ei, Hui-i-en. Când intrară în sălile de ospăț, rămaseră însă uluiți, văzându-le pustiite și vraște. Jilțurile erau sfărâmate sau împinse în lături și, deși sosiseră câțiva Nemuritori, niciunul nu îndrăznea să-și ocupe locul și stăteau deoparte în picioare, în grupuri, protestând și discutând zgomotos. După ce o salutară pe Bodhisattva, îi povestiră cele întâmplate.

— Atunci, pentru că și așa ospățul nu mai poate avea loc și nici băuturi nu mai sunt, zise Guan-in, ar fi mai bine să mergem cu toții la împăratul Jad.

În drum spre împărat se întâlniră cu Nemuritorul Picioare-Roșii, care le spuse că a fost trimisă o oștire cerească să-l prindă pe vinovat, dar că oștirea nu se întorsese încă.

— Aș vrea să-l văd pe împărat, îi zise Guan-in. Te rog să-i vestești sosirea mea.

La împărat se afla Lao Dzî, iar în spatele tronului sta

Regina-Cerului. După ce schimbă salutarile obișnuite, Guan-in îl întreabă pe împărat:

— Dar ce s-a întâmplat cu Ospățul-Piersicilor?

— După cum știi, an de an am petrecut cât se poate de plăcut, răspunse împăratul Jad. Anul acesta însă, spre marea noastră dezamăgire, totul a fost întors pe dos de această groaznică maimuță. Am trimis o sută de mii de ostași s-o împresoare și s-o prindă, dar iată că a trecut ziua fără să primesc vreo știre și nu știu încă dacă au izbutit!

Atunci Bodhisattva îi spuse discipolului ei Hui-iien:

— Cred că ar trebui să coborî cât mai repede până la Muntele-Florilor-și-al-Fructelor și să vezi cum stau lucrurile. Dacă lupta nu s-a terminat, dă-le o mână de ajutor. În orice caz, trimite-ne vești care-i situația adevărată.

Ajungând jos, Hui-iien văzu un adevărat brâu de ostași, și străji ia fiecare ieșire. Muntele era împresurat de jur împrejur și orice fugă dinăuntru era cu neputință. Se crăpa de ziuă când Hui-iien intră în cortul tatălui său, Vaisravana. Era cel de-al doilea fiu al lui Vaisravana, iar înainte de convertire se numise prințul Moksha.

— De unde vii, fiule? îl întreabă Vaisravana.

— Sunt trimis să văd cum merg lucrurile, răspunse acesta.

Și Vaisravana îi lămură situația:

— Ieri am ridicat tabără aici și am trimis cele nouă-planete să provoace Maimuța la luptă, dar n-au fost în stare să țină piept magiei ei și s-au întors învinse. După aceea, am trecut eu însumi în fruntea oștirii, iar Maimuța și-a rânduie de luptă supușii. Noi eram vreo sută de mii și ne-am luptat eu ei până pe-nserat, când netrebnica a folosit o metodă magică de multiplicare și am fost nevoiți să ne retragem. Cercetându-ne prada luată, am văzut că prinsesem un mare număr de tigri, lupi, leoparzi și alte animale, dar nici măcar o singură maimuță. Astăzi, cum vezi, lupta n-a început încă.

În vreme ce vorbeau, dădu buzna înăuntru o ștafetă care vesti că Marele-Înțelept, dimpreună cu toată mulțimea de maimuțe, se află dincolo de metereze, scoțând țipete de luptă. Regii-celor-Patru-Zări-ale-Cerului, Vaisravana și fiul său Natha se grăbeau să iasă din tabără să-i întâmpine, când Hui-iien îi opri, spunându-i lui Vaisravana:

— Tată. Eu am fost trimis de Bodhisattva să capăt vești. Dar, totodată mi s-a spus că, dacă lupta nu s-a terminat încă, să vă dau o mână de ajutor. Și-ți mărturisesc că tare aș dori să merg să mă uit și eu la acest Mare-Înțelept al vostru.

— Fiule, spuse Vaisravana, este cu neputință ca tu să fi studiat cu Bodhisattva atâția ani și să nu fi învățat vreo formă de magie. Nu uita să te folosești de ea.

Drăguțul de prinț! Își încinse mantia brodată și se repezi spre poarta taberei, învârtindu-și amenințător, cu amândouă mâinile, ciomagul de fier și strigând cât îl ținea gura:

— Care dintre voi este Marelui-Înțelept-Egalul-Cerului?

Maimuța își înălță toiagul dorințelor și răspunse:

— Eu sunt! Dar tu cine ești de cutezi să întrebi de mine atât de nesăbuit.

Hui-ien răspunse:

— Eu sunt Moksha, cel de-al doilea fiu al lui Vaisravana. Acum sunt discipolul și apărătorul Bodhisattvei Guan-in și stau de pază în fața tronului ei. Numele meu religios este Hui-ien.

— Și ce cauți aici? îl întreabă Maimuța.

— Am fost trimis să aflu știri despre bătlie și, pentru că pare-se le-a fost greu să-ți vină de hac, m-am hotărât eu însumi să te prind.

— Cum îndrăznești să vorbești așa de semeț? îi spuse Maimuța. Pregătește-te să guști din ciomagul bătrânei Maimuțe!

Moksha nu se sperie însă de fel și înaintă spre Maimuța învârtindu-și ciomagul de fier. Amândoi se opriră față în față, la poalele muntelui, dincolo de poarta taberei. Se încinse apoi o luptă grozavă. Se încleștară așa de vreo cincizeci-șaizeci de ori, până când Hui-ien nu-și mai simțea umerii și fu nevoit să fugă de pe câmpul de luptă. Maimuța își retrase și ea trupele de maimuțe, poruncindu-le să se odihnească în fața peșterii.

Gâfâind, cu sufletul la gură, Moksha se întoarse în tabăra tatălui său, clătînându-se.

— Nu se mai poate pune la îndoială, zise el, că acest Mare-Înțelept este, cu adevărat, cel mai neîntrecut magician! Nu numai că n-am izbutit să-l înfrâng, dar am fost nevoit să mă retrag și să-l las stăpân pe câmpul de luptă.

Vaisravana rămase uimit. Își dădea seama că nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să ceară noi ajutoare. Cu aceasta fură

însărcinați regele-demon Mahabali și prințul Moksha. Cei doi trecură printre șirurile de ostași care împrejmuiau tabăra și se înălțară la cer.

Guan-in îi întrebă:

— Dar, ce se întâmplă acolo jos?

La care Hui-i-en răspunse:

— Tata mi-a spus că în prima zi de luptă oștile cerești au prins un număr de tigri, leoparzi, lupi și alte animale, dar nici măcar o singură maimuță. Îndată după sosirea mea, lupta a început din nou. Chiar eu m-am luptat cu Marele-Înțelept de vreo cincizeci-șaizeci de ori, fără să izbutesc a-l dovedi și am fost nevoit să mă retrag în tabără. Așa stând lucrurile, tata ne-a trimis, pe mine și pe regele-demon Mahabali, să cerem noi ajutoare.

Bodhisattva Guan-in lăsa papul în jos și rămase pe gânduri.

Când împăratul Jad citi scrisoarea lui Vaisravana și văzu că-i vorba de o cerere de noi ajutoare, zise râzând:

— Dar e un lucru fără noimă! Pot eu crede că un simplu spirit de maimuță, singur, să fie atât de puternic încât o sută de mii de ostași să nu-i poată veni de hac? Vaisravana spune că are nevoie de noi ajutoare, dar mă întreb ce oștire să-i mai trimit?

Nu-și sfârșise bine vorba, și Guan-in își împreună palmele zicând:

— Înălțimea ta nu trebuie să fie îngrijorat. Cunosoc o zeităte care este, sigur, în stare să prindă pe Maimuță.

— La cine te gândești? întrebă împăratul.

— La nepotul tău, magicianul Er-lang, spuse Guan-in. Își duce viața la gura Râului Libațiilor, unde primește tămâia ce se arde în lumea de jos. Cândva, a învins șase căpcăuni deodată. Are lângă el pe frații săi de credință și o mie de zeități cu capete de plante, înzestrate cu puteri magice foarte mari. Deși s-ar putea să nu vină dacă i s-ar porunci, totuși la o chemare într-ajutor ar răspunde. Dacă-l rogi să-ți trimită ostași, sunt sigură că am izbuti să prindem Maimuța.

Regele-Demon Mahabali fu trimis să ducă chemarea și, în mai puțin de-o jumătate de oră, norul pe care călărea ajunsese la templul lui Er-lang. Acesta îl întâmpină împreună cu frații săi de credință și, după ce arse tămâie, citi chemarea împăratului.

— Trimisul ceresc să se întoarcă, zise el, și să-l înștiințeze pe împăratul Jad că-l voi ajuta cu toate puterile mele.

Așadar, Er-lang își chemă frații de credință și ie spuse:

— Împăratul Jad mi-a cerut, chiar acum, să ne ducem la Muntele-Florilor-și-al-Fructelor și s-o supunem pe Maimuța cea neastâmpărată. Să mergem!

Frații săi se aratără încântați și îndată își rânduiriă zeitățile de sub comanda lor. Toți discipolii ieșiră apoi din templu, cu șoimi pe încheietura mâinii, sau ducând cu ei câini în zgardă și, cu arcurile în mână, porniră duși de un năprasnic vânt magic, într-o clipă trecură peste Oceanul-din-Răsărit și ajunseră la Muntele-Florilor-și-al-Fructelor. După ce trimiseră vorbă cu ce misiune veniseră, fură lăsați să treacă prin brâul de ostași și poftiți în tabără. Aici, de cum sosiră, întrebă cum merg lucrurile.

— Va trebui, neapărat, să încerc o transformare, spuse Er-lang. Țineți bine închis brâul șirurilor de ostași și să nu vă pese de ce se va petrece deasupra capetelor voastre. Dacă veți vedea că sunt învins, să nu-mi veniți într-ajutor – vor avea grijă de mine frații mei. Dacă voi învinge Maimuța, să nu încercați s-o legați – lăsați asta în grija fraților mei. Tot ce vă cer este ca Vaisravana să stea la jumătatea drumului dintre cer și pământ și să manevreze de-acolo o oglindă de urmărit demonii. Dacă Maimuța va încerca să fugă și să se ascundă, să-i urmărească chipul prin oglindă, în așa fel ca să n-o pierdem o clipă din ochi.

Regii cerești se duseră la locurile lor de comandă, iar Er-lang și frații săi ieșiră să provoace Maimuța la luptă, spunându-le discipolilor să se țină cerc în jurul lor, cu șoimii bine priponiți și câinii în zgardă.

Ajungând la poarta peșterii, Er-lang dădu peste o mulțime de maimuțe, rânduie în formație de dragon încolăcit. În mijlocul lor se afla un drapel pe care sta scris: „Marele-înțelept-Egalul-Cerului”.

— Cum îndrăznește monstrul ăsta blestemat să se numească Egalul-Cerului? spuse Er-lang scrâșnind din dinți.

— Să nu-ți pese de asta, îi spuseră frații săi, ci du-te numaidecât și-l provoacă la luptă.

Când maimuțele de la intrarea în tabără îl văzură venind pe Er-lang, se duseră în goană în peșteră să dea de veste. Maimuța apucă atunci ciomagul de fier, își, puse platoșa de aur, își trase ghetetele de umblat pe nori, își îndesă pe cap pălăria de aur și se repezi spre poartă, răspândind o lumină orbitoare în jurul ei.

— Ce fleac de căpitan mai ești și tu, și cum de îndrăznești să vii aici și să mă provoci la luptă? îi strigă Maimuța.

— Ori ai orbit de nu mă recunoști? îi strigă Er-lang. Sunt nepotul împăratului Jad și am venit din porunca Înălțimii-Sale să te prind, grăjdar răzvrătit ce ești! Ți-a sunat ceasul!

— Da, îmi amintesc, zise Maimuța, că sora împăratului s-a îndrăgostit acum câțiva ani de un muritor din lumea pământeană, că a devenit soția lui și a avut cu el un fecior, despre care se spunea că a spintecat în două cu securea Muntele-Piersicilor. Tu ești acela? Mai c-aș vrea să-ți dau un pic din mintea mea, dar nu o meriți. Mi-ar părea rău să te lovesc, pentru că o singură lovitură de-a mea ar însemna sfârșitul tău. Mai bine du-te de unde ai venit, băiete, și spune Regilor-celor-Patru-zări-ale-Cerului să poftească ei în locul tău.

La auzul acestor vorbe, Er-lang se înfurie și strigă:

— Vorbește cuviincios, dar până una alta, gustă din tăișul lăncii mele.

Maimuța se feri iute în lături și, ridicându-și ciomagul de fier, dădu și ea să lovească. Și se încrâncenară în luptă de peste trei sute de ori, fără să învingă vreunul.

Er-lang se gândi atunci să folosească toată știința lui magică și, scuturându-se cu putere, se preschimbă într-un uriaș înalt de o sută de mii de picioare.

Brațele, cu care înălțase în sus câte un trident magic, păreau a fi piscurile ce încununează muntele Hua; fața îi era vânătă, dinții îi ieșeau în afară, părul capului îi era roșu stacojiu și întreaga-i înfățișare părea nespus de fioroasă. Acest uriaș înfiorător se îndreptă spre Maimuță, gata s-o izbească drept în cap. Maimuța însă își folosi și ea știința magică, se preschimbă într-un chip aidoma lui Er-lang, numai că în mâini, deasupra capului, ținea un singur ciomag gigantic, cât coloana care se înalță singuratică deasupra muntelui Kun-lun, și cu el opri lovitura lui Er-lang. În schimb la vederea uriașului, generalii Maimuței își pierdură de tot capul și mâinile începură să le tremure de nu mai puteau nici măcar să-și fluture drapelele. Ceilalți ofițeri se înspăimântară și ei așa de tare, că nu-și mai puteau mânui săbiile. La o poruncă a fraților lui Er-lang, zeitățile cu cap de plante năvăliră spre ei, slobozind șoimii și câinii și, cu arcurile în mâini, atacară și pătrunseră în mijlocul gloatei

însăpăimântate. Și, vai! — cei patru generali ai Maimuței o luară la fugă, iar două sau trei mii de făpturi de sub comanda lor fură prinse. Maimuțele aruncară armele jos și, țipând, fugiră, unele cățărându-se pe munte, altele ascunzându-se în peșteră. Era întocmai ca atunci când o pisică sperie noaptea păsările adormite în pom și cerul înstelat forfotește de spaima lor.

Când Maimuța își văzu armata zdrobită, inima începu să-i bată vijelios și, lepădându-și forma de uriaș, o luă la fugă cât o țineau picioarele. Er-lang se luă după ea repede, tot cu pași de uriaș, strigându-i:

— Unde fugi? Dacă te întorci în clipa asta, îți cruț viața.

Maimuța, însă, gonea mai iute ca niciodată spre peșteră. Și iată că aici dădu peste frații lui Er-lang.

— Încotro fugi, Maimuță prăpădită? Îi strigară ei.

Tremurând din cap până-n picioare, Maimuța își preschimbă ciomagul într-un ac de brodat și, după ce și-l ascunse în păr, se preschimbă într-un pește și-și dădu drumul în râu. Er-lang coborî în fugă pe malul râului, dar nu mai zări nici urmă de Maimuță.

— Maimuța asta s-a prefăcut fără îndoială în pește și s-a ascuns sub apă, își zise el. Trebuie să mă prefac și eu, ca s-o pot prinde.

Așa că se preschimbă într-un cormoran, și începu să zboare încoace și încolo pe deasupra apei. Maimuța, uitându-se în sus din apă, zări deodată o pasăre planând pe deasupra. Părea a fi uliu-de-trestie, dar n-avea pene albastre. Semăna cu un stârc, dar n-avea moț pe cap. Părea a fi cocor, dar n-avea picioare roșii.

„Mă prind că-i Er-lang care mă caută,” își zise ea.

Dădu drumul la câteva bășicuțe de aer și se îndepărtă repede înot.

„Peștele ăsta care lasă în urmă bășicuțe de aer, își spuse Er-lang, seamănă cu un crap, dar n-are coada roșie. Pare să fie un lin, dar n-are desene pe solzi. Seamănă eu un somn, dar n-are stele pe cap. Pare să fie o plătică, dar n-are bronhiile stufoase. De ce-o fi fugit oare așa de repede când m-a văzut. Sunt sigur că-i Maimuța, preschimbata în pește.”

Și, repezindu-se în jos, deschise ciocul și dădu să-l înhațe. Maimuța ieși atunci ca o săgeată din apă și se preschimbă într-un hubar pestriț⁴³, stând singuratic pe țarm.

⁴³ Pasăre din subordinul dropiilor, care trăiește în Asia și Africa.

Văzând că Maimuța ajunsese cu preschimbarea pe treapta cea mai de jos – căci hubarul pestriț este cea mai vulgară dintre creaturi, împerechindu-se la întâmplare cu orice fel de pasăre întâlnită în cale – Er-lang socoti că nu-i de demnitatea lui să lupte cu ea. Se întoarse la forma lui adevărată și luându-și praștia, trase cu o pietricică în hubar. Maimuța se rostogoli la vale și fiindcă împrejurarea îi era prielnică, se rostogoli mai departe pe coasta muntelui, până când scăpă de sub privirile lui Er-lang și se preschimbă într-un altar la marginea drumului. Gura larg deschisă era acum cadrul ușii. Dinții i se transformară în canaturile ușii, iar limba, în chipul zeității protectoare Bodhisattva. Ochii îi erau cele două ferestre rotunde. Nu știa prea bine ce să facă cu coada, dar ținând-o țeapănă în sus, la spate, arăta ca o hampă de drapel. Ajungând la poalele pantei, Er-lang gândea c-o să găsească hubarul pe care-l doborâse, dar în locul lui dădu peste un mic altar. Cercetându-l de aproape, observă „hampa de drapel” care se înălța în spatele lui. Îl pufni râsul și zise:

— Asta-i Maimuța! Ea este! Încearcă din nou să mă păcălească. Am avut până azi multe altare, dar niciunul care să aibă o hampă de drapel. Animalul ăsta încearcă, fără îndoială, iarăși unul din șiretlicurile lui. Crede c-o să mă momească să m-apropii și să mă muște. N-o să-i meargă! Știu eu bine ce-o să fac. Am să-mi încleștez pumnul și am să-i sparg mai întâi ferestrele, apoi îi sfărâm ușile cu piciorul.

La auzul acestor vorbe, Maimuța se înspăimântă și-și zise:

„Cu așa ceva nu-i de glumit! Ușile sunt dinții mei, iar ferestrele sunt ochii. Dacă mă va izbi cu picioarele în dinți și mă va pocni cu pumnul în ochi, n-o să-mi fie bine.”

Și pe dată făcu o săritură de tigru și se făcu nevăzută în înaltul cerului.

Er-lang aproape obosise căutând-o zadarnic, când iată că sosiră și frații lui.

— Ce-ai făcut? L-ai prins pe Marele-Înțelept, întrebară ei.

— Adineauri a încercat să scape de mine, spuse Er-lang, preschimbându-se într-un altar. Tocmai mă pregăteam să-i sparg ferestrele cu pumnul și să-i sfărâm ușile cu piciorul, când deodată s-a făcut nevăzut. Afurisită treabă!

Toți începură atunci să se uite cu băgare de seamă primprejur, în toate părțile, dar nu descoperiră nimic.

— Stați aici, le zise Er-lang, și fiți cu ochii-n patru, până mă înalț să-l caut.

Se urcă pe nori și la jumătatea drumului spre cer îi întâlnește pe Vaisravana, care ținea în mână oglinda magică. Lângă el se afla și fiul său.

— Nu cumva l-ați văzut pe Regele-Maimuță? îl întreabă el.

— Pe aici pe sus n-a trecut, spuse Vaisravana. L-aș fi văzut prin oglindă.

Er-lang îi povestește atunci cum capturase maimuțele, cum Marele-Înțelept se preschimbase de mai multe ori și pe urmă încheie:

— La urmă s-a preschimbat într-un altar și când am dat să-l lovesc, s-a făcut deodată nevăzut.

Vaisravana privește în oglindă și numai iată-l că pufnește în râs.

— Repede, Er-lang! Repede! zise el. Maimuța s-a făcut nevăzută, a șters-o pe furiș și-a luat-o drept spre Râul-Libațiilor.

Auzind acestea, Er-lang își luă lancea magică și goni cât putu de repede spre Râul-Libațiilor.

Cât despre Maimuță, îndată ce ajunsese la râu, își luă chipul lui Er-lang și intră de-a dreptul în templul acestuia. Spiritele care păzeau templul n-aveau cum să-l deosebească și când falsul Er-lang intră în templu toți i se plecară adânc. Maimuța mirosoasă fumul de tămâie și, în timp ce privea zugrăvelile sfinte de pe pereții din jur, cineva intră și dădu de știre:

— A sosit încă un Er-lang.

Zeitățile păzitoare dădură fuga afară, unde nu le veni să-și creadă ochilor.

— Nu cumva a fost pe-aici o creatură care-și zice Marelui-Înțelept-Egalul-Cerului? întreabă adevăratul Er-lang.

— N-am văzut niciun Mare-Înțelept, spuseră ele, dar înăuntru se află acum un alt sfânt Er-lang, care miroase fumul de tămâie.

Er-lang se repezi atunci înăuntru, dar Maimuța, cum îl văzu, se preschimbă în forma ei adevărată și-l înfruntă:

— Er-lang, știi că acest templu s-a numit pe vremuri *Sun*⁴⁴?

Er-lang își ridică atunci lancea magică cu trei dinți și cu două

⁴⁴ În limba chineză, numele Maimuței era : *Sun U-kun* (*Sun Maimuță*).

tăişuri şi dădu să izbească Maimuţa în obraz. Dar Maimuţa se feri şi, amândoi, blestemând şi luptând, îşi făcură drum spre uşa templului, continuând să lupte şi afară din mers, printre neguri şi nori, până ce Maimuţa fu împinsă către Muntele-Florilor-şi-al-Fructelor, unde Regii-celor-Patru-Zări-ale-Cerului stăteau de pază. Fraţii lui Er-lang îi ieşiră în întâmpinare, şi, împresurând-o pe Maimuţă, începură s-o înghesuie din toate părţile.

În vremea aceasta, toţi în cer se întrebau cum de a putut trece o zi întreagă, fără să primească nicio veste de la Er-lang.

— N-ar voi înălţimea ta, întrebă Guan-in pe împărat, să mă lase să cobor dimpreună cu Patriarhul-Doctrinei-Tao, şi să vedem cu ochii noştri cum merg lucrurile?

— Nu-i gând rău, zise împăratul Jad.

Şi în cele din urmă, împăratul însuşi, dimpreună cu Regina-Cerului, Lao Dzî şi Guan-in, veniră până la poarta-de-miazăzi a cerului şi priviră afară. Văzură brâul gros al oştilor cereşti şi pe Vaisravana stând la jumătatea drumului spre cer, cu oglinda magică în mână, în timp ce fraţii lui strângeau tot mai mult cercul în jurul Maimuţei, luptându-se cu îndârjire împotriva ei.

— Acest Er-lang, îi zise Guan-in împăratului, n-a lucrat prea rău. Deşi nu l-a prins încă pe Marele-Înţelept, a izbutit să-l împresoare. Cu încă un mic ajutor, cred că ar putea să-i vină de hac.

— Ce armă eşti de părere să folosim şi cum înţelegi să-l ajuţi? întrebă Lao Dzî.

— Am să arunc în capul Maimuţei vaza mea cu creangă de salcie⁴⁵, spuse Guan-in. N-o să-l omoare, dar îl va face să-şi piardă echilibrul şi în acest fel Er-lang o să-l poată prinde mai uşor!

— Vaza ta este din porţelan, spuse Lao Dzî. Dacă o să cadă unde trebuie, s-ar putea să fie bine. Dar dacă nu-l nimereşte în cap şi cade pe ciomagul lui de fier, se sparge. Mai bine lasă-l pe seama mea.

— Ai cumva şi tu vreo armă? întrebă Guan-in.

— Fireşte că am, spuse Lao Dzî. Şi scoase din mânecă un laţ magic. Asta, urmă el, se numeşte laţul de diamante. Pe vremuri, când am părăsit China ca să-i convertesc pe barbarii din apus, şi am

⁴⁵ Salcia înverzită era considerată un mijloc de îndepărtare a bolilor. În anumite zile de sărbătoare se puneau la porţi ramuri de salcie verde. Bodhisattva Guan- in era considerată protectoarea oamenilor împotriva bolilor şi a calamităţilor.

devenit zeitate, numai datorită acestui laț am izbutit pe deplin în misiunea mea. Mânuit bine, poți să înlături cu el orice fel de primejdii. Lasă-mă să-l arunc jos peste Maimuță.

Și, de-acolo de sus din poarta cerului, Lao Dzî aruncă lațul, care se duse șerpuind drept în capul Maimuței. Aceasta era prinsă în luptă eu Er-lang și cu frații lui și nu băgă de seamă că din cer cade peste ea o armă. Lațul o lovi chiar în creștetul capului și Maimuța se rostogoli jos. Cu greu izbuti să se ridice în picioare și o luă la fugă, urmărită îndeaproape de câinii lui Er-lang. Câinii se repezără s-o apuce de fluierile picioarelor și Maimuța se poticni și iarăși căzu. Întinsă la pământ, începu să blesteme și să spună:

— S-a sfârșit cu mine! De ce nu vă duceți să-i puneți piedică stăpânului vostru, în loc s-o mușcați de picioare pe bătrâna Maimuță?

Se suci ea, se răsuci, dar nu izbuti să se mai ridice, pentru că frații lui Er-lang o ajunseră din urmă și o apucară strâns. O legară apoi bine cu frânghii și-i împlântară un cuțit într-unul din oasele ei de pământean, așa ca Maimuța să nu se mai poată preschimba.

Lao Dzî își luă lațul și-i rugă pe împărat, pe Guan-in, pe Regina-Cerului și pe toți Nemuritorii să se întoarcă în Palatul-Cerului. Jos pe pământ, regii celor Patru Zări și Vaisravana, dimpreună cu toată oștirea cerească, își băgară săbiile în teacă și dărâmară meterezele. Apoi se duseră cu toții la Er-lang și-l laudară, spunându-i:

— Ție îți datorăm această victorie!

— Cătuși de puțin, zise Er-lang. Ea se datorește numai Celui-ce-a-făurit-Doctrina-Tao⁴⁶ și faptelor de vitejie ale oștilor cerești. Eu nu am niciun merit.

— Frate mai mare, îi spuseră frații lui Er-lang, ai vorbit destul; ce era de spus ai spus. Acum trebuie s-o ridicăm la cer pe blestemata asta și să-i cerem împăratului Jad să hotărască soarta ei.

— Frați ai mei, le spuse Er-lang, voi nu faceți parte dintre Nemuritori, așa că nu vă puteți înfățișa împăratului Jad. Trebuie, așadar, să cerem oastei cerești s-o ducă sus pe Maimuță, iar Vaisravana și cu mine ne vom înălța la cer să-i povestim împăratului

⁴⁶ Adică iui Lao Dzî, fondatorul taoismului.

cum s-au petrecut lucrurile. Voi, ceilalți, scotociți muntele și când o să fiți siguri că nu se mai află nimeni pe el, veniți să-mi dați de știre la Râul-Libațiilor. Între timp, eu voi cere răsplata cuvenită pentru isprăvile mele și după aceea mă voi întoarce să petrecem împreună.

Frații lui Er-lang se înclinară, iar acesta se urcă pe nori și, cântând cântece de izbândă, se îndreptă spre cer. Ajuns aici, trimise împăratului Jad un mesaj, în care spunea:

— Marele-Înțelept a fost prins de oștile cerului și am venit să primesc poruncă ce să fac cu el.

Împăratul Jad porunci atunci regelui-demon Mahabali și oștilor cerești să aducă Maimuța sus și s-o pună pe butucul călăului, unde să fie tăiată în bucăți.

...Și, de vreți să știți ce s-a petrecut mai departe cu Regele-Maimuța, luați aminte la cele ce se povestesc în capitolul care urmează.

Capitolul VII

Maimuța fu adusă la locul de execuție, unde ostașii cerești o legară de un stâlp și începură s-o lovească cu securile, s-o împungă cu sulile și s-o cresteze cu săbiile. Dar Maimuței nici că-i păsa. Atunci Steaua-Polară-a-Sudului trimise după Stelele-de-Foc să vină de îndată și s-o ardă; dar nici ele nu izbutiră să-i vină de hac. Spiritele trăsnetelor sloboziră atunci asupra ei trăsnete; dar nici acestea nu avură vreo urmare.

— Nu știu de unde a căpătat Marele-Înțelept darul acesta, dar nimic n-o atinge, spuse Mahabali către împăratul Jad. Nici armele și nici trăsnetele nu-i pricinuiesc vreun rău. Ce-i de făcut?

— Așa-i, zise împăratul Jad. Cum s-ar putea veni de hac unei asemenea făpturi?!

— Nu-i deloc de mirare, zise Lao Dzî. Nu uitați că a mâncat din piersicile nemuririi, că a băut vinul cerului și a furat elixirul-de-viață-lungă; are în ea cinci oale pline de substanță pură sau pregătită. Fără îndoială că Maimuța le-a prelucrat pe toate cu focul Samadhi și le-a contopit într-o substanță trainică, care-i face întregul corp mai tare ca diamantul. Așa că-i foarte greu s-o

distrugem. Cred că nu-i altceva mai bun de făcut decât s-o duc la mine și să o pun la topit cu foc alchimic în Creuzetul-de-Opt-Trigrame. În scurt timp va fi numai cenușă, și-mi voi putea și eu recăpăta elixirul, care va rămâne pe fundul creuzetului.

Așa că Maimuța fu dată pe mâna lui Lao Dzî; iar Er-lang primi pentru fapta lui o răsplată de o sută de flori de aur, o sută de câni de vin ceresc, o sută de boabe de elixir și nenumărate nestemate, perle, brocarturi și broderii, pe care le ceruse ca să le împartă cu frații săi. El mulțumi împăratului și se întoarse la Râul-Libațiilor.

Ajuns la Palatul-Tushita, Lao Dzî desfăcu frânghiile cu care era legată Maimuța, îi scoase cuțitul ce-i fusese împlântat într-unul din oasele ei de pământean, o împinse în creuzet și spuse servitorului său s-ațâțe un foc puternic. Acest creuzet se compunea din opt părți, fiecare reprezentând unul din cele opt trigrame. Maimuța se răsuci și se vârî în partea corespunzătoare trigramei Sun⁴⁷. De data aceasta Sun însemna și vânt, și vântul stinse focul dar se făcu fum și pe Maimuța începu s-o usture și să i se roșească ochii. De roșeața ochilor n-avea să se mai vindece niciodată, din care pricină, uneori i se mai spune și Ochi-de-Foc.

Se scurse și timpul de ședere în creuzet și sosi, în sfârșit, cea de a patruzeci și noua zi⁴⁸, când se încheiau prelucrările alchimiste ale lui Lao Dzî. Când acesta se duse la creuzet și apucă să-i dea capacul la o parte, Maimuța tocmai își freca ochii cu mâinile din cauza usturimii, și lacrimile îi curgeau șiroaie. Simțind că se mișcă puțin capacul, Maimuța se uită repede în sus, iar lumina care pătrunse de-afară îi pricinui o durere atât de cumplită la ochi, încât înnebunită, sări glonț din creuzet, țipând îngrozitor și răsturnând cu picioarele creuzetul.

Dădu apoi buzna afară din încăpere, urmărită de servitorii lui Lao Dzî, cărora le puse piedică și-i trânti jos, iar când Lao Dzî ajunsese să pună mâna pe ea, Maimuța îi dădu un brânci puternic, de-l trimise de-a berbeleacul. Își luă apoi ciomagul magic de după ureche și, din nou înarmată, porni furioasă spre cer, îngrozindu-le așa de tare pe

⁴⁷ În limba chineză Sun înseamnă maimuță, dar și vânt.

⁴⁸ 49 de zile reprezenta și perioada cât rudele unui mort aveau îndatorirea să facă slujbe religioase pentru iertarea păcatelor acestuia. Credința era că, în lipsa acestor rugi, mortului nu i se mai iertau păcatele.

cele-nouă-planete, că acestea se încuiară în casă, iar Regii celor Patru Zări își pierdură cunoștința numai la vederea ei. Tot timpul, Maimuța lovea în dreapta și-n stânga orbește, fără să mai țină seamă pe cine pocnea și ce nimicea. Nimeni nu putu s-o oprească și ar fi făcut desigur fărâme și Sala-Negurilor-Fermecate, dacă nu s-ar fi repezit înaintea ei zeul Vang Ling-kuan, cu biciul lui uriaș de oțel:

— Oprește-te, Maimuță blestemată! strigă el. Privește cine-ți stă în față și sfârșește o dată cu faptele tale nesăbuite!

Maimuța nu se osteni să-i răspundă, ci ridică ciomagul și-l pocni. Ling-kuan o înfruntă cu biciul ridicat. Și în fața Sălii-Negurilor-Fermecate se încinse o luptă crâncenă, fără ca vreunul să-l dovedească pe celălalt. În sfârșit, îi veniră în ajutor lui Ling-kuan cele treizeci și șase de zeități ale trăsnetelor, iar Maimuța se văzu împresurată din toate părțile cu săbii, lănci, sulii, bice, securi, coase și seceri. Socotind că-i timpul să se preschimbe, își luă o întruchipare cu trei capete și șase brațe, cu care începu să mânuiască cele șase ciomege ca pe o vârtelniță de tors, răsucindu-se prin mijlocul lor. Zeitățile trăsnetelor nu mai cutezară să se apropie de ea.

Zgomotul bătăliei ajunse până la împăratul Jad care, uluit, trimise două ștafete înspre părțile apusului, cu misiunea de a-l ruga pe Buddha să-i vină într-ajutor. După ce ștafetele îi povestiră nelegiuirile Maimuței și-i spuseră ce misiune le-a încredințat împăratul, Buddha se îndreptă spre toți Bodhisattva din preajma lui și le spuse:

— Rămâneți liniștiți aici în Sala-Legii și nu părăsiți nicio clipă pozițiile voastre de yoga. Trebuie să mă duc să văd ce pot face cu făptura asta care tulbură curtea împărăției taoiste⁴⁹.

Luă cu el și pe discipolii săi Ananda și Kasyapa. Apropiindu-se de cer, auziră o larmă îngrozitoare și când se apropiară, văzură Maimuța împresurată de cele treizeci și șase de zeități. Buddha porunci zeităților să pună armele jos și să se întoarcă în tabăra lor, iar pe Maimuță o chemă la el. Maimuța se preschimbă atunci în forma ei adevărată și-i strigă furioasă:

— Ce mare bonz⁵⁰ mai ești și tu, de mă întrerupi în toiul luptei?

⁴⁹ Împăratul Jad reprezenta împărăția cerească a credinței taoiste.

⁵⁰ Preot budist.

— Sunt Buddha-Paradisului-din-Apus. Am auzit de tulburarea pe care ai iscat-o în cer, așa că am venit să te întreb de unde vii și de cât timp ai dobândit iluminarea, de cutezi să te porți în felul ăsta?

La acestea, Maimuța îi răspunse declamând:

O maimuță bătrână eu sunt,
Născută de cer și pământ.
Ajuns-am pe cei fără moarte
Prin taina magiei înalte.
Peștera-Perdelei-de-Apă
În munte săpată, o groapă,
Îmi este cetate și casă,
Am însă o minte aleasă.
Un înțelept depărtat
Taina-cea-Mare mi-a dat.
Desăvârșită-am ajuns
Și-n Nemurire-am pătruns.
Noi chipuri, cât vrei, pot să iau,
Dar pe pământ nu mai stau.
Mi-e orizontul prea strâmt,
Spre cer o chemare eu simt,
În Cerul-cel-Verde-de-Jad,
Aș fi, de-aș pătrunde-mpăcat.
Nu-i bine, prea sfinte bătrân,
Să aibă același stăpân
Palatele mândre de sus,
Nici veșnic să fiu tot supus.
De ce nu-i și-acolo o lege,
Precum pe pământ-se-nțelege
Ca-n locul vechiului rege
Să vie un altul și-n cer,
Dacă-i mai vrednic ca el?
Și-n cer să fie la fel!
Eroul nu vrea să se plece Măririi,
O bate și-o-ntrece și biruie, făr-a se teme,
Vrăjmașele forțe supreme.

După ce ascultă, Buddha începu să râdă și zise:

— La urma urmei, nu ești decât un spirit de maimuță. Cum te poți amăgi să crezi că ai fi în stare să ocupi tronul împăratului Jad? El s-a desăvârșit în o mie șapte sute cincizeci de *kalpe*⁵¹, iar o *kalpă* durează o sută douăzeci și nouă de mii de ani. Așa că, vezi cât timp i-a trebuit ca să-și însușească înțelepciunea pe care o are! Cum poți tu, un biet animal care de-abia în încarnarea de-acum ai căpătat o înfățișare pe jumătate omenească, să te încumeți și să te lauzi în halul ăsta? Te-ai cam întrecut cu gluma și-o vei sfârși, fără îndoială, rău. Mai bine fă repede act de supunere și nu mai vorbi prostii. De nu, o să mă mânii și n-o să mai rămână prea mult din nemurirea la care râvnești.

— Se prea poate ca împăratul Jad să fi început de mult desăvârșirea, zise Maimuța, dar asta nu-i o pricină care să-l îndreptățească să ocupe tronul pe veci. Un proverb spune: „Anul acesta este rândul împăratului Jad, la anul este al meu”. Așadar, spune-i mai bine să plece și să-mi lase mie locul. Asta-i tot ce-i cer. Iar dacă n-o să vrea, am să mă port la fel ca până acum și n-o să mai aibă niciodată o clipă de liniște în cer.

— Dar ce daruri magice ai deprins tu, întreabă Buddha, de te crezi în stare să cucerești împărăția binecuvântată a cerului?

— Multe, răspunse Maimuța. În afară de cele șaptezeci și două de preschimbări, pot străbate dintr-un singur salt prin nori o sută opt mii de *li*. Și atunci, nu merit să stau pe tronul cerului?

— Uite, am să fac cu tine o prinsoare, zise Buddha. Dacă ești cu adevărat atât de îndemânică, sări din palma mâinii mele drepte. Dacă izbutești, îi voi cere împăratului Jad să vină să stea cu mine în Paradisul-din-Apus, iar tu ai să primești imediat tronul lui. Dar dacă nu vei izbuti, atunci te vei reîntoarce pe pământ, unde va trebui să ispășești multe *kalpe* până ce vei mai putea sta de vorbă cu mine.

„Buddha ăsta, gândi în sinea sa Maimuța, este cel mai mare neghiob. Eu sunt în stare să săr o sută și opt mii de *li*, iar palma lui nu poate avea în curmeziș mai mult de opt *tun-i*⁵². Cum să nu pot sări dincolo de ea?”

— Ești sigur că ai putea face asta pentru mine? îl întrebă

⁵¹ În credința brahmană, o *kalpă* reprezintă intervalul de timp de la facerea lumii până la zi.

⁵² Unitate de lungime chineză egală cu 3,2 centimetri.

Maimuța.

— Sigur că da! îi răspunse Buddha, și-și întinse mâna dreaptă, care nu arăta mai mare ca o frunză de lotus.

Maimuța își puse atunci bățul magic după ureche și sări cât putu mai departe.

„Perfect! își spuse ea în gând. Într-o clipă am ajuns.”

Maimuța se ducea vâjâind, așa de repede că aproape nu se vedea, iar Buddha care o privea cu ochiul înțelepciunii, nu văzu decât un fel de învârtitură ca de sfârlează pe loc.

Maimuța ajunsese până la urmă în fața a cinci coloane, de culoare trandafirie, care se înălțau drept în sus.

„Asta-i capătul lumii își spuse ea. Nu-mi mai rămâne decât să mă întorc la Buddha și să cer să-și țină rămașagul. Al meu este tronul. Dar, stai o clipă! își mai spuse ea. Ar fi bine să las aici un semn, dacă s-ar ivi vreo neînțelegere cu Buddha.”

Își smulse un fir de păr, suflă peste el și-i strigă: „Preschimbă-te!” Și firul de păr se preschimbă pe loc într-o pensulă de scris, plină cu cerneală groasă, cu care scrise la temelia coloanei din mijloc: „Marele-înțelept-Egalul-Cerului a ajuns până aici!” Apoi, ca să-și arate și disprețul, își făcu nevoile la temelia primei coloane, după care printr-un salt reveni în locul de unde plecase. Stând acum iarăși în palma lui Buddha, îi zise:

— Ei, am fost și m-am întors. Acum poți să te duci și să spui împăratului să-mi predea Palatele-Cerului.

— Ascultă, maimuță netrebnică, răspunse Buddha, ai stat tot timpul în palma mâinii mele!

— Te înșeli amarnic! strigă Maimuța. Am ajuns la capătul lumii, unde am văzut cinci coloane, de culoare trandafirie, care se înălțau drept în sus. Am și scris ceva pe una din ele. Dacă vrei, te duc acolo să ți le arăt.

— Nu-i nevoie, îi zise Buddha. Mai bine uită-te în jos!

Maimuța privi atunci în jos cu ochii ei de foc și de oțel și, la rădăcina degetului mijlociu al mâinii lui Buddha, văzu scrise cuvintele: „Marele-înțelept-Egalul-Cerului a ajuns până aici”, iar de la despărțitura dintre degetul cel mare și cel arătător îi ajunse un miros urât. Îi trebui câțva timp ca să se poată reculege de uimire. În cele din urmă, își spuse în gând:

„Cu neputință! Este cu neputință! Cuvintele astea le-am scris pe

coloana care se înălța drept spre cer. Cum de-am ajuns pe degetul lui Buddha? Se vede treaba că mi-a făcut vreo vrajă. Ia să mă duc înapoi să văd.”

Biata Maimuță! Se făcu ghem și când era gata să sară din nou, Buddha își întoarse capul și-i făcu vânt spre Poarta-de-Apus a cerului. Totodată, își preschimbă cele cinci degete ale mâinii în cele cinci elemente – metal, lemn, apă, foc și pământ – care devin un munte cu cinci piscuri, numit *Usingshan* (Muntele-celor-Cinci-Elemente). Muntele se lăsă cu toată greutatea pe Maimuță și-o ținui pe loc. Spiritele trăsnetului, împreună cu Ananda și Kasyapa, își împreună palmele și strigară:

— Bravo!

După ce o potoli în acest fel pe Maimuța cea primejdioasă, Buddha spuse lui Ananda și Kasyapa să vină cu el până în Cerul-din-Apus. Dar în clipa când se pregăteau să plece, sosiră două ștafete de la Sala-Negurilor-Fermecate, care grăiră:

— Implorăm pe Buddha Tathagata să mai întârzie puțin. Stăpânul nostru sosește îndată.

Buddha își întoarse capul și, după o clipă, zări apropiindu-se un car de triumf tras de Opt Feniciși, acoperit de un baldachin care strălucea de nestemate. Se auzea sunet de nenumărate instrumente muzicale și cântece de slavă, intonate de mulțimi nesfârșite de duhuri. Văzduhul era plin de petale de flori și miros de tămâie. Când carul se opri, împăratul Jad spuse:

— Îți sunt adânc îndatorat că ai potolit acest monstru și, dacă ai vrea să mai rămâi o clipă, aș pofti pe toți Nemuritorii să ia parte cu noi la un ospăț de mulțumire.

Lui Buddha nu-i veni să-l refuze.

— N-aș putea să nu împlinesc dorința înălțimii-tale, spuse el. Mica izbândă pe care am avut-o nu este totuși meritul meu, ci se datorește celui care a stabilit Firea-Lucrurilor și celorlalte zeități laolaltă.

Ospățul era pe sfârșite, când iată că sosi una dintre iscoadele cerului, care vesti.

— Marele-Înțelept și-a scos capul afară!

— Nu-i nimic, zise Buddha, și-și trase din mânecă pecetea pe care

erau săpate cuvintele: *Om Mani Padme Hum*⁵³.

Îi dădu pecetea lui Ananda și-i spuse s-o aplice pe vârful muntelui. Ananda luă pecetea, părăsi cerul și când ajunse la Muntele-Celor-Cinci-Elemente, o apăsă pe o placă pătrată din stâncă, așezată chiar pe vârful muntelui. De îndată muntele prinse rădăcină și-și umplu toate golurile. Înăuntru mai rămăsese totuși destul aer ca să se poată respira, dar nicio crăpătură prin care să poți vârî măcar mâna sau capul.

— L-am pecetluit înăuntru, vesti Ananda.

După aceea, Buddha își luă rămas bun de la împăratul Jad și de la toate duhurile și, împreună cu discipolii săi, ieși pe poarta cerului. Dar, din milă, porunci unui spirit păzitor să vegheze asupra muntelui, spunându-i:

— Când îi va fi foame, să-i dai un hap de fier. Dacă îi va fi sete, dă-i cocleală de aramă. Iar când i se vor împlini zilele de ispășire, va veni cineva să-l elibereze.

...Iar, de nu știți la cât timp după asta, în ce an și în ce lună, s-au sfârșit zilele de ispășire ale Maimuței, ascultați cele ce vor fi povestite în capitolul următor.

Capitolul VIII

Într-o zi, Buddha ținea o predică în fața tuturor Bodhisattva și Arhaților⁵⁴. La sfârșitul predicii, le spuse:

— Am observat că există multe deosebiri între locuitorii celor patru continente⁵⁵ ale Universului.

Cei de pe continentul din răsărit sunt respectuoși, pașnici și voioși. Cei de pe continentul din miazănoapte sunt, oarecum, înclinați spre fapte rele, dar sunt așa de posaci, de apatici și de proști, că nu-s în stare să facă prea mult rău altora. Pe continentul

⁵³ Invocația mistică a budiștilor, cu ajutorul căreia se credea că se distrug cauzele reîncarnării, credinciosul ajungând direct în Nirvana, adică la eliberarea supremă.

⁵⁴ Potrivit religiei budiste – cei care nu mai au da străbătut decât o singură existență până la deplina desăvârșire.

⁵⁵ Este vorba de cele patru mari părți ale Asiei.

din apus nu există lăcomie și nelegiuiri; oamenii se îngrijesc mai mult de cele spirituale și nu se laudă cu puterile lor magice și, deși nu au mari iluminați, sunt feriți de primejdiile vârstei. Dar în Jambudvipa, pe continentul din miazăzi, oamenii sunt lacomi, desfrânați, certăreți și ucigași. Mă întreb dacă cunoașterea Adevăratelor-Scripturi nu i-ar face mai buni.

— Și ai aceste Scripturi? Întrebară într-un glas toți Bodhisattva.

— Da, trei coșuri pline, răspunse Buddha. Unul din ele conține Vinayele⁵⁶ unde se vorbește despre cer; altul conține Sastrele, unde se vorbește despre pământ; și celălalt conține Sutrele, unde se vorbește despre salvarea celor osândiți la ispășire. Toate, laolaltă, sunt împărțite în treizeci și cinci de capitole, scrise pe 15.144 de suluri. Ele arată calea spre desăvârșire, singura cale spre virtute. Le-aș trimite direct oamenilor de rând; ei însă sunt așa de proști, că-și vor bate joc de Adevăr, vor înțelege greșit sensul Legii mele și vor lua în batjocură yoga cea adevărată. Aș dori să știu dacă dintre sfinți ar vrea vreunul să se ducă în Țara-din-Răsărit și acolo să găsească un drept-credincios care să fie trimis peste munți și văi, din China și până aici. I-aș da Scripturile să le ducă înapoi în China, să le talmăcească oamenilor de rând și să le schimbe moravurile. Ar fi o nespus de mare binecuvântare. Vrea careva dintre voi să se ducă?

Guan-in urcă atunci pe pedestalul de lotuși unde se afla Buddha, se prosternă de trei ori în fața lui și spuse:

— Nu sunt sigură că voi izbuti, dar aș vrea să merg în Țara-din-Răsărit ca să găsesc pe cel care să vină să ia Scripturile.

— Ești cea mai potrivită, zise Buddha. O Bodhisattva venerabilă, de o mare sfințenie și cu puteri magice. N-am putea face o alegere mai bună.

— Ai cumva să-mi mai dai unele îndrumări deosebite? Întrebă Guan-in.

— Da, spuse Buddha, aș vrea să cercetezi cu cea mai mare grijă văzduhul de la o înălțime joasă, nu de sus dintre stele. Să urmărești ca privirea munții și râurile și să însemni cu luare-aminte distanțele și etapele călătoriei, în așa fel încât să poți veni într-ajutor celui trimis să ia Scripturile. Pentru el, va fi o călătorie foarte grea și de aceea aș dori să-i dai din partea mea cinci talismane.

⁵⁶ Vinaya, Sastra și Sutra sunt culegeri de învățături budiste.

După ce se aduse o sutană brodată și un toiag de preot cu nouă inele, Buddha îi vorbi astfel lui Guan-in:

— Când va simți în drum că-și pierde curajul, să îmbrace sutana asta. Cât timp va avea cu el acest toiag, va fi ferit de otravă și violență. Și aici, urmă Buddha, am trei plase pentru păr. Sunt la fel toate trei, dar fiecare se folosește în alt chip. Fiecare își are formula ei magică. Când pelerinul se va întâlni în drum cu vreun căpcăun cu puteri foarte mari, să încerce să-l convertească și să-l facă discipolul celui ce va aduce Scripturile. De nu va fi cu putință, pelerinul să-i pună pe cap una din aceste plase și să spună formula ei magică. Ochii căpcăunului se vor holba, iar capul va începe să-l doară așa de chinuitor, că va simți că-i plesnesc creierii și, ca să scape de durere, va fi fericit să îmbrățișeze credința noastră.

Guan-in se prosternă în fața lui Buddha; apoi îl rugă pe discipolul ei, Hui-i-en, s-o însoțească. Acesta luă un drug de fier uriaș, care cântărea o mie de *dzin-i*⁵⁷. Hui-i-en avea să zboare primprejurul Bodhisattvei ca pază personală. Guan-in făcu apoi din sutană un fel de legătură, pe care o puse în spatele lui Hui-i-en. Plasele pentru păr le luă ea însăși, iar toiagul cu cele nouă inele îl păstră în mână. Când ajunseră la Apele Mici, de-a lungul Râului-Nisipului, Guan-in îi spuse:

— Tare greu se merge pe-aci. Iar aducătorul Scripturilor, un muritor de rând, cum va izbuti el oare să străbată aceste locuri?

— Spune-mi mai întâi, zise Hui-i-en, cam cât de lat este Râul-Nisipului?

În timp ce Bodhisattva cerceta râul cu privirea, apa râului fu împrăscată deodată pe o mare întindere, iar din apă sări un monstru cu o înfățișare cum nu se putea închipui mai hidoasă, în mână cu un ciomag de fier, și se îndreptă ținută spre Bodhisattva.

— Stai! îi strigă Hui-i-en, tăindu-i calea cu drugul de fier în mână.

Și acolo, pe malul Râului-Nisipului, se încinse o luptă înfiorătoare. Bătălia se muta când în susul, când în josul râului. După ce se prinseră în luptă de vreo douăzeci-treizeci de ori, fără să se dovedească vreunul pe altul, monstrul se opri în fața lui Hui-i-en, cu ciomagul de fier înălțat, și-l întrebă:

⁵⁷ Unitate de greutate chineză egală cu 596,8 grame.

— Ce fel de preot ești tu și de unde vii, de cutezi să-mi stai împotriva?

— Sunt prințul Moksha, cel de-al doilea fiu al lui Vaisravana, iar acum port numele lui Hui-i-en și am grijă de învățătoarea mea în călătoria spre China, unde nădăjduim să găsim pe cineva care să vină să ia Scripturile. Dar tu ce creatură ești de cutezi să ne ații calea?

— A, da! zise monstrul, reamintindu-și numaidecât. Te-am văzut adesea pe când erai pustnic în crângul de bambuși al Bodhisattvei. Și unde ai lăsat-o pe Bodhisattva?

— Nu ți-ai dat seama că ea era pe mal? îi răspunse Hui-i-en.

Monstrul fu cuprins de groază; își lăsa arma jos și ceru voie să fie dus la Guan-in.

— Iartă-mi nelegiuirea, Bodhisattva, îi spuse el prosternându-se adânc. Nu sunt un monstru, așa cum mă arată înfățișarea, ci unul dintre generalii oștilor cerești, în slujba împăratului Jad când se plimbă cu carul lui tras de fenicși. Dar, la un ospăț în cer am avut nenorocul să sparg o farfurie de cristal. Am primit atunci, din porunca împăratului, opt sute de lovituri de bici și am fost izgonit în lumea de jos, dându-mi-se înfățișarea hidoasă de-acum. La fiecare șapte zile, se trimit de sus săbii zburătoare care îmi înjunghie pieptul și coapsele. Nu mi se dă nimic de mâncare, și din pricina asta, la câteva zile, o dată înfometat ies afară ca să caut câte un călător și să-mi potolesc foamea cu carnea lui. Nici prin minte nu mi-a trecut că trecătorul pe care l-am atacat azi orbește putea fi Bodhisattva.

— Ai fost gonit din cer pentru că ai păcătuit, îi spuse Guan-in. Iar aici aduni mai departe păcat peste păcat, ucigând ființe vii. Eu mă aflu în drum spre China ca să caut pe cineva care să aducă Scripturile. De ce nu te alături credinței noastre, să-ți schimbi purtările, să devii discipolul celui care se duce să ia Scripturile și să-l însoțești în drum spre India? Voi face ca săbiile zburătoare să nu te mai înjunghie, iar dacă sarcina lui va fi încununată de izbândă, vei fi socotit că ți-ai ispășit nelegiuirea și ți se va îngădui să te întorci iarăși în cer la vechea slujbă. Nu-ți surâde această propunere?

— Aș îmbrățișa fericit credința voastră, răspunse monstrul, dar mai întâi trebuie să-ți fac o mărturisire. De când mă aflu aici, am mâncat nenumărate ființe omenești. Pe-aici trec deseori pelerini și

i-am mâncat pe toți câți au trecut. Capetele le-am aruncat în Râul-Nisipului-Curgător, unde au căzut la fund. Așa-i râul ăsta – nici măcar o pană de găscă nu poate pluti pe el. Totuși, nouă cranii din cele aruncate în râu au plutit pe apă fără să se scufunde. Văzând această ciudățenie, le-am ancorat cu o frânghie, iar în timpul liber le trag în larg și mă dedau la tot felul de exerciții. Dacă s-ar afla acest lucru, sunt încredințat că pelerinii nu vor mai trece pe-acest drum, iar șansele mele de a nu pieri de foame vor fi spulberate.

— N-o lua așa! E-o prostie ceea ce spui! Îi zise Bodhisattva. Ia craniile și atârână-le în jurul gâtului. Vor fi de mare folos când va sosi aici aducătorul Scripturilor.

Monstrul făcu întocmai ce i se ceru, depuse jurământ și fu primit printre credincioșii sectei, sub numele de părintele Nisip⁵⁸. După ce însoți pe Guan-in peste râu, se întoarse și se consacră pocăinței și purificărilor, fără să mai ucidă și să mănânce oameni, veghind clipă de clipă în așteptarea pelerinului care urma să treacă pe acolo.

După ce se despărți de monstru, Bodhisattva își continuă dimpreună cu Hui-i-en drumul spre China. Tot mergând, ajunseră la un munte înalt dinspre care venea un miros grozav de puturos. În clipa în care se hotărâră să se înalțe pe nori și să treacă la mare înălțime pe deasupra muntelui, iată că se iscă un vânt turbat și în fața lor apăru deodată un monstru cu o înfățișare tare hidoasă. Avea buzele răsucite, care-i atârnavă ca frunzele veștejite de lotus. Urechile îi fâlfâiau ca niște evantaie de papură. Colții îi erau ascuțiți ca acele și botul ca un vârf de foale. Se repezi țință la Guan-in s-o lovească cu o greblă de gunoi, dar Hui-i-en îi tăie calea și-i opri lovitura, strigându-i:

— Diavol scârbos, ia aminte la ciomagul meu și nu-ți face de cap!

— Preotul ăsta habar n-are pe cine are în fața lui! Mai bine ia tu aminte la grebla mea!

Și între cei doi se încinse pe loc, la poalele muntelui, o luptă grozavă. Când lupta se afla în toi, Guan-in, care veghea din înaltul cerului, aruncă jos câteva flori de lotus, care căzură între ciomag și greblă.

— Ce soi de preot ești tu, îi strigă monstrul, de îndrăznești să te

⁵⁸ În chinezește Șa hișang – având sensul apropiat de părintele Nisip.

folosești împotriva mea de șiretlicul magic „flori în ochi”?

— Monstru josnic și mârșav, îi zise Hui-iien. Eu sunt discipolul Bodhisattvei Guan-in. Ea a aruncat florile astea. N-ai recunoscut-o?

— Vrei să spui că e marea Bodhisattva care ne scapă de cele trei calamități și opt dezastre?

— Sigur că ea! Care alta! îi răspunse Hui-iien.

Monstrul își aruncă atunci grebla, se prosternă adânc și zise:

— Ascultă, prietene, unde se află acum Bodhisattva? Aș dori să mă duci în fața ei.

Hui-iien își ridică privirea spre cer și, arătând cu degetul într-acolo, îi spuse:

— Acolo-i.

Monstrul se ploconi spre cer și începu a striga cât îl ținea gura:

— Iartă-mă, Bodhisattva, iartă-mă!

Guan-in coborî atunci norul și veni spre el, spunându-i:

— Cum de te încumeți tu, care nu ești decât spiritul unui porc bătrân și murdar, să-mi tai calea?

— De fapt nu sunt porc, zise monstrul. Am fost unul dintre generalii oștilor cerești, dar într-o zi m-am întrecut puțin cu băutura și m-am purtat cam urât cu Zeița Lunii. Pentru fapta asta, împăratul Jad mi-a tras o bătaie grozavă și m-a izgonit în lumea de jos. Când a sosit timpul să mă reîncarnez iarăși, m-am rătăcit și am nimerit din greșeală în pântecul unei scroafe bătrâne și de aceea arăt acum așa. Mărturisesc că-mi trec vremea mâncând oameni. Dar n-am luat seama că tu erai cea către care m-am năpustit. Te rog, salvează-mă! Salvează-mă!

— Un proverb spune, grăi Bodhisattva că: „Faptele păcătoase nu pot duce la mântuire”. Din cer ai fost izgonit pentru că ai călcat legile lui și, în loc să te pocăiești, trăiești mâncând carne de om. Nu înseamnă asta că, în loc să ți se ierte prima vină, ești amenințat să ți se îndoiască pedeapsa, ca să ispășești și a doua nelegiuire?

— Mântuire?! Ba nu zău! strigă monstrul. Dacă ar fi să urmez sfatul tău, cu ce-aș mai trăi? Poate, cu vânt! Eu știu un alt proverb care spune așa: „Dacă pune mâna cârmuirea pe tine, te snopește cu biciul până te omoară, iar dacă budiștii pun mâna pe tine, te înfometează până mori”. Așadar, pleacă de-aici! M-am lămurit. Am s-o duc mult mai bine, dacă am să prind când și când o familie de călători și am să le mănânc fetița, mai cu seamă dacă-i grasuță și

gustoasă, fără să mă sinchisesc c-aș săvârși în acest chip două, trei sau chiar o mie de crime.

— Dar un alt proverb spune, îi întoarse Bodhisattva, că: „Cerul ajută pe cei care au gânduri bune”. Dacă părăsești căile greșite pe care ai umblat până acum, fi sigur că nu vei duce lipsă de hrană. Există cinci recolte în lume, așa că e destulă hrană ca să nu mori de foame. Pentru ce să mănânci neapărat carne de om?

Monstrul păru să se trezească dintr-un vis.

— Aș vrea să-mi îndrept purtările, zise el, dar la carte spune că: „Pe cel care a păcătuit împotriva cerului, nu-l mai poate ajuta nicio rugăciune”.

— Totuși, mai există o cale, îi zise Guan-in. Noi ne aflăm în drum spre China, ca să găsim pe cineva care să vină în India să ia Scripturile. Dacă i-ai deveni discipol și l-ai însoți în India, ai putea să-ți ștergi toate păcatele de până acum.

— Vreau! Sigur că vreau! răspunse monstrul fără să mai stea pe gânduri.

Nu mai rămase altceva de făcut decât să fie tuns călugărește și să i se ia jurământul, iar în ce privește numele religios se înțelesesă să fie cunoscut sub numele de prea-cuviosul părinte Râtanu-Opt-Porunci⁵⁹. I se spuse să postească, să se pocăiască și să stea tot timpul de veghe, în așteptarea pelerinului care nu va întârzia să treacă pe-acolo.

Continuându-și drumul, Guan-in și Hui-i-en fură opriți mai departe de un dragon.

— Ce dragon ești și ce-ai făcut de-a trebuit să fi aruncat aici, la voia întâmplării? îl întrebă Bodhisattva.

— Sunt fiul regelui-dragon al Oceanului-din-Apus, răspunse dragonul. Din nebăgare de seamă, am dat foc palatului, și-au ars câteva din perlele înțelepciunii care erau înăuntru. Tatăl meu a stăruit să spună că am făcut aceasta într-adins și m-a învinuit în fața Scaunului-de-Judecată ceresc de pornire răzvrătitoare. Atunci, împăratul Jad m-a atârnat aici, în înaltul cerului, a pus să mi se dea trei sute de lovituri de bici, iar peste câteva zile urmează să fiu executat. Nu mă poți ajuta în vreun fel?

Auzind acestea, Guan-in se înălță la cer, izbuti să fie primită de

⁵⁹ În chinezește: *Dju Pa-dzie*.

împăratul Jad și-l rugă să-l ierte pe dragon, dacă acesta primește să se lase călărit de pelerinul care urma să meargă în India să aducă adevăratele Scripturi. Cererea i-a fost încuviințată, și Bodhisattva porunci micului dragon să coboare într-o trecătoare adâncă și după ce se va preschimba într-un cal alb să aștepte acolo sosirea pelerinului și să-l ducă în India.

Nu merseară mult prea departe, în drumul lor spre China, când deodată zăriră niște sulii înalte de lumină aurie și numeroase rotocoale de aburi magici.

— Ăsta-i Muntele-Celor-Cinci-Elemente, zise Hui-i-en. Se poate vedea săpată pe el pecetea lui Buddha.

— Nu-i oare ăsta muntele sub care stă închis Înțeleptul-Egalul-Cerului, care a stricat ospățul piersicilor și a alergat ca un nebun furios prin sălile cerului? întrebă Guan-in.

— Chiar el, răspunse Hui-i-en.

Coborîră atunci pe munte și cercetară pecetea pe care sta scrisă formula din cele șase silabe: *Om Mani Padme Hum*. Guan-in suspină adânc și declamă următoarele versuri:

Minuni făcu el în vechime, și încă mari.

Dar ce folos! Ospățul piersicilor însă îl răsturnă cu susu-n jos.

Turbat în inimă, puterea și-a prăpădit-o în zadar.

Prădând pe Patriarhul Lao de elixirurile tari.

O oaste-a cerului trimisă în contra lui ușor o sparse

Și-a cerului împărăție o tulbură, pe dos o-ntoarse.

Până la urmă Tathagata Buddha-Înțeleptul birui.

Va fi el liberat odată și faima-și va redobândi?

— Cine-i acolo? întrebă un glas dinlăuntru muntelui. Cine spune versuri care vorbesc despre nelegiuirile mele?

Guan-in coborî atunci spre locul de unde părea să vină glasul și, în pragul unei despicături în munte, dădu peste zeitățile care păzeau locul. Acestea, după ce o salutară de bun-sosit pe Bodhisattva, o conduseră la locul unde se afla închisă Maimuța. Prinsă cum era într-un fel de cușcă de piatră, aceasta putea vorbi, dar nu-i era cu putință să-și miște nici mâinile, nici picioarele.

— Mă cunoști sau nu, Maimuță? o întrebă Bodhisattva.

Maimuța privi printr-o crăpătură, cu ochii ei de foc și oțel, și

strigă:

— Cum să nu te cunosc? Ești Mântuitoarea Guan-in din Potalaka. Cărui prilej îi datorez această plăcere? Aici, unde zilele și anii sunt pentru mine tot una, niciun prieten n-a venit până acum să mă caute. Dar tu, rogu-te, de unde vii?

— Sunt trimisă de Buddha în China, îi răspunse Bodhisattva, ca să găsesc pe cineva care să aducă din India Scripturile, și cum locul acesta se găsește în drumul nostru, am profitat de prilej ca să te vizitez.

— Buddha m-a tras pe sfoară, zise Maimuța, și acum cinci sute de ani m-a închis sub acest munte, iar de-atunci n-am mai ieșit de-aici. Fie-ți milă de mine și, cu puterile tale, salvează-mă.

— Păcatele pe care le-ai săvârșit sunt foarte mari, îi spuse Bodhisattva, și nu sunt deloc încredințată că, după ce vei ieși de-aici, n-ai să mai faci iarăși cine știe ce tulburări.

— Nu, vorbi Maimuța. M-am căit și acum nu doresc altceva decât să îmbrățișez credința voastră și să mă consacru faptelor bune.

— Atunci e foarte bine, zise Bodhisattva încântată. Așteaptă până când mă duc să găsesc în țara Tang⁶⁰ pe aducătorul Scripturilor. El îți va da drumul de-aici. Vei deveni discipolul lui și vei îmbrățișa credința noastră.

— Din toată inima! zise Maimuța.

— Dar, adăugă Guan-in, va trebui să primești un nume de credincios.

— Bine, dar eu am primit un astfel de nume. Mă numesc Cunoscătorul-Neantului, răspunse Maimuța.

— Atunci, nu-i nevoie să-ți mai spun altceva, deocamdată. Trebuie să plec mai departe.

Așadar, părăsiră pe Maimuța și se îndreptară spre Răsărit Peste câteva zile, ajunseră în țara Tang și, după scurt timp, pătrunseră în cetatea Ceangan, unde se preschimbară în preoți-călători zdrențăroși. Ajungând la templul unei zeități a locului, de pe una din străzile principale, intrară înăuntru fără să mai întrebe. Zeitatea și duhurile din serviciul ei recunoscură numaidecât pe Guan-in, cu toată înfățișarea ei schimbată, și-i urară bun-sosit, cu nesfârșite prosternări și târșăituri de papuci. Zeitatea trimise apoi vorbă zeului

⁶⁰ Adică China, unde domnea pe atunci dinastia Tang.

din Templul-cel-Mare al cetății și zeilor din toate celelalte temple din Ceangan, înștiințându-i că sosise Bodhisattva. Într-o clipă, venirea cu toții în fugă și o rugă să-i ierte că n-au venit s-o întâmpine la intrarea în oraș.

— Nu trebuie să se afle nimic de venirea mea, spuse Bodhisattva. Mă aflu aici în taină. Am venit, din porunca lui Buddha, să găsesc pe cineva care să aducă din India Scripturile. Aș dori să rămân o zi, două, într-unul din templele voastre. De îndată ce voi găsi pelerinul căutat, vă voi părăsi.

Zeii se retraseră atunci în templele lor, iar Guan-in și Hui-i-en rămaseră în templul Zeului-cel-Mare al cetății, unde fură dați drept doi preoți obișnuiți.

...Și, de nu știți încă pe cine au găsit s-aducă Scripturile, ascultați cele povestite în capitolul care urmează.

Capitolul IX

Marea cetate Ceangan a fost multă vreme capitala întregii Chine. În vremea aceea se afla pe tron Tai Tsung din dinastia Tang. În toată țara domnea pacea; de pretutindeni soseau soli cu daruri; lumea întreagă îi aducea omagii.

Într-o zi, pe când toți miniștrii se aflau adunați la palat, primul ministru Vei Tîng îi făcu împăratului următoarea propunere:

— Acum când în toată împărăția domnește pacea, să dăm urmare unui vechi obicei și să chemăm la examen⁶¹ pe toți oamenii învățați din imperiu, pentru ca înălțimea-ta să-i poată alege pe cei mai buni ca să te ajute la cârmuirea țării.

Propunerea a fost primită și, în întreaga Chină, au fost trimise înștiințări prin care toți cărturarii, fără deosebire dacă erau oșteni sau țărani, erau poftiți să vină în capitala țării ca să treacă un

⁶¹ Încă din sec. X, China dispunea de un învățământ foarte meticulos organizat. Recrutarea funcționarilor se făcea prin concursuri oficiale, dintre absolvenții diferitelor școli. Era un mijloc de a ajunge prin merit, indiferent de origine, la o funcție înaltă și chiar de a fi înnobilit și a pătrunde în acest fel în rândurile clasei conducătoare.

examen.

Când înștiințarea a sosit și la Haidjou, un anume Cen Uo care trăia prin acele locuri, cum află de ea se duse acasă și-i spuse maică-sii:

— S-a anunțat că se va ține un examen pentru alegerea celor mai buni, așa că am de gând să mă înfățișez și eu. Nu se știe; s-ar putea să reușesc și să obțin o slujbă modestă, care mă va ridica în ochii rudelor și-mi va da puțința să-mi întemeiez și eu o familie. Este tot ce-mi doresc și am venit să-ți spun că plec.

— Fiul meu, vorbi mamă-sa, ești un om învățat, care ai citit multe cărți. Știi că un proverb spune: „Învăță când ești tânăr și treci la fapte când ești matur.” Așadar, bine faci că te duci. Ce te rog, însă, este să ai grijă de tine pe drum și să te întorci acasă după ce vei obține o slujbă.

Cen porunci servitorului să-i strângă lucrurile necesare și, după ce-și luă rămas bun de la mamă-sa, porni în grabă spre capitală. Când ajunsese, examenul tocmai începuse, așa că intră fără să mai aștepte și se prezentă numaidecât. Reuși să treacă primele probe, iar la examenul final, în fața curții, ajunsese pe primul loc. Certificatul doveditor i-l semnă chiar împăratul, cu propria-i mână. Apoi, după obicei, timp de trei zile a fost plimbat călare, pe străzi. Într-un anumit loc, procesiunea trecea pe lângă casa unui mare dregător, numit In Kai-șan. Dregătorul acesta avea o singură fiică, pe nume Ven-ciao, care sta toată ziua într-un turn înalt, crenelat, cu o minge brodată în mână. Omul pe care această minge l-ar fi atins când ar fi azvârlit-o jos, avea să-i fie soț. Când Cen trecu pe lângă turn, ea îl văzu că are o înfățișare aleasă și știind că reușise și la examen pe primul loc, se gândi să și-l aleagă de bărbat și aruncă mingea, iar aceasta căzu chiar în mijlocul pălăriei de voal negru a lui Cen. În clipa următoare, Cen auzi o muzică tremurătoare de flaute și armonici, iar din turn coborî mulțime de slujnice care luară de capăstru calul lui Cen și-l duseră în curtea casei lui Kai-șan. Dregătorul și soția lui coborâră în grabă din salonul casei, poftind pe toți oaspeții și vizitatorii lor să ia parte la ceremonia căsătoriei. După ce perechea făcu plecăciunile tradiționale către cer și pământ și se înclină ceremonios în fața rudelor miresei, se întinse un ospăț, la care oaspeții se veseliră și băură toată noaptea. Apoi, cei doi soți intrară mână-n mână în camera nupțială.

A doua zi, dis-de-dimineată, împăratul întrebă pe demnitarii prezenți la sfatul curții, în Palatul-Clopotelor-de-Aur⁶², ce slujbă ar trebui să se încredințeze aceluia care reușise cel dintâi la examen. Primul ministru arătă că era o slujbă la Ceangdjou. Așadar, Cen fu numit guvernator în Ceangdjou și i se dădu poruncă să-și ia de îndată slujba în primire. Cen mulțumi împăratului și se întoarse la locuința dregătorului ca să pregătească, împreună cu soția lui, cele necesare plecării și să facă cuvenitele plecăciuni socrilor. Apoi porniră spre Ceangdjou.

Era spre sfârșitul primăverii când părăsiră capitala. Un vânt blând legăna sălciile înverzite și o ploaie mărunță bătea peste întinsul roșu al florilor. Drumul lui Cen ducea pe lângă Haidjou, astfel că trecu s-o arate maică-sii pe tânăra-i soție.

— Mulțumită binecuvântării tale, îi spuse el mamei, am reușit primul la examen. Pe când eram plimbat călare pe străzile capitalei, întâmplarea a făcut să trec pe lângă locuința dregătorului. În, de unde mi-a căzut în pălărie o minge brodată și m-am pomenit poftit să devin ginerele lui. Împăratul m-a numit guvernator la Ceangdjou și aș dori să vii și tu cu noi.

Mama lui Cen se arătă încântată și plecă împreună cu ei. După câteva zile de drum, ajunseră la Hanul-celor-Zece-Mii-de-Flori, pe care îl ținea un anume Liu Siao-er. Aici mama se simți pe neașteptate rău și-i spuse fiului său:

— Nu prea mă simt bine. Să ne odihnim aici o zi, două, înainte de a porni mai departe.

Cen încuviință. A doua zi sosi la han un om care le oferă de vânzare un crap de culoarea aurului. Cen îl cumpără pe un șirag de sapeci⁶³, cu gândul să pregătească din el o mâncare pentru maică-sa. Deodată, însă, băgă de seamă că ochii crapului clipeau într-un chip ciudat.

— Am auzit că atunci când ochii unui pește sau ai unui șarpe clilesc, înseamnă că nu sunt animale obișnuite, zise Cen. Și-l întrebă pe om unde a pescuit peștele.

— L-am pescuit din râul Hung, îi răspunse acesta, cam la

⁶² Palatul-Clopotelor-de-Aur era denumirea generală, în China veche, a palatului de reședință al împăratului.

⁶³ Monede mărunte de aramă, în circulație în vechea Chină. Erau găurite la mijloc și circulau înșirate pe sfoară, în șiraguri de 50—77 de sapeci, după epocă.

cincisprezece *li* departe de oraș.

Așa că Cen se duse și aruncă peștele viu înapoi în râu. Aflând de aceasta, mama îl laudă din toată inima, spunându-i:

— Cine dă libertate ființelor vii dovedește că are o inimă cucernică. Sunt foarte mulțumită că ai făcut așa.

— Stăm aici de trei zile, îi spuse Cen, și dacă nu pornim de îndată mai departe, nu mai pot ajunge la timpul poruncit. Mă gândesc să plecăm mâine. Ai să te simți destul de înzdrăvenită până atunci?

— Nu prea cred, îi răspunse mama. Începe să fie prea cald pentru o astfel de călătorie și mi-e teamă să nu mă îmbolnăvesc mai rău. Mai bine, vorbește te rog să mi se dea o cameră și să rămân aici. Poți să iai o parte din lucruri la mine, iar eu te voi urma de îndată ce vremea se va mai răcori.

Așadar, Cen închirie o cameră pentru mamă-sa, iar el și cu soția sa porniră mai departe spre Ceangdjou. Când să treacă peste râul Hung, dădură peste doi luntrași, Liu și Li, cărora întâmplător Cen le făcuse mult rău într-o altă încarnare. Pe când se aflau în luntre, Liu începu s-o privească stăruitor pe soția lui Cen care era de-o frumusețe fără seamăn. Apoi îi șopti ceva lui Li și amândoi duseră luntrea într-un loc cu totul neumblat, unde, la căderea nopții, uciseră mai întâi pe servitori și apoi pe Cen, aruncându-le trupurile în apele râului. Văzând ce soartă a avut Cen, soția lui dădu să se arunce în râu. Dar Liu o prinse în brațe și o opri, zicându-i:

— Vino cu mine și totul va fi bine. Iar de nu, mă voi folosi de aceeași sabie și pentru tine.

Soția lui Cen, dându-și seama că deocamdată n-avea altceva mai bun de făcut decât să se lase în voia lui, îi spuse lui Liu să facă cu ea ce vrea. Acesta duse atunci luntrea pe malul celălalt al râului, unde o lăasă în grija lui Li. Luă eu el veșmintele dregătorești și scrisorile cu care urma să se prezinte Cen și porni, dimpreună cu soția lui Cen, spre Cengdjou.

Trupurile servitorilor, aruncate în apă, plutiră la vale, dar trupul lui Cen se duse drept la fund și nu mai ieși la suprafață. O iacșă, care înota prin apele râului, îl văzu și dădu fuga la palatul regelui-dragon,

vestind că un trup necunoscut, după înfățișare părând a fi al unui cărturar, a fost aruncat în râu și zace acum pe fundul apei. Auzind acestea, regele-dragon porunci să i se aducă trupul. Cum îl văzu, își dădu seama că era al binefăcătorului său, și zise:

— O faptă bună merită răsplată. În schimbul bunătății pe care mi-a arătat-o, am datoria să-i dau viața.

Așa că regele-dragon trimise de îndată o iacșă la templul orașului Hungdjou, să ceară sufletul lui Cen. Zeul templului îl găsi numaidecât printre sufletele celor morți de curând și-l încredință unui duh mal mic, care-l înmână iacșei; iar aceasta îl duse regelui-dragon, în palatul său.

— Și-acum spune-mi, te rog, care-i numele tău și de unde vii? îl întrebă regele-dragon pe Cen.

Când Cen sfârși de istorisit trista lui poveste, regele-dragon îi spuse:

— Ai să te miri, dar află că acel crap auriu pe care l-ai aruncat înapoi în apă am fost chiar eu. Fiind deci binefăcătorul meu, era mai mult decât firesc să-ți vin într-ajutor, văzându-te într-o situație așa de grea. Deocamdată, îți voi cere să slujești ca ofițer în palatul meu de sub apă.

Cen se înclină în semn de mulțumire și încuviințare, după care fu poftit să mănânce la curtea dragonului.

În timpul acesta, soția lui Cen, scârbită de apropierea lui Liu, nu mai putea nici să mănânce nici să doarmă. Își aduse, însă, aminte că va avea un copil de la Cen și că pentru asta trebuia să-și îngrijească sănătatea cât mai bine și să urmeze mai departe pe cel ce-o răpise cu de-a sila. În cele din urmă, ajunseră la Ceangdjou, unde fură întâmpinați de toți slujbașii și străjerii locali⁶⁴, iar Liu, care se dădu drept noul guvernator, fu poftit de subalternii săi la un mare ospăț oficial.

⁶⁴ Străjerii erau funcționarii care însoțeau pe demnitar și aduceau la îndeplinire hotărârile de condamnare împotriva răufăcătorilor.

— Sosirea mea la acest ospăț o datorez numai sprijinului vostru măgulitor.

— Deloc, răspunseră ci. Prezența ta aici este, dimpotrivă, răsplata cuvenită unor merite deosebite, bunătații părintești față de cei de sub ordinele tale și cinstei de care dai dovadă la judecarea pricinilor. Așadar, te rugăm să nu te arăți prea modest.

Într-o zi, falsul guvernator plecase undeva, în afara orașului, chemat de treburi oficiale. „Soția” lui stătea tristă în iatac și se gândea la mama și la soțul ei adevărat. Deodată, fu cuprinsă de-o mare sfârșeală, însoțită de puternice dureri de pânțe. Căzu leșinată jos pe podea și acolo dădu naștere unui băiat. În acea clipă, o voce misterioasă îi șopti la ureche:

— Ascultă la ce-am să-ți spun. Sunt stăpânul Stelei-Polare-din-Miazăzi. Ți-am adus acest copil din porunca dată de Bodhisattva Guan-in. Într-o zi, va deveni cunoscut în lumea întreagă. Fi sigură că nu-i muritor de rând. Când Liu se va întoarce acasă, va încerca să facă rău copilului. Trebuie să-l ferești cât poți mai mult. Soțul tău se află în grija regelui-dragon și, când va sosi vremea, veți fi din nou împreună, împreună cu copilul vostru, iar dușmanii voștri vor fi aspru pedepsiți.

Când soția lui Cen își veni în fire, cel care îi vorbise dispăruse, dar ea își reaminti cuvânt cu cuvânt tot ce-i șoptise. Își strânse copilul în brațe, dar mintea n-o ajută în ce fel să-l apere.

Cum ajunsese acasă și văzu copilul, Liu porunci să fie ucis pe loc. Ea îi spuse însă că, fiind în plină zi, lucrul nu era cu putință, dar îi făgădui că a doua zi în zori va azvârli copilul în râu. Din fericire, a doua zi în zori Liu fu iarăși nevoit să plece departe, chemat de treburi grabnice.

„Dacă îl va găsi la întoarcere tot aici, își spuse ea, sigur îl va ucide. Cel mai bun lucru este să-l duc chiar acum și să-i dau drumul la vale pe râu, eu nădejdea că vreo minune îl va salva. Poate că cerul se va îndura și va face să treacă cineva pe-acolo să-l salveze. Cine știe? Poate că într-o zi voi putea chiar să-l revăd. Dar cum o să-l recunosc atunci?”

Și, ca să fie sigură că-și va putea recunoaște copilul, își mușcă un deget și cu sângele scurs scrise o scrisoare, în care arăta numele părinților și întreaga lor poveste. Apoi, ca să nu mai fie nicio îndoială asupra copilului, îi rupse cu dinții vârful unui deget de la

picioarul stâng. Își scoase apoi cămașa, înfășură în ea copilul și când fu sigură că n-o vede nimeni, se strecură cu el în drum. Din fericire, râul nu era departe de casă. Ajunse pe malul râului și, scoțând un țipăt puternic, era gata să-l zvârle în râu, când văzu venind pe apă, aproape de mal, o scândură. Își ridică fața spre cer, făcu o rugăciune și cu eșarfa de la rochia ei legă copilul de scândură; după aceea îi puse la piept scrisoarea scrisă cu sângele ei și împinse scândura în larg, în voia valurilor. Apoi, copleșită de jale, se întoarse plângând în oraș.

Scândură, cu copilul pe ea, pluti cât pluti în josul râului și în cele din urmă se opri într-un cot al malului, în fața templului Muntele-de-Aur. Starețul templului se numea Fa-ming și era un om de o mare smerenie. Se afla tocmai în timpul de meditație, când deodată auzi un plânset de copil mic. Cuprins de milă, coborî pe malul râului. Aici văzu, firește, un copil nou-născut, legat de-o scândură ce se înțepenise în malul râului. Trase scândura din apă și dădu peste scrisoarea prinsă la piept. O citi și află originea copilului, îi puse numele de Plută-pe-Râu și-l încredința unor țărani să-l crească. Scrisoarea o luă cu el și-o ascunse la loc sigur.

Trecură anii și iată-l pe Plută-pe-Râu ajuns la vârsta de șaptesprezece ani. Acum, starețul îl rase pe cap, după rânduială, și-l primi în preoție sub numele de Suen Dzang⁶⁵. Noul preot Suen Dzang începu a studia cu mare sârguință „Calea”⁶⁶.

Într-o zi de primăvară, preoții stăteau la umbra unor molifti și discutau probleme abstracte de doctrină religioasă. Un preot prostănac, pe care Suen Dzang îl înfundase în cursul discuției, își ieși din fire și-i strigă:

— Dar, cine ești tu, ființă vrednică de dispreț, ca să ne tălmăcești nouă legea? Nimeni nu știe, nici cine ești, nici cine-ți sunt părinții și nici de unde vii!

Rănit în suflet de această insultă, Suen Dzang alergă la stareț și, cu lacrimi în ochi, îi spuse:

— M-ai învățat că toate ființele omenești primesc partea ce li se

⁶⁵ Personaj real, care a trăit în sec. VII e.n. Pelerinajul lui în India, care constituie tema acestei cărți, este un fapt confirmat de documente contemporane (vezi Prefața).

⁶⁶ Este vorba de cartea de învățături filozofico-religioase a lui Lao Dži, ce formează baza taoismului.

cuvine de *in* și de *iang*⁶⁷ și câte o parte din cele cinci elemente, de la un tată și de la o mamă. Este dar cu putință să existe pe lume un om fără tată și fără mamă?

— Dacă ții cu orice chip să-ți cauți adevărații părinți, îi zise atunci starețul, vino în chilia mea.

Suen Dzung îl urmă. Starețul scoase dintr-o ascunzătoare, de deasupra unei grinzii, o cutie. O deschise și luă din ea o scrisoare scrisă cu sânge și o cămașă de femeie, pe care le dădu lui Suen Dzung. Citind scrisoarea, Suen Dzung află numele părinților săi și tot răul ce li se făcuse.

— Știu că „Cel care nu-și răzbună părintele năpăstuit, nu merită numele de om”, spuse Suen Dzung. Îngăduie-mi să plec să-mi găsesc mama și jur că la întoarcere, cu cădelnița de tămâie pe cap, voi reclădi acest templu⁶⁸, în semn de venerație pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

— Atunci, dacă ești hotărât să pleci, îi zise starețul, ia cu tine scrisoarea și cămașa asta. Să călătorești îmbrăcat ca preot cerșetor și, cum ajungi la Ceangdjou, să te duci de-a dreptul la palatul guvernatorului și să ceri să-ți vezi mama.

Întâmplarea făcu ca în momentul sosirii lui Suen Dzung la palat, Liu să fie iar plecat după treburi, semn că cerul voia ca mama și copilul să se întâlnească. Suen Dzung se opri la poartă și începu să cerșească. Cu o noapte înainte chiar, mamă-sa visase cum luna în descreștere se făcuse iarăși lună plină, iar acum, gândindu-se la cele visate, își spunea:

„De la mama n-am nicio știre, soțul mi-a fost ucis, iar copilul l-am trimis pe râu în jos. Dacă va fi fost cumva salvat și crescut de cineva, acum ar trebui să aibă șaptesprezece ani. Poate că cerul ne va ajuta să ne întâlnim chiar astăzi! Cine știe?”

Deodată auzi la poarta palatului pe cineva predicând din Scripturi și cerând de pomană. Ieși repede și-l întrebă pe preot de unde vine. Când acesta îi spuse că vine de la Muntele-de-Aur, îl pofti în casă și-i dădu puțin orez.

— Știi, semenii foarte mult cu soțul meu! îi spuse ea privind-l de

⁶⁷ *In* este principiul matern, feminin, iar *iang*, principiul patern, masculin.

⁶⁸ Anticipare intuitivă a misiunii viitoare, de a aduce Scripturile budiste — ale unei credințe noi — în China.

aproape.

Apoi, făcu semn slugilor să iasă și-l întrebă:

— Tinere preot, când ai fost primit în ordinul preoțesc? încă de copil, sau când te-ai făcut mare? Cum te numești și cine sunt părinții dumitale?

— Ca să spun drept, îi răspunse Suen Dzung, eu am pornit să răzbun un rău cât cerul de mare și o dușmănie cât marea de adâncă. Tatăl care m-a crescut, starețul Fa-ming, mi-a spus să vin aici să-mi găsesc mama.

— Dar care-i numele de familie al mamei tale? îl întrebă ea.

— Este In, iar numele mic este Ven-ciao. Numele de familie al tatălui meu este Cen. Numele meu adoptiv este Plută-pe-Râu, iar cel de preot Suen Dzung.

— Eu sunt Ven-ciao! îi spuse ea atunci. Ai însă vreo dovadă cine ești?

La aceste cuvinte, Suen Dzung căzu în genunchi și, plângând în hohote, îi spuse:

— Mamă, dacă nu mă crezi, iată ca dovadă o scrisoare scrisă cu sânge și o cămașă.

Ven-ciao le recunoscuse de îndată și atunci mama și fiul se îmbrățișară plângând. Deodată, însă, ea începu să strige:

— Pleacă! Trebuie să pleci numaidecât!

— Cum să plec? După ce am stat șaptesprezece ani departe unul de altul, trebuie să ne despărțim iarăși și încă atât de repede?

— Pleacă iute ca fulgerul, îi repetă ea. Dacă Liu se întoarce și te găsește aici, te va ucide pe loc. Măine însă îi voi spune că nu mă simt bine și că am făcut cândva jurământ să dau de pomană o sută de perechi de sandale. Așa că am să vin la templul vostru să-mi împlinesc jurământul, și atunci vom sta de vorbă.

A doua zi, stătu culcată în pat și nu primi nici să mănânce, nici să bea. Când Liu o întrebă ce are, îi răspunse:

— Am făcut cândva jurământ să dau de pomană o sută de perechi de sandale. Acum câteva nopți am visat că a venit la mine un preot, cu o sabie în mână, care mi-a cerut sandalele. De-atunci mi-e rău într-una.

— Asta se poate îndrepta ușor, îi spuse el. Era însă bine să-mi fi spus de-atunci.

Și Liu porunci intendenților lui să-i caute o sută de familii de

țărani din vecinătate, care să-i îndeplinească fiecare câte o pereche de sandale de cânepă și să i le trimită în cinci zile. La ziua hotărâtă, când sandalele fură gata, Ven-ciao îl întrebă pe Liu ce temple se află prin apropiere unde ar putea să-și aducă la îndeplinire jurământul.

— Templul Muntele-de-Aur și templul Muntele-Ars, îi răspunse el. Oricare din ele este bun.

— Am auzit vorbindu-se deseori despre templul Muntele-de-Aur, că merită să fie vizitat. Mă gândesc să mă duc acolo.

Liu porunci atunci slugilor să pregătească o luntre. Ven-ciao se sui în ea, împreună cu câteva slujnice de încredere, și o porniră spre Muntele-de-Aur.

Aici, slujnicele urcară la templu și vestiră că stăpâna lor a venit să-și îndeplinească un jurământ. Toți preoții ieșiră atunci în întâmpinarea ei, urându-i bun-sosie.

După ce se prosternă în fața imaginii Bodhisattvei și împărți câteva mici daruri, Ven-ciao spuse slujnicelor să pună sandalele într-un coș și să i le aducă sus la templu. Ea rămase să ardă tămâie și să se roage. Apoi rugă pe stareț să spună celorlalți preoți să se retragă, după care se așeză în genunchi în fața lui Suen Dzung și-i scoase pantoful și ciorapul din piciorul stâng. Cum era de așteptat, îi lipsea vârful degetului mic. Mama și fiul se îmbrățișară iarăși, iar Ven-ciao mulțumi starețului pentru toată bunătatea arătată față de copilul ei.

— Acum, când v-ați regăsit, le spuse starețul, cel mai bun lucru ar fi să pleci acasă cât mai repede, ca să nu dai nimic de bănuie celui ce te-a răpit.

Ven-ciao nu se împotrivi și-i dădu lui Suen Dzung un inel de tămâie, spunându-i să-l ducă la Hanul-celor-Zece-Mii-de-Flori, unde, cu ani de zile în urmă, fusese lăsată bunica lui.

— Am să-ți mai dau și o scrisoare, adăuga ea, pe care să o duci în capitala împărăției, la locuința ministrului In Kai-șan, care se află imediat la stânga Palatului-de-Aur. Acela este tatăl meu. Să-i dai scrisoarea și să-i spui să ceară împăratului să trimită neîntârziat la Ceangdjou călăreți care să prindă și să execute pe uzurpator și să răzbrace pe tatăl tău, iar pe mine să mă scape din ghearele lui. Și acum trebuie să plec, căci mi-e teamă ca nu cumva să-i dea de bănuie faptul că-am stat aici atât de mult.

Ajuns la Hanul-celor-Zece-Mii-de-Flori, Suen Dzang întrebă pe stăpânul hanului ce s-a întâmplat cu bătrâna care a fost lăsată acolo, cu mulți ani în urmă, de un călător cu numele de Cen.

— Da, a stat aici multă vreme, îi răspunse hangiu. Dar a orbit și de câțiva ani n-a mai avut eu ce să plătească prețul camerei. În cele din urmă, s-a dus să stea într-un cuptor de ars oale părăsit, lângă poarta da miazăzi, unde trăiește din cerșit. Mi se pare foarte ciudat că acel călător care a lăsat-o aici, a plecat de atâția ani fără să mai dea de-atunci vreo știre.

Suen Dzang izbuti, până la urmă, s-o găsească.

— Vocea ta, zise bătrâna, seamănă foarte mult cu cea a fiului meu Cen Uo.

— Nu sunt Cen Uo, ci fiul său, iar Ven-ciao este mama mea.

— Dar de ce n-au venit și tatăl și mama ta?

— Pentru că tatăl meu a fost ucis de un tâlhar, care apoi a silit-o pe mama să-i fie soție. Aduc cu mine o scrisoare din partea ei și un inel de tămâie.

— Vai! se jelui biata bătrână. Și eu care mă gândeam că fiul meu a fost în stare să mă părăsească într-un chip atât de crud! Nici nu mi-a trecut prin cap c-ar fi putut să fie ucis. Totuși, cerul s-a îndurat de mine și nu ne-a stins neamul; și acum a venit să mă caute un nepot de fiu⁶⁹.

Suen Dzang o luă cu el la han, plăti toate datoriile și îi închirie o cameră. Făgădui apoi bătrânei că se va întoarce peste câteva săptămâni și porni spre capitală, unde se duse drept la locuința dregătorului In.

— Sunt rudă cu stăpânul tău și aș dori să-l văd, spuse el celui care păzea porțile.

Când auzi că-l caută un preot, dregătorul spuse:

— N-avem nicio rudă preot.

Dar soția lui se băgă în vorbă:

— Am visat-o noaptea trecută pe fiica noastră Ven-ciao. Poate că

⁶⁹ În vechea societate chineză, cultul strămoșilor nu se putea perpetua decât prin copiii de sex masculin, deoarece fetele erau integrate în familia soțului. De aceea, nașterea unui copil de sex masculin era considerată ea o favoare a zeilor.

omul de la poartă aduce un răvaș de la ea.

Așa că Suen Dzang fu poftit în casă. Când dădu cu ochii de dregător și de soția acestuia, căzu în genunchi plângând se prosternă în fața lor și scoase din cutele hainei o scrisoare. Când dregătorul sfârși de citit scrisoarea scoase un țipăt, sfâșietor.

— Ce s-a întâmplat? îl întreabă soția lui.

— Nevastă, vorbi dregătorul, acesta-i nepotul nostru. Cen Uo, ginerele nostru, a fost ucis de tâlhari, iar fiica noastră a fost silită să devină nevasta ucigașului. Dar nu deznădăjdui. Măine, la curte, voi povesti totul împăratului și-i voi cere să trimită oșteni să răzbune moartea ginerelei noastre.

Când împăratul auzi cele întâmplate, fu cuprins de o furie cumplită. Porunci pe dată ca șaizeci de mii de oșteni să plece, fără zăbavă, sub comanda dregătorului, în marș forțat spre Ceangdjou. Ajunși acolo, oștenii ridicară tabără pe malul de miazănoapte al râului. Apoi ministrul trimise un răvaș celor doi reprezentanți imperiali de la Ceangdjou, în care le povestea toată întâmplarea și le cerea ajutorul. Înainte de revărsatul zorilor, locuința lui Liu era împresurată. Acesta se trezi din somn în bubuituri de tunuri și bătăi de tobe și, înainte de a-și putea da seama despre ce este vorba, se și găsea în mâinile dușmanilor săi. Dregătorul în porunci ca Liu să fie legat și dus la locul de execuție, iar armata se retrase în tabără, dincolo de Zidurile orașului.

În însuși se duse la reședința guvernatorului și trimise să fie adusă Ven-ciao. Aceasta se simți la început prea rușinată ca să se arate, întrucât se lăsase în voia unui străin. Până la urmă, însă, amintindu-i-se că făcuse totul de nevoie, își dădu seama că n-avea de ce să-i fie rușine. Tatăl și fiica se îmbrățișară plângând, și împreună cu ei plânse mult și Suen Dzang.

— În sfârșit, o să fiți liniștiți, le zise In. Vinovatul a fost legat și n-a mai rămas decât să hotărâsc cum va fi pedepsit.

Celălalt tâlhar, Li, care rămăsese la luntre, a fost prins și el. L-au tăiat în bucăți, iar capul i-a fost înfipt într-un par, în văzul tuturor. Liu însă a fost dus chiar la locul unde-l ucisese pe Cen și, în fața lui In, Ven-ciao și Suen Dzang, a fost jupuit de viu, iar inima și ficatul i-au fost sacrificate pentru sufletul lui Cen Uo, întovărășindu-se

totul cu arderea solemnă a unei dedicații rituale⁷⁰.

O iacșă, care înota prin râu, îi aduse regelui-dragon dedicația, în forma ei spirituală. Dragonul trimise numaidecât un ofițer-broască testoașă la Cen să-i vestească următoarele:

— Cele mai călduroase felicitări! Soția, copilul și socrul tău se află pe mal și fac sacrificii rituale pentru tine. Așa că o să-ți redau sufletul și o să te las să te duci la ei.

Porunci apoi unei iacșe să însoțească trupul lui Cen până la fața apei, iar acolo să-i redea sufletul. După ce sacrificiul ritual luă sfârșit, Ven-ciao încercă de mai multe ori să se arunce în râu și numai cu greu putu fi oprită de fiul său. În timp ce fiul se lupta să-și țină pe loc mama, deodată apăru plutind pe apă un leș care, în cele din urmă, se opri pe țărm. Plecându-se peste mal ca să-l privească mai bine, Ven-ciao recunoscă trupul soțului ci și izbucni iarăși în țipete de jale. Toți cei de față se repeziră să-l privească și, deodată, văzură cu toții cum brațele și picioarele leșului se descleștau și se întindeau. Întregul trup începu apoi să se miște tot mai mult și, până la urmă, Cen se cățăra pe mal și se așeză jos, spre marea uimire a tuturor celor de față. Cen clipi, deschise ochii mari și-i văzu, adunați în jurul său și plângând, pe soția sa, pe socrul său și un tânăr preot.

— Ce faceți aici? îi întrebă el.

— După ce ai fost ucis, vorbi soția lui, am dat naștere copilului acestuia, care și-a găsit un protector în starețul de la templul Muntele-de-Aur.

Și-i povesti tot ce se întâmplase. Apoi, îl întrebă:

— Dar tu cum ți-ai recăpătat sufletul?

— Datoresc totul acelui crap auriu pe care l-am cumpărat și apoi i-am redat libertatea, răspunse el. Pentru că s-a nimerit să fie chiar regele-dragon. Mai târziu, când tâlharul m-a aruncat în apele râului, numai datorită crapului nu mi s-a întâmplat niciun rău, iar adineauri tot el mi-a redat sufletul.

Când slujbașii locali auziră cele întâmplate, veniră cu toții să-l felicite pe Cen. Dregătorul în porunci atunci să se întindă un mare ospăț în cinstea învierii lui Cen, iar a doua zi porni împreună cu toți

⁷⁰ La moartea unui chinez de vază se obișnuia să se ardă hârtii pictate – dedicații – reprezentând ființele și lucrurile la care ținuse mortul în viață, în credința că în acest fel le va regăsi și pe lumea cealaltă.

ostașii înapoi spre casă. Ajunși la Hanul-celor-Zece-Mii-de-Flori, în porunci trupelor să facă un popas, pentru ca Cen să-și poată vedea mama, iar fiul său, bunica. Bătrâna tocmai visase cu o noapte înainte că o scândură de lemn înflorise și că în dosul casei țipau coțofenele.

„S-ar putea ca asta să însemne că nepotul meu este în drum spre mine”, își tălmăci ea visul.

Și iată că într-adevăr sosiră Cen și Suen Dzang. După ce mama și fiul se îmbrățișară, plătiră găzduirea și porniră cu toții spre capitală.

Cu prilejul audienței următoare de la curtea imperială, dregătorul în ieși în fața împăratului și-i făcu o dare de seamă despre tot ce se petrecuse, propunându-i ca lui Cen să i se încredințeze o slujbă de seamă, potrivită cu marile sale merite.

Cen fu numit, așadar, vice-cancelar al Marelui-Secretariat-al-Împăratului, eu misiunea de a ajuta guvernul în elaborarea măsurilor de politică generală. Cât despre Suen Dzang, acesta se consacră mai departe meditației și posturilor religioase, în templul din Hungfu.

...Iar de nu știți ce s-a mai petrecut în urmă, ascultați cele ce vor fi povestite în capitolul următor.

Capitolul X

Pe malul râului Tzing trăiau doi oameni respectabili, pescarul Djang Siao și tăietorul de lemne Li Ting. Niciunul dintre ei nu trecuse vreun examen oficial: erau, ceea ce se numește, niște țărani cu carte. Într-o zi, după ce fuseseră în capitală, Li cu încărcătura lui de lemne de foc, iar Djang cu coșul cu pește, intrară într-o cârciumă și băură puțin. Apoi, cam amețiți, porniră spre casă mergând agale, cu ulcioarele în mână, pe malul râului Tzing. Tot mergând așa, îngânând cântece și mormăind versuri, ajunseră la locul de unde drumurile lor se despărteau. Se opriră și începură a se ploconi ceremonios unul în fața altuia.

— Să fi cu grijă, frate Li, spuse Djang. Căci, dacă-ți iese cumva în cale un tigru, cum spune zicătoarea: „Voi avea un prieten de drum mai puțin:”.

— Asta nu-i vorbă s-o spui unui prieten, îi răspunse Li. Vorba asta aduce nenorocire. Oricum, să fi și tu cu luare-aminte, ca nu cumva să te răstorni cu luntrea și să te îneci.

— Asta o spui tu, zise Djang. Află însă că, dacă ar fi să mi se întâmple ceva, aș ști dinainte. Pe drumul porții de apus stă un ghicitor. Îi duc în fiecare zi câte un crap și-mi ghicește în bețișoare⁷¹. Din o sută de ghiciri, n-a greșit nici măcar o singură dată. Azi, de pildă, mi-a spus s-așez năvoadele în partea de răsărit a cotului celui mare al râului Tzing și să arunc undița pe malul dinspre apus. Știu deci că o să prind mult pește, pe care am să-l vând la oraș, iar din banii câștigați voi plăti alt rând de băutură și-o să ne putem sfârși vorba de acum.

O zicală spune însă că: „Vorba spusă în drum, iarba de pe margini o aude”. O iacșă care tocmai înota pe aproape trase cu urechea la cele spuse de cei doi și dădu de îndată știre regelui-dragon.

— Dacă nu greșește nici măcar o dată dintr-o sută de ori, îi spuse iacșa, gândește-te și socotește singur că nu va trece mult și ființele apelor se vor stinge.

Înfuriat, regele-dragon vru să pună mâna pe sabie și să se ducă chiar atunci să ucidă pe ghicitor; dar copiii și nepoții lui și toți miniștrii-pești și generalii-pești îl opriră, spunându-i:

— Măria-ta ar face mai bine să afle întâi dacă este adevărat. Dacă te repezi acum afară în halul ăsta, norii te vor urma, iar ploile te vor însoți. Atunci oamenii din Ceangan vor suferi pagube mari, de care se vor plânge în rugăciunile lor, și cerul va auzi plângerile lor. De ce să nu folosești mai bine puterile magice pe care le ai? Preschimbă-te într-un cărturar și cercetează cele auzite la fața locului. Dacă într-adevăr așa stau lucrurile, nimicește-l pe ticălos. Dar dacă povestea nu-i adevărată, atunci ar fi păcat să ucizi un om nevinovat.

Dragonul se preschimbă dar în cărturar, așa cum îl sfătuiră sfetnicii săi, și luând-o pe drumul porții de apus văzu o mulțime zgomotoasă îmbulzindu-se în jurul unui om care le vorbea despre conjuncțiile dintre planete și stele. Regele-dragon își făcu loc prin mulțime și, după ce schimbă binețe cu ghicitorul, îi spuse că ar dori îndeosebi să știe ce fel de vreme va urma. Ghicitorul îi înmână

⁷¹ E vorba de bețișoarele pe care chinezii le folosesc la masă în loc de furculiță.

atunci o bucată de hârtie pe care sta scris:

Se lasă neguri peste păduri,
Norii acoperă munții buluc.
De vrei să plouă mâine-mprejur,
Ploi vor cădea câte vrei, din belșug.

— Dar la ce oră va ploua și cât de multă ploaie va cădea? întrebă regele-dragon.

— La ora dragonului⁷² se vor aduna nori, răspunse ghicitorul. La ora șarpelui vor începe să bubuie tunetele, iar la ora prânzului se va porni ploaia și va continua să plouă până la ora oii. În totul, va cădea ploaie de 3048 *țun*-i.

Neputându-se stăpâni, regele-dragon începu să râdă; pe urmă însă tot el vorbi:

— Totuși, asta nu-i ceva de răs. Dacă mâine va ploua întocmai, în cantitatea și condițiile arătate, te voi răsplăti cu cincizeci de greutatea de aur⁷³. Dar dacă nu va ploua, sau nu se va împlini vreunul din amănuntele pe care le-ai prezis, am să vin să-ți smulg firma și să te gonesc din oraș, ca să nu mai înșeli pe neștiutori.

— Sunt gata să accept orice condiții dorești, îi spuse politicoș ghicitorul.

— Deocamdată, îți spun bun-rămas. Am să vin din nou mâine după încetarea ploii.

Dragonul se întoarse foarte neliniștit la supușii săi. Aceștia însă, când auziră despre ce era vorba, începură a râde și a-i spune:

— Măria-ta, ești stăpânul suprem al celor opt râuri. Toți dragorii ploilor se află sub poruncile tale. De tine atârnă deci dacă o să plouă sau nu. Și atunci, de ce să te frământă pentru o neghiobie ca asta? ghicitorul nu va putea să câștige rămasăgul.

Deodată se auzi o voce din cer care-l chema pe regele-dragon să

⁷² Ziua de 24 de ore era împărțită în vechea Chină în 12 „ore”, durând după anotimp între o oră și jumătate și două ore și jumătate. Prima oră – ora șobolanului – începea la ora 11 seara și sfârșea cam pe la 1 noaptea Orele nu erau numerotate, ci erau cunoscute sub denumiri de felul celor arătate în text. Cele 5 „ore” de noapte se numeau „străji” și erau anunțate prin lovituri de tobă.

⁷³ Un fel de lingouri de aur, având o greutate oficial stabilită.

primească o poruncă de sus. Toți priviră în sus și văzură un trimis al cerului, îmbrăcat numai în aur. Regele aprinse repede tămâie și-și potrive veșmintele. După ce primi răvașul și-l citi, văzu că era vorba de-o poruncă a împăratului Jad, care-i cerea ca a doua zi să meargă cu toate tunetele și trăsnetele la Ceangan și să reverse peste oraș un adevărat potop de ploaie. Răvașul continua cu instrucțiuni amănunțite, care se potriveau într-un tot cu cele prevestite de ghicitor.

Regele-dragon se arată peste măsură de uimit și deznădăjduit.

— N-am crezut niciodată, spuse el abia ținându-și răsuflarea, că în lumea muritorilor poate să existe un astfel de vrăjitor, care să stăpânească principiile cerului și ale pământului. Nici vorbă să mai câștig rămășagul cu el.

— Liniștește-te, mărite rege, îi spuse un general-pește. Cred că vei putea totuși câștiga ușor rămășagul. Am un plan cu care îl vei aduce la tăcere. N-ai decât să schimbi puțin timpul și cantitatea de ploaie. Vei putea astfel să susții că prezicerea ghicitorului n-a fost bună, să-i smulgi firma, iar pe el să-l arunci în drum. Treaba-i cât se poate de simplă.

A doua zi, îi chemă pe stăpânii vântului și ai tunetului, pe slujitorii ploii și pe muma trăsnetelor și porni cu ei spre Ceangan. Aici așteptă până la ora șarpelui ca să dea drumul norilor; la prânz tună și la ora oii slobozi ploaia. La ora maimuței, ploaia stătu, iar cantitatea căzută a fost de numai 304 *țun-i*. Schimbase timpul cu câte o oră și micșorase cantitatea de ploaie. Când totul se sfârși, se preschimbă iarăși într-un cărturar și se duse la locuința ghicitorului. Aici, fără să-i mai dea acestuia răgaz să sufle o vorbă, îi făcu firma țândări și împrăstie pensulele de scris, călimara și tot ce mai avea în casă.

În tot acest timp, ghicitorul rămăsese nepăsător pe scaunul său. Atunci, regele-dragon, fluturând amenințător o șipcă pe care o smulsese de la ușă. Începu să strige la el:

— Vraci mincinos! Pungașule! Destul i-ai înșelat pe oameni! Prevestirile tale sunt minciuni și tot ce spui simple pălăvrăgeli smintite. Ai greșit și ora ploii, și toate celelalte amănunte pe care le-ai spus atât de necugetat. Și acum, stai și te uiți de parcă toată lumea ar fi a ta! Să ieși afară în clipa asta, că de nu, vei plăti cu viața!

Ghicitorul nu arată nici cel mai mic semn de neliniște.

Dimpotrivă, își dădu capul pe spate și începu să râdă spunând:

— Nu mi-e frică. Nu eu, ci tu ai săvârșit un păcat de moarte. Poți păcăli pe alții, dar pe mine nu. Știu prea bine că nu ești un cărturar adevărat, ci dragonul râului Tzing, preschimbat într-un cărturar. Ai călcat poruncile împăratului Jad, schimbând timpul și cantitatea ploii, hotărâtă de cer. Și mai știu că există un butuc anume pentru executarea dragorilor și mult mi-e teamă că acolo se va sfârși și cu tine. Și mai ai nas să vii aici, să mă iei în râs și să mă insulti!

La auzul acestora, solzii dragonului se zbârliră de frică, șipca îi scăpă din mână și se aruncă în genunchi la picioarele ghicitorului, implorându-l:

— Rogu-te, crede-mă, totul n-a fost decât o glumă. Nu mi-am putut închipui că înșelătoria mea nevinovată ar putea fi luată drept o ocară adusă puterilor cerești. Te implor să faci tot ce-ți stă în putință ca să mă scapi. Dacă vei lăsa să fiu ucis, spiritul meu n-o să-ți dea pace.

— Eu nu te pot ajuta cu nimic. Pot însă să-ți dau un sfat cum să faci ca să scapi. Vei fi executat mâine la prânz de dregătorul Vei Djeng. De vrei să scapi cu viață, trebuie să mergi de îndată la măriașa împăratul din dinastia Tang, în serviciul căruia se află dregătorul. Dacă împăratul îl roagă să te ierte, ești salvat.

Dragonul plecă jelindu-se.

În noaptea aceea, la ora șobolanului, împăratul visă că ieșise din palat și că se plimba în lumina lunii pe sub pomii înfloriți și că, deodată, cineva îngenunche în fața lui, zicându-i:

— Scapă-mă, înălțimea-ta, scapă-mă!

— Te voi ajuta, firește, dar cine ești tu? îl întreabă împăratul.

— Nu sunt decât un biet dragon păcătos. Înălțimea-ta este adevăratul dragon. M-am abătut de la poruncile cerului și pentru asta urmează să fiu executat de dregătorul Vei Djeng. Am venit să-ți cer ajutorul.

— Dacă Vei Djeng este cel care trebuie să te execute, zise împăratul, voi putea face în așa fel ca totul să se sfârșească cu bine. N-ai de ce să te mai frământă.

Dragonul îi mulțumi mult și plecă.

A doua zi dimineața, la curte, căutând cu privirea pe Vei Djeng printre dregătorii săi, împăratul observă că acesta nu se afla la locul lui obișnuit.

— Trimite poruncă să vină îndată aici și ține-l lângă tine toată ziua, spuse unul dintre dregători către împărat, după ce acesta le povesti visul. Este singurul mijloc ca să-ți poți ține făgăduiala și să scapi de la moarte pe dragon.

Or, în timpul nopții, Vei Djeng aprinsese tămâie scumpă și cerceta constelațiile, când deodată auzi un țipăt de cocor venind din cer. O clipă mai târziu, coborî un trimis ceresc care îi aduse poruncă din partea împăratului Jad să execute în vis, a doua zi la prânz, pe regele-dragon al râului Tzing. Așa că Vei Djeng se purifică, își încercă sabia minții și impulsul nestăpânit al sufletului, și se ținu departe de curte. Dar când primi de la împărat poruncă să se înfățișeze în fața lui, nu avu curaj să-și amâne venirea. Se îmbracă repede și ajunse la curte o dată cu trimisul. Își ceru iertare pentru că lipsise, dar împăratul îi spuse:

— N-am de ce te muștra.

Apoi, după ce au stat de vorbă un timp despre treburile statului, împăratul trimise să i se aducă un joc de dame și-l pofti pe Vei Djeng să joace o partidă. Cu puțin înainte de ora prânzului, când jocul încă nu se isprăvisese, Vei Djeng începu să sforăie, capul i se aplecă și adormi de-a binele. Împăratul zâmbi.

„Nu-i de mirare, își zise el, că-i atât de obosit dacă te gândești că toate treburile împărăției apasă pe umerii lui.”

Așa că nu încercă să-l trezească. Dar când Vei Djeng se trezi singur, se îngrozi la gândul că-l ațipit în fața împăratului. Se aruncă la picioarele lui, spunându-i:

— Merit de o mie de ori moartea. M-am simțit dintr-odată foarte ostenit. Nu știu ce s-a petrecut cu mine. Rog pe înălțimea-ta să mă ierte pentru această lipsă de respect.

— Ridică-te. N-ai săvârșit nicio necuviință, îi spuse împăratul.

Apoi, dând deoparte restul pieselor de pe tabla de joc, împăratul îi propuse să mai joace încă o partidă. Nu sfârșiseră încă de așezat piesele de joc, când dădură buzna înăuntru doi căpitani, purtând un cap de dragon plin de sânge. Îl trântiră jos la picioarele împăratului, spunându-i:

— Am auzit, înălțimea-ta, de mări care scad și de râuri care seacă, dar de așa ceva n-am auzit niciodată vorbindu-se.

— Unde l-ați găsit? întrebă, în același timp. Împăratul și Vei Djeng.

— La miazăzi de Galeria-cu-o-mie-de-trepte, la capătul Drumului-de-răscruce, răspunseră ei. A căzut din nori și am socotit de cuviință să te vestim de îndată.

— Ce poate să însemne asta? întrebă împăratul, întorcându-se foarte tulburat către Vei Djeng.

— Este capul dragonului pe care l-am ucis adineauri în vis, când am dormit, îi răspunse Vei Djeng.

— Dar cât timp ai adormit, zise împăratul, n-ai mișcat nici mâinile nici picioarele și nici n-ai avut sabia la tine. Cum ai putut să tai capul dragonului?

Și împăratul se întristă adânc. Îi făgăduise dragonului să-l salveze și nu putuse să se țină de cuvânt. În cele din urmă se liniști și porunci să fie atârnat capul dragonului în piață, ca toată lumea din Ceangan să-l vadă. Dar seara, stând în palatul său, se gândi tot timpul cum fusese rugat de dragon să-l ajute și se simți dintr-odată foarte nefericit la gândul că nu izbutise să-l scape de o asemenea soartă tristă. Se frământă atât de mult, că până la urmă începu să se simtă rău.

La a doua strajă, se auzi cineva plângând dincolo de porțile palatului. Pe împărat îl cuprinse o neliniște cu totul neobișnuită și, o clipă mai târziu, în față îi apăru o arătare cu înfățișarea regelui-dragon, purtându-și în mână propriul său cap însângerat.

— Dă-mi înapoi viața! striga capul. Mi-ai făgăduit ieri c-o să mă salvezi și, totuși, în clipa când trebuia să fiu executat, l-ai trimis pe ministrul tău să-mi taie capul. Vino cu mine. Mă duc să te învinuiesc, să te învinuiesc în fața lui Yama, regele-morții.

Și, zicând aceasta, îl apucă strâns pe împărat: acesta încercă zadarnic să scape din prinsoarea lui, chinuindu-se să strige după ajutor, dar strigătul i se opri în gât. Zbuciumul luptei cu dragonul era atât de istovitor, încât tot trupul îi era șiroaie de nădușeală.

Când, în sfârșit, își veni în fire, arătarea pierise.

— Un spirit! Un spirit! strigă împăratul, și nici el și nici împărătesele și ibovnicele sale care tremurau toate de spaimă nu mai putură închide ochii până la ziuă.

În zorii zilei, miniștrii îl așteptară în zadar pe împărat să vină la sfatul curții. Soarele se înălțase bine, când în sfârșit sosi un trimis care le vesti că împăratul nu se simte bine și că sfatul curții nu mai are loc. Se auzi apoi că fusese chemat medicul curții, iar când acesta

ieși din palat, curtenii care îl așteptau îl întrebară îngrijorați ce boală are împăratul.

— Pulsul înălțimii sale bate neregulat, le spuse medicul. Aci se oprește, aci bate prea repede. Aiurează și i se pare tot timpul că vede un spirit. La fiecare zece bătăi, pulsul i se întrerupe. În cele cinci organe, suflurile nu mai circulă⁷⁴. Mi-e teamă că în șapte zile boala îl va da gata.

Spusele medicului pricinuiră uimire în rândurile demnitarilor. Și cum stăteau ei nedumeriți și speriați, deodată sosi un răvaș de la împărat, care chema la căpătâiul său pe Su Mao-kung⁷⁵ și pe ceilalți miniștri.

Vorbindu-le cu voce hotărâtă, împăratul le spuse:

— Înțelepți sfetnici, de la vârsta de nouăsprezece ani am purtat bătălii pe toate cele patru hotare ale împărăției, și ani în șir am luat parte la războaie cumplite, dar niciodată în tot acest timp n-am fost chinuit de spiritele celor morți. Acum însă au început să mi se arate spirite.

— În toate războaiele pe care le-ai purtat, vorbi ministrul Vei-ci, au fost curmate nenumărate vieți. De ce abia acum, după atâta vreme, să începi a te teme de spirite?

— Nu știu dacă o să mă credeți, le spuse împăratul, dar de cum se înnoptează, în fața camerei mele troncănesc cărămizi și olane și se aud țipete înfiorătoare de strigoi și spiriduși. Dacă ar fi ziuă, m-aș putea obișnui cu toate astea, dar noaptea pe-ntuneric sunt cu neputință de îndurat.

— Înălțimea-ta nu trebuie să se neliniștească, spuse ministrul Cin Șu-pao. Eu și eu colegul meu Hu Dzing-de vom face la noapte de pază în fața porților palatului și vom descoperi spiritul care te urmărește.

Împăratul primi propunerea și cei doi miniștri, îmbrăcați din cap până-n picioare în armuri și cu securile în mâini, își luară în primire postul de pază în fața porților palatului. Dar până la revărsatul zorilor nu s-a văzut nicio arătare. Împăratul petrecu o noapte

⁷⁴ Medicina chineză veche excela prin diagnosticarea bolilor după starea emotivă și numărul de pulsații ale inimii. Se considera că sănătatea era asigurată de o bună circulație a celor cinci „sufluri” din corp: cald, rece, uscat, umed și aprins.

⁷⁵ Cel mai vechi ministru — un fel de prim-ministru.

odihnitoare și a doua zi dimineăța trimise celor doi paznici-miniştri recompense generoase. Măsurile acestea de prevedere continuară mai multe nopți de-a rândul, cu aceleași urmări bune. Totuși, împăratul nu mai putea mânca aproape de loc, iar starea lui era tot mai îngrijorătoare. După câteva zile, trimise după cei doi miniștri și le spuse că nu mai poate îndura gândul de a-i ști făcând de pază noapte de noapte.

— Am să trimit după un pictor iscusit și am să-l pun să vă facă portretele și să le bată în cuie de o parte și de alta a porților palatului. Ce spuneți, nu m-am gândit bine?

Așadar, miniștrii, se îmbrăcară în armură și pictorul le zugrăvi portretele. Acestea fură atârdate la poartă, dar toată noaptea nu se petrecu nimic. Câteva nopți mai târziu însă, la o poartă dosnică a palatului se auzi deodată o larmă cumplită, iar olanele se izbeau și zburau prin aer. A doua zi de dimineăță sosiră vești că împăratul s-a simțit peste noapte mai tulburat ea niciodată.

— La poarta cea mare se pare că nu s-a întâmplat nimic spuse Su Mao-kung. Cred că cel mai bun lucru ar fi să-l punem pe Vei Djeng să păzească poarta din spate.

Așa că, la căderea nopții, Vei Djeng își puse armura, își luă sabia cu care în vis tăia capul dragonului și trecu de pază la poarta din spate. În timpul nopții nu se petrecu nimic, dar a doua zi dimineăța starea împăratului era mult mai rea. Peste zi, împărăteasa, pierzându-și nădejdea de a-l mai vedea însănătoșit pe împărat, adună miniștrii și se sfătui cu el asupra amănuntelor înmormântării. Împăratul însuși dădu ultimele îndrumări cu privire la problemele politice de seamă și desemnă ca urmaș al său pe prințul Ciu. Fu apoi spălat, îmbrăcat cu veșminte noi și lăsat să-și aștepte sfârșitul.

În clipa aceasta, Vei Djeng se apropie de patul împăratului, trase puțin de așternut și-i șopti:

— Rog pe înălțimea-ta să nu fie neliniștit. Am un plan datorită căruia vei trăi încă mulți ani de-aci încolo.

— Mi-a pătruns boala adânc în măduva oaselor, zise împăratul. Sunt gata să-mi dau sufletul. Cum de poți nădăjdui să mă mai salvezi?

— Am o scrisoare, îi șopti Vei Djeng, pe care am să ți-o dau s-o iei cu măriia-ta în regatul-morții. Este pentru Tsui Tziao, unul dintre judecătorii morților.

— N-am auzit niciodată de el, zise împăratul.

— A fost ministru sub primul împărat al dinastiei noastre, spuse Vei Djeng, iar mai târziu a fost înălțat locțiitor al dregătorului din fruntea departamentului riturilor. Se bucura de o mare prețuire, iar când a murit, i s-au încredințat arhivele Scaunelor-de-Judecată-ale-Morților. Îmi apare deseori în vis și dacă o să-i duci scrisoarea aceasta sunt sigur că mă va îndatora, trimițându-te înapoi la viață.

Împăratul luă scrisoarea și o vârî în mâneca hainei. Apoi, ochii se întunecară și-și dădu sufletul.

Vădulele și ibovnicele împăratului, precum și moștenitorul, dimpreună cu toți miniștrii, îi jeliră cu o cucernicie pilduitoare, iar trupul îi fu depus, după obicei, în Sala-Tigrului-Alb.

...Și, de nu știți cum s-a întors împăratul la viață, ascultați cele ce se povestesc în capitolul care urmează.

Capitolul XI

Totul i se păru împăratului cufundat în întuneric și nedeslușit; dar crezu să se afla în fața Turnului-celor-Cinci-Fenicși. Puțin mai departe, zări un grăjdar care îi ținea calul și-i făcea semn cu mâna să încalece ca să meargă la vânătoare. Bucuros, împăratul se îndreptă către el, dar după ce făcu câțiva pași, băgă de seamă deodată că și calul și grăjdarul pieriseră. Simțindu-se înstrăinat, pe meleaguri sălbatice, căuta înfrigurat o cărare sau o potecuță, când iată că auzi o voce strigându-i:

— Pe-aici, slăvite împărat din dinastia Tang, pe-aici!

Luând-o spre locul de unde auzise vocea, împăratul dădu peste un bărbat în genunchi care se căina:

— Iartă-mă, slăvite împărate, că n-am venit decât până aici în întâmpinarea măriei-tale.

— Cine ești tu, întrebă împăratul, și de ce ai ieșit în întâmpinarea mea?

— Acum vreo două săptămâni, m-am întâlnit în Palatele-Morții cu dragonul râului Tzing, care s-a plâns că după ce i-ai făgăduit să-l salvezi, măria-ta ai poruncit să i se taie capul. Mi-a mai spus că mai-marele peste judecătorii celor morți a trimis demoni să te

înhațe și să te tragă la judecată. De aceea mă așteptam să te văd pe aici. Numele meu este Tsui Tziao și am fost cândva locțiitorul dregătorului aflat în fruntea departamentului riturilor. Acum îndeplinesc funcția de jude-ajutor la Scaunele-de-Judecată-ale-Morților.

— Într-adevăr, sunt fericit să te-ntâlnesc, spuse împăratul, făcându-i semn lui Tsui să se ridice. Am pentru tine o scrisoare din partea ministrului meu Vei Djeng. Și scoase scrisoarea din mânecă.

Și iată ce-i fu dat lui Tsui Tziao să citească:

„Vei Djeng, discipolul tău, nevrednic de dragostea ta, își înclină capul și salută pe venerabilul său prieten nedespărțit Tsui. Gândindu-mă la întâlnirile noastre de altădată, parcă te am în față și-ți aud glasul. În anumite zile și anotimpuri, aduc ofrande sufletului tău, dar nu știu dacă le primești. Ai fost într-adevăr foarte binevoitor cu mine dându-mi de veste în vis despre înălțarea ta în dregătorie; însă Lumea Luminii și Lumea întunericului se află departe una de alta și nu ne putem întâlni față în față. Dar când, pe neașteptate, măria-sa împăratul a plecat dintre cei vii, am fost sigur că te va întâlni la Scaunele-de-Judecată-ale-Morților. Te rog, așadar ca, în amintirea prieteniei noastre de pe vremea când erai în viață, să pui un cuvânt bun pentru măria-sa, de ar fi cumva vorba să i se îngăduie să se întoarcă la viață. Fiind silit să închei aici, îți mulțumesc încă o dată”.

— Da, spuse Tsui, am auzit că Vei Djeng ar fi ucis în vis dragonul. Strașnică ispravă! Mai știu că s-a purtat bine și a avut grijă de urmașii mei. Măria-ta poate fi încredințat că, primind această scrisoare, voi face în așa fel încât măria-ta să te întorci în Lumea Luminii și în palatele pe care le ai!

În acea clipă se iviră doi servitori, cu o uriașă umbrelă de ceremonie, împodobită cu ciucuri lungi, care se adresară împăratului:

— Regele-morții te pofteste! Împăratul se lăsă în seama lor și, după puțin timp, ajunse în fața unei porți, deasupra căreia se afla scrisă cu litere de aur inscripția: „Scaunul-de-Judecată-al-Regatelor-Întunericului.”

Intrând, văzu că într-o parte și în alta îl așteptau Li Iuan, predecesorul său, Li Tzien-djeng, fratele său mai mare, și Li Iuan-dzi, mezinul care se prăpădise. Cu toții îl întâmpinară strigând:

„Iată-l pe Și-min!” Apoi, frații săi se agățară de el, implorându-l să-i scape. Dădu să treacă înainte, dar ei îi tăiară calea. În cele din urmă, Tsui Tziao porunci unui demon cu fața vânăta și colții răsuciți să-i gonească, și astfel împăratul izbuti să-și urmeze drumul. În scurt timp ajunseră în fața unei tribune înalte pardosite eu faianță verde. Se auzi un clinchet de zurgălăi de jad, vântul aduse o mireasmă necunoscută și iată că se ivi un pâlț de făclieri, urmați de cei zece Judecători-ai-Morților care, plecându-se adânc, veniră în fața împăratului. Acesta nu cuteză să răspundă omagiului lor și se opri sovăind.

— Noi suntem regii morților din Lumea Întunericului, iar tu ești un rege al oamenilor din Lumea Luminii. Avem fiecare rostul nostru și nu-i nevoie să ne pierdem prea mult timp cu ploconelile.

— Eu mă aflu aici pentru a răspunde de-o crimă, încuviință împăratul, și nu are rost să stărui acum asupra drepturilor ce-mi revin ca suveran al celor vii.

După ce se așezară eu toții în sala de judecată și după ce îi făcură semn să ia loc pe banca acuzaților, mai-marele judecătorilor îi spuse:

— Dragonul râului Tzing te învinuiește, măria-ta, că i-ai făgăduit să-l scapi și după aceea i-ai tăiat capul. Ce-ai de spus în apărarea ta?

— Tocmai cu gândul de a-l salva, spuse împăratul, l-am poftit pe Vei Djeng să joace dame cu mine. Din nefericire, Vei Djeng a adormit și-n vis a ucis dragonul. Ceea ce s-a întâmplat se datorează unei trecătoare slăbiciuni nervoase a ministrului meu și, în afară de asta, dragonul este cel care s-a făcut vinovat de o crimă. Mi se pare că eu nu am nicio vină.

— Este un fapt pe care noi, spuse judecătorul, îl cunoaștem bine, și anume că încă înainte de a se fi născut dragonul, în Cartea Destinului scria că trupul îi va fi despărțit de cap de un dregător al oamenilor. Dar, de vreme ce a făcut plângere împotriva măriei-tale, suntem datori să te chemăm și să cercetăm învinuirea. Acum, îl vom încredința roții reîncarnării și el va începe o nouă viață. Nu ne mai rămâne altceva de făcut decât să te rugăm, măria-ta, să cobori de pe banca acuzaților și să ne ierți pentru neplăcerea pe care ți-am pricinuit-o.

După care, judecătorul porunci să fie aduse catastifele, ca să vadă cât mai avea de trăit împăratul. Tsui, care era însărcinat cu

păstrarea arhivelor, se duse degrabă la locul unde erau ținute dosarele tuturor împăraților din lume, îl deschise pe cel al împăratului Tai Tsung și văzu că îi era scris să moară în cel de-al treisprezecelea an al perioadei Djengkuan⁷⁶. Apucă atunci o pensulă și mai adăugă trei linii. Se duse apoi să înfățișeze hârtiile. Mai-marele judecătorilor își aruncă privirea asupra lor și văzu că împăratul urma să moară în cel de-al treizeci și treilea an al perioadei Djengkuan.

— De câți ani te afli pe tron? întrebă judecătorul.

— De treisprezece ani, răspunse împăratul.

— Înseamnă că mai ai de trăit încă douăzeci de ani, spuse judecătorul. Nu te mai reținem.

Tsui, împreună cu un căpitan peste spirite, pe nume Dju, primiră sarcina să-l readucă pe împărat la viață. Când să iasă, împăratul se întoarse și rugă să i se spună ce soartă îi așteaptă pe membrii familiei sale, dacă nu cumva viața vreunuia dintre ei se afla în primejdie.

— Au cu toții o soartă bună, răspunse judecătorul, în afară doar de sora mai mică a măriei-tale. Se pare că ea nu mai are mult de trăit.

Împăratul îi mulțumi și adăugă:

— Mi-ar face plăcere să-ți trimit un mic dar după ce mă voi întoarce pe pământ. Ce-ai zice de niște pepeni?

— Pepeni de la apus și pepeni de la răsărit avem berechet, zise judecătorul. Ducem, însă, mare lipsă de pepeni din părțile de la miazăzi.

— Atunci am să trimit negreșit câțiva din aceștia, zise împăratul.

Apoi, condus de Dju, care deschidea drumul cu steagul ce slujea de călăuză spiritelor și escortat de Tsui, împăratul porni spre Lumea Luminii.

⁷⁶ Chinezii vechi desemnau anii după perioada dinastică respectivă. În afară de aceasta, zilele și anii purtau diferite „semne ciclice”. Aceste semne constau din două serii de caractere scriptice, una de 10 și alta de 12 semne, iar combinarea lor câte două permitea obținerea a 60 de termeni de câte 2 semne, care se succedau ciclic. De exemplu, al treilea an al perioadei dinastice Iuan, marcat cu semnele ting-mao (cele 2 semne ciclice), este anul 1267. În textul de mai sus, Tsui a schimbat semnele ciclice ale anului în care urma să moară împăratul.

După ce trecură peste Fluviul Morții, iată-i ajunși în fața Cetății-celor-Ciopârțiți. De îndată ce intrară în cetate, la urechile împăratului ajunse o larmă și un vălmășag de strigăte. Deosebi limpede: „A venit Li Și-min!” O clipă mai târziu, în jurul lui se îngrămădeau nenumărate spirite într-o stare vrednică de milă, unii fără cap, alții schilodiți sau cu trupul zdrobit de roata călăului, care strigau din răsputeri: „Dăruiți-ne viața!” Împăratul încercă să scape de ei, cerând ajutorul lui Tsui.

— Acestea sunt spiritele hoților și ale tâlharilor care au fost prinși și executați, îl lămuri Tsui. Nimeni nu-i primește, și pentru ei nu există mântuire. N-au nici bani, nici alte bunuri, și pe bună dreptate sunt desemnați sub numele de *pretas*, adică, altfel spus, spirite înfometate. Dacă le-ai zvârli câțiva bani, ai scăpa repede de ei.

— Dar am venit aici cu mâna goală, zise împăratul. De unde să iau bani.

— În lumea celor vii, răspunse Tsui, se află un om care are de primit însemnate sume de argint și de aur de la noi. Poți să împrumuți de la el, pe cheazășia mea, bani pe care să-i împărți acestor spirite. Atunci au să te lase să treci mai departe.

— Și cine-i acel om? întrebă împăratul.

— Se numește Siang Liang, îl lămuri Tsui. Are aci în păstrare treisprezece butoaie de aur și argint. Îi vei înapoia banii împrumutați când te vei întoarce printre cei vii.

Împăratul luă atunci cu împrumut galbeni și arginți, pe care căpitanul îi azvârli spiritelor înfometate, spunându-le:

— Acum, împărțiți banii în mod cinstit între voi și lăsați-l pe împărat să treacă. Când va ajunge în viață, măria-sa va pune să se citească o rugăciune pentru voi și veți fi mântuiți cu toții.

Porniră mai departe și, în scurt timp, ajunseră în fața unei porți; iar aci Tsui îi spuse împăratului:

— Călătoria se apropie de sfârșit. Te las acum în seama căpitanului Dju, care te va însoți de-a lungul scurtei bucăți de drum ce ți-a mai rămas. Amintesc măriei-tale să nu uite de rugăciunea promisă pentru mântuirea spiritelor înfometate. Pentru că acel împărat împotriva căruia nicio voce din lumea subpământeană nu cere răzbunare va domni ani mulți în pace.

Împăratul își luă rămas bun de la Tsui și ieși pe poartă, urmat de Dju. În dreapta văzu un bidiviu bălțat, gata înșeuat. Dju îl ajută să

urce pe cal și într-o clipă împăratul ajunsese la țărmul fluviului Vei, la miazăzi de cetatea lui de scaun. În apele fluviului zări doi crapi de aur care ba săreau deasupra valurilor, ba se afundau. Fermecat de zbenguiala lor, împăratul opri calul și stătu să-i privească cu luare-aminte.

— N-ai nicio clipă de pierdut, îi strigă Dju ajungându-l din urmă. Trebuie să te grăbești spre oraș!

Dar împăratul continuă să privească țință spre apele fluviului. Atunci Dju, cu un strigăt puternic, împinse brusc și calul și călărețul în fluviu.

Între timp, în Sala-Tigrului-Alb, familia și miniștrii împăratului, precum și toate doamnele de la curte, adunați în jurul sicriului, îndeplineau cu mâhnire ultimele ritualuri ale doliului imperial. Deodată din sicriu se auzi un strigăt înăbușit:

— Mă înec, mă înec!

Cei de față rămaseră atât de uluiți, încât niciunul nu îndrăzni să se uite în sicriu ca să vadă ce se întâmplase. Dar până la urmă, preacinstitul Su, viteazul Cin și neînfricatul Tzing-te se apropiară de sicriu și, aplecându-se, prinseră a grăi:

— Dacă măria-ta nu se simte prea bine, te rugăm să ne spui deschis despre ce-i vorba. Dar să nu cauți să faci cine știe ce glume cu fantome sau spirite, pentru că o să sperii pe membrii familiei împărătești.

— Nu poate fi vorba de glume cu fantome sau altceva de acest fel, interveni Vei Djeng. Adevărul este că măria-sa a înviat. Aduceți îndată scule ca să deschidem sicriul!

Deschiseră dar sicriul, și înăuntru îl găsiră pe împărat care continua să strige:

— Mă înec! Nu se află nimeni care să mă scoată la mal?

Sprijinindu-l din toate părțile, cei de față îi răspunseră:

— Măria-ta își va veni în fire foarte curând. Dregătorii toți sunt aci ca să te ajute.

— Adineauri m-am găsit într-o mare încurcătură, zise împăratul deschizând ochii. Tocmai izbutisem să scap de la Scaunele-de-Judecată-ale-Morților, când, deodată, am fost împins în apă și era cât pe-acum să mă înec.

— Te rugăm să te liniștești, îl sfătuiră dregătorii, și să ne spui și nouă în ce apă era să te îneci.

— Mergeam călare, răspunse împăratul, și tocmai ajunsesem pe malurile râului Vei, când am văzut doi pești care se jucau în apă. În timp ce-i priveam, căpitanul Dju a împins calul și m-am prăvălit în apele râului.

— Măria-ta, văd că nu ești încă pe deplin stăpân pe simțurile tale, îi zise Vei Djeng.

Apoi fu chemat în grabă medicul curții, care după ce-i prescrise niște doctorii întăritoare, puse să i se pregătească o fiertură.

După ce luă de câteva ori din aceste leacuri, împăratul își veni în fire pe deplin, fiind în stare să vadă de treburile țării. În ziua următoare, la ședința curții, după ce aduse la cunoștință o amnistie generală, împăratul ceru să se înfățișeze de bună voie acela care s-ar încumeta să ducă pepenii făgăduiți Judecătorului-Morților. Totodată, îi porunci vistiernicului să ia aur și argint și să se ducă la Keifeng, ca să-i plătească lui Siang Liang datoria ce-o avea de pe tărâmul celălalt.

Câteva zile mai târziu, un anume Liu Ciuan, un om foarte bogat, răspunse la chemarea împăratului de a duce pepeni Judecătorului-Morților. Pare-se că într-o zi, când prin fața casei lui trecuse un preot, soția lui Ciuan, pe nume Lotus Albastru, care tocmai se nimerise să fie în poartă, își scosese din păr spelca de aur⁷⁷ și i-o dăduse în chip de pomană. Liu o certase atunci, spunându-i că o femeie nici nu se cade să stea la poarta casei. Adânc, jignită de aceste muștrări, Lotus Albastru se spânzurase îndată, lăsând în urma ei două fete, care zi și noapte plâneau de ți se rupea inima de jale. Din această pricină, Liu căzuse pradă unor remușcări atât de puternice, încât se hotărâse să-și pună capăt vieții și se oferea să ia și pepenii cu el. Când Liu se înfățișă împăratului, acesta îl trimise la cămara împărătească, unde i se dădură doi pepeni din miazăzi și i se puseră câțiva bani galbeni în mână, iar în gură, otravă.

Cu pepenii pe cap, Liu ajunse la porțile de la granița Împărăției-Morții. Când spiritul ce sta de strajă îl întrebă ce caută, Liu îi răspunse că aducea pepeni în dar pentru Judecătorii-Morții din partea măriei-sale împăratul Chinei. Paznicul stătu la îndoială

⁷⁷ Femeile chineze nu-și acopereau capul niciodată. Se mulțumeau să-și înfigă în păr ace de cap și piepteni.

dacă să-l lase înăuntru.

— Împăratul pare să fie un om cinstit și vrednic de încredere! zise Yama, regele-morților. Dă-i drumul să intre!

Apoi, luând pepenii, îl întrebă pe Liu cine este.

— Mă numesc Liu Ciuan, îi răspunse acesta. Soția mea s-a spânzurat, lăsându-mă singur cu două fete. M-am hotărât să-mi pun și eu capăt zilelor, dar dorind în același timp să fiu de folos țării mele, am luat asupra mea să aduc acești pepeni, pe care împăratul Chinei a ținut să-i ofere în dar măriei-tale, în semn de recunoștință.

Când Yama și judecătorii auziră aceste vorbe, trimiseră după spiritul lui Lotus Albastru, pe care spiritele ștafete îl descoperiră de îndată și-l aduseră în fața lui Liu. Cercetând catastifele morților, văzură că amândurora le era scris să trăiască până la adânci bătrâneți. Dar când Yama dădu poruncă să fie readuși în viață, ștafeta îi atrase luarea aminte că spiritul lui Lotus Albastru sălășuise prea mult în lumea subpământeană și se îndoiește că trupul pe care îl lăsase în urmă ar mai putea fi înviat.

Atunci regele-morții zise:

— Sora împăratului, Mugure-de-Jad, este sortită să moară. Ați putea foarte bine să-i împrumutați trupul ei.

Ștafeta însoți dar sufletul lui Liu și al soției sale până la hotarul Împărăției-Morților. Și, de nu cunoașteți în ce chip s-au întors la viață, ascultați cele ce se povestesc în capitolul următor.

Capitolul XII

Când Porțile-Morții s-au deschis, răbufni o pală întunecată de vânt care purta pe Liu și pe soția lui, dimpreună cu duhul însoțitor, până în orașul Ceangan. Spiritul lui Liu fu suflat direct spre cămarile împărătești, în timp ce spiritul lui Lotus-Albastru fu dus în grădinile interioare ale palatului. Tocmai în clipa aceea prințesa Mugure-de-Jad se plimba agale pe mușchiul verde de sub pomii înfloriți. Duhul care însoțise cele două suflete îi dădu brânci, iar prințesa se prăbuși la pământ. Atunci duhul îi luă sufletul și în locul lui puse sufletul lui Lotus Albastru; apoi dispăru în Regatele-Morții.

Însoțitorii prințesei, văzând-o zăcând moartă la pământ, alergară

la Palatul-Clopotelor-de-Aur, strigând:

— Prințesa, stăpâna noastră, a căzut moartă jos! Împărăteasa, îngrozită, dădu fuga să-l vestească pe împărat de cele petrecute. Împăratul clătină din cap oftând și-i spuse:

— Nu mă miră aceasta, pentru că atunci când i-am întrebat pe Judecătorii-Morții ce soartă va avea familia noastră, mi-au spus că sora mea nu mai are mult de trăit.

Se duseră cu toții la locul unde căzuse prințesa și băgară de seamă că aceasta încă mai sufla ușor.

— Nu țipați! porunci împăratul, Nu este bine s-o tulburăm.

Sprijini capul prințesei cu mâna și, după o clipă, spuse:

— Se trezește.

Într-adevăr, prințesa se, rostogoli într-o parte și începu să strige:

— Așteaptă-mă, bărbate! Nu pot să mă țin după tine.

— Surioară, îi zise împăratul, suntem cu toții lângă tine.

Prințesa își ridică atunci capul și se uită la el mirată.

— Dar cine ești tu, începu ea să strige, de îndrăznești să pui mâna pe mine?

— Sunt fratele tău, surioara mea împărătească.

— N-am niciun frate și nici nu sunt soră de împărat. Eu sunt Lotus-Albastru, iar soțul meu este Liu Ciuan. Amândoi suntem din orașul Ciundjou. Acum trei luni, certându-mă eu cu bărbatul meu, m-am spânzurat cu eșarfa de grinda casei. În scurt timp soțul meu m-a urmat, aducând niște pepeni în dar pentru Judecătorii-Morților. Lui Yama i s-a făcut milă de noi și ne-a trimis înapoi la viață. Soțul meu a luat-o înainte, iar eu, în graba de a mă ține după el m-am poticnit și am căzut. Dar pentru asta nu se cade să vă purtați urât cu mine. Stați aci în jurul meu și mă chinuiți și nici măcar nu știți cum mă cheamă.

— N-are rost să încercăm a înțelege ce spune, zise împăratul. Desigur că s-a lovit rău când a căzut, iar acum aiurează.

Și porunci ca medicul curții s-aducă leacuri, iar prințesa să fie dusă în saloanele ei.

Chiar atunci, străjerii vestiră că cel care dusesese pepenii s-a întors. Liu Ciuan fu chemat înăuntru și povesti împăratului cum și-a dus la îndeplinire sarcina încredințată. La sfârșit, întrebă:

— Dar nu știu ce s-a petrecut cu soția mea.

— I-a spus cumva ceva deosebit Yama? căută să afle împăratul.

— Nu i-a spus nimic, răspunse Liu. Dar am auzit pe un ofițer-demon spunând că trupul ei nu mai este bun, pentru că-i moartă de prea multă vreme, iar Yama a spus: „Tot este sortită morții prințesa Mugure-de-Jad; ați face bine să luați trupul ei și să puneți în el sufletul lui Lotus-Albastru.” Și acum nu știu unde s-o găesc pe prințesă. Dacă aș ști m-aș duce s-o văd.

— Asta lămurește totul! zise împăratul. Vă reamintiți cu toții ce-a spus prințesa: „Bărbate, așteaptă-mă” și așa mai departe. Acum totul este limpede.

— Să trimitem după prințesă, propuse Vei Djeng, și să vedem ce spune și ea.

Doamnele de la curte, trimise s-aducă pe prințesă, o găsiră în odăile ei strigând:

— Ce tot îmi dați leacuri? Asta nu-i casa mea! Eu locuiesc într-o casă ca lumea, acoperită cu olane, nu într-una zugrăvită în culoarea asta galbenă, de parcă ar fi cuprinsă de gălbinare⁷⁸. Dați-mi drumul să plec! Lăsați-mă să plec de-aici!

Doamnele de onoare, ajutate de câțiva eunuci⁷⁹, o prinseră bine și o duseră în fața împăratului, în timp ce prințesa țipa și se împotriva.

— Ai putea să-ți recunoști bărbatul? o întreabă împăratul.

— Ce întrebare! răspunse ea mirată. Doar ne-am legat unul cu altul de când eram mici⁸⁰ și acum avem și copii. Cum să nu-l recunosc?

Îl chemară pe Liu Ciuan și când prințesa îl văzu se repezi la el, spunându-i:

— De ce ai luat-o înainte și nu m-ai așteptat? M-am poticnit și am căzut. Când mi-am venit în fire, am găsit în jurul meu toată lumea asta pe care o vezi. As vrea să știu ce înseamnă asta.

Liu nu mai știa ce să creadă: vocea era fără îndoială a soției sale, chipul însă era cu totul altul.

Atunci împăratul își rosti hotărârea: să i se dea lui Liu Ciuan toate cutiile cu dresuri, rochiile, pieptenii și celelalte lucruri ale prințesei, ca și cum i-ar fi dat de soție pe sora lui. Totodată, îi acorda lui Liu

⁷⁸ Palatele imperiale chineze erau decorate în interior cu galben.

⁷⁹ Paza încăperilor din palat rezervate femeilor se făcea de eunuci.

⁸⁰ La chinezi se obișnuia ca familiile prietene să-și logodească de mici copiii între ei.

scutire de orice corvoadă⁸¹. Apoi, îi trimise pe amândoi înapoi la Ciundjou.

Între timp, ministrul Vei-ci plecă la Kaifeng ducând mult aur și argint, ca să-i înapoieze lui Siang Liang banii împrumutați împăratului. Siang Liang trăia din căratul apei, iar nevastă-sa vindea vase de pământ, și în felul acesta își câștigau cele trebuincioase. Nu cheltuiau însă, din ce câștigau, decât puținul de care aveau nevoie ca s-o ducă de azi pe mâine. Ce le prisosea dăruiau preoților, sau schimbau pe bani de hârtie, pe care îi ardeau ca ofrandă zeilor. Așa că, deși în lumea pământescă treceau drept niște oameni cucernici dar foarte săraci, în lumea subpământeană strânseseră încetul cu încetul o avere foarte mare. Când Vei-ci bătu la poarta lor încărcat cu aur și argint și însoțit de nenumărați oameni călări și de care, uimirea îi copleși. Uimiți, aproape fără grai, căzură amândoi în genunchi și se ploconiră adânc și îndelung.

— Ridicați-vă! le zise Vei-ci. Am venit doar să vă dau înapoi banii pe care ați avut bunătatea să-i împrumutați înălțimii-sale împăratul.

— Dar n-am împrumutat niciodată bani cuiva, se bâlbâiră ei, și nu putem primi ceva ce nu-i al nostru.

— Știu că sunteți oameni săraci, le zise Vei-ci. Datorită însă pomenilor voastre neîntrerupte, ca și banilor de hârtie pe care i-ați ars în cinstea spiritelor din lumea subpământeană, ați adunat mari sume de bani pe lumea cealaltă. De curând, când împăratul a petrecut trei zile în Regatele-Morții, a fost nevoit să se împrumute cu bani grei din ce-ați adunat voi acolo, iar acum am venit să vă plătesc datoria.

— Este adevărat că noi avem ceva bani adunați pe lumea cealaltă, ziseră ei, dar cu ce ne dovedești că înălțimea-sa împăratul s-a împrumutat cu bani de la noi? Nici prin gând nu ne trece să-i primim.

— Împrumutul a fost încuviințat de Tsui Tziao, unul dintre judecătorii de acolo, care ar putea să depună mărturie.

— Se prea poate, dar pe noi nimic nu ne va sili să-i primim.

Văzându-i așa de hotărâți să nu primească banii, Vei-ci trimise un răvaș împăratului, în care îi povestea totul cu de-amănuntul. Citindu-l, împăratul spuse: „Ce rară este o asemenea virtute printre

⁸¹ E vorba de corvezile pentru diferite lucrări și servicii.

cei bogați!” Apoi, dădu un hrisov, ca din banii datorăți să se înalțe un templu, cu un altar închinat tuturor celor din neamul Siang. Pentru zidirea lui a fost ales un loc, care nu era trebuincios nici Oamenilor din popor, și nici pentru nevoile oștirii, și, când clădirea a fost gata, i s-a dat numele de Marele-Templu-Siang-Kuo. O inscripție mare arăta pentru ce s-a ridicat templul și că lucrările au fost conduse de Vei-ci.

Acesta este Marele-Templu-Siang-Kuo, care se poate vedea și astăzi.

Ultimul lucru ce mai rămânea de făcut era rugăciunea cea mare pentru morți, pe care împăratul o făgăduise. Au fost chemați pentru aceasta preoți din întreaga Chină, dintre cei mai învățați și mai cucernici, și li s-a cerut să aleagă în adunare solemnă pe unul dintre ei, a cărui deosebită cuvioșie îl arăta drept cel mai potrivit să conducă ceremoniile religioase. Sortii alegerii căzură pe Suen Dzang, care fuse adus și prezentat împăratului de către ministrul Siao Iii și ceilalți miniștri.

— Augusta poruncă a fost îndeplinită, zise Siao Iu, iar acesta este omul preacuvios asupra căruia a căzut alegerea. Se numește Suen Dzang.

Împăratul chibzui o clipă, apoi răspunse:

— Alegerea este bună. Am auzit despre preotul acesta și este, fără îndoială, un om de înaltă virtute și cu mari puteri de reculegere.

Și întorcându-se spre Suen Dzang, îi spuse:

— Îți încredințez demnitatea de mai-mare peste toți preoții și peste toate treburile religioase din întreaga împărăție.

Îi dăruî apoi o mantie de brocart și o tiară de aur și-i ceru să-și dea toată silința în îndeplinirea îndatoririlor încredințate. După aceea, îl trimise înapoi la templul său, ca să aleagă o zi norocoasă⁸² pentru începerea marii ceremonii. Când scaunele și băncile trebuincioase au fost gata și s-au terminat și pregătirile pentru muzica religioasă, Suen Dzang alese o mie două sute de preoți venerabili care să ia parte la ceremonie. Astrologii recomandă, ca zi favorabilă, cea de a treia zi din luna a noua. În acea zi, începu

⁸² Chinezii obișnuiau în vechime să nu întreprindă nimic fără consultarea prealabilă a divinităților, preoții indicînd astfel zilele favorabile pentru diferite acțiuni, ca și zilele nefaste.

slujirea mării rugăciuni, care avea să dureze patruzeci și nouă de zile, în prezența împăratului și a familiei sale, a curții și a tuturor miniștrilor civili și militari.

În acest timp, Bodhisattva Guan-in căuta prin tot locul, în Ceangan, un preot care să aducă Scripturile din India. Auzind că împăratul Tai Tsung celebra o mare rugăciune și că ceremonia era condusă de Plută-pe-Râu la a cărui naștere veghease, Bodhisattva își zise:

— Nimeni nu poate fi mai nimerit pentru această misiune.

Și, însoțită de Moksha, porni pe străzi, luând cu ea și comorile încredințate de Buddha.

Veți întreba: care anume comori? Mantia de brocart și toiagul de preot cu nouă ine. În afară de acestea, cum știți, printre comorile primite de la Buddha se mai aflau și trei plase pentru păr vrăjite, pe care Bodhisattva le lăsă însă în păstrare, pentru a le folosi mai târziu, și nu luă cu ea decât mantia și toiagul.

Pe străzile din Ceangan rătăcea în zilele acelea un preot cam prostănac, care nu fusese ales să ia parte la oficierea ceremoniei. Dând de Bodhisattva, care-și luase chipul unui preot de rând, în zdrențe și cu picioarele goale, ținând în mână o mantie strălucitoare ca și cum ar fi avut-o de vânzare, își aminti că mai avea asupra-și câteva șiraguri de sapeci și, ducându-se spre ea, o întrebă: — Cât ceri pe mantie?

Mantia costă cinci mii de galbeni, iar toiagul două mii, îi răspunse Suan-in.

— Șapte mii de galbeni pentru două lucruri atât de grosolane și lipsite de valoare! Trebuie să fi nebun! adăugă preotul. Nu merită prețul ăsta, chiar de-ar fi să dea celui ce-o poartă puterea de a deveni nemuritor, sau de a ajunge un Buddha! Pleacă de-aici! N-am nevoie de ele.

Bodhisattva nu spuse nimic și făcu doar semn lui Moksha să pornească mai departe. Au mers ce-au mers și-au ajuns la Poarta-Florilor-din-Răsărit, unde le fu dat să-l întâlnească pe ministrul Siao Iii, care tocmai se întorcea de la curte. Înaintea lui

mergeau oameni călări, izgonind oamenii de pe străzi. Guan-in nu se dădu însă în lături, ci rămase în calea ministrului, ținând ridicată în mână mantia. Ministrul își opri atunci calul și văzând obiectul acela care strălucea orbitor în mâna preotului, spuse unui servitor să întrebe cât cere pe el.

— Cinci mii de galbeni pentru mantie și două mii pentru toiag, îi răspunse Guan-in.

— Dar de ce sunt atât de scumpe? întrebă Siao.

— Pentru că mantia, spuse Guan-in, ar putea fi pentru unii de mare folos, iar pentru alții, dimpotrivă. Pe unii ar putea să-i coste bani mulți, iar pe alții nimic.

— Ce înțeles au aceste vorbe? întrebă Siao.

— Vreau să spun că cel ce va purta mantia aceasta, îl lămuri Guan-in, nu va fi niciodată în primejdie de a fi înecat sau otrăvit și nici de a întâlni în drum fiare sălbatice, dar numai dacă este un om bun; dacă o va purta un preot lacom și desfrânat, sau unul care nu-și respectă jurămintele, ori un laic care calcă în picioare Scripturile și vorbește de rău pe Buddha, acela va blestema și ziua când a văzut această mantie.

— Dar ce se poate înțelege din vorbele tale, că pe unii oameni i-ar costa bani mulți și pe alții nimic? întrebă Siao.

— Pentru un cumpărător care nu respectă legea lui Buddha și nici cele trei comori ale sale⁸³, prețul mantiei și al toiagului ar fi de șapte mii de galbeni, răspunse Guan-in. Dar un om cucernic și smerit, credincios lui Buddha al nostru, le-ar putea căpăta pe amândouă doar întrebând.

Auzind acestea, Siao descălecă și înclinându-se cu respect, îi zise:

— Cucernice străin, împăratul acestei țări mari este un om foarte credincios și de aceea toți miniștrii săi se întrec între ei în a-i împlini poruncile. Cum tocmai urmează să înceapă o mare ceremonie religioasă, mantia aceasta ar fi foarte nimerit s-o poarte marele preot Suen Dsang, care conduce ceremonia. Să mergem, dar, la palat, și să-i spunem împăratului.

Auzind despre ce-i vorba, împăratul se arătă încântat de propunerea făcută și spuse lui Suen Dsang să îmbrace mantia și să ia în mână toiagul. Apoi, îi dădu o suită care să-l însoțească și să-l

⁸³ E vorba de cele trei culegeri de învățături budiste: Vinayele, Sastrele și Sutarele.

conducă triumfal prin oraș, asemenea candidaților reușiți cu succes la examen.

În acest timp, în marea cetate Ceangan, negustori și meșteșugari în trecere, prinți și nobili, scriitori și cărturari, bărbați maturi și tinere fete se îmbulzeau cu toții să găsească locuri bune de unde să poată privi alaiul. Când apăru Suen Dzang, toți începură să aclame și să strige:

— Iată un preot nobil! A coborât pe pământ un Arhat, un Bodhisattva în carne și oase!

Iar când se apropie de templu și preoții îl văzură astfel îmbrăcat, abia putură crede că nu-i însuși Bodhisattva Kshitigarbha, care a venit să-i viziteze.

Timpul trecu și, în sfârșit, sosi și cea de a patruzeci și noua zi, când ceremonia urma să ia sfârșit, zi în care Suen Dzang trebuia să țină predica de închidere.

— Marea rugăciune se termină azi, spuse Guan-in lui Moksha. Să ne amestecăm în mulțime ca să putem vedea cum se desfășoară ceremonia, ce virtute au darurile noastre și să aflăm ce fel de învățătură budistă predică Suen Dzang.

Marele preot Suen Dzang se urcă pe un *kan* și citi mai întâi sutra despre „Salvarea Morților”.

Apoi tălmăci „Culegerea despre trăinicia împăraților” și la sfârșit rosti „îndemnul la acte cucernice”. În acea clipă, Guan-in se apropie de *kan* și-l întrebă eu voce tare:

— De ce nu ne vorbești ceva din „Scripturile-Căii-celei-Mari⁸⁴”?

Departe de a se simți tulburat de întrerupere, Suen Dzang se arată încântat că află și de existența altor scripturi. Coborî de pe *kan* și-l salută pe cel care îl întrerupsese, spunându-i:

— Venerabile străin, mă iartă că nu am avut cunoștință că un om atât de învățat se află printre ascultători. Adevărul este că niciunul dintre noi nu cunoaște „Calea-cea-Mare”, și eu am vorbit numai

⁸⁴ Prin „Calea-cea-Mare” se înțelege aici budismul ; învățătura taoistă, care predomină în China înainte de pătrunderea budismului, fiind numită „Calea-cea-Mică”.

despre „Calea-cea-Mică”.

— „Calea cea Mică” a voastră, zise Guan-in, nu poate salva sufletele morților; ea duce la o înțelegere generală greșită și la confuzie. Eu cunosc toate cele trei părți ale învățăturii despre „Calea-cea-Mare”, numite și *Tripitaka*, adică „Trei coșuri”, care pot înălța la cer sufletele morților, pot izbăvi pe cei în nevoie, pot lungi la nesfârșit durata vieții și pot să scape pe drept-credincioși de reîncarnare.

Între timp, unul dintre oamenii însărcinați să se îngrijească de buna desfășurare a ceremoniei se dusesese în grabă la împărat și-l înștiințase că doi preoți zdrențăroși l-au întrerupt pe predicator, l-au tras jos de pe *kan* și au început să poarte cu el discuții fără înțeles. Auzind acestea, împăratul porunci să fie pe dată arestați și aduși în fața lui. Ajunși în fața împăratului, cei doi nu se prosternară și nici măcar nu-l salutară, ci doar îl întrebară ce vrea de la ei.

— Nu ești oare preotul care mi-ai dăruit deunăzi mantia? întrebă împăratul.

— Eu sunt, răspunse Guan-in.

— Ai tot dreptul să vii aici și să asculți predica, îi zise împăratul, să mănânci laolaltă cu ceilalți preoți și după aceea să pleci în liniște. Dar n-are niciun rost să întrerupi predica și să tulburi întreaga ordine a ceremoniei.

— Predicatorul vostru, spuse Guan-in, nu cunoaște decât „Calea-cea-Mică”, iar aceasta nu poate izbăvi sufletele. Noi însă avem *Tripitaka* despre „Calea-cea-Mare”, care salvează sufletele morților și-i ajută pe cei aflați în primejdie.

Împăratul se arătă încântat auzind asemenea lucruri noi și întrebă unde se află aceste scripturi.

— În India, răspunse Guan-in, în Templul-Marelui-Tunet, unde stă Buddha Tathagata.

— Cunoști pe dinafară aceste scripturi? întrebă împăratul.

— Le cunosc, răspunse Bodhisattva.

— Atunci, Suen Dzang să se dea deoparte, iar tu să te urci pe *kan* și să ni le propovăduiești.

Dar, în loc să facă așa cum i-a spus împăratul, Guan-in se înălță spre cer, arătându-se în toată strălucirea formei ei adevărate, în mână cu mlădița de salcie și cu vasul sacru, și avându-l pe Moksha la stângă ei, cu toiagul în mână.

Împăratul se grăbi să se prosterneze cu fața la pământ, iar dregătorii făcură la fel: tămâia ardea, și întreaga adunare de preoți, călugărițe, dregători, meseriași și negustori se plecară la pământ strigând:

— Bodhisattva, Bodhisattva!

Bucuria împăratului era atât de mare, încât uită de râurile și de munții lui; dregătorii adânc mișcați, călcară toate regulile de protocol și întreaga mulțime murmură fără încetare:

— Glorie Marii Bodhisattva Guan-in!

Împăratul porunci pe loc ca un pictor priceput să picteze de îndată un tablou în culori naturale, înfățișând pe Bodhisattva. Alegerea împăratului căzu asupra lui U Tao-tzî, un geniu al pensulei și un portretist de excepțional talent, o întrupare unică de inspirație și viziune, același artist care avea să picteze mai târziu portretele eroilor dinastiei din Turnul-Fumului-înălțat. Pensula pe care a mănuit-o acum era parcă vrăjită, căci a putut zugrăvi în cele mai mici amănunte cele două apariții sacre.

Iată însă că cele două chipuri sacre începură să se îndepărteze tot mai mult spre cer și, până la urmă, strălucirea lor de aur nu mai putu fi zărită.

Atunci împăratul ceru mulțimii să se împrăstie și hotărî ca de îndată să se găsească un călător care să meargă în India și să aducă Scripturile. Când vestea ajunsese în templu, pe dată Suen Dzang ieși în fața împăratului și, plecându-se adânc, spuse:

— Nu sunt decât un umil preot, lipsit de orice putere deosebită, dar sunt gata să iau asupra-mi sarcina aducerii Scripturilor, oricare ar fi greutatea și truda, dacă, făcând aceasta, pot întări trăinicia râurilor și munților înălțimii-tale.

Împăratul se arătă foarte mulțumit și, ridicându-l din genunchi cu propria-i mână, îi spuse:

— Venerabile preot, dacă vrei cu adevărat să-ți asumi această sarcină de mare încredere, fără să te temi de lungimea călătoriei și de munții și râurile pe care îi vei avea de străbătut, te voi face fratele meu de jurământ⁸⁵.

⁸⁵ Acesta era un mijloc de a crea legături de rudenie artificială cu o persoană străină, care era astfel integrată în familia celui cu care se lega. (Procedeu asemănător cu „frate-de-cruce” practicat la noi.)

Și, credincios cuvântului dat, împăratul se duse în fața statuii lui Buddha din templu, se înclină de patru ori către Suen Dzang și-i zise:

— Sfințite preot, frate al meu!

La rândul lui, Suen Dzang arse tămâie în fața lui Buddha și jură să facă tot ce-i va sta în putere ca să ajungă în India.

— Iar dacă nu voi ajunge în India, adăugă el, și nu voi aduce Scripturile, mai degrabă să cad în străfundurile iadului, decât să mă întorc în China cu mâinile goale.

Când Suen Dzang se întoarse lângă ceilalți preoți, aceștia se îngrămădiră toți în jurul lui, întrebându-l dacă e adevărat că a jurat să se ducă în India.

— După câte știu, zise unul dintre ei, drumul este foarte lung, iar pe drum poți întâlni la tot pasul tigri, pantere și duhuri rele. Mi-e teamă că n-ai să te mai întorci viu printre noi.

— Am făcut jurământ, le răspunse Suen Dzang, și trebuie să-l împlinesc întocmai. Știu prea bine ce primejdii mari mă pândesc.

Apoi adăugă:

— Discipoli ai mei, s-ar putea să lipsesc din mijlocul vostru doi, trei, cinci, ori șapte ani. Când veți vedea ramurile moliftului de la poartă că se pleacă spre răsărit, atunci să știți că mă aflu în drum spre casă. Dacă nu se vor pleca, atunci înseamnă că nu mă voi mai întoarce niciodată.

A doua zi, dis-de-dimineață, împăratul îi înmâna lui Suen Dzang, față de toți dregătorii, un hrisov pe care-l întări cu pecetea de liberă trecere⁸⁶. Astrologii făcură cunoscut că poziția cerului era deosebit de prielnică pentru a pleca în acea zi într-o călătorie lungă. Apoi, împăratul îi spuse lui Suen Dzang:

— Frate, ziua de azi este o zi norocoasă pentru plecare. Ia toate hârțile trebuincioase călătoriei, iar aici ai un vas de aur în care să strângi pomeni pe drum. Am ales doi oameni care să te însoțească și-ți dau un cal de călărit. Nu mai rămâne decât s-o pornești la drum.

Suen Dzang era acum gata de plecare. Luă darul împăratului și porni spre porțile orașului, însoțit de împărat și mulțime de

⁸⁶ Un fel de viză care cuprindea în formula ei porunca împăratului către autoritățile locale de a nu opri călătorul din drum.

dregători și slujbași. La porțile orașului dădură peste preoții templului Hung fu, care îl așteptau pe Suen Dzang cu merinde pentru iarnă și veșminte de vară. După ce acestea au fost legate de celelalte bocce, împăratul porunci unui servitor să-i aducă vin și, ridicând cupa, întrebă pe Suen Dzang dacă mai are și un al doilea nume.

— Întrucât sunt preot, spuse Suen Dzang, am socotit că nu se cuvine să-mi iau și un al doilea nume.

— Bodhisattva a spus că Scripturile din India se numesc Tripitaka, zise împăratul. Ce-ar fi dacă ți-ai adăuga și numele de Tripitaka?

Suen Dzang primi să poarte acest nume și-i mulțumi împăratului, dar când acesta îi întinse cupa cu vin, n-o primi, arătând că abținerea de la vin este prima îndatorire a unui preot și că el n-a băut niciodată.

— Acum însă ne aflăm într-o împrejurare cu totul deosebită, spuse împăratul, iar vinul nu-i de loc tare. Bea doar o cupă, ca să poți merge mai repede la drum.

Tripitaka nu îndrăzni să nu-i facă pe voie. Dar în clipa când dădu să bea, împăratul se aplecă și, cu degetele lui împărătești, luă de jos o mână de țărână, pe care o aruncă în cupa lui Suen Dzang. La început, Tripitaka nu înțelese ce însemna asta, dar împăratul îl întrebă râzând:

— Spune-mi, te rog, frate, cât de mult crezi că ai să fi departe de noi?

— Nădăjduiesc să fiu peste trei ani înapoi, răspunse Tripitaka.

— Asta-i mult, spuse împăratul, și ai un drum lung de străbătut. Ai face mai bine să bei această cupă, pentru că, așa cum spune o vorbă veche: „O mână din pământul țării tale face mai mult decât zece mii de galbeni de aur străin”.

Tripitaka înțelese atunci de ce împăratul îi aruncase mâna de țărână în cupă. O goli până la ultima picătură și porni la drum... Iar, de nu știți ce i s-a întâmplat pe drum, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XIII

Era cu trei zile înainte de lună plină, în a noua lună a celui de-al treisprezecelea an al perioadei Djengkuan, când Tripitaka, petrecut de împărat și de toți dregătorii săi, ieși pe porțile cetății Ceangan. După ce vreme de două zile merse călare pe un drum greu, ajunse la templul Norul-Legii. Starețul, în fruntea a vreo cinci sute de preoți, rânduindu-i pe două șiruri, îl conduse în templu. După cina de seară, șezură de vorbă la lumina opaițului despre religie și scopul călătoriei lui Tripitaka. Unii povesteau cât de largi sunt râurile pe care va trebui să le treacă și cât de înalți sunt munții pe care va trebui să-i urce. Alții vorbeau despre drumuri pe care-i pândeau pantere și tigri, alții despre prăpăstii greu de ocolit și despre demoni cu neputință de răpus. Tripitaka nu spunea nimic, ci arăta tot timpul spre inima lui. Preoții nu înțelegeau ce putea să însemne asta și când, spre sfârșit, îi cerură să le lămurească, le spuse:

— Numai inima singură îi poate distruge. Am făcut jurământul solemn, în fața chipului lui Buddha, să duc la bun sfârșit această misiune, orice s-ar întâmpla. Acum, că am pornit, nu mă mai pot întoarce înapoi până ce nu ajung în India, până ce nu-l voi vedea pe Buddha, până ce nu voi căpăta Scripturile și nu voi întoarce Roata-Legii⁸⁷, și astfel marea dinastie a sacralului nostru suveran să poată fi pe veci în siguranță.

— Ce preot viteaz și credincios, spuneau toți în timp ce-l conduceau pe Suen Džang la patul său.

În dimineața următoare, Tripitaka se trezi devreme dornic să pornească din nou la drum. Era spre sfârșitul toamnei și dacă ar fi așteptat până la cântatul cocoșilor, ar fi sunat tocmai a patra strajă. Luna strălucea pe cer și arunca raze scânteietoare pe pământul înghețat, când Suen Džang și cei doi însoțitori părăsiră mănăstirea.

Nu merseră nici zece *li* și ajunseră la un șir de munți. Cărarea pe care o urmaseră dispăruse, iar drumul era foarte anevoios. Era

⁸⁷ Adică să schimbe vechea credință – taoistă – cu cea nouă – budistă.

neîndoielnic că greșiseră drumul. Tocmai se sfătuiau, când deodată pământul se scufundă sub picioarele lor și căzură cu cal cu tot într-o groapă adâncă. De-abia își reveniseră din prima spaimă, când auziră voci strigând:

— Prindeți-i! Prindeți-i!

Și, privind în sus, văzură vreo cincizeci-șaizeci de căpcăuni îngrămădiți la gura gropii. Cei trei călători fură trași sus și când Tripitaka prinse curaj ca să se uite împrejur văzu un rege-demon cu o înfățișare înfiorătoare care, fără îndoială, era mai-marele cetei de căpcăuni. Acesta porunci ca cei prinși să fie legați; cât ai clipi, o ceată de căpcăuni mai mari tăbărâră pe ei și-i legară cobză și acum erau gata să-i ucidă ca să facă mâncare din ci, când afară se auzi zgomot și forfotă, iar cineva vesti că sosise Stăpânul-Muntelui-Urșilor și Schimnicul-Taur. Tripitaka privi în sus și văzu o ființă negricioasă și alta mare și butucănoasă. Regele-demon se grăbi să le spună bun-sosit, iar ei veniră spre el legănându-se pe picioare și grozăvinduse.

— Generale In, spuse unul dintre ci, arăți foarte mulțumit. Te felicit.

— Generale In, spuse celălalt, arăți minunat. Te felicit!

— Cum v-ați descurcat până acum? îi întreabă regele-demon.

— Cât să ne putem ține răsuflarea, spuse unul.

— Cât să ne ținem pe picioare, adăugă celălalt.

Chiar atunci, unul dintre însoțitorii lui Tripitaka, care fusese legat foarte strâns, scoase un țipăt de durere.

— Unde ați dat de ei? întreabă ființa negricioasă.

— N-am dat noi de ei, spuse demonul, ci ei au venit aici cu voia lor.

Schimnicul râse.

— Putem îndrăzni, întreabă el, să fim oaspeții tăi?

— Dacă vreți, făceți-mi această favoare! spuse demonul.

— Este mai mult decât putem mânca la un prânz, spuse Stăpânul-Muntelui-Urșilor. Ce-ar fi dacă am mânca numai doi din ei și pe unul l-am păstra?

Demonul consimți și porunci ca cei doi însoțitori să fie tăiați bucați. Capetele, inimile și ficatii fură oferite oaspeților. Demonul își păstră pentru el brațele și picioarele, iar resturile le dădu căpcăunilor mai mici. Urmă un ronțait înfiorător, ca de tigru când

își devorează prada. Cât dură prânzul, Tripitaka se simți ca mort de groază și dezgust.

În zori, cei doi oaspeți ai regelui-demon plecară. Tripitaka era în culmea deznădejdi și pierduse orice speranță să mai scape cu viață, când iată că apărură un bătrân cu un toiag gros, care veni spre el și atinse frânghiile care-l legau. La prima atingere, frânghiile se desfăcură și căzură în lături. Apoi, îi suflă în față, și Tripitaka își reveni numaidecât în puteri. Căzu în genunchi și-i mulțumi fierbinte salvatorului său.

— Ei, lasă, lasă, spuse bătrânul. Acum, te rog, ridică-te și spune-mi, ai pierdut ceva?

— Cei doi însoțitori ai mei, spuse Tripitaka, au fost mâncați de căpcăuni și nu știu ce s-a întâmplat cu samarele și calul meu.

— Văd mai încolo un cal și două samare, spuse bătrânul. Poate că sunt ale tale.

Tripitaka se uită înspre locul unde arăta bătrânul cu toiagul și, într-adevăr, acolo se aflau calul, samarele și toate celelalte lucruri, neatînse.

— Spune-mi, întreabă Tripitaka prinzând puțin curaj, unde am nimerit și cine sunt cei trei căpcăuni care își fac de cap pe-aici?

— Locul se numește Creasta-Bifurcată, spuse bătrânul, și pe aici bântuie tigri și lupi. Ai fi făcut mai bine să-l ocolești. Cât privește căpcăunii, schimnicul este spiritul unui bivol, Stăpânul-Muntelui-Urșilor este spiritul unui urs, iar generalul In este spiritul unui tigrău. Ceilalți căpcăuni mai mici sunt toți spirite de animale diferite. Numai sufletul tău curat i-a făcut să nu te mănânce. Vino acum după mine, ca să te scot la drumul cel bun.

Adânc recunoscător, Tripitaka își potrivea samarele și, trăgând calul de căpăstru, izbuti să-l scoată din groapă. Când ajunseră din nou pe drumul bun, Tripitaka își priponi calul pe marginea drumului și se întoarse să mulțumească bătrânului, dar acesta se ridicase spre cer, și acum abia se mai vedea, călare pe spinarea unui cocor alb. Din cer venea fluturând o fâșie de hârtie pe care sta scris: „Sunt spiritul Luceafărului-Ciobanilor. Am coborât pe pământ ca să te salvez. În cursul călătoriei tale te vei bucura tot timpul de ajutorul unor ființe spirituale, care vor veghea să scapi de primejdiile ce te pândesc pe drum.”

Tripitaka se prosternă în direcția din care venise fâșia de hârtie și

porni mai departe singur. Călători, vreme de o jumătate de zi, printr-un ținut aspru, fără să dea de vreo urmă de locuință omenească. Începuse să se simtă înfometat, iar drumul se făcea tot mai prăpăstios. Se afla la capătul puterilor, când drept în fața lui auzi mârâind doi tigri iar în spate, când se întoarse, văzu învârtindu-se și răsucindu-se mai mulți șerpi uriași. Și, ca și cum nu era de ajuns, în stânga văzu un scorpion veninos, iar în dreapta o fiară sălbatică necunoscută. Ca să lupte numai cu mâinile goale, era desigur cu neputință, așa că nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să se lase în voia sortii. Calul căzu în genunchi, tremurând de groază și nu voi să se mai urnească din loc. Și în clipa următoare o învâlmășeală de tigri, lupi și alte fiare sălbatice și feroase se năpustiră asupra lui. Ar fi fost desigur pierdut dacă, chiar în clipa aceea, n-ar fi ieșit ca din pământ un bărbat, purtând în mână o furcă cu trei dinți și la cingătoare un arc și săgeți:

— Salvează-mă! Salvează-mă! îl imploră Tripitaka.

Omul își puse deoparte furca și se repezi să-l ridice din genunchi, spunându-i:

— Nu te speria. Sunt vânător și am ieșit să caut vreo două jivine pe munte ca să le mănânc la cină. Iartă-mă că m-am amestecat în treburile tale.

Tripitaka mulțumi vânătorului și-i povesti ce-l aducea prin aceste locuri.

— Eu locuiesc pe-aici pe-aproape, îi spuse vânătorul, și-mi petrec timpul luptându-mă cu tigrii, cu șerpii și cu alte fiare, așa că toate aceste jivine se sperie când mă văd și fug. Dacă vii cu adevărat de la curtea împăratului din țara Tang, atunci suntem concetățeni, pentru că hotarul împărăției trece aproape de-aici. Nu-ți fie teamă și vino după mine la locuința mea, unde te poți odihni, împreună cu calul. Măine îți voi arăta drumul cel bun.

Tripitaka primi bucuros și plecă în tovărășia vânătorului. Trecuseră de creasta învecinată, când se auzi iarăși un muget feros de fiară.

— Asta-i o „pisică de munte” care vine spre noi, zise vânătorul. Rămâi aici, în timp ce eu o să încerc s-o prind pentru cină.

Tripitaka se simți din nou cuprins de groază, Vânătorul apucă furca și, luând-o înainte, porni în urmărirea tigrului. Deodată, în fața lui sări un uriaș tigru vărgat. Tripitaka, neobișnuit cu astfel de

întâlniri periculoase, fu iarăși cât pe-acți să leșine. Vânătorul și tigrul se luptară timp de aproape o oră la poalele pantei. Până la urmă, tigrul dădu semne de oboseală și vânătorul îl ucise, înfigându-i furca în piept. Trase apoi fiara de ureche din balta de sânge în care zăcea și, fără să arate cel mai mic semn de tulburare, o târî în drum spunând în treacăt:

— Am avut noroc. Acum o să avem ce mânca câteva zile.

Tripitaka era înmărmurit de admirație.

— După câte văd, îi zise el, ești cu adevărat un zeu al munților!

— Să nu ne lăudăm, răspunse vânătorul. A fost o treabă foarte simplă!

Apoi, cu furca într-o mână și trăgând cu cealaltă tigrul ucis, porni la drum urmat de Tripitaka, care-și ducea calul.

Ajunseră curând la o gospodărie de munte. La poartă, vânătorul lăasă jos tigrul și chemă servitorii să vină să-l ducă înăuntru, să-l jupoaie și să-l pregătească pentru cină.

— Aveți grijă că avem și un oaspete, le spuse el.

Apoi, îl pofti în casă pe Tripitaka și-l duse în fața mamei lui, căreia îi spuse că străinul este un preot foarte cucernic, care călătorește spre India ca s-aducă Scripturile.

— Cum știi, mâine este aniversarea morții tatălui tău, îi zise ea. Să-l rugăm pe cuviosul preot să facă o slujbă, să citească o rugăciune, două, și să-și urmeze drumul poimăine.

Vânătorul, deși ucisese tigri și era un om aspru și grosolan, îi arăta mult respect mamei sale. Îndată ce mamă-sa își rosti dorința, porunci să se pregătească hârtie de ars cu tămâie și-l rugă pe Tripitaka să rămână și-n ziua următoare. Între timp se făcuse târziu; servitorii așezară masa și aduseră mai multe farfurii cu carne de tigru friptă, care încă mai sfârâia, punându-le în fața stăpânului casei și a oaspetelui.

— Trebuie să vă mărturisesc, vorbi atunci Tripitaka, că am fost primit în ordinul preoțesc încă din copilărie, și că în viața mea nu mi-am îngăduit să mănânc carne.

Vânătorul se gândi o clipă și apoi grăi:

— În familia mea, dimpotrivă, se obișnuiește să se mănânce carne de când mă știu. Acum, ce să facem? Îmi pare rău că ți-am cerut să săvârșești un lucru de la care te oprește conștiința.

— Nu trebuie să te necăjești pentru atâta lucru, vorbi atunci

mama vânătorului. Nu ne este greu să-i pregătim o mâncare de legume.

Și mama spuse nurorii sale să fiarbă orez și să facă o salată. Vânătorul însă se așeză la masă dinaintea farfuriilor pline cu carne de tigru, nedreasă și nesărată, carne de șarpe, carne de vulpe și de iepure de casă și carne de căprioară, tăiată felii. Era gata să înceapă și abia apucase să-și ridice bețișoarele când îl văzu pe Tripitaka împreunându-și palmele și recitând ceva ce-i păru a fi un text dintr-o carte sfântă. Fâstăcit, vânătorul lăsă jos bețișoarele și se ridică în picioare. Dar Tripitaka, după ce murmură câteva cuvinte de binecuvântare, se opri și-i spuse că poate să înceapă a mânca.

— A fost o rugăciune foarte scurtă, zise vânătorul.

— N-a fost o rugăciune, ci doar o binecuvântare, răspunse Tripitaka.

— Voi, preoții, aveți un chip ciudat de a vă purta. S-ar părea că nu puteți niciodată mânca fără a spune mai înainte rugăciuni.

După ce stătură la masă, vânătorul îl duse în spatele casei, într-un șopron acoperit cu paie. Pe pereții lui erau agățate arcuri, săgeți, praștii și alte arme, iar de-o grindă atârnav două piei de tigru, pline de sânge, care răspândeau o duhoare puturoasă. Vânătorul îl îndemnă să se așeze, dar Tripitaka se simți îngrețșat de aceste lucruri respingătoare, și se grăbi să iasă. Văzu pe dată că se afla pe un loc întins și îngrădit, unde pe suprafețe întinse crizantemele își așterneau galbenul lor auriu, iar arțarii purpurii păreau că ard în flăcări. Vânătorul strigă ceva și din tufișuri săriră zece căprioare grase care, fără să se arate speriate, se apropiară întinzându-și boturile și zbenguindu-se.

— Bănuiesc că sunt domesticite de tine, zise Tripitaka.

— Da, răspunse vânătorul. Așa cum în Ceangan oamenii pun deoparte bani, iar plugarii grâne, tot astfel și noi, vânătorii, trebuie să ținem pe lângă casă câteva animale sălbatice domesticite, ca hrană pentru zile negre.

A doua zi după gustarea de dimineață, toți oamenii din gospodărie se strânseseră laolaltă și Tripitaka fu rugat să-și înceapă rugăciunile. Își spală mai întâi mâinile și, ajutat de vânător, arse tămâie dinaintea altarului casei. După aceea, se prosternă în fața

altarului, lovi ușor în peștele de lemn⁸⁸, recită câteva cuvinte sacramentale pentru curățirea gurii și a trupului și citi un text despre mântuirea sufletelor. Când sfârși, vânătorul îl rugă să-i scrie pe o bucată de hârtie o rugăciune pentru pomenirea morților. Tripitaka recită apoi, clar și cu glasul tare, câteva părți din Scriptura-Tăietorului-de-Diamante și din Scriptura-lui-Guan-in. După masa de prânz recită câteva versete din Scriptura-Lotusului și din Scriptura-lui-Amitaba și spuse povestea călugărilor care și-au purificat Karma⁸⁹ păcătoasă. Pe măsură ce ziua se scurgea, Tripitaka ardea mereu tămâie, cai de hârtie și fâșii pe care erau scrise rugăciuni. Când toate acestea luară sfârșit, se duseră cu toții să se culce.

În noaptea aceea, toți oamenii din casă visară sufletul tatălui vânătorului, care se plânse că de mult timp se străduia zadarnic să scape de chinurile lumii subpământene. Acum însă, datorită rugăciunilor și scripturilor citite de preotul cel cucernic, Karma păcătoasă care îl împiedicase să scape de chinuri a fost purificată și Yama a hotărât că poate să renască în trupul copilului unui mare moșier⁹⁰. Îi ruga pe fiecare în parte să prezinte binefăcătorului său cele mai călduroase mulțumiri.

Când soția vânătorului mărturisi bărbatului ei visul, vânătorul spuse că avusese și el un vis asemănător. Îndată sosi și mama lui care le povesti și ea aceiași vis. Auzindu-l, vânătorul și soția lui izbucniră în râs, deoarece visul era în totul asemănător cu al lor. Toți oamenii din gospodărie se treziră și se strânseră în jurul lui Tripitaka, mărturisindu-i în cor:

— Cucernice preot, nu știm cum am putea să-ți arătăm de-ajuns recunoștința noastră, pentru că ai mântuit sufletul ultimului nostru stăpân.

— Nu știu dacă ce am făcut eu merită atâtea mulțumiri, le răspunse Tripitaka.

Atunci oamenii îi povestiră visele lor, iar Tripitaka se bucură foarte mult. Îl rugară apoi să primească un dar în bani de argint,

⁸⁸ Obiect ritual.

⁸⁹ Prin principiul *karmei* se înțelegea supunerea la înălțuirea cauzelor tuturor actelor, *karma* fiind destinul pe care și-l impun oamenii prin acțiunile săvârșite (într-o existență ca și în existențele viitoare.)

⁹⁰ Rugăciunile urmașilor erau considerate că pot ameliora soarta morților.

însă el nu vru cu niciun chip să primească, adăugând:

— Dacă ați avea bunătatea să mă însoțiți până la următoarea etapă a călătoriei mele, ar fi o răsplată prea mare pentru mine.

Atunci, femeile se grăbiră să-i pregătească merinde de drum, iar vânătorul, luând cu el și câțiva servitori înarmați, îl petrecu pe Tripitaka până ia drumul mare. În fața lor se întindea priveliștea minunată a muntelui. Spre prânz, ajunseră în fața unei culmi foarte înalte. Tripitaka urca foarte greu, dar vânătorul sărea din piatră-n piatră ca și cum ar fi umblat pe pământ neted. La jumătatea drumului, vânătorul se opri, se întoarse spre Tripitaka și-i spuse:

— Aici, cred că va trebui să te părăsesc.

— Vai, nu! Rogu-te să mă mai însoțești o bucată de drum! îl rugă Tripitaka.

— Atunci îți voi spune, îi răspunse vânătorul, că nu știi cum stau lucrurile pe aici. Muntele ăsta este Muntele-celor-Două-Hotare. Partea dinspre răsărit ține de țara noastră, care e cărmuită de dinastia Tang; în partea dinspre apus se află însă țara tătarilor. Lupii și tigrii din cealaltă parte nu mă cunosc. În afară de asta nu am dreptul să trec hotarul. Așa că mai departe trebuie să mergi singur.

Tripitaka începu să-și frângă mâinile de deznădejde, agățându-se de mâneca vânătorului și plângând în hohote. Dar chiar atunci se auzi de sub munte o voce puternică, strigând într-una:

— A sosit învățătorul! A sosit învățătorul!

Tripitaka și vânătorul tresăriră mirați...

...Și, de nu știți a cui era vocea pe care o auziseră. Ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XIV

Tripitaka și vânătorul încă se mai întrebau mirați cine strigase, când auziră din nou aceeași voce:

— A sosit învățătorul!

Servitorii vânătorului spuseră:

— Asta-i vocea bătrânei Maimuțe, închisă în sicriul de piatră din coasta muntelui.

— A, da, firește! zise vânătorul.

— Despre ce bătrână Maimuță este vorba? întrebă Tripitaka.

— Muntele acesta, răspunse vânătorul, s-a numit cândva Muntele-Celor-Cinci-Elemente. Dar, după ce slăvită noastră dinastie Tang a încheiat războaiele cu țările dinspre apus. Numele muntelui a fost schimbat în Muntele-celor-Două-Hotare. Acum câțiva ani, un bătrân mi-a povestit că, pe vremea când Vang Mang a răsturnat prima dinastie Han, cerul a aruncat acest munte ca să închidă sub el o Maimuță vrăjită. O păzesc spiritele locale⁹¹, care, atunci când îi este foame, îi dau să mănânce fier, iar când îi este sete, îi dau să bea cocleală; așa se face că, în pofida frigului și a lipsei de mâncare, mai este încă în viață. Strigătul ăsta vine fără îndoială de acolo. Nu trebuie, dar, să te sperii. Să coborâm și să aruncăm o privire.

Coborâra deci și ajunseră la sicriul de piatră, unde într-adevăr se afla o Maimuță. Nu i se putea vedea decât capul și o labă pe care o tot mișca prin deschizătură. Când îi văzu, Maimuța strigă:

— Bine-ai sosit, stăpâne! Bine-ai sosit, învățătorule! Scoate-mă de aici și-ți voi fi pavăză în călătoria ta spre apus.

Curajos, vânătorul urcă până la ea și, după ce-i scoase ierburile din părul de pe cap și-i mătură pietricelele de sub bărbie, o întrebă:

— Ce vrei să spui?

— Ție nimic! spuse Maimuța. Dar vreau să-l întreb ceva pe acest preot. Spune-i să vină până aici.

— Ce vrei să mă întrebi? zise Tripitaka după ce se apropie.

— N-ai fost trimis de împăratul din țara lui Tang ca să iei Scripturile din India? întrebă Maimuța.

— Da! Și ce-i cu asta? zise Tripitaka.

— Eu sunt Marele-Înțelept-Egalul-Cerului, spuse Maimuța. Acum cinci sute de ani am făcut mare tăraiboi prin palatele cerului și Buddha m-a înlănțuit în acest loc. De curând, Bodhisattva Guan-in, căreia Buddha i-a poruncit să caute pe cineva pentru a aduce Scripturile din India, a trecut pe-aici și mi-a făgăduit că, dacă-mi voi îndrepta purtările și voi apăra cu credință pe pelerin în călătoria lui spre India, am să fiu eliberată de aici, iar după aceea sufletul îmi va fi mântuit. De atunci te-aștept cu nerăbdare, zi și noapte, ca să vii și

⁹¹ Fiecare așezare, fie oraș fie sat, își avea zeități protectoare proprii. Cultul lor era oficiat numai în profitul comunității respective.

să mă scoți de aici. Îți voi fi pavăză tot timpul cât vei călători după Scripturi și te voi urma ca discipol.

Tripitaka se arătă încântat.

— Singurul neajuns, zise el, este că nu am nici topor și nici daltă. Cum aş putea să te scot de aici?

— N-ai nevoie nici de topor, nici de daltă, îi spuse Maimuța. Ajunge numai să dorești ca eu să ies de aici și voi scăpa pe dată.

— Și ce ar trebui să fac pentru asta? întrebă Tripitaka.

— Pe vârful muntelui, zise Maimuța, se află o inscripție cu litere de aur, pusă de însuși Buddha. Dă-o la o parte și atunci voi scăpa de-aici.

Tripitaka voi să îndeplinească de îndată ce-i ceruse Maimuța, dar vânătorul îl trase deoparte și-și arătă îndoiala că Maimuța ar putea fi crezută pe cuvânt.

— Este adevărat! Este adevărat ce spun! strigă Maimuța dinlăuntrul sicriului.

În cele din urmă, vânătorul se lăsă înduplecat să meargă cu Tripitaka la locul arătat de Maimuță. Se cățără iar pe munte și, ajungând pe pisc, văzură într-adevăr nenumărate raze de lumină aurie țâșnind de pe o lespede mare de stâncă. Pe lespede era săpată cu litere de aur inscripția:

Om Mani Padme Hum!

Tripitaka îngenunche și se prosternă cu evlavie în fața inscripției spunând:

— Dacă această Maimuță este cu adevărat demnă să fie discipolul meu, fie ca inscripția să piară, iar Maimuța să fie slobodă și să mă însoțească până la lăcașul lui Buddha. Dar dacă nu i se cuvine să fie discipolul meu, și este doar un monstru răzvrătit care ar putea să mă împiedice în misiunea mea, fie ca inscripția să rămână neclintită!

Deodată se iscă un vânt cu mireasmă minunată, care smulse literele inscripției și o voce se auzi spunând:

— Sunt temnicerul Marelui-Înțelept. Astăzi timpul lui de ispășire a luat sfârșit. Chiar acum îi voi cere lui Buddha să-l lase slobod.

După ce se înclină cu evlavie înspre partea de unde răsunase vocea, Tripitaka și vânătorul se întoarseră la sicriul de piatră și-i spuseră Maimuței:

— Inscripția a dispărut, așa că poți să ieși afară!

— Trebuie să vă depărtați puțin, le zise Maimuța. Nu vreau să vă

înfricoșez.

Se dădură atunci puțin deoparte, dar o auziră pe Maimuța strigându-le:

— Mai departe! Mai departe!

Făcură așa cum le spusese Maimuța și numai ce auziră un zgomot groaznic de stâncă despicându-se și năruindu-se. Rămaseră pironiți locului de frică, așteptând din clipă în clipă ca muntele să se prăvale peste ei, când deodată zgomotul încetă și în fața lor apăru Maimuța, care îngenunche dinaintea calului lui Tripitaka, strigând:

— Învățătorule, sunt slobodă! Învățătorule, sunt slobodă!

Apoi se ridică în picioare și spuse către vânător:

— Frate, nu te supăra, curăță-mi smocurile de iarbă de pe obraji.

După aceea, strânse laolaltă boccelele lui Tripitaka și le sui pe cal. Calul, cum o văzu, se arată foarte supus. Pasămite, Maimuța fusese grăjdar în cer și era firesc ca unui cal de rând să-i fie teamă de ea.

Văzând-o cât de folositoare este și că se poartă ca un biet *sramana*⁹² care trăiește din pomeni, Tripitaka îi spuse:

— Învățăcelule, trebuie să-ți dau un nume de călugăr.

— Nu-i nevoie, spuse Maimuța. Am un astfel de nume. Numele meu de călugăr este „Cunoscătorul-Neantului”.

— Foarte bine! Se potrivește de minune cu numele celorlalți învățăcei ai mei. Vei fi Maimuța-Cunoscătoare-a-Neantului.

Vânătorul, văzând că Maimuța pusese totul în ordine, îi spuse lui Tripitaka:

— Sunt cât se poate de bucuros că ai avut norocul să găsești un discipol atât de minunat. Și acum, pentru că ai tot ce-ți trebuie, îmi iau rămas-bun și mă întorc acasă.

— Din pricina mea a trebuit să te îndepărtezi mult de casă și nu știu cum să-ți mulțumesc, zise Tripitaka. Rogu-te, spune mamei și soției tale să mă ierte pentru osteneala pe care le-am pricinuit-o și că la întoarcere le voi mulțumi chiar eu singur.

Abia porniseră și se îndepărtaseră de Muntele-celor-Două-Hotare, când deodată în fața lor răsări un tigru, răgind fioros și răsucindu-și coada ca pe-un bici. Tripitaka se îngrozi, dar Maimuța se arată încântată.

— Nu te speria, stăpâne! zise ea. A venit doar ca să-mi dăruiască

⁹² Pustnic.

un șorț.

Spunând acestea, Maimuța luă un ac de după ureche, se întoarse cu fața spre vânt, făcu câteva pase magice și acul se prefăcu pe loc într-un ciomag de fier uriaș.

— Sunt cinci sute de ani de când n-am mai folosit acest obiect prețios. Astăzi, el o să-mi dea puțința să-mi fac îmbrăcămintea trebuincioasă.

Și iat-o! Se duse înaintea tigrului și-i strigă:

— Stai pe loc, ființă blestemată.

Tigrul se făcu atunci ghem în țărână și nu îndrăzni să mai miște. Ciomagul Maimuței îl izbi în cap, iar pământul din jur fu împrăștiat cu sânge. Tripitaka își răsuci calul pe loc ca să-l poată stăpâni și strigă îngrozit:

— Cerule! Ieri vânătorul s-a luptat ore în șir până ce a ucis tigrul vârgat, iar discipolul ăsta al meu s-a dus drept la el și l-a omorât dintr-o singură lovitură. Cât de adevărată este vorba; „Oricât de tare ai fi, există întotdeauna unul mai tare decât tine”.

— Stai puțin jos, îi zise Maimuța, și așteaptă-mă o clipă până-l dezbrac și mă îmbrac eu. După aceea, vom pleca mai departe.

— Cum adică să-l dezbraci? întrebă Tripitaka. Că doar nu este îmbrăcat cu veșminte.

— Nu-mi purta de grijă, zise Maimuța. Știu ce-am de făcut.

Drăguța de Maimuță! Își trase un fir de păr din coadă, suflă în el și părul se preschimbă într-un briceag ascuțit, cu care spintecă de sus până jos pielea tigrului; apoi o jupui și scoase pielea întreagă. După aceea, îi tăie labele și capul, iar pielea o potrivi cu briceagul până ce se făcu un pătrat mare. O luă în mâini, o măsură din ochi și spuse:

— E prea mare. Trebuie s-o tai în două.

O tăie deci pe din două, puse jumătate deoparte, iar cu cealaltă se înfășură în jurul mijlocului, prinzând-o cu o fibră de palmier smulsă de pe marginea drumului, apoi zise:

— Acum, putem pleca. Când vom ajunge la prima casă, am să împrumut un ac și ață și am s-o cos cum trebuie.

— Dar unde ți-e ciomagul? întrebă Tripitaka pe drum.

— Păi, să te lămuresc, spuse Maimuța. Acest ciomag este o bucată de fier vrăjit, pe care l-am luat din palatul regelui-dragon. Cu el am făcut războiul din cer. Îl pot face cât vreau de mare sau de mic.

Acum, l-am făcut cât un ac de brodat și l-am pus după ureche, ca să-l am la îndemână când mi-o mai trebui.

— Dar cum se face că tigrlul, de cum te-a văzut, s-a făcut ghem și n-a mai mișcat, lăsându-te să-l lovești cum ai vrut? întrebă Tripitaka.

— Adevărul este că nu numai tigrii, dar și dragonii nu cutează să facă ceva împotriva mea, spuse Maimuța. Dar asta nu-i nimic. Am puteri atât de mari, încât pot să fac râurile să curgă de-a-ndăratelea și să isc furtuni pe mare. Când ne vom găsi la ananghie, o să vezi de ce sunt în stare...

După un timp, Maimuța spuse:

— Stăpâne, începe să se înnopteze. Văd colo un pâlc de pomi și socot că trebuie să fie o casă. Ar fi bine să vedem dacă nu putem rămâne peste noapte acolo.

Tripitaka dădu bici calului și în scurt timp ajunseră, într-adevăr, la o așezare omenească. Descălecă în fața porții, iar Maimuța strigă:

— Deschideți poarta!

Pe dată apăru un om foarte bătrân, care se sprijinea în toiag. Bătrânul bolborosi ceva ca pentru sine și vru să deschidă poarta. Dar când dădu cu ochii de Maimuța care, încinsă în pielea de tigrul, arăta pentru oricine ca un adevărat demon al trăsnetului, bătrânul împietri de groază și abia de mai putu să șoptească:

— E diavolul la ușă! Sigur, e diavolul.

Tripitaka se apropie de el, tocmai în clipa când voia să se întoarcă, și-i zise:

— Nu te speria, bătrâne. Nu-i niciun diavol. Este discipolul meu.

Văzându-l pe Tripitaka, care părea a fi om cumsecade, cu înfățișare blajină, bătrânul își veni puțin în fire și zise:

— Nu știu de la care templu vii, dar n-ai dreptul să-mi aduci în casă o ființă ca asta cu chip drăcesc.

— Vin de la curtea împărătească din țara Tang, îi răspunse Tripitaka, și mă duc în India s-aduc Scripturile. Cum drumul m-a purtat pe lângă casa ta, am încercat să intru, cu nădejdea că vei fi bun să mă adăpostești peste noapte. Măine, înainte de revărsatul zorilor, plec mai departe.

— Cred că ești un om venit din împărăția Tang, zise bătrânul, dar mă prind pe capul meu, că ființa asta hidoasă nu este un om din țara Tang!

— Da ce, n-ai ochi în cap să vezi! îi strigă atunci Maimuța. Stăpânul meu vine din împărăția Tang. Eu sunt însă discipolul său și nu sunt nici din împărăția Tang, nici om „de zahăr”⁹³ și aici om de miere. Sunt Marele-Înțelept-Egalul-Cerului. Voi aștia de pe-aici nu se poate să nu mă cunoașteți, pentru că și eu te-am mai văzut.

— Unde m-ai mai văzut? întrebă bătrânul.

— Nu ești oare acela care, pe când erai mic, mi-ai tăiat desișul de spini din fața ochilor și mi-ai curățat smocurile de iarbă care-mi crescuseră pe obraji?

— Maimuța din sicriul de piatră! suspină bătrânul. Da, văd, semeni cu ea. Dar cum ai izbutit să ieși de-acolo?

Maimuța îi istorisi atunci toată povestea și când sfârși, bătrânul se înclină cucernic înaintea ei, rugându-i apoi pe amândoi să poftească înăuntru.

— Mare-Înțelept, ce vârstă ai? întrebă bătrânul după ce luară loc.

— Spune-ne mai întâi tu ce vârstă ai, zise Maimuța.

— O sută treizeci de ani, răspunse bătrânul.

— Atunci ești destul de tânăr ca să-mi fi cel puțin strănepot, spuse Maimuța. Habar n-am când m-am născut, dar știu că sub muntele acesta am stat cinci sute de ani.

— Asta-i adevărat, zise bătrânul. Mi-aduc aminte că bunicul meu îmi spunea că muntele a fost aruncat din cer, ca să închidă în ei o zeităte, iar tu spui că abia acum ai ieșit. În copilărie, când veneam să te văd, îți creștea iarbă pe cap, iar obrajii îți erau plini de noroi. Pe-atunci nu-mi era frică deloc de tine. Acum nu mai ai nici noroi pe obraji și nici iarbă pe cap. Arăți mai subțire și cu pielea asta de tigrul la brâu, cine ar putea zice ca nu ești un diavol?

— N-aș vrea să te obolesc, îi spuse apoi Maimuța, dar sunt cinci sute de ani de când nu m-am mai spălat. Ne-ai putea da puțină apă fierbinte? Sunt sigur că și stăpânul meu ar dori să se spele.

După ce amândoi sfârșiră cu spălatul, se așezară cu toții în jurul opaițului.

— Te-aș mai ruga ceva, zise Maimuța. Mi-ai putea împrumuta un ac de cusut și ață?

— Cum să nu! Cum să nu! zise bătrânul și-i ceru băbuței sale să aducă ac și ață. În clipa aceea Maimuța, văzând că Tripitaka

⁹³ În limba chineză *Tang* înseamnă și *zahăr*.

dezbrăcase o cămașa albă când se spălase și după aceea n-o mai îmbrăcase, o luă și și-o puse ea. Își scoase apoi pielea de tigru, o cusu la capete și făcu din ea un fel de șorț, pe care și-l puse în jurul brâului, îl strânse cu cingătoarea de palmier și se înfățișă lui Tripitaka întrebându-l:

— Cum arăt acum? E mai bine?

— Minunat! zise Tripitaka. Acum semeni cu adevărat a pelerin.

Apoi, adăugă:

— Discipole, dacă nu te supără să primești un lucru dezbrăcat de altul, poți socoti că-i a ta cămașa asta.

A doua zi se sculară dis-de-dimineață. Bătrânul le aduse apă de spălat și ceva de mâncare. Apoi, Tripitaka și Maimuța porniră din nou la drum. Merseră așa mai multe zile în șir, oprindu-se numai când se înnopta și plecând mai departe dimineața devreme.

Într-o dimineață, auziră un strigăt și deodată șase bărbați, înarmați cu sulii și săbii, apărură la marginea drumului și se năpustiră spre ei.

— Oprește, părinte! strigară ei. Dă-ne calul și boccelele. Dar repede, dacă vrei să scapi cu viață.

Înfrișat, Tripitaka coborî de pe cal și rămase nemișcat, fără să scoată o vorbă.

— Nu-ți fie teamă, învățătorule, îi spuse Maimuța. Asta nu înseamnă altceva decât că o să avem mai multe veșminte și mai mulți bani pentru călătorie.

— Poate că n-ai auzit bine, Maimuță, zise Tripitaka. Ni s-a poruncit să dăm calul și boccelele, și tu spui că o să le luăm noi veșmintele și banii.

— Ai grijă puțin de cal și de boccele, până ce mă răfuiesc cu ei! O să vezi numaidecât ce-o să fac, răspunse Maimuța.

— Sunt oameni foarte voinici și sunt șase, zise Tripitaka. Cum crezi că o să poți tu, așa mică cum ești, să le ții piept cu mâinile goale?

Maimuța nu-i răspunse nimic, ci se duse înaintea tâlharilor, își împreună mâinile la piept și plecându-se smerit, le zise:

— Pentru ce oare împiedicați niște sărmani preoți să-și urmeze drumul?

— Noi nu suntem niște tâlhari oarecare, ci regi ai tâlharilor, stăpânii munților. Ne știe toată lumea. Cum de nu ne cunoști? Dați-ne repede lucrurile și vă lăsați să treceți. Dar dacă încercați

numai să roștiți cuvântul „nu”, bucățele vă facem, și oasele praf.

— Sunt și eu un rege mare, și stăpânesc de sute de ani un munte, dar de numele vostru n-am auzit niciodată le spuse Maimuța.

— Atunci, să-ți spunem cine suntem, vorbiră tâlharii. Primul dintre noi se numește Ochi-care-vede-și-vrăjește. Al doilea este Ureche-care-ascultă-și-se-mânie. Al treilea este Nas-care-adulmecă-și-poftește. Al patrulea este Limbă-care-gustă-și-dorește. Al cincilea este Minte-care-gândește-și-râvnește. Al șaselea este Trup-care-îndură-și-suferă.

— Nu sunteți decât niște tâlhari păroși și netrebnici, le spuse Maimuța râzând. Ar fi trebuit să știți că noi, preoții, suntem stăpânii voștri. Totuși, îndrăzniți să ne opriți din drum. Scoateți numaidecât toate lucrurile pe care le-ați furat și împărțiți-le în șapte părți. După care, dacă-mi lăsați și mie una din aceste părți, am să vă cruț viața.

Luați în acest fel, tâlharii se năuciră într-atât, că nu mai știau ce să facă, să se mânie sau să râdă. Apoi ziseră:

— Trebuie să fi nebună! Ați pierdut tot ce aveți și acum vrei să ne împărțim prada cu voi?

Și, cu sulițele ridicate și săbiile scoase, se repeziră spre Maimuță, izbind-o care mai de care în cap. Maimuța rămase însă neclintită, fără să arate nici cel mai mic semn că-i pasă.

— Ai un cap foarte tare! îi spuseră ei.

— Asta-i adevărat, zise Maimuța. Și să știți ca nu mă grăbesc. Când o să obosească brațele, am să-mi scot însă și eu acul și, atunci să vedeți ce-o sa fie!

„Ce vrea să spună? se întrebau tâlharii între ei. O fi poate un vraci care s-a făcut preot? Dar, niciunul dintre noi nu este bolnav. Ce tot vorbește de ac?”

Maimuța își luă atunci acul de după ureche, spuse o formulă magică și-l preschimbă într-un ciomag uriaș, apoi începu să strige la ei:

— Acum, stați pe loc și lăsați-o și pe bătrâna Maimuță să vă arate ce poate!

Tâlharii o luară atunci la fugă zăpăciți, dar într-o clipă Maimuța era în mijlocul lor și lovind în dreapta și-n stânga îi ucise pe toți, îi dezbracă și le luă veșmintele și desagii cu lucruri furate. Apoi, se întoarse la Tripitaka și-i spuse râzând:

— Stăpâne, acum putem pleca. I-am omorât pe toți.

— Sunt foarte mâhnit de cele ce s-au întâmplat, o muștră Tripitaka. Nimeni n-are dreptul să ucidă tâlhari, oricât de răi și cruzi ar fi. Singurul lucru îngăduit este să-i duci în fața unui judecător. În împrejurarea de față, ar fi fost de ajuns să-i fi alungat. De ce i-ai ucis? Te-ai purtat cu o cruzime care nu se potrivește unei ființe cu chemare sacră, cum trebuie să fi.

— Dacă nu i-aș fi ucis, ne-ar fi omorât ei, zise Maimuța.

— Un preot trebuie să fie mai degrabă gata să moară, decât să săvârșească acte de cruzime.

— Nu mă sfiesc să spun, zise Maimuța, că acum cinci sute de ani, pe când eram rege, am omorât destul de multe ființe și, dacă ți-aș fi urmat părerea, n-aș mai fi ajuns niciodată Marele-înțelept-Egalul-Cerului.

— Dar tocmai din pricina nefericitelor fapte pe care le-ai săvârșit în cer, îi spuse Tripitaka, a trebuit să ispășești cinci sute de ani. Dacă și acum, după ce te-ai pocăit și ai ajuns preot, te gândești să te porți la fel ca mai înainte, n-ai să mai poți merge cu mine în India. Ai început-o foarte prost.

Lucrul pe care Maimuța nu l-a putut suferi niciodată era muștrarea. Când Tripitaka începu s-o mustre în acel fel, Maimuța se înfurie și-l întrerupse numaidecât:

— Foarte bine! Atunci, nu mai vreau să fiu preot și să te însoțesc în India. Nu-i nevoie să-mi mai spui nimic. Plec.

Tripitaka nu răspunse nimic. Tăcerea lui o înfurie pe Maimuța și mai tare. Se scutură și, cu un ultim „plec!”, făcu un salt și dusă a fost! Când Tripitaka își ridica privirea, Maimuța nu se mai vedea.

„Zadarnic ai încerca să-i dai învățătură unei ființe ca asta, își zise trist Tripitaka. N-am apucat să-i spun decât vreo două vorbe – și gata, a și plecat. Prea bine. Nu-mi este dat mie, desigur, să am un discipol. Așa că, târâș-grăpiș, cum voi putea, trebuie să merg mai departe fără discipol.”

Își adună boccelele, le sui în spinarea calului și porni pe jos, foarte abătut, trăgând c-o mână calul, iar în cealaltă purtând toiagul de preot. Nu merse mult și văzu o femeie bătrână, care ducea în mâini o haină de brocart și un potcap brodat. Când ajunsese mai aproape de ea, își trase calul spre marginea drumului ca să-i facă loc femeii să treacă.

— Dar încotro mergi așa singur? îl întrebă ea pe Tripitaka.

— Sunt trimis de împăratul Chinei s-aduc Scripturile din India, răspunse el.

— Bine, dar Templul-Marelui-Tunet, unde se află Buddha, zise femeia, se află la o sută și una de mii de *li* de-aici. Desigur că nu nădăjduiești s-ajungi acolo numai c-un cal și fără de niciun discipol care să te-ajute.

— Un discipol am găsit eu acum câteva zile, dar s-a purtat rău și am fost silit să-i vorbesc aspru. Din această pricină m-a părăsit furios și de atunci nu l-am mai văzut.

— Am o haină de brocart și un potcap cu panglică de metal, îi spuse bătrâna. Au fost ale fiului meu. Intrase la mănăstire, dar după numai trei zile de călugărie a murit. Atunci, m-am dus și le-am luat de la mănăstire ca să le păstrez în amintirea lui. Dacă ai avea un discipol, i le-aș da bucuros să le poarte.

— Ești foarte bună, zise Tripitaka, dar discipolul meu a fugit, așa că nu le pot primi.

— Încotro a luat-o? întrebă bătrâna.

— Ultima oară când l-am auzit, glasul lui venea dinspre răsărit.

— Țasta-i drumul care duce la casa mea, zise bătrâna. Cred că o să treacă pe-acolo. Am o formulă magică pe care am să ți-o spun, dar numai dacă făgăduiești că n-o s-o împărtășești nimănui altuia. Mă duc să-l caut pe discipol și să-l trimit înapoi. Pune-l să îmbrace haina și potcapul. Dacă n-o să te asculte, spune formula magică și n-are să te mai supere, și niciodată n-o să mai cuteze să te părăsească.

Și cum sfârși de spus aceste vorbe, bătrâna se preschimbă într-o săgeată de lumină, strălucitoare ca aurul, care dispăru spre răsărit. Tripitaka își dădu seama numaidecât că aceasta nu putea fi decât Bodhisattva Guan-in. Se prosternă spre răsărit și arse tămâie. Apoi puse haina și potcapul deoparte și se așeză pe marginea drumului, repetând mereu, ca s-o țină minte, formula magică învățată de la bătrâna.

După ce și-a părăsit stăpânul, Maimuța a făcut un salt prin nori și a ajuns drept în palatul regelui-dragon al Mării-din-Răsărit.

— Am auzit de curând că ispășirea ta a luat sfârșit, îi spuse dragonul, și că te întorci să fi iarăși rege în peștera ta minunată.

— Asta și fac, îi răspunse Maimuța. Dar, la început, m-am făcut preot.

— Preot? întrebă mirat dragonul. Cum asta?

— Guan-in m-a convins să însoțesc un preot din împărăția Tang, care se duce în India s-aducă Scripturile. Și, în acest fel, am fost primită în ordinul preoțesc.

— Acesta-i, desigur, un pas pe drumul cel bun, zise dragonul. Te felicit din toată inima. Dar, atunci, ce cauți aici în răsărit?

— Asta pentru că stăpânul era un om tare nepriceput zise Maimuța. Să vezi. Ne-au ieșit în cale niște tâlhari și, firește, i-am omorât. Din această pricină el a început să mă mustre. Îți închipui că n-aveam să îndur una ca asta. Așa că, pe loc l-am părăsit și acum mă întorc în regatul meu. Dar m-am gândit să trec în drum și pe la tine și să beau o ceașcă cu ceai.

După ce i se servi o ceașcă cu ceai, Maimuța aruncă o privire prin încăpere și pe un perete văzu un tablou al lui Djang Liang oferind papucul, și-l întrebă pe dragon ce reprezintă tabloul.

— Pe vremea aceea erai în cer, îi spuse dragonul, și firește n-ai de unde să știi. Nemuritorul din pictură este Huang Și-kung, iar celălalt chip este al lui Djang Liang. Odată, pe când Și-kung sta pe un pod, i-a ieșit papucul din picior și i-a căzut sub pod. L-a chemat atunci pe Djang Liang să-l pescuiască și să i-l aducă. Djang Liang a făcut întocmai, dar după o clipă nemuritorul a lăsat să-i cadă din nou papucul și Djang Liang iarăși i l-a adus. Întâmplarea s-a repetat de trei ori, fără ca Djang Liang să arate cel mai mic semn de nerăbdare. Atunci Huang Și-kung i-a încredințat un manual de magie, cu ajutorul căruia i-a învins pe toți dușmanii dinastiei Han, fiind socotit cel mai mare erou al dinastiei Han. La bătrânețe a devenit discipolul nemuritorului Sămânță-Roșie-de-Molift și s-a ridicat până la cunoașterea doctrinei Tao. Mare-Înțelept, trebuie să înveți să ai mai multă răbdare, dacă vrei să-l însoțești pe pelerin în India și să dobândești roadele iluminării.

Maimuța rămase pe gânduri.

— Mare-Înțelept, spuse mai departe dragonul, trebuie să înveți să te stăpânești și să te supui voinței altora, dacă vrei să nu pierzi totul.

— Am înțeles! Mă întorc chiar acum, răspunse Maimuța.

În drum se întâlnește cu Bodhisattva Guan-in.

— Ce faci aici? o întreabă aceasta.

— Inscriptia a dispărut așa că am ieșit de sub munte, spuse Maimuța. Și am devenit discipolul lui Tripitaka. Dar el mi-a spus că nu știu cum să mă port, și atunci l-am părăsit. Acum însă mă duc să-l caut.

— Du-te cât mai degrabă, îi spuse Bodhisattva, și caută să te porți mai bine de data asta.

Când Maimuța se întoarce la Tripitaka, îl găsește stând deznădăjduit pe marginea drumului.

— Ce faci, stăpâne, de stai tot aici pe loc? îl întreabă Maimuța.

— Unde ai fost? îl întreabă Tripitaka. N-am avut inimă să merg mai departe și m-am așezat aici să te aștept.

— M-am dus numai până la dragonul Mării-din-Răsărit să beau o ceașcă cu ceai, spuse Maimuța.

— Uite ce-i, zise Tripitaka, preoții trebuie să aibă în fiecare clipă grijă să spună numai adevărul. Știi prea bine că regele-dragon trăiește foarte departe de-aici spre răsărit și tu n-ai lipsit decât o oră.

— Asta-i un lucru ușor de lămurit, zise Maimuța. Eu cunosc meșteșugul de a sări prin nori. Dintr-un salt fac o sută opt mii de *li*.

— Mi s-a părut, îi spuse Tripitaka, că ai plecat mănioasă pentru că ți-am vorbit cam aspru. Îmi pare bine că te-ai dus să bei o ceașcă cu ceai. Dar poate că ar fi trebuit să-ți aduci aminte că mie nu-mi este cu putință să te însoțesc unde te-ai dus. Nu ți-a trecut prin minte că și eu puteam fi însetat și înfometat?

— Dacă ești într-adevăr însetat, iau o ceașcă și mă duc să-ți aduc.

— Nu-i nevoie, răspunse Tripitaka. Am în boccea niște merinde uscate.

Când Maimuța deschise bocceaua, îi căzură ochii pe ceva sclipitor.

— Haina și potcapul ăsta, le-ai adus cu tine din răsărit? întreabă ea.

— Obişnuiam să le port pe când eram tânăr, răspunse Tripitaka spunând la întâmplare ce-i veni mai întâi în minte. Cine poartă potcapul ăsta poate să spună pe dinafară Scripturile fără să le fi învățat mai înainte. Cine poartă haina asta poate face slujbe religioase fără să le fi învățat mai înainte.

— Stăpâne dragă, lasă-mă să le îmbrac eu, se rugă Maimuța.

— Sigur că da! răspunse Tripitaka.

Maimuța își puse haina și potcapul, iar Tripitaka, prefăcându-se că mănâncă din merindele uscate, murmură încet formula.

— Mă doare capul! țipă Maimuța.

Tripitaka continuă să repete formula, iar Maimuța începu a se rostogoli de durere pe jos, încercând cu deznădejde să rupă panglica de metal a potcapului. Temându-se că va izbuti s-o rupă, Tripitaka se opri o clipă. Durerea încetă numaidecât. Maimuța își pipăi atunci capul și simți potcapul de parcă prinsese rădăcini pe cap. Luă acul și încercă să-l scoată cu el. În zadar însă. Temându-se iarăși că Maimuța va rupe panglica, Tripitaka murmură din nou formula. Maimuța începu iarăși să se zvârcolească și să sară în sus de durere. Se făcu stacojie la față și ochii i se bulbucară, gata să-i iasă din cap. Tripitaka nu putu să mai îndure s-o vadă chinându-se astfel, așa că se opri, iar durerea de cap a Maimuței încetă numaidecât.

— Mi-ai făcut farmece, îi spuse Maimuța.

— N-am făcut niciun farmec, zise Tripitaka. Am repetat doar Scriptura-Panglicii-Strâmte.

— Repet-o încă o dată, îi ceru Maimuța.

Și Tripitaka o repetă, iar pe Maimuța începu s-o doară iarăși capul.

— Oprește-te! Oprește-te! țipă ea. Cum începi, mă doare capul de-mi plesnește. Nu poți spune că nu ești tu pricina.

— Ai s-asculți pe viitor de tot ce-ți voi spune? o întrebă Tripitaka.

— Așa voi face, fără doar și poate, spuse Maimuța.

— Și n-ai să-mi mai dai niciodată prilej de supărare și neliniște?

— N-aș mai îndrăzni, zise Maimuța.

Așa grăi ea, dar în suflet i se ascundeau gânduri ucigașe. Își luă ciomagul și se repezi la Tripitaka, cu intenția limpede de a-l lovi. Speriat, acesta repetă iarăși formula și Maimuța se trânti zvârcolindu-se la pământ, iar ciomagul îi căzu din mână.

— Mă dau bătută! Mă dau bătută! strigă atunci Maimuța.

— E cu puțință să fi atât de rea, încât să vrei să mă lovești? o întrebă Tripitaka.

— N-am să mai fac! N-am să mai fac! răspunse gemând Maimuța. Cum ai ajuns, stăpâne, să știi formula asta?

— M-a învățat o bătrână, pe care am întâlnit-o adineauri, îi spuse Tripitaka.

— Am înțeles! răspunse Maimuța. Știu cine a fost. Bodhisattva Guan-in. Cum de îndrăznește să urzească în felul ăsta împotriva mea? Așteaptă-mă o clipă, până mă duc la Marea-din-Răsărit să-i arăt ce poate ciomagul meu.

— Dacă ea m-a învățat formula, înseamnă că o poate folosi și ea, îi spuse Tripitaka. Ce-o să se întâmple atunci cu tine?

Maimuța înțelese că dreptatea era de partea lui Tripitaka și, ingenunchind, spuse plină de căință:

— Formula asta, maestre, e mai tare ca mine. Îngăduie-mi să merg cu tine în India. N-o să mai ai nevoie s-o spui vreodată. Te voi apăra cu credință până la capăt.

— Atunci, foarte bine, spuse Tripitaka. Ajută-mă să încalec.

Foarte pleoștită, Maimuța adună boccelele și porniră din nou spre apus.

...Și, de nu știți ce s-a întâmplat mai departe, ascultați cele ce vor fi povestite în capitolul următor.

Capitolul XV

Era în toiul iernii. Din miazănoapte bătea un vânt năprasnic. Peste tot, numai gheață. Drumul îi ducea peste coaste abrupte și nesfârșite creste de munți prăpăstioși. Și cum mergeau așa, Tripitaka auzi mugetul unui torent de apă și o întrebă pe Maimuța ce râu ar putea fi.

— Îmi reamintesc, răspunse Maimuța, că pe-aici prin apropiere se află râul Durerea-Vulturului.

O clipă mai târziu, se pomeniră pe neașteptate la malul râului și Tripitaka își opri calul. Priveau în jos spre râu, când deodată se auzi ceva țâsnind din apă și din mijlocul râului ieși un dragon, care apucă țintă spre mal, spintecând apa cu zgomot. Se cățără pe mal și când era cât pe ce să-i înghită, Maimuța îl trase pe Tripitaka de pe cal și, întorcând spatele râului, aruncă repede jos boccelele și-și duse stăpânul sus pe dâmb. Dragonul îi lăsa în pace, dar înghiți calul, cu șa și hățuri cu tot, și apoi se scufundă din nou în râu. După ce îl așeză pe Tripitaka pe o movilă înaltă, Maimuța se întoarse la râu să ia calul și boccelele. Boccelele se mai aflau acolo, dar calul – ia-l de

unde nu-i. Aduse boccelele la locul unde se afla Tripitaka și spuse:

— Dragonul se pare că s-a întors în râu. Singurul necaz este că a speriat calul care a fugit.

— Și cum o să-l găsim acum? întrebă Tripitaka.

— Așteaptă o clipă să-mi arunc o privire primprejur, spuse Maimuța.

Și sărind drept în cer, Maimuța își umbri cu mâna ochii ei de foc și cercetă cu privirile în jos spre toate zărilor. Nicăieri însă nu se vedea urmă de cal. Atunci, coborând de pe nori, zise:

— Nu-l văd nicăieri. Un singur lucru s-a putut deci întâmpla: calul a fost înghițit de dragon.

— Cum poți să crezi așa ceva? se miră Tripitaka. Ar fi trebuit să aibă o gură prea mare, ca să fi putut înghiți cogeamite calul, cu șa și cu hățuri cu tot. Mai degrabă cred că bietul cal a fugit și stă ascuns sub vreo scobitură de munte. Hai, uită-te încă o dată.

— Stăpâne, văd că prețuiești prea puțin puterile mele. Privirea îmi este atât de ascuțită, încât ziua pot vedea tot ce se petrece până la o mie de *li* împrejur. Până la o mie de *li* nici măcar un țânțar nu poate da din aripi fără să nu-l văd. Dar un cal să nu pot vedea?

— Bine, să zicem c-a fost mâncat. Cum o să călătoresc atunci? Mai este încă un drum prea lung, ca să pot merge pe jos, spuse Tripitaka.

Și spunând asta, lacrimile începură să-i curgă șiroaie.

— Nu te mai frământa atât! Prea te gândești mereu numai la greutate, îi zise Maimuța înfuriată că-l vedea iarăși văicărindu-se. Stai puțin aici, că mă duc să-l caut pe ticălos și-am să-l silesc să-mi dea calul înapoi.

— Nu poți face nimic, dacă nu iese din apă, spuse Tripitaka. Iar dacă iese, o să mă mănânce pe mine de data asta.

— Ești nemaipomenit! Nemaipomenit! Începu să tune și să fulgere Maimuța mai mânioasă ca oricând. Îmi spui că ai nevoie de cal ca să poți călători mai departe și, totuși, nu mă lași să-ncerc să-l iau înapoi. În felul ăsta o să rămâi aici pe veci, tot uitându-te la boccele.

Și Maimuța tuna încă și fulgera, când deodată se auzi un glas din cer spunând:

— Maimuță, nu te mânia. Iar tu, preot din țara Tang, nu mai plânge. Noi, zeitățile, suntem aici, trimise de Guan-in ca să te apărăm în timpul cât dragonul va fi căutat.

Auzind glasul, Tripitaka îndată se prosternă.

— Dar ce zeități sunteți voi? întrebă Maimuța. Spune-ți-mi numele, ca să vă trec pe listă.

— Aici, de față, suntem Lu Ting și Lu Dzia, Paznicii-celor-Cinci-Promontorii, apoi Cele-Patru-Străji și Cei-Optsprezece-Ocrotitori-ai-Mănăstirilor, răspunseră zeitățile. Și vă slujim cu rândul.

— Care din voi sunteți de rând în dimineața asta? întrebă Maimuța.

— Lu Dzia, și cu una din Străji, și cu Ocrotitorii. Iar paznicul Cap-de-Aur se află în fiecă clipă, zi și noapte, primprejur.

— Cele care nu sunteți de rând, puteți pleca, le spuse Maimuța. Iar voi, Lu Ting, o Strajă și toți Paznicii, faceți bine și rămâneți aici pe loc să-l păziți pe maestru cât timp mă duc la râu să-l caut pe dragon și să încerc să-l silesc să-mi dea înapoi calul.

Tripitaka, prinzând puțin curaj, se așează jos pe dâmb, rugându-l pe Maimuța să fie cu băgare de seamă.

— Nu te îngrijii de mine! îi zise Maimuța.

Afurisita de Maimuța! Își strânse brâul mantiei de brocart, își suflecă pielea de tigru, luă în mâini ciomagul de fier și, coborând pe malul râului, începu să strige tare:

— Pește blestemat, dă-mi calul înapoi!

Dragonul sta liniștit pe fundul râului și mistuia calul. Dar auzind că cineva îl ocărăște și-i cere prada, îl cuprinse o mânie cumplită și sări din valuri, strigând:

— Cine îndrăznește să facă trăboiul ăsta în preajma locuinței mele?

— Stai pe loc, îi răspunse Maimuța, și dă-mi calul înapoi.

Și zicând acestea, Maimuța își răsuci ciomagul și dădu să-l lovească pe dragon în cap. Dragonul se năpusti însă spre ea cu fălcile căscate și ghearele amenințătoare. Și acolo, pe malul râului, se încinse între ei o luptă înverșunată. Se luptară vreme multă, mutându-se când într-un loc, când într-altul, când mai încoace, când mai încolo, când răsucindu-se pe loc. După un timp, puterea dragonului începu să slăbească și, nemaiputând ține piept, se răsuci o dată repede din coadă și fugi sărind în râu. Maimuța îl ocări și-l batjocori de pe mal în toate felurile, dar dragonul făcea pe surdul în fundul apei. Văzând că nu-l mai poate scoate din apă, Maimuța se întoarse la Tripitaka și-i povesti tot ce încercase să facă.

— Stăpâne, îi spuse ea, l-am batjocorit până ce-a ieșit afară, și ne-am prins la luptă de mai multe ori, dar până la urmă s-a înfricoșat și a dat bir cu fugiții. Acum stă pe fundul râului și nu vrea să mai iasă.

— Suntem oare siguri că el a înghițit calul? zise Tripitaka.

— Cum mai poți pune acest lucru la îndoială? îi răspunse Maimuța. Dacă nu l-ar fi mâncat el, atunci de ce a ieșit din râu și a primit provocarea mea la luptă?

— Bine! Dar acum spune-mi, de ce întâmpini atâtea greutateți cu dragonul? Mai deunăzi, când te-ai luptat cu tigrul, spuneai că poți învinge și dragoni.

La o asemenea zeflemisire, nimeni n-ar fi putut fi mai simțitor ca Maimuța.

— Destul! țipă Maimuța ca și cum cineva i-ar fi tăiat în carne vie. Am să-ți arăt acum care-i mai tare!

Se duse din nou pe malul apei și, cu ajutorul unei vrăji, răscoli apele limpezi ale râului până ce se făcură tulburi ca apele Fluviului-Galben.

Dragonul simți că nu se mai poate sta pe fundul râului.

„Nenorocirile nu vin niciodată singure! gândi el. N-a trecut decât un an de când abia am scăpat cu viață la Scaunul-de-Judecată-al-Cerului, fiind osândit doar la exil, și acum am dat peste monstrul ăsta blestemat, care pare hotărât să mă ucidă.”

Și, cu cât se gândea mai mult, cu atât se mânia mai tare. Până la urmă, se hotărî să nu se dea bătut, sări din valuri și scrâșnind din dinți, strigă țanțoș:

— Ce fel de monstru ești și de unde vii de te încumeți să mă înfrunți?

— Nu te privește de unde vin, îi răspunse Maimuța. Dă-mi înapoi calul, că de nu, o să plătești cu viața.

— Calul tău se află acum în pânțele mele. Și, la urma urmei, ce poți să-mi faci?

— Privește o clipă la ciomagul ăsta, îi zise Maimuța. Dacă nu-mi dai calul înapoi, ai să plătești cu viața!

Și se luă iar la luptă; dar după câteva învârtituri, dragonul, nemaiputând ține piept, se răsuci o dată cu putere, se preschimbă într-un șarpe de apă și se făcu nevăzut în buruieni. Maimuța începu atunci să bată buruienile cu ciomagul, alergând încoace și încolo ca

să-i dea de urmă, dar în zadar. Spumegând de mânie, rosti cu voce tare: Om, formulă tainică de chemare a zeităților locului. Și într-o clipă, acestea se aflau în genunchi în fața ei.

— Întindeți-vă picioarele ca să vă dau câte cinci lovituri de ciomag și să mă ușurez, le zise ea.

— Mare-Înțelept, o implorară zeitățile, îngăduie-ne, rogu-te, să-ți arătăm că n-avem nicio vină. N-am știut că ți-ai ispășit pedeapsa, c-altminteri am fi venit să te întâmpinăm. Te rugăm cu umilință să ne ierți.

— Foarte bine! zise Maimuța. Atunci n-am să vă mai bat. Răspundeți-mi însă la întrebarea: de unde vine dragonul ăsta care-și face mendrele în râul Durerea-Vulturului și de ce a mâncat calul învățătorului meu?

— Mare-Înțelept, răspunseră ele, pe vremuri nu aveai învățător nevrând să te supui nici unei puteri cerești sau pământene. Oare, despre calul cărui învățător este vorba?

— După ce am ajuns la ananghie, din pricina întâmplării aceleia nenorocite din cer, zise Maimuța, a trebuit să ispășesc cinci sute de ani. Acum însă Bodhisattva Guan-in m-a pus în slujba unui preot care merge în India s-aducă Scripturile. Îl însoțeam în călătoria lui, ca discipol, când dragonul i-a mâncat calul.

— Dacă vrei să prinzi dragonul, lucrul cel mai nimerit ar fi s-o rogi pe Bodhisattva să vină să-l înduplece ea, ziseră zeitățile. Până acum nici nu s-a știut de existența vreunui dragon pe-aici. Înseamnă că ea l-a trimis.

Merseră apoi cu toții la Tripitaka și-i împărtășiră planul lor.

— Dar cât timp va dura asta? întrebă Tripitaka. Să nu mor de frig și de foame până vă întoarceți!

În timp ce vorbeau, se auzi din înaltul cerului vocea paznicului Cap-de-Aur spunând:

— Nu-i nevoie să facă nimeni dintre voi un pas. Mă duc eu s-o chem pe Bodhisattva.

— Îți rămân foarte îndatorată, îi răspunse Maimuța. Du-te, rogu-te, numaidecât!

Paznicul se înălță prin nori și o luă drept spre Marea-din-Răsărit. Maimuța rugă zeitățile locale să aibă grijă de maestrul ei, și Străjilor să-i aducă de mâncare, iar ea se întoarse din nou pe malul râului.

Când paznicul Cap-de-Aur ajunse în crângul de bambuși unde

Bodhisattva își avea locuința, aceasta îl întrebă:

— Pentru ce-ai venit?

— Preotul din țara Tang și-a pierdut calul la râul Durerea-Vulturului, zise paznicul. A fost înghițit de un dragon și Marele-Înțelept m-a trimis să-ți cer ajutor.

— Dragonul acesta, zise Guan-in, este fiul regelui-dragon din Marea-de-Apus. Pentru că a dat foc din nebagare de seamă perlelor magice din palat, tatăl lui l-a învinuit de uneltiri împotriva-i și Scaunul-de-Judecată-al-Cerului l-a condamnat la moarte. M-am dus atunci la împăratul Jad și l-am rugat să-i schimbe pedeapsa, dacă dragonul se arată gata să-l ducă pe preotul din țara lui Tang în călătoria spre India. Nu pot pricepe cum a ajuns să-i înghită calul. Am să vin să văd cum stau lucrurile.

Așadar, Bodhisattva coborî de pe jilțul ei de lotuși, își părăsi lăcașul minunat și, călare pe un snop de lumină magică, străbătu Marea-din-Miazăzi. Când ajunsese în dreptul râului Durerea-Vulturului, privi în jos și-o văzu pe Maimuță ocărând furioasă pe mal. Trimise atunci un paznic să-i vestească sosirea. Maimuța săltă în văzduh și începu să țipe la Bodhisattva:

— Grozavă „Învățătoare-a-celor-Șapte-Buddha” și „Întemeietoare-a-Credinței-în-Iertare” mai ești, de urzești în felul ăsta împotriva noastră!

— Grăjdar obraznic! Fund-roșu smintit! o mustră Bodhisattva. După ce că am găsit atât de greu pe cineva care s-aducă Scripturile și i-am cerut să ți se răscumpere păcatele, în loc să-mi mulțumești, așa te porți cu mine?

— Mi-ai tras o mare păcăleală, îi spuse Maimuța. S-ar fi convenit, după ce m-ai lăsat să ies de sub munte, să-mi îngădui să merg și să-mi petrec vremea cum îmi place. În loc de asta, mi-ai dat o mantie de preot și mi-ai cerut să-mi folosesc tot timpul și toată puterea îngrijind de preotul ăsta. Prea bine! Dar, pentru ce i-ai dat pălăria pe care m-a ademenit să o pun pe cap și-acum n-o mai pot scoate? Cum spune o formulă magică, m-apucă niște dureri de cap înfiorătoare.

— O, Maimuță! râse Bodhisattva. Dacă n-ai fi fost ținută în frâu într-un fel sau altul, nu s-ar fi putut face nimic cu tine. De mult te-ai fi apucat iarăși de vechile tale pozne.

— Nu-i frumos să încerci a arunca vina pe mine, zise Maimuța.

Nu înțeleg de ce ai adus aici dragonul ăsta, după ce fusese osândit în cer, și l-ai lăsat să mănânce calul învățătorului. I-ai dat în felul ăsta puțința să-și facă mai departe de cap cu ticăloșiile lui, aici pe pământ. Ar trebui să-ți fie rușine!

— Am rugat într-adins pe împăratul Jad să lase aici dragonul, ca să-l ducă pe stăpânul tău în cale spre India. Niciun cal obișnuit n-ar fi în stare să-l ducă atâta drum.

— Bine, dar uite, acum s-a speriat de mine și stă ascuns. Ce-i de făcut?

Guan-in îl chemă atunci pe paznicul Cap-de-Aur și-i spuse:

— Du-te pe malul râului și strigă: „Ehei, al treilea fiu al regelui-dragon, ieși afară din apă! A venit Bodhisattva!” și el o să iasă numaidecât.

Dragonul sări afară din valurile râului, luând pe dată înfățișare de om.

— Nu știai că acesta este ucenicul celui trimis s-aducă Scripturile? Îl întreabă Guan-in, arătând cu degetul spre Maimuță.

— M-am luptat cu el, Bodhisattva, răspunse tânărul dragon. Iar ieri, fiind înfometat, am mâncat calul învățătorului lui. Numai că nimeni nu mi-a pomenit nimic despre cineva „trimis s-aducă Scripturile”.

— Nu m-ai întrebat deloc de numele meu, de ce dar să ți-l fi spus? se băgă în vorbă Maimuța.

— Bine, dar nu te-am întrebat eu ce fel de monstru ești și de unde vii? răspunse dragonul. Și n-ai țipat tu la mine, spunându-mi: „Nu te privește de unde vin. Dă-mi înapoi calul numaidecât”? Nici măcar n-ai pomenit de cuvântul Tang.

— Va să zică, Maimuței îi place mai mult să se fălească cu puterile ei, decât să spună ce legătură are cu cei de lângă ea, zise atunci Guan-in. Pe viitor, însă, dacă va mai fi întrebată, va trebui să spună deslușit că merge după Scripturi și atunci n-o să mai dea prilej la încurcături.

Bodhisattva se îndreptă apoi spre dragon și-i scoase perla înțelepciunii de sub bărbie⁹⁴. Cu mlădița de salcie în mână, presără peste dragon rouă dulce și, trimitând spre el o suflare magică, îi zise:

⁹⁴ Se credea că dragonul Mării-din-Apus era păstrătorul „perlelor înțelepciunii”, iar fiii lui purtau câte una din aceste perle la gât, ca simbol și aducător de înțelepciune.

— Preschimbă-te!

Și dragonul se preschimbă pe loc într-un cal alb, asemănător întru totul celui mâncat. Apoi Bodhisattva îi atrase luarea-aminte să nu mai meargă pe căi greșite, făgăduindu-i că, după ce își va fi îndeplinit sarcina, i se va da o întruchipare de aur și va căpăta iluminarea. Tânărul dragon se înclină umil și făgădui că va îndeplini cu credință sarcina dată.

Când Bodhisattva dădu să plece, Maimuța se prinse de ea, zicându-i:

— Ce-ai făcut, nu-i de ajuns! Drumul către soare-apune este foarte greu și nu cred că-mi va fi ușor să duc un preot pământean peste toate prăpăstiile și râpele astea. Iar dacă vom mai avea și tot felul de întâlniri primejdioase, ne va fi greu să ne apărăm viața, așa că mai bine mă las păgubașă de orice gând de a căpăta mântuirea și mai departe nu merg.

— Mi se pare ciudat ce spui, zise Bodhisattva. Cândva te dovediseși foarte iscusită în a căuta să ajungi la iluminare. Mă miră că tocmai acum, când ai scăpat de pedeapsa ce ți-a dat-o cerul, arăți atât de puțină bunăvoință să iei asupra-ți puțină trudă. De câte ori te vei afla într-o situație grea, n-ai decât să invoci pământul, și pământul își va împlini minunile lui. La nevoie, voi veni chiar eu să te-ajut. Deocamdată, vino încoace! Iată, te voi înzestra cu încă o putere.

Și Bodhisattva luă câteva frunze din mlădița ei de salcie, pe care le presără pe spinarea Maimuței, zicând:

— Preschimbați-vă!

Și ele se preschimbară pe loc în trei fire de păr magice.

— Acestea, adăugă Bodhisattva, te vor scoate din orice încurcătură, oricât ar fi de grea.

Maimuța mulțumi Bodhisattvei, iar aceasta se îndreptă spre Cerul-de-Miazăzi. Ținând calul, Maimuța se duse la Tripitaka, spunându-i:

— Stăpâne, iată avem un cal!

— Arată mult mai bine ca celălalt, zise Tripitaka. Cum de-ai făcut rost de el?

— Dar ce-ai făcut în tot timpul ăsta? Ai dormit? se minună Maimuța. Paznicul Cap-de-Aur a adus-o aici pe Guan-in, care a preschimbat dragonul, făcându-l să aibă chipul leit al calului nostru.

Ce-i lipsește sunt doar frâiele și șaua.

— Și unde-i Bodhisattva? Întrebă Tripitaka foarte mirat. Aș vrea să-i mulțumesc.

— Acum e prea târziu! A și trecut de Marea-din-Miazăzi.

Tripitaka arse totuși tămâie și se prosternă spre miazăzi. Apoi o ajută pe Maimuța s-adune boccelele și porniră la drum.

— N-o să fie prea ușor să călăresc pe-un cal fără șa și fără frâie, zise Tripitaka. Bine ar fi să găsim o luntre ca să trecem pe partea cealaltă a râului, unde să încercăm să găsim o șa și frâie.

— Asta nu-i cu puțință, răspunse Maimuța. Cum o să găsim luntre într-un ținut atât de sălbatic și pustiu? Calul ăsta, însă, e de aici și nu se poate să nu știe să meargă prin apă. Suie-te, dar, pe spatele lui și lasă-l să te ducă dincolo.

Coborâră astfel pe malul râului, Tripitaka călare și Maimuța pe jos, cu boccelele în mână, când deodată din susul râului apărură un pescar bătrân, mânând o plută veche și șubredă. Maimuța îi făcu semn cu mâna și-i strigă:

— Venim din răsărit și mergem s-aducem Scripturile. Învățătorul meu nu știe cum să treacă dincolo și te roagă să-l duci cu pluta.

Pescarul împinse repede pluta spre ei, iar Maimuța îi îndemnă pe Tripitaka să descalece. Îl ajută apoi să urce pe plută, după care aduse și boccelele și calul, și bătrânul pescar îi trecu repede cu pluta dincolo.

Ajunși pe malul celălalt, Tripitaka îi spuse Maimuței să caute în boccea bani mărunți ca să-i plătească pescarului. Dar acesta împinse pluta repede în largul apei, spunând că nu primește bani. Tripitaka nu se simțea liniștit în sinea lui, dar neavând altceva ce să facă, împreună palmele și mulțumi.

— Nu te mai frământa și pentru asta, îi zise Maimuța. N-ai văzut cine-i pescarul? Este zeitatea râului, care nici n-a venit măcar la timp să ne treacă râul. Era cât pe-acum să-i trag o mamă de bătaie, ca să-i fie învățătură de minte. Mai curând să fie mulțumit că l-am lăsat să plece. Nu-i dar de mirare că n-a îndrăznit să mai primească și bani.

Dar Tripitaka nu știa dacă trebuie ori nu să creadă povestea asta. Se urcă iarăși pe cal și porni mai departe, în urma Maimuței, pe drumul spre soare-apune.

...Și, de nu știți pe unde au mai călătorit, ascultați cele povestite în

capitolul următor.

Capitolul XVI

Timp de mai multe zile, drumul îi duse printr-un ținut foarte sălbatic. Într-una din zile, către seară, zăriră departe un pâlc de case.

— Pare-mi-se, zise Tripitaka către Maimuța, că acolo departe se vede o gospodărie. Nu crezi c-ar fi bine să încercăm să poposim peste noapte acolo?

— Lasă-mă să mă duc s-arunc o privire și să văd dacă semnele sunt bune sau rele, zise Maimuța. Abia după aceea vom hotărî.

Așa și făcu. Curând se întoarse spunând:

— Putem merge. Sunt sigură că-s oameni buni acolo.

Tripitaka mână calul degrabă și în curând ajunseră la o poartă care dădea spre o potecă, din dosul căreia venea un flăcău legat cu o basma de bumbac în jurul capului, îmbrăcat într-o haină albastră și cu o umbrelă în mână, iar în spate cu o legătură. Mergea grăbit, având aerul de-a nu voi să intre în vorbă.

— Încotro mergi? îl întreabă Maimuța oprindu-l. Aș vrea să te întreb ceva. Cum se numește locul ăsta?

Omul încercă s-o împingă din cale, bombănind:

— Ce, nu mai e nimeni în casă ca să întrebi, de mă ții pe mine din drum?

— Nu fi urâcios, îi zise Maimuța râzând. Ce-o să pățești dacă-mi spui numele locului ăstuia? Mai bine spune-ne, și s-ar putea să-ți fim și noi de folos cu ceva.

Văzând că nu se poate trece mai departe, pentru că Maimuța îl prinsese strâns de mână și nu-i da pas, omul începu să dea din picioare furios.

— Cum să nu-mi ies din fire? țipă el. Abia adineauri am fost ocărât de stăpânul casei, iar acum dau peste acest nenorocit de cap chel⁹⁵ și trebuie să-i înghit obraznicia!

— Dacă nu ești îndeajuns de isteț ca să te poți descotorosi de mine

⁹⁵ După rînduiala budistă, Maimuța era rasă în cap.

– lucru de care tare mă îndoiesc – îi zise Maimuța, atunci aici ai să rămâi.

Și deși omul se răsucea în toate felurile, era în zadar. Se simțea prins ca într-un clește de fier. În timpul luptei îi căzu legătura din jurul capului și îi scăpă și umbrela. Începu să dea în Maimuța cu amândoi pumnii, dar deși aceasta avea într-o mână boccelele, cu cealaltă îl ținea strâns pe flăcău.

– Ascultă, Maimuța, zise Tripitaka, mi se pare că vine cineva dintr-acolo. N-ar fi bine să dai drumul flăcăului și să-l întrebi pe cel care vine?

– Învățătorule, zise Maimuța, nu-ți dai seama ce spui. Nu-i bine să întrebăm pe altul. Asta-i singurul om de la care putem afla ce dorim.

Până la urmă, văzând că n-are cum să scape, flăcăul spuse:

– Aici este gospodăria bătrânului Kao. Cei mai mulți dintre cei care locuiesc și lucrează aici poartă numele de Kao, și pentru aceasta întreg locui se numește Kao. Acum, lasă-mă să plec!

– Arăți ca cineva care a pornit într-o călătorie mai lungă, zise Maimuța. Spune-mi unde mergi și cu ce treabă, și-apoi am să te las să pleci.

– Mă numesc Kao Tsai, zise flăcăul. Bătrânul Kao are o fată nemăritată, în vârstă de 20 de ani. Acum vreo trei ani, a fost răpită de-un monstru care a făcut-o nevasta lui și trăiesc de atunci aici în gospodărie. Bătrânul Kao nu privește cu ochi buni treaba asta. „Să ai de ginere un monstru, spune el, nu poate să placă nimănui. Mai întâi, nu-ncape vorbă, e o rușine pentru casă. Și-apoi e destul de neplăcut să nu te poți bucura de legăturile dintre două familii.” A făcut tot ce i-a stat în putință ca să izgonească monstrul, dar totul a fost în zadar; până la urmă, monstrul a luat fata și a închis-o în șopronul acela din spatele casei, unde stă de șase luni și nimeni din familie n-a mai putut de atunci s-o vadă. Bătrânul Kao mi-a dat câteva monezi de argint ca să-i găsesc un exorcist⁹⁶, și am pierdut multă vreme tot căutând să găsesc pe vreunul primprejur. Am izbutit în cele din urmă să dau de trei-patru dintre ei, dar care s-au dovedit a fi preoți caterisiți ori niște bieți taoiști mucegăiți,

⁹⁶ Persoană făcând parte din ordinul preoțesc, considerată a avea puterea de a izgoni demonii prin vrăji și rugăciuni.

neputincioși să se măsoare c-un monstru ca ăsta. Adineauri chiar, Kao mi-a tras o săpuneală strașnică și m-a învinuit că fac treabă de mântuială. Mi-a dat alte cinci monezi de argint ca să-mi ajungă pe drum și mi-a poruncit să tot caut până ce-o-i găsi un exorcist destoinic. Și m-aș fi dus să caut, dacă n-aș fi dat peste nemernicul ăsta care nu mă lasă să trec. Asta-i! M-ai silit să-ți spun cum stau lucrurile și-acum lasă-mă să plec.

— Și ai făcut cum nu se poate mai bine, îi spuse Maimuța. Păi, tocmai asta-i meseria mea. N-ai nevoie să faci niciun pas mai departe și nici să mai cheltuiești din arginții tăi. Eu nu sunt nici preot caterisit, nici taoist mucegăit. Mă pricep cu adevărat cum să prind monștri. Sau, cum spune o vorbă: „Ți-ai vindecat urciorul de la ochi în drum spre vraci”. Te rog să te duci la stăpânul casei și să-i spui că a sosit un preot cu ucenicul său, care merg s-aducă Scripturile din India și că ei pot înfrânge orice monstru.

— Nădăjduiesc că spui adevărul, zise flăcăul. Dacă n-o să izbutiți, o să mă băgați într-o mare dandana.

— Te încredințez că n-o să fi dezamăgit, răspunse Maimuța. Așadar, grăbește-te și du-ne înăuntru.

Nemaiavând ce să zică, flăcăul își ridică de jos legătura și se întoarse în casă.

— Măi, nemernicule, răcni la el bătrânul Kao, pentru ce te-ai întors?

Dar de îndată ce auzi cele istorisite de flăcău, își puse veșmintele cele mai bune și ieși în întâmpinarea oaspeților, zâmbindu-le cu prietenie. Tripitaka îi răspunse la salut, însă Maimuța nu se înclină și nici nu spuse vreo vorbă. Bătrânul o măsură cu privirile din creștet până-n tălpi și, neștiind ce să facă, nu-i spuse nimic. Dar Maimuța îl întrebă:

— Dar eu? Mie nu-mi dai binețe?

— Nu mi-e de-ajuns să am un monstru în casă ca ginere, bombăni bătrânul. Acum mai îmi aduceți și creatura asta fioroasă să mă insulte?

— Se vede că ai deprins prea puțină înțelepciune din viață, zise Maimuța. Dacă judeci oamenii după înfățișare, ai să te înșeli întotdeauna. Nu arăt prea grozav, așa-i. Dar am puteri mari, și dacă ai necazuri în casă cu diavoli și monștri, apoi asta-i o treabă în care îți pot fi de mare folos. Am de gând să-ți aduc fiica înapoi, așa că ai

face bine să nu mai trăncănești pe seama înfățișării mele.

Bătrânul Kao începu să tremure de frică, dar până la urmă izbuti să-și vină puțin în fire și să-i poftească în casă pe-amândoi. Fără să mai ceară voie, Maimuța duse calul în ogradă și-l priponi de-un stâlp. Apoi apucă un scaun care abia se mai ținea pe picioare și-i spuse lui Tripitaka să se așeze, după care-și luă și ea un scaun, alături de Tripitaka.

— Preotul cel mititel se pricepe cum să facă pentru ca să se simtă ca la el acasă, spuse bătrânul Kao.

— Asta nu înseamnă nimic, zise Maimuța. Ține-mă aici câteva luni, și ai să vezi atunci cum mă pricep de bine să mă simt cu adevărat ca la mine acasă!

— Prea bine nu-ți înțeleg gândul, zise bătrânul. Vreți doar să poposiți aici o noapte, sau să izgoniți monstrul din casă?

— Am venit doar pentru o noapte, răspunse Maimuța, dar dacă sunt pe-aici monștri, nu mă dau în lături să mă răfuiesc cu ei, așa, ca să-mi trec vremea. Dar mai întâi aș vrea să știu câți sunt?

— Cerule! izbucni bătrânul. Nu-i destul unul singur, ginerele ăsta al meu, ca să otrăvească viața în casă?

— Spune-mi tot ce știi despre el, de la început, zise Maimuța. Dacă-mi pot da seama la ce se pricepe, știu cum să mă răfuiesc cu el.

— Niciodată înainte n-am fost tulburați aici de spirite, diavoli sau monștri, începu să povestească bătrânul. Din păcate, n-am avut niciun fiu, ci doar trei fete. Cea mare se numește Orhidee-Înmiresmată, a doua este Orhidee-de-Jad, iar mezina Orhidee-Albastră. Cele două mai mari au fost logodite încă din copilărie cu feciorii unor familii din vecinătate. Pe cea mică ne-am gândit s-o mărităm cu cineva care să vină să locuiască aici, împreună cu noi, ca să ne fie sprijin la bătrânețe. Acum vreo trei ani s-a înfățișat un tânăr bine făcut, care ne-a spus că vine din Fuling și că numele său de familie este Rătanu. Ne-a mai spus că n-are părinți și nici frați sau surori și că i-ar place să intre într-o familie, ca ginere, în schimbul treburilor pe care le-ar face prin jurul casei. Cum tocmai așa ceva doream și noi, l-am primit. Trebuie să mărturisesc că era de o rară hărnicie. Împingea singur plugul și nu a folosit niciodată vreun bou; iar recolta o strângea fără să aibă nevoie de cosor, sau măcar de-o simplă coadă de cosor. Câtva timp am fost foarte mulțumiți, afară doar că înfățișarea lui începuse să se schimbe

într-un chip tare ciudat.

— Cum adică? întrebă Maimuța.

— Când a venit, spuse bătrânul, arăta grăsuliu și negricios. Puțin mai târziu însă, nasul a început să-i semene cu râțul unui porc, urechile să i se lungească tot mai mult, iar pe ceafă să-i crească păr. Într-un cuvânt, a început s-arate tot mai mult a porc. Mânca cu o poftă nemaipomenită – la prânz, patru și cinci *dzin-i* de orez, iar dimineața înfuleca peste o sută de pâinișoare. Nu făcea nazuri nici la fructe și zarzavaturi și, dacă mai adaug și vinul pe care-l bea, pot spune că în șase luni a mâncat și-a băut tot ce-aveam în casă și în gospodărie.

— Bine, dar oricine muncește greu ca el are nevoie de hrană multă, spuse Tripitaka.

— Dacă ar fi numai necazul ăsta cu hrana, urmă bătrânul, n-ar fi chiar așa de rău. Dar a început să-i sperie pe toți cei de primprejur, iscând vânturi magice, dispărând și reapărând pe neașteptate, făcând să zboare pietre prin aer și multe alte năzdrăvăanii de felul ăsta. Mai rău decât orice este faptul că a închis-o pe Orhidee-Albastră în șopronul din spatele casei și, iacă, sunt șase luni de zile de când n-am mai văzut-o. Nici măcar nu știu dacă mai trăiește sau a murit. Trebuie să fie fără îndoială un căpcăun, și asta-i pricina pentru care vrem să găsim un exorcist.

— Liniștește-te, zise Maimuța. Chiar în noaptea asta îl voi prinde și-l voi sili să iscălească o hârtie cum că-ți înapoiază fata.

— Lucrul cel mai de seamă este să-l prinzi, spuse bătrânul Kao. Hârțiile n-au prea mare însemnătate.

— O să fie foarte ușor. În scara asta, îndată ce se va lăsa întunericul, toată treaba se va fi terminat.

— Ce arme îți trebuie și câți oameni de ajutor? întrebă Kao. Să facem toate pregătirile.

— Eu sunt de pe acum înarmat, răspuse Maimuța.

— După câte văd, dumneata și învățătorul dumitale aveți un singur toiag de preot, spuse bătrânul Kao. N-o să vă fie de prea mare folos împotriva unui diavol ca ăsta.

Maimuța își luă atunci acul de brodat de după ureche și-l preschimbă într-un uriaș drug de fier. După aceea îl întrebă pe Kao:

— Acum ești mulțumit? Mă îndoiesc că în casa ta s-ar putea găsi o asemenea armă.

— Dar oameni de ajutor? întrebă bătrânul.

— N-am nevoie de ajutor, răspunse Maimuța. Tot ce-ți cer este ca o persoană onorabilă și mai în vârstă să țină de urât învățătorului meu.

Bătrânul Kao chemă atunci mai mulți prieteni și neamuri onorabile. După ce Maimuța îi măsură din cap până-n picioare, îi spuse lui Tripitaka:

— Stai aici liniștit și n-avea nicio grijă. Eu plec să duc treaba la bun sfârșit.

Apoi își luă drugul cu ea și spuse bătrânului Kao:

— Du-mă până la șopronul din spatele casei. Vreau s-arunc o privire în locuința monstrului.

Când ajunseră la ușă, Maimuța îi spuse:

— Acum, dă-mi cheia!

— Nu prea te gândești când vorbești, răspunse bătrânul. Dacă tot ce ne lipsea era o cheie, crezi c-am mai fi avut nevoie de tine?

— De ce-ai mai trăit atâta pe lumea asta, dacă nu-ți poți da seama nici măcar de-o glumă când o auzi? îi zise Maimuța râzând.

Se duse apoi la ușa șopronului și dintr-o singură lovitură de drug o dărmă la pământ. Înăuntru era întuneric beznă.

— Cheamă-ți fata și vezi dacă-i acolo! zise Maimuța.

Bătrânul prinse curaj și strigă:

— A treia fiică!

Fata recunoscă îndată glasul tatălui său și răspunse cu glas stins:

— Da, tată, aici sunt!

Maimuța privi prin întuneric cu ochii ei de oțel și ceea ce văzu era cu adevărat vrednic de milă. Cu obrajii nespălați și părul încâlcit, cu buzele galbene, firavă și tremurând de frică, fata veni cu pași șovăitori spre tatăl ei și izbucni în plâns.

— Nu mai plânge și spune-ne mai bine unde ți-e monstrul, îi zise Maimuța.

— Nu știu, răspunse fata. De câțva timp pleacă în revărsatul zorilor și se întoarce pe-nserate. Așa că nu știu unde-i. A aflat că umbli să găsești pe cineva care să-l descânte și de aceea stă departe de casă tot timpul zilei.

— M-am lămurit. Orice vorbă-i de prisos, zise Maimuța. Bătrâne, ia-ți acasă copila și liniștește-o. Eu rămân s-aștept monstrul aici. Dacă nu se întoarce, n-am nicio vină. Dar dacă vine, îți voi curma

necazul din rădăcini.

Rămasă singură, Maimuța se folosi de arta ei magică și se preschimbă, luând chipul Orhideei-Albastre; apoi, se așază în pat s-aștepte întoarcerea monstrului. Deodată se iscă un vârtej de țărână; prin aer zburau pietre și prundiș. Când vârtejul se potoli, iată că apăru un monstru cu o înfățișare înfricoșătoare. Obrajii îi erau negricioși și acoperiți cu păr scurt; avea un râț ca de porc și urechile lungi. Era îmbrăcat c-o haină de bumbac, nici verde nici albastră, iar în jurul capului era legat cu o basma bălțată.

„Vasăzică, ăsta el” își zise în sinea ei Maimuța.

Afurisita de Maimuță! Nu ieși în întâmpinarea monstrului și nici nu-l întrebă ce mai face, ci rămase în pat, gemând ca și când ar fi fost bolnavă. Monstrul nu bănuie nimic, veni spre pat, o prinse în brațe și încercă s-o sărute.

„Cu bătrâna Maimuță să nu-mi umbli cu de-alde-astea”, răsă în gând Maimuța și-i dădu monstrului o lovitură strașnică peste bot, încât acesta se duse învărtindu-se.

— Draga mea, îi zise monstrul după ce-și mai veni în fire, dar de ce ești astăzi așa de supărată pe mine? Pentru că am întârziat prea mult?

— Nu sunt supărată, îi răspunse Maimuța.

— Atunci, dacă nu ești supărată de ce m-alungi?

— Pentru că ai încercat să mă săruți într-un fel care nu mi-a plăcut. Puteai să-ți dai seama că azi nu mă simt bine, de vreme ce-ai văzut că n-am venit la ușă să-ți ies în cale. Dezbracă-te și bagă-te-n pat.

Nebănuind încă nimic, monstrul începu să se dezbrace. În timpul ăsta, Maimuța se furișă din pat și se așază pe scrin. Monstrul se culcă și începu să caute peste tot prin pat, dar nu-și găsi mireasa nicăieri.

— Unde ești, dragă? o chemă el. Dezbracă-te și vino în pat.

— Dormi acolo, îi zise Maimuța. Vin și eu după ce-mi termin treburile.

Deodată Maimuța începu să ofteze și să se vaiete în șoaptă:

— Oare, a trăit vreodată pe lume o ființă atât de nefericită ca mine?

— Ce tot bombăni acolo? întrebă monstrul. Recunosc că de când am venit aici v-am cam golit cămărilor de mâncare și băutură. Dar eu

cât am muncit am dobândit mai mult decât mi s-a dat. N-am curățit eu pământul de cioturi și-am secat băltoacele, n-am cărat eu cărămizi și olane și-am ridicat ziduri, n-am arat eu câmpul și-am semănat grâu și n-am făcut eu tot felul de alte nemaivăzute îmbunătățiri în gospodărie? Ai veșminte frumoase și mănânci tot ce vrei. Atunci, ce înseamnă vorba asta copilăroasă și fără rost că ești nefericită?

— Nu asta-i pricina, îi răspunse Maimuța. Azi au venit părinții mei și mi-au făcut un tărăboi groaznic, prin zidul care ne desparte de ei.

— Ce fel de tărăboi ți-au făcut? întrebă monstrul.

— Nu le place să te mai aibă ca ginere, îi răspunse Maimuța. Au spus că ți s-a pocit chipul, că ei nu știu cine ți-e tată și că nu-ți cunosc neamurile. Spun că nimeni nu știe când și unde pleci și de unde vii, și că nu e bine pentru faima casei noastre să nu-ți cunoaștem numele și nici să nu știm altceva despre tine. Pentru asta sunt nefericită.

— Ce însemnătate are înfățișarea mea? spuse monstrul. Ei au nevoie în gospodărie de un om voinic și în privința asta n-au ce spune împotriva mea. Și dacă părinții tăi nutresc asemenea gânduri rele despre mine, de ce m-au primit? Cât despre cine sunt, nu-i nicio taină. Vin din Peștera-Scării-spre-Nori din Fuling și, pentru că aduc puțin a porc, mi se zice Râtanu, sau Păr-de-Porc. Pe viitor, când te vor mai întreba, așa să le spui.

„E tare încrezător monstrul! își spunea în sinea ei Maimuța. Nu-i nevoie să-l chinuiești ca să ți se mărturisească. Acum știm de unde vine și cine este. Mai rămâne să punem mâna pe el.”

Apoi spuse monstrului:

— Ei caută un exorcist ca să te-alunge.

— Vino mai bine să te culci și nu te mai necăji, zise Râtanu. Nu sunt eu destul de puternic ca să pun pe fugă cu grebla mea cu nouă colți pe orice exorcist, preot sau oricine ar fi el? Chiar dacă bătrânul ar izbuti cu rugăciunile lui s-aducă pe Mai-Marele-Diavolilor din cel de-al nouălea cer, tot n-ar face nimic, pentru că mi-e prieten vechi și n-ar face ceva împotriva mea.

— O, a făcut mai mult decât spui, zise Maimuța. L-a chemat pe Marele-înțelept, acela care acum cinci sute de ani a făcut un mare tărăboi în cer.

— Apoi, dacă-i așa, o șterg zise Râtanu. În noaptea asta n-o să ne mai drăgostim.

— Dar de ce să pleci? întrebă Maimuța.

— Păi tu nu știi nimic! îi răspunse Râtanu. Insul ăla e grozav de puternic și nu știu dacă mă pot măsura cu el. Mi-e teamă să nu-mi pierd faima.

Se îmbracă deci în grabă, deschise ușa și ieși. Maimuța însă se luă după el, îl înșfăcă bine, făcu o pasă magică și se preschimbă, luându-și înfățișarea adevărată.

— Ia uită-te la mine, îi strigă Maimuța, și-ai să vezi dacă nu sunt chiar Marele-înțelept!

Când Râtanu se întoarse și dădu cu ochii de Maimuță, cu dinții ei mărunți și ascuțiți, cu gura mijită, cu ochii de foc și de oțel, cu fruntea teșită și cu obrajii păroși, arătând ca un adevărat demon al trăsnetului pentru oricine ar fi văzut-o, se sperie atât de tare, încât brațele îi căzură moi pe lângă trup și picioarele i se îndoiră. Scoase un țipăt, se smulse și, lăsându-și o parte din veșminte în mâinile Maimuței, se duse ca un vârtej. Maimuța se luă după el învârtind drugul de fier, dar Râtanu se îndreptase în goană spre peștera de unde venise într-o clipă însă Maimuța îi ajunsese din urmă și-i strigă:

— Încotro fugi? Chiar dacă te vei sui la cer, eu tot te voi urmări până-n vârful Stelei-Polare, iar de-i coborî sub pământ, te voi urmări până în cel mai adânc străfund al Iadului!

...Și, dacă nu știți până unde l-a urmărit și care dintre ei a învins, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XVII

Monstrul a tot fugit, urmărit de Maimuță, până ce au ajuns în fața unui munte înalt. Aici, dispăru deodată într-o peșteră și, după puțin timp, ieși învârtind amenințător o greblă cu nouă colți. Lupta începu pe dată și se bătură toată noaptea, de la a doua strajă până la revărsatul zorilor. De la un timp monstrul nu mai putu ține piept și o zbughi în peșteră, zăvorând ușa după el. Ajungând în fața ușii, Maimuța citi pe-o stâncă inscripția: „Peștera-Scării-spre-Nord”. Cum monstrul nu da semne să mai iasă afară și se luminase de ziuă

de-a binelea, își zise în sinea ei:

„Învățătorul meu se întreabă acum firește, ce s-o fi întâmplat cu mine. Ar fi mai bine să mă duc să-i dau de veste și apoi să mă întorc să prind monstrul.”

Și, astfel, pășind din nor în nor, se întoarse la gospodăria lui Kao. Aici, îl găsi pe Tripitaka stând de vorbă cu bătrânul Kao. Nu dormiseră toată noaptea. Se întrebau tocmai de ce nu s-o fi întors Maimuța, când iată că Maimuța coborî în curte și apăru pe neașteptate în fața lor, zicând:

— Iată-mă-s, învățătorule!

Bătrânii se plecară adânc în fața ei și, crezând că-și îndeplinise sarcina, îi mulțumiră pentru osteneală.

— Cred c-a trebuit să străbați drum lung până ce-ai ajuns să prinzi monstrul, îi zise Tripitaka.

— Învățătorule, răspunse Maimuța, monstrul nu este duh rău și nici spiriduș de rând. Am recunoscut în el pe un fost locuitor al cerului, care a avut sub porunca lui toate viciile apelor. A fost alungat pe pământ din pricină că o îndrăgise pe fiica zeiței Lunii și, cu toate că pe pământ s-a reîncarnat într-un trup asemănător unui porc, și-a păstrat toate puterile magice de mai înainte. L-am urmărit până la peștera lui din munte, de unde a ieșit cu o greblă cu nouă colți și ne-am luptat toată noaptea. În revărsatul zorilor a părăsit lupta și s-a zăvorât în peșteră. Am vrut să sparg ușa și să-l silesc să se lupte până la sfârșit, dar mi-a fost teamă că ești îngrijorat de soarta mea și am socotit că-i mai bine să mă întorc și să-ți spun ce-am făcut.

— Sfinția-ta, grăi bătrânul Kao, mi-e teamă că treaba asta nu ne va fi de prea mare folos. Bine, l-ai gonit acum, dar după ce veți pleca, se va întoarce iarăși. Și-atunci, ce ne vom face? De aceea, te rugăm din nou: prinde-l. Este singura cale de a putea curma din rădăcină necazul nostru. O să am grijă să nu-ți pară rău de osteneala ce-ți vei da. O să-ți dăruim jumătate din ce stăpânim – pământ și tot ce-i pe el. Dacă vrei, prietenii și neamurile mele îți vor da un înscris care va întări spusele mele. Și vei merita această răsplată, dacă vei izbuti să îndepărtezi rușinea asta de pe casa noastră.

— Cred că lucrurile nu stau chiar așa, răspunse Maimuța. Monstrul mărturisește și el că are o mare poftă de mâncare; dar pentru asta a muncit mult și cu folos. Toate îmbunătățirile aduse în

gospodărie în ultima vreme sunt rodul muncii lui. El zice, aşadar, că i s-a convenit cu prisosinţă ce a mâncat şi a băut, şi nu înţelege de ce eşti atât de dornic să scapi de el. În afară de asta, el este o divinitate din cer, cu toate că a fost osândit să trăiască pe pământ. Îţi ajută foarte mult în gospodărie şi, după cât mi-am putut da seama, n-a făcut niciun rău fiicei tale.

— Se prea poate să nu-i fi făcut rău, zise bătrânul Kao, dar, trebuie să spun încă o dată: traiul lui aici este cu totul dăunător renumelui nostru. Oriunde merg, aud spunându-se: „Bătrânul Kao şi-a luat ca ginere un monstru”. Ce poţi să-mi răspunzi la asta?

— Ascultă, vorbi atunci Tripitaka întorcându-se spre Maimuţa, nu crezi c-ar fi bine să te duci să te mai lupti o dată cu el şi să încerci să limpezeşti pentru totdeauna lucrurile?

— La drept vorbind, până acum mai mult m-am jucat cu el, ca să-mi pot da seama cum ar fi într-o luptă adevărată. Dar, de data asta, o să-l prind şi vi-l aduc să-l vedeţi. Fiţi pe pace! Până atunci, strigă Maimuţa către bătrânul Kao, ai grijă de învăţătorul meu. Am plecat!

Şi spunând acestea, se făcu nevăzută urcându-se deasupra norilor. În curând ajunse la peşteră. Dintr-o singură lovitură de ciomag făcu ţandări uşa şi, proptindu-se la intrare, strigă:

— Măi, bătăran nenorocit, ieşi afară şi te luptă cu bătrâna Maimuţa.

Râtanu se afla înăuntru şi dormea adânc, sforăind puternic. Dar, auzind că i se sparge uşa şi i se spune „bătăran nenorocit”, se înfurie aşa de tare că înşfăcă grebla şi, treaz de-a binelea, se repezi afară, strigând:

— Mă, grăjdar nenorocit, dacă a existat vreodată un nemernic, apoi acela eşti tu! Ce trebuie să-ţi fac c-ai venit şi mi-ai spart uşa? Du-te şi uită-te în Cartea-Legii. Ai să vezi acolo că „cine pătrunde într-o locuinţă spărgând uşa” făptuieşte una dintre cele mai mari nelegiuiri.

— Ascultă, prostule, îi răspunse Maimuţa, n-am avut motiv întemeiat să-ţi sparg uşa? Nu uita c-ai pus mâna pe-o fată cinstită şi ai trăit cu ea fără s-o fi peţit, sau să fi trimis martori şi nici darurile convenite la ceremonie: rochie roşie, ceai şi vin. Îţi dai seama că se taie capul pentru vini mult mai uşoare?

— Sfârşeşte cu prostia asta şi ia seama mai bine la grebla

bătrânului Râtanu, zise monstrul.

Dădu să lovească Maimuța, dar aceasta se feri, strigându-i:

— Bănuiesc că-i grebla cu care lucrai în gospodărie. Cum îți închipui c-o să-mi fie frică de ea?

— Te-nșeli amarnic, spuse Râtanu. Grebla asta mi-a fost dăruită chiar de împăratul Jad.

— Minți! strigă Maimuța. Uite, lovește-mă în cap. Izbește cât vrei de tare și-o să vedem!

Râtanu ridică grebla și-o repezi în capul Maimuței cu-atâta putere, că scăpărară scânteii. Dar nu-i făcu nici măcar o vânătaie sau o zgârietură. Râtanu rămase buimac și mâinile îi căzură moi în laturi.

— Ce cap! strigă el uimit.

— Și trebuie să mai afli și altceva despre mine, zise Maimuța. După războiul pe care l-am făcut în cer, când am fost prinsă de Er-lang, toate zeitățile m-au izbit cu securile, m-au ciocănit cu maiurile, m-au crestat cu săbiile, mi-au pus foc și au aruncat cu trăsnete în mine, dar niciun fir de păr de pe trupul meu nu s-a clintit. Lao Dzî m-a băgat în cuptorul lui de alchimist și m-a ars la foc sacru. Dar urmarea a fost că ochii mi s-au făcut de foc, iar capul și grumazul mi s-au întărit ca oțelul. Dacă nu crezi, mai încearcă o dată și ai să vezi că nu mă poți nici măcar scrijeli.

— Mi-aduc aminte, zise Râtanu, că înainte să fi făcut războiul ăla din cer, trăiai în Peștera-Perdelei-de-Apă. În ultimul timp n-am mai auzit însă nimic despre tine. Cum de-ai ajuns aici? Ți-a cerut, oare, tatăl nevastei mele să vii să te bați cu mine?

— Nici pomeneală! răspunse Maimuța. Am fost convertită, iar acum sunt preot și însoțesc pe un pelerin chinez, pe nume Tripitaka, trimis de împărat s-aducă Scripturile din India. S-a întâmplat ca în drumul nostru să trecem pe lângă gospodăria bătrânului Kao și să-i cerem găzduire pentru o noapte. Dându-ne în vorbă de una de alta, Kao ne-a rugat să-i eliberăm fata. Pentru asta am venit după tine, bătăran nenorocit!

Cum auzi acestea, lui Râtanu îi căzu greblă din mână și-abia ținându-și răsuflarea, spuse:

— Unde se află pelerinul ăsta? Du-mă la el!

— Dar de ce vrei să-l vezi? întrebă Maimuța.

— Ce, nu știi? Și eu am fost convertit. M-a convertit Bodhisattva

Guan-in și m-a pus să mă pregătesc prin post și rugăciune, ca să însoțesc pe un pelerin care merge în India să aducă Scripturile. Mi-a făgăduit că după aceea voi căpăta iluminarea. Toate astea s-au petrecut acum câțiva ani și de-atunci n-am mai avut nicio știre despre pelerinul ăsta. Dacă ești ucenicul lui, de ce oare n-ai spus nimic despre Scripturi? De ce mi-ai căutat nod în papură, ca să te bați cu mine și să mă batjocorești chiar în fața ușii mele?

— Cred c-ai născocit toate astea numai ca s-o poți șterge zise Maimuța. Dacă-i adevărat că vrei să-mi însoțești învățătorul în India, atunci jură în fața cerului că spui adevărul. După asta, te voi duce la el.

Prea-cuviosul Râtanu-Opt-Porunci se aruncă în genunchi și, ba prosternându-se, ba înălțând brațele spre cer, spuse cu glas tare:

— Jur în fața lui Buddha, lăudat fie-i numele, că spun adevărul; iar de nu, să fiu osândit încă o dată de Scaunul-de-Judecată-al-Cerului și tăiat în zece mii de bucăți.

Maimuța, auzindu-i jurământul atât de solemn, îi spuse:

— Foarte bine! Atunci, ia o torță și arde-ți până la pământ bârlogul. După asta, o să te iau cu mine.

Râtanu adună câțiva mărăcini, aprinse un foc și prefăcu îndată peștera în tăciuni.

— Acum, cred că nu mai ai nimic împotriva mea, zise el. Ia-mă cu tine.

— Fă bine și dă-mi grebla, îi spuse Maimuța.

Și, după ce i se înmâna grebla, Maimuța își smulse un fir de păr, trimise asupra lui un suflu magic și-l preschimbă într-o frânghie de cânepă împletită în trei. Râtanu își duse mâinile la spate și se lăsă legat. După aceea, Maimuța îl apucă de ureche și-l trase după ea, strigându-i:

— Grăbește-te! Hai, grăbește-te!

— Nu fi atât de aspră, se rugă Râtanu. Îmi rupi urechea.

— Ei, nu mai spune! zise Maimuța. Nu văd de ce să mă port mai blând cu tine. Un proverb spune: Cu cât porcu-i mai bun, cu atât e mai greu să-l ții în funie.” Așteaptă până ce-ai să-l vezi pe învățător și-i vei dovedi că ai spus adevărul. Abia atunci îți vom îngădui să mergi cu noi.

Când ajunseră la gospodărie, Maimuța răsuci urechea lui Râtanu și-i zise:

— Îi vezi pe omul acela venerabil care stă colo în jilt? Acela-i învățătorul meu.

Văzând-o pe Maimuța cum aducea monstrul de ureche, Kao și bătrânii ceilalți se bucurară peste măsură și ieșiră în curte în întâmpinarea lor.

— Într-adevăr, grăiră ei, ăsta-i monstrul care a luat fata stăpânului nostru.

Râtanu căzu în genunchi și, cu mâinile încă legate la spate, se ploconi în fața lui Tripitaka, spunându-i:

— Mă iartă, învățătorule, că nu te-am primit cum se cuvenea. Dacă aș fi știut că tu erai cel care ai sosit aici, aș fi venit să-mi prezint omagiile și nu s-ar mai fi petrecut niciuna din aceste neplăceri.

— Dar ce-ai făcut, Maimuța, întrebă Tripitaka, de l-ai adus în această stare?

Maimuța dădu drumul urechii și, îmboldindu-l cu mânerul greblei, strigă la el:

— Vorbește, prostule!

Râtanu istorisi atunci despre însărcinarea pe care i-o dăduse Guan-in.

— Cred, vorbi Tripitaka după ce auzi întreaga poveste, că ar trebui să ardem puțină tămâie.

Bătrânul Kao aduse în curte tava cu tămâie, iar Tripitaka se spălă pe mâini și, în vreme ce tămâia ardea, se întoarse spre miazăzi și spuse:

— Îți sunt foarte recunoscător, Bodhisattva!

După aceea intră în casă, se așeză iarăși în jilțul său și porunci Maimuței să-l dezlege pe Râtanu.

Maimuța se scutură, și pe dată frânghia se preschimbă într-un fir de păr care-și luă locul pe trupul ei, iar Râtanu se pomeni liber. Făcu din nou plecăciuni și jură că va urma pe Tripitaka în drumul său către soare-apune. Apoi, se înclină în fața Maimuței, căreia îi dădu, ca unui discipol mai vechi, numele de „Frate mai mare și învățător”.

— Unde mi-e nevasta? îi întrebă Râtanu pe Kao. As vrea să-și prezinte și ea respectele părintelui și fratelui meu de credință.

— Nevastă? Nu, zău! râse Maimuța. Nu mai ai nevastă acum.

Taoiști cu familie există⁹⁷, dar cine a mai auzit vreodată un preot budist vorbind fără rușine de „nevasta lui”? Așează-te și mănâncă-ți cina, pentru că mâine în zori pornim spre India.

După cină, bătrânul Kao scoase un vas vopsit cu lac roșu, plin cu monede de aur și argint, și oferî întregul conținut celor trei preoți, ca să le ajungă pentru drum. De asemenea, le mai dăruî trei bucăți de mătase fină, ca dintr-însele să-și facă veșminte.

Tripitaka însă răspunse:

— Preoții călători trebuie să cerșească ceea ce le este de trebuință pentru drum. Nu putem primi nici banii, nici mătasea.

Atunci Maimuța se apropie și, vîrîndu-și mîna în vas, luă un pumn de aur și argint și-l chemă pe flăcăul Kao Tsai.

— Ai fost destul de cumsecade ieri, când ne-ai adus în casa stăpînului tău. Tot datorită ție am găsit un nou discipol. N-am cum să-ți arăt recunoștința mea decît dîndu-ți aceste monede de aur și argint, cu care nădăjduiesc că-ți vei cumpăra o pereche de botfori. Iar dacă îți mai iese în cale vreun monstru, lasă-l pe seama mea, și-ți voi fi și mai mult îndatorată.

— Dragii mei, spuse bătrânul Kao, dacă nu vă pot îndupleca să primiți argint sau aur, îngăduiți-mi măcar să v-arăt recunoștința mea dîndu-vă câteva bucăți de pânză obișnuită pentru haine.

— Un preot care primește chiar numai și un fir de mătase, zise Tripitaka, va ispăși timp de o mie de ere o astfel de crimă. Nu vă cer decît câteva fărîmituri de la prînzul oamenilor din casă, ca să avem merinde uscate pe drum.

— O clipă, te rog! strigă Râtanu. Dacă ar fi să-mi dai tot ce mi se datorează pentru cît am muncit eu în gospodăria asta, de cînd am intrat în familia ta, ar însemna să iau cu mine munți de merinde. Asta, în treacăt fie zis. Cred totuși că socrul meu ar putea să-mi dea, așa, din bunăvoință, o haină nouă. Cealaltă mi-a fost sfîșiată de fratele Maimuța în lupta de azi-noapte. Apoi și botforii îmi sunt găuriți. N-ar fi rău dacă aș avea o pereche nouă.

Bătrânul Kao îi făcu pe plac, și Râtanu, încântat de hainele și botforii noi, începu să se foiască țăntoș prin fața celorlalți. Apoi se întoarse spre Kao și zise:

⁹⁷ Taoiștii aveau voie să se căsătorească, pe cînd pentru preoții budiști celibatul era obligatoriu.

— Fi bun și dă veste soacrei, cumnatelor și tuturor rubedeniilor prin căsătorie că m-am făcut preot și spune-le că le cer iertare că sunt nevoit să plec fără să-mi iau rămas-bun. Iar pe tine, te rog să ai grijă de nevastă-mea, pentru că, dacă nu izbutim să ducem până la capăt treaba asta cu Scripturile, am să mă despopesc și-am să mă întorc să trăiesc mai departe aici.

— Bădărane! îi strigă Maimuța. Nu vorbi prostii!

— Astea nu-s prostii, zise Rătanu. S-ar putea ca lucrurile să meargă prost și-atunci am să mă pomenesc într-o situație foarte grea. Și fără iertarea păcatelor, și fără nevastă!

— Te rog să încetezi cu vorbe d-astea prostesti, îi zise Tripitaka. A sosit clipa s-o pornim la drum.

Își strânseseră boccelele, iar Rătanu primi poruncă să le poarte el. Și când calul fu gata înșeuat, Tripitaka încăleca. Maimuța, cu ciomagul pe umăr, deschidea drumul. Și astfel, despărțindu-se de bătrânul Kao și de toate rubedeniile lui, cei trei porniră spre soare-apune.

...Și, dacă nu știți ce s-a mai întâmplat cu ci, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XVIII

...Acum erau trei care călătoreau spre soare-apune. După un timp, ajunseră într-o câmpie întinsă, Vara se sfârșise și începea toamna.

Cânta greierele în salcia putredă

Și Steaua-de-Foc⁹⁸ se rostogolea spre apus.

Ajunseră mai apoi la un râu mare și învolburat care-și rostogolea vijelios valurile uriașe.

— E tare lat râul ăsta, zise Tripitaka de pe cal. Nu văd nicio plută prin apropiere. Cum o să putem trece dincolo?

⁹⁸ Luceafărul.

— Nu cred că o plută ar folosi la mare lucru pe o apă atât de involburată, spuse Râtanu.

Maimuța făcu un salt în văzduh și, umbrindu-și ochii cu mâna, privi în largul râului.

— Învățătorule, vorbi ea, n-o să fie treabă ușoară. Pentru mine, firește, nu-i greu. N-am decât să mă scutur puțin și, dintr-un salt, sunt dincolo. Pentru voi, însă, se schimbă treaba.

— Nici măcar nu văd malul celălalt, zise Tripitaka. Cam cât de departe crezi că este?

— Cam la opt sute de *li*, răspunse Maimuța.

— Dar cum de știi atât de bine? întrebă Râtanu.

— Păi o să vă spun adevărul, zise Maimuța. Vederea mea e-așa de ascuțită, că pot vedea orice până la o mie de *li*. Așa că, privind de sus râul, l-am putut vedea destul de bine și am socotit în gând că până dincolo trebuie să fie cel puțin opt sute de *li*.

Deznădăjduit de o asemenea întindere de apă, Tripitaka se gândea să ia calea întoarsă, când zări în fața lui o lespede pe care sta scris: „Râul-Nisipului-Curgător”. Iar, mai jos, erau scrise cu litere mai mari versurile:

În Râul-Nisipului-Curgător, lat de opt sute de *li*,
În Apele-Morții, de trei mii de *li*-adânci,
Pana de găscă nu plutește,
Floarea cade la fund de-o arunci.

Cum stăteau și priveau inscripția, deodată văzură înaintând spre ei, prin valurile cât munții, un monstru cu chip înspăimântător. Părul îi era roșu ca para focului, iar ochii ca două felinare aprinse. La gât avea o salbă de nouă cranii înșirate pe sfoară și-n mână un uriaș toiag de preot. Se repezi, ca un vârtej, țintă spre pelerini. Maimuța îl trase pe Tripitaka cât mai repede pe malul râului, îndepărtându-l de primejdie, iar Râtanu își lăsă jos povara și se repezi cu grebla spre monstru. Monstrul feri lovitura cu toiagul.

Și, acolo, pe malul Râul-Nisipului-Curgător, se încinse o luptă crâncenă, fiecare arătându-și puterile. Se prinseră în luptă de douăzeci de ori, fără a se dovedi unul pe altul. Privind cum se desfășura lupta asta cumplită, Maimuța de-abia își putea stăpâni neastâmpărul de a se prinde și ea în încăierare. Până la urmă îi zise

lui Tripitaka:

— Rămâi aici fără grijă. Mă duc să mă amestec și eu puțin în joaca lor.

Tripitaka se sili cât putu s-o înduplece să nu se ducă, dar Maimuța trase un chiot sălbatic și se aruncă în încăierare. În clipa aceea cei doi erau așa de prinși în luptă, încât cu greu s-ar fi putut băga cineva între ei. Maimuța izbuti totuși să-i dea monstrului o lovitură îngrozitoare de ciomag în cap. Pe dată monstrul se smulse din prinsoare și fugi nebunește spre malul apei, sări în râu și nu se mai văzu. Râtanu simți că turbează de ciudă.

— Hei, frate, țipă el la Maimuță, cine ți-a cerut să te amesteci? Monstrul tocmai începuse să obosească. Încă trei-patru încheștări, și n-ar mai fi fost în stare să se ferească de grebla mea, așa că i-aș fi venit de hac. Acum ai stricat tot!

— Să-ți spun ce s-a întâmplat, zise Maimuța. Sunt luni de zile de când n-am mai putut să-mi folosesc ciomagul și, când am văzut că mi se oferă un prilej atât de rar, am simțit o dorință nemărginită să sar la bătaie; crede-mă, mi-a fost cu neputință să mă stăpânesc. De unde să știu eu că monstrul n-o să mai vrea să lupte?

Și, mână-n mână, vorbind și râzând, se întoarseră la Tripitaka.

— Ați prins monstrul? îi întreabă Tripitaka.

— A părăsit lupta și s-a întors în râu, răspunse Maimuța.

— N-ar fi rău, zise Tripitaka, să încercăm a-l sili să ne-arate cum să trecem dincolo. Trăiește de multă vreme prin locurile astea și trebuie să cunoască râul pe de rost. Altfel, nu văd cum vom izbuti să trecem fără luntre peste un râu așa de mare.

— Întrucâtva ai dreptate, spuse Maimuța. Vorba proverbului: „Nu poți trăi lângă cinabru fără să te înroșești, sau lângă cerneală fără să te înnegrești”. Dacă vom izbuti să-l prindem, nu-l ucidem, ci-l silim să-l treacă pe învățător pe celălalt mal. Abia după aceea vom hotărî soarta lui.

— De astă dată este însă rândul tău să-ți încerci norocul, zise Râtanu către Maimuță. Eu rămân aici, să am grijă de maestru.

— Totul ar fi foarte bine, răspunse Maimuța, dar treaba asta nu-i de mine. În apă nu mă simt în largul meu. Ca să mă duc la el, ar trebui să mă preschimb într-o ființă care trăiește în apă, în pește sau crab. A, dacă ar fi vorba să mă înalț în nori, aș avea destule mijloace magice pentru a face față oricărei situații, oricât de grea ar fi. Dar în

apă, mărturisesc, mă simt la strâmtoare.

— E drept că eu pe vremuri am fost mareșal al Râului-Cerului și-am avut sub porunca mea optzeci de mii de locuitori ai apelor, așa că ar trebui să știu ceva despre creatura asta. Singura mea teamă este că, dacă-i sare într-ajutor monstrului toată droaia de locuitori ai apelor, s-ar putea să nu fiu în stare s-o scot la capăt.

— Eu zic c-ar trebui mai întâi să-l momești pe monstru să iasă afară, zise Maimuța, și să nu încerci mai mult decât te țin puterile. Iar eu, cum văd c-a ieșit afară, îți vin într-ajutor.

— Asta-i socoteala cea mai bună, încuviința Râtanu. Chiar acum mă duc.

Pe dată își dezbracă haina-i albastră brodată și-și descălță botforii și, rotindu-și amenințător grebla, se cufundă în râu. Își dădu astfel seama că nu uitase niciuna din vechile sale formule magice pentru apă și, despicând cu mâinile valurile, ajunse repede pe firul apei și o luă drept înainte. După ce părăsise lupta, monstrul se culcase pe fundul apei, și acum trăgea un pui de somn. Curând însă îl trezi zgomotul făcut de cineva care mergea prin apă și, ridicându-se repede să vadă cine era, îl zări pe Râtanu făcându-și drum prin valuri cu grebla în mână. Atunci monstrul își luă toiagul și-i ieși în cale, strigându-i:

— Ei, tu cap ras, mai uită-te din când în când pe unde umbli, că de nu, îți ard una zdravănă cu toiagul!

Râtanu îl izbi însă cu grebla peste toiag și-i strigă:

— Cine ești tu, de te-ncumești să-mi tai drumul?

— Mă miră că nu mă recunoști, răspunse acesta. Nu sunt un duh de rând, ci o divinitate de mulți cunoscută.

— Dacă-i așa, zise Râtanu, ce cauți aici și de ce-ncerci să curmi vieți omenești? Spune-mi cine ești și-am să-ți cruț viața.

— Am fost pe vremuri un om atât de priceput în meșteșugurile alchimiste, răspunse monstrul, încât împăratul Jad m-a chemat în cer și m-a numit mareșal peste oștile cerești. Dar, într-o zi, la un ospăț ceresc mi-a alunecat mâna și-am spart o cupă de cristal. Împăratul Jad s-a înfuriat și a poruncit pe dată să mi se taie capul. Din fericire, nemuritorul Picioare-Roșii l-a rugat să mă ierte, și osânda mi-a fost preschimbată, fiind alungat în Râul-Nisipului-Curgător. Când mi-e foame ies pe mal și mănânc orice vietate îmi apare în cale. Mulți tăietori de lemne și pescari mi-au căzut pradă și

nu mă feresc să-ți spun că și în această clipă sunt tare înfometat. Să nu-ți închipui cumva că o carne ca a ta ar fi prea rea ca să n-o mănânc. Tocată și bine pregătită, ce grozavă ar fi!

— Te cred că nu poate să fie rea! zise Râtanu. Sunt o bucățiță destul de gustoasă ca să lase gura apă oricui. Pe tine însă te poftesc mai curând să guști din grebla asta!

Monstrul feri lovitura, dându-se repede la fund. Apoi, ieșiră amândoi la suprafața apei și, în mijlocul valurilor, se luptară, crâncen, timp de două ore, fără ca să dovedească vreunul. Era, cum spun stihurile, ca:

Între un vas de aramă și o mătură de fier,
Între un gong de jad și un clopot de metal.

După ce se încheștară în luptă de vreo treizeci de ori, Râtanu se prefăcu că se dă bătut și o luă spre mal, târând grebla după el, cu monstrul la câțiva pași în urma lui.

— Vino încoace! îi strigă Râtanu. Pe pământul tare o să ne batem mai bine.

— Știi eu ce gând ai, îi răspunse monstrul. M-ai momit până aici, ca să-ți poată veni într-ajutor prietenul tău. Dacă vrei să luptăm mai departe, hai să ne întoarcem în apă.

Văzând că monstrul era destul de viclean și nu se urca pe mal, Râtanu începu iarăși lupta, însă de data asta mai aproape de țărm. Maimuța, care privea lupta de departe, nu se mai putu stăpâni.

— Așteaptă aici, îi zise ea lui Tripitaka. Vreau să încerc șiretenia „vulturului răpitor care se repede asupra prăzii”.

Și, zicând aceasta, Maimuța sări ca din arc în văzduh, năpustindu-se apoi în jos asupra monstrului. Acesta, care tocmai întorsese capul și o văzuse cum venea din nori spre el ca o săgeată, sări în apă și se făcu nevăzut.

— Iar a dispărut, zise atunci Maimuța. Nu cred c-o să mai iasă pe mal. Ce-i de făcut?

— E-o treabă anevoioasă, răspunse Râtanu. Mă îndoiesc că-l voi putea birui singur. Chiar dacă lupt din răputeri, tot nu pot să-l întrec.

— Să mergem să-l întrebăm pe învățător ce să facem, zise atunci Maimuța.

Se suiră pe mal amândoi și-i povestiră lui Tripitaka ce greutatea întâmpină. Acesta izbucni în plâns și spuse printre suspine:

— Dacă-i așa, n-o să mai putem trece niciodată dincolo.

— Fii liniștit, vorbi Maimuța. E-adevărat că nu vom putea ajunge dincolo cât timp ne pândește monstrul. Așa că Râtanu să rămâie să te păzească, fără a încerca să se mai lupte cu monstrul. Eu plec la Marea-din-Miazăzi.

— Și ce-ai să faci acolo? Întrebă Râtanu.

— Aducerea Scripturilor este o însărcinare pe care ne-a dat-o Bodhisattva, zise Maimuța. Ea ne-a convertit, ea trebuie să găsească și mijlocul de a ne trece peste râul ăsta. Mă duc s-o întreb. E mai bine decât să ne batem mai departe cu monstrul.

— Frate, zise Râtanu, când ajungi acolo spune-i o vorbă și despre mine. Spune-i că-i sunt foarte recunoscător că am pornit pe calea cea bună.

— Dacă te-ai hotărât să te duci, vorbi și Tripitaka, ar fi bine să pleci chiar acum, ca să te poți întoarce cât mai curând.

Maimuța făcu un salt în nori și în mai puțin de-o jumătate de oră ajunse la Marea-din-Miazăzi, unde drept în fața ei se înălța muntele Potalaka. Se lăsă jos și se duse la Crângul-de-Bambuși-Purpurii⁹⁹, unde fu întâmpinată de Spiritele-celor-Douăzeci-și-Patru-de-Căi¹⁰⁰.

— Ce te-aduce pe-aici, Mare-Înțelept? îl întrebară spiritele.

— Învățătorul meu întâmpină greutatea și doresc să am o întrevedere cu Bodhisattva, le răspunse Maimuța.

— Așteaptă până ne ducem s-o vestim.

Când Maimuța fu poftită înăuntru, Bodhisattva sta rezemată de parapetul Eleșteului-cu-Lotuși și contempla florile, dimpreună cu o fiică a regelui-dragon, purtătoare a perlei-magice¹⁰¹. Văzând-o pe Maimuță, o întrebă muștrător:

— De ce nu stai lângă învățătorul tău și nu-i porți de grijă?

Maimuța începu atunci a-i povesti:

— Când am ajuns la Râul-Nisipului-Curgător, l-am găsit păzit de-un monstru nemaipomenit de priceput în meșteșugurile

⁹⁹ Denumirea pădurii în care se credea că își are lăcașul Bodhisattva Guan-in.

¹⁰⁰ Cele douăzeci și patru de căi prin care se putea ajunge la desăvârșirea absolută — adică „Buddha”.

¹⁰¹ Ca și fratele său — cel învinuit de incendiarea palatului în care se aflau „perlele înțelepciunii” — fiica regelui-dragon purta la gât una din aceste perle.

războiului. Fratele meu de ucenicie, Râtanu, care mi s-a alăturat în drum, a făcut tot ce i-a stat în putință ca să-l supună, dar n-a izbutit. Iată de ce m-am încumetat să vin să-ți cer să ai milă de noi și să-l ajuți pe învățător să treacă peste această încercare.

— Maimuța încăpățânată! îi zise Bodhisattva. Mereu același și același lucru. De ce nu i-ai spus că te afli în slujba preotului din țara Tang?

— Amândoi nu ne-am gândit decât cum să-l prindem și să-l silim să-l ducă pe învățător pe celălalt mal, răspunse Maimuța.

— Eu l-am pus acolo tocmai ca s-ajute pe aducătorii Scripturilor, nu să-i împiedice, spuse Guan-in. Era destul să fi pomenit doar că veniți din China și că mergeți în căutarea Scripturilor, și îndată v-ar fi stat într-ajutor.

— Acum s-a ascuns pe fundul râului, spuse Maimuța. Cum să-l silim să iasă afară și să ne vină într-ajutor? Și ce trebuie să facă Tripitaka pentru ca să treacă pe celălalt mal al râului?

Bodhisattva chemă îndată pe discipolul său Hui-i-en și, scoțând din mânecă o tigvă roșie, îi zise:

— Ia tigva asta, du-te cu Maimuța pe malul râului și strigă: „Nisip!” Monstrul o să iasă pe dată, iar voi să-l duceți în fața maestrului ca să facă act de supunere. Apoi, va trebui să rânduiești cele nouă cranii pe care le poartă în jurul gâtului într-un pătrat magic¹⁰². Puneți după aceea tigva asta în mijlocul pătratului și-o să aveți pe dată o corabie sfințită, care-l va duce pe Tripitaka pe celălalt mal al Râul-Nisipului-Curgător.

Nu trecu mult, și Hui-i-en împreună cu Maimuța coborâră pe malul râului. Văzând cine o însoțea pe Maimuța, Râtanu îi spuse lui Tripitaka să meargă în întâmpinarea lor. După ce schimbăru cuvenitele saluturi, Hui-i-en se duse la marginea apei și strigă:

— Nisip! Nisip! Căutătorii Scripturilor se află aici de multă vreme. De ce nu ieși să-i saluți?

Auzind aceste vorbe, monstrul își dădu seama că trebuie să fie un trimis al lui Guan-in și se grăbi să iasă la suprafața apei. Cum scoase capul afară, dădu cu ochii de Hui-i-en. Zâmbi cuviincios și veni

¹⁰² *Pătrat-magic* – grup de numere așezate în formă de pătrat, astfel ca suma numerelor de pe liniile orizontale, verticale sau diagonale ale aranjamentului să fie aceeași. În acest caz, trei rânduri de câte trei cranii.

prosternându-se.

— Te rog să mă ierți că nu te-am întâmpinat, spuse el, dar unde-i Bodhisattva?

— Ea n-a venit, răspunse Hui-iien. Îți trimite însă prin mine poruncă să stai într-ajutor lui Tripitaka și să devii ucenicul lui. Mi-a mai spus să-ți iau craniile pe care le porți la gât și, împreună cu tigva asta, să fac o corabie sfințită, cu care să poată trece învățătorul vostru peste râu.

— Dar unde sunt pelerinii? întrebă Nisip.

— Sunt chiar cei de colo, de pe malul dinspre răsărit, răspunse Hui-iien.

— Bine, dar netrebnicul ăsta murdar, zise Nisip arătând spre Râtanu, n-a pomenit nimic de Scripturi, deși mă bat cu el de două zile.

Apoi, văzând-o și pe Maimuța, adăugă:

— Ce, și nenorocitul de colo este cu ei? Nu vreau să am nimic de-a face cu ei.

— Primul este Râtanu, îl lămurii Hui-iien, iar aceea este Maimuța. Amândoi sunt ucenicii lui Tripitaka și amândoi au fost convertiți de Bodhisattva. N-ai de ce să te temi de ei. Te voi duce eu însumi în fața învățătorului vostru.

Nisip puse atunci toiagul deoparte, își potrivi veșmintele și se sui pe mal. Când ajunsese în fața lui Tripitaka, îngenunche și-i spuse:

— Cum de-am fost atât de orb și nu te-am recunoscut? Iartă-mi, rogu-te, purtarea!

— Creatură nerușinată! îi zise Râtanu. De ce-ai ținut cu tot dinadinsul să te încaieri cu noi, în loc să ni te alături de la bun început?

— Frate, vorbi atunci Maimuța, nu-l mai certa. Noi suntem de vină, pentru că nu i-am spus că mergem s-aducem Scripturile.

— Ești într-adevăr hotărât să treci la noua credință? îl întrebă Tripitaka.

Nisip se prosternă atunci cu umilință, după care Tripitaka spuse Maimuței să ia un cuțit și să-l radă pe cap. Nisip se plecă încă o dată adânc înaintea lui Tripitaka și ceva mai puțin înspre Maimuța și Râtanu. Văzând cât de mult i se schimbase lui Nisip înfățișarea, Tripitaka era foarte mulțumit că-l are discipol.

— Ați face bine să vă grăbiți acum să faceți corabia, spuse

Hui-iien.

Nisip își luă supus craniile de la gât, după ce le așeză în forma unui pătrat magic, puse tigva trimisă de Bodhisattva în mijloc și-l pofti apoi pe Tripitaka să se urce pe corabia sfințită. Când puse piciorul pe ea, Tripitaka văzu că-i tot atât de sigură ca orice alta corabie. Râtanu îl sprijinea din stânga, Nisip din dreapta, iar Maimuța ținea de căpăstru calul bălan, care legat la pupă se silea să-i urmeze cât putea mai bine. Cât despre Hui-iien, acesta plutea pe deasupra lor. În scurt timp, ajunseră cu bine de cealaltă parte a râului.

...Și, dacă nu știți câte s-au mai întâmplat până au dobândit iluminarea, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XIX

Tripitaka sta așezat la lumina unui opaiț în sala Zen din Templul-Pădurea-Comorii și recita Litania-Apei scrisă de împăratul Liang. Apoi citi din Adevărata-Scriptură-a-Păunului. Era la a treia straja de noapte. Își puse cărțile la locul lor în sac Și, în clipa când se ridica să meargă să se culce, auzi o pocnitură puternică în ușa de-afară și simți un suflu rece și umed de vânt fantomatic. Temându-se să nu i se stingă opaițul, îi făcu repede pavază cu mâneca. Dar lumina continua să pâlpâie într-un mod cu totul ciudat. Tripitaka începu să tremure de frică. Cum era însă foarte obosit, își lăsă capul pe masa la care citise și ațipi. Deși avea ochii închiși, tot își mai da seama ce se petrece în jurul lui, iar în urechi încă îi mai stăruia vâjâitul vântului rece și umed de dincolo de fereastră. Când vântul încetă, auzi un glas venind de afară care-i spuse în șoaptă:

— Învățătorule!

Tripitaka ridică în vis capul și zări un om stând în picioare, ud learcă, cu ochii plini de lacrimi și care șoptea neîntrerupt: „Învățătorule! Învățătorule!” Se ridică atunci în picioare și-i spuse:

— Ce poți fi altceva decât un strigoi, un duh rău, un monstru sau un diavol, de vii într-un loc ca ăsta să mă tulburi la miezul nopții? Trebuie să știi, însă, că nu sunt o ființă de rând care se târăște prin

lumea lacomă a oamenilor. Eu sunt un mare preot care merg, din porunca împăratului care domnește peste țara Tang, spre soare-apune ca să mă închin lui Buddha și s-aduc Scripturile. Sunt însoțit de trei ucenici pricepuți în a potoli dragonii, a stăpâni tigrii, a îndepărta monștrii și a pune pe fugă diavolii. Dacă te-ar vedea acești ucenici ai mei, praf te-ar face. Îți spun asta spre binele tău, din milă și bunătate. Cei mai bun lucru ar fi să te faci pe dată nevăzut și să nu mai calci prin acest loc de reculegere.

Dar cel ce-i vorbise se apropie mai mult și zise:

— Învățătorule, nu sunt nici strigoi, nici duh rău, și nici monstru sau diavol necurat.

— Dacă nu ești, atunci ce cauți aici în toiul nopții? îl întrebă Tripitaka.

— Învățătorule, stărui omul, odihnește-ți ochii asupra mea și privește-mă bine!

Tripitaka se uită la el pătrunzător și văzu că avea pe cap o coroană, la brâu un sceptru și era îmbrăcat și încălțat cum numai un rege putea fi. Tripitaka rămase foarte surprins și mirat de ce vedea. I se prosternă numaidecât adânc și-l întrebă cu glas tare:

— Care-i curtea al cărei rege ești măria-ta? Rogu-te, așează-te pe scaun.

Dar mâna pe care o întinse ca să-l ajute pe rege să se așeze se înfundă în gol. După ce se așează însă din nou pe scaun și-și ridică privirea, îl văzu tot acolo.

— Spune, măria-ta, stărui Tripitaka, unde ești rege sau împărat? Oare s-au petrecut tulburări în țara măriei-tale, s-au răzvrătit cumva niscaiva sfetnici răi, de-a trebuit să fugi în toiul nopții ca să-ți scapi viața? Care-i povestea măriei-tale? Aș vrea s-o aud și eu.

— Învățătorule răspunse el, țara mea se află la numai patru sute de *li* de aici spre apus. Acolo se înalță o mândră cetate cu ziduri și metereze. În această cetate a fost întemeiat regatul meu.

— Și care-i numele ei? întrebă Tripitaka.

— N-am de ce să ți-l ascund, răspunse el. Când dinastia mea s-a așezat acolo, i s-a dat un nume nou și a fost denumită „Cântatul-Cocoșului”.

— Dar spune-mi, întrebă din nou Tripitaka, ce anume te-a adus în starea asta de decădere?

— Învățătorule, spuse el, acum cinci ani s-a abătut asupra noastră

o secetă cumplită. N-a mai crescut un fir de iarbă, iar supușii mei mureau de foame pe capete. A fost, cu adevărat, o grozăvie!

Tripitaka își plecă atunci capul cu compătimire și zise:

— Măria-ta, o vorbă din bătrâni spune că „Cerul și-arată bunăvoința, acolo unde stăpânește virtutea!” Mi-e teamă că nu ți-a fost milă de supușii măriei-tale, fiindcă, iată, văd că ai părăsit cetatea tocmai când starea lor era mai grea. Întoarce-te înapoi, deschide-ți hambarele și ajută-ți poporul. Căiește-te de faptele rele și, drept răscumpărare, arată-te de două ori mai mărinimos. Scoate din temniță pe toți cei osândiți pe nedrept și cerul va avea grijă să aducă ploaie și să potolească vânturile.

— Dar toate grânarele regatului meu erau goale, răspunse el. Nu mai aveam nici galbeni, nici grâne. Slujitorii mei civili și militari nu-și mai primeau plata și chiar mie nu mai aveau ce să-mi dea la masă. Am împărțit cu poporul meu și binele și răul, deopotrivă, nu mai prejos de cum a făcut Iu-cel-Mare, când a potolit inundațiile¹⁰³. M-am îmbăiat¹⁰⁴ și m-am pocăit. Am ars tămâie și m-am rugat zi și noapte. Trei ani a durat seceta, până ce au secat toate râurile și puțurile. Când deznădejdea începuse să ne cuprindă, a sosit pe neașteptate un vrăjitor din munții Djungan, care avea puterea să cheme vânturile, s-aducă ploaia și să prefacă pietrele în aur. La început, a vorbit cu slujitorii mei civili și militari, iar apoi a venit la mine. M-am rugat să înalțe de îndată un altar și să se roage pentru ploaie. Așa a făcut, și rugile i-au fost ascultate. Cum a răsunat toba lui magică, ploaia a început să cadă potop. I-am spus că o ploaie de trei ci ar fi cu prisosință. El însă mi-a răspuns că după o secetă atât de îndelungată, este nevoie de mai multă ploaie, ca să se pătrundă bine pământul de apă, și a mai făcut să cadă încă două degete de ploaie. Văzându-l că are puteri atât de mari, m-am prosternat în fața lui și din clipa aceea l-am socotit fratele meu mai mare.

— Înseamnă că ai avut un mare noroc, zise Tripitaka.

— Da de unde noroc! răspunse el.

— Păi cum? întrebă Tripitaka. Dacă vrăjitorul putea să aducă

¹⁰³ Sistemul monarhic asiatic din acea epocă implica răspunderea religioasă a monarhului pentru calamitățile care se abăteau asupra țării. Monarhul se supunea din proprie inițiativă, în astfel de cazuri, la restricții severe (nu mai ieșea din apartamentele sale, postea etc.) și se acuza în public de lipsă de virtute.

¹⁰⁴ E vorba de ritualul religios care cerea curățirea trupului înainte de rugăciune.

ploaie când doreai, și-ți făcea aur ori de câte ori aveai nevoie, ce ți-a mai lipsit de-ai fost nevoit să-ți părăsești țara și să vii aici?

— Timp de doi ani a fost tovarășul meu nedespărțit, răspunse el. Dar iată că într-o primăvară, când pretutindeni pomii erau în floare și tinerii și tinerele din fiecare casă, ca și curtezanii din toate colțurile, ieșiseră din cetate să se bucure de înflorirea întregii firi, am ieșit și eu împreună cu vrăjitorul, plimbându-ne încet mână-n mână. La vremea din zi când toți slujitorii mei se întorseseră în lucru, iar doamnele curții în camerele lor, am ajuns în grădina cu flori și la fântâna cristalelor cu opt colțuri. Aici, el azvârli ceva înăuntru – nu știu ce – și deodată se făcu o lumină aurie puternică. M-am dus la marginea fântânii, tot întrebându-mă dacă nu cumva acesta era un semn că în fântână se afla o comoară. Aici însă gândul cel rău îl făcu pe vrăjitor să mă îmbrâncească cu putere, și să mă împingă în fântână. După aceea, luă o lespede, o așeză peste fântână și o lipi cu humă, iar deasupra răsădi un bananier... Fie-ți milă de mine! De trei ani sunt mort. Acum sunt fantoma nerăzbunată a celui care a pierit în fundul fântânii.

Când auzi că ființa aceasta era un spirit, Tripitaka fu cuprins de groază. Picioarele i se muiară și părul i se făcu măciucă pe cap. În cele din urmă, izbuti să se stăpânească și-l întrebă:

— Povestea măriei-tale se împacă greu cu judecata mea. Îmi spui că ești mort de trei ani. Cum se face, totuși, că în tot acest timp niciunul dintre slujitorii măriei-tale, civili sau militari, și nici vreuna dintre regine și ibovnice, sau măcar vreunul dintre șambelani nu te-au căutat?

— Ți-am spus mai înainte, răspunse regele, ce puteri mari avea vrăjitorul. Puțini sunt ca el în lume. A fost de ajuns să se smucească puțin și, chiar acolo pe loc, în grădina cu flori, s-a preschimbât luându-mi aidoma chipul. Iar acum stăpânește peste râurile și munții mei și mi-a furat întreg regatul. Toți slujitorii mei, cei patru sute de nobili ai curții, reginele și ibovnicele mele, toți și toate sunt astăzi ale lui.

— Măria-ta s-a dat prea repede bătut, îi zise Tripitaka.

— Cum m-am dat prea repede bătut?

— Chiar așa, întări Tripitaka. Se prea poate ca vrăjitorul să aibă puteri neobișnuite, să se fi preschimbât luându-ți chipul, să-ți fi furat pământurile, fără ca slujitorii măriei-tale să afle ceva și

doamnele să-și dea seama. Dar, că erai mort, asta o știai prea bine. De ce atunci nu te-ai dus să te plângi lui Yama, Regele-Morții?

— Puterea vrăjitorului e foarte mare, răspunse el, și mai are apoi legături strânse cu slujbașii și dregătorii morții. Spiritul-zidului-și-meterezelor¹⁰⁵ stă tot timpul la băutură cu el. Toții regii-dragoni ai mării sunt neamuri cu el. Zeul-Piscului-din-Răsărit îi este bun prieten. Cei zece Regi-ai-Judecății-de-Apoi sunt verii lui. Orice străduință a mea de a mă plânge regelui-morții ar fi fost zădărnicită.

— Dacă n-ai vrut să te înfățișezi în fața Scaunelor-de-Judecată-Morților, cum nădăjduiești să găsești dreptate în lumea celor vii?

— Învățătorule, zise strigoiul regelui, cum ar fi îndrăznit un biet năpăstuit ca mine să se apropie de ușa ta? Dar Spiritul-Pribeag-al-Noptii m-a prins într-o rafală de vânt magic și m-a suflat încoace, spunându-mi că cei trei ani de chin în fundul fântânii s-au sfârșit și că ar fi bine să mă înfățișez înaintea ta, deoarece ai în ascultare un mare discipol, pe înțeleptul-maimuță, priceput ca nimeni altul să prindă demonii și să-i înfrângă pe uzurpatori. Rogu-te, vino în regatul meu, prinde-l pe vrăjitor și limpezește lucrurile, despărțind adevărul de minciună. După aceea, te voi răsplăti, stăpâne, cu tot ce va fi al meu.

— Așadar, zise Tripitaka, ai venit să-mi ceri ca ucenicul meu să-l izgonească pe vrăjitor?

— Da, într-adevăr, pentru asta am venit.

— În unele privințe, ucenicul meu nu este chiar așa cum s-ar cuveni să fie. Dar, ca să supună monștri și spirite rele, asta da, îi stă în putere. Totuși, mi-e teamă că împrejurările îi vor îngreuna mult lupta cu puterea diavolească a vrăjitorului.

— Cum așa? întrebă regele.

— Pentru că vrăjitorul s-a folosit de puterile lui magice ca să-ți ia chipul, răspunse Tripitaka. Toți dregătorii de la curte au trecut de partea lui, și de asemenea doamnele. Ucenicul meu ar putea, firește,

¹⁰⁵ În afară de cultul strămoșilor, în cultul familial — de la cele mai modeste familii până la familia împăratului — intra și adorarea divinităților casei. Fiecare obiect sau parte componentă de seamă a casei avea divinitatea ei : ușa, patul, curtea, puțul etc. Fiecare era considerată că are un rol special. De ex. divinitatea patului răspundea de fecunditatea soților. Una din aceste divinități — cea a căminului — mergea de fiecare An Nou în cer și făcea un raport despre purtarea membrilor familiei.

să se bată cu ei toți; cred însă că ar sta la îndoială să folosească forța împotriva lor. Căci, dacă ar face astfel, n-am fi oare, și eu și el, vinovați de a fi pus la cale distrugerea regatului?

— Trebuie să-ți spun că se mai află încă la curte oameni de-ai mei, grați regele.

— Asta-i foarte bine! Minunat! zise Tripitaka. Fără îndoială, vreun slujitor care-ți mai este credincios.

— Nu, răspunse el. Mă gândeam mai cu seamă la moștenitorul meu.

— Fără îndoială însă că vrăjitorul l-a izgonit de mult zise Tripitaka.

— Nu e cu putință, răspunse el. Fiul meu se află sau în Palatul-Clopotelor-de-Aur din Turnului-celor-Cinci-Fenicși, unde învață cu preceptorul lui, sau pe treptele tronului în care stă vrăjitorul. În acești ani a fost oprit să mai intre în odăile de locuit ale palatului, așa că nu și-a putut vedea mama niciodată.

— Dar pentru ce? întrebă Tripitaka.

— Astea sunt urzelile vrăjitorului. Se teme că dacă s-ar întâlni, regina ar putea scăpa vreo vorbă care să dea de bănuît prințului. Așa că ei nu se văd niciodată, prințul trăind în tot acest timp păzit.

— Nenorocirea care te-a lovit – firește la porunca cerului – seamănă cu propria mea nenorocire, zise Tripitaka. Tatăl meu a fost ucis de tâlhari, care au luat-o cu de-a sila pe mama; după trei luni m-am născut eu. Până la urmă, am scăpat din mâinile tâlharilor și am avut norocul să fiu crescut de un preot cu suflet bun din templul de pe Muntele-de-Aur. Amintindu-mi de propria mea nefericire, de a fi fost crescut fără tată și fără mamă, nu pot să nu împărtășesc nefericirea prințului, care și-a pierdut și el părinții. Dar să zicem că prințul se află încă la curte, spune-mi cum aş putea face să-l văd?

— De ce-ți închipui că ar fi greu?

— Pentru că, așa cum ai spus, este păzit îndeaproape și nu are voie să-și vadă nici măcar mama care l-a născut. Cum ar putea dar s-ajungă la el un călugăr rătăcitor? zise Tripitaka.

— Măine, în revărsatul zorilor, iese de la curte, răspunse regele.

— Cu ce prilej?

— Măine dimineață, în zori, va ieși din cetate, însoțit de o suită de trei mii de oameni, cu șoimi și câini, ca să meargă la vânătoare, așa că va fi ușor să-l vezi. Îi vei spune tot ce ți-am povestit, și-i va fi cu

neputință să nu te creadă.

— Dar prințul este un simplu muritor, cu totul încrezător în spusele vrăjitorului, căruia îi spune tată și rege, cum o să creadă, atunci ce-i voi spune eu?

— Dacă asta te îngrijorează, îți voi da să-i arăți o mărturie.

— Și ce anume îmi poți da?

Regele avea în mână o plăcuță de jad alb cu chenare de aur. O puse dinaintea lui Tripitaka și-i spuse:

— Iată mărturia.

— Ce-i asta? Întrebă Tripitaka.

— Când vrăjitorul s-a preschimbat luându-mi chipul, zise regele, acesta a fost singurul lucru de preț pe care a pierdut din vedere să mi-l ia. Regina l-a întrebat pe urmă ce s-a întâmplat cu plăcuța, dar el i-a răspuns că făcătorul de minuni care aducea ploaia a luat-o cu el. Dacă prințul o vede, inima îi va fi răscolită și mă va răzbuna.

— Bine, așa voi face, zise Tripitaka. Așteaptă doar o clipă să-i spun și ucenicului meu ce are de făcut. Unde o să te pot găsi?

— Nu mă-ncumet s-aștept, zise el. Mai trebuie să rog Spiritul-Pribeag-al-Noptii să mă sufle și în odăile palatului, unde vreau să-i apar în vis reginei și să-i spun cum să se înțeleagă cu fiul nostru și cum să plănuiască lucrurile împreună cu voi doi.

Tripitaka dădu din cap în semn de încuviințare, și-i spuse:

— Atunci, poți pleca.

Spiritul năpăstuit se prosternă, atingând cu capul podeaua și se întoarse să plece. Se poticni însă și căzu, făcând un zgomot care-l trezi pe Tripitaka. Dându-și seama acum că totul nu fusese decât un vis, și că era tot pe scaun, în fața opaițului gata să se stingă, se grăbi să strige:

— Ucenice! Ucenice!

— Ei! Ce s-a mai întâmplat? Întrebă morocănos Rătanu, trezindu-se și venind lângă el. Pe vremuri, când eram și eu cineva, având carne de om ori de câte ori doream și toate resturile de mâncare de care aveam nevoie, duceam o viață fericită. Era cu totul altceva, firește, decât să porți de grijă unui preot în călătorie! Am crezut că am să-ți fiu învățăcel, dar viața mea de acum seamănă mai degrabă cu cea a unui sclav. Ziua car boccelele și duc calul, iar noaptea mă trezești ori de câte ori ai nevoie de ceva. O clipă nu pot pune capul jos să mă odihnesc cum trebuie. Acum ce s-a mai

întâmpilat?

— Ucenice, zise Tripitaka, adineaori am așipit cu capul pe masă și am avut un vis ciudat.

În clipa asta, se trezi și Maimuța și, venind lângă Tripitaka, îi spuse:

— Învățătorule, visele vin din gândurile de veghe. De câte ori ajungem lângă un munte, înainte chiar de a începe să-l urcăm, te cuprinde frica de căpcăuni și demoni. Mereu te frământă gândul cât de lung este drumul până în India și mereu te întrebi dacă o s-ajungem vreodată acolo; când te gândești la Ceangan, mereu te întrebi dacă o să-l mai revezi vreodată. Și toată frământarea asta lămurește visele pe care le ai. Ar trebui să fi ca mine: nu mă gândesc decât c-o să-l văd pe Buddha și niciun vis nu se lipește de mine.

— Ucenice, dar visul ăsta n-a fost pornit din dorul de țară. Nici n-am închis bine ochii și s-a iscat dintr-odată un vânt rece, iar în ușă și-a făcut apariția un rege care mi-a spus că-i regele cetății „Cântatul-Cocoșului”. Era ud learcă, din cap până-n picioare, și cu ochii plini de lacrimi.

Și-i istorisi Maimuței întreaga poveste.

— M-am lămurit, zise Maimuța. Este limpede că visul ăsta l-ai avut doar ca să mi se mai dea prilejul să-mi arăt priceperea. Vrajitorul acela este, fără îndoială, un căpcăun, care a uzurpat tronul regelui. Lasă-mă să-i viu de hac. Cu ciomagul meu sunt sigură c-am să sfârșesc repede cu el.

— Ucenice, zise Tripitaka, regele mi-a spus că vrajitorul este grozav de puternic.

— Ce-mi pasă mie cât este de puternic? se grozăvi Maimuța. Dacă vrajitorul ar bănuși că am să mă amestec în treaba asta, ar șterge-o degrabă.

— Stai o clipă. Chiar acum mi-am amintit că regele mi-a lăsat și o mărturie, vorbi Tripitaka.

Râtanu izbucni în râs și zise:

— Ascultă, învățătorule, trezește-te bine. Visul este vis. Să vorbim acum serios.

Dar Nisip se amestecă și el în vorbă:

— Este o vorbă care spune: „Cel ce nu crede că adevărul e adevărat, trebuie să se păzească de amăgirile binelui”. Să aprindem torțele, să deschidem ușa și să vedem cu ochii noștri dacă a fost sau

nu lăsată mărturia.

Și Maimuța deschise ușa. La lumina stelelor și a lunii, fără să mai fie nevoie de torțe, văzură pe trepte o plăcuță de jad alb cu chenare de aur. Râtanu făcu un pas și o ridică.

— Ce-i asta, frate? întrebă el.

— Ăsta-i juvaerul pe care-l avea în mână regele, zise Maimuța. Este o plăcuță de jad. Învățătorule, acum c-am găsit plăcuța, nu mai încape nicio îndoială. Măine îl voi prinde pe vrăjitor.

Drăguța de Maimuța își smulse un fir de păr din coadă, trimise asupra lui o suflare magică și-i zise: „Preschimbă-te!” Și firul de păr se prefăcu dintr-odată într-o cutie lăcuită în roșu și auriu, în care puse plăcuța de jad, spunând:

— Învățătorule, ia-o cu tine și când se va crăpa de ziuă, pune-ți mantia brodată și așează-te să citești rugăciuni în sala mare a templului. Între timp, am să cercetez cetatea asta împrejmuită cu ziduri. Dacă aflu că acolo domnește cu adevărat un căpcăun, îl voi uide și voi face astfel o faptă care va fi pomenită în veci. Dar dacă nu se află acolo niciun căpcăun, trebuie să ne ferim a ne amesteca în treaba asta.

— Ai dreptate, zise Tripitaka.

— Dacă prințul nu pleacă la vânătoare, zise Maimuța, atunci nu-i nimic de făcut. Dar dacă visul se vedește a fi adevărat, am să-l aduc aici să te vadă.

— Și dacă vine aici, cum să-l primesc? întrebă Tripitaka.

— Când am să-ți dau de știre că vine, să deschizi cutia și să aștepti până mă preschimb într-un preot mic de statură, numai de-o palmă. Atunci mă bagi în cutie. Când o să vină aici, prințul o să se prosterneze în fața lui Buddha. Fă-te că nu-l bagi în seamă și nu îngenunchea în fața lui. Când o să vadă că tu, un om de rând, nu te pleci înaintea lui, va porunci oamenilor lui să te aresteze. O să-i lași, firește, să te aresteze, și să te lovească, dacă vor găsi cu cale s-o facă, și chiar să te lege, dacă vor găsi cu cale să te lege. Lasă-i până la urmă să te ucidă, dacă asta le va fi vrerea.

— Cred că vor fi bine înarmați, zise Tripitaka, așa că s-ar putea să mă ucidă. Să știi că nu-mi place de fel idea asta.

— Nu te speria, zise Maimuța. Știu eu cum să-i iau. O să am grijă să nu se întâmple nimic grav. Dacă o să te descoase, spune-i că ai fost trimis de împăratul Chinei să te închini lui Buddha și să

primești de la ei Scripturile și că aduci cu tine daruri scumpe. Când te va întreba care sunt acele daruri scumpe, arată-i mantia și spune-i că acesta este cel mai mic dintre cele trei daruri pe care le-ai adus. Arată-i apoi cutia și spune-i că în ea se afla un dar prin care poate cunoaște tot ce s-a întâmplat până acum cinci sute de ani, ce s-a întâmplat de cinci sute de ani încoace și ce se va întâmpla timp de cinci sute de ani de-acum încolo. La un loc, deci, o mie cinci sute de ani de întâmplări trecute și viitoare. Apoi să mă lași să ies din cutie, iar eu îi voi povesti prințului cele ce ți s-au arătat în vis. Dacă o să le creadă, mă voi duce să-l prind pe vrăjitor, iar noi vom căpăta renume. Dacă prințul nu va crede, îi voi arăta plăcuța de jad. Mi-e teamă doar că, fiind prea tânăr, n-are s-o recunoască.

Tripitaka se arată încântat și zise:

— Asta-i un plan grozav! Dar cum o să spunem că se numește al treilea dar? Primul, am zis că este mantia, iar al doilea plăcuța de jad alb. Cum o să spun că se numește preschimbarea ta?

— Spune-i că se numește „Nimicul-care-face-regi”.

Tripitaka se învoi și-și întipări în minte acest nume.

Nici ucenicul și nici învățătorul nu mai putură dormi.

Cât de fericiți ar fi fost ei ca, la un simplu semn din cap, să poată face să se înalțe soarele din Dudul¹⁰⁶ în care se odihnește și, cu o singură suflare, să gonească stelele care acopereau cerul!

În sfârșit, începu să se lumineze dinspre răsărit. Maimuța se sculă și dădu îndrumări lui Râtanu și lui Nisip.

— Să nu-i tulburați pe ceilalți preoți din templu tot ieșind din chilie și zbenguindu-vă, le spuse Maimuța. Așteptați până ce voi termina ce am de făcut și, după aceea, o să ne zbenguim împreună cât vreți.

De cum îi părăsi, făcu un salt și se înălță în văzduh. Privi țință spre apus cu ochii ei de foc și văzu o cetate cu ziduri și metereze. O să mă întrebați, poate, cum a putut s-o zărească. Să vă spun: cetatea se afla numai la patru sute de *li* de templu și, cum Maimuța se afla în văzduh, nu i-a fost greu să vadă atât de departe.

Apropiindu-se și privind cu luare-aminte, Maimuța văzu că în jurul cetății pluteau nori întunecați și fumuri de nemulțumire o înconjurau. Și, cum sta așa înălțată în aer, Maimuța începu să recite:

¹⁰⁶ Chinezii credeau că peste noapte soarele se odihnește într-un dud.

De-ar sta pe tronul lui cu adevărat un rege.
Ar fi lumini și nori de purpură – e lege.
Din câte văd, un demon stă – eu bănuiesc.
Viclean – în scaunul dragonului regesc¹⁰⁷.
De-aceea șerpi încolăciți de negru fum
Poarta-de-Aur¹⁰⁸ o întunecă acum.

Deodată se auzi un puternic zăngănit de arme și, privind în jos, Maimuța văzu deschizându-se poarta dinspre răsărit a cetății, prin care începu să iasă o mare mulțime de oameni și cai – o ceată uriașă de vânători. Priveliștea era, cu adevărat, impunătoare. Priviți-i:

Porniră în zori spre soare-răsare; ieșind din Cetatea-Cea-Blestemată, începură târcoale a da peste câmpul
Cu iarbă mărunță. Steaguri acoperă soarele-adesea
Sirepii cai albi tăiau în linie dreaptă vântul,
Tobele-ntinse de piele bubuie surd și departe,
Puternic din mâini azvârlite sulite zboară spre țintă.

Vânătorii lăsară în urmă cetatea și se îndepărtară cam două sute de *li* spre răsărit, către o câmpie întinsă. Maimuța putu să vadă acum că în mijlocul lor se afla un general mărunțel, cu coif și platoșă, în mână purtând o sabie bătută cu pietre scumpe și la brâu un arc, călare pe un cal murg de luptă.

„Asta trebuie să fie prințul! își zise Maimuța. Mă duc să-i joc o festă.”

Drăguța de Maimuță! Coborî de pe nor, își făcu drum printre șirurile de vânători și, când ajunse lângă prinț, se preschimbă într-un iepure alb și începu să gonească în fața calului pe care călărea prințul. Văzând vânatul, prințul luă plin de bucurie o săgeată din tolba, încordă arcul, trase și nimeri iepurele. Dar Maimuța voise într-adins ca săgeata să-și atingă ținta; cu o apucătură iute, o prinse în clipa când era s-o atingă și acum gonia mai departe. Prințul,

¹⁰⁷ În vechea heraldică chineză dragonul — animal mitologic imaginat cu corp de șarpe, gheare puternice, aripi și aruncând flăcări pe gură — era emblema regilor.

¹⁰⁸ Denumire generală dată în acea vreme porții unui palat regal sau imperial.

văzând că lovise iepurele, se despărți de însoțitorii săi și porni în urmărire. Când calul galopa iute, Maimuța alerga ca vântul; când calul încetinea, Maimuța încetinea și ea. Distanța dintre ei rămânea mereu aceeași și, în chipul acesta, puțin câte puțin Maimuța îl atrase pe prinț spre porțile Templului-Pădurea-Comorii. Ajuns însă acolo, prințul văzu că iepurele dispăruse, pentru că Maimuța se preschimbase, luându-și chipul ei adevărat. În stâlpul porții găsi însă înfiptă o săgeată.

„Treaba-i ca și făcută”, își zise Maimuța.

Și, pe loc se preschimbă într-un preot de-un lat de palmă și se ascunse în cutie.

Când prințul ajunse la poarta templului și, în loc să dea de urma iepurelui, își găsi săgeata înfiptă în stâlpul porți, se gândi:

„Foarte ciudat! Sunt sigur că am nimerit iepurele. Cum se face însă că iepurele a dispărut și săgeata este aici? Cred că nu era un iepure obișnuit, ci un iepure care a trăit prea mult și până la urmă s-a prefăcut în spirit.”

Prințul trase săgeata din stâlp și când privi în sus, văzu deasupra porții templului o inscripție: „Templul-Pădurea-Comorii, ridicat din porunca regelui”.

„A, da, firește”, își zise prințul. Mi-aduc aminte că, în urmă cu ani, tatăl meu, regele, a poruncit unui dregător să ducă aur și obiecte de preț preoților din acest templu, ca să dreagă altarul și să zugrăvească icoanele. Nu m-am gândit niciodată că am să vin aici într-o astfel de zi! Dar, vorba cântecului:

M-aduse norocu-n chilia preotului

Și-i ascultai cuvintele sfinte în tihnă.

Din viața de zbucium amar a lumii, avui

O jumătate bună de zi de odihnă.

„Am să intru”, hotărî prințul.

Și zicând asta, sări jos de pe cal, dar când dădu sa intre, iată că și cei trei mii de dregători din suita lui sosiră val-vârtej în galop și se revărsară puhoi în curtea templului. Foarte mirați, preoții ieșiră în întâmpinarea prințului ca să i se ploconească și apoi îl duseră în Sala-lui-Buddha ca să i se închine. În timp ce admira altarele templului, prințul văzu un preot care nu se sculă de jos când trecu pe

lângă el.

— Dar, ce? Preotul ăsta nu știe cum trebuie se poarte? strigă furios prințul.

Apoi, îi vorbea chiar lui Tripitaka:

— Știu că n-ați fost înștiințați de sosirea mea aici, așa că nici nu m-am așteptat să-mi ieșiți în întâmpinare mai de departe. Dar când ai văzut că se apropie de poartă oameni înarmați, trebuia să te scoli în picioare. Cum se face că stai și acum tot pironit jos? Luați-l de-aici!

Și, nici nu sfârșise bine prințul porunca, că se și năpustiră oșteni din toate părțile, care-l înșfăcăra pe Tripitaka și se pregăteau acum să-l lege de mâini și de picioare. Maimuța însă, care se afla în cutie, chemă în șoaptă spiritele păzitoare, pe Deva care apără Legea, și pe Lu Ting și pe Lu Dzia, cărora le spuse:

— Am poruncă să subjug un spirit rău. Acest prinț însă, în ignoranța lui, i-a pus pe slujitorii săi să-mi lege învățătorul. Trebuie să-i veniți numaidecât într-ajutor. Voi veți răspunde dacă oștenii vor izbuti să-l lege.

Chemați într-ajutor de Maimuță în chipul acesta tainic, cum ar fi putut ele să nu asculte? Spiritele îl înconjură pe Tripitaka cu un inel magic, așa că de câte ori încerca vreunul din oșteni să pună mâna pe el, nu-l putea atinge, ca și cum ar fi fost împrejmuț de un zid gros.

— Cine ești tu, că poți să ne înfrunți în chipul ăsta, de nu se poate nimeni apropia de tine? întrebă prințul.

Tripitaka veni atunci înaintea lui, i se plecă și-i spuse:

— Nu am darul de a face minuni. Sunt doar un simplu preot din China și merg înspre soare-apune ca să mă închin lui Buddha și să aduc Scripturile.

— China? întrebă prințul. Acea țară căreia i se spune Pământul-de-Mijloc? Știu că este un ținut sărac, dar spune-mi totuși dacă nu ai asupra ta lucruri de preț.

— Am mantia de pe mine, răspunse Tripitaka. Dar nu este chiar un lucru de preț. Am însă și alte lucruri mult mai prețioase.

— Cum, veșmântul ăsta de pe tine, care lasă trupul pe jumătate dezgolit, socotești că este prețios? Mi se pare tare ciudat, zise prințul.

— Deși acoperă doar jumătate din trupul meu, zise Tripitaka,

mantia aceasta este astfel descrisă într-o poezie:

A lui Buddha sărmană haină, care pe oameni uimește
Apără de întinare Adevărul-Absolut.
Cele zece mii de fire ale lui, ochiuri o mie,
Meditația adâncă mi-o desăvârșiră mie.
Așa că nu-i de mirare dacă nu m-am ridicat
Să salut pe-acela care, răătăcit de grea trufie,
Moartea bunului său tată pân-acum n-a răzbunat.

— Ce prostie smintită spune preotul ăsta! zise prințul furios la culme. Jumătatea asta de veșmânt nu ți-a slujit la altceva decât să-ți dea curajul să bolborosești vorbe caraghioase, fără înțeles. Cum ar putea fi răzbunată moartea tatălui meu, dacă el nu-i mort? Ia spune-mi!

Tripitaka făcu atunci un pas spre prinț, își împreună palmele și-l întrebă:

— Măria-ta, pentru câte lucruri este dator cu recunoștința sa un om născut în lumea pământească?

— Pentru patru lucruri, răspunse prințul.

— Și care sunt aceste patru lucruri?

— Mai întâi, omul este recunoscător cerului și pământului, fiindcă unul îl acoperă, iar celălalt îl susține. Apoi, soarelui și lunii, fiindcă îi dau lumina lor. Regelui, pentru că-i împrumută apă și pământ. Și tatălui și mamei, pentru că îl cresc.

Tripitaka începu a râde și zise:

— Primelor trei, este adevărat că omul le datorează recunoștință. Dar ce nevoie are el de un tată și de o mamă care să-l crească?

— Asta o fi adevărat pentru tine, un preot vagabond nelegat de nimic și care trăiește din cerșit. Dar dacă un om n-ar avea tată și mamă, cum ar mai putea veni pe lume?

— Măria-ta, nu știu ce să spun, zise Tripitaka, dar în cutia asta am o comoară numită „Nimicul-care-face-regi”. Ea știe tot ce s-a întâmplat până acum cinci sute de ani, de cinci sute de ani încoace și ce se va întâmpla timp de cinci sute de ani de-acum încolo. Adică, laolaltă, timp de o mie cinci sute de ani. Dacă nici ea nu-ți va putea arăta că nu există recunoștință față de tată și mamă, atunci să mă bagi în închisoare.

— Arată-mi-o! zise prințul.

Tripitaka scoase capacul cutiei și pe dată din ea sări Maimuța, care începu să țopăie încoace și-ncolo.

— O ființă atât de mică nu poate ști mare lucru, zise prințul.

Auzindu-l spunând că e prea mică, Maimuța își folosi puterea magică și se lungi până ce ajunsese înaltă de trei *ci* și-un lat de palmă.

Uimiți, vânătorii prinseră să vorbească între ei:

— Dacă o să tot crească așa, în câteva zile o să ajungă cu capul până la cer.

Dar când ajunsese la statura ei obișnuită, Maimuța se opri din crescut.

Atunci prințul îi zise:

— „Nimicule-care-faci-regi”, acest preot bătrân spune că le știi pe toate, atât cele bune cât și cele rele, din trecut și din prezent. Ghicești pe broasca țestoasă sau pe coada șoricelului¹⁰⁹? Ori dezlegi ursitele oamenilor călăuzindu-te după ceea ce scrie în cărți?

— Cătuși de puțin! răspunse Maimuța. Nu mă încred decât în limba mea de trei *țun-i*, care poate ghici orice.

— Maimuța asta spune prostii, zise prințul. De când e lumea și pământul, numai după *Cartea schimbărilor*¹¹⁰ au fost lămurite tainele și s-a citit viitorul oamenilor, ca fiecare să știe în ce să stăruie și ce să ocolească. Nu se spune oare: „Broasca țestoasă pentru ghicit, coada șoricelului pentru prorocit”? Dar, după câte înțeleg, tu nu te conduci după niciun principiu și vorbești despre ursită și viitor la întâmplare, întărind și înșelând fără rost oamenii.

— Nu te pripți, măria-ta, zise Maimuța, ci mai bine ascultă-mă. Știu că ești prințul moștenitor din cetatea „Cântatul-Cocoșului”. Acum cinci ani, în țara măriei-tale a fost o secetă mare. Regele și miniștrii s-au rugat și au postit, dar din cer n-a căzut măcar o picătură de ploaie. După asta, a venit un vrăjitor din munții Djungan, care avea puterea să cheme vânturile, s-aducă ploaie și să

¹⁰⁹ În China, carapacea de broască țestoasă și oasele de animale se foloseau la ghicit și prorocit. Ghicitorul le încălzea și, după forma crăpăturilor produse în ele, interpreta răspunsul zeilor la întrebările puse. Se mai ghicea de asemenea după forma nervurilor diferitelor plante, printre care și coada șoricelului.

¹¹⁰ Cartea schimbărilor este o operă literară chineză din perioada dinastiei Djou de apus (sec. XI-VIII î.e.n.) care conține, printre altele, și interpretarea hexagramelor rituale – grupuri de hieroglife cu semnificație rituală.

schimbe piatra în aur. Amăgit de vicleniile lui, regele l-a numit fratele său mai mare. Este adevărat?

— Așa-i! Zi mai departe! spuse prințul.

— De trei ani, vrăjitorul n-a mai fost văzut, zise Maimuța. Cine-i cel care a stat pe tron în acest timp?

— Cele spuse despre vrăjitor sunt adevărate, răspunse prințul. Tatăl meu l-a socotit pe vrăjitor ca pe fratele său, l-a primit în casa și la masa lui. Dar, acum trei ani, pe când se plimbau în grădina cu flori și admirau priveliștea, o rafală de vânt magic, iscată de vrăjitor, a smuls plăcuța de jad pe care regele o avea în mână, iar vrăjitorul dus a fost, împreună cu plăcuța, în munții Djungan. Tatăl meu îi simte și acum lipsa, și nu mai poate îndura să se plimbe fără el în grădina cu flori. Într-adevăr, grădina stă închisă de trei ani și nimeni n-a mai pus piciorul într-însa. Dacă regele nu-i tatăl meu, atunci cine este?

Maimuța începu să râdă și râse într-una chiar și după ce prințul o întrebă de ce râde. Până la urmă prințul își ieși din fire și-i zise:

— În loc să stai și să râzi așa, mai bine ai spune ceva!

— Am multe de spus, zise Maimuța, dar nu pot vorbi de față cu toți oamenii ăștia.

Prințul își zise că Maimuța are dreptate și făcu semn că vânătorii pot să plece. Conducătorul lor le dădu poruncă și, în câteva clipe, cei trei mii de oameni și cai se aflau dincolo de poartă. De asemenea, niciunul dintre preoții templului nu mai rămase în apropiere. Maimuța se opri atunci din răs și spuse:

— Măria-ta, cel care a dispărut a fost tatăl măriei-tale care te-a zămislit; iar cel care stă pe tron astăzi este vrăjitorul care aducea ploaie.

— Asta-i curată prostie! strigă prințul. De când ne-a părăsit vrăjitorul, vânturile ne-au ajutat și oamenii au fost pașnici. Și acum, vii să-mi spui că cel ce stă pe tron nu-i tatăl meu. Bine măcar că-mi spui mie lucrurile astea, care-s tânăr și le trec cu vederea. Dar dacă te-ar auzi tatăl meu, te-ar prinde și te-ar sfâșia în o mie de bucăți!

Prințul urmă să-i spună Maimuței vorbe de ocară, iar aceasta, întorcându-se spre Tripitaka, îi zise:

— Ce să-i fac? I-am spus și nu crede. Să ne vedem, așadar de treaba noastră. Arată-i comoara, dovedește-i cine ești și să plecăm spre India.

Tripitaka înmâna cutia lăcuită Maimuței, care o luă, se smuci o dată și cutia se făcu nevăzută. După cum știți, cutia era de fapt unul din perii Maimuței, pe care aceasta îl preschimbase într-o cutie, iar acum îl punea din nou la loc pe trupul sau. Plăcuța de jad alb o oferi însă prințului.

— Ciudat preot mai ești! zise mirat prințul. Tu trebuie să fi chiar acela care ai venit acum cinci ani și te-ai dat drept vrăjitor, furând acest obiect de preț al familiei, iar acum, sub înfățișarea de preot, vii să i-l dai înapoi! Arestați-l imediat!

Porunca prințului îl încremeni pe Tripitaka de-a binelea. Arătând cu degetul spre Maimuța, îi zise răstit:

— Grăjdar nenorocit, m-ai băgat fără rost în buclucul ăsta!

Maimuța se repezi la el și-i tăie vorba:

— Ține-ți gura și nu-mi trăda tainele.

Apoi, vorbind prințului:

— Să știi că nu mă numesc „Nimicul-care-face-regi”. Altu-i numele meu adevărat.

— Aș fi foarte fericit să aflu numele tău adevărat, zise prințul, ca să te trimit la judecată și să fi osândită așa cum se cuvine.

— Numele meu adevărat este Maimuța-Marele-Înțelept și sunt primul discipol al acestui om. Ne aflam în drum spre India, ca s-aducem Scripturile, când am cerut noaptea trecută adăpost în acest templu. În timpul cât maestrul meu citea rugăciuni, cam pe la a treia strajă, a avut un vis. A visat că tatăl tău a venit la el și i-a spus cum a fost împins de vrăjitor în fântâna cristalelor cu opt colțuri din grădina cu flori și cum, după aceea, vrăjitorul s-a preschimbato luând chipul tatălui tău. În felul ăsta, curtea și toți demnitarii au fost înșelați. Erai prea mic ca să-ți dai seama. Ai fost oprit să mai intri în încăperile de locuit ale palatului, iar grădina cu flori a fost închisă, ca nu cumva taina să se afle. Noaptea trecută, tatăl tău a venit și mi-a cerut să-l prind pe vrăjitor. Nu eram sigur că vrăjitorul este un duh rău, dar când m-am uitat în jos din înaltul cerului, am știut că-i duh rău. Eram tocmai pe punctul să mă duc să-l prind, când mi-ai ieșit în cale, tu și cu vânătorii tăi. Iepurele alb pe care l-ai nimerit eram eu. Tot eu te-am atras aici și te-am dus la învățătorul meu. Asta-i adevărul adevărat, cuvânt cu cuvânt. Ai recunoscut plăcuța de jad, și singurul lucru ce-ți rămâne de făcut este să răsplătești îngrijirea pe care ți-a dat-o tatăl tău, răzbunându-l.

Destăinuirea Maimuței îl tulbură adânc pe prinț.

„Chiar dacă nu cred această poveste, își spuse prințul în sinea sa, ea are totuși o bună parte de adevăr neplăcut. Dar dacă ar fi s-o cred, cum m-aș mai putea uita la rege ca la tatăl meu?”

Prințul se afla la îndoială.

— Dacă te îndoiești, zise Maimuța, du-te acasă și pune-i mamei tale o întrebare care te va lămuri. Întreab-o dacă în ultimii trei ani a mai avut legături cu regele, așa cum are o femeie cu un bărbat.

— Așa am să fac, zise prințul. Așteptați aici până ce mă duc s-o întreb pe mama.

Luă plăcuța de jad, dar când dădu să plece, Maimuța îl opri spunându-i:

— Dacă în drumul spre palat o să te însoțească toți oamenii tăi, se vor isca bănuieli, și-atunci n-o să mai izbutesc să-mi îndeplinesc sarcina. Trebuie să te duci singur, fără să se bage de seamă. Să nu intri pe poarta cea mare, ci pe cea din spate. Iar când o să ajungi în odăile de locuit ale palatului și-o să-ți vezi mama, să nu vorbești tare sau pe înțeles, ci în șoaptă. Puterea vrăjitorului este așa de mare, că dacă te aude, viața ta și a mamei tale vor fi în primejdie.

Prințul făcu întocmai cum i se spuse și, după ce ieși din templu, spuse oamenilor din suita lui să rămână de pază și să nu se miște din loc.

— Am puțină treabă, le zise el. Așteptați aici până ce mă duc în cetate. O să veniți și voi mai târziu.

Și, iată-l:

Dă porunci armașilor săi,
Zboară pe cal acasă-n cetate.

... Și de nu știți dacă a izbutit ori nu să-și vadă mama cu acest prilej și ce s-a petrecut între ei, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XX

Prințul ajunsese repede în cetate și, așa cum fusese învățat, nu

încercă să intre pe poarta cea mare, ci se duse pe furiș la poarta din spate, păzită doar de câțiva eunuci care nu cutezară să-l oprească. Prințul intra singur călare și ajunse numaidecât la Umbrarul-cu-mireasmă-de-brocart, unde o găsi pe maică-sa. Aceasta sta rezemată de o balustradă sculptată și plângea, iar slujnicele din jurul ei îi făceau vânt cu evantaiele. Mă veți întreba, poate, de ce plângea. Pentru că pe la a patra strajă avusese un vis, pe care și-l reamintea numai pe jumătate și acum gândurile o chinuiau. Prințul sări de pe cal și îngenunche în fața ei, strigând:

— Mamă!

Regina căută pe dată să-și ia o înfățișare ceva mai veselă și-i răspunse mirată:

— Ce bucurie, copilul meu drag! Sunt ani de când învățătura pe care ți-o dă tatăl tău te-a împiedicat să părăsești încăperile bărbatilor din palat, ca să vii să mă vezi, și asta mi-a pricinuit o mare suferință. Cum de-ai găsit astăzi timp să vii? Ce mare bucurie e în inima mea! Dar, copilul meu drag, de ce ți-e glasul atât de trist? Tatăl tău îmbătrânește. În curând va veni vremea când „dragonul se va întoarce în marea cea cenușie a perlelor, iar fenixul în negurile trandafirii”¹¹¹, iar tu vei fi rege. De ce să fi abătut?

Prințul se aplecă atunci, atingând cu fruntea podeaua umbrarului, și-i spuse:

— Te întreb, mamă, cine este cel ce stă pe tron?

— Ai înnebunit! zise regina. Cel ce domnește este tatăl și regele tău. De ce îmi pui o astfel de întrebare?

— Mamă, zise prințul, am să vorbesc numai dacă-mi făgăduiești iertare pentru cele ce-ți voi spune. De nu, n-am să îndrăznesc ați vorbi.

— Cum de-ți închipui că între mamă și fiu ar putea fi vorba de vinovăție și iertare? Poți să vorbești tot ce vrei. Dar spune repede.

— Mamă, urmă prințul, dacă pui alături viața pe care o duci de trei ani încoace alături de rege, cu viața pe care ai dus-o cu el înainte, poți oare spune că dragostea lui pentru tine a rămas aceeași?

Întrebarea o zăpăci de tot pe regină. Sari în picioare, coborî în fugă din umbrar și se aruncă în brațele prințului, spunându-i:

¹¹¹ Dragonul și fenixul constituiau simbolul inseparabil al puterii regale. Despărțite, însemnau încetarea din viață a regelui.

— Copilul meu drag, pentru ce, atunci când ne vedem după atâta vreme, trebuie să-mi pui pe neașteptate o astfel de întrebare?

— Mamă, zise prințul înfierbântându-se, nu fugi de întrebare. De răspunsul tău atârnă multe.

Atunci regina porunci doamnelor de onoare să-i lase singuri și, cu lacrimile în ochi, îi spuse prințului în șoaptă:

— Dacă nu m-ai fi întrebat, m-aș fi dus la Cele-Nouă-Izvoare-ale-Morții¹¹² fără să fi scos o vorbă despre asta. Dar, pentru ca m-ai întrebat, ascultă ce-am să-ți spun:

Dulcea, calda mângâiere de până acum trei ani
A-nghetă, și traiul nostru ni-i întunecat, dușman.
Când cu capul pe-a lui pernă-l întrebai care-i pricina
Despre vârsta lui slăbită mi-a vorbit că ar fi vina,
Că puteri ca mai-nainte nu mai are, că-i bătrân...

Când prințul auzi acestea, se smulse din brațele mamei sale, se săltă în șa și vru să dea piteni calului. Mamă-sa încercă să-l oprească spunându-i:

— Copilul meu drag, ce te face să pleci așa de repede, înainte de a ne fi sfârșit vorba?

Prințul descălecă și, ingenunchind în fața ei, îi spuse:

— Mamă, nu știu dacă se cuvine să vorbesc. Azi, în revărsatul zorilor, mi s-a poruncit să merg cu șoimii și cu câinii ca să vânez dincolo de cetate. Din întâmplare, am întâlnit un preot trimis de împăratul Chinei s-aducă Scripturile. Acest preot are un ucenic pe nume Maimuța, care are puterea să supună spiritele rele. După spusele Maimuței, regele, tatăl meu adevărat, a fost înecat în fântână cristalelor din grădina cu flori, și chipul său i-a fost luat de vrăjitor, care a pus mâna pe tron. Noaptea trecută, pe la a treia strajă, tatăl meu i-a apărut acestui preot în vis și i-a cerut să se ducă în cetate și să-l prindă pe uzurpator. N-am crezut cele spuse de el și de aceea am venit să-ți pun această întrebare. Răspunsul tău însă m-a încredințat că cel de pe tron este, cu adevărat, un duh rău.

— Copilul meu, zise regina, de ce dai crezare unor străini pe care

¹¹² Cele nouă străfunduri ale Regatului-Morții. În credința de atunci, fiecare corespundea unei anumite gravități a păcatelor și chinurilor la care erau supuse sufletele după moarte.

nu-i cunoști?

— N-aș fi cutezat să cred cele spuse de el, dacă regele, adică tatăl meu adevărat, nu i-ar fi lăsat la plecare o mărturie.

Regina îl întrebă despre ce mărturie este vorba și atunci prințul scoase din mânecă plăcuța de jad alb cu chenar de aur și i-o întinse. Când o văzu, regina recunoscuse îndată giuvaerul pe care-l purtase cândva regele și lacrimile începură să-i curgă șiroaie.

— Domnul și stăpânul meu, strigă ea atunci, pentru ce de trei ani de când ești mort n-ai venit niciodată la mine, ci te-ai dus mai întâi la acest preot, iar după aceea la prinț?

— Ce înseamnă vorbele astea, mamă?

— Copilul meu, astă-noapte la a patra strajă am avut și eu un vis. L-am visat pe tatăl tău, ud learcă, spunând că-i mort și că spiritul lui l-a vizitat pe un preot al dinastiei Tang, căruia i-a cerut să-l doboare pe uzurpator, iar lui să-i salveze trupul din locul unde a fost aruncat. Asta-i tot ce-mi mai aduc aminte. Cealaltă parte a visului nu mi-o mai amintesc și tocmai mă căzneau să mi-o reamintesc când ai venit. Este un lucru într-adevăr ciudat că tocmai acum să vii și să-mi istorisești toate acestea, aducându-mi și plăcuța de jad. O voi pune bine, iar tu să te duci la preotul acela și să-i ceri să vină aici de îndată, ca să aducă neîntârziat la îndeplinire ce a făgăduit. Dacă poate alunga pe uzurpator, deosebindu-l pe regele adevărat de cel mincinos, atunci înseamnă că-l vei răsplăti, pe regele care ți-a fost tată cu adevărat, pentru toată truda ce și-a dat-o ca să te crească.

Prințul se întoarse degrabă la Templul-Pădurea-Comorii, unde îl întâmpinară la poartă însoțitorii săi. Discul roșu al soarelui începuse să coboare. Spuse oamenilor săi să rămână liniștiți pe loc și intră singur în templu, își potrivi coiful și veșmintele și salută respectuos pe Maimuța, care veni spre el din mijlocul templului, sărind și topăind. Prințul îngenunche în fața ei și-i spuse:

— M-am întors, părinte!

Maimuța îl ridică și-l întrebă:

— Ai pus vreo întrebare cuiva când ai ajuns în cetate?

— Da, am întrebat-o pe mama, răspunse prințul.

Și-i povesti tot ce se petrecuse.

Maimuța zâmbi și zise:

— Dacă-i așa de rece, înseamnă că trebuie să fie făcut din gheață. Nu-i nimic! Ai răbdare până ce-l voi nimici. Azi însă e târziu ca să

mai pot face ceva. Așa că mergi acum acasă, iar eu voi veni mâine dis-de-dimineață.

— Părinte, zise prințul îngenunchind în fața Maimuței, lasă-mă s-aștept aici până mâine dimineață, ca să merg împreună cu tine.

— Nu-i bine așa, răspunse Maimuța. Dacă aș intra în cetate împreună cu tine, am putea da uzurpatorului prilej de bănuieli. N-ar crede că te-am silit să mă lași în cetate, ci ar fi sigur că tu m-ai poftit. Așa că vina ar cădea fără îndoială pe tine.

— Oricum, tot nu va fi bine dacă mă întorc acum în cetate, zise prințul.

— De ce? întrebă Maimuța.

— Am fost trimis să vânez și n-am vânat nimic. Cum să mă înfățișez regelui? Dacă mă va învinui de nepricepere și mă va arunca în închisoare, cine o să aibă atunci grijă de tine mâine dimineață când ai să vii? Niciunul dintre dregători nu te cunoaște.

— Crezi că asta-i o greutate? zise Maimuța. Spune-mi că ai nevoie de vânat, și eu am să-ți fac pe dată rost.

Drăguța de Maimuță! S-o fi văzut cum își mai arăta meșteșugurile ei magice în fața prințului! Se smuci o dată, sări pe o margine de nor, făcu o pasă magică și murmură o formulă care sili spiritele muntelui și zeitățile locului să i se înfățișeze și să i se supună.

— Mare-Înțelept, întrebare ele, ce porunci ai pentru noi, zeitățile cele mici?

— Am primit sarcina să stau de pază pe lângă un preot din țara Tang în călătoria lui până aici, zise Maimuța. Vreau să prind acum un spirit rău. Prințul țării ăștia n-a vânat însă nimic astăzi și nu îndrăznește să se întoarcă la curte cu mâna goală. V-am chemat, zeități, ca să vă rog să-mi găsiți câțiva cerbi, mistreți, iepuri și orice alte animale sau păsări sălbatice vă vor ieși în cale și să mi le aduceți încoace.

Zeitățile nu puteau să n-o asculte.

— Câte vrei din fiecare? întrebare ele.

— Nu are însemnătate câte anume, răspunse Maimuța. Totul e să-mi aduceți câteva.

Zeitățile își folosiră mijloacele lor tainice și iscară un vârtej magic, care strânse laolaltă fel de fel de sălbăticiuni. În scurt timp, în fața Maimuței au fost aduse sute și mii de păsări sălbatice, cerbi, vulpi, iepuri, tigri, pantere și lupi.

— Nu le vreau pentru mine! strigă Maimuța. Trebuie să le puneti din nou în mișcare și să le înșirați de o parte și de alta a drumului, cam pe vreo patruzeci de *li*, în așa fel ca vânătorii să le poată prinde și duce acasă, fără să mai aibă nevoie de șoimi și câini. Numai atât vă cer.

Zeitățile făcură întocmai și împrăștiară vânatul de o parte și de alta a drumului. După aceea, Maimuța își coborî norul și-i spuse prințului:

— Înălțimea-ta poate să plece acasă liniștit. Vânatul îl vei găsi de-a lungul drumului. Tot ce trebuie să faci e doar să-l iei.

Văzând-o cum se sălta prin aer și cum își folosea puterile magice, prințul rămase nespus de uimit. Se prosternă în fața Maimuței și-și luă cu umilință rămas-bun de la ea. Apoi ieși în fața templului și porunci vânătorilor să se întoarcă la curte. Mare le fu uimirea când, pe marginile drumului, găsiră sălbăticiuni cu nemiluita, pe care le putură prinde fără șoimi sau câini, punând doar mâna pe ele. Toți erau încredințați că era o favoare divină acordată prințului, nebănuind că era o minune a Maimuței. Și ce mai cântece de izbândă ieșeau acum din piepturile lor, și cum se mai grăbeau să ajungă repede în cetate!

Când preoții templului văzură cum se purta prințul cu Tripitaka și cu însoțitorii lui, începură să le arate mai mult respect. Le aduseră băuturi răcoritoare și-l poftiră din nou pe Tripitaka în sala Zen din templu.

Era cam pe la prima strajă din noapte. Pe Maimuță o frământa ceva și nu-i venea să se culce. Se târî până ia patul lui Tripitaka și-l strigă:

— Învățătorule!

Nici Tripitaka nu dormea. Dar știind că Maimuței îi plăcea să-i facă pe alții să tresară, se prefăcu mai departe că doarme. Maimuța îl frecă pe cap și-l zgâlțâi puternic zicându-i:

— De ce dormi, învățătorule?

— Lasă-mă în pace! îi zise Tripitaka îmbufnat. De ce nu te duci să te culci, în loc să mă sâcâi în felul ăsta?

- Învățătorule, îi spuse Maimuța, trebuie să știu ce gândești.
- În legătură cu ce? întrebă Tripitaka.
- M-am lăudat cam mult față de prinț, lăsându-l să înțeleagă că puterile mele sunt mari cât munții și adânci ca marea și că pot să-l prind ușor pe vrăjitor, ca și cum ai scoate ceva dintr-un sac, doar să bagi mâna – și gata. După cât îmi dau seama însă, treaba nu-i chiar așa de ușoară și asta-i pricina de nu pot să dorm.
- Dacă ai știut că-i așa de grea, de ce-ai făgăduit? o întrebă Tripitaka.
- Nu că mi-ar fi greu să-l prind pe uzurpator, zise Maimuța. Singura mea nedumerire, este că nu știu dacă legea îngăduie.
- „Ce prostii mai vorbește și Maimuța asta!” gândi Tripitaka.
- Apoi, întorcându-se spre Maimuța, spuse:
- Dar cum o să fie împotriva legii să prinzi un nemernic care a uzurpat tronul unui rege?
- Văd că nu știi decât ce spune în Scripturi – să-l slăvești pe Buddha și să-i urmezi învățăturile, răspunse Maimuța. Păcat însă că nu cunoști Codul lui Siao Hă¹¹³. Îmi închipui însă că ai auzit măcar de proverbul „Iei hoțul, iei și prada”. Vrăjitorul ăsta a fost trei ani rege, și nimeni n-a avut nici cea mai mică bănuială. Toate nevestele fostului rege l-au socotit bărbatul lor, iar demnitarii civili și militari au petrecut cu el. Chiar dacă izbutesc să-l prind, cum o să-i pot încredința că-i vinovat?
- Nu văd care-i greutatea, spuse Tripitaka.
- Chiar dacă-i prost ca un doiv, ar putea totuși să închidă gura oricui, spunând cu îndrăzneală: „Sunt regele cetății «Cântatul-Cocoșului »! Ce crimă am săvârșit împotriva cerului ca să mă arestați?” Și, atunci ce-ai să mai zici?
- Și tu la ce plan te-ai gândit?
- Eu mi-am făcut un plan, îi răspunse Maimuța zâmbind. Singura piedică pentru a-l duce la capăt este părtinirea pe care o arăți tu.
- Pe cine părtinesc eu? întrebă Tripitaka.
- Pe Râtanu, zise Maimuța. Ai pentru el un fel de slăbiciune, numai fiindcă este puternic.
- Ce te face să crezi asta?

¹¹³ Este vorba de codul legiurilor și cutumelor care se aplica atunci în China.

— Dacă n-ar fi așa, ai avea curaj să rămâi aici numai cu Nisip, iar eu și cu Râtanu ne-am duce la Cetatea „Cântatul-Cocoșului”, am vedea unde-i grădina cu flori, am desfunda fântâna și am scoate leșul regelui, pe care l-am îmbrăca și a doua zi l-am duce la curte. Acolo, ne vom pune mai întâi hârtiile în bună orânduială, vom da ochi cu vrăjitorul, iar eu îl voi doborî cu ciomagul. Dacă încearcă să se dezvinovățească, îi voi arăta leșul regelui și-i voi spune: „Iată omul pe care l-ai înecat!” Și-am să-l chem pe prinț să vină să-și jelească tatăl, pe regină să-și recunoască soțul, pe demnitarii civili și militari să-și privească stăpânul, iar eu și cu fratele Râtanu vom trece la lucru. În felul ăsta, toată treaba va merge strună.

Tripitaka spuse că planul este minunat, dar se îndoii că Râtanu ar voi să meargă.

— De ce nu? întrebă Maimuța. Nu ți-am zis eu că ții cu el și că n-o să-l lași să vină cu mine? Zici că n-o să vrea să meargă cu mine, pentru că atunci când te chem eu, adesea abia după vreo jumătate de ceas bagi de seamă că te-am chemat. Dar, așteaptă să vezi. Când oi vrea eu, o să fie destul să-mi răsucesc doar o dată sau de două ori limba mea de patru degete și, poate să fie Râtanu și chiar mama lui Râtanu, că tot îl fac să vină cu mine.

— Foarte bine, spuse Tripitaka. Când vrei să te duci, cheamă-l.

— Râtanu! Râtanu! începu să strige Maimuța lângă patul unde acesta zăcea adormit.

Trebuie să vă spun că netotul de Râtanu făcea muncile cele mai grele și, cum pune capul pe pernă, începea să sforăie. Așa că o singură strigare n-a fost destul să-l trezească.

Maimuța îl ciupi de urechi, îl apucă de păr și încercă să-l tragă din pat, strigând:

— Râtanu!

Dar netotul o îmbrânci, fără să se trezească. Maimuța iarăși strigă la el.

— Du-te de te culcă și nu te mai prosti, îi zise în cele din urmă Râtanu. Știi bine că mâine pornim la drum.

— Nu mă prostesc, răspunse Maimuța. Am o mică treabă de făcut și vreau să mă ajuți.

— Ce treabă? întrebă Râtanu.

— N-ai auzit ce-a spus prințul?

— Nu, răspunse Râtanu. Nici nu l-am văzut și nici n-am auzit ce-a

spus.

— Mi-a spus că vrăjitorul are o comoară care face mai mult ca o armată de zece mii de oameni. Măine, când o să ne ducem în cetate, cred c-o s-ajungem să ne certăm cu el și atunci prințul va folosi comoara ca să ne distrugă. Nu-i mai bine să l-o luăm noi înainte și să-i furăm comoara?

— Frate, zise Rătanu, dacă înțeleg bine, îmi ceri să fac o hoție. Apoi, dacă-i vorba de asta, las pe mine, la așa ceva mă pricep bine și pot într-adevăr sa te ajut. Trebuie însă să fim bine înțeleși. Dacă fur comoara ori îl prind pe vrăjitor, mă aștept să primesc ceva mai mult decât o simplă parte din pradă. Vreau ca această comoară să fie toată a mea.

— De ce ții atât de mult la ea? întrebă Maimuța.

— Eu nu mă pricep să vorbesc ca tine când cer de la oameni de pomană. Sunt puternic, e drept, dar vorbesc ca oamenii de rând și nu știu să recit din Scripturi. Dacă ajungem vreodată la strâmtoare, comoara asta o s-o putem schimba pe ceva de-ale mâncării sau pe băutură.

— Bine, zise Maimuța. Eu nu doresc comori, căci nu mă îngrijesc decât de faima mea. N-ai decât s-o iei toată.

Când năărăul de Rătanu auzi că a lui va fi comoara întreagă, nu mai putu de bucurie. Se rostogoli din pat, se îmbracă repede și plecă împreună cu Maimuța.

Vorba ceea:

Vinul limpede aduce roșcată în obraji;

Aurul cel galben însă mișcă până și inima unui filosof.

Cei doi deschiseră foarte încet ușa templului și, lăsându-l pe Tripitaka, se suiră pe un nor și ajunseră numaidecât în cetate. Aici își coborâră norul chiar în clipa când din turnul cetății suna straja a doua.

— Frate, zise Maimuța, este straja a doua.

— Pică foarte bine! răspunse Rătanu. Este ora primului somn, când toată lumea doarme adânc.

Nu se duseră la poarta cea mare, ci la cea din spate. Dar aici auziră santinelele sunând clopotul de alarmă.

— Frate, zise Maimuța, văd că e alarmă la toate porțile. Cum o să

putem intra?

— Dar când au mai intrat hoții pe poartă? zise Râtanu. Trebuie să sărim zidul.

Așa și făcură. Dintr-un salt, Maimuța fu dincolo de meterez și de zid. Râtanu o urmă, și astfel se furișară amândoi înăuntru. Ajunseră repede la cărarea ce ducea spre poartă și-o urmară până la grădina de flori. Aici zăriră un turn de intrare, cu trei frontoane albe acoperite cu stuf, iar sus de tot văzură o inscripție, cu litere care străluceau la lumina lunii și a stelelor. Inscripția suna: „Grădina de flori a regelui”. Apropiindu-se mai mult, Maimuța își dădu seama că zăvoarele erau prinse adânc în zid și-i spuse lui Râtanu să treacă la lucru.

Acesta apucă grebla de fier și lovi o dată cu ea în poartă de-o făcu țândări. Maimuța trecu peste sfărâmaturi și, îndată ce intrară, începu să sară și să țipe de bucurie.

— Frate, zise Râtanu, o să dăm de bucluc. Cine a mai auzit ca hoții să facă atâta zgomot? O să-i trezești pe toți și atunci o să fim prinși și duși la judecată și, chiar dacă nu vom fi osândiți la moarte, vom fi trimiși cu de-a sila în armată.

— De ce cauți să mă superi? zise Maimuța. Privește și tu:

Pridvoarele măreț sculptate și zugrăvite sunt ruină,
Umbrarele cu nestemate sunt prăbușite la pământ
Și pomii-n floare altădată stau morți, uscați din rădăcină,
Ostroavele cele-nverzite numai țărână astăzi sunt.
Bujorii, albi și dumitrițe în pulbere se schimb-acum,
Doar rozele și iasomia își urcă-n noapte-al lor parfum.
Dungații crini, bujorul roșu mai înfloresc, însă zadarnic.
Hibiscus, nalba siriană de buruieni îs năpădite.
Atâtea flori străine, rare, se sting înăbușite jalnic.
Pe toate le-a cuprins ruina și-ncet pustiul le înghite.

— Și ce dacă? spuse Râtanu. Să ne vedem mai departe de treabă.

Maimuța, deși impresionată de aspectul jalnic al grădinii, își aminti că în visul lui Tripitaka se spunea că fântâna se află sub un bananier și într-adevăr, după ce mai merșeră puțin, dădură de un bananier singuratic, foarte gros și înalt.

— Aici e! zise Maimuța. Ești gata? Sub pomul asta este îngropată

comoara.

Râtanu își ridică grebla cu amândouă mâinile, doborî bananierul și începu să râme cu râțul până ce făcu o gaură adâncă de trei-patru picioare. Aici dădu de-o lespede.

— Frate, strigă el, avem noroc. Am dat de comoară. Sigur se află sub lespede-a asta. Fie într-o casetă, fie într-o oală.

— Ridic-o și uită-te, îi zise Maimuța.

Râtanu se puse iarăși pe lucru și ridică lespede-a până ce putură să se uite sub ea.

— N-am spus eu că avem noroc? se bucură Râtanu. Uite cum strălucește comoara.

Dar când se uitară mai aproape, văzură că strălucirea se datora luminii stelelor și lunii, care se reflectau în fântână.

— Frate, zise Râtanu, văd că „te-ai gândit atâta la trunchi, încât i-ai uitat rădăcina”.

— Adică, ce vrei să spui? întrebă Maimuța.

— Apoi, asta-i fântână. Dacă mi-ai fi spus că faimoasa comoară se află într-o fântână, aș fi luat cu mine cele două frânghii cu care legăm boccelele și m-aș fi coborât cu ele înăuntru. Așa, cum o s-ajungem jos și apoi o să urcăm?

— Vrei să cobori? întrebă Maimuța.

— Dacă aș avea o frânghie, aș coborî.

— Atunci, dezbracă-te și eu am să fac în așa fel ca să poți coborî.

— Nu hainele mă împiedică. Dar, dacă și asta ajută la ceva, am să-mi scot cojocelul.

Afurisita de Maimuță își luă ciomagul de fier în mână și strigă:

— Lungește-te!

Și când ciomagul se făcu cam de treizeci de ci în lung, îi zise lui Râtanu:

— Acum, prinde-te bine de-un capăt și eu am să te cobor în fundul fântânii.

— Frate, zise Râtanu, coboară-mă cât vrei de jos, dar când ating apa, să te oprești.

— Așa am să fac, îl încredință Maimuța.

Râtanu se prinse bine de capătul ciomagului, după care Maimuța îl ridică încet și apoi îl coborî în fântână. După foarte puțin timp, Râtanu ajunsese la apă.

— Am ajuns la apă, strigă el.

Maimuța auzi, dar nu se opri și-l coborî ceva mai jos. Netotul de Râtanu, când simți c-a atins apa, începu să dea din picioare, scăpă ciomagul și căzu plescăind în apă.

„Ticăloasa! Își zise el împrôșcând apa și gâfâind. I-am spus să se oprească în clipa când ajung la apă, și totuși mă lasă mai jos.”

Maimuța începu să râdă și scoase ciomagul afară.

— Ascultă, frate, îi strigă ea, ai găsit comoara?

— Ce comoară! Nu-i decât apă de puț.

— Comoara este sub apă, îl lămuri Maimuța. Uită-te bine!

Din întâmplare, Râtanu se simțea în apă ca la el acasă¹¹⁴. Se dădu la fund, dar, vai, până la fundul fântânii era o cale atât de lungă!

Se mai dădu o dată la fund și, când deschise ochii, văzu chiar în fața lui o intrare, deasupra căreia era scris: „Palatul-de-Cristal”. Rămase tare mirat și-și spuse: „Asta-i acum! Am greșit drumul și am ajuns în mare. Palatul-de-Cristal numai în mare există. N-am auzit niciodată să se afle așa ceva și-n fântâni.”

Vezi bine, Râtanu nu știa că și regele-dragon al fântânii își are Palatul-de-Cristal.

În timp ce sta și se minuna, o iacășă care înota prin apă deschise ușa palatului și, văzând un oaspete nepoftit, fugi numaidecât înăuntru să dea de veste:

— Mărite rege, o nenorocire! A căzut în fântâna noastră un preot, c-un rât lung și urechi mari. E gol și ud learcă. Pare încă viu și vorbește singur, dar cu judecată.

Regele-dragon al fântânii nu se arătă însă deloc uimit.

— Dacă nu greșesc, zise el, trebuie să fie generalul Râtanu. Noaptea trecută, Spiritul-Pribeag-al-Noptii a primit poruncă să aducă aici sufletul regelui din cetatea „Cântatul-Cocoșului” și apoi să-l ducă preotului din țara Tang ca să ceară Înțeleptului-Maimuță să-l biruie pe vrăjitorul cel rău. Cred că Maimuța a sosit și, împreună cu ea, trebuie să fi venit și generalul Râtanu. Să ne purtăm cât mai respectuos cu ei. Du-te numaidecât și spune-i generalului să poftască înăuntru.

Regele-dragon își netezi hainele, își potrivi pălăria și, luând cu el toate rubedeniile din apă, ieși la ușă și strigă tare:

— Generale Râtanu, rogu-te, poștește înăuntru și așează-te în jilț.

¹¹⁴ Amintim ca fusese generalul oștilor cerești din ape.

Râtanu rămase foarte încântat.

„Ciudată întâlnire c-un vechi prieten!” își zise el. Și, fără să se mai gândească la ce avea să urmeze, intră în Palatul-de-Cristal. Uitând regulile cuviinței, se așează ud learcă cum era în jilțul de onoare.

— Generale, zise regele-dragon, am auzit de curând că ți-a fost cruțată viața numai dacă ai să îmbrățișezi credința lui Sakyamuni¹¹⁵ și ai să-l aperi pe Tripitaka în călătoria sa spre India. Atunci, ce cauți aici în fântână?

— Păi, chiar în legătură cu asta vin, răspunse Râtanu. Fratele Maimuță îți trimite prin mine binețe și te roagă să mă lași să iau de aici o comoară.

— Îmi pare rău, zise regele-dragon, dar de unde să am eu comoară? Mă iei drept un dragon din Iangtze, Fluviul Galben, Huai și Ci, care se înalță la cer și pot lua fel de fel de înfățișări. Aceia, fără îndoială, au comori. Eu, însă, stau tot timpul aici, în gaura asta nenorocită, fără să pot arunca măcar o privire spre cerul de deasupra. De unde, dar, să pot avea comoară?

— Nu te mai da în lături, spuse Râtanu. Știi că ai o comoară, așa că adu-o aici numaidecât.

— Singura comoară pe care o am, spuse atunci regele-dragon, nu poate fi scoasă afară. Dacă vrei, însă, poți să mergi s-o vezi.

— Foarte bine. Merg.

Și regele-dragon îl conduse pe Râtanu prin Palatul-de-Cristal, până ce ajunseră într-un gang boltit, unde se afla un leș lung de șase ci. Regele-dragon i-l arătă cu mâna și-i spuse:

— Asta-i comoara pe care o cauți!

Râtanu se apropie, dar ce văzu înaintea lui? Un rege mort, cu o coroană înaltă pe cap, îmbrăcat în mantie roșie, încălțat cu papuci cu vârfurile întoarse, încins cu o centură din pietre de jad, care zăcea întins pe jos cât era de lung. Râtanu începu a râde și-i zise:

— Cred că nu vrei să-ți bați joc de mine. Cum poți spune că asta-i o comoară? Pe când eram căpcăun în munți, așa ceva îmi era prânzul în fiecare zi. Cum ai putea să crezi că cineva, care a văzut zi de zi leșuri, ba a mai și mâncat din ele, ar putea să le socotească o comoară?

¹¹⁵ Adică „înțeleptul Sakya”, numele care se dă cel mai adesea lui Buddha, întemeietorul religiei budiste.

— Generale, zise atunci regele-dragon, văd că nu pricepi despre ce-i vorba. Asta-i trupul regelui din cetatea, Cântatul-Cocoșului. Când a fost aruncat în fântână, m-am folosit de o perlă magică și l-am păstrat în stare bună, încât n-a putrezit. Poți să-l iei sus cu tine, să-l arăți Maimuței și, dacă izbutiți să-l readuceți în viață, nu mai ai nevoie de altă „comoară” pentru că vei primi de la el tot ce vei cere.

— Prea bine! zise Râtanu. Am să-l scot de-aici de hatârul tău, dar să-mi spui ce plată voi primi pentru treaba asta de dricar.

— Eu n-am primit niciun ban pentru că l-am păstrat aici, zise regele-dragon.

— Care va să zică, vrei să ți se facă treaba asta pe degeaba? Ei bine, dacă tu n-ai primit niciun ban ca să-l păstrezi, eu unul nu-l scot de-aici pe nimic.

— Dacă nu vrei, atunci sunt nevoit să-ți cer să pleci de-aici, îi spuse regele-dragon.

Râtanu plecă, iar regele-dragon dădu poruncă la două iacșe voinice să ducă trupul afară, la poarta Palatul-de-Cristal, și să-l lase acolo. Iacșele scoaseră din poartă perlele care opreau apa să intre înăuntru și îndată se auzi zgomotul care năvălea în palat. Râtanu privi în jur. Ușa dispăruse și, tot bâjbâind să dea de ea, atinse cu mâna trupul mort al regelui. Se cutremură de groază și picioarele i se înmuiară. Se sili cum putu să iasă la suprafață și, strângându-se între pereții fântânii, începu să strige:

— Frate, lasă-n jos ciomagul ca să ies de-aici!

— Ai dat de comoară? îl întrebă Maimuța.

— Cum să dau de comoară? Am întâlnit doar un rege-dragon, pe fundul apei, care mi-a cerut să-i scot afară un leș. Când a văzut că nu vreau, m-a dat pe ușă afară. După aceea, palatul lui a pierit, iar eu m-am pomenit cu leșul lângă mine. M-am speriat așa de tare, încât credeam că leșin. Scoate-mă de aici, frate.

— Păi, asta a fost comoara, zise Maimuța. De ce n-ai luat-o cu tine?

— Pentru că știam că regele a murit de multă vreme și, atunci, ce rost avea să-l mai iau cu mine?

— Fă bine și ia-l, zise Maimuța. De nu, plec și te las acolo.

— Pleci!? Unde pleci?

— Mă înapoiez la templu și mă culc, așa cum face și Tripitaka, zise Maimuța.

— Și pe mine mă lași aici jos? Întrebă Râtanu.

— Dacă poți să te cațeri și să ieși afară, n-ai de ce să rămâi aici. Dar dacă nu poți, s-a zis cu tine!

Pe Râtanu îl apucă o frică grozavă. Știa bine că singur nu va putea ieși afară.

— Frate, gândește-te că dacă pe un zid de cetate e atât de greu să te urci, cu atât mai mult pe zidurile acestei fântâni, care are fundul atât de adânc și o gură atât de îngustă! Pereții îi sunt aplecați înăuntru și, cum nu s-a mai scos apă dintr-înșa ani de zile, peste tot e numai mângă. Sunt prea alunecoși ca să te poți cățăra pe ei. Dar, uite, dacă ții cu tot dinadinsul, am să car leșul afară, numai să rămânem prieteni.

— Foarte bine, zise Maimuța. Și te rog, mai repede, ca să putem merge amândoi acasă și să ne culcăm.

Bietul Râtanu se cufundă din nou în apă, ajunse până la leșul regelui, îl luă în spinare și se ridică cu el la suprafața apei. Se propti de pereții fântânii și începu să strige:

— Sunt gata, frate! L-am luat.

Maimuța privi atunci în fundul fântânii și, văzând că Râtanu avea într-adevăr o povară în spate, își coborî ciomagul în fântână.

Bietul Râtanu era o ființă hotărâtă. Își deschise gura mare, se prinse bine cu dinții de ciomag, iar Maimuța îl trase ușurel afară.

Lăasă apoi leșul jos din spate și se îmbracă. Maimuța cercetă cu multă luare-aminte leșul regelui și-și dădu seama că era, într-adevăr, în cea mai bună stare.

— Cum se face, frate, întrebă Maimuța, că un om mort de trei ani a fost atât de bine păstrat?

— Regele-dragon al fântânii mi-a spus că a folosit o perlă magică din acelea care feresc de putrezire.

— Mare noroc am avut! zise Maimuța. Acum, mai rămâne să-l răzbunăm împotriva dușmanului său și să ne câștigăm în acest fel gloria. Grăbește-te să-l duci.

— Unde vrei să-l duc? Întrebă Râtanu.

— Păi, la templu, să i-l arătăm lui Tripitaka.

— Asta-i bună! bombăni Râtanu ca pentru sine. Doarme omul liniștit, și deodată vine maimuțoiul ăsta să te îndemne la o treabă chipurile grozavă, care până la urmă se dovedește a nu fi altceva decât să cari prostește de colo până colo leșul unui rege. Să cari o

asemenea împuțiciune! Acum o să înceapă să se scurgă apa din el și-o să-mi murdărească toată îmbrăcămintea. Și cine o să mi-o spele, dacă nu tot eu? Apoi hainele mele sunt și așa ca vai de ele și, de-o mai intra și apa în ele, cu ce-o să mă mai schimb?

— Nu te mai văita de haine, îi spuse Maimuța. Du leșul la templu și-am să-ți dau eu un rând de veșminte.

— Ce mai minciuni! spuse Râtanu. N-ai nici pentru tine; de unde o să-mi dai și mie?

— Ia, ascultă! Toate mofturile astea le faci pentru că nu vrei să-l duci? zise Maimuța.

— Chiar așa, n-am să-l duc, zise Râtanu.

— Atunci, va trebui să-ți trag douăzeci de lovituri.

— Frate, zise Râtanu înspăimântat, ciomagul tău e foarte greu. Așa că, după douăzeci de lovituri, n-o să mai fie prea mare deosebire între mine și regele ăsta.

— Atunci, dacă vrei să nu fi bătut, hai, grăbește-te să-l duci, zise Maimuța.

Lui Râtanu îi era cu adevărat frică grozavă de ciomagul Maimuței și, vrând-nevrând, luă cadavrul în spinare și porni cu el spre poarta grădinii. Drăguța de Maimuța făcu o pasă magică, spuse o formulă, desenă un pătrat magic pe pământ și, stând pe el, suflă o dată, iar suflarea ei se prefăcu într-o rafală puternică de vânt, care-i luă și pe dânsa și pe Râtanu pe sus și-i duse dincolo de curtea palatului și de meterezele cetății. Apoi vântul se opri, iar ei coborâră și porniră încet spre templu. Mergând pe drum, Râtanu se tot gândea cât de rău se poartă cu el Maimuța, și-și făcu planuri să se răzbune pe ea.

„Maimuța asta, își zicea el, mi-a tras o păcăleală urâtă, dar când vom ajunge la templu am să i-o plătesc eu. Am să-i spun lui Tripitaka că Maimuța știe să învie morții. Dacă ea va zice că nu poate, am să-i amintesc lui Tripitaka de formula aceea care-i dă Maimuței dureri grozave de cap, și n-am să mă las până ce n-am s-o fac să-i plesnească creierii din cap.”

Și tot mergând și gândind așa, hotărî în sine să:

„Nu. Nu-i bine așa! Dacă i se va cere doar să-l readucă pe rege la viață, n-o să-i fie prea greu. O să se ducă țintă la Yama, regele-morții, o să-i ceară sufletul regelui și o să-l reînvie. Am să-i zic că treaba asta s-o facă fără să se ducă în Lumea întunericului, ci să-l tămăduiască aici, în Lumea Luminii. Așa am să fac.”

Ajungând la poarta templului, intrară fără să se mai oprească și lăsară leșul lângă ușa sălii Zen; apoi se duseră lângă Tripitaka și-i spuseră:

— Învățătorule, scoală și te uită ce-am adus!

Tripitaka nu dormea încă, ci sta de vorbă cu Nisip, tot întrebându-se de ce întârziiau cei doi atât de mult. Auzindu-i, sări de pe locul lui și zise:

— Dar ce văd aici, ucenicii mei?

— E socrul Maimuței, se repezi Râtanu. M-a silit să-l car până aici.

— Mă, prostule și nerușinatule, de unde să am eu socru? sări Maimuța.

— Ia ascultă, frate, păi dacă nu ți-e socru, pentru ce m-ai silit să-l car până aici? Pentru mine a fost o treabă foarte obositoare. E bine s-o știi!

Când Tripitaka și Nisip se uitară mai bine la leș și văzură că arăta ca și când ar fi fost viu, Tripitaka începu să-l jelească:

— Vai, sărmane rege! Într-o trecută și uitată viață, ai făcut desigur un mare rău cuiva, care te-a blestemat, iar în reîncarnarea de acum te-a distrus. Ai fost despărțit de nevastă și de fiu. Și nimeni dintre generali și sfetnicii tăi n-a știut nimic. Niciunul dintre dregătorii tăi nu și-a dat seama. Vai de orbirea reginei tale și a prințului, care n-au avut cum să ardă tămâie și să dăruie ceai pentru sufletul tău!

Spunând acestea, Tripitaka se prăbuși la pământ și lacrimile îi curgeau șiroaie.

— Învățătorule, întrebă Râtanu, de ce îl jelui atât de mult c-a murit? Nu-ți este nici tată, nici bunic; atunci, de ce trebuie să-l jelești atât?

— Ucenice, răspunse Tripitaka, pentru noi, cei care îl urmăm pe Buddha, compătimirea este rădăcina, iar îngăduința este poarta. De ce ți-e inima atât de aspră?

— Nu din pricină că mi-e inima aspră vorbesc eu. Dar fratele Maimuță mi-a spus că-l poate aduce la viață. Dacă nu se ține de cuvânt, eu, unul, să știți că nu-l mai car.

Tripitaka era din firea lui un om supus, așa că se lăsă repede convins de povestea lui Râtanu.

— Maimuță, vorbi Tripitaka, dacă într-adevăr poți să-l readuci pe rege la viață, să știi că faci ceva mai însemnat decât dacă am ajunge

la Muntele-cel-Sfânt și l-am slăvi pe Buddha. Scrie la carte: „A mântui o viață, este un bine mai mare decât a clădi o pagodă cu șapte caturi”.

— Învățătorule, răspunse Maimuța, cum de poți crede ce aiurează prostănacul ăsta? Este adevărat că după ce un om moare, la de trei ori șapte zile, ori la de cinci ori șapte zile, sau la sfârșitul a șapte sute de zile, dacă a ispășit păcatele din Lumea Luminii, îi vine rândul să se nască iarăși. Regele ăsta, însă, e mort de trei ani. Cum oare ar mai putea fi salvat?

— Văd c-ar trebui să renunțăm la acest gând, zise Tripitaka când auzi cele spuse de Maimuța.

Dar Râtanu nu se dădu bătut, nepărăsind gândul răzbunării.

— Nu te lăsa păcălit, învățătorule, zise el. Nu uita că Maimuța are capul foarte vulnerabil. Spune formula aceea, și mă pun zălog că-l va învia pe rege.

Tripitaka se lăsă convins și recită formula pentru durerea de cap, iar Maimuța își simți capul încleștat atât de strâns, că ochii îi ieșeau din orbite de durere.

...Și, de nu știți dacă regele a fost până la urmă adus la viață, ascultați cele dezvăluite în capitolul următor.

Capitolul XXI

Durerea de cap a Maimuței era atât de mare, încât până la urmă nu mai putu s-o îndure și începu să strige a jale:

— Învățătorule, oprește-ți ruga! Oprește-ți ruga! Am să-l învii!

— Dar cum ai să faci? întrebă Tripitaka.

— Singura cale este să mă duc la Yama, regele-morții, în Lumea întunericului, și să-l înduplec să-mi dea înapoi sufletul regelui.

— Nu-l crede, maestre, sări Râtanu. Mi-a spus mie că n-are nevoie să se ducă în Lumea întunericului. Zice că știe el cum să-l învie aici în Lumea Luminii.

Tripitaka dădu crezare acestei minciuni șirete și începu să recite iarăși formula. Maimuța era atât de chinuită de durere, încât se dădu învinsă și zise:

— Bine, bine! Am să-l învii aici, în Lumea Luminii.

— Nu te opri, stăpâne, îi spuse Râtanu lui Tripitaka. Recită mai departe cu foc!

— Ascultă, mă nerodule din naștere, îți voi plăti eu pentru că-l pui pe maestru să mă vrăjească, țipă Maimuța furioasă.

Râtanu se tăvălea pe jos de râs.

— Ha, ha, frate, spunea între hohote de râs, ai crezut că numai mie poți să-mi joci renghiuri! Nu ți-ai închipuit că aș putea să-ți joc și eu, unul?

— Învățătorule, zise Maimuța, oprește-te și lasă-mă să-l învii în Lumea Luminii.

— Cum ai să faci? întrebă Tripitaka.

— Am să mă înalț pe trapezul meu de nori și am să-mi croiesc drum prin Poarta-de-Miazăzi a cerului. Nu voi merge la Palatul-Oiștii-și-Boului și nici la Palatul-Negurilor-Sfinte, ci de-a dreptul în al treizeci și treilea cer și acolo, în grădina Trayasimstra din jurul palatului ceresc Durerea-Înăbușită, am să mă duc la Lao Dzî și am să-i cer un grăunte din Elixirul-de-înviat-de-nouă-ori-purificat și cu acest grăunte îl voi readuce pe rege la viață.

Tripitaka rămase încântat de acest plan și-i spuse:

— Atunci, nu mai pierde vremea și du-te.

— E de-abia straja a treia, spuse Maimuța. Am să fiu înapoi înainte de ziuă. Dar voi o să fiți rău văzuți dacă în timpul ăsta o să dormiți fără grijă. Se cuvine ca cineva să stea de veghe lângă leș și să-l jelească.

— Bine, bine, de ajuns! zise Râtanu. Am înțeles. Vrei să-l bocesc eu.

— Aș vrea s-o văd și p-asta, că nu vrei! Dacă nu-l bocești, nu-l mai readuc la viață.

— Ia-o din loc, frate. Am să-l bocesc.

— Bagă de seamă, zise Maimuța, sunt felurite chipuri de a boci. Doar să zbieri cu ochii uscați, nu-i destul. Și nici să-ți storci câteva lacrimi. Este nevoie de un bocet sincer, din inimă și cu lacrimi. Asta se cere pentru ca jelirea să pară adevărată și vrednică de milă.

— Ei bine, am să-ți dau o probă, zise Râtanu.

Și luă o bucată de hârtie, o răsuci ca pe-o feștilă și și-o vârî în nări. Pe dată începu să smiorcăie, iar din ochi îi curgeau șiroaie de lacrimi. Pe urmă începu să urle fără să se mai oprească, de-ai fi putut crede că și-a pierdut, cu adevărat, ruda cea mai dragă. Bocetul

lui Râtanu era așa de jalnic, că Tripitaka începu să plângă și el în hohote.

— Așa s-o ții tot timpul cât am să fiu plecată, îi zise Maimuța râzând. Mă tem, însă, că n-am să întorc bine spatele, și prostul ăsta o să se oprească din bocit. Dar am să vin pe furiș și-am să trag cu urechea, și de simt că s-a oprit, am să-i trag vreo douăzeci de lovituri.

— Hai, cară-te odată! îi zise Râtanu, râzând. Pot s-o țin așa și două zile la rând.

Când văzu că Râtanu s-a așternut pe treabă, Nisip se duse și el să caute câteva bețe de tămâie ca să le ardă ca ofrandă.

— Prea bine! spuse Maimuța râzând. Toată lumea se îndeletnicește cu ceva! E timpul ca și bătrâna Maimuță să treacă la treabă.

Drăguța de Maimuță! La miezul nopții, își părăsi învățătorul și pe tovarășii întru ucenicie, se sui pe trapezul ei de nori și dădu buzna prin Poarta-de-Miazăzi a cerului. Nu se opri, într-adevăr, nici la Palatul-Negurilor-Sfinte și nici la Palatul-Oiștii-și-Boului, ci merse de-a lungul unei dâre de lumină înnourată, de-a dreptul până la al treizeci și treilea cer, în grădina Trayasimstra a palatului ceresc Durerea-Înăbușită. Îndată ce trecu pe poartă, îl văzu pe Lao Dzî în atelierul lui de alchimie, înconjurat de mai multe duhuri cu evantaie din frunze de bananieri în mână, ațâțând focul în care era purificat cinabrul¹¹⁶.

Cum o văzu venind, Lao Dzî spuse duhurilor:

— Fiți toți cu ochii-n patru. Iar a venit hoțul care ne-a furat elixirul.

Maimuța se ploconi adânc și-i spuse râzând:

— Venerabile Lao Dzî, nu-i nevoie să te sperii și nici să iei măsuri de pază împotriva mea. Am venit pentru o treabă cu totul diferită.

— Ascultă, Maimuță, îi vorbi Lao Dzî, acum cinci sute de ani ai făcut mare război în Palatul-Cerului, furându-mi elixirul sfânt, nelegiuire pentru care ai fost arestată și pentru care te-am băgat în creuzetul meu și te-am topit patruzeci și nouă de zile, folosind nu mai știu cât cărbune. Ai avut norocul să fi iertată, să intri în slujba lui Buddha și să-l însoțești pe Tripitaka, preotul din țara Tang, ca

¹¹⁶ Sulfura roșie de mercur, folosită în practicile magice taoiste.

s-aduci Scripturile din India. Acum câțva timp, ai supus un demon de pe Muntele-Vârful-Turtit și ai făcut tot felul de vrăji, fără să-mi fi dat partea mea. Ce te aduce azi pe-aici?

— În vremurile vechi de care vorbești, zise Maimuța, știi bine că n-am dat înapoi când a fost vorba să-ți întorc cele cinci comori ale tale¹¹⁷. Așa cu, n-ai de ce să fi bănuitor.

— Dar atunci, ce cauți aici? De ce te-ai furișat în palatul meu, în loc să-ți continui călătoria? Întrebă Lao Dzî.

— În drumul nostru spre soare-apune, răspunse Maimuța, am dat de-o țară numită „Cântatul-Cocoșului”. Regele țării acesteia a chemat un vrăjitor ca să aducă ploaie, și acesta s-a dat drept preot taoist. El a ucis într-ascuns pe rege și, luându-i chipul, s-a așezat pe tron și acum stă în sala Clopotelor-de-Aur. În timpul cât învățătorul meu citea rugăciuni în Templul-Pădurea-Comorii, s-a pomenit cu spiritul regelui, care l-a rugat stăruitor să mă trimită pe mine să-l înfrâng pe vrăjitor și să dau în vileag înșelătoria lui. Dându-mi seama că n-am să pot dovedi nelegiuirea, m-am dus în timpul nopții, împreună cu tovarășul meu de ucenicie Râtanu, în grădina de flori a palatului și am căutat fântâna de cristal în care fusese azvârlit trupul regelui. L-am pescuit din fântână și am văzut că era încă întreg, neputrezit. Când m-am întors la templu, Tripitaka s-a înduișat și mi-a poruncit să-l readuc la viață, dar fără, să mă duc în Lumea Întunericului ca să-i recapăt sufletul, ci înviindu-l aici, în Lumea Luminii. Pentru asta n-am găsit însă nicio cale și am venit să-ți cer ajutor. N-ai vrea să fi bun să-mi împrumuți o mie de grăunțe din Elixirul-tău-de-înviat-de-nouă-ori-purificat? Cu ele aș putea sigur să-l scol în picioare.

— Nu zău? O mie de grăunțe!? râse Lao Dzî. De ce nu două mii? Ce, trebuie să mănânce din ele la fiecare prânz, în loc de orez? Ori crezi că se găsesc pe jos și n-ai decât să te pleci ca să le culegi? Hai, șterge-o de-aici! Nu-ți dau nimic!

— M-aș mulțumi numai cu o sută, spuse râzând Maimuța.

— Cred și eu, răspunse Lao Dzî, dar n-am.

— M-aș mulțumi chiar cu zece.

¹¹⁷ Cele cinci elemente ale naturii pământești, după vechea credință chineză (metal, lemn, apă, foc, pământ), pe care Lao Dzî le-a extras din Maimuța când a închis-o în Creuzetul-de-Opt-Trigrame.

— Piei din ochii mei! strigă Lao Dzî mâniat. Încetează cu târguitul ăsta și șterge-o de-aici numaidecât!

— Dacă n-ai deloc, într-adevăr, atunci sunt silită să caut o altă cale ca să-l întorc la viață.

— Pleacă! Pleacă! Pleacă! țipă Lao Dzî.

Neavând încotro, Maimuța dădu să plece. Dar lui Lao Dzî îi trecu deodată prin minte o bănuială, și-și zise în sinea lui:

„Maimuța asta e tare vicleană. Dacă ar pleca cu adevărat și nu s-ar mai întoarce, ar fi foarte bine. Mi-e teamă însă c-o să se întoarcă pe furiș și o să-mi fure câteva grăunte de elixir.”

Așa că trimise un duh după Maimuța s-o cheme, și-i zise:

— Pentru că te văd atât de dornică să ai din grăunțele mele, el bine, am să-ți dau unul.

— Uite ce e, îi răspunse Maimuța, dacă ai ști măcar ce pot să fac eu când vreau, ar trebui să te socotești fericit că primesc ce-mi dai. Dacă nu mi-ai fi dat nimic, aș fi scormonit până ți le-aș fi pescuit pe toate.

Lao Dzî luă atunci o oală în formă de tigvă, o aplecă, scoase din ea un singur grăunte de elixir și i-l dădu Maimuței, zicându-i:

— Asta-i tot ce-ți dau, așa că ia-l și pleacă. Iar dacă, cu acest singur grăunte, ai să poți readuce pe rege la viață, o să te bucuri de încrederea mea și în viitor.

— Dar nu plec chiar acum, zise Maimuța. Mai întâi trebuie să-l gust. Nu vreau să fiu păcălită c-un grăunte fals.

Cum spuse asta, Maimuța și azvârli grăunțele în gura. Lao Dzî se repezi s-o împiedice și, cu pumnii încheștați de capul Maimuței, îi strigă desperat:

— Dacă-l înghiți, te ucid pe loc!

— Ce calicie revoltătoare! zise Maimuța. Stai, omule, liniștit. Nu-ți mănâncă nimeni ce-i al tău. Parc-ar avea cine știe ce valoare. Un grăunte de nimic! Și, dacă vrei să știi, poftim, nu ți l-am înghițit. Îl am aici.

Adevărul este că maimuțele au o pungă sub fălci, iar Maimuța băgase grăunțele de elixir în această pungă. Lao Dzî o ciupi de pungă, ca să se convingă, apoi îi spuse:

— Hai, șterge-o! Șterge-o și să nu te mai prind dând târcoale pe-aici!

Maimuța își luă rămas bun și părăsi grădina Trayasimstra. Într-o

clipă și ieșise prin Poarta-de-Miazăzi a cerului și, privind spre răsărit, văzu că globul uriaș al soarelui tocmai începea să urce. Își coborî norul și ajunse numaidecât la Templul-Pădurea-Comorii unde, înainte de a intra pe poartă, îl auzi pe Râtanu bocind. Intră veselă și strigă:

— Învățătorule.

— A venit Maimuța? întrebă Tripitaka. Ei, ai adus elixirul?

— Firește, răspunse Maimuța.

— Ce rost are să mai întrebî? se repezi Râtanu. Pe netrebnica asta măcar atâta te poți bizui, că o s-aducă un fleac după care a fost trimisă.

— Frate Râtanu, zise râzând Maimuța, poți să pleci. Nu mai avem nevoie de tine. Șterge-ți ochii și, dacă vrei să mai bocești, du-te în altă parte. Iar tu, Nisip, adu-mi puțină apă.

Nisip se duse repede la fântână din spatele templului, unde găsi o căldare cu apă gata scoasă. Băgă bărdaca în căldare și-o aduse plină pe jumătate. Maimuța își umplu gura cu apă și o goli, dimpreună cu grăuntele de elixir, între buzele Regelui. Apoi îi desfăcu fâlcile, turnă înăuntru puțină apă și împinse astfel elixirul în pantece. După câteva clipe, în pantece se auzi un gâlgâit; dar trupul tot nu se mișca.

— Învățătorule, zise Maimuța, ce-mi faci dacă elixirul meu dă greș? N-o să mă omori în bătaie?

— Nu văd cum ar putea da greș, zise Tripitaka. Este o minune chiar și faptul că leșul unui om mort de atâta vreme poate înghiți apă. După ce elixirul a pătruns în pantece, am auzit un gâlgâit. Acum or să zvâcnească și vinele. Nu mai rămâne decât să înceapă să respire. Și o bucată de fier ruginește dacă stă sub apă trei ani. Cu atât mai mult un om, care înțepenește de tot. Ceea ce-i trebuie este puțin aer. Dacă îi bagă cineva o gură bună de aer înăuntru își revine.

Râtanu se oferă numaidecât să facă el treaba asta, însă Tripitaka îl opri, zicându-i:

— Tu nu ești bun pentru așa ceva. Las-o pe Maimuță.

Știa bine Tripitaka ce spune. Râtanu mâncase pe vremuri chiar și carne de om, așa că suflarea îi era spurcată. În schimb, Maimuța se hrănise întotdeauna numai cu semințe de molift, fructe de chiparos, piersici și alte roade, așa că răsuflarea ei era curată.

Maimuța se apropie, își puse gura pe buzele regelui și-i suflă puternic în gâtlee. Aerul suflat se duse la Turnul-cu-Două-Caturi,

prin jurul Camerei-de-Lumină, peste Câmpul-de-Cinabru și, de la Izvorul-Țâșnitor, înapoi la Palatul-cu-Pereții-Murdari¹¹⁸. Se auzi un oftat adânc. Suflurile regelui se porniră, și simțurile îi reveniră. Se întoarse pe-o parte, își ridică pumnii și-și îndoi picioarele. Apoi spuse:

— Învățătorule!

Și îngenunche în țărână, vorbind astfel către Tripitaka:

— N-am crezut în noaptea trecută, când sufletul meu te-a vizitat, că azi în zori am să ajung iarăși în Lumea Luminii!

Tripitaka îl ridică din genunchi și-i spuse:

— Nu eu am făcut această minune. Mulțumește-i ucenicului meu.

— Ce vorbă-i asta? zise râzând Maimuța. Proverbul spune: „O gospodărie nu poate avea doi stăpâni”. Așa că nu-i niciun rău dacă-l lași pe rege să-ți prezinte respectele sale.

Destul de stingherit, Tripitaka îl ridică pe rege în picioare și-l duse în Sala-de-Meditație, unde apoi se prosternă, împreună cu discipolii săi, rugându-l să se așeze într-un jilț. Preoții templului își sfârșiseră masa de dimineață și acum veneau să-i poftească să li se alăture. Vă închipuiți uimirea lor când îl văzură pe rege, cu veșmintele încă learcă de apă pe el.

— Nu vă mirați, zise Maimuța, ieșindu-le înainte. Acesta-i regele din cetatea „Cântatul-Cocoșului”, stăpânul vostru de drept. Cu trei ani în urmă un diavol i-a răpit viața, iar în noaptea asta l-am readus la viață. Acum, trebuie să-l ducem în cetate și să dăm în vileag nelegiuirea. Dacă ne puteți da ceva de mâncare, dați-ne acum, pentru că îndată ce mâncăm pornim.

Preoții aduseră regelui apă caldă ca să se spele și-l ajutară să se dezbrace. Capelanul îi aduse o sutană de pânză și, în locul cingătorii de jad, îl încinseră cu o eșarfă de mătase. Îl descălțară de papucii cu vârfurile întoarse și-i dădură o pereche de sandale vechi de preot. După aceea, mâncară cu toții și înșeuară calul.

— Râtanu, nu cumva bocceaua ta e prea grea? îl întrebă Maimuța.

— Frate, am cărat-o atât de multe zile în șir, că nu mai știu dacă-i grea ori nu.

¹¹⁸ Credem că termenii folosiți de autor corespund următoarelor organe: Turnul-cu-Două-Caturi, cavitatea toraco-abdominală; Camera-de-Lumină, craniului; Câmpul-de-Cinabru, plămânilor; Izvorul-Țâșnitor, inimii; Palatul-cu-Pereții-Murdari, splinei.

— Împarte-o în două. Jumătate s-o duci tu, și jumătate regele. În felul ăsta, o s-ajungem mai repede în cetate și-o să trecem la lucru.

— Am și eu puțin noroc, zise Râtanu. Am îndurat mult necaz până ce l-am cărat pe rege până aici, dar acum, când e viu, îmi poate fi un tovarăș de drum folositor.

Râtanu împărți apoi boccelele după cum crezu el de cuviință. Ceru o targă de la preoții templului, și toate lucrurile ușoare le puse în bocceaua lui, iar pe cele grele în bocceaua regelui.

— Cred, măria-ta, zise Tripitaka regelui, că nu ai nimic împotriva că te-am îmbrăcat în felul ăsta și te-am pus să cari bocceaua pe jos.

— Învățătorule, zise regele aruncându-se numaidecât în genunchi, eu nu te pot privi altfel decât ca pe un al doilea tată al meu, așa că, rogu-te, lasă-mă să car singur toate lucrurile. Dorința mea cea mai fierbinte este să te însoțesc tot drumul până în India, chiar dacă ar fi să te slujesc ca o foarte umilă slugă, mergând cu biciul în mână pe lângă calul tău.

— Nu-i nevoie să mergi până în India, zise Maimuța. Asta-i treaba noastră. Tot ce ai de făcut este să cari bocceaua asta patruzeci de *li* până la cetate și acolo să ne lași să prindem pe vrăjitor. După aceea, vei fi iar rege, iar noi vom pleca mai departe după Scripturi.

— Bine, bine, zise Râtanu, dar asta înseamnă că, după patruzeci de *li* el scapă de cărat, iar eu rămân să fac singur de corvoadă.

— Frate, îl repezi Maimuța, nu vorbi prostii. Mai bine grăbește-te și deschide drumul.

Și astfel, Râtanu și cu regele porniră în frunte, Nisip îl sprijinea pe Tripitaka pe cal, iar Maimuța venea în urmă. Toți cei cinci sute de preoți îi însoțiră până la porțile templului, orându-i într-o procesiune impunătoare și suflând din concii¹¹⁹.

— Să nu mergeți cu noi mai departe, spuse Maimuța preoților. Dacă vă vede vreun slujbaș, planurile noastre vor fi dezvăluite și putem da greș. Înapoiati-vă și, după ce veți curăța bine veșmintele regelui, trimiteți-le în cetate la noapte sau mâine devreme. Mă voi îngriji ca truda voastră să fie bine plătită.

Și așa, după ce merseră vreo jumătate de zi, înaintea lor se iviră zidurile și meterezele cetății „Cântatul-Cocoșului”.

¹¹⁹ Instrument muzica! format din cochilia unui melc marin uriaș. În picturi, zeitățile marine erau reprezentate suflând din aceste concii.

— Maimuță, zise Tripitaka, cred că ce se vede acolo în fața noastră este cetatea „Cântatul-Cocoșului”.

— Da, firește. Să ne grăbim, ca să ne putem sfârși treaba la timp.

Când ajunseră în cetate, ulițele și piețele erau pline de forfotă și larmă. Mai merseră puțin și văzură înălțându-se înaintea lor turnuri și frontoane de o impunătoare măreție.

— Ucenici ai mei, zise Tripitaka, să mergem mai întâi la curte și să ne punem hârtiile în rânduială, ca să nu mai fim după aceea nevoiți să zăbovim prin cancelariile stăpânirii.

— E un gând bun, zise Maimuța. Mergem toți cu tine, căci, cum spune proverbul: „Cu cât sunt mai mulți povestitori, cu atât mai bună iese povestirea”.

— Bine, dar dacă veniți cu toții, zise Tripitaka, să vă purtați cum trebuie și, înainte de a începe să vorbiți, să vă ploconiți respectuos ca niște umili supuși ai tronului.

— Dar asta înseamnă să ne prosternăm la pământ, zise Maimuța.

— Firește. Trebuie să vă prosternați de cinci ori și să vă loviți cu fruntea de pământ de trei ori.

— Învățătorule, zise atunci Maimuța, nu cred că asta-i un gând bun. Cum? Să ne prosternăm înaintea unui uzurpator? Ar fi o mare prostie. Lasă-mă să merg eu în frunte, și voi hotărî ce-i de făcut. Dacă vedeți că mă plec, plecați-vă și voi. Dacă mă așez jos, așezați-vă și voi.

Și iat-o pe Maimuță, care făcuse atâtea tăraboieri, cum se duse drept la ușa palatului și, oprindu-se în fața ofițerului de serviciu, îi spuse:

— Am fost trimiși de împăratul Chinei să-l slăvim pe Buddha în India și s-aducem de acolo Scripturile. Vrem să ne punem hârtiile în bună rânduială, așa că, rogu-te, înștiințează-l pe rege de sosirea noastră. Făcându-ne acest bine, o să-ți câștigi laudă în ceruri.

Ofițerul se duse înăuntru, îngenunche pe treptele tronului și vesti sosirea vizitatorilor și cererea lor.

— Am socotit că nu-i bine să-i las să intre de-a dreptul, zise el. Sunt la ușa palatului și așteaptă porunca măriei-tale.

Regele uzurpator îi chemă înăuntru. Tripitaka intră în palat însoțit de adevăratul rege, care nu-și putu stăpâni lacrimile și începu să ofteze și să se vaite:

— Vai, vouă, râuri și munți, păziți de dragonul meu și vai, vouă,

altarele mele! Cine și-a închipuit că într-o zi o să pună stăpânire pe voi o creatură a întunericului?

— Ascultă, rege, îi zise Maimuța, trebuie să-ți potolești tulburarea; altminteri, ne dăm în vileag. Eu unul simt cum ciomagul de după ureche îmi dă ghes și nu am îndoială că voi izbuti. Lasă dar totul pe mine. După ce-am să ucid monstrul, lucrurile se vor lămurii, iar râurile și munții vor fi iarăși ai tăi.

Adevăratul rege nu mai îndrăzni să zică nimic, își șterse lacrimile și-i urmă, silindu-se să se stăpânească cât putu mai mult. Ajunseră, în sfârșit, în Sala-Clopotelor-de-Aur, unde dădură de două șiruri de curteni civili și militari și de cei patru sute de dregători ai curții, toți de o statură impunătoare și îmbrăcați în uniforme strălucitoare. Maimuța îl conduse pe Tripitaka la treptele de jad alb unde, o dată ajunși, rămaseră în picioare, drepti și nemișcați. Ofițerii erau uimiți cu toții.

— Ce-i cu preoții ăștia de sunt atât de lipsiți de cuviință și judecată? ziceau ei mirați. Cum se face că vin în fața regelui și nu se prosternează și nu i se închină? Nici măcar o simplă vorbă de salut nu le-a ieșit de pe buze! N-am mai văzut până acum o lipsă de cuviință atât de nerușinată.

— De unde vin? întrebă regele uzurpator.

— Venim din Țara-din-Răsărit a dinastiei Tang, răspunse cu semeție Maimuța, cu poruncă împărătească să mergem în India, care se află spre soare-apune, și acolo să-l slăvim pe Buddha-cel-Viu în Templul-Marelui-Tunet și să luăm de la el Scripturile Adevărate. Ajungând aici, n-am vrut să mergem mai departe înainte de a veni în fața măriei-tale, ca să ne punem în ordine hârtiile de călătorie.

Regele uzurpator era mâniat la culme.

— Și ce-i cu țara asta de răsărit a voastră? întrebă el. Ce, îi plătesc tribut de vă înfățișați mie în felul ăsta necuviincios, fără să vă prosternați? N-am avut niciodată niciun fel de legături cu țara voastră.

— Țara noastră din răsărit, răspunse Maimuța, a întemeiat de mult o curte cerească și a devenit o mare putere, în timp ce țara măriei-tale este mititică, o simplă țărișoară de margine. Spune o vorbă veche: „Regele unei țări mari este tată și domn; regele unei țări mai mici este fiu și supus”. Chiar măria-ta spui că n-ai avut legături cu țara noastră. Atunci cum de vrei să ne prosternăm în fața

ta?

— Dați-l afară pe preotul ăsta obraznic! porunci, regele dregătorilor săi.

Și dregătorii se repeziră să înșface pe Maimuță. Dar Maimuța făcu pe loc o pasă magică și strigă:

— Opriți-vă!

Și cât ai clipi din ochi, dregătorii rămaseră pironiți locului. Bine s-ar fi putut spune:

Căpitanii din jurul treptelor se făcură ca de lemn,
Generalii de pe Kan-ul regal aveau fața de lut.

Văzând că datorită vrăjitor, curtenii civili și militari nu mai erau în stare să facă nimic, regele uzurpator sări de pe tronul lui de dragon și dădu sa pună mâna pe Maimuță.

„Bun, își zise Maimuța. Asta am și vrut. Chiar de-ar avea o mână de fier, ciomagul meu tot o să-i lase urme adânci!”

Dar chiar în clipa aceea apăru un salvator. Cine putea fi? Nu era altul decât prințul moștenitor, care ieși iute înaintea regelui uzurpator și, prinzându-l de mânecă, îngenunche în fața lui spunându-i:

— Tată și rege, stăpânește-ți mânia!

— Fiule, de ce spui asta? întrebă el.

— Trebuie să-i aduc la cunoștință tatălui și regelui meu, răspunse prințul, că încă de acum trei ani am auzit despre un preot trimis de împăratul din dinastia Tang să ia Scripturile din India. Ei bine, acel preot este chiar cel de față, care a sosit pe neașteptate în țara noastră. Dacă tatăl și regele meu se lasă împins de mânia firii lui nobile și-l poprește și apoi îl dă morții pe acest preot, mi-e teamă că vestea va ajunge într-o zi și la urechile împăratului din dinastia Tang, care va fi cuprins de o furie cumplită. Trebuie să știi că, după ce Li Și-min a întemeiat marea dinastie Tang și a unit întreaga țară, inima nu i s-a potolit încă și acum a pornit la cucerirea altor țări. Dacă va auzi că ai făcut rău preotului său, își va ridica oștile și va veni cu război împotriva ta. Oștile noastre sunt puține, iar generalii nepricepuți. Să nu-ți pară rău că l-ai ațâțat, când va fi prea târziu. Dacă ai vrea să urmezi sfatul umilului tău fiu, ar trebui să-i descoși cu întrebări pe acești patru preoți și să-i pedepsești numai pe cei

care se dovedesc că nu călătoresc din porunca împăratului Chinei.

Acesta era doar un șiretlic al prințului, care se temuse să nu i se facă vreun rău lui Tripitaka și de aceea încercase să-l oprească pe rege. Nu știa că Maimuța fusese cât pe-aci să-l lovească.

Regele uzurpator îi dădu crezare și, stând în picioare în fața tronului, întrebă cu glas tare:

— Ascultă, preotule, de cât timp ai plecat din China și de cine ai fost trimis să iei Scripturile?

— Învățătorul meu se numește Tripitaka, spuse Maimuța, și împăratul Chinei îl socotește drept fratele lui mai mic. Împăratul a avut o vedenie care l-a dus în Regatul-Morții, iar la întoarcere a poruncit să se facă o slujbă mare pentru toate sufletele chinuite de-acolo. Cu acest prilej, stăpânul meu a vorbit atât de frumos și a mărturisit o compătimire atât de cucernică pentru sufletele chinuite, încât zeița Guan-in l-a ales să facă această călătorie spre soare-apune. Văzând mărinimia regelui său, învățătorul meu a jurat că își va îndeplini cu credință sarcina, iar împăratul i-a dat scrisori pentru călătorie. A pornit la drum în al treisprezecelea an de domnie a împăratului, în cea de a noua lună, cu trei zile înainte de luna plină. După ce a ieșit din China, a ajuns întâi la locul zis al Celor-Două-Hotare, unde m-a găsit pe mine și m-a făcut cel dintâi ucenic al său. În cătunul familiei Kao, la marginea ținutului Wussu, a dat de cel de-al doilea ucenic numit Râtanu; iar la Râul-Nisipului-Curgător l-a găsit pe cel de-al treilea ucenic care a primit numele de Nisip. În sfârșit, acum câteva zile, la Templul-Pădurea-Comorii, stăpânul meu a mai găsit un alt ucenic, pe sluga care duce boccelele.

Regele uzurpator socoti că n-ar fi înțelept s-o mai descoase pe Maimuță cu alte întrebări despre Tripitaka. Se întoarse însă mânios spre ea și-i puse o întrebare vicleană:

— Pot să cred că un preot a plecat din China și în drumul lui a găsit alți trei preoți, dar povestea despre cel de al patrulea dintre voi nu-i de crezut. Sluga asta este, sigur, cineva pe care l-ați răpit. Cum se numește? Are hârtii de călătorie, sau nu? Adu-l aici în fața mea să depună mărturie!

Adevăratul rege începu să tremure de groază.

— Învățătorule, întrebă el șoptit, ce mărturie să depun?

— Fi liniștit, răspunse Maimuța. Am să depun eu mărturie în

locul tău.

Drăguța de Maimuța! Păși cu îndrăzneală în fața vrăjitorului și-i strigă cu glas tare și deslușit:

— Măria-ta, bătrânul ăsta este mut și tare de urechi. A călătorit însă în India când era tânăr și știe drumul. Eu îi cunosc întreaga viață și neamul și, cu voia măriei-tale, voi depune eu mărturie pentru el.

— Bine, dar fă-o repede, zise regele uzurpator, și să depui mărturie adevărată, că de nu, o pățești.

Maimuța începu atunci a vorbi așa:

— *Cel de care va fi vorba în această mărturie este un om înaintat în vârstă. Este surd și mut și a ajuns zile grele. Neam din neamul lui a trăit prin aceste locuri. Acum cinci ani, însă, nenorocirea s-a abătut pe neașteptate peste casa lui. Din cer n-a mai căzut ploaie. Oamenii piereau de foame. Regele și toți supușii săi au postit și s-au pocăit. Au ars tămâie, s-au purificat și au chemat într-ajutor pe stăpânul cerului; dar pe cer n-a apărut nici măcar un petic de nor. Țăranii înfometăți piereau pe marginea drumului. Dar iată că pe neașteptate a apărut un vrăjitor taoist din Munții Djungan, un monstru cu chip de om. El a chemat vânturile și a adus ploaie, dovedind puteri de zeu. Curând însă a distrus viața acestui om nenorocit, împingându-l pe ascuns în fântâna de cristal din grădina de flori. Apoi s-a așezat el pe tronul dragonului, fără ca nimeni să-și dea seama de schimbare. Spre norocul regelui ucis, am venit eu și am izbutit să înfăptuiesc o mare minune. L-am scos din fântână și l-am readus la viață, fără nicio vătămare. Ne-a rugat stăruitor să-l primim în credința noastră și să ne fie de ajutor în misiunea și călătoria noastră spre Țara-din-Apus, cărându-ne boccelele. Uzurpatorul, care stă acum pe tron, este mârșavul vrăjitor, iar cel care ne cară lucrurile este adevăratul rege al cetății „Cântatul-Cocoșului”.*

Când regele uzurpator din Palatul-Clopotelor-de-Aur auzi aceste vorbe, se înfioră și inima începu să-i bată ca inima unei căprioare. Fața i se întunecă de rușine și, sărind în picioare, vru să se facă nevăzut, dar își aduse aminte că nu era înarmat. Se uită împrejur și zări în apropiere un căpitan de gardă cu pumnalul la brâu, stând mut și încremenit sub vraja magică a Maimuței. Se repezi atunci la el și-i smulse pumnalul; apoi sări pe un nor și se făcu nevăzut în

văzduh.

Nisip turba de furie, iar Râtanu o învinuia de încetineală pe Maimuța.

— Păcat că nu te-ai grăbit să-l oprești, îi spunea Râtanu. Acum a fugit pe nor și n-o să-l mai găsim în vecii vecilor.

— Nu țipați la mine, fraților! răspunse râzând Maimuța. Să-l chemăm pe prinț să vină să se închine în fața adevăratului său tată, iar regina în fața soțului ei adevărat.

Maimuța desfăcu apoi vraja pe care o aruncase asupra dregătorilor poruncindu-le să se trezească și să se închine stăpânului lor, recunoscându-l ca pe regele lor adevărat. După aceea, le spuse:

— Dați-mi câteva lămuriri despre monstru și, îndată ce mă lămuresc, mă duc să-l caut.

Drăguța de Maimuța! Dădu îndrumări lui Râtanu și lui Nisip cum să-i păzească pe prinț, pe rege, pe regină, pe miniștri și pe Tripitaka și, în timp ce vorbea, se și făcu deodată nevăzută. Sărise în cerul cel mai de sus și se uita acum peste tot ca să-l descopere pe vrăjitor. Și iată că-l văzu fugind, ca de groaza morții, spre miazănoapte-răsărit. Maimuța îl ajunse din urmă și-i strigă:

— Unde fugi, monstrule? Iacă, te-a ajuns Maimuța!

Vrăjitorul se întoarse iute, își scoase pumnalul și strigă:

— Maimuța ticăloasă, ce te privește pe tine că am uzurpat tronul cuiva? Ce ți-a venit să-mi ceri socoteală și să dezvălui tainele mele?

— Ha, ha, ha! izbucni în râs Maimuța. Nemernic nerușinat! Credeai c-am să te las să fi rege? Fiindcă știai cine sunt, ai fi făcut mai bine să te dai în lături din calea mea. De ce mi-ai speriat învățătorul cerându-i mărturii și mai știu cu ce? Trebuie să recunoști că mărturia depusă nu era departe de adevăr. Țin-te bine și gustă din ciomagul bătrânei Maimuțe!

Vrăjitorul sări în lături și încercă să-i dea o lovitură de pumnal Maimuței. Ce luptă grozavă s-a mai încins! După câteva încăierări, vrăjitorul nu mai putu ține piept Maimuței. Întoarse pe neașteptate spatele și o luă la goană înapoi de unde plecase, sări în cetate și se strecură printre dregătorii adunați în fața treptelor tronului. Apoi, se scutură, se preschimbă într-un al doilea Tripitaka, leit primului, și rămase în picioare alături de el, în fața treptelor.

Maimuța, care-l urmărise, se repezi la el și era gata să-l lovească

pe cel pe care-l bănuia că-i vrăjitorul, când Tripitaka îi zise:

— Nu mă lovi, ucenice! Eu sunt!

Era cu neputință să deosebești care-i Tripitaka cel adevărat și care-i cel mincinos.

„Dacă-l ucid pe vrăjitor preschimbat în Tripitaka, înseamnă c-am înfăptuit o izbândă strălucită, își spuse Maimuța în sine. Dar, de se întâmplă să ucid pe adevăratul Tripitaka, n-ar fi deloc bine...”

N-avu încotro și se opri. Chemă pe Râtanu și pe Nisip și-i întrebă:

— Voi știți care-i, dintre cei doi, vrăjitorul și care-i învățătorul vostru? Arătați-mi-l care-i cel mincinos și eu am să-l lovesc pe dată!

— Tocmai ne uitam după tine cum te înalțai să urmărești pe vrăjitor, zise Râtanu, când deodată am văzut doi Tripitaka lângă noi. Habar n-avem care-i cel adevărat!

Dacă văzu așa, Maimuța făcu atunci o pasă magică, spuse o formulă și chemă pe Deva-care-apără-legea, precum și pe zeitățile locale și spiritele munților vecini, cărora le povesti în ce încurcătură se găsește. Vrăjitorul socoti că-i timpul să se înalțe iarăși în nori și începu să se apropie de ușă. Crezând că acesta-i Tripitaka cel adevărat, care caută să plece ca s-o scoată din încurcătură, Maimuța ridică ciomagul și, de n-ar fi fost zeitățile chemate de ea, i-ar fi ars învățătorului său adevărat, adică celui rămas pe loc, o lovitură atât de grozavă, că l-ar fi făcut piftie.

Dar, chiar în acea clipă, zeitățile păzitoare o opriră, spunându-i:

— Mare-Înțelept, vezi că vrăjitorul caută să se înalțe iar în nori!

Maimuța se repezi atunci după el și era gata să-i taie calea, dar vrăjitorul se furișă din nou în mulțime și iarăși nu mai putu fi deosebit de adevăratul Tripitaka.

Spre ciuda Maimuței, Râtanu, care era alături, începu să râdă de neputința ei.

— Râzi degeaba, matahală, îi zise Maimuța. Asta înseamnă că ai să ai doi învățători care să-ți poruncească și n-o să fie prea bine de tine.

— Frate, tu zici că eu sunt prost, dar ești mai prost decât mine, îi spuse Râtanu. Nu ești în stare să-ți recunoști învățătorul și te tot trudești fără rost. Dar, eu zic că, cel puțin, durerea ta de cap ai recunoaște-o, așa că dacă i-ai cere maestrului să spună formula magică, eu și cu Nisip am sta alături și am asculta. Cel care n-o să știe formula este vrăjitorul. În chipul acesta, totul va fi foarte

simplu.

— Frate, îți rămân foarte recunoscătoare, îi răspunse Maimuța. Formula aceasta este cunoscută doar de trei ființe. Ea a purces chiar din inima lui Buddha. A fost încredințată Bodhisattvei Guan-in, de la care a învățat-o apoi maestrul nostru. În afară de aceștia trei n-o mai cunoaște nimeni. Atunci, prea bine! învățătorule, spune formula!

Tripitaka cel adevărat spuse îndată formula, pe când vrăjitorul bolborosea doar niște vorbe fără șir.

— Asta-i vrăjitorul! strigă Râtanu. Doar bolborosește.

Și-n aceeași clipă își ridică grebla și era cât pe-acți să-l pocnească pe vrăjitor, când acesta sări în văzduh și-o luă la fugă peste nori.

Bietul Râtanu! Scoase un țipăt puternic și porni în urmărirea lui, iar după el se repezi și Nisip, lăsându-l singur pe Tripitaka, vrând să-l izbească pe vrăjitor cu toiagul său de preot. Tripitaka încetă să mai recite formula și Maimuța, slobozită de durerea de cap, își luă ciomagul și se repezi după ei. Și, văleu, ce mai luptă s-a pornit acolo sus! Trei preoți furioși împresuraseră un diavol spurcat. Râtanu cu grebla și Nisip cu toiagul îl încolțiseră strașnic, unul din dreapta și altul din stânga.

„Dacă mă alătur lor, își zise Maimuța, și-l lovesc din față, mi-e teamă că, îngrozit cum este de mine, o va lua din nou la fugă. Mai bine să urc deasupra lui și să-i ard o lovitură de-o să-l strivesc ca pe-o căpățână de usturoi și să isprăvesc cu el pentru totdeauna!”

Și atunci Maimuța sări în cerul cel mai de sus, de unde era gata să-i dea o lovitură cumplită când, dintr-un nor colorat în fel și chip, dinspre miazănoapte, se auzi un glas:

— Maimuță, oprește-te!

Uitându-se împrejur, Maimuța văzu pe Bodhisattva Manjusrî¹²⁰. Își lăsă atunci ciomagul în jos și, ducându-se spre ea să i se închine, o întrebă:

— Unde mergi, Bodhisattva?

Am venit să iau monstrul cu mine, răspunse Manjusrî.

— Îmi pare rău că a trebuit să te ostenești pentru asta, zise Maimuța.

¹²⁰ Manjusrî, împreună cu Samantabhadra, erau cele mai populare divinități budiste. Prima era reprezentată șezând pe un leu, iar cealaltă pe un elefant.

Bodhisattva își scoase atunci din mânecă o oglindă din cele care îi arăta pe monștri cu chipul lor adevărat. Maimuța chemă și pe ceilalți doi să vină să se uite și, în oglindă, îl văzură pe vrăjitor în înfățișarea lui adevărată. Era leul lui Manjusrî!

— Bodhisattva, zise Maimuța, văd că ăsta-i leul albastru domesticit, pe care știi că stai așezată. Cum se face c-a luat-o razna și s-a prefăcut într-un duh rău? Nu-l mai poți ține în frâu?

— N-a luat-o de loc razna, răspunse Manjusrî. Ce-a făcut, a făcut din porunca lui Buddha.

— Cum adică, vrei să spui că Buddha i-a poruncit să se preschimbe în duh rău și să uzurpe tronul regelui? Atunci, înseamnă că toate necazurile de care m-am izbit de când îl însoțesc pe Tripitaka au fost poruncite de Buddha-cel-Sacru. Frumoase gânduri mai are!

— Maimuță, zise Manjusrî, tu nu știi cum stau lucrurile. La început, regele din cetatea „Cântatul-Cocoșului” făcea fapte bune și ajuta pe preoți. Buddha era atât de mulțumit de el, încât m-a trimis să-l aduc în Paradisul-din-Apus, unde urma să capete un trup de aur și să devină Arhat. Pentru că nu se cuvenea să mă arăt în adevărata mea înfățișare, am venit preschimbată în preot și am cerut de pomană. I-am spus se pare ceva care l-a jignit și, cum nu știa cine sunt, m-a legat și m-a aruncat în râu, unde am rămas sub apă trei zile și trei nopți, până m-a salvat un spirit păzitor și m-a adus din nou în Paradis. Atunci m-am plâns lui Buddha care a trimis leul meu să-l arunce pe rege în fântână și să-l lase acolo trei ani, drept pedeapsă pentru cele trei zile cât am stat eu în râu. Știi zicătoarea: „nicio sorbitură, fără-o înghițitură...” Acum, însă, pentru că te-ai amestecat tu, totul s-a sfârșit cu bine.

— Bine, bine, zise Maimuța, „sorbiturile și înghițiturile” astea ți-au îngăduit să te răfuiești cu el și să-l pedepsești, dar ce vină a avut nefericitul popor pe care l-a jefuit diavolul ăsta?

— N-a jefuit pe nimeni, răspunse Manjusrî. În cei trei ani cât a stat pe tron, ploaia a căzut, recoltele au fost bune și poporul a trăit în pace. Cum poți spune că l-a jefuit?

— Se prea poate să fie așa, zise Maimuța. Dar ce poți spune despre toate ibovnicele regelui care, fără să-și dea seama, au fost împinse să săvârșească, astfel, cea mai groaznică și nefirească nelegiuire? Cam cu greu s-ar putea spune că nu li s-a făcut niciun

rău.

— Dar el nu a putut să profaneze pe nimeni, răspunse Manjusrî, pentru că este un leu scopit!

Auzind acestea, Râtanu se duse la vrăjitor și văzu că e adevărat.

— Este într-un totu adevărat, spuse el rîzînd. Țasta-i „un nas bubos care n-a mirosit niciodată vinul”, sau cum s-ar mai spune: „O faimă proastă, care nu mai are nevoie să fie dovedită”.

— Atunci, totu e cum nu se poate mai bine! zise Maimuța. Ia-l de-aici! De n-ai fi sosit la timp, până acum ar fi fost mort.

Manjusrî recită atunci o formulă magică și-i zise vrăjitorului:

— Întoarce-te din nou și degrabă la chipul tău adevărat!

Vrăjitorul își luă îndată înfățișarea de leu, iar Manjusrî puse jos frunza de lotus pe care o avea în mână, înhăma leul, urcă pe spinarea lui și porni călare pe deasupra norilor.

...Și, de nu știți cum au plecat din cetate Tripitaka și discipolii săi, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XXII

Maimuța coborî de pe nor dimpreună cu ceilalți doi discipoli și se întoarse la curte, unde primîră cu toții mulțumirile smerite ale regelui, dregătorilor, moștenitorului, reginei și ale tuturor ofițerilor. Maimuța povesti cum i-a cerut Manjusrî să i-l dea pe diavol și, la auzul celor povestite, toți i se prosternară cu mare venerație și respect. În timp ce primea felicitări și toți se bucurau și se veseleau, iată că dădu buzna înăuntru un eunuc, care zise:

— Domnul și stăpînul meu, au mai sosit patru preoți.

— Frate, zise Râtanu speriat, nu cumva diavolul ăsta și-a luat înfățișarea lui Manjusrî și ne-a tras pe sfoară pe toți, iar acum s-o fi preschimbat în preot, cu gînd să ne nimicească?

— Asta nu-i cu puțință, zise Maimuța și porunci ca cei patru preoți să fie poftiți înăuntru.

Dregătorii de la curte trimiseră porunca și, cînd aceștia apărură, Maimuța recunoscă în ei pe preoții de la Templul-Pădurea-Comorii care aduceau coroana, cingătoarea, mantia și papucii regelui, cei cu vîrfurile întoarse.

— Au sosit la țanc! zise Maimuța încântată. Și porunci aducătorului să treacă în față.

Apoi scoase basmaua de pe capul regelui și-i puse coroana, îl dezbracă de sutană și-i puse mantia regală, îi dezlegă eșarfa și-l încinse cu cingătoarea de jad, îi scoase din picioare sandalele de preot și-l încălță cu papucii cu vârfurile întoarse. După aceea, spuse prințului s-aducă plăcuța de jad, i-o puse regelui în mână și-l pofti să urce pe *kan* și să vestească tuturor că e rege, pentru că, așa cum spune o vorbă din bătrâni, „O țară nu trebuie să rămână nici măcar o zi fără rege”.

Dar regele râu îndrăznea încă să se așeze pe tron. În hohote de plâns, îngenunche la mijlocul treptelor și zise:

— Am fost mort timp de trei ani, iar acum numai minunea pe care ai făcut-o m-a readus la viață. Cum să îndrăznesc eu să fiu regele vostru? Cred că mai potrivit ar fi ca unul dintre voi, preoții, să fie făcut rege, iar eu să-mi iau nevasta și fiul și să trăiesc ca un om de rând dincolo de zidurile cetății.

Tripitaka, așa cum era de așteptat, nici nu se gândi să primească, pentru că pe el inima îl îndemna să se ducă să slăvească pe Buddha și să primească de la el Scripturile. Atunci regele o întrebă pe Maimuța dacă n-ar vrea să fie ea rege.

— Oameni buni, răspunse Maimuța râzând, trebuie să vă spun că dacă aș fi vrut să fiu rege, aș fi putut avea un tron în oricare din cele zece mii de țări de pe cele două continente câte sunt sub cer. Dar m-am obișnuit să fiu preot și să duc o viață liniștită și fără grijă. Un rege trebuie să poarte părul lung, nu poate să se culce în amurg, iar la a cincea strajă trebuie să fie în picioare. Ori de câte ori sosește vreo veste de la hotare, îi tremură inima, iar când cerul ne pedepsește cu furtuni sau cutremure, e copleșit de supărare și deznădejde. Nu m-aș putea obișnui nicicând cu toate astea. Așa că, întoarce-te pe tron și îndeplinește-ți menirea de rege, iar pe mine lăsați-mă să-mi văd de-ale preoției, să-mi urmez chemarea și să merg mai departe pe drumul meu.

Văzând regele că stăruința sa de a nu primi tronul era zadarnică, în cele din urmă urcă pe tron, se întoarse spre supușii săi și vesti tuturor că e iar Rege. Totodată, acordă o largă iertare osânderelor în întreaga țară. Pe preoții de la Templul-Pădurea-Comorii îi încarcă cu daruri și-i trimise acasă. Apoi, deschise sala de sus, dinspre

rășărit, și dădu un ospăț în cinstea lui Tripitaka. Trimise de asemenea după un pictor și-l puse să zugrăvească chipurile binecuvântate ale lui Tripitaka și ale discipolilor săi, poruncind ca tablourile să fie atârinate în Sala-Clopotelor-de-Aur și venerate ca niște adevărate odoare sfinte.

Văzând că regele era așezat din nou pe tron, Tripitaka și discipolii săi erau nerăbdători acum să pornească mai departe cât mai neîntârziat. Regele, doamnele de la curte și miniștrii se grăbiră să le ofere, în semn de adâncă recunoștință, tot felul de lucruri de preț – aur, argint, mătăsuri și pânzeturi scumpe. Tripitaka nu primi însă nici măcar un capăt de ață și, când hârtiile de călătorie fură gata, zori Maimuța și pe ceilalți ucenici să înșeeze calul, ca să poată pleca îndată. Regelui îi era tare greu să se despartă de ei. Porunci să fie pregătită trăsura regală și-l rugă pe Tripitaka să ia loc într-însa. Trăsura fu trasă de demnitarii civili și militari, iar prințul și doamnele de la curte o împingeau din lături, și au dus-o așa până dincolo de zidurile cetății. Aici Tripitaka coborî din trăsura și-și luă rămas bun.

— Învățătorule, îi zise regele, la întoarcerea din India, în drum pe-aici, să poftești neapărat pe la noi.

— Îți voi împlini porunca, îi răspunse Tripitaka, apoi, eu ochii scăldați în lacrimi, regele se întoarse la palat, însoțit de miniștrii săi.

Tripitaka și cei trei discipoli călătoreau acum spre soare-apune. Mergeau la apus, ca să-și poată bucura ochii de frumusețea priveliștii, când deodată se auzi un zgomot puternic, de parcă ar fi strigat laolaltă mii de glasuri. Îngrijorat, Tripitaka își struni calul și, întorcându-se către Maimuță, o întreabă:

— De unde vine oare zgomotul ăsta ciudat?

— Parcă ar fi o prăvălire de pământ, se grăbi să răspundă Rătanu.

— Eu aș zice mai degrabă că-i zgomotul de furtună, își dădu cu părerea Nisip.

— Sunt incredințat că sunt țipete de oameni și nechezat de cai, zise Tripitaka.

— Greșiți cu toții, le spuse râzând Maimuța. Așteptați aici o clipă, până ce mă duc să văd despre ce-i vorba.

Drăguța de Maimuță! Se smuci o dată, sări drept în nori și, privind de-acolo în jos, văzu o cetate cu metereze. Aburii care o împresurau prevesteau lucruri bune; nimic nu arăta că ar putea fi

vorba aici de ceva rău.

„De unde să vină zgomotul?! se întreabă în sinea ei Maimuța. Nu văd nici steaguri, nici halebarde și nici tunuri. Și totuși, pare să fie zgomot de oameni și de cai.”

În timp ce-și cumpănea astfel gândurile, privirea îi căzu pe un mal de nisip, dincolo de zidurile cetății, unde văzu adunați o mare mulțime de preoți budiști care trăgeau o căruță. Ca să se îndemne la lucru, de câte ori se opinteau să tragă strigau în cor numele Bodhisattvei-Puterii. Acesta era zgomotul pe care îl auzise Tripitaka și care îl îngrijorase. Maimuța își coborî norul și văzu că în căruță fuseseră încărcate cărămizi, olane, grinzi, bulgări de pământ și alte asemenea lucruri. Malul de nisip din fața lor era aproape drept, tăiat de un drum îngust și prăpăstios. Cum aveau ei să împingă căruța în susul acestui drum? — era cu totul de neînchipuit. Ziua era foarte călduroasă, dar toți erau îmbrăcați în veșminte călugărești. Văzându-i cum arătau, Maimuța își zise că ei clădeau aici un templu și, neavând pe cine pune să muncească deoarece era la vremea când se strângeau recoltele, s-au văzut nevoiți să se înhame singuri la treabă. În timp ce cumpănea astfel, iată că porțile cetății se deschiseră și din cetate ieșiră doi tineri taoiști. Cum îi văzură, budiștii fură cuprinși de-o adevărată spaimă și-și îndoiră eforturile, trăgând de căruță cu disperare.

„Aha! își zise Maimuța. Acum totul este limpede. Preoții s-au îngrozit din pricina celor doi taoiști. Am auzit mai de mult că pe drumul către soare-apune este un loc unde taoiștii au pus mâna pe stăpânire, iar budismul a fost nimicit. Asta trebuie să fie locul acela. Totuși, dacă mă întorc acum și povestesc toate astea învățătorului meu, o să spună iar că sunt simple bănuieli și o să mă certe că nu vin cu vești demne de încredere. Așa că mai bine cobor și aflu ce anume se petrece acolo și după aceea am să mă duc să-i spun învățătorului.”

Într-o clipă se scutură și se prefăcu într-un magician taoist rătăcitor. În mâna stângă avea un coș cu merinde, iar în dreapta o tamburină și, mergând și cântând cântece taoiste, se îndreptă agale spre cei doi taoiști.

— Vă salut, învățătorilor, cu cea mai adâncă plecăciune, le spuse Maimuța, prosternându-se.

— De unde vii? o întrebară ei.

— Discipolul vostru, urmă Maimuța, rătăcește prin lume ca un nor. Căminul lui sunt cele patru colțuri ale lumii. Scopul venirii lui aici este să adune ofrande pentru înfăptuiri pline de pietate. În ce părți ale cetății voastre, pe ce ulițe se află oameni vrednici de respect care urmează Calea? Pentru că aş vrea să merg să le cerșesc de-un prânz.

— Ne miră, ziseră cei doi taoiști, că te auzim vorbind în felul ăsta umil.

— Ce înțelegeți prin „umil”? Întrebă Maimuța.

— Ai spus că vrei să cerșești pentru un prânz, răspunseră ei. Nu-i ăsta un fel umil de a vorbi?

— Asta-i chipul în care trebuie să-și câștige pâinea cei care au părăsit viața lumească, pentru că ei n-au bani eu ce să-și cumpere din bunurile acestei lumi.

— Ne-am lămurit, spuseră cei doi zâmbind. După cât se vede, nu știi cum stau lucrurile prin părțile astea. În cetatea pe care o vezi, nu numai că toți slujbașii și ofițerii urmează Calea, dar și toți negustorii bogați și toți meseriașii se socotesc adepții ei, așa că nu se află bărbat sau femeie, tânăr sau vârstnic, care să nu se prosterneze înaintea noastră, cerându-ne îngăduința să ne împlinească voile, chiar și pe cele mai mărunte. Ceea ce este neobișnuit în aceste părți, față de altele, este faptul că regele însuși este un sprijinitor zelos al taoismului.

— Cum nu mă aflu de mult pe acest pământ, zise Maimuța, și vin de departe, este firesc deci să nu știu nimic despre toate astea. Vă rog să-mi spuneți și mie cum se numește țara asta și cum se face că regele ei este un atât de mare iubitor al Căii, ca să-mi pot și eu da seama cum trăiesc tovarășii mei întru credința taoistă din această țară.

— Țara se numește „Carul-cel-încet”, iar regele ei este rudă cu noi.

— Bănuiesc, atunci, că este vorba de un preot taoist care a ajuns rege, zise Maimuța.

— Nu, răspunseră ei. Acum douăzeci de ani a bântuit pe-aici o mare secetă. Curtea în întregime și tot poporul s-au purificat și s-au rugat fierbinte să cadă ploaie; dar rugăciunile n-au fost ascultate, fiind orice nădejde părea pierdută, au coborât din cer pe neașteptate trei nemuritori, care ne-au salvat. Astăzi, ei sunt învățătorii noștri,

iar noi suntem discipolii lor.

— Cum se numesc cei trei nemuritori? întrebă Maimuța.

— Mai-marele lor este nemuritorul Putere-de-Tigru, răspunseră taoiștii, iar ceilalți doi sunt nemuritorii Putere-de-Cerb și Putere-de-Berbec.

— Și ce puteri magice au? întrebă Maimuța.

— Ei pot să cheme vânturile și să aducă ploaia printr-o simplă mișcare a mâinii. Cu un semn din deget, pot să prefacă apa în ulei; pot să înțepe pietrele și să le preschimbe în aur, cu aceeași ușurință cu care te răsucești în pat. Nu-i de mirare că regele și miniștrii săi au căzut cu fața la pământ înaintea lor și sunt fericiți să ne socotească pe noi, taoiștii, rudă cu ei.

— Regele vostru este un om norocos, spuse Maimuța. Și fiindcă învățătorii voștri sunt așa de pricepuți, cred că puțini sunt cei care n-ar vrea să se socotească neamuri cu ei. Dacă nu pare din partea mea o îndrăzneală prea mare, aș prețui ca pe o mare bunătate să mi se îngăduie să mă întâlnesc o clipă cu ei.

— Nu-i nicio greutate, spuseră ei. Noi doi suntem discipolii lor cei mai iubiți și de încredere. În afară de asta, dragostea lor pentru taoism este așa de mare, că-i de-ajuns s-audă pomenindu-se de taoism, și îndată vor ieși și te vor copleși cu vorbe de bun-sosit. Iar dacă o să te prezentăm noi, treaba o să meargă mai ușor decât ai sufla scrumul de pe o tavă.

— Bravo! strigă Maimuța. Atunci, să mergem la ei chiar acum.

— Așteaptă doar câteva clipe. Avem mai întâi o mică treabă de făcut.

— Nu pricep prea bine, zise Maimuța. Știu că cei care s-au retras din lume nu mai sunt legați de ea eu nimic. Cum de spuneți atunci că mai aveți o treabă de făcut?

— Oamenii de colo, răspunseră cei doi arătând spre preoții de lângă malul de nisip, lucrează pentru noi. Trebuie să ne ducem și să vedem dacă vreunul dintre ei nu se lasă pe tânjală sau chiar n-a venit deloc.

— Cred că aici faceți o greșală, zise Maimuța. Cei de-acolo sunt budiști, dar sunt preoți ca și noi. Ce drept am avea deci să-i silim să muncească?

— După cât se vede, nu prea știi cum stau lucrurile, răspunseră taoiștii. În timpul secetei celei mari, budiștii s-au rugat lui Buddha,

iar taoiștii la Steaua-Polară. Budiștii n-au izbutit să facă nimic; în zadar s-au rugat și au citit din Scripturile lor. Când au apărut însă învățătorii noștri, pe dată au adus și ploaie, iar mulțimile de oameni care se rugau au fost salvate. Învățătorii noștri au cerut atunci, întrucât preoții budiști se dovediseră neputincioși, să le fie distruse templele și statuile, și să li se ia hârtiile de călătorie, ca să nu poată fugi acasă. După aceea, ne-au fost dați în seamă ca să muncească pentru noi ca sclavi. Ei ne aprind focurile. Ei ne spală dușumelele, ei ne păzesc ușile, în spatele templului nostru se află o clădire neterminată; așa că tot pe ei îi punem să care olane, cărămizi și bușteni în sus pe mal. Ca nu cumva să stea degeaba sau să se prefacă doar că trag căruța, am fost trimiși noi să vedem ce se petrece.

— Toate astea sunt lucruri cât se poate de triste, spuse Maimuța izbucnind în lacrimi. Dacă-i așa cum spui, îmi este cu neputință să mă întâlnesc cu învățătorii voștri.

— Cum adică? întrebare cei doi taoiști.

— Trebuie să vă mărturisesc, zise Maimuța, că am pornit în pibegie ca să caut o rudă de care nu mai știu nimic.

— Ce fel de rudă? întrebare ei.

— Am un unchi care s-a făcut în tinerețe preot budist, zise Maimuța. În timpul foametei a plecat departe să cerșească și de-atunci nu l-am mai văzut. S-ar putea să fie și el ținut aici, și de aceea nu se întoarce acasă. Nu pot merge cu voi în cetate până nu văd dacă nu este cumva și el printre cei ce trag la căruță.

— Asta nu-i lucru greu, răspunseră ei. Noi o să rămânem aici, iar tu te duci lângă malul de nisip și încerci să-l găsești. Sunt acolo cinci sute de oameni, și n-ai altceva de făcut decât să-l cauți printre ei. Dacă dai de unchiul tău, îl vom lăsa să plece ținând seama de credința ta taoistă. După aceea o să vii cu noi în cetate.

Maimuța le mulțumi și plecă spre malul de nisip bătând în tamburină. Când ajunsese acolo, preoții budiști i se aruncară în genunchi și, lovindu-se cu capul de pământ, începură să i se jeluiască:

— Cruță-ne, părinte! Niciunul dintre noi n-a trândăvit și niciunul din cei cinci sute care muncim aici n-a stat cu mâinile în sân și nici nu s-a dat în lături să tragă la căruță.

„Aha! gândi în sinea ei Maimuța. Va să zică e limpede; preoții ăștia sunt obișnuiți să li se poruncească. Dacă în fața mea se

ploconesc așa, cred că la vederea stăpânilor lor, mor de frică.”

Le făcu semn să se ridice și le spuse:

— Nu aveți de ce vă teme de mine. N-am venit aici să văd dacă munciți ori nu. Vreau să văd numai dacă printre voi nu se află și o rudă de-a mea, care a dispărut.

Auzind acestea, toți se îngrămădiră în jurul Maimuței, fiecare arătându-și fața, în speranța că ar putea fi luat drept rudă.

— Care din noi este acela? întrebă ei.

După ce-i privi cu luare-aminte pe fiecare dintre ei, Maimuța pufni în râs.

— Vedem că nu ți-ai găsit ruda, ziseră ei. Dar, nu înțelegem de ce râzi?

— Râd, răspunse Maimuța, pentru că mă gândesc ce ciudată înțelegere aveți voi despre îndatoririle cinului vostru preoțesc. Poate că v-ați născut sub o stea nenorocoasă și v-ați certat cu părinții voștri, sau cine știe ce nelegiuire ați săvârșit, iar ei v-au alungat și atunci v-ați făcut preoți. Dar, în loc să vă petreceți vremea citind Scripturile și alte cărți sfinte, v-ați închinat taoiștilor și munciți pentru ei ca niște slugi!

— Ai venit oare ca să-ți bați joc de noi? îi răspunseră ei. Ori nu ești de pe-aici și nu știi care-i adevărata stare de lucruri.

— Asta așa-i! spuse Maimuța.

— Atunci să-ți spunem, urmară ei. Regele acestei țări și-a îndepărtat inima de la adevărata lege și privește cu bunăvoință doar pe învățătorii eretici și pe acoliții lor.

— Dar, cum s-a putut întâmpla așa ceva? întrebă Maimuța.

— Cei trei nemuritori, care au câștigat încrederea regelui aducând ploaie, l-au sfătuit să ne nimicească. Toate templele noastre au fost dărâmate și ni s-au luat hârtiile de călătorie, astfel că nu ne mai putem întoarce la casele noastre. Și nici nu ni s-a îngăduit să ne câștigăm singuri traiul, ci am fost dăruiți acestor nemuritori, să le muncim ca niște sclavi. Când un magician taoist pribeag pune piciorul în cetate, este trimis la rege și încărcat cu daruri. Dar dacă sosește un budist, de departe sau mai de-aproape, este înșfăcat și dat pe mâna nemuritorilor care-l fac sclav și-l pun să muncească.

— Îmi închipui că taoiștii ăștia au puteri mai mari decât cele obișnuite, pentru că altfel nu și-ar fi croit drum în inima regelui. A chema vânturile și a aduce ploaie sunt fapte obișnuite, practici fără

mare importanță, care n-ar fi fost de-ajuns să schimbe inima unui rege.

— Așa-i, răspunseră ei. Nemuritorii ăștia știu să dobândească piatra filosofală, să intre în extaz și în stare cataleptică, să schimbe apa în ulei și pietrele în aur. Acum au clădit un templu închinat Trinității-Taoiste, unde zi și noapte citesc din Scripturi și fac slujbe religioase pentru păstrarea tinereții regelui. Și toate astea, fără îndoială, sunt pe placul măriei-sale.

— Dacă așa stau lucrurile, atunci de ce nu fugiți de-aici? întrebă Maimuța.

— Părinte, cum să fugim? La îndemnul nemuritorilor, regele a pus să ni se zugrăvească portretele, și acestea să fie atârinate în toate locurile din țară. Nu există cătun în întregul regat unde să putem fugi, căci slujbașul care prinde un preot budist este înaintat cu trei grade deodată, iar dacă-i om de rând, primește ca răsplată cincizeci de greutate de argint. Așa că n-am putea izbuti niciodată să scăpăm de-aici. Dar, ce să mai vorbim de preoți! Oricine poartă părul ceva mai scurt sau mai rar pe creștet, riscă să fie înșfăcat! În toată țara mișună poliția și iscoadele. Judecă și tu dacă mai poate cineva să fugă? N-avem altceva de făcut decât să stăm aici și să îndurăm mai departe.

— Mă mir că mai sunteți în viață, după toate câte vi s-au întâmplat, zise Maimuța.

— Părinte, se plânseră ei mai departe, mulți dintre noi s-au prăpădit. Prin aceste părți trăiau pe vremuri mulți preoți. Laolaltă cu cei care au fost aduși de prin alte locuri la începutul prigonirii, eram în totul vreo două mii. Dintre aceștia, vreo șase sau șapte sute au murit istoviți de muncă, de frig, de arșiță sau de foame; alți vreo șapte-opt sute și-au luat singuri viața. Cei cinei sute pe care-i mai vezi aici sunt cei care n-au izbutit încă să moară.

— Ce înțelege prin „n-au izbutit încă să moară”? întrebă Maimuța.

— Adică, ori s-a rupt frânghia cu care au încercat să se spânzure, ori cuțitul era bont, ori otrava n-a fost bună, ori vârtejul i-a scos la fața apei și n-au putut să se înece.

— Fericiți oameni! zise Maimuța. Înseamnă că cerul v-a binecuvântat cu viață lungă.

— Spune mai bine că ne-a blestemat la chin veșnic, spuseră ei. Ce crezi că ni se dă să mâncăm? Apa în care a fiert orezul – și asta de

trei ori pe zi! Și unde dormim? Aici, sub cerul liber, la poalele malului. Iar în clipa în care închidem ochii, sunt trimise spiritele să ne păzească.

— Cum așa? întrebă Maimuța. Cred mai curând că din pricina suferințelor pe care le îndurați, aveți vise întunecate.

— Nu-i deloc așa, ziseră ei. Vin să ne vegheze Cei-Șase-Paznici-și-Apărători-ai-Religiei și dacă vreunul dintre noi trage să moară, îl readuc la viață.

— Nătărăi mai sunt! zise Maimuța. Ar trebui mai bine să vă lase să muriți și să vă duceți în cer cât mai repede.

— În visele noastre ni se spune că trebuie să mai îndurăm puțin chinurile, pentru că în curând va veni un pelerin, care se află în drum spre India de unde va aduce Scripturile. Cu el vine și un discipol, numit Marele-Înțelept-Egalul-Cerului, înzestrat cu puteri magice, pe care le folosește ca să facă dreptate celor obijduiți. El îi va distruge pe taoiști și-i va aduce din nou pe budiști la loc de cinste.

Maimuța zâmbi și-și zise în sinea ei:

„Asta mă face să cred că sunt într-adevăr cineva. Nu-i un lucru prea obișnuit ca spiritele să vestească dinainte sosirea cuiva!”

Se răsuci pe călcăie și se îndreptă spre poarta cetății bătând în tamburină.

— Ei, ți-ai găsit ruda? întrebare taoiștii.

— Toți îmi sunt rude! răspunse Maimuța.

— Cum? Toți cinci sute? se mirară ei.

— Da, două sute din partea tatălui meu și două sute din partea mamei; restul îmi sunt frați de jurământ. Merg cu voi numai dacă-i eliberați pe toți.

— Ți-ai pierdut mințile! răspunseră ei. Budiștii ăștia ne-au fost încredințați ca sclavi chiar de către rege. Am putea să eliberăm unul sau doi, ca să-ți facem plăcere, dar tot ar trebui mai întâi să trimitem o hârtie la stăpânire că sunt bolnavi, și după aceea o altă hârtie că au murit. Nu putem să le dăm drumul dintr-odată la toți. S-ar face cercetări, și s-ar putea chiar ca regele însuși s-aibă bănuieli și să vină să vadă cum merge treaba.

— Prin urmare, nu-i lăsați să plece? strigă Maimuța. Atunci, foarte bine!

Și, luându-și ciomagul de după ureche, se năpusti asupra lor și-i pocni pe fiecare în cap cu atâta putere, încât rămaseră morți pe loc.

— O, ce-ai făcut! se văitară budiștii lăsându-și căruțele și alergând înspăimântați spre Maimuța. I-ai ucis pe favoriții regelui!

— Cum asta? întrebă Maimuța.

— Taoiștii ăștia doi stau întotdeauna alături de rege, iar regele se umilește înaintea lor, de față cu întreaga curte. Și cum ei fuseseră trimiși să vadă cum muncim noi, de îndată ce se va afla că au fost uciși, se va spune că noi suntem vinovații. Trebuie să vii chiar acum cu noi în cetate și să-ți mărturisești vina.

— Încetați cu zarva asta! strigă atunci Maimuța. Eu nu sunt un cerșetor, așa cum arăt, ci salvatorul vostru.

— Tu? Un ucigaș? strigară ei. Tu care ne-ai sporit nemăsurat povara prin această faptă nelegiuită? Tu să fi salvatorul nostru?!

— Eu sunt Marele-Înțelept despre care ați vorbit adineaori și am venit să vă eliberez.

— Nu-i adevărat! răspunseră ei. L-am recunoaște.

— Dar nu l-ați văzut niciodată, zise Maimuța. Cum ați putea să-l recunoașteți?

— Deseori, în visele noastre, apare un bătrân care ne spune că este spiritul planetei Venus. Și acest bătrân ne-a descris atât de amănunțit pe Marele-Înțelept, că nu s-ar putea să nu-l recunoaștem: „Frunte teșită, ochii strălucitori de oțel, cap rotund, obraji păroși și fără bărbie”.

„Vicleanul bătrân!": își zise Maimuța în sinea ei, măgulită că spiritele îi pregătiseră venirea.

Apoi grăi:

— Aveți dreptate. Nu sunt Înțeleptul-Maimuța, ci numai unul dintre ucenicii săi. Uitați-vă colo, că vine și Maimuța!

Budiștii își îndreptară privirile în spre locul unde Maimuța arătase cu degetul și, în răstimpul cât s-au întors cu spatele, ea își reluă înfățișarea adevărată. Când se uitară iar la ea, îndată o recunoscuseră și, căzându-i în genunchi, îi ziseră:

— Părinte, iartă-ne că nu te-am recunoscut când îți schimbaseși înfățișarea. Rogu-te, mergi chiar acum cu noi în cetate, să-i nimicești pe nemernici și să faci dreptate.

— Veniți după mine! le spuse Maimuța. Și budiștii se strânseseră grămadă în jurul Maimuței. Urcară apoi cu toții malul de nisip și, acolo, Maimuța, folosindu-se de puterile ei magice, trase căruțele până în vârf și de acolo le prăvăli, așa că până jos se făcură bucăți.

— Și acum, vedeți-vă de drum care încotro! le zise Maimuța. Niciunul din voi să nu arate că m-ar cunoaște. Măine mă voi înfățișa regelui să-i vestesc uciderea taoiștilor.

— Părinte, îi ziseră ei, nu îndrăznim să ne mișcăm de-aici, pentru că judecătorii ne vor prinde din nou și ne vor învinui de răzvrătire.

— Să nu aveți nicio grijă, pentru că am să va dau ceva magic care să vă apere, le spuse Maimuța.

Drăguța de Maimuță! Smulse o mână de peri, îi mestecă făcându-i bucățele și dădu câte una fiecărui budist, zicându-i:

— Puneți-le sub unghia degetului mare și strângeți pumnul. Acum puteți pleca oriunde vreți, și nimeni nu va îndrăzni să se atingă de voi. La nevoie, apăsați cu degetul mare în palmă și strigați: „Mare-Înțelept!”, iar eu voi veni pe dată să v-ajut.

— Dar, părinte, ziseră ei, dacă o să fi prea departe și n-o să ne auzi?

— Asta nu se poate întâmpla, răspunse Maimuța. Chiar de m-aș afla la zece mii de *li* tot n-o să vi se întâmple niciun rău.

Câțiva dintre ei, mai îndrăzneți, puseră la încercare cele spuse de Maimuța și murmurând „Mare-Înțelept!” apăsară degetul mare în palmă. Și deodată le apăru fiecăruia, plutind în aer, zeul trăsnetelor, înarmat cu un ciomag de fier, gata să-i apere chiar împotriva unei oștiri întregi de vrăjmași.

— Ce minunată apariție, părinte! spuseră ei.

— După ce primejdia va trece, zise Maimuța, să spuneți doar atât: „Liniște!” și apariția se va risipi.

Și, într-adevăr, când budiștii strigară „Liniște!”, zeul trăsnetelor se prefăcu la loc în peri și se întoarse la locul lui de sub unghia degetului mare al fiecăruia.

Budiștii începură acum să se împrăștie.

— Să nu vă duceți prea departe, le strigă Maimuța. Fiți cu luare-aminte la știrile ce vă vor ajunge din cetate și, îndată ce veți auzi că budiștii sunt chemați să se înfățișeze, veniți cu toții ca să-mi înapoiati peri.

În acest timp, Tripitaka stătea la marginea drumului și se întreba

ce-o fi făcând Maimuța. În cele din urmă, porunci lui Râtanu să ia calul de căpăstru și să pornească mai departe spre apus. Dar nu merseră prea mult, când întâlniră o ceată de preoți budiști care se împărștiau în toate părțile.

Apoi, văzu lângă porțile cetății chiar pe Maimuță, însoțită de câțiva preoți rămași în urmă.

— Maimuță, zise Tripitaka, te trimiseseră să afli pricina zgomotului aceluia ciudat. Pentru ce-ai întârziat atât de mult?

Maimuța îndemnă preoții să-i facă plecăciuni lui Tripitaka, apoi îi povesti tot ce se întâmplase.

— Și ce trebuie să fac eu? întrebă Tripitaka.

— Templul nostru n-a fost încă dărmat, spuseră preoții, pentru că în el se află portretul unui strămoș al regelui, cel care a pus să fie clădit. Te poftim să vii și să te odihnești acolo, până ce Marele-Înțelept își va împlini misiunea.

Când ajunseră pe puntea coborâtă, dând să intre prin poarta întreită a cetății, soarele începuse să apună. Văzându-l pe Tripitaka însoțit de preoții budiști, trecătorii de pe străzi se fereau din calea lui și se depărtau. Când ajunseră la templu, Tripitaka își scoase sutana și se prosternă în fața chipului de aur al lui Buddha. Îl chemară apoi pe preotul care îngrijea de clădire. Acesta, văzând-o pe Maimuță, îi spuse:

— Ai venit, așadar, părinte!

— Drept cine mă iei? întrebă Maimuța.

— Știu bine că ești Marele-Înțelept-Egalul-Cerului, răspunse preotul. Te-am văzut în vis nopți de-a rândul. În timpul somnului mi-a apărut spiritul planetei Venus, care mi-a descris înfățișarea ta, spunându-mi că vei sosi în curând și ne vei salva de la pieire. Bine c-ai venit, pentru că, dacă ai mai fi întârziat o singură zi, cu toții am fi fost spirite, nu oameni vii!

— Ridică-te! Ridică-te! îi spuse Maimuța. Măine toate vor fi rânduite cum trebuie.

După aceea cinară și se culcară. Bătuse însă și cea de-a doua strajă și Maimuța tot nu putea adormi din cauza planurilor pentru a doua zi care-i frământau mintea. Undeva, pe-aproape, se auzi sunet de concii. Se îmbracă fără zgomot, sări în văzduh și privi în jos. Spre miazăzi se zăreau pâlâpâiri de lămpioane și torțe. Își coborî norul și, privind mai de-aproape, văzu că taoiștii celebrau în Templul-Cel-

Mare o slujbă religioasă pentru implorarea Stelei-Polare. În fața porții templului se afla o inscripție brodată pe mătase galbenă: „*Vânt și ploaie la vreme. Regelui nostru – zece mii de ani de domnie fericită*”¹²¹. Dintre toți, atrăgeau privirile trei taoiști venerabili, îmbrăcați în veșminte sacramentale, în care Maimuța bănuie pe nemuritorii Putere-de-Tigru, Putere-de-Cerb și Putere-de-Berbec. În fața lor sta rânduită o mulțime ca la vreo opt sute de credincioși, care băteau în tobe și gonguri, ardeau tămâie și-și mărturiseau păcatele.

— M-aș coborî și m-aș amesteca în mulțime, zise Maimuța, dar: „Cu un singur fir de ață nu poți face sfoară și nici cu o singură mână nu poți să aplauzi”. Am să mă duc să le spun lui Râtanu și lui Nisip să vină și ei cu mine, ca să facem haz împreună.

Zis și făcut. Îi găsi pe amândoi dormind, ghemuiți unul într-altul.

— Tu de ce nu dormi? întrebă Nisip pe Maimuța, după ce aceasta îl trezi.

— Scoală-te și vino cu mine, îi zise Maimuța. O să ne ospătam grozav.

— Cui îi arde de ospăț la miezul nopții, când gura îi este însetată și ochii i se închid de somn? zise Nisip.

— Taoiștii țin o slujbă în Templul-Cel-Mare, zise Maimuța, și tot locul este plin de ofrande. Am văzut acolo găluște de câte doi *dzin-i*, colaci de câte douăzeci și cinci de ocale și tot felul de mâncăruri alese și fructe. Hai să ne desfătăm după pofta inimii.

Auzind ca prin vis că-i rost de mâncare, Râtanu tresări din somn și zise:

— Nu cred că te lasă inima, frate, să nu mă iei și pe mine.

— Dacă vă trage inima să va ospătați împărătește, nu mai faceți larmă, că-l treziți pe învățător, și mai bine veniți cu mine amândoi.

Se îmbrăcară repede și se duseră după Maimuța. Când ajunseră în locul unde luminați torțele, Râtanu vru să dea năvală în templu ca să înceapă să-nfulece.

— Nu-i niciun zor, îi spuse Maimuța. Așteaptă să se împrăstie mai întâi adunarea, și după aceea intrăm și noi în templu și ne punem pe mâncat.

— Dar preoții ăștia or s-o tot țină într-o rugăciune, zise Râtanu, și

¹²¹ „Zece mii de ani domnie” era urarea obișnuită ce se făcea împăraților chinezi.

nici n-au să se împrăştie.

— Las că am eu grijă, zise Maimuța.

Și, după ce spuse o vrajă, făcu pe pământ un desen magic. Îndată se iscă un vânt puternic, care doborî toate vasele cu flori și lampioanele și făcu bucăți toate statuile din templu. Tot locul se cufunda în întuneric. De spaimă, taoiștii s-au zăpăcit și n-au mai știut ce să facă.

— Trebuie să cer adunării să se-mprăştie, zise nemuritorul Putere-de-Tigru. Vântul o să înceteze până mâine dimineață, și atunci o să citim mai multe Scripturi, așa că vom putea împlini numărul cuvenit.

Îndată ce locul se goli, cei trei se furișară în templu. Nătărăul de Râtanu se repezi să înfulece, dar Maimuța îi arse repede o lovitură peste încheietura mâinii. Râtanu își trase mâna și se dădu înapoi.

— Stai oleacă! zise el. Nici n-am apucat să pun gura, și ai și început să dai în mine!

— Poartă-te frumos! îi zise Maimuța. Să ne așezăm jos și să ne ospătăm cuviincios.

— Asta-i bună! zise Râtanu. Dacă și atunci când avem mâncare de furat trebuie să stăm jos și să ne purtăm cuviincios, când o să fim poftiți, cum va trebui să ne purtăm?

— Mai bine, spune ce fel de Bodhisattva sunt acolo în altar? întrebă Maimuța.

— Dacă nu recunoști nici Trinitatea-Taoistă, zise Râtanu, mă întreb ce zeități cunoști?

— Hai, spune cum se numesc, stăruie Maimuța.

— Cea din mijloc, vorbe Râtanu, este Marele-Primordial. Cel din stângă este Domnul-Comorii-Sacre, iar cel din dreapta este Lao Dzî¹²².

— Mai întâi, să ne așezăm pe locurile lor, zise Maimuța, și după aceea putem începe să mâncăm cuviincios și plăcut.

Mirosul ofrandelor îi dădea ghes lui Râtanu, care abia aștepta să se repeadă; se cățără pe altar și, cu o lovitură de rât, dărmă chipul lui Lao Dzî.

— Ai stat destul acolo, prietene, spuse el. Acum este rândul lui Râtanu.

¹²² Toți trei alcătuiau „trinitatea” taoistă, la care se rugau credincioșii taoiști.

Între timp, Maimuța luă locul Marelui-Primordial, iar Nisip pe cel al Domnului-Comorii-Sacre, după ce rostogoliseră jos statuile acestora.

De cum se așeză la masă, Râtanu înșfăca o gălușcă cât toate zilele și începu să înfulece din ea.

— Nu așa repede, măi frate! strigă Maimuța.

— Bine, dar dacă ne-am așezat, să mâncăm, zise Râtanu.

— N-are rost să ne dăm în vileag pentru o îmbucătură, vorbi Maimuța. Dacă lăsăm statuile să zacă acolo jos, s-ar putea ca de la o clipă la alta să vină pe-aici vreun călugăr taoist să facă curățenie și să le găsească. O să-și dea atunci numaidecât seama că se petrece ceva necurat. Mai bine să le ascundem undeva.

— Nu cunosc locurile pe-aici, zise Râtanu. O fi vreo ușă pe undeva, dar n-am cum să dau de ea pe-ntuneric. Unde să le pun?

— Când am intrat, am băgat de seamă pe dreapta o ușă mică, spuse Maimuța. Ar fi bine să le duci acolo.

Nătărăul de Râtanu avea o putere neobișnuită. Luă în spate cele trei statui și plecă cu ele. Când ajunse la ușă, o deschise cu piciorul și, înainte de a le arunca, vorbi astfel statuiilor:

— Ascultați, binecuvântaților, noi venim de departe și ne-a fost foame, așa că ne-am hotărât să ne înfruptăm din ofrandele voastre. Neavând un alt loc unde să stăm, am îndrăznit să ne așezăm în templul vostru. Ați stat acolo vreme îndelungată, așa că acum o să mai schimbați locul.

După ce le vorbi așa, Râtanu aruncă statuile și apoi se întoarse.

— Ai izbutit să le pui bine? întrebă Maimuța.

— Am scăpat de ele, răspunse Râtanu.

— Bine. Atunci, vino să mâncăm, îi zise Maimuța.

Așa că Râtanu luă locul lui Lao Dzî și începu să înfulece din ofrande. Găluște, plăcinte, turte de orez, prăjituri... una după alta le dădu pe gât. Maimuței nu i-a plăcut, însă, niciodată prea mult mâncarea gătită, așa că gustă doar niște fructe, numai ca să-i îndemne pe ceilalți la mâncare. Ofrandele pieiră repede, ca un nor măturat de furtună și, când nu mai rămase nimic de mâncat, în loc să plece se puseră pe vorbe și glume.

...Cine s-ar fi așteptat la una ca asta! Un tânăr taoist se trezi din somn pe neașteptate și-și aminti că-și lăsase clopoțelul în templu.

„Dacă-l pierd, îmi zise el, mâine dau de bucluc cu învățătorul.”

Și, zgâlțându-l pe călugărul cu care împărțea chilia, îi spuse:

— Tu vezi-ți de somn, că eu mă duc să-mi caut clopoțelul.

Aruncându-și haina pe umeri, dădu fuga în templu. După ce orbecăi un timp, izbuti în sfârșit să-l găsească, dar când dădu să plece, auzi o răsuflare. Însăpăimântat, fugi spre ușă. În fugă, însă, alunecă pe o sămânță de lichen și căzu cu zgomot, făcând țandări clopoțelul.

Râtanu izbucni atunci în hohote de râs, ceea ce pe tânărul taoist îl înnebuni de groază. Poticnindu-se la tot pasul, ajunsese cu chiu și vai la chilii și, aici, bătut la ușa învățătorului său, strigând:

— Învățătorule, s-a petrecut ceva groaznic!

Cei trei nemuritori, care nu dormeau încă, veniră la ușă și-l întrebară ce s-a întâmplat.

— Mi-am uitat clopoțelul aseară în templu, puse el tremurând de frică din cap până-n picioare, și când m-am dus să-l caut, am auzit pe cineva râzând. Am crezut că mor de frică.

Nemuritorii porunciră să se aprindă luminile și, din toate chiliile se îmbulziră taoiști speriați, cu lampioane și torțe în mână. Apoi se duseră cu toții la templu să vadă ca spirit rău pătrunsese acolo.

...Și, de nu știți ce s-a mai întâmplat, ascultați role povestite în capitolul următor.

Capitolul XXIII

...Văzându-i pe călugării taoiști, Maimuța ciupi pe Nisip și pe Râtanu, atrăgându-le luare-aminte să stea liniștiți. Amândoi înțelesesă despre ce era vorba și tăcură chitic. Cei trei nemuritori se apropiară, privind cu băgare de seamă în toate părțile.

— Cred c-a trecut pe-aici vreun ticălos, zise nemuritorul Putere-de-Tigru. Uite, toate ofrandele au fost mâncate.

— Pare să fi fost ființe omenesti obișnuite, spuse nemuritorul Putere-de-Cerb. Nu vedeți? Au scuipat pe jos sămburii și coaja fructelor. Ciudat este însă, că nu se vede nimeni.

— Eu cred că cei trei preaslăviți, zise nemuritorul Putere-de-Berbec, au fost atât de adânc mișcați de rugăciunile și slujbele noastre, încât s-au îndurat să coboare pe pământ și să

primească ofrandele. Se prea poate ca ei să mai plutească pe cocorii lor, pe undeva prin jurul nostru. Ce-ar fi dacă ne-am grăbi și i-am ruga să ne dea și nouă apă sfințită și puțin elixir? Dacă ne dau, le-am folosi pentru rege și am avea mai multă trecere la curte.

— E bun gândul, zise nemuritorul Putere-de-Tigru.

Trimiseră după câțiva discipoli și porunciră să citească din Scripturi, pe când ei înșiși, îmbrăcați în mantii, dansară dansul Stelei-Polare¹²³, implorând Trinitatea să se îndure și să dea zeloșilor ei adoratori puțin elixir și apă sfințită, pentru ca regele să poată trăi veșnic.

— Frate, zise Râtanu către Maimuță, ce ne trebuia nouă toată încurcătura asta? Cum am sfârșit de mâncat, trebuia să spălăm putina. Ce-o să răspundem acum la rugăciunea lor?

Maimuța îl pișcă să tacă, apoi strigă cu glas tare, impunător:

— Fiii mei, vă cer să vă amânați pe altă dată ruga. Întrucât venim de la un ospăț cu piersici din cer, n-am adus cu noi nici apă sfințită și nici elixir.

Auzind că zeitatea s-a îndurat să vorbească, taoiștii s-au cutremurat, pătrunși de teamă și credință.

— Părinte, ziseră ei, înțelege, rogu-te, cât de prețioasă este pentru noi această împrejurare și cât de mult am vrea să n-o irosim în zadar. Te implorăm să nu te înapoiezi în cer fără să ne lași vreo dovadă magică.

Nisip o ciupi pe Maimuță și-i șopti:

— Frate, nu vezi că iar se roagă? N-o să scăpăm ușor din beleaua asta.

— Nu vorbi prostii, zise Maimuța. N-avem decât să răspundem rugii lor și să le dăm ceva.

— Ar fi ușor, dacă am avea ce să le dăm, șopti și Râtanu.

— Fiți cu băgare de seamă, îi zise Maimuța, și-o să vedeți că și voi sunteți în stare, ca și mine, să le împliniți ruga.

Și Maimuța grăi taoiștilor:

— Fiii mei, firește că nu pot să-mi las credincioșii în suferință; așa că am să caut să vă trimit puțină apă sfințită pentru prelungirea

¹²³ *Steaua Polară* era una din cele mai importante divinități în care credeau chinezii vechi, taoiștii.

vietii.

— O, rogu-te, împlinește minunea asta, răspunseră ei prosternându-se, și ne vom închina întreaga viață arătându-le oamenilor Calea cea adevărată și puterea ei, și rugându-ne pentru prosperitatea regelui nostru și renumele Școlii-Tainelor¹²⁴.

— Bine! zise Maimuța. Vom avea însă fiecare din noi nevoie de câte un vas în care s-o punem.

Nemuritorul Putere-de-Tigru ieși în grabă și se întoarse, aducând într-o mână un uriaș vas de pământ, Nemuritorul Putere-de-Cerb aduse și el un vas de grădină și-l puse pe altar. Nemuritorul Putere-de-Berbec scoase, la rândul-i, florile dintr-un vas de flori și-l puse între celelalte două vase.

— Acum, plecați afară, închideți obloanele și rămâneți acolo, le spuse Maimuța, pentru că nu-i este îngăduit nimănui să fie de față la săvârșirea tainelor sfinte.

Când totul fu gata. Maimuța se sculă în picioare, își ridică pielea de tigru și se ușură în vasul de flori.

— Frate, zise Râtanu făcând un haz nespus, de când m-am alăturat vouă am petrecut, e drept, împreună de câteva ori, dar petrecerea asta le întrece pe toate.

Și nățărăul de Râtanu își sumese și el sutana și dădu drumul unui suvoi atât de năvalnic încât, pe lângă el, cascada Lu Liang ar fi părut un simplu firicel de apă. La stânga, Nisip nu putu să umple vasul cel mare decât pe jumătate. Își potriviră apoi hainele și se așezară la locurile lor de mai înainte.

— Fiii mei, le strigă Maimuța taoiștilor, acum puteți veni să vă luați apa sfințită.

Taoiștii intrară plini de recunoștință și venerație.

— Adu-mi o ceașcă, spuse nemuritorul Putere-de-Tigru unuia dintre discipoli. Aș vrea s-o gust.

Cum gustă însă din ceașcă, nemuritorul își încreți buzele.

— E bună la gust? întrebă nemuritorul Putere-de-Cerb.

— Este prea aromată pentru gustul meu, răspunse nemuritorul Putere-de-Tigru.

— Lasă-mă și pe mine să gust, zise nemuritorul Putere-de-Berbec. O! spuse el cu oarecare îndoială după ce duse ceașca la gură, asta

¹²⁴ Magia taoistă se învață în școli secrete.

miroase mai mult a ud de porc.

Maimuța își dădu seama că gluma se sfârșise.

— Acum, că le-am tras păcăleala, spuse ea încet celorlalți, e bine să afle că noi le-am tras-o.

Și începu să strige către taoiști:

— Măi, cum puteți fi atât de proști și să credeți că zeitățile au coborât pe pământ? Noi nu suntem binecuvântata Trinitate, cum ați crezut, ci niște preoți din China. Iar ce-ați băut voi, nu este Apa-Vieții, ci chiar udul nostru!

Când auziră aceste vorbe, taoiștii se repeziră afară, puseră mâna pe furci, măhuri, olane, pietre și pe tot ce le veni la îndemână și se năpustiră cu toții spre cei trei. Dar, înainte de a fi ajuns la ei, Maimuța îl apucase pe Rătanu c-o mână, iar pe Nisip cu cealaltă, și fugiră spre ușă. Aici, urcându-i pe norul ei strălucitor, într-o clipă se întoarseră la templul unde era găzduit Tripitaka și se vârară încet în pat, cu grijă să nu-și trezească învățătorul.

Dimineața, Tripitaka le spuse:

— Să mergem acum cu toții la curte și să ne punem în bună rânduială hârtiile de călătorie.

Auzind că trei preoți budiști au cerut să fie primiți la palat, regele fu cuprins de o furie sălbatică.

— Dacă vor neapărat să fie osândiți ia moarte, zise regele, de ce mai vin aici? Aș vrea să știu ce-au făcut oamenii mei de pază? În ruptul capului nu trebuia să-i lase să intre aici.

Se apropie atunci un dregător care spuse:

— Țara Tang se află la zece mii de *li* de aici și drumul până acolo este plin de primejdii. Dacă au venit cu adevărat de-acolo, atunci nu se poate să n-aibă puteri tainice. Sunt de părere să li se cerceteze hârtiile și să fie lăsați să plece mai departe. N-ar fi o faptă înțeleaptă să ne învrăjbim cu ei.

Regele se lăsă înduplecat și porunci să i se aducă hârtiile de călătorie ale preoților. După ce le cercetă cu grijă, spuse eunucului să-i poftască înăuntru. Regele coborî de pe tronul lui de dragon și ieși să-i întâmpine, poruncind totodată servitorilor să pregătească trei perne brodate. Când să intre, Tripitaka se uită îndărăt și văzu trei sfetnici taoiști venind cu pași grăbiți în urma lor, însoțiți de un acolit cu părul ciufulit. La vederea lor, întreaga curte înțepenî, cu spinarea încovoiată și cu ochii plecați în pământ, iar nemuritorii

urcară semeți pe *kan-ul* tronului, fără măcar un semn din cap spre rege.

— Cărui fapt datorez cinstea acestei vizite? îi întrebă cu umilință regele.

— S-a petrecut ceva ce-am socotit că trebuie să-ți aducem la cunoștință, răspunseră ei. Mai întâi, spune-ne, din ce țară vin acești preoți?

— Din China, răspunse regele. Sunt în drum spre India, ca să aducă Scripturile, și au venit să-și arate hârtiile de călătorie.

Taoiștii bătură din palme și izbucniră în hohote zgomotoase de râs, zicând:

— Au avut ei noroc să scape teferi din atâtea prin câte au trecut, dar aici li s-a înfundat!

— Nu sunt de părerea voastră, spuse regele. Adineauri chiar au sosit ca să-și arate hârtiile de călătorie și sunt numai în trecere prin țara mea. Cum n-ar fi un lucru înțelept să intrăm în ceartă cu China, cred că cel mai bun lucru ar fi să le cercetez hârtiile și să-i las să plece. Nădăjduiesc că nu s-au făcut vinovați de lipsă de respect față de învățătorii mei?

— Lipsă de respect?! strigară furioși taoiștii. Ieri au ucis pe doi dintre discipolii noștri, au pus în libertate pe cei cinci sute de preoți budiști care lucrau la noi și ne-au sfărâmat căruțele. După aceea, peste noapte s-au furișat în templu, au aruncat pe jos cele trei statui sfinte și au mâncat toate ofrandele. Noi, firește, am crezut că au coborât zeitățile din cer și s-au îndurat să ne primească ofrandele. Și, atunci, ne-am zis că-i prilejul potrivit să le cerem puțină apă sfințită pentru măria-ta. Dar ticăloșii și-au bătut joc de noi, dându-ne, în loc de apă sfințită, chiar udul lor. Nu ne-am lăsat păcăliți, dar când să punem mâna pe ei, au fugit. Și-acum, iată-i! Cum spune o vorbă: „Îngustă-i calea răufăcătorului!”

Auzind acestea, regele se înfurie cumplit și vru să-i execute pe loc, Dar Maimuța strigă tare:

— Rugăm pe măria-ta să-și potolească fulgerele mâniei și să asculte ce-avem de spus și noi, preoții.

— Cum? zise regele. Ai curajul să spui că mai-marii religiei noastre ne-au spus lucruri mincinoase?

— Ce dovadă pot să aducă ei că noi i-am ucis pe cei doi taoiști? răspunse Maimuța. Și chiar dacă ar fi așa, n-ai dreptul să iei viața

decât la doi dintre noi¹²⁵. Pe ceilalți doi ești dator să-i lași să-și vadă de drum. Cât despre sfărâmarea căruțelor, aceasta nu-i o nelegiuire care să fie pedepsită cu moartea și, dacă ar fi fost săvârșită în țara noastră, numai unul dintre noi ar fi fost trimis la judecată. Iar în ce privește pângărirea templului, învinuirea este o simplă născocire.

— Cum adică o născocire? întrebă regele.

— După câte știi, noi abia am sosit aici, răspunse Maimuța. Cum am fi putut găsi drumul spre templul prin întuneric? Iar dacă, așa cum se spune, l-am pângărit, de ce nu ne-au arestat pe loc și de ce ne învinuiesc pe neașteptate aici? Știi prea bine că, zilnic și în tot locul, se întâmplă ca oamenii să fie luați drept alții. De unde știi că noi suntem adevărații vinovați? Socotesc că însuși măria-ta ar trebui să cercetezi pricina asta.

Regele nu avea, de fapt, o minte prea ageră. Auzind cele spuse de Maimuță, se încurcă de tot. Încercă să gândească și să cumpănească ce are de făcut, când iată că intră un eunuc, care vesti că mai mulți bătrâni din satele învecinate cer să fie primiți în fața tronului.

— Măria-ta, se închinară ei în fața regelui când fură poftiți înăuntru, toată primăvara n-a plouat și te rugăm că ceri nemuritorilor să ne dea ploaie, ca să scape poporul de secetă.

— Bine, veți avea ploaie! le zise regele. Puteți pleca.

Apoi, întorcându-se spre Tripitaka, zise:

— Dacă vrei să știi din ce pricină am poruncit să nu mai fie îngăduit în țara mea budismul, află că acum câțiva ani budiștii s-au dovedit neputincioși s-aducă măcar o picătură de ploaie. Din fericire, au sosit atunci acești trei nemuritori, care ne-au salvat la timp. Și, acum, veniți voi dintr-o țară îndepărtată și loviți în taoiști și profanați templul lor. Ar trebui să vă osândesc cu toată asprimea. Totuși, vă las un mijloc de scăpare. O să vă luați la întrecere cu nemuritorii, și anume care poate să aducă ploaie. Dacă veți putea aduce voi ploaia, am să vă iert, am să vă dau hârtiile de călătorie în bună rânduială și am să vă las să plecați. Dar dacă veți pierde întrecerea, vă veți pierde și viața.

Maimuța începu să râdă și zise:

— Nu știu ce pot ceilalți, dar cât privește rugăciunile te asigur că

¹²⁵ Legea talionului stătea la baza legislațiilor penale din antichitate: „Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”.

mă pricep de minune.

Așadar, a fost înălțat un altar, iar regele se duse să privească ceremonia de la o fereastră a palatului. Tripitaka și ceilalți pelerini rămaseră jos, iar nemuritorii îl însoțiră pe rege. Când toate pregătirile au fost gata, nemuritorii fură poftiți să-și arate puterea. Nemuritorul Putere-de-Cerb se desprinsese din stânga regelui și coborî.

— Unde te duci? îl întrebă Maimuța.

— Mă duc la altar să mă rog pentru ploaie, răspunse el.

— Asta nu-i prea frumos, zise Maimuța. Buna cuviință cere ca mai întâi să fie poftiți străinii. Dar, cum spune zicătoarea: „Dragonul nu catadicsește să strivească râma”. Bine, fiți voi primii. Trebuie însă mai întâi să vă spuneți deschis gândul.

— Cum adică? întrebă nemuri tonii.

— Se cuvine să arătați aici ce aveți de gând să înfăptuiți. Altfel, cum o să se poată ști dacă ați izbutit în ce ați plănuit să faceți?

— Este într-adevăr uimitor cu câtă judecată vorbește preotul ăsta mititel, zise regele.

— O să aibă el, până la sfârșit, și alte prilejuri de uimire, șopti Nisip.

— Eu nu cred că trebuie să vă spun dinainte, zise nemuritorul. Regele știe ce am să fac.

— Da, dar asta nu ajunge. Trebuie să arătăm fiecare ce plănuim să facem: altminteri o să ne încurcăm socotelile.

— Bine! zise nemuritorul. Uite, eu am să-mi pironesc ochii pe masa asta magică și am să încep să strig. La primul strigăt, o să se pornească vântul. La al doilea strigăt, o să se ridice nori. La al treilea strigăt, va tuna, iar la al patrulea strigăt va începe să plouă. Apoi, voi striga încă o dată și ploaia se va opri.

— Te rog să începi, zise Maimuța. O să fie un mare prilej de veselie.

Altarul care fusese înălțat avea treizeci de ci. Pe fiecare parte erau orânduite steagurile celor douăzeci și opt de Castele-de-Argint. Pe o masă lungă erau așezate vase de ars tămâie, din care se înălțau colaci de fum, și de fiecare parte ardeau torțe. Lângă fiecare vas de tămâie se afla câte o placă de metal, pe care era scris numele câte unui spirit al trăsnetelor, iar lângă picioarele mesei se aflau cinci căzi mari pline cu apă limpede, în care plutea câte o mlădița de

salcie; de mlădițe erau legate plăcuțe de fier, pe care erau desenate diagramele magice ale stăpânilor trăsnetelor. În spatele altarului stăteau câțiva taoiști care copiau din cărțile sfinte. Se aflau, de asemenea, mai multe statui care înfățișau zeitățile îndrumate prin diagramele magice, precum și zeități locale și spirite protectoare.

Nemuritorul urcă semeț în fața altarului, unde un acolit îi înmână o hârtie galbenă pe care erau desenate niște diagrame și o sabie. Cu sabia în mână, nemuritorul repetă câteva formule magice și apoi arse o diagramă. Veniră după aceea câțiva taoiști cu statuete și cu un text scris și le dădură foc. Plăcuța pe care o purta nemuritorul făcu un zgomot ascuțit, iar în văzduh se iscă o rafală de vânt.

— Nu-i a bună, șopti Râtanu. I-a sunat plăcuța și a izbutit s-aducă o rafală de vânt.

— Fi pe pace, frate, îi zise Maimuța. Ai destule pe cap purtând de grijă învățătorului. Lasă celelalte pe seama mea.

Drăguța de Maimuța sări în văzduh și strigă:

— Cine răspunde de vânt?

Și numaidecât apăru Bătrâna-Vântului, strângând la piept sacul cu vânt, și Sun Er-lang ținând strânsă frânghia de la gura sacului. Amândoi i se prosternară adânc.

— Eu îl apăr pe Tripitaka în călătoria spre India, le spuse Maimuța, și acum suntem într-o întrecere cu nemuritorii de-aici pentru aducerea ploii. Cum de-ați îndrăznit să-i ajutați pe ei, în loc să ne sprijiniți pe noi? Vă trec cu vederea lucrul ăsta și nu vă pedepsesc, dacă chemați vântul înapoi în sac. Dar, de voi simți vreo adiere, chiar cât să miști firele de păr de pe obrajii acestor taoiști, fiecare dintre voi va primi câte douăzeci de lovituri cu ciomagul meu de fier.

— Nici nu ne gândim să ne împotrivism, răspunse Bătrâna-Vântului.

Și vântul încetă pe loc.

Râtanu nu se putu opri să nu țipe:

— Să se dea jos taoiștii! Nu-i nici măcar o boare de vânt. Să plece numaidecât și să ne lase nouă locul!

Nemuritorul luă din nou plăcuța, arse niște fâșii de hârtie magică și lovi în altar cu zgomot prelung. Într-o clipă cerul se acoperi cu nori și cu ceață.

— Cine răspunde de nori? strigă Maimuța îndreptându-și privirile

spre cer. Pe dată Băiatul-cu-Norii și Flăcăul-cu-Ceața i se înfățișară și i se prosternară adânc. Maimuța îi certă și pe ei, iar aceștia îndată înseninară cerul, de nu se mai văzu nici pic de nor sau fir de ceață.

— Tot timpul l-ați înșelat pe rege, zise Rătanu batjocoritor. Puterea voastră magică nu-i decât o vorbă goală. Te joci acolo într-una cu plăcuța aia, și pe cer nu-i pic de nor.

Foarte tulburat, nemuritorul se sprijini atunci pe sabia cea lungă și-și desfăcu părul. Apoi arse și mai multe fâșii de hârtie ca mai înainte, repetă și mai multe formule magice, și izbi iar cu putere plăcuța de masă. Într-o clipă Zeul-Trăsnetelor și Mama-Fulgerelor apărură pe cer, prosternându-se în fața Maimuței.

— Ce vă aduce aici? îi întrebă Maimuța.

— Magia acestui nemuritor, răspunseră ei, este fără greșală. Vrajile lui au ajuns până la împăratul Jad, care ne-a poruncit să venim aici și să iscăm furtună.

— Furtună, da! zise Maimuța. Dar atunci când am să vreau eu. Deocamdată, țineți-o puțin pe loc.

Cei doi se înclinară, și niciun tunet nu bubui și niciun fulger nu scăpără.

Înnebunit de ciudă, nemuritorul ardea fâșii după fâșii, repeta într-una formule magice și izbea mereu cu plăcuța în masă. Dar totul rămase în zadar.

— Acum e rândul meu, zise Maimuța către zeitățile nevăzute ale ploii. Eu n-am să ard hârtii magice și nici n-o să izbesc cu plăcuța. Mă voi bizui numai pe voi, cele două zeități, ca să mă ajutați.

— Să ne spui doar ce anume dorești să se împlinească, și pe dată se va împlini, răspunse Zeul-Trăsnetelor. Altminteri, ploaia, tunetul și fulgerul vor veni amestecate și nu ți se va da crezarea cuvenită.

— Voi porunci cu ciomagul meu.

— Părinte, zise Zeul-Trăsnetelor, cred că n-ai de gând să ne ciomăgești.

— Nu, nici gând, răspunse Maimuța. Vă cer numai să luați seama la ciomagul meu. Când voi arăta cu el în sus, să trimiteți o rafală de vânt.

— Aici suntem, cu sacul de vânt gata pregătit, zise Bătrâna-Vântului.

— Când voi ridica a doua oară ciomagul, urmă Maimuța, să vină nori; a treia oară, trăsnete și fulgere; a patra oară, ploaie, iar a cincea

oară, furtuna să înceteze de tot.

Nemuritorul coborâse foarte abătut de la altar și se duse să-și ia locul lângă rege, în palat.

— Am privit cu luare-aminte la tot ce-ai făcut, îi spuse regele. Se pare că n-ai putut s-aduci nici vânt și nici ploaie. Care-i pricina?

— Dragonii ploilor nu sunt astăzi acasă, răspunse nemuritorul.

— Nu-l crede, strigă Maimuța către rege. Toți sunt acasă. Pricina este că nemuritorul ăsta nu are nicio putere asupra lor. Noi, budiștii, o să izbutim pe dată. Privește numai!

— Prea bine! zise regele. Du-te la altar. Eu o să rămân aici și am să văd dacă plouă.

Maimuța se duse atunci la Tripitaka.

— Vino încoace! Trebuie să m-ajuti.

— Să nu-ți închipui cumva, dragă discipole, zise Tripitaka, că m-aș pricepe s-aduc ploaie.

— Să n-o lași să te vâre în treaba asta, îi șopti Râtanu lui Tripitaka. Vrea să aibă pe cine da vina dacă n-o s-aducă ploaia.

— Știu că nu te pricepi s-aduci ploaie, răspunse Maimuța. Dar știi să reciți din Scripturi, încolo, las' pe mine.

Tripitaka veni lângă altar, se așază jos și, după o clipă de reculegere, începu să repete încet Sutra-Inimii.

În clipa aceea se apropie de el un dregător, care-l întrebă:

— Unde ți-e plăcuța? Și de ce nu arzi fâșii de hârtie magică?

— Noi ne facem liniștiți rugăciunile, fără toate zorzoanele voastre, răspunse Maimuța.

Când Tripitaka sfârși de spus rugăciunea, Maimuța își luă ciomagul și, după ce-i porunci să se lungească, arătă cu el spre cer. Bătrâna-Vântului veni îndată cu sacul ei de vânt, Er-lang dezlegă sfoara de la gura sacului și vântul răbufni cu-n vuiet prelung. Pretutindeni, în cetate, olanele săreau prin aer, iar pe drumuri se rostogoleau cărămizi și zburau pietre și nisip. Când vântul ajunsese să sufle cu toată puterea, Maimuța își ridică iarăși ciomagul spre cer, și nori negri, întunecați, acoperiră cerul, iar cetatea întreagă se cufundă în întuneric, de nu se mai vedea nici palatul.

Acum, Maimuța ridică din nou ciomagul spre cer, și salve asurzitoare de trăsnete zguduiră pământul.

Se făcuse o larmă, de parcă ar fi trecut huruind o sută de mii de căruțe. Locuitorii orașului erau înspăimântați și toți, până la unul,

începură să ardă tămâie și să se roage.

— Iar acum, tu, Zeu-al-Trăsnetelor, arată ce poți! strigă Maimuța. Trăsnește pe toți slujbașii lacomi și necinstiți și pe toți fiii trufași și neascultători, ca să ia aminte poporul!

Și zgomotul se făcu și mai puternic. Maimuța își ridică iarăși ciomagul spre cer și începu să cadă o ploaie atât de deasă, de-ai fi zis că toată apa Fluviului-Galben a fost slobozită din cer deodată. Ploaia nu încetă să cadă de dimineață și până la prânz. Ulițele orașului se umpluseră de apă, de la un capăt la altul. Atunci regele, înspăimântat, trimise vorbă:

— A plouat de ajuns. Dacă mai plouă, ne strică recolta și va fi jale mare.

Maimuța făcu numaidecât semn cu ciomagul și furtuna se opri într-o clipă. Regele rămase încântat, iar sfetnicii strigau plini de admirație:

— Nemaipomeniți preoți! Bine a zis cine-a zis că: „Întotdeauna se găsește unul mai tare decât cel mai tare!” Am văzut și noi pe nemuritorii noștri că puteau s-aducă ploaie, dar ca s-o oprească dintr-odată, nu. Burnița apoi toată ziua. Când însă preoții ăștia budiști au făcut semn să se oprească ploaia, nicio picătură n-a mai căzut și cerul s-a înseninat cât ai clipi din ochi.

Regele vesti apoi că se întoarce în palat, ca să le dea neîntârziat preoților hârtiile de călătorie.

— Să mă ierți, măria-ta, zise nemuritorul Putere-de-Cerb, dar eu am adus ploaia și nu budiștii.

— Bine, dar parcă adineauri spuneai că dragonii nu sunt acasă și că de aceea n-ai putut aduce ploaia. Cum au început însă să se roage budiștii, în felul lor pașnic, ploaia a început să cadă pe dată. Așa că nu înțeleg cum de poți spune că tu ai săvârșit minunea.

— E-adevărat că mi-a fost cam greu până ce m-am pus în legătură cu cei în sarcina cărora cade s-aducă vântul, norii, trăsnetele și ploaia, răspunse nemuritorul. Dar dragonii n-ar îndrăzni să ne nesocotească rugile. Între timp, tocmai când legătura cu dragonii era făcută, budiștii s-au apropiat de altar, așa că rugile noastre, nu ale lor, au fost împlinite.

Regele rămase cu totul nedumerit auzind aceasta și se tot frământa cu mintea și nu știa ce să creadă, când iată că Maimuța se propti în fața lui și-i spuse:

— Măria-ta, asta-i de fapt o ispravă obișnuită și nu merită să ne certăm cine a adus ploaia, eu sau el. Să știi însă că cei patru regi-dragonii, care au venit la chemarea noastră, se mai află prin apropiere, nevăzuți. Dacă nemuritorii sunt în stare să-i facă să se arate ochilor, atunci nu văd de ce nu le-ai da lor crezare.

— Sunt rege de douăzeci și trei de ani, dar nimeni n-a fost în stare până acum să-mi arate un dragon. Și tare aș vrea să știu cum arată! Sunt gata să răsplătesc pe cel care va putea s-o facă și, firește, să-l pedepsesc pe cel care se va dovedi mincinos.

Taoiștii știau prea bine că acest lucru le întrecea puterile. Îi chemară totuși pe dragonii, dar niciunul nu răspunse la chemarea lor. Cum ar fi făcut-o, când știau că Maimuța era de față! Și acum veni rândul Maimuței.

— Dragon Ao-kuang, strigă Maimuța, mai ești acolo? Rogu-te, arată-te o clipă, și tu și frații tăi.

Și, cât ai clipi, cei patru dragonii se arătară, săltând prin nori peste acoperișul Palatului-Clopotelor-de-Aur. Regele, văzându-i, se grăbi să ardă tămâie și toți miniștrii îngenuncheară pe treptele tronului, în semn de adorare.

— Mă simt rușinat că am tulburat aceste preacinstite chipuri, cerându-le să se arate, zise atunci regele. Spune-le că n-aș vrea să-i mai tulbur. Voi găsi cât de curând un prilej ca să-i răsplătesc cu ofrande.

— O, dragonilor, le strigă Maimuța, acum puteți dispărea. Regele vă va răsplăti cu ofrande cât de curând.

Dragonii se făcură numaidecât nevăzuți spre mările lor, iar celelalte spirite se întoarseră în cer.

...Iar, de nu știți cum au sfârșit nemuritorii până la urmă, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XXIV

Văzând că până și dragonii ascultă de Maimuță, regele se hotărâse să-și pună pecetea, bătută cu nestemate, pe hârtiile de călătorie ale preoților și să le dea drumul să plece. Dar cei trei taoiști veniră repede în fața regelui și, împotriva obiceiului lor,

îngenunchează înaintea lui spunându-i că au a-i face o rugămintă. Regele îi ajută să se ridice și-i întreabă care-i pricina de-au devenit dintr-odată atât de ceremonioși.

— De douăzeci de ani, răspunseră ei, facem tot ce ne stă în putință ca să păzim și să ajutăm țara și pe supușii tui. Astăzi budiștii ăștia ne-au răpit toată încrederea de care ne bucuram. Suntem, totuși, încredințați că nu-i vei ierta pe ucigași, numai pentru că au adus o singură ploaie. Este oare cu putință ca numai pentru atât măria-ta să-și piardă încrederea în puterile noastre?

Încurcat, regele cumpăni îndelung și până la urmă se învoi să nu le dea hârtiile de călătorie preoților budiști, dacă taoiștii se mai supun unei încercări a puterii.

— Ce-ați zice dacă ne-am lua la întrecere în meditație? întreabă nemuritorul Putere-de-Tigru.

— Cred că ar fi o greșeală, zise regele. Meditația este îndeletnicirea de căpetenie a budiștilor și dacă aceștia patru nu și-ar fi câștigat merite deosebite în meditație, n-ar fi fost ei aleși să aducă Scripturile din India.

— Noi avem un fel deosebit de meditație, zise nemuritorul Putere-de-Tigru. Se numește Scara-pe-Nor. Avem nevoie de o sută de mese mici – câte cincizeci pentru fiecare dintre noi. Măsuțele se așază una peste alta și cel care-și încearcă puterea trebuie să se înalțe până la cea din vârf, fără să atingă niciuna cu mâna, să se așeze sus și să rămână nemișcat, în stare de extaz, ore în șir.

— Poate vreunul dintre voi să facă așa ceva? întreabă regele pe Maimuța.

Maimuța bombăni nemulțumită și nu răspunse nimic.

— Ce-i cu tine, frate? o întreabă în șoaptă Râtanu. De ce nu spui nimic?

— Dacă ar fi să joc mingea cu bolta cerului, să stârnesc mările, să întorc cursul râurilor, să mut munții din loc, să prind cu mâna luna de pe cer, să mut Steaua-Polară sau să schimb drumul unei planete, le-aș face pe toate cu mare ușurință. Și chiar de-ar fi să mi se taie capul și să mi se scoată creierul, sau să mi se spintece burta și să mi se scoată inima, sau dacă ar fi vorba de orice preschimbare, tot aș primi fără zăbavă, zise Maimuța. Dar ca să stau liniștită și să meditez, nu sunt în stare. Este tot ce poate fi mai nepotrivit cu firea mea – să stau liniștită. Și de-ar fi să mă legați cu lanțuri de vârful

unui stâlp de fier, și tot aș încerca să mă mișc înapoi și-ncolo și nu m-aș împăca să stau liniștită.

— Mă voi încerca eu la proba meditației, spuse atunci Tripitaka.

— O, foarte bine! Grozav! zise Maimuța. Cât timp ai putea sta nemișcat, fără întrerupere?

— În tinerețea mea am avut cei mai buni dascăli de meditație și pot rămâne atârnat, la hotarul dintre viață și moarte, timp de doi și chiar trei ani, răspunse Tripitaka.

— Dacă o să stai așa de mult, zise Maimuța, n-o să mai ajungem niciodată în India. Sunt prea de ajuns două, trei ore; după aceea poți coborî.

— Greutatea este că nu știu cum să ajung acolo sus, zise Tripitaka.

— Dacă numai asta-i greutatea, primește, învățătorule. Mă voi îngriji eu ca s-ajungi sus cu bine.

Așa că Tripitaka își împreună palmele și, îndreptându-se spre rege, îi spuse:

— Cer îngăduință măriei-tale să mă încerc la meditație.

Regele porunci să fie chemați la treabă oameni voinici și, într-o jumătate de oră, cele două turnuri de mese erau gata. Nemuritorul Putere-de-Tigru coborî din palat, făcu o pasă magică și pe dată apărură un covor de nori, pe care zbură până în vârful unuia din turnuri. Maimuța, la rândul-i, aduse un nor magic în cinci culori, cu care-l ridică pe Tripitaka în vârful celuilalt turn. După ce Tripitaka se așeză acolo, Maimuța se prefăcu într-o musculiță și, zburând pe lângă urechea lui Rătanu, îi spuse:

— Frate, să ai grijă de învățătorul nostru și să mă lași numai pe mine să vorbesc.

Prostănacul începu a râde și zise:

— Cum ți-e voia! Cum ți-e voia!

După câțva timp, unul dintre ceilalți doi nemuritori, văzând că puterile celor ce se întreceau sunt deopotrivă, se hotărî să dea o mână de ajutor tovarășului său. Își smulse câțiva peri scurți de pe ceafă, îi răsuci și făcu din ei un cocoloș, pe care-l azvârli pe creștetul capului lui Tripitaka. Aici, cocoloșul se prefăcu într-un păduche, care începu să-l piște.

Tripitaka simți la început o mâncărime și apoi o înțepătură vie. Dar în timpul meditației nu este îngăduit să miști mâinile. Acela care le mișcă a pierdut. După câțva timp Tripitaka, nemaiputând

răbda, își răsuci capul în guler.

— Ia, uită-te! spuse Rătanu către Nisip. Maestrul nu mai poate ține.

— Nu cred, zise Nisip. E doar puțin amețit.

— Învățătorul nostru este un om respectabil, zise Maimuța. Dacă a spus că știe să mediteze, înseamnă că se pricepe într-adevăr să mediteze. Altminteri nu spunea. Oameni ca el nu mint. Stați deci liniștiți aici, până mă duc să văd ce i s-a întâmplat.

Și, luând tot chipul unei musculițe, Maimuța zbură bâzâind pe lângă capul lui Tripitaka și văzu că pe creștetul lui era un păduche cam cât un bob mic de fasole. Îl dădu repede jos, și Tripitaka, ușurat de durerea înțepăturii, stătu iar țeapăn și drept.

„Pe un cap ras ca ăsta, stătu și se gândi Maimuța, s-ar fi putut pripăși cel mult un purice, dar ce să caute un păduche? Asta-i, fără îndoială, isprava unuia dintre nemuritori. Ha, ha! Acum că le-am prins viclenia, ia să încerc să-i fac și eu una de-a mea.”

Își lua zborul pe dată și se așeză pe capul nemuritorului, unde se prefăcu într-o gănganie și se vârî în nara lui. Nemuritorul începu să se miște și, după puțin timp, căzu cu capul înainte de pe locul unde sta cocoțat. Și, de n-ar fi avut norocul să fie prins de câțiva slujbași care se găseau în apropiere, și-ar fi pierdut viața. Regele se îngrozi și porunci unui ministru să-l ducă pe nemuritor în Sala-Florilor-de-Podoabă și să-l ajute să-și revină.

După aceea, Maimuța își coborî maestrul pe un nor, iar Tripitaka fu aclamat ca învingător.

Regele era acum hotărât să-i lase să plece, dar nemuritorul Putere-de-Cerb veni în fața lui și-i spuse:

— Măria-ta, fratele meu a suferit de o întrerupere a suflului rece, pricinuită de curentul de aer de sus. Numai din cauza asta a pierdut întrecerea. Dar mai oprește-i puțin, pentru că vreau să mă iau la întrecere „de-a ghicitul în ladă”.

— Ce vrei să spui cu „ghicitul în ladă”? întrebă regele.

— Pot să ghicesc ce-i ascuns într-o ladă, spuse nemuritorul. Să vedem dacă budistul ăsta poate nu ghicească și el. Dacă ghicește mai bine ca mine, lasă-l să plece. De nu, să fie pedepsit cum vei crede de cuviință, pentru ca astfel frăția noastră să fie răzbunată, iar tot binele făcut țării timp de douăzeci de ani să nu mai fie luat în bațjocură.

Regele se lăsă înduplecat de această lingușire și dădu ascultare nemuritorului. Porunci să i se aducă un cufăr roșu lăcuit; apoi, doi eunuci îl duseră în odăile femeilor, și rugară regina să pună în el pe-ascuns un obiect de preț. Cufărul fu adus după aceea înapoi și așezat pe treptele de jad ale tronului.

— Fiecare trebuie să ghicească acum, zise regele, ce obiect de preț se află în ladă.

— Ucenice, șopti Tripitaka, cum este cu putință să ghicească cineva ce-i într-o ladă?

— N-ai nicio grijă, zise Maimuța, prefăcându-se într-o musculiță și așezându-se pe capul lui Tripitaka. Mă duc s-arunc o privire.

Zbură iute spre ladă, se strecură sub ea și descoperi o mică crăpătură între două scânduri de la fund. Se vârî prin ea înăuntru și găsi o mantie, așezată pe o farfurie smălțuită cu lac roșu. Își mușcă limba și, scuipând pe farfurie, strigă:

— Preschimbă-te!

Îndată farfuria se prefăcu într-un blid vechi și crăpat, plin de praf. Apoi se strecură afară, zbură la urechea lui Tripitaka și-i șopti:

— Spune că în ladă e un blid vechi și crăpat.

— Mi s-a spus să ghicesc ce obiect de preț se află într-însa, zise Tripitaka. Dar un blid vechi și crăpat nu-i un obiect de preț.

— Nu-ți fie teamă și spune întocmai cum ți-am zis eu, vorbi Maimuța.

Tripitaka trecu în față și era gata să spună ce știa, când nemuritorul Putere-de-Cerb ceru să fie el primul la ghicit.

— În ladă se află un veșmânt regesc, împodobit cu semnele pământului și ale cerului, zise nemuritorul.

— Nu, nu! zise Tripitaka. Înăuntru se află un blid vechi și crăpat.

— Ce ne spui nu-i prea cuviincios, zise regele. Mi se pare că vrei să-ți râzi de țara mea, dând a se înțelege că un blid vechi și crăpat ar fi tot ce pot avea ca obiect de preț.

Și, întorcându-se către ofițerii lui, le porunci:

— Luați-l!

Erau gata să-l înșface, când Tripitaka strigă:

— Măria-ta, așteaptă cel puțin să se deschidă lada. Dacă se găsește cu adevărat în ea un obiect de preț, atunci n-aveți decât să mă osândiți. Dar dacă se dovedește că nu-i niciun obiect de preț în ladă, înseamnă că mi-ai face o mare nedreptate osândindu-mă.

Regele porunci să se deschidă lada și, cum era de așteptat, înăuntru nu era decât un blid vechi și crăpat.

— Cine a pus blidul în ladă? răcni regele.

— Stăpâne, zise regina strecurându-se din spatele tronului de dragon, eu am pus înăuntru un veșmânt regesc împodobit cu semnele pământului și ale cerului. Cu propria-mi mână l-am pus și nu-mi pot da seama cum de s-a prefăcut într-un blid vechi.

— Piei din fața mea, femeie! strigă regele. Doar n-o să-ți închipui că pot da crezare unei povești. Tot ce se află în palat sunt numai obiecte de preț. Or, blidul ăsta, bun de aruncat la gunoi, nu-și poate afla locul aici.

Apoi, întorcându-se către ofițerii lui, le zise:

— Veniți cu cufărul după mine. Eu însumi am să pun ceva înăuntru și cei doi o să încerce din nou a ghici.

Regele se duse în grădina de flori din spatele palatului, culese o piersică mare și-o puse în ladă, care fu adusă în fața palatului și ghicitul începu din nou.

— Ucenice, șopti Tripitaka, trebuie să m-ajuti și de data asta.

— Nici vorbă, răspuse Maimuța. Mă duc să văd ce-i înăuntru.

Și Maimuța zbură spre lada și se strecură din nou înăuntru. Ce-a găsit acolo fuse de data asta intru totul pe placul ei. Își relua chipul ei adevărat, se cinchi în cutie și mănă piersica cu o poftă nespusă, lingându-și până și pungile din obraji. Apoi lăsă sâmburele piersicii, se prefăcu iarăși într-o musculiță și, zburând la Tripitaka, îi șopti la ureche.

— Să spui că-i un sâmbure de piersică.

— Ucenice, zise Tripitaka, să nu glumești cu mine. Data trecută, dacă nu m-aș fi arătat mai îndrăzneț, aș fi fost ucis într-o clipă. De astă dată, ar fi mai bine să spun că-i un obiect de preț. Nu pot spune că un sâmbure de piersică e un obiect de preț.

— Să nu-ți fie teamă, zise Maimuța. Spune așa, și-ai să câștigi.

De astă dată, nemuritorul Putere-de-Berbec fu el cel care stăruia să ghicească primul; și de îndată spuse că-i o piersică.

— Nu-i o piersică, i-o întoarse Tripitaka, ci numai un sâmbure de piersică.

— Cum e cu putință să fie numai sâmburele! răcni regele. Eu, cu mâna mea, am pus adineauri în ladă o piersică. Nemuritorul a ghicit bine.

— Poate că măria-ta nu are nimic împotriva ca mai întâi să se deschidă lada și după aceea să hotărască, zise Tripitaka.

Așadar, lada fu deschisă și se văzu că înăuntru nu era altceva decât un sâmbure de piersică, fără nicio urmă de piele sau fruct. Regele rămase uluit.

— Ar fi mai bine să părăsiți gândul de a vă mai întrece cu acești oameni și să-i lăsați mai bine să plece. Eu însumi am pus înăuntru o piersică și acum nu-i decât un sâmbure. Trebuie s-o fi mâncat cineva. Bănuiesc că-i ajută într-ascuns anumite spirite.

— Nici nu bănuiesc ei ce lungă experiență în mâncarea piersicilor are Maimuța, șopti Rătanu către Nisip râzând pe furiș.

În clipa aceea apărură, spălat și pieptănat, nemuritorul Putere-de-Tigru, care zise regelui:

— Măria-ta, budiștii ăștia au darul de a schimba obiecte fără viață. Dacă poruncești să aducă din nou lada, o să vezi că ființe omenești n-o să mai poată preface. Să punem în ladă un discipol de-al nostru și te încredințez că n-o să-l mai poată preface.

A fost, așadar, băgat în ladă un discipol taoist, iar capacul a fost închis bine.

— Ei, acum, preotule, zise regele, iată și a treia încercare. Spune-mi ce se află în cutie!

— Of, iar să ghicesc! bombăni Tripitaka.

— Nu-i nimic, așteaptă puțin! zise Maimuța. Mă duc să arunc o privire înăuntru.

Și Maimuța, preschimbându-se într-o musculiță, se strecură în ladă, unde se scutură și luă chipul unui bătrân taoist.

— Învățătorule, ce vrei să mă-nveți? întreba discipolul.

— Budiștii ăștia au văzut fără îndoială că te-au băgat în ladă, zise Maimuța. Ei vor spune, așadar, că în ladă se află un, tânăr taoist, și vom pierde întrecerea. Iată ce zic cu: te voi rade în cap, și le voi șopti nemuritorilor să spună că înăuntru se află un tânăr budist.

— Fac tot ce-mi spui, răspunse tânărul discipol, numai să câștigăm. Nu ne putem îngădui să fim bătuți mereu, căci în chipul acesta ne vom pierde repede încrederea și respectul curții.

— Așa-i, zise Maimuța. Hai, și după ce vom câștiga, o să primești un dar frumos.

Și Maimuța își luă ciomagul, îl scutură și-l prefăcu într-un brici. Apoi, trecându-și brațele pe după gâtul tânărului, îi spuse:

— Acum, tinere, ai grijă să nu te vaiți, dacă cumva te doare!

Cât ai clipi, Maimuța îi rase capul, iar părul îl vârî sub căptușeala lăzii. Apoi, mângâindu-l pe căpățâna rasă, îi zise:

— Cap de preot budist ai căpătat, dar veșmintele nu-s potrivite. Scoate-le și am să te îmbrac cu altele bune.

Tânărul purta un „fulg de cocor”¹²⁶ de culoare albă, brodat cu desene de nori și tivit cu brocart. După ce tânărul dezbracă haina, Maimuța trimise peste ea o suflare magică și o prefăcu într-o haină dreaptă cafenie¹²⁷ și îl puse s-o îmbrace. Apoi își smulse câteva fire de păr și le preschimbă într-un pește de lemn¹²⁸, de felul celui purtat de preoții budiști, și-l puse în mâna tânărului, zicându-i:

— Ascultă acum la mine: dacă-i vei auzi spunând „discipol taoist”, rămâi unde ești. Dar, dacă auzi pe vreunul spunând „discipol budist”, bați în capac cu peștele de lemn și ieși afară spunând o rugăciune budistă.

— Nu știu decât rugăciuni taoiste din Cartea-celor-Trei-Primordiali, din Cartea-Stelei-Polare și altele de felul ăstora, spuse tânărul.

— Nu știi nicio rugăciune budistă? îl întrebă Maimuța.

— Oricine poate spune *O-Mi-To-Fo*¹²⁹, zise băiatul.

— Asta-i destul și mă scapă de cazna de a te mai învăța. Nu uita ce-ai de făcut. Acum mă duc.

Și, preschimbându-se iar într-o musculiță, zbură pe la urechea lui Tripitaka, și-i spuse:

— Spune că înăuntru e un budist.

— De data asta sunt sigur de izbândă, spuse Tripitaka.

— De ce ești atât de sigur? întrebă Maimuța.

— Pentru că, zise Tripitaka, în scripturi, Buddha, Legea și Credincioșii sunt numiți Cele-Trei-Comori. Așa că un budist este un obiect de preț.

Nemuritorul Putere-de-Tigru păși acum în față și spuse:

— Măria-ta, de data asta în ladă se află un discipol taoist.

La auzul acestor vorbe, tânărul rămase pe loc.

¹²⁶ Denumirea îmbrăcăminții specifice a discipolilor taoiști. Cocorul era considerat pasăre sfântă, deoarece se credea că zeitățile umblă călare pe cocori.

¹²⁷ Îmbrăcămintea specifică a discipolilor budiști.

¹²⁸ Obiect de cult budist.

¹²⁹ Formulă budistă, având aproximativ sensul de: Domnul să mă binecuvânteze!

Dar când Tripitaka spuse: „Este un discipol budist”, cuvinte pe care Râtanu le repetă cu glas tare, tânărul din ladă împinse capacul, bătu cu poștele de lemn în el și, invocând numele lui Buddha, ieși afară. Toți cei de față izbucniră în aplauze zgomotoase, în afară de cei trei nemuritori care tăceau posomorâți.

— Nu mai poate fi nicio îndoială, zise regele: budiștii ăștia sunt ajutați de forțe nevăzute. În ladă intră un taoist și, poftim, iese un budist! Ai putea spune că înăuntru s-a furișat cineva și l-a ras în cap. Dar, uite, are și veșminte budiste și invocă numele lui Buddha. Ar fi mai bine să-i lăsați să plece pe oamenii ăștia!

— Măria-ta, zise nemuritorul Putere-de-Tigru, spune un proverb că: „Jucătorul de șah are nevoie de un adversar de temut, după cum dulgherul are nevoie de lemn bun”. Ne-am gândit, vă mărturisim, să-i chemăm pe oamenii ăștia la o întrecere în câteva minuni magice, pe care le-am învățat încă de când eram tineri.

— Care sunt aceste minuni? întrebă regele.

— De pildă, eu pot lăsa să mi se taie capul și apoi să-l lipesc la loc. Al doilea nemuritor poate lăsa să i se scoată măruntaiele și apoi și le pune din nou fără să pățească ceva. Al treilea nemuritor se poate scălda în ulei clocotit.

Regele rămase tare uimit și zise:

— Toate minunile astea par să aibă în ele primejdii înspăimântătoare.

— Putem săvârși minunile fără nicio primejdie pentru noi, răspunse nemuritorul, și stăruii să se treacă și la această ultimă întrecere.

— Ascultați aici la mine, o voi, preoți budiști! spuse regele. Nemuritorii nu vor să vă lase să plecați până ce nu se iau încă o dată la întrecere cu voi în tăierea capului, în spintecarea pintenului și în scăldarea în ulei clocotit.

La auzul acestor vorbe, Maimuța își luă îndată chipul ei adevărat și izbucni în hohote de râs.

— Ce noroc! zise ea. Iar o treabă bună de mine!

— Nu pricep cum poți spune că-i o treabă bună de tine, zise Râtanu. Nu cred să existe alte căi care să ducă mai repede la moarte.

— Tu nici nu bănuiești de câte minuni magice sunt eu în stare, îl încredință Maimuța.

— Frate, stăruii Râtanu, sunt gata să te cred în stare de orice fel de

prefaceri și transformări, dar minunile astea cred că sunt mai presus de tine.

— Nicidecum! zise Maimuța. Taie-mi capul și tot am să pot vorbi. Taie-mi brațele și tot am să pot lovi. Taie-mi picioarele și tot am să pot umbla. Smulge-mi inima și am să pot în chip magic să-mi pun alta în loc.

Nisip și Râtanu râdeau însă de ea. Atunci Maimuța păși în fața regelui și-i spuse:

— Măria-ta, pune să mi se taie capul.

— Ce te face să fi atât de plină de încredere? întrebă regele.

— Păi, să vezi, spuse Maimuța, cu ani în urmă un preot cu puteri mari din secta Zen m-a învățat minunea tăierii capului. Nu știu dacă am să pot să mi-o mai reamintesc, dar vreau să încerc.

— Bine, dar nu știi ce spui, îi zise regele. Tăierea capului nu-i ceva de încercat. Capul este cel mai de seamă din cele șase locuri în care se păstrează principiul *iang*¹³⁰ și tăierea lui aduce moartea.

— Măria-ta, nu-l descuraja, zise nemuritorul Putere-de-Tigru. Este cel mai bun prilej să ne răzbunăm.

Așa că se pregăti un loc de execuție, și trei mii de ostași din garda regelui fură rânduți să țină ordinea.

— Eu, întâi! strigă Maimuța veselă.

Și se repezi spre locul de execuție.

Dar Tripitaka o prinse de mână și-i spuse:

— Bagă de seamă ce faci. Am credea că ni s-a pus gând rău.

— Nu mi-e frică, zise Maimuța. Dă-mi drumul.

Ajungând la locul de execuție, fu înșfăcată de călău, legată cu frânghii și pusă lângă buștean. La cuvântul „lovește”, se auzi un șuierat și capul Maimuței căzu pe pământ, iar călăul îi mai dădu o lovitură de picior de se duse de-a dura, ca un pepene, vreo treizeci, patruzeci de pași mai departe. Din trunchi nu curse însă nicio picătură de sânge, ci dinlăuntrul lui se auzi un glas:

— Cap, vino înapoi!

Nemuritorul Putere-de-Cerb, văzând că Maimuța are un meșteșug magic, chemă și el cu o formulă magică zeitățile locului și le spuse:

— Țineți capul Maimuței acolo unde se află și, în locul altarului de

¹³⁰ Principiul de bază al vitalității masculine.

azi, voi clădi un templu măreț, iar statuetele voastre de lut vor fi înlocuite cu statui de aur.

Zeitățile fură nevoite să se supună magiei nemuritorului și opriră pe loc, într-adevăr, capul Maimuței. Deși ea striga mereu: „Cap, vino aici!”, capul rămase pironit locului. Atunci, din trunchiul Maimuței se auzi strigătul „Crești!”, și îndată dinlăuntru zbughi un alt cap care-l înlocui pe celălalt. Călăul și ostașii rămaseră ca trăsniți, iar ofițerul cere conducea execuția se duse în goană la rege și-l înștiință că Maimuței i-a crescut un alt cap.

— Este mult mai pricepută decât am știut-o noi, șopti Râtanu.

— Păi, nu știi că se pricepe la șaptezeci și două de transformări? vorbi Nisip. Asta înseamnă că poate avea și șaptezeci și două de capete.

Iată că în clipa aceea sosi în fugă și Maimuța.

— Ucenice zise Tripitaka, bănuiesc că te-a durut rău de tot.

— Nu m-a durut deloc, ba chiar mi-a plăcut, zise Maimuța.

— Frate, îi spuse Râtanu, nădăjduiesc că ai avut grijă să pui ceva pe tăietură.

— Pipăie-mi gâtul, îi spuse Maimuța, și vezi dacă-i vreo urmă.

Prostănacul de Râtanu întinse mâna și pipăi. Spre uimirea lui, văzu că nu era nici cea mai mică urmă sau semn. Noul cap îl înlocuise pur și simplu pe cel vechi.

— Acum, spuse regele, luați-vă hârtiile de călătorie, și vă sfătuiesc să plecați de îndată.

— Mulțumim pentru hârtii, zise Maimuța, dar înainte de a pleca, trebuie să-și arate puterea și nemuritorul.

— Într-adevăr, a fost vorba să fie o întrecere, zise regele către nemuritori. Nu vă faceți de râs, lăsându-i să plece învingători.

Se făcură așadar aceleași pregătiri și pentru nemuritorul Putere-de-Tigru. Dar când acesta strigă „Cap, vino înapoi!”, Maimuța își smulse un fir de păr, trimise peste el un suflu magic și strigă:

— Preschimbă-te!

Și firul de păr se prefăcu într-un câine cafeniu, care se repezi la cap, îl apucă în gură, fugi cu el pe meterezele palatului și-i dădu de-acolo drumul în jos. De trei ori strigă nemuritorul „Cap, vino înapoi!”, dar capul nu mai apăru. Nemuritorul nu cunoștea meșteșugul Maimuței de-a face să-i crească alt cap, așa că, vai de el!

Sângele țâșni șuvoi din trunchi, iar nemuritorul se prăvăli în țărână. Ofițerul se uită ce se întâmplase și apoi se grăbi să-i spună regelui:

— Măria-ta, pe locul unde a căzut nemuritorul, n-a mai rămas decât un tigru fără cap, de culoare cafenie.

Regele se făcu galben ca ceara la față și privi țință spre ceilalți doi nemuritori.

— Fratele meu nu mai este, desigur, în viață, zise nemuritorul Putere-de-Cerb. Tigrul cel cafeniu nu are însă nicio legătură cu el. Este doar o arătare înșelătoare plăsmuită de ticăloșii ăștia. Să nu-i lași să plece până nu-mi măsor și eu puterile cu ei în întrecerea spintecării pântecelui.

— Asta-mi place, spuse Maimuța. Știți, de obicei, eu nu mănânc mâncare gătită, dar acum câteva zile am fost poftită să gust din niște plăcinte și de-atunci am rămas cu durere la pânțe. Cred că plăcintele mi-au căzut greu și tocmai voiam să-i cer cuțitul măriei-tale ea să-mi despic pânțele, să-mi scot măruntaiele și să mi le curăț bine. N-aș vrea să mă supere în cursul călătoriei.

— Duceți-l să-și spintece pânțele! strigă regele.

— Nu-i nevoie să mă târâți, zise Maimuța când oamenii călăului o înșfăcăară. Sunt gata să merg singură, de bunăvoie. Tot ce vă cer este să-mi lăsați mâinile libere. O să am nevoie de ele ca să-mi curăț măruntaiele.

— Nu-i legați mâinile, porunci regele.

După ce-o legară zdravăn de-un stâlp și-i spintecară pânțele, Maimuța își scoase liniștită măruntaiele, le curăță și le puse la loc înăuntru, potrivit cu grijă fiecare îndoitură a lor. Trimise apoi o suflare magică peste pânțe și tăietura se închise.

— Luați-vă pe dată hârtiile de călătorie și plecați, zise regele. Nu vreau să vă mai întârzii plecarea nicio clipă.

— Nu ne pasă chiar așa mult de hârtiile noastre de călătorie, răspunse Maimuța. Trebuie însă ca și cel de-al doilea nemuritor să-și arate puterile la spintecarea pântecelui.

— Asta nu atârână de mine, zise regele și, întorcându-se către nemuritorul Putere-de-Cerb, urmă: Voi i-ați provocat la întrecerea asta, așa că sunt nevoit să vă cer să vă supuneți.

— Foarte bine, zise nemuritorul. Sunt sigur de izbândă.

Dar când nemuritorul începu să-și curețe măruntaiele, așa cum o văzuse făcând pe Maimuță, numai ce Maimuța își smulse un fir de

păr, trimise peste el o suflare magică și-i strigă „Preschimbă-te!” Firul de păr se schimbă într-un uliu răpitor, care se repezi cu ghearele desfăcute spre nemuritor, îi prinse măruntaiele și zbură cu ele departe ca să le mănânce pe îndelete. După câteva clipe nemuritorul se prăbuși peste stâlp. Călăii se repeziră spre el, dar în locul lui nu mai găsiră decât trupul neînsuflețit al unui cerb alb!

— Cred că sărmanul meu frate a murit, zise cel de-al treilea nemuritor. Dar este cu neputință ca acest cerb neînsuflețit să fie trapul lui. Ticăloșii ăștia și-au bătut joc de noi și ne-au înșelat. Trebuie să mă răzbun!

— În ce încercare nădăjduiești să-i învingi? întrebă regele.

— Pun rămașag că preotul budist nu este în stare să se scalde în ulei clocotit, zise nemuritorul.

Așa că fu adus un ceaun uriaș plin cu ulei.

— Vă mulțumesc pentru această binevoitoare atenție, zise Maimuța. De mult timp nu mă îmbăiasem și începuse să mă cam mănânce pielea. Îmbăierea asta o să-mi facă bine.

Au fost așezate legături de lemne sub ceaun, li s-au dat foc și, când uleiul începu să clocotească, Maimuța fu poftită să se bage înăuntru.

— Trebuie să fac o baie civilă sau una militară? întrebă Maimuța.

— Nu știu care-i deosebirea dintre ele, răspunse regele.

— Pentru o baie civilă nu-i nevoie să te dezbraci, răspunse Maimuța, ci doar îți împreunezi brațele și le bagi înăuntru, fără să-ți murdărești veșmintele. Dacă însă cade pe ele o singură picătură de ulei, se socotește o înfrângere. Pentru o baie militară este nevoie de un cuier de haine și un ștergar. Trebuie să te dezbraci de tot, să sari înăuntru și să te zbungui în uleiul clocotit, făcând tumbe și împrôșcând nestingherit ulei împrejur.

— Pe care o alegi? îl întrebă regele pe nemuritorul Putere-de-Berbec.

— Dacă aleg baia civilă, răspunse el, cine știe dacă nemernicul ăsta nu-și pune ceva pe veșminte, ca să le ferească de stropii de ulei. Mai bine o baie militară.

— Iertați-mi îndrăzneala dacă vă cer iarăși să fiu primul, zise Maimuța.

Și iat-o! Sări drept în ceaunul cel uriaș și începu, în văzul tuturor, să se afunde și să plutească ca un delfin în valurile mării. Când o

văzu cum se zbenguie, Rătanu își mușcă vârful degetului și-i spuse lui Nisip în șoaptă:

— Nu ne-am purtat până acum cu respectul cuvenit față de Maimuță. Ar fi trebuit să vorbim cu totul altfel în fața ei, dacă am fi știut că este în stare de asemenea isprăvi!

Văzându-i că-și șoptesc unul altuia, Maimuța bănuie că-și râd de ea.

„La urma urmei, gândi ea, eu duc tot greul, iar ei, neputincioșii, stau pe de lături și se aleg cu câștigul. N-ar fi rău să-i sperii puțin.”

Și Maimuța împrășcă o dată puternic, apoi se dădu la fund, se prefăcu într-un cuișor de tablă și se așează pe fundul ceaunului. Ofițerul îl înștiința numaidecât pe rege:

— Măria-ta, uleiul clocotit și-a dovedit puterea, preotul cel mititel a murit.

Regele se simți foarte ușurat și porunci călăului să-i pescuiască leșul. Călăul începu să caute în ceaun cu un polonic găurit. Dar găurile lingurii erau mari, în timp ce Maimuța, preschimbată într-un cuișor, era foarte mică. Așa că, de câte ori era prinsă în polonic, se strecura printr-o gaură și se da iar la fund.

— Era tare firavă, spuse călăul și pare că n-a mai rămas nimic din ea.

— Pe ceilalți budiști arestați-i! porunci regele.

Câțiva ofițeri se repeziră la Rătanu, îl trântiră jos și-l legară.

— Măria-ta, strigă Tripitaka foarte tulburat, îndură-te și ascultă-mă. Acest discipol al meu a săvârșit multe fapte de vitejie de când a îmbrățișat credința noastră. Acum, că și-a găsit un potrivnic egal în cel de-al treilea nemuritor și a pierit în ceaunul cel uriaș cu ulei clocotit, nu-mi mai pasă ce soartă vom avea noi. Ești rege și toți cei ce se află sub puterea spadei tale trebuie să ți se plece. Poruncește să mor și voi fi foarte fericit să mor. Dar, rogu-te stăruitor, dă-mi puțină fiertură rece de orez și trei cai de hârtie, și îngăduie-mi să le aduc ofrandă pentru sufletul mortului. După aceea, mă plec sortii.

— Văd că e adevărat ce se spune, vorbi regele celor din jurul său. Preoții budiști țin mult la ceremonii, așa că dați-i ce ne cere.

Tripitaka făcu semn lui Nisip să vină cu el și se duse lângă ceaun; câțiva ofițeri din gardă îl apucară pe Rătanu de ureche și-l traseră și pe el într-acolo.

— O, discipol al meu, spuse Tripitaka vorbind sufletului Maimuței, de când te-ai alăturat cinului nostru preoțesc, m-ai apărat cu credință în călătoria mea spre soare-apune. Nici prin gând nu mi-ar fi trecut că azi vei coborî în împărăția întunericului. În viață fiind, ți-ai închinat sufletul căutării și aducerii Scripturilor. Mort fiind, încă porți în sufletul tău numele lui Buddha și, cine știe dacă n-am să gădesc spiritul tău așteptându-mă în Templul-Marelui-Tunet¹³¹?

— Învățătorule, zise Râtanu, nu așa trebuie să-i vorbești. Nisip, dă-mi puțină fiertură de orez și acum, lăsați-mă să-i vorbesc eu.

Și, așezându-se jos, așa cum era legat, nătărăul de Râtanu începu:

— Maimuță blestemată, grăjdar nerușinat, ai căutat pricină și ai găsit! Ceaunul ăsta ți-a venit de hac pentru totdeauna. Am scăpat de tine, Maimuță! Ți-am văzut sfârșitul, grăjdar smintit!

Auzind cum îl batjocorește nătărăul de Râtanu, Maimuța nu se mai putu stăpâni. Își reluă chipul ei adevărat și se ridică deasupra uleiului clocotit.

— Nemernicule și ticălosule, strigă ea, pe cine batjocorești tu aici?

— Dragul meu discipol, se bucură Tripitaka văzând-o, m-ai speriat așa de tare de era să mor.

— Cine a mai văzut vreodată atâta pricepere în a face pe mortul? se minună Nisip.

Uluiți, sfetnicii militari și civili dădură fuga la rege și-i spuseră.

— Preotul cel mititel n-a murit! S-a ridicat deasupra uleiului clocotit.

— Nu-i adevărat, zise sfetnicul, a murit de-a binelea. Dar cum azi e o zi nenorocoasă, vedem într-una spiritul lui.

Auzind acestea, Maimuța sări din ceaun, se șterse de ulei, se îmbracă și, luându-și ciomagul de fier, se repezi la sfetnic și, izbindu-l în cap, îi strigă:

— Așadar, sunt un spirit, nu-i așa?

Înnebuniți de groază, ceilalți dregători îi dădură drumul lui Râtanu și, îngenunchind în fața Maimuței, prinseră să strige:

— Iartă-ne! Iartă-ne!

Regele coborî de pe tron și vru s-o ia la fugă, dar Maimuța îl opri,

¹³¹ Templu de pe Muntele-cel-Sfânt al budiștilor, unde aceștia cred că locuiește Buddha Sakyamuni, fondatorul religiei budiste.

zicându-i:

— Nu pleca, măria-ta. Trebuie să se scalde în ulei clocotit și al treilea nemuritor.

— Nemuritorule, îi spuse regele tremurând din cap până-n picioare de frică, sunt nevoit să te poftesc să intri numaidecât în ceaun, altfel preotul ăsta mă ciomăgește de mă omoară.

Nemuritorul Putere-de-Berbec se duse lângă ceaun, se dezbracă la fel cum făcuse și Maimuța, intră înăuntru și începu să se scalde. Văzându-l ca se simte foarte bine, Maimuța strigă să se mai pună lemne pe foc. Apoi se apropie și-și băgă degetul înăuntru. Spre mirarea ei, uleiul era rece.

„Când eram eu înăuntru, uleiul era destul de fierbinte, gândi Maimuța. Ce s-a putut petrece? A, da, știu. Trebuie să fie ascuns înăuntru un dragon rece.”

Sări în aer și strigă tare *Om*¹³², chemându-l astfel pe regele-dragon al Mării-din-Miazănoapte.

— Ei, vierme scârbos, zvârlugă cu solzi, cum îndrăznești să-l ajuți pe taoistul ăsta, și îngădui ca un dragon rece să se ascundă în ceaun? Vrei să faci din el un erou și să mă vezi pe mine învinsă?

— Mare-Înțelept, nu știi cum stau lucrurile, răspunse regele-dragon. Nemuritorul ăsta a dus o viață austeră și a scăpat de vechea sa înfățișare. Dar singurele puteri magice pe care le-a căpătat sunt Metodele-Celor-Cinci-Tunete. În afară de astea, n-a mai învățat decât unele scamatorii mărunte, care n-au nimic de-a face cu adevăratul taoism. După ce a supus spiritul acestui dragon rece, a umblat încoace și încolo prin lume, făcând tot felul de scamatorii. Dar tu Mare-Înțelept, nu te-ai lăsat înșelat. Am să-l chem numaidecât înapoi pe dragonul rece și te încredințez că nemuritorul va fierbe în ulei, cu piele și oase cu tot.

— Cheamă-l repede, îi spuse Maimuța, că de nu o să iei o scărmanăală zdravănă.

Regele-dragon se preschimbă într-un vârtej magic, se repezi spre ceaun, înșfăcă dragonul rece și-l duse cu el în Marea-din-Miazănoapte.

¹³² Începutul formulei magice budiste: *Om Mani Padme Hum*.

Maimuța se întoarse din văzduh și se duse lângă Tripitaka, Râtanu și Nisip. Deodată văzură cum nemuritorul din cazan începe să se zbată și să se zvârcolească; mai făcu câteva încercări deznădăjduite să iasă afară, dar zadarnic, căci după câteva clipe se sfârși cu el.

— Măria-ta, vesti ofițerul, a murit și al treilea nemuritor.

Cuprins de deznădejde, regele se porni pe plâns. Plângea și bătea cu pumnii în masă.

...Iar, de nu știți cum a rânduit lucrurile Tripitaka, dimpreună cu discipolii săi, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XXV

...Până la căderea nopții vărsă regele lacrimi șiroaie.

Văzându-l în ce stare era, Maimuța sui treptele tronului și-i spuse:

— Cum de te-ai putut lăsa înșelat atât de rău? N-ai văzut? Leșul primului nemuritor a arătat că nu era decât un biet tigr. Al doilea s-a dovedit a fi fost un cerb obișnuit. Și-acum, dacă poruncești să se caute în ceaun oasele celui de-al treilea, vei vedea că și acesta n-a fost decât un berbec – că doar oasele de berbec nu seamănă nicicum cu cele ale ființelor omenști. Toți trei n-au fost decât niște animale vrăjite, venite aici ca să urzească pieirea măriei-tale. Dar văzând cât de puternice sunt dragostea și respectul ce-ți poartă poporul, n-au îndrăznit să te distrugă. Într-un an, doi, poate, dacă ar fi văzut că supușii nu te mai iubesc, ți-ar fi luat viața, și întreaga țară, cu toate râurile și toți munții, ale lor ar fi fost. Noroc că am venit noi la timp și te-am scăpat din ghearele acestor monștri. De ce, dar, să plângi? Dă-ne mai repede hârtiile de călătorie și lasă-ne să ne urmăm drumul. Ascultând la vorbele Maimuței, regele începu să-și vină în fire și atunci dregătorii se apropiară de el și-i spuseră:

— Măria-ta, e adevărat că pe fundul ceaunului s-au găsit oase de berbec. Cuvintele acestui preasfințit preot budist trebuie crezute întru totul.

— Da, într-adevăr, îi sunt recunoscător, răspunse regele. Dar, iată că s-a înnoptat. Și, întorcându-se spre primul ministru, urmă:

Poftește-i pe acești preoți să-și petreacă noaptea în Templul-Eleșteului-Cunoașterii. Și, mâine în zori, să împodobiți de sărbătoare turnul dinspre răsărit al palatului, iar intendenților mei să le spuneți să pregătească un ospăț fără carne pentru oaspeți, drept mulțumire pentru fapta lor minunată.

A doua zi, la sfatul de dimineață al curții, regele porunci să se întocmească un hrisov prin care să fie chemați în cetate toți budiștii. Hrisovul a fost întocmit și prins pe toate cele patru porți ale cetății și pe toate ulițele. Când totul fu gata, Tripitaka și discipolii săi fură conduși în turnul de răsărit și poftiți să ia loc la marele ospăț.

Auzind budiștii fugari că s-a dat un hrisov prin care sunt chemați să se înapoieze în cetate, veniră cu toții bucuroși și o căutară peste tot pe Maimuța, ca să-i mulțumească și să-i înapoieze firele de păr date de ea drept pavază. După ce ospățul luă sfârșit și hârtiile de călătorie fură puse în bună rânduială, regele și regina, dimpreună cu toate doamnele curții și sfetnicii civili și militari, însoțiră pe Tripitaka și pe discipolii lui până la porțile palatului. Acolo, văzură o mulțime de preoți budiști îngenuncheați la marginea drumului, care strigau:

— Mare-Înțelept, părinte al nostru, suntem preoții care am muncit ca robi la malul de nisip. Aflând că i-ai nimicit pe diavoli și ai dobândit salvarea noastră și că regele a poruncit să fim chemați acasă, am venit să-ți înapoiem firele de păr și să-ți mulțumim.

— Câți sunteți? întrebă Maimuța.

— Părinte, din cei cinci sute nu lipsește niciunul, răspunseră ei.

Cu o simplă răsucire a trupului, Maimuța își luă înapoi perii; apoi vorbindu-le tuturor celor ele față, spuse:

— Eu i-am pus în libertate pe acești preoți. Eu am sfărâmat căruțele și tot eu i-am ucis pe cei doi supraveghetori. Răul a fost nimicit din rădăcină și acum puteți să vedeți și voi, cu ochii voștri, că adevărata cale este budismul. Pe viitor, să nu mai urmați învățături mincinoase sau să apucați pe căi nechibzuite. Respectați-i pe preoții budiști, dar și pe cei taoiști. Cultivați însușirile alese ale omului. Eu am să veghez ca pe viitor țara asta să fie ferită de orice primejdie.

Regele se plecă în semn de ascultare și supunere, și-și mărturisî adâncă recunoștință. Apoi, însoți pe Tripitaka până dincolo de zidurile cetății.

Trecuseră de atunci multe zile. Se făcuse toamnă. Într-o seară, târziu, Tripitaka își opri calul și întrebă:

— Unde poposim în noaptea asta, ucenice?

— Maestre, asta-i o întrebare ce și-o pun oamenii obișnuiți, iar nu niște pelerini ca noi, răspunse Maimuța.

— Dar unde-i deosebirea? întrebă Tripitaka.

— Oamenii obișnuiți, vorbi Maimuța, la ceasul ăsta de seară își îmbrățișează copiii sau își strâng la piept nevestele, în paturi moi, sub pături călduroase. Cum am putea noi, pelerinii, să năzuim la așa ceva? Trebuie să călătorim și noaptea, la lumina lunii sau a stelelor, să cinăm sub cerul liber și să înfruntăm umezeala tot timpul cât durează călătoria.

— Frate, zise Râtanu, tu le știi pe ale tale, dar pe ale mele le uiți mereu. Drumurile astea sunt prăpăstioase și, cu greutatea pe care o duc în spinare, nu-i deloc ușor de mers. Trebuie să găsim neapărat un loc unde să pot trage un pui de somn și să mă odihnesc; altfel, mâine n-am să mai fiu în stare să duc povara.

— Să mergem încă puțin, cât mai e lună pe cer, zise Maimuța, și dacă dăm de-o casă, ne oprim acolo.

Nu merseră prea mult, și înaintea lor auziră vuiet de apă.

— Iacă, am ajuns! se bucură Râtanu; aici drumul se oprește.

— Drept în fața noastră se află un râu mare, zise Nisip.

— O fi adânc? întrebă Râtanu. Ia să văd.

— Te-ai gândit oare bine ce-ai spus? îl întrebă Tripitaka. Cum o să poți vedea dacă-i adânc sau nu?

— Păi, am s-arunc o piatră cam cât oul de rață în mijlocul apei, răspunse Râtanu. Dacă împrășcă apă și face spumă, înseamnă că râul nu-i adânc. Dacă se duce însă la fund, cu gâlgâit mare, înseamnă că-i adânc.

Și Râtanu căută o piatră pe care o aruncă în apă. Piatra se duse la fund, se auzi un gâlgâit mare și pe fața apei se ridicară bășici.

— Este foarte adânc, zise Râtanu. Nu putem merge mai departe.

— Că este adânc, am aflat, spuse Tripitaka. Dar nu știm cât e de lat.

— Așa, adevărat Râtanu.

— Stați aici până mă duc eu să arunc o privire, zise atunci

Maimuța.

Sări numaidecât în văzduh și privi cu ochii țintă. O nemărginită întindere de apă se desfășura în lumina lunii. Părea că nu se mai sfârșește. Nu se vedea nici urmă de țărm dincolo.

— Învățătorule, spuse Maimuța coborându-și norul, râu-i foarte lat. Știi, doar, că am ochi de foc și oțel, și chiar noaptea pot vedea până la cinci sute de *li*. Dar, acum, nu văd malul de dincolo. N-am cum să-mi dau seama cât e de lat.

— Ce ne facem atunci, dragul meu ucenic? întrebă Tripitaka. Și hohote de plâns îi sugrumau vorbele.

— Învățătorule, nu-ți pierde firea, zise Nisip. Nu-i oare un om acela care stă în picioare pe malul apei?

— Cred că-i un pescar care-și trage plasele din apă, zise Maimuța. Mă duc să vorbesc cu el.

N-a mers prea mult și în față îi apărură prin întuneric nu un om, ci un monument de piatră, pe care sta scris: „Râul-care-duce-la-cer”, iar cu slove mai mici, dedesubt: „Calea până în partea cealaltă este de opt sute de *li*. Puțini sunt cei care au ajuns de cealaltă parte”.

— Veniți încoace și priviți, le strigă Maimuța.

Tripitaka citi inscripția și izbucni iarăși în hohote de plâns.

— Discipole, spuse el plângând, când am plecat din Ceangan, mi-am închipuit că-i o treabă ușoară să mergi în India. Nu bănuiam că la fiecare pas o să-mi ațîne calea demonii și că voi avea de străbătut râuri și munți fără sfârșit.

— Ia, ascultați, zise Râtanu, nu-i oare asta sunet de talgere? Undeva, prin apropiere, trebuie să fie vreo sărbătoare de-a preoților budiști. Dacă ajungem la timp, o să putem lua și noi parte la ospăț. Ei o să ne spună dacă nu cumva se află pe-aici, pe undeva, vreun vad sau vreun pod umblător ca să putem trece mâine dincolo.

Tripitaka, care auzea acum limpede sunet de talgere, zise:

— Neîndoielnic că asta nu-i muzică taoistă. Cei care cântă trebuie să fie budiști.

Porniră înspre locul de unde se auzeau talgerele și după puțin timp zăriră un sat, cu câteva sute de case mândre. La capătul uliței mari era o casă la poarta căreia fusese înălțat un steag. Curtea strălucea de torțe și un puternic miros de tămâie ajungea până la ei.

— Pot să spun, zise Tripitaka vesel, că asta arată ceva mai bine ca o scobitură în coasta muntelui sau un dâmb pe malul unui râu. Sub

o streășină ca asta, o să putem cel puțin nădăjdui să stăm la căldură și să tragem în tihnă un pui de somn. Ar fi bine să nu veniți cu mine. Am să intru numai eu, ca să le spun întâi cine suntem. Dacă-mi spun că pot rămâne, vă chem și pe voi înăuntru. Dar dacă n-o să fim poftiți, să nu vă înfuriați și să nu ocărăți. N-aș vrea să fiți văzuți așa cum sunteți, nu prea arătoși, că de apucă să se sperie, n-o să mai avem nicăieri unde să poposim.

Tripitaka își luă de pe cap pălăria cu margini late¹³³ și, astfel descoperit și cu toiagul în mână, se duse la ușă. Ușa nu era închisă, dar nu îndrăzni să intre de-a dreptul înăuntru. Așteptă o clipă și iată că ieși un bătrân cu un șirag de mătănii pe piept, murmurând rugăciuni în mers.

— Bătrâne om cumsecade, îi zise Tripitaka respectuos, aș dori să te-ntreb ceva.

— Ai sosit prea târziu, îi răspunse bătrânul.

— Ce vrei să spui? zise Tripitaka.

— Ai venit prea târziu ca să mai capeți ceva, răspunse acesta. Preoții pe care-i găzduim au primit fiecare orez pe săturate și câte trei sute de măsuri ca să ia cu ei, o fâșie de pânză albă și câte zece monede de aramă. Păcat că n-ai venit când trebuia.

— Bătrâne om cumsecade, zise Tripitaka, n-am venit pentru ospăț.

— Atunci, de ce-ai venit? întrebă bătrânul.

— Vin din China și merg în India ca s-aduc Scripturile, zise Tripitaka. M-a prins noaptea pe drum și când am zărit slăvită ta casă și am auzit sunete de sărbătoare budistă, am venit să te întreb dacă n-aș putea poposi aici peste noapte.

— Nu pot să cred că nu știi, zise bătrânul, că una din îndatoririle celor care au renunțat la viața lumească este să nu se abată de la adevăr. Or, este știut de oricine că China se află la 54.000 de *li* de-aici! Nu-mi pot închipui că ai venit tot drumul ăsta singur.

— Bătrâne om cumsecade, ai dreptate, zise Tripitaka. Am trei ucenici care m-au ajutat să urc munții, să trec râurile și care m-au păzit tot timpul. Altfel, n-aș fi ajuns niciodată până aici.

¹³³ Tripitaka are grijă să-și scoată pălăria (pe care o purta numai ca protecție a capului în cursul călătoriei), deoarece în mod obișnuit preoții budiști erau obligați, după canoanele lor, să se poarte cu capul ras și neacoperit.

— Și unde sunt ucenicii tăi? Întrebă bătrânul. Spune-le să intre înăuntru și să se odihnească.

Tripitaka se întoarce și-și chemă ucenicii.

Maimuța era, prin firea ei, din cale-afară de neastâmpărată, Râtanu cam necioplit, iar Nisip destul de grosolan ca să aștepte să fie poftiți de două ori. Cu boccelele pe umăr și cu calul de căpăstru, intrară în curte poticnindu-se, fără să le treacă prin minte că ar putea speria lumea. Bătrânul se îngrozi așa de tare văzându-i, încât se prăbuși lat la pământ bolborosind:

— În curte sunt demoni! Demoni!

— Bătrâne om cumsecade, nu te speria, zise Tripitaka sculându-l în picioare. Nu sunt demoni, sunt ucenicii mei.

— Cum se face, întrebă el atunci tremurând, că un preot cu o înfățișare atât de plăcută ca a ta și-a ales ca ucenici niște monștri?

— Știu că sunt urâți la înfățișare, răspunse Tripitaka, dar sunt foarte pricepuți să supună dragonii și tigrii și să prindă căpcăunii.

Bătrânul, puțin mai liniștit, începu să umble încet, sprijinit de Tripitaka. În curte se găseau mai mulți preoți care citeau din Scripturi.

— Ce citiți acolo? îi întrebă Râtanu înălțându-și râtul lung.

Dând pe neașteptate cu ochii de cele trei arătări înspăimântătoare, preoții săriră ca arși și-o luară la fugă îngroziți, răsturnând statuile budiste, poticnindu-se, alunecând și împiedicându-se unul de altul. Făcând haz de spaima lor, cei trei ucenici începură să bată din palme și să râdă cu hohote. Și mai înspăimântați, preoții fugeau acum de rupeau pământul.

— Ascultați, netrebnicilor, strigă Tripitaka către ucenicii săi, ați stricat totul. Nimeni n-ar mai putea crede că v-am învățat și v-am predicat calea cea bună, luni de zile în șir, pe vreme bună sau pe vreme rea. Spune o vorbă din bătrâni: „Să fi virtuos prin învățătură este firesc. Dar să capeți învățătură și să nu te îndrepti, înseamnă să fi nerod.” Așa că, toți trei v-ați dovedit a fi cei mai mari nerozi din lume. Frumos vă șade să faceți tăraboiiu ăsta la ușă, fără să vă gândiți la ce se petrece înăuntru, înspăimântând pe binefăcătorul nostru, punând pe fugă pe preoții care citeau Scripturile și stricând toată ceremonia? Nu vă dați seama că pe mine va cădea vina pentru tot ce-ați făcut?

Luați de scurt în felul ăsta aspru, cei trei nu mai îndrăzniră, să

scoată o vorbă, ceea ce convinsese pe bătrân că erau cu adevărat ucenicii lui Tripitaka.

— Nu face nimic, zise bătrânul, ploconindu-se. Tocmai voiam să stingem lampioanele, să presăram flori și să sfârșim ceremonia.

— Atunci, dacă ați sfârșit ceremonia, zise Râtanu, aduceți-ne ce-a mai rămas de la ospăț, ca să mâncăm și noi ceva înainte de culcare.

În clipa aceea, ușa care dădea în casă se deschise și ieși dinăuntru un alt bătrân, sprijinindu-se în toiag.

— Cine sunt diavolii ăștia, care tulbură pacea casei noastre în întunericul nopții? întrebă el.

Primul bătrân se ridică numaidecât și, ieșindu-i înainte, îi spuse:

— Frate, liniștește-te! Nu sunt diavoli, ci preoți care se duc în India să aducă Scripturile. Cei trei ucenici ar fi putut arăta mai bine, dar sunt oameni de treabă.

Al doilea bătrân puse jos toiagul și făcu plecăciuni pelerinilor. Apoi, se așează jos și strigă să i se aducă ceai. După ce strigă de mai multe ori, în cele din urmă apărură speriați mai mulți servitori, care priveau foarte îngrijorați spre noii veniți.

— Ce-i cu oamenii ăștia? întrebă Râtanu.

— Le-am spus s-aducă de-ale mâncării pentru cuvioșiile voastre, răspunse bătrânul.

— Câți oameni or să ne servească? întrebă Râtanu.

— Opt, sună răspunsul bătrânului.

— Și pe cine or să servească opt oameni? întrebă Râtanu.

— Pe voi toți.

— Maestrul nostru e cam firav și nu are nevoie de mai mult de un servitor. Tovarășul ăsta cu față păroasă se poate mulțumi cu doi. Oacheșul are singur nevoie de opt, iar mie mai puțini de douăzeci nu-mi ajung.

— Mi se pare că aveți o mare poftă de mâncare, zise bătrânul.

— O să vezi îndată, răspunse Râtanu.

— Să știi că nu duc lipsă de oameni, adăugă bătrânul.

Așa că porunci să vină să-i servească vreo treizeci-patruzeci de oameni. După ce pelerinii stătură un timp de vorbă prietenește cu cei doi bătrâni, fiecare începu să se simtă ceva mai bine. Tripitaka fu poftit să se așeze în jilțul de cînste. Înainte de a începe să mănânce, recită din Scriptura-Întreruperii-Postului. Râtanu era foarte grăbit să înceapă să mănânce și, fără să mai aștepte sfârșitul rugăciunii,

înșfăcă un castron de lemn smălțuit cu lac roșu, plin cu orez alb, și-l dădu dintr-odată pe gât fără să lase un bob. Un slujitor care se afla alături de el îi spuse mirat:

— Prea venerabilul oaspete greșește ordinea mâncărilor. De ce se servește cu orez înainte de gogoși? N-o să-și încurce veșmintele?¹³⁴

— Eu nu m-am servit cu orez, răspunse Râtanu râzând. Eu l-am mâncat.

— Dar nici n-ai folosit fălcile, zise servitorul. Cum poți dar spune că l-ai mâncat?

— Ce prostește mai vorbesc oamenii pe-aici! zise Râtanu. Sigur că l-am mâncat și, dacă te îndoiești, uită-te mai bine a doua oară la mine.

Slujitorul îi umplu iarăși castronul și, cât ai clipi, dintr-o înghițitură îl și dădu pe gât.

— Părinte, spuse omul, cred că ai o piatră de moară în gât. Cum e altfel cu puțință ca atâta orez să alunece pe gât așa de repede și de lin?

Până ce Tripitaka sfârșise de spus rugăciunea, Râtanu înghițise șase castroane. Când începură și ceilalți să mănânce, el continua să înfulece orez, pâine, fructe, dulciuri și orice îi venea la îndemnă.

— Mai aduceți! Mai aduceți! Ce tot faceți? Pe unde umblați? începu el de la o vreme să strige slujitorilor.

— Nu fi atât de lacom, frate, îi spuse Maimuța. Dacă te saturi măcar pe jumătate, tot e mai bine decât ai dus-o în ultimul timp prin coclaurile munților.

— Vezi-ți de treaba ta, zise Râtanu. Știi ce spune proverbul: „Mai bine să îngropi un preot viu, decât să te oprești din mâncat”.

— Luați astea de-aici, spuse Maimuța slujitorilor, și nu-l mai băgați în seamă.

— Îmi pare rău, vorbi gazda, dar s-a făcut târziu și n-am fiert decât douăzeci de *dan*-i de făină, cinci butoiașe de orez și vreo două cărucioare de legume. Aveam de gând să poftim la masă câțiva vecini și pe preoții care au făcut slujba. Preoții, cum știți, au luat-o la fugă, iar pe vecini nu ne-am mai încumetat să-i poftim. Numai așa

¹³⁴ Superstiție potrivit căreia dacă ai mâncat pe dos, inversând ordinea felurilor de mâncare, o să te îmbraci pe dos.

am putut să vă dăm acest prânz modest. Dacă nu v-ați săturat, dau poruncă să mai fiarbă orez.

— Foarte bine! Pune să fiarbă, zise Râtanu.

Între timp, bătrânul se întorsese spre Tripitaka și-l întrebă:

— Ce v-a făcut să vă abateți din drumul mare?

— Am ajuns la un râu, se băgă Maimuța în vorbă, și ni s-a părut că nu-i cu puțință să-l trecem. Auzind sunete de talgere dinspre casa asta, ne-am hotărât s-o luăm înapoi și să-ți cerem găzduire pentru o noapte.

— N-ați văzut nimic pe malul râului?

— Doar un monument, răspunse Maimuța.

— Dacă ați merge și v-ați mai uita o dată, nu prea departe de-acolo, ați ajunge la templul Măritului-Rege-al-Minunilor. Nu cumva l-ați văzut?

— Nu, nu l-am văzut, răspunse Maimuța. Mă rog. Și despre ce minuni este vorba?

— Părinte, îl lămurii bătrânul, Măritul-Rege-al-Minunilor ne trimite an de an ploaie la timp și ne miluiește cu belșug pe ogoare.

Și spunând asta, bătrânul începu să plângă.

— Dacă vă dă ploaie, zise Maimuța, înseamnă că vă este bun prieten. Și-atunci, cum de te arăți atât de deznădăjduit când vorbești de el?

— Pentru că, răspunse bătrânul bătându-se în piept, deși bunăvoința lui este mare, Măritul-Rege este un zeu crud și, ca preț al milosteniei lui, ne cere să-i jertfim în fiecare an câte un băiat și-o fată.

— Și îi mănâncă? întrebă Maimuța.

— Vai, din nefericire, da! răspunse bătrânul.

— Înseamnă că și familiei tale îi va veni rândul, zise Maimuța.

— Of! făcu bătrânul bătându-se iarăși în piept, nici eu, nici fratele meu n-aveam copii. Împlinisem cincizeci de ani, și încă nu aveam urmași. Prietenii m-au zorit să-mi iau o țiitoare¹³⁵ și până la urmă, vrând nevrând, am ascultat sfatul lor și, astfel mi s-a născut o fetiță. Acum a împlinit opt ani și se numește Bulgăr-de-Aur.

135 În caz de incapacitate a soțiilor de a avea copii, soțul recurgea la o concubină. Faptul era îngăduit de morala timpului și se justifica prin necesitatea religioasă de a avea urmași care să perpetueze cultul strămoșilor. În afară de aceasta, copiii erau un mijloc de a se crea legături interfamiliale, foarte căutate într-o societate în care familia era celula de bază.

— Frumos nume! zise Râtanu. Cum l-ai găsit?

— Cum nu aveam copii, zise el, îmi treceam timpul diregând poduri și drumuri, zidind temple și turnuri, făcând pomeni și ajutându-i pe preoți. Am ținut socoteala că, până la nașterea fiicei mele, am cheltuit foarte mult aur – o adevărată avere. De aceea i-am dat numele de Bulgăr-de-Aur.

— Și celălalt frate? întrebă Maimuța.

— Și el are tot numai un copil, zise bătrânul, un băiat care se numește Fiul-Războiului.

— De ce i-a dat un asemenea nume? întrebă Maimuța.

— În casa lui se află o statuie a Zeului-Războiului, vorbi bătrânul, și pentru că acestui zeu i s-a rugat înainte de a i se naște copilul, i-a dat numele de Fiul-Războiului. Vârstele noastre, a mea și a fratelui meu, adunate, fac la un loc peste o sută douăzeci de ani. Până în clipa de față, n-avem decât acești doi copii, iar acum este rândul familiei noastre să dea Măritului-Rege jertfele cerute și nu îndrăznim să nu ne supunem. Ceremonia pe care am făcut-o acum a fost pentru liniștea sufletelor acestor copii.

Tot timpul cât ascultă această tristă povestire, Tripitaka nu-și putu stăpâni lacrimile.

— Dă-mi voie să-ți pun o întrebare, zise Maimuța. Spune, bătrâne, ai multă avere?

— Am vreo patruzeci-cincizeci de *mu*¹³⁶ cu orez, răspunse bătrânul, vreo șaizeci-șaptezeci de *mu* de pârlăoagă și vreo optzeci-nouăzeci de *mu* cu pășuni. Apoi, mai am vreo două-trei sute de bivoli, vreo treizeci de cai și catări și nenumărați porci, oi, găini și găște. Am strâns în hambare mai mult grâu decât îmi trebuie și în cămări mai multă mătase decât putem purta, iar în jurul casei avem tot ce ne trebuie.

— Dacă ai o avere atât de mare, zise Maimuța, e păcat să fi atât de zgârcit.

— De ce spui că sunt zgârcit? întrebă bătrânul.

— Păi, dacă ești atât de înstărit, spuse Maimuța, nu înțeleg de ce lași să-ți fie jertfită fiica și fiul fratelui tău. Cu cincizeci de bani de argint ai putea cumpăra o fată și cu o sută de bani de argint un băiat. N-ar fi mai bine decât să-ți pierzi urmașii?

136 Unitate de suprafață chineză egală cu 0,06 ha.

Văd că nu știi cum stau lucrurile, zise bătrânul. Zeul nu poate fi păcălit. Vine deseori în sat și umblă printre noi.

— Atunci, trebuie să știi cum arată, spuse Maimuța.

— Dar noi nu-l vedem, urmă bătrânul. Simțim doar un vânt cu mireasmă ciudată. După asta știm c-a trecut prin sat și atunci ne grăbim să ardem tămâie, și cu toții, tineri și bătrâni, ne prosternăm în partea de unde bate vântul. Zeul știe tot ce se petrece în sat, chiar și ziua când s-a născut fiecare dintre noi. N-ar primi niciodată un copil care nu-i al nostru. Nu cu două sute de bani de argint, dar nici chiar cu o mie sau zece mii de galbeni n-ai putea cumpăra doi copii care să fie într-un totu asemănători și de aceeași vârstă.

— Asta-i adevărat, zise Maimuța. Dar, ia să-l văd și eu o clipă pe băiatul tău.

Cen Cing, fratele bătrânului, se duse degrabă în casă și se întoarse cu Fiul-Războiului în brațe; îl așează apoi jos în lumină. Copilul, care habar n-avea de soarta tristă ce-i fusese hărăzită, începu să zburde și să mănânce niște fructe pe care le-avea vârate în mânecile largi ale hainei. După ce-l privi o clipă, Maimuța murmură o formulă magică, se scutură și se preschimbă într-un copil, într-un totu aidoma fiului lui Cen Cing. Cei doi copii își dădură mâna și începură să se zbunguiască la lumina lampionilor. Tatăl, uluit la vederea acestei minuni, căzu în genunchi în fața pelerinilor.

— Nu trebuie să te prosternezi, îi zise Tripitaka. Te rog, ridică-te!

— Adineauri doar, mai vorbea cu noi, zise bătrânul, și cât ai clipi s-a și prefăcut într-un copil aidoma copilului meu. Dacă îl chem, vin amândoi în fugă la mine. Ce văd este mai mult decât pot îndura. Te rog, reia-ți chipul tău obișnuit.

Maimuța se frecă pe obraz și, într-o clipă, își reluă înfățișarea ei adevărată.

— Părinte, îi zise bătrânul, n-am crezut niciodată că este cu putință o astfel de minune!

— Semănam cu copilul tău? îl întrebă Maimuța.

— Să semeni?! Sigur că da! Chipul, vocea, statura, toate erau aidoma, zise bătrânul.

— Și greutatea era aceeași, spuse Maimuța, cum de altfel ai fi putut vedea, dacă ne-ai fi pus pe cântar.

— Firește! Firește! Și greutatea! zise bătrânul.

— Crezi acum că aș putea să-l înlocuiesc pe copilul tău în fața

zeului? întrebă Maimuța.

— Fără doar și poate! Sigur c-ai putea, răspunse bătrânul.

— Ei bine, am să-ți salvez fiul, ca să poți avea după moarte urmași care să ardă tămâie pentru sufletul tău. Mă voi duce eu în fața Măritului-Rege, zise Maimuța.

— Părinte, dacă săvârșești cu adevărat această milostenie, voi dărui învățătorului tău o mie de bani de argint, ca să aibă cu ce să-și cumpere cele trebuincioase în călătoria sa spre soare-apune.

— Dar mie n-o să-mi dai nimic? întrebă Maimuța.

— Bine, dar tu o să ajungi pe mâna zeului, răspunse bătrânul, și n-ai să mai fi aici ca să-i primești.

— Cum adică, n-am să mai fiu aici? Ce vrei să spui cu asta? întrebă Maimuța.

— Păi, o să te mănânce zeul, răspunse bătrânul.

— Adică, îți închipui c-o să cuteze să facă asta?

— N-o să te mănânce, răspunse bătrânul, decât doar dacă o să miroși mai rău decât un leș.

— Facă-se voia cerului! zise Maimuța. Dacă o să mă mănânce, înseamnă că am fost hărăzită să mor tânără. Dar dacă n-o să mă mănânce, norocul meu! Oricum, am hotărât să mă jertfiți pe mine.

Cen Cing îi mulțumi călduros și mai adăugă cinci sute de bani de argint la suma făgăduită. În tot acest timp, fratele lui nu scosese o vorbă și rămăsese sprijinit de ușă, plângând cu jale.

— Bănuiesc că din pricina fetei ești atât de tulburat, îi spuse Maimuța apropiindu-se de el.

— Părinte, vorbi bătrânul îngenunchind înaintea Maimuței, nu mă pot despărți de ea. E mare lucru că băiețelul o să fie salvat. Dar nici eu n-am alt copil și dacă o să-mi fie luată fetița, cine o să mai jelească la înmormântarea mea? Cum să mai pot trăi fără ea?

— Du-te numaidecât și pune să se fiarbă încă cinci măsuri de orez și să se pregătească niște legume, spuse Maimuța. În felul ăsta o să câștigi inima preotului cu râț lung de colo, și o să fie foarte fericit să se preschimbe luând chipul fiicei tale și să facă tot ce-i vei cere. După aceea o să ne ducem amândoi ca să fim jertfiți împreună.

— Frate, zise Rătanu îngrozit de propunerea Maimuței, poți să te joci cu viața ta cum îți place, dar n-ai niciun drept să mă tragi și pe mine în daravăra asta.

— Frate, îi răspunse Maimuța, spune un proverb că: „Și un pui de

găină trudește pentru hrana lui”. Amândoi am fost ospătați aici cum nu se putea mai bine. În loc să te plângi că nu ți s-a dat destul, cum ai făcut adineauri, datoria ta este să faci tot ce-ți stă în putință ca să dai o mână de ajutor acestor oameni aflați în nevoie.

— Bine, dar eu nu sunt în stare să mă preschimb, răspunse Râtanu.

— Vorbești prostii, îl repezi Maimuța. Ești în stare să te preschimbi în treizeci și șase de feluri.

— Să știi că Maimuța are dreptate, zise Tripitaka. „A salva o viață înseamnă mai mult decât a clădi o pagodă cu șapte caturi.” Ar trebui să te arăți recunoscător, și vei primi răsplata cuvenită. N-ai altceva mai bun de făcut în noaptea asta și n-ai de ce să nu te duci împreună cu fratele tău.

— Nu știi ce spui, învățătorule, îi răspunse Râtanu. E drept că mă pot preface într-un munte, un copac, un elefant scortșos, un bivol, sau într-o mârtoagă burtoasă, dar ca să mă preschimb într-o fetiță, asta-i o treabă prea grea pentru mine.

— Nu-l credeți, zise Maimuța. Aduceți copilul!

Cen se duse repede în casă și veni cu Bulgăr-de-Aur în brațe. Împreună cu el au ieșit soția, țiitoarea și toți oamenii casei, prosternându-se și lovindu-se cu capul de pământ în fața lui Râtanu și implorându-l să salveze fetița.

Fetița purta pe cap o panglică din smarald, de care atârnavă perle, și era îmbrăcată într-un pieptar din fir roșu de cânepă cu stelute galbene, o haină de satin verde cu gulerul în pătrățele, o fustă de mătase roșie brodată cu flori de prun, și pantalonași de mătase, cu legături de aur la genunchi, iar în picioare avea pantofi din fir trandafiriu de cânepă cu capete de broască pe ele. Și ea, ca și băiețelul, mușca dintr-un fruct.

— Uite fetița, Râtane, îi spuse Maimuța. Preschimbă-te repede și ia-i chipul, și hai să mergem la Regele-Minunilor.

— Cum o să pot arăta eu așa de gingaș și de frumos ca fetița asta? zise Râtanu.

— Hai, grăbește-te, că de nu o să-mi simți ciomagul pe spinare.

Nătărăul de Râtanu își bățai capul, mormăi o formulă magică și spuse: „Preschimbă-te!”

Și într-adevăr, peste câteva clipe nu se mai putea face deosebire între capul lui și cel al fetiței. Dar pânțelele-i uriaș rămăsese

neschimbat și strica toată asemănarea.

— Mai departe! îi strigă râzând Maimuța.

— Poți să mă învinețești în bătaie, spuse Râtanu, dar jur că mai mult nu mă pot schimba. Ce-i de făcut?

— Nu poți rămâne așa, cu cap de fetiță și burtă de popă, îi spuse Maimuța. Așa nu ești nici bărbat, nici femeie; ești o amestecătură cum nu se poate mai rea. Să văd ce pot face cu tine.

Trimise deci o suflare magică asupra lui Râtanu și îndată acesta se preschimbă în întregime, luând înfățișarea leită a fetei, din cap până-n picioare.

— Ca să nu se iște vreo încurcătură, ar fi mai bine să luați de aici copiii adevărați, le spuse Maimuța. După aceea, o să vedem ce avem de făcut. Dați-le fructe multe ca să nu plângă. Dacă Măritul-Rege îi aude, s-ar putea să vină și să se uite prin casă. Bun. Și acum suntem amândoi gata. Dar cum o să fim oferți? Legați de mâini și picioare, sau numai de mâini? Și o să fim tocați sau fierți?

— Uite ce-i frate, spuse Râtanu. Nu încerca scamatorii d-astea cu mine. La așa ceva știi bine că nu mă pricep.

— Trebuie să vă spun, vorbi Cen, că nimeni nu va fi legat. Folosim două tăvi mari de lac roșu. O să vă rugăm să vă așezați pe ele, după care le vom pune pe două mese, iar câte doi tineri voinici vă vor purta pe fiecare până la templu.

— Foarte bine. Aduceți tăvile și să facem o încercare, ca să vedem cum merge.

Bătrânul aduse din casă tăvile. Maimuța și Râtanu se așezară pe ele și patru tineri îi ridicară pe mese, ocoliră de încercare curtea și-i puseră iarăși jos în camera din față.

— Dacă n-ar fi vorba decât să fiu cărat în felul ăsta, zise Râtanu, n-aș avea nimic împotrivă să petrec astfel toată noaptea. Însă gândul să fiu dus la templu și acolo mâncat nu-i deloc vesel.

— Ai să te uiți cu băgare de seamă la mine, îi spuse Maimuța. Cât mă taie pe mine felii și mă mănâncă, tu poți să sări și s-o iei la fugă.

— Ar fi foarte bine zise Râtanu, dar numai dacă începe cu băiatul. De unde știi că nu începe ca fata?

— Întotdeauna se începe cu băiatul, zise Cen. O dată sau de două ori, câțiva flăcăi curajoși s-au ascuns în fundul templului, sau sub una din mese, și-au văzut că întotdeauna era mâncat mai întâi băiatul.

— Ce noroc! spuse Râtanu.

În timp ce vorbeau, iată că afară se auzi larmă mare de gonguri și tobe, și se văzu apropiindu-se mulțime de oameni cu lampioane în mâini. Cineva deschise ușa și strigă:

— Scoateți băiatul și fata!

Bătrânii izbucniră în plâns zgomotos, iar cei patru voinici apucară de cele două tăvi și porniră cu ele.

...Și, de nu știți dacă până la urmă au scăpat cu viață, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XXVI

Când totul în templu era gata pentru jertfă, credincioșii îi vorbiră astfel zeului:

— Mărite-Rege, părinte al nostru, după datina din fiecare an îți oferim un băiat pe nume Fiul-Războiului, și o fată, Bulgăr-de-Aur, precum și un porc, o oaie și cuvenita parte de băutură. Fă ca vânturile să fie cumpătate, ploaia să cadă la vreme și ogoarele noastre să dea rod îmbelșugat.

Apoi arseră cai de hârtie și se întoarseră la casele lor.

— Mă gândesc să plec și eu acum acasă, zise Râtanu.

— Noi nu avem casă, îi spuse Maimuța.

— Am să mă duc în casa lui Cen și am să trag acolo un pui de somn, urmă Râtanu.

— Ce prostii vorbești, mă nătărăule! îl repezi Maimuța. Doar am făgăduit să facem o treabă și-acum trebuie s-o ducem la bun sfârșit.

— Ba tu vorbești prostii, îi răspunse Râtanu. Am crezut că ai glumit. Doar nu vrei să spui c-o să fim jertfiți de-adevărat?

— Am făgăduit să facem treaba asta cinstit, spuse Maimuța. Oricum, trebuie s-așteptăm până vine Măritul-Rege ca să ne mănânce, altfel stricăm un început bun c-un sfârșit prost. Dacă Măritul-Rege nu ne găsește aici, o să trimită asupra satului năpastă și nenorociri. Nu cred că dorești asta. Nu-i așa?

În timp ce vorbeau astfel, deodată se iscă o rafală puternică de vânt.

— S-a sfârșit! zise Râtanu. Vorbești de urs și ursul la ușă!

— Lasă-mă pe mine să-i vorbesc, zise Maimuța.

În clipa următoare, la porțile templului se ivi o arătare cum nu se poate mai înfricoșătoare. Ochii îi erau ca niște torțe aprinse, iar dinții ca niște colți de fierăstrău uriaș.

— Ei, ce familie este la rând cu jertfa în anul ăsta? întrebă arătarea, oprindu-se la intrare.

— Familia celor doi Cen, dacă-mi îngădui să-ți răspund, spuse Maimuța.

Regele-Minunilor nu știa ce să mai creadă.

„Băiatul ăsta vorbește neobișnuit de îndrăzneț, își zise el. De obicei, la prima întrebare nu primesc niciun răspuns. La a doua întrebare cel adus să fie jertfit leșină de frică și, până în clipa când pun mâna pe el, a și murit de spaimă. Tare mă miră copilul ăsta, care vorbește atât de îndrăzneț.”

— Cum te cheamă? întrebă acum monstrul.

— Eu sunt Fiul-Războiului, zise Maimuța, iar fata se numește Bulgăr-de-Aur.

— Uite, Fiul-Războiului și tu, Bulgăr-de-Aur, le zise monstrul, trebuie să vă spun că jertfa asta e o datină străveche. Părinții voștri v-au jertfit după această datină și acum am să vă mănânc.

— Servește-te te rog! îi spuse Maimuța. N-avem nimic împotrivă.

La auzul acestor cuvinte, monstrul rămase pe gânduri.

— Ce obraznic! zise monstrul. Știi că ești prea înfipt? De obicei încep cu băiatul, dar de astă dată cred că am să încep cu fata.

— Ține-te de rânduială, Mărite-Rege, spuse gâfâit Râtanu. Nu-i bine să se strice datinile.

Monstrul, însă, n-avea chef de vorbă și, apropiindu-se de ei cu pași mari, îl înșfăcă pe Râtanu. Nătărăul sări din tavă, își luă pe dată chipul adevărat și-și apucă grebla. Monstrul o luă la fugă, dar Râtanu avu timp să-i ardă o lovitură cumplită. Pe dată se auzi căzând ceva pe podea, cu zăngănit mare.

— I-am făcut coiful țandări! strigă Râtanu.

Maimuța își luă și ea chipul ei adevărat și culese de pe jos un solz mare de pește, de mărimea unei farfurioare.

— Și, acum, să ne înălțăm și noi în văzduh! strigă Maimuța.

Și amândoi se ridicară pe dată în aer.

Lucrurile s-au petrecut așa, numai pentru că monstrul venise să prânzească neînarmat.

— Cine sunteți voi, de cutezați să veniți să mă tulburați în drepturile mele și să-mi stricați faima?

— Ei bine, e timpul să afli, îi spuse Maimuța. Noi suntem discipolii lui Tripitaka, cel care se duce în India s-aducă Scripturile. Am auzit în noaptea asta de faptele mârșave pe care le săvârșești și ne-am hotărât să salvăm viețile atâtor tineri și să punem mâna pe tine. Și acum, vino și mărturisește adevărul. De cât timp te ții de nelegiuiri? Câți băieți și câte fete ai mâncat? Dacă-mi spui cinstit, poate că am să-ți cruț viața.

Auzind acestea, monstrul o luă la fugă și, înainte ca Râtanu să-i mai poată arde o lovitură, se preschimbă într-o rafală de vânt și se făcu nevăzut, intrând în adâncul râului.

— Să nu ne pierdem vremea fugărindu-l, spuse Maimuța. Mâine o să plănuim cum să-i facem de petrecanie și în ce chip să-l trecem pe maestru dincolo de râu.

Se duseră la templu, strânsesă animalele de jertfă și celelalte ofrande și se întoarseră la gospodăria fraților Cen. Aici, Tripitaka, împreună cu Nisip și cu ceilalți așteptau cu nerăbdare vești, când iată că în curte își făcură apariția Maimuța și Râtanu, mânând din spate animalele de jertfă și trântind pe jos lucrurile sacre ce fuseseră duse la templu pentru ceremonie.

— Cum a mers jertfa? îi întreabă Tripitaka.

Și Maimuța le povesti tot ce se petrecuse. Cei doi bătrâni nu mai puteau de bucurie și porunciră numaidecât să li se pregătească pelerinilor cea mai bună odaie pentru noapte. În scurt timp, toți dormeau tun.

...După ce monstrul se întorsese în palatul lui de sub râu, se trântise pe tron și rămăsese așa fără să mai scoată o vorbă. Rubedeniile lui din apă se mirară văzându-l atât de posac.

— De obicei, după jertfele de fiecare an ești mai vesel, îi spuseră ele.

— Așa-i, răspunse monstrul, și întotdeauna am putut să v-aduc și vouă, tuturor, mâncăruri alese. Dar azi n-am izbutit să mânânc nici eu. Mi-am găsit nașul și era cât pe-acı să-mi pierd viața.

Și le povesti cele petrecute.

— Tripitaka este de o smerenie atât de mare, că cine ar gusta chiar și o fărâmbă din carnea lui, ar putea trăi veșnic, adăugă monstrul. Dar, cu niște discipoli ca ai lui, tare mă îndoiesc c-am să-l pot

prinde.

Auzind acestea, din rândul rubedeniilor monstrului ieși răsucindu-se o bibăniță bătrână cu trup vârgat, care i se ploconi spunându-i:

— Nimic nu-i mai ușor decât să-l prinzi pe Tripitaka. Dar, dacă îți spun cum, ce răsplată ai să-mi dai?

— Dacă mă ajuți să-l prind, zise monstrul, te fac sora mea și ai să mănânci și tu din el, stând pe aceeași rogojină cu mine.

— Bine. Ascultă atunci: știi că poți stârni vântul și poți aduce ploaia. Dar poți să faci să și ningă?

— Firește! răspunse monstrul.

— Și poți face să fie atât de frig încât să-nghețe totul?

— Pot!

— Atunci treaba-i foarte ușoară.

— S-auzim, zise monstrul.

— Acum suntem la a treia strajă din noapte, urmă bibănița. Nu-i timp de pierdut, apucă-te numaidecât de lucru. Trebuie s-aduci mai întâi un vânt rece, apoi o ninsoare mare și să faci să fie atât de frig, încât râul să-nghețe de la un mal la celălalt. Câțiva dintre noi, care se pricep să se preschimbe, să-și ia chipuri de ființe omenești și să se ducă până în dreptul locului unde drumul coboară spre râu, cu boccele pe umăr și cu umbrele în mână. Se știe că Tripitaka este foarte zorit s-ajungă în India și, când va vedea oameni umblând pe gheață, va stărui să treacă și el râul. Tu să stai liniștit la mijlocul râului și, cum vei auzi pași pe deasupra, să faci să crape gheața. În felul ăsta va cădea cu toți discipolii în copcă și, dintr-o singură lovitură, o să-i ai pe toți în mână.

— Foarte bine te-ai gândit! zise monstrul.

Ieși din casa lui de sub râu și se înălță spre cer, puse vântul în mișcare, iscă un viscol și făcu să înghețe râul de la un mal la celălalt.

Înainte de revărsatul zorilor, Tripitaka și ucenicii săi se treziră dintr-odată tremurând de frig. Râtanu strănuta și tușea într-una și nu mai putea dormi.

— E tare frig, frate! strigă el în cele din urmă.

— Mă prostule, îi spuse Maimuța. Unde ți-e mintea? Pelerinii nu simt nici frigul, nici arșița, ce însemnătate poate avea pentru noi că e frig?

— Ucenice, zise Tripitaka, e totuși ceva adevărat în spusele lui

Râtanu. Și mie mi se pare că o neobișnuit de frig.

Niciunul dintre ei nu mai putu dormi. Se dădură jos din pat, deschiseră ușa și se uitară afară. Neaua acoperise totul și fulgii continuau să cadă.

— Cu viscolul ăsta nici nu-i de mirare că e așa frig, spuse Maimuța.

Priveau acum cu toți cât de frumos ninge. Fulgii cădeau ca niște scame de mătase sau așchii zburătoare de jad alb. Nu trecu mult, și veniră doi slujitori de-ai casei care se apucară să măture cărările. Alții le aduseră apă caldă ca să se spele, și apoi ceai fierbinte și colăcei de făină albă. Au fost aduse vase cu jăratice și se așezară cu toții în odaia de oaspeți. Când sfârșiră gustarea de dimineață, ningeă și mai tare și în curând se așternu zăpadă de mai mult de doi *ci*. Tripitaka, gândindu-se că nu va mai putea să-și urmeze călătoria, începu să plângă.

— Liniștește-te, părinte, îi zise Cen. Zăpada asta nu trebuie să te deznădăjduiască. Casa este îndestulată cu tot ce vă trebuie și vă putem găzdui aici cât de mult...

— Nu înțelegi pricina neliniștii mele, răspunse Tripitaka. Când am primit porunca împăratului să pornesc în pelerinaj, înălțimea-sa m-a însoțit până la hotar și, când mi-a întins cupa despărțirii, m-a întrebat cât timp o să fiu plecat. Neștiind cât de grea o să fie călătoria, i-am răspuns pe loc: „Ca să merg să iau și s-aduc Scripturile, o să-mi trebuiască trei ani”. Dar iată că au trecut de-atunci șapte ani, și încă n-am văzut măcar fața lui Buddha. Gândul că am întârziat atâta m-apasă greu. Întrucât ucenicii mei au putut să-ți facă un mic bine noaptea trecută, mă gândeam tocmai să-mi iau îndrăzneala și să te întreb dacă nu ne-ai putea da o luntre să trecem râul. Acum, însă, viscolul amenință să-mi întârzie călătoria cu nu știu câte alte luni, și întoarcerea se prelungește iar.

— Câteva zile mai mult nu înseamnă nicicum o întârziere de luni, cum spuneai adineauri, vorbi Cen. Așteaptă până se-ndreaptă vremea, și te încredințez că vă voi trece peste râu, chiar dacă m-ar costa toată averea mea.

Prânzul ce le fusese servit era așa de ales, încât Tripitaka se simți de-a dreptul stânjenit.

— Nu putem să mai rămânem, decât dacă te vei purta cu noi la fel cum te porți cu cei din familia ta, zise Tripitaka.

— Niciodată nu vor fi prea multe oșpeți, cu care să se poată răsplăti fapta voastră de a ne fi salvat copiii de la moarte.

Curând după aceea ninsoarea se opri și oamenii începură să iasă din casă. Văzând cât de deznădăjduit era Tripitaka, bătrânul Cen puse să se măture cărările grădinii de flori. A fost adus apoi un vas mare plin cu jărat și toți au fost poftiți, ca să-și mai schimbe gândurile, într-o peșteră făcută din zăpadă.

— Ce vrea bătrânul ăsta? întrebă Râtanu. O grădină de flori este un loc unde te duci primăvara, dar pe frigul ăsta, când totul este îngropat sub zăpadă, ce plăcere poți să ai?

— Ești un prost! îl repezi Maimuța. Habar n-ai că priveliștile de iarnă, zăpada care acoperă totul îți dau o liniște tainică, minunată de plăcută. Ele vor liniști sufletul învățătorului nostru.

După ce-și bucurară ochii un timp cu frumusețea priveliștii, intrară în peștera de zăpadă să vorbească despre călătorie cu câțiva vecini care li se alăturaseră. Când sfârșiră de băut ceaiul aromat, Cen îi întrebă:

— Nu vreți, venerabili oaspeți, să beți vin?

— Eu nu beau, zise Tripitaka, dar ucenicii mei o să bea o cupă, două, de vin slab.

Se întunecase și un slujitor veni să spună că în casă cina era gata. Cineva de pe drum se auzi spunând.

— Ce frig cumplit! A înghețat chiar și râul!

— Pentru noi asta-i rău, se vaită Tripitaka.

— Prea dintr-odată a venit frigul, spuse bătrânul Cen. Cred că n-a putut să înghețe decât lângă mal, unde-i apa mică.

Dar omul care adusese vestea răspunse:

— Ba nu, a înghețat de tot, din mal până-n mal și drumul până dincolo este neted ca oglinda. Jos, unde drumul coboară spre râu, se văd oameni umblând pe gheață.

Când Tripitaka auzi că umblă oameni pe gheață, își arătă dorința să se ducă să vadă și el.

— Nu te grăbi, îi spuse Cen. Acum s-a întunecat. O să mergem mâine să ne uităm.

Se despărțiră de vecini și, după ce sfârșiră cina, se duseră să se odihnească. Când se trezi, Râtanu se vaită că-i mai frig ca oricând. Tripitaka se duse la ușă și, prosternându-se, rosti următoarea, rugăciune:

„O, voi, zeilor care apărați credința, știți că în călătoria noastră spre soare-apune am înfruntat primejdiile munților și ale râurilor, numai și numai ca să putem ajunge în fața lui Buddha. Nu ne-am văicărit și nu ne-am plâns niciodată. Acum avem o dovadă puternică a ajutorului pe care ni-l dă cerul, făcând râul acesta să înghețe într-atât încât să poată fi trecut. Jurăm că la întoarcere o să povestim împăratului despre această bunăvoință și el vă va răsplăti cu nenumărate ofrande.”

Apoi, îi porunci lui Râtanu să înșeueze calul și să fie gata ca să treacă râul, cât timp mai este înghețat.

— Nu vă grăbiți, spuse Cen. În câteva zile gheața se va topi, și voi face tot ce-mi stă în putință ca să vă trec dincolo cu o luntre.

— Cât despre mine, zise Nisip, eu zic așa: nici să nu plecăm îndată, nici să nu rămânem. Am auzit doar că râul a înghețat, dar nu l-am văzut cu ochii noștri. Așa că, până ce înșeuăm calul, învățătorul să se ducă s-arunce o privire.

— Are dreptate, spuse bătrânul Cen, și porunci slujitorilor să înșeueze șase cai, dar deocamdată să nu înșeueze calul lui Tripitaka.

Apoi, coborâră cu toții la râu să se uite. Era adevărat că se vedeau oameni umblând de colo până colo pe gheață.

— Unde se duc? întrebă Tripitaka.

— Sunt negustori de pe celălalt mal al râului, spuse bătrânul Cen. Un lucru care aici costă o sută de legături de sapeci, dincolo se vinde cu zece mii de legături, iar un lucru care acolo costă numai o sută de legături, aici se vinde cu două mii de legături. Câștigurile pe care le scot astfel sunt așa de mari, că nu se sfiesc să facă drumuri chiar pe vremea cea mai rea. De obicei, se înghesuie câte șase, șapte, sau chiar zece în câte o luntre și trec râul, chiar și pe furtună. Așa că acum, îndată ce-au văzut că râul a înghețat, s-au și repezit să-l treacă.

— În viața lumească, zise Tripitaka, oamenii pun în joc totul pentru câștig și faimă. Să nu uităm că și noi pelerinii, care ne străduim să împlinim porunca împăratului, tot faima o urmărim. Să nu ne îngăduim, așadar, a ne crede mai buni decât alții. Maimuță, întoarce-te îndată la casa binefăcătorului nostru, strânge laolaltă boccelele, înșeuează calul și să încercăm să trecem dincolo cât e gheața groasă.

— Maestre, vorbi Nisip, un proverb zice: „În o mie de zile un om

înghite o mie de măsuri de orez”. Întrucât bătrânul Cen ne dă adăpost în casa lui, n-ar fi mai cuminte să așteptăm câteva zile până ce vremea se schimbă și gheața se topește și, numai după aceea, să trecem cu luntrea? Ar fi o greșeală dacă ne-am grăbi.

— Mă miră gândul tău, zise Tripitaka. Dacă am fi la sfârșitul iernii și vremea ar merge cu fiecare zi spre încălzire, aş zice că-i bine s-așteptăm până se topește gheața. Dar ne găsim în a opta lună¹³⁷, când vremea se răcește pe zi ce trece. Dacă mai așteptăm, o să pierdem jumătate de an de călătorie.

— Nu mai sporovăiți atâta, le zise Râtanu coborând de pe cal, și așteptați mai bine să mă duc să văd cât e de groasă gheața.

— Ești un prost, îi zise Maimuța, dacă-ți închipui că ai să poți să afli cât e de groasă aruncând o piatră, așa cum ai izbutit să vezi data trecută cât era de adâncă apa.

— Văd că nu știi nimic, se supără Râtanu. Am să lovesc în gheață cu grebla și dacă gheața se sparge, înseamnă că-i subțire și nu putem trece peste ea. Dar dacă nu se sparge, înseamnă că e groasă și că putem trece.

— Cred că are dreptate, spuse Tripitaka.

Râtanu își scoase repede haina, se duse la marginea râului și, ridicând grebla cu amândouă mâinile, lovi în gheață cu toată puterea. Se auzi un zgomot îngrozitor și pe gheață apărură nouă semne albe.

— E bună! strigă Râtanu. Vă încredințez că a înghețat tun, până la fund.

Se întoarseră acasă la bătrânul Cen și se pregătiră de drum. Dacă văzu că nu-i poate îndupleca să rămână, Cen stăruia să le dea merinde pentru drum.

Toți ai casei se adunară în jurul lor, făcându-le plecăciuni și ploconindu-se. A fost adusă apoi o farfurie plină cu bani de aur și argint, pe care Cen îi rugă să-i primească, pentru a le ușura călătoria, în semn de recunoștință pentru marele bine făcut familiei sale. Tripitaka scutură din cap și zise:

¹³⁷ Calendarul vechi chinez era soli-lunar. Prima zi a anului se fixa de astronomii curții imperiale și coincidea cu a doua lună nouă după solstițiul de iarnă (între 16 ianuarie și 13 februarie, după calendarul iulian). Anul avea 12 luni de câte 30 sau 29 zile și numai 354 zile. Decalajul dintre anul lunar și anul solar se corija periodic, adăugându-se 7 luni intercalate la fiecare 10 ani. A 8-a lună ar coincide cu luna septembrie din calendarul iulian.

— Eu am părăsit această lume. La ce mi-ar mai folosi banii? Noi ne-am legat să trăim numai din pomenile ce ni se dau în drum. Este destul că primim merindele pe care ai avut bunătatea să ni le dai.

Bătrânul se rugă atâta să-i primească darul, încât Maimuța băgă mâna în farfurie și luă câțiva bani — să tot fi fost cinci legături de sapeci — și-i dădu lui Tripitaka, spunându-i:

— Puțin mărunțiș. Ia-i, ca să nu-l superi pe bătrânul Cen.

Apoi, își luară rămas bun și se îndreptară spre râu. Când ajunseră pe gheață, calul începu s-alunece și Tripitaka era cât pe-acți să fie azvârlit jos.

— Învățătorule, merge greu, zise Nisip.

— Ar fi mai bine să ne-ntoarcem și să le cerem ceva paie, adăugă Râtanu.

— Paie?! se miră Maimuța. Pentru ce?

— Tu n-ai cum să știi, îi răspunse Râtanu. Dacă înfășurăm în paie copitele calului, n-o să mai alunece, și învățătorul n-o să mai cadă de pe cal.

Zis și făcut. Se întoarseră și luară paie și, după ce Râtanu înfășură copitele calului, porniră mai departe.

După ce mai merseră vreo trei-patru *li*, Râtanu dădu toiagul său lui Tripitaka și-i spuse să-l ducă de-a curmezișul.

— Ce mai înseamnă și prostia asta? întrebă Maimuța. Râtanu trebuie să ducă toiagul. De ce l-a dat învățătorului să-l poarte?

— După câte văd, n-ai mers niciodată pe gheață, îi zise Râtanu. Gheața are copci. Dacă nimerești cu piciorul într-o copcă, te duci la fund, dar dacă ții în mână, de-a curmezișul, un băț, în felul ăsta, el te ajută să scapi. Altfel gheața se închide deasupra ta ca un capac și nu mai poți ieși afară nicicând. Totul este să ții în cruciș un băț ca ăsta.

— Vorbește de-ai crede că și-a petrecut toată viața mergând pe gheață, zise Maimuța râzând.

Totuși îl ascultară pe Râtanu. Tripitaka își ținu toiagul pe genunchi, Maimuța își puse ciomagul, de-a curmezișul, iar Râtanu, care ducea în spate boccelele, își legă grebla peste șale. Porniră astfel mai departe plini de încredere.

La căderea întunericului mâncară câte ceva din merinde, dar nu se-ncumetară să se oprească și, cum luna revărsa peste gheață o lumină orbitoare, călăriră toată noaptea fără să se odihnească. Când se lumină de ziuă, mai mâncară câte ceva și porniră mai departe

către soare-apune. După ce mai merseă puțin, se auzi deodată gheața pârâind. Calul bălan se smuci și era cât pe-aici să se prăvale.

— Ce-i zgomotul ăsta? întrebă Tripitaka.

— A înghețat atât de tare, răspunse Rătanu, că și pământul de pe fundul râului se împietrește. Curând o să fie totuna până la fund.

Tripitaka se minuna și nu mai putea de bucurie, îmboldi calul și porniră mai departe.

În timpul ăsta Măritul-Rege și rubedeniile lui așteptau dedesubt la pândă. Când, într-un târziu, auzi zgomot de copite deasupra, își puse în mișcare puterea lui magică și făcu o crăpătură mare în gheață. Maimuța sări numaidecât și se înălță în văzduh; dar calul bălan pași drept în crăpătură și, după el, și ceilalți doi ucenici. Monstrul îl înhață însă numai pe Tripitaka și, dimpreună cu rubedeniile lui, îl duseră jos în Palatul-din-Apă.

— Unde-i sora bibăniță? strigă monstrul.

— La porunca ta, răspunse bibănița apropiindu-se de poarta palatului și făcând plecăciuni. Dar nu-mi mai spune „soră”. Asta nu se poate. Nu-mi pot îngădui așa ceva.

— Fii cu băgare de seamă la ce spui, zise monstrul, că s-ar putea să te cred. Cum spune proverbul: „Nici doi cai înhămați nu mai pot ajunge din urmă o vorbă ieșită din gură”. Ți-am făgăduit doar că, dacă planul tău izbutește, am să-ți spun soră, și soră o să rămâi.

Monstrul chemă apoi slujitorii și le porunci s-așeze masa, s-ascută cuțitele și să-i smulgă inima lui Tripitaka, iar după aceea să-l jupoaie și să-l ciopârțească. Și mai porunci să cânte muzica.

— Și după ce o să-l mâncăm, eu și cu sora mea o să trăim veșnic, zise monstrul.

— Mărite-Rege, vorbi bibănița. Dacă-l mâncăm acum s-ar putea să vină discipolii lui tocmai în toiul mesei și să ne strice cheful. Mai bine să-l ținem ascuns vreo două zile și, dacă nemernicii ăștia se nimeresc să-l caute, îi spintecăm pieptul și-l mâncăm. Măria-ta o să stea în capul mesei și tot neamul nostru va fi de față. Va fi o petrecere grozavă, cu flaut și lăute, cu cântece și dansuri. În felul ăsta, ne vom putea bucura de petrecere în toată voia. Ce spui, nu-i mai bine așa?

Regele se învoi, iar Tripitaka fu luat și băgat într-o ladă de piatră, din dosul palatului, peste care fu așezat un capac greu. Și aci îl lasă firul povestirii...

În vremea asta, Râtanu și cu Nisip pescuiseră boccelele din apă și le îndesaseră grămadă pe spinarea calului. Apoi, o porniră cu toții înot spre țarm.

— Ce s-a întâmplat cu Tripitaka? întrebă Maimuța privind de sus din văzduh.

— Omul cu numele ăsta nu mai există! răspunse Râtanu. Locul lui este acum printre cei morți. La ce bun să ne mai pierdem vremea cu el? Hai la mal. Când ajungem, o să vedem ce mai este de făcut.

Acum, se știe că Râtanu a fost cândva general al oștilor cerești și avusese sub porunca lui pe toți cei optzeci de mii de războinici de sub apă din Râul-Cerului. Nisip venea și el din Râul-Nisipului-Curgător, iar calul bălan era nepotul regelui-dragon al Mării-din-Apus. Așa că toți trei se simțeau în apă ca la ei acasă. Călăuziți de Maimuță din văzduh, făcură acum drumul spre țarm mult mai repede decât veniseră. Ajunși pe mal, se cățără sus, șterseră bine calul, își stoarseră hainele de apă și, împreună cu Maimuța, se întoarseră la casa bătrânului Cen.

— S-au întors pelerinii, îi dădu cineva de veste lui Cen. Dar sunt numai trei, în loc de patru.

Când ajunseră la poartă, bătrânul Cen văzu că hainele le erau ude.

— V-am spus eu! zise el. V-am rugat să rămâneți și nu m-ați ascultat. Dacă mi-ați fi urmat sfatul, n-ați fi fost acum în halul ăsta. Dar Tripitaka unde-i? Ce s-a întâmplat cu el?

— Nu mai poartă acest nume! îi răspunse Râtanu. Acum se numește „Bătrânul-de-pe-fundul-apei”.

Pe cei doi bătrâni îi podidiră lacrimile.

— Ce bine era să fi așteptat până ce se topea gheața și să fi luat luntrea! se văitau ei. Încăpățânarea l-a costat viața.

— Nu vă mai jeluiți degeaba, spuse Maimuța. Eu știu că învățătorul mai are încă mult de trăit. Totul nu-i decât o înșelătorie a monstrului. Așa că, nu vă neliniștiți. Mai bine, uscați-ne hainele și hârtiile de călătorie și spuneți să se dea nutreț calului. După aceea, o să mergem să-l căutăm pe monstru, o să-l scăpăm pe învățător din ghearele lui, și o să sfârșim cu el o dată pentru totdeauna, ca voi să

fiți liniștiți multă vreme de-acum încolo.

Auzind aceste vorbe, bătrânii se mai liniștiră și porunciră să se pregătească o masă bună. După ce mâncară, pelerinii rugară pe cei de față să aibă grijă de cal și, cu armele în mână, se îndreptară spre râu ca să-l caute pe monstru.

...Și, de nu știți cum l-au salvat pe Tripitaka, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XXVII

— Acum, să hotărâm care din noi se bagă sub apă mai întâi, zise Maimuța după ce ajunseră la mal.

— Frate, vorbi atunci Râtanu, nici eu și nici Nisip nu suntem în stare să săvârșim măcar jumătate din minunile tale magice. Așa că, nu mai încape vorbă că tu trebuie să te duci prima.

— Din păcate, răspunse Maimuța, eu nu mă simt în largul meu în apă. Sunt nevoită să fac tot timpul pase magice ca să mă apăr de primejdia apei. Voi sunteți obișnuiți cu apa, așa că ar fi bine să vă duceți mai întâi voi.

— E drept că eu mă descurc bine în apă, zise Nisip, dar nu știu ce mă așteaptă pe fundul râului. De aceea, zic să mergem toți trei. Vrei să te preschimbi în ceva, sau te cărăm noi? Oricum, când vom merge la vizuina monstrului, tu va trebui să mergi înainte și să vezi cum stau lucrurile. Dacă învățătorul se află cu adevărat acolo și mai este încă în viață, pornim cu toții la atac. Dar se prea poate întâmpla să nu-l fi luat Măritul-Rege, ci să se fi înecat. Pe de altă parte, poate că regele chiar l-a mâncat. Atunci nu văd ce-am mai putea face. Va trebui, cred, să-l căutăm cât mai repede cu putință în altă parte.

— Bine, zise Maimuța. Care din voi mă cară?

Râtanu se gândi că i se oferă un prilej bun să se răzbune.

„Maimuța asta, își zise el, mi-a făcut nu știu câte șotii până acum.”

Și se grăbi să-i spună Maimuței:

— Am să te car eu, frate.

Maimuța își dădu numaidecât seama ce fel de gânduri nutrea Râtanu și-și făcu planul cum să le dejoace.

— Prea bine! răspunse ea. Ai spinarea mai voinică decât a lui Nisip.

Așadar, Râtanu o luă în spate, iar Nisip deschidea drumul. Ajunși aproape de fund, Râtanu tocmai se gândea să-și bată joc de Maimuța, când aceasta își smulse un fir de păr și-l preschimbă în însuși chipul ei, lăsându-l în spatele lui Râtanu, iar ea, cea adevărată, se preschimbă într-un păduche de porc și se prinse bine de urechea lui. Și cum mergeau așa, deodată Râtanu se scutură cu putere ca s-arunce Maimuța peste cap. Aceasta însă, nefiind altceva decât un fir de păr preschimbat, zbură într-o parte și dispăru.

— Frate, îi spuse Nisip, nu cred c-ai făcut bine. Oricine poate s-alunece puțin, dar tu l-ai zvârlit pur și simplu din spate pe fratele nostru. Cum o să mai dăm de el acum, acolo unde o fi căzut?

— Maimuța ar fi putut să se țină mai bine, la o mică hurducătură, zise Râtanu. Ce folos poți avea de la ea, dacă-ți dispare la prima hurducătură? Acum, hai să nu ne mai batem capul cu ce s-a ales de ea și să mergem noi doi să-l căutăm pe învățător.

— Fără Maimuța nu merg mai departe, răspunse Nisip. Om fi noi buni să mergem prin apă, dar nu ne pricepem nici la jumătate din isprăvile ei magice.

Atunci Maimuța, cum sta prinsă bine de urechea lui Râtanu, nu se mai putu stăpâni și strigă:

— Aici sunt!

— Gata! S-a zis cu ea! spuse Nisip. Numai spiritele se-aud fără să se vadă. Nu mai există îndoială că a murit. Ce te-a apucat să faci gluma asta?

Foarte tulburat, Râtanu îngenunche și, ploconindu-se, începu:

— Maimuța, nu trebuia să faci una ca asta. După ce-l vom salva pe Tripitaka și vom ajunge iarăși pe uscat, am să te rog frumos să mă ierți. De unde vorbești? M-ai speriat de era să mor. Arată-te iar sub chipul tău adevărat și-am să te duc în spate cât vrei, fără să te mai răstorn.

— Păi, chiar în clipa asta mă duci cu tine, îi răspunse Maimuța. Hai, dă-i drumul înainte, și nici eu n-am să te mai cicălesc.

Râtanu bombăni ceva în legătură cu iertarea pe care făgăduise s-o ceară Maimuței, se ridică și porni mai departe. Deodată, în fața lor văzură o casă pe care scria: „Casa-Broaștei-Țestoase”.

— Aici trebuie să fie locuința monstrului, zise Nisip. Hai să-l

chemăm la luptă.

— Crezi că la ușă e apă? întrebă Maimuța.

— Firește că nu! spuse Nisip.

— Atunci, hai să mergem! zise Maimuța. Voi doi vă ascundeți de-o parte și de alta a ușii, iar eu am să iscodesc.

Spunând asta, Maimuța se strecură afară din urechea lui Rătanu, se scutură, se preschimbă într-un crab cu picioare lungi, se furișă încet înăuntru și rămase lângă ușă. Monstrul era acolo, cu rubedeniile împrejur, și-alături de el, bibănița. Vorbeau cum aveau să-l mănânce pe Tripitaka. Maimuța se uită în toate părțile, dar pe Tripitaka nu-l văzu nicăieri. Tot privind înapoi și-ncoace, văzu un crab bătrân strecurându-se prin coridor.

— Bunicule, îi zise Maimuța îndreptându-se spre el, îi tot aud vorbind cum o să-l mănânce pe preotul chinez. Dar până acum ce-au făcut cu el?

— L-au băgat în lada de piatră din spatele palatului, răspunse crabul bătrân. Până mâine nu-l mănâncă, de teamă c-o să vină ucenicii lui să le facă tărboi. Dacă până mâine n-o să se întâmple nimic, o să avem o petrecere și un praznic cum nu s-a văzut.

Maimuța mai sporovăi cu el puțin, apoi se duse în spatele palatului unde, firește, găsi lada de piatră.

Se plecă peste ladă și-l auzi într-adevăr pe Tripitaka plângând eu hohote jalnice.

— Învățătorule, îi strigă Maimuța, nu mai plânge! Scriptura-Potopului spune: „Pământul este mama celor cinci elemente, dar apa este izvorul celor cinci elemente. Fără pământ nu ne putem naște, dar fără apă n-am putea crește.” Mângâie-te cu acest gând și nu mai fi îngrijorat, pentru că am sosit.

— Salvează-mă, ucenice! spuse gemând Tripitaka.

— Nu te mai necăji, îi răspunse Maimuța. Așteaptă până ce prindem monstrul. După aceea, te vom scoate îndată de-aici.

— Nădăjduiesc c-o să sfârșiți repede cu treaba asta, spuse Tripitaka. Dacă mai rămân aici o zi, mor.

— N-avea nicio grijă, răspunse Maimuța. Dar acum trebuie să plec!

— Ei, frate, cum stau lucrurile? o întrebă Nisip pe Maimuța când aceasta își reluă chipul adevărat.

— Învățătorul a fost într-adevăr prins, spuse Maimuța. Dar până

acum nu i s-a făcut niciun rău. Monstrul l-a băgat într-o ladă de piatră. Mă gândesc că voi amândoi să vă duceți să vă luptați cu monstrul, iar eu să mă-ntorc la suprafață. Ar fi foarte bine dacă l-ați prinde. Dacă nu, să vă prefaceți că vă dați bătuți și să vă ridicați și voi sus, momindu-l să se ia după voi. Iar acolo, lăsați-l pe mâna mea!

Și iată-l pe Râtanu luând-o spre ușă și strigând:

— Monstrule, dă-ne învățătorul înapoi!

Câțiva spiriduși, care se aflau lângă ușă, dădură buzna înăuntru vestind:

— Mărite-Rege, cineva întreabă afară de învățătorul lui.

— A, da, știu cine e, zise monstrul. A venit blestematul ăla de preot. Aduceți-mi repede armele, strigă el.

Înarmat până-n dinți, porunci spiridușilor să deschidă ușa și ieși semeț afară, urmat de o sută și zece scutieri care-și legănav halebardele și-și fluturau săbiile.

— Din ce templu vii și de ce faci război la ușa mea? întrebă monstrul cu voce tunătoare.

— Creatură smintită! îi strigă Râtanu. Doar acum câteva nopți am stat de vorbă, și te faci că nu mă cunoști? Sunt unul dintre discipolii lui Tripitaka, care merge în India să aducă Scripturile. Ai obraznicia să-ți zici rege și crezi că ai dreptul să mănânci fete și băieți din sat? Cât despre mine, sunt una dintre fetele jertfite, pe nume Bulgăr-de-Aur. Nu mă recunoști?

— Îți dai seama c-ai putea fi judecat pentru înșelăciune, întrucât te-ai dat drept altul decât ești? zise monstrul. Cât mă privește, vezi bine doar că nu te-am mâncat și nici nu ți-am făcut vreun rău. În schimb, mi-ai ars o lovitură destul de puternică. Ar trebui să te socotești fericit c-ai scăpat cu viață și să nu mai vii să mă zădărești la mine acasă.

— Zici că nu mi-ai făcut niciun rău? zise Râtanu. Nu-i destul că l-ai prins în capcană, sub gheață, pe învățătorul meu? Dă-ni-l îndată înapoi și nu mai zicem nimic. Dar, dacă doar încerci să spui „nu”, uită-te coala la grebla mea ca să știi ce te așteaptă!

— Ei bine, dacă vrei neapărat să știi, zise monstrul zâmbind acru, îți pot spune că eu am înghețat râul și tot eu l-am prins pe învățătorul tău. Trebuie să știi însă că, dacă vrei să te cerți cu mine, lucrurile n-or să se petreacă la fel ca ultima oară. Atunci mă duceam

la un prânz și nu aveam arme. De data asta, mi-am luat însă ciocanul. Te provoc să ne luptăm de trei ori. Dacă mă dovedești, ți-l dau pe Tripitaka înapoi. Dar dacă nu, am să vă mănânc pe toți.

— Foarte bine, zise Râtanu. Nu doresc altceva decât să mă bat. Dar ia aminte la grebla mea!

— După câte văd, n-ai fost chiar de la început călugăr, zise monstrul.

— Ce te face să crezi asta? îl întrebă Râtanu.

— Se vede după greblă, răspunse monstrul. Cred că ai lucrat înainte într-o grădină de zarzavat și ai fugit cu grebla stăpânului tău.

— Greșești amarnic dacă-ți închipui că asta-i o greblă obișnuită de grădină. Ea poate scărmana marea și-i face pe dragoni să sară de frică din paturile lor.

Monstrul nu ținu seamă de lăudăroșenia lui Râtanu, ci-și ridică ciocanul-de-bronz și dădu să-l lovească în cap. Dar Râtanu feri lovitura cu grebla, strigându-i:

— Monstru blestemat, după câte văd nici tu n-ai fost de la început căpcăun.

— Nu zău! spuse monstrul. Da de unde ți-ai dat seama?

— Se vede după felul cum mânuiești ciocanul. Cred că ai lucrat până acum într-un atelier de bătut argintul și ai fugit cu ciocanul stăpânului tău.

— Greșești amarnic, îi răspunse monstrul, dacă crezi că ăsta-i un ciocan obișnuit de argintar. El vine din Grădina-Nemuritorilor, unde a fost călit în fântânile magice, așa că nicio secure, sulită, halebardă sau sabie nu-i poate ține piept.

Nisip, văzându-i că au început harța, nu se mai putu stăpâni să stea de o parte și zise:

— Ascultă, monstrule, nu-ți mai bate gura cu vorbe la întâmplare. Bătrânii știau o vorbă: „Ce spune gura nu dovedește nimic, numai după fapte se judecă oamenii”. Țin-te zdravăn și gustă din toiagul meu.

— Văd că nici tu n-ai fost de la bun început preot, îi spuse monstrul ferind lovitura.

— De unde știi? întrebă Nisip.

— Cred mai degrabă că erai pus să muncești prin bucătărie, zise el.

— Ce te face să crezi așa? întrebă Nisip.

— Păi dacă nu, unde ai învățat să mânui vergeaua asta de întins aluatul? zise monstrul.

— Monstrule, deschide mai bine ochii mari. Asta nu-i o vergea, ci-i o armă, singura pe lume, de care puțini au auzit. Toiagul ăsta vine din cele mai tainice ascunzișuri ale Palatului-Lunii și poate face fărâme toată măreția cerului, dintr-o singură lovitură.

Vreme de două ore se bătură cei trei pe fundul apei, fără ca izbânda să fie de vreo parte. În cele din urmă, văzând că monstrul nu putea fi înfrânt Râtanu făcu semn cu ochiul lui Nisip și amândoi se prefăcură că părăsesc lupta, luând-o la fugă în goana mare.

— Hei, copiii mei, strigă monstrul către rubedeniile lui, rămâneți de pază aici cât mă duc să-i fugăresc pe tâlharii ăștia. După ce-i voi prinde, o să aveți și voi, fiecare, din ce să vă-nfruptați!

Și iată-l! Ca o frunză gonită de vânt toamna, sau ca o petală smulsă și aruncată de ploaie, se repezi monstrul după ei spre fața apei.

Dar Maimuța veghea atent din văzduh și văzu valurile înălțându-se, iar după aceea auzi grohăituri și găfâieli.

— Am sosit! strigă Râtanu, sărind pe mal.

Îndată-l urmă și Nisip și, după o clipă, se văzu ieșind din apă și capul monstrului.

— Uite și ciomagul meu! îi strigă Maimuța.

Monstrul ridică ciocanul, ferind lovitura Maimuței. Abia se prinseseră a treia oară în luptă, că sleit de puteri, nemaiputând feri loviturile Maimuței, monstrul se afundă în râu. Și iarăși se făcu liniște deplină.

— Frate, zise Nisip, aici sus i-ai putut ține piept, dar acum că s-a dus iar la fund, nu știu ce-o să mai putem face. Cum o să-l salvăm pe învățătorul nostru?

— În zadar încercăm în felul ăsta, zise Maimuța. Rămâneți amândoi aici și păziți-l să nu fugă pe furiș undeva. Eu plec mai departe.

— Unde anume? întrebă Râtanu.

— Mă duc la Bodhisattva care trăiește în Marea-din-Miazăzi, zise Maimuța, să aflu cine-i cu adevărat monstrul ăsta. După ce aflu, mă duc la casa lui strămoșească, îi prind și-i închid toți prietenii și toate neamurile lui, după care mă întorc aici și-l silesc să-i dea drumul învățătorului în schimbul lor.

— Frate, își dădu cu părerea Rătanu, asta îmi pare a fi un ocol foarte lung și o mare pierdere de vreme.

— De loc, spuse Maimuța. N-am să pierd nici măcar o clipă. Am să fiu înapoi aproape înainte de a porni.

Drăguța de Maimuță! Se azvârli pe-o săgeată de lumină magică și într-o clipă ajunse la Marea-din-Miazăzi. În mai puțin de o jumătate de oră, muntele Potalaka se înălța dinaintea ei. Își coborî norul și fu întâmpinată de cele douăzeci și patru de *deva*¹³⁸, de spiritele păzitoare ale muntelui, de Moksha și de fiica regelui-dragon, purtătoarea perlei.

— Ce te aduce pe-aici, Mare-Înțelept? îl întrebară ei.

— Am treabă cu Bodhisattva, zise Maimuța.

— Și-a părăsit peștera în zori, fără să îngăduie cuiva s-o însoțească, și s-a dus în crângul de bambuși. Se aștepta însă că o să vii, deoarece ne-a spus să te primim aici și să te rugăm s-o așteptăm. Nu va zăbovi prea mult în crâng.

Maimuței i se urî însă repede de așteptat.

— Ați putea s-o înștiințați, le zise ea, că dacă nu vine repede, s-ar putea să fie prea târziu ca să mai salveze viața lui Tripitaka.

— Nu îndrăznim să facem așa ceva, spuseră zeitățile. Bodhisattva a spus să așteptăm până se întoarce.

Maimuța era prin firea ei foarte nerăbdătoare, așa că sări în sus și porni cu pași mari spre crâng.

— Hei, Bodhisattva! strigă ea când ajunse lângă crâng, sluga ta ți se închină cu umilință.

— Fii bun și așteaptă afară, îi spuse Guan-in.

— Ascultă, Bodhisattva, urmă Maimuța prosternându-se, învățătorul meu este la ananghie. Am venit la tine să mă lămurești ce monstru își face mendrele prin Râul-care-curge-la-cer.

— Pleacă de-aici și așteaptă-mă, îi repetă ea.

Maimuța nu îndrăzni să nu se supună și, întorcându-se la zeități, le spuse:

— Am văzut-o doar o clipă pe Bodhisattva. Nu știu ce are azi. În loc să stea pe terasa de lotuși, s-a afundat în crângul de bambuși și

¹³⁸ Denumirea sanscrită generală a divinităților budiste. Aici este vorba de cele 24 *deva* din serviciul Bodhisattvei Guan-in, care simbolizau cele „24 Căi” ale desăvârșirii după doctrina budistă.

cojește fâșii de bambus. Nu și-a dat nici măcar osteneala să se gătească sau să-și pună odoarele.

— Nu știm mai mult decât tine, ziseră ele. Întrucât însă te aștepta să vii, cred că-ți pregătește ceva.

Așa că Maimuța nu avu încotro și trebui să aștepte. După puțin timp, Bodhisattva ieși din crâng cu un coș împletit din bambus.

— Acum, zise ea, să mergem să-l salvăm pe Tripitaka.

— N-aș vrea să te zoresc, zise Maimuța ingenunchind. Poate că ar fi mai bine ca mai întâi să-ți sfârșești găteala și pe urmă să plecăm?

— Nu-mi mai arde de asta, spuse ea. Merg așa cum sunt.

Și porni pe norul ei, urmată de Maimuța.

— A mers totul repede, zise Râtanu când îi văzu apărând deasupra țărmului. Îmi închipui c-a zorit-o rău pe Bodhisattva, dacă a venit fără măcar să-și pieptene părul și să-și pună odoarele.

Bodhisattva zbură jos, pe deasupra râului și, desfăcându-și eșarfa, legă coșul și începu să-l tragă prin apă în susul curentului.

— Morții pleacă, viii rămân, repeta ea.

După ce spuse de șapte ori această vrajă, trase coșul afară. În el strălucea un pește de aur; ochii lui clipeau și coada se răsucea.

— Du-te numaidecât în apă și adu-ți la suprafață învățătorul zise Bodhisattva către Maimuța.

— Dar nu m-am răfuit încă cu monstrul, se împotrivi Maimuța.

— Monstrul este în coș, spuse Bodhisattva.

— Ce? strigară Nisip și Râtanu. Un pește să fi făcut tot necazul?

— E un pește de aur, pe care l-am crescut în eleșteul meu cu lotuși. Se obișnuise să-și scoată în fiecare, zi capul din apă și să asculte Scripturile; în felul ăsta a căpătat mari puteri magice. A luat o tulpină de lotus, cu un mugure nedesfăcut la vârf, pe care l-a prefăcut, cu puterea lui magică, într-o armă, în ciocanul cu care s-a bătut. Într-o zi, apa s-a revărsat și, luat de apă, a ieșit din eleșteu și a înotat până la mare, ajungând până la urmă în locul unde l-ați găsit. Astăzi, când m-am aplecat peste balustradă să mă uit la flori, m-am mirat văzând că nu mai iese din apă să-mi dea binețe. Cercetând de aproape undele apei, am înțeles că dispăruse în râu și că ar putea să facă necazuri învățătorului tău. Așa că, fără să mai zăbovesc o clipă, nici măcar să mă pieptăn și să-mi pun odoarele, m-am grăbit să împletesc coșul magic ca să-l pot prinde.

— Așteaptă o clipă, zise Maimuța, ca să chem pe toți credincioșii

satului, să vină să-ți vadă chipul de aur. Vor fi fericiți să-ți mărturisească recunoștința și, cu acest prilej, le vom povesti cum a fost prins monstrul. Urmarea va fi că li se va întări credința și le va crește smerenia.

— Foarte bine, încuviință Bodhisattva. Duceți-vă și aduceți-i repede.

Râtanu și cu Nisip alergară în sat și strigară:

— Veniți cu toții s-o vedeți pe Bodhisattva!

Bărbați și femei, tineri și bătrâni, se buluciră la malul râului și, fără să mai țină seama la băltoace și noroi, se aruncară în genunchi. Printre ei s-a întâmplat să fie și un pictor priceput, care a zugrăvit portretul Bodhisattvei, acesta fiind primul tablou al lui Guan-in, cunoscut sub numele de „Guan-in cu peștele în coș”. Îndată după aceea, Guan-in plecă înapoi spre Marea-din-Miazăzi, iar Râtanu și cu Nisip își făcură drum prin apă spre Casa-Broaștei-Țestoase. Aici, îi găsiră pe toți trepădușii monstrului zăcând morți și putrezind. Se duseră în spatele palatului, îl scoaseră repede pe Tripitaka din lada de piatră și porniră spre mal, străpungând valurile râului.

— Ne e teamă, îi spuseră frații Cen lui Tripitaka la sosire, că ai trecut prin clipe foarte grele neținând seama de rugămintea noastră de a rămâne.

— Să nu mai vorbim de asta acum, zise Maimuța. Lucrul cel mai însemnat este că la anul, satul nu va trebui să mai jertfească feciori și fete monstrului. Ați scăpat de el pentru totdeauna, așa că nu mai trebuie să vă temeți. Acum, însă, vă rugăm să ne găsiți o luntre care să ne treacă de partea cealaltă.

— O veți avea! spuse bătrânul Cen, și porunci să se taie scânduri și să se facă o luntre.

Oamenii din sat se întrecură care mai de care să dea ajutor. Unul spuse că va lucra la catarge și pânze, altul la vâsle și prăjini. Unul făgădui să aducă frânghii, altul să plătească vâslaşii. În mijlocul acestei frământări, deodată se auzi de pe malul râului o voce:

— Mare-Înțelept, nu-i nevoie să te mai necăjești cu luntrea. Ar însemna să prăpădiți fără rost lemnul și celelalte. Vă duc eu dincolo.

Înspăimântați de moarte la auzul acestei voci, cei mai fricoși o luară la fugă spre sat și chiar și cei curajoși abia cutezau să se uite pe furiș spre râu. Și iată că deasupra valurilor apăru un cap alb, după care se ivi însăși uriașa broască țestoasă albă.

— Mare-Înțelept, urma broasca țestoasă, nu te mai necăji să-ți faci luntre. Vă trec eu pe toți dincolo.

— Ființă blestemată! îi strigă Maimuța. Un deget de te miști mai mult, te omor în bătaie cu ciomagul ăsta.

— Îți sunt adânc îndatorată, zise broasca țestoasă, și vreau să-mi arăt recunoștința trecându-vă pe toți dincolo. De ce mă ameninți eu ciomagul?

— Dar cu ce îmi ești îndatorată? întrebă Maimuța.

— Mare-Înțelept, spuse broasca țestoasă, tu nu știi că aceasta Casă-a-Broaștei-Țestoase de sub râu era casa mea, și a aparținut neam-din-neam, strămoșilor mei. Datorită puterilor magice pe care le-am dobândit ducând o viață austeră, am putut să înfrumusețez mult locul, și să fac din el minunatul palat pe care l-ați văzut. Dar, într-o bună zi, a venit monstrul ăsta, spumegând prin valuri, și fără nicio pricină a pornit împotriva mea război. În lupta care a urmat, mulți dintre fiii mei au fost răniți și multe dintre neamurile mele au pierit. N-am putut să-i țin piept și casa mea, cu tot ce se afla în ea, a căzut în mâinile lui. Acum, însă, întrucât la chemarea ta Bodhisattva l-a scos din râu pe monstru, mi-am recăpătat casa, și voi putea trăi fericită în ea, împreună cu neamurile ce mi-au mai rămas. Nu vom fi nevoiți să stăm în noroi, ci vom duce o viață plăcută în vechea noastră casă. Recunoștința ce ți-o port pentru asta este ca munții de mare și ca marea de adâncă. Dar, nu numai noi îți mulțumim. Oamenii din sat n-o să mai trebuiască să-și jertfească copiii. Ce să mai vorbim? Dintr-o singură lovitură au fost atinse două ținte! Nu este dar firesc să-ți arăt recunoștința mea?

— Să te credem oare că spui adevărul? zise Maimuța lăsând ciomagul jos.

— Dar, bine, Mare-Înțelept, cum m-aș încumeta să, te înșel, după toate câte ai făcut pentru mine? zise broasca țestoasă.

— Jură pe cer că spui adevărul, îi spuse Maimuța.

Broasca țestoasă își căscă larg gura roșie și jură:

— Dacă nu-l duc teafăr pe Tripitaka pe celălalt mal, așa cum am făgăduit, să mi se prefacă oasele în apă!

— Bun, zise Maimuța. Acum poți ieși din apă.

Broasca țestoasă se apropie de mal și se târî sus. Oamenii se îngrămădiră în jurul ei și văzură că avea o carapace albă, lungă de patruzeci de ci de la un capăt la celălalt.

— Urcați-vă sus, spuse Maimuța, ca să trecem toți dincolo.

— Ucenice, zise atunci Tripitaka, gheața era lunecoasă, dar oricum nu se clătina. Mi-e teamă că spinarea broaștei țestoase nu-i prea trainică.

— Nu-ți fie frică, spuse Maimuța. Când animalele pot vorbi ca oamenii, ele spun de obicei adevărul. Hai, grăbiți-vă și-aduceți calul.

Drept la mijloc, pe spinarea broaștei țestoase, fu urcat calul bălan. Tripitaka stătu în picioare pe partea stângă, Nisip pe partea dreaptă, iar Râtanu pe coadă. Maimuța trecu în fața calului dar, temându-se totuși de vreo păcăleală, își desfăcu cingătoarea cu care-și strângea pielea de tigru și o prinse de nasul broaștei țestoase, iar o mână apucă celălalt capăt al cingătoarei, în cealaltă ținând ciomagul de fier. Apoi, cu un picior pe capul broaștei țestoase, iar cu celălalt pe carapace, zise:

— Acum, pornește-o ușurel înainte! Și nu uita că la cea mai mică încercare de-a o lua razna, primești o lovitură în cap.

— N-aș cuteza, zise broasca țestoasă, n-aș cuteza!

Și în timp ce broasca țestoasă pornea lin pe apă, sătenii de pe mal ardeau tămâie și se prosternau murmurând:

— Slavă lui Buddha! Slavă lui Buddha!

În mai puțin de o zi străbătură teferi toate cele opt sute de *li* și sosiră pe celălalt mal fără să se ude nici pe mâini, nici pe picioare. Tripitaka se dădu jos de pe spinarea broaștei țestoase și, împreunându-și palmele, îi mulțumi:

— Îmi pare rău că n-am ce să-ți dăruiesc pentru toată osteneala pe care ți-ai dat-o. Nădăduiesc să-mi arăt recunoștința când mă voi înapoia cu Scripturile.

— Stăpâne, zise broasca țestoasă, nici prin vis nu-mi trece să primesc vreo răsplată. Totuși, ai putea face ceva pentru mine. Am auzit că pentru Buddha-Cerului-din-Apus, trecutul și viitorul nu au taine. Eu îmi desăvârșesc aici spiritul de aproape o mie de ani. Un răstimp destul de mare, în care am izbutit să învăț graiul oamenilor. Dar am rămas tot broască țestoasă. Ți-aș fi, într-adevăr, foarte îndatorată dacă l-ai întreba pe Buddha cât timp îmi va mai trece până ce voi căpăta chip omenesc.

— Îți făgăduiesc c-am să-l întreb, spuse Tripitaka.

După aceea, broasca țestoasă se făcu nevăzută în adâncul râului. Maimuța îl ajută pe Tripitaka să urce pe cal, Râtanu își luă boccelele

pe umăr, iar Nisip îi urmă din spate. În curând ajunseră la drumul mare și porniră spre soare-apune.

...Și, de nu știți cât au mai avut de călătorit și ce primejdii i-au mai pândit, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XXVIII

Călătoreau spre soare-apune de multe luni, uimiți că ținutul pe care-l străbăteau nu semăna deloc cu ce întâlniseră până atunci. În jur erau flori ca mărgăritarele și ierburi fermecate, alături de chiparoși bătrâni și molifiți albiți de vreme. În satele prin care treceau, oamenii se întreceau care de care să-i ajute pe călugări și să facă acte de cucernicie. Nu era coastă de deal să nu adăpostască pustnici care fugiseră de lume, sau pădure în care să nu întâlnească pelerini cântând rugăciuni din cărțile sfinte. Au călătorit așa multa vreme, în fiecare noapte fiind găzduiți cu multă ospitalitate, iar a doua zi în zori plecând mai departe. Iată că, într-o bună zi, le apărură priveliștea unei mănăstiri, cu nenumărate streșini și turnuri înalte.

— Maimuță, ia privește ce loc minunat, zise Tripitaka arătând într-acolo cu biciul.

— Mă mir de tine, te-ai prosternat de atâtea ori la vederea palatelor unor magicieni mincinoși sau uzurpatori vicleni, iar acum când, în sfârșit, ai ajuns în fața adevăratei cetăți a lui Buddha, nici măcar nu descaleci.

Auzind acestea, Tripitaka, tulburat foarte, coborî din șa și, luând calul de căpăstru, merse până la porțile mănăstirii. Acolo îi întâmpină un tânăr călugăr, care-i întrebă:

— Oare nu voi sunteți pelerinii care veniți din răsărit să luați Scripturile?

Tripitaka își potrive repede veșmintele și, când se uită mai bine, văzu că tânărul era îmbrăcat în brocart strălucitor, iar în mână avea un vas cu praf de jad. Maimuța, pe loc îl recunoscuse și-i spusese lui Tripitaka:

— Acesta este Marele-Nemuritor-cu-Coamă-de-Aur din Templul-de-Jad-al-Adevărului, de la poalele Muntelui-celui-Sfânt.

Tripitaka se apropie atunci de el, prosternându-se, iar

Marele-Nemuritor grăi:

— În sfârșit, ați sosit! Cred însă că Bodhisattva m-a înștiințat greșit. Acum zece ani, Buddha a trimis-o în China ca să găsească pe cineva să vină să ia Scripturile din India. După câte-mi spunea ea, acel pelerin urma să ajungă aici în doi-trei ani. De-atunci, însă, am așteptat an de an, dar niciun semn! De aceea întâlnirea noastră de-acum este, cu adevărat, ceva neașteptat.

— Nu-ți pot mulțumi îndeajuns, Mare-Nemuritor, pentru răbdarea pe care ai avut-o, zise Tripitaka.

Apoi, merseră cu toții la templu, unde Nemuritorul le spuse tuturor cine erau călătorii. Li se aduse ceai și băuturi răcoritoare, iar lui Tripitaka i se dădu apă caldă înmiresmată ca să se spele. După puțin timp se duseră cu toții la culcare. A doua zi în zori, Tripitaka se îmbracă în sutana brodată, își luă pălăria împodobită cu nestemate și cu toiagul în mână, se înfățișă Nemuritorului în sala templului, ca să-și ia rămas bun.

— Ei, așa arăți mai bine! îi spuse Nemuritorul. Ieri păreai cam zdrențuit. Acum însă o să te înfățișezi ca o adevărată odraslă a lui Buddha.

La plecare, Nemuritorul îl opri și-i spuse:

— Trebuie să-ți arăt acum drumul.

— Nu-i nevoie, îi spuse Tripitaka. Maimuța știe drumul.

— Ea cunoaște numai drumul prin văzduh, zise Nemuritorul. Voi, însă, o să mergeți pe jos până la Buddha.

— Asta așa-i, adevveri Maimuța. Dar nu trebuie să te ostenești decât până ne pui pe drumul cel mai scurt. Maestrul meu tânjește s-ajungă cât mai repede în fața lui Buddha și ne-ar părea rău să întârziem.

Nemuritorul îl luă atunci pe Tripitaka de mână și-l duse până în spatele templului, pentru că drumul nu pornea de la poarta din față, ci trecea prin ogradă și urca apoi mai departe, pe muntele din spate.

— Vedeți piscul acela înalt, învăluit în neguri și încununat de curcubee magice? zise Nemuritorul arătând cu mâna spre munte. Acela este Piscul-Vulturului, lăcașul sacru al lui Buddha.

Tripitaka se prosternă numaidecât până la pământ.

— Învățătorule, îi zise Maimuța, ai face bine să amâni plecaciunile pentru mai târziu. Dacă ai să te prosternezi tot drumul, când vom ajunge în vârf n-o să mai rămână mare lucru din căpățâna ta. Mai

avem încă mult de mers.

— De-aici încolo, vă aflați pe pământ binecuvântat, le spuse Nemuritorul. Muntele-cel-Sfânt se află înaintea voastră. Eu acum, mă întorc.

La sfatul Maimuței, începură să urce muntele la pas.

Nu merseră mai mult de cinci-șase *li*, că ajunseră la o apă mare, lată cam de opt *li*, foarte iute și învolburată. Și nu se vedea nicăieri țipenie.

— Nu-mi pare să fie ăsta drumul cel bun, spuse Tripitaka. Nu crezi că Nemuritorul s-a putut înșela? Apa asta este așa de lată și de învolburată, că nu văd cum am putea s-o trecem.

— ăsta-i drumul cel bun, zise Maimuța. Uite! Colo-i o punte peste apă! ăsta-i drumul cel drept spre Mântuire.

N-au mers mult, când deodată Tripitaka văzu o tăbliță pe care scria: „Puntea-care-duce-la-nori”. Dar, când ajunseră lângă punte, văzură că era făcută numai din trunchiuri subțiri de copaci, puse cap la cap, nu mai late de o palmă.

— Maimuță, se împotrivi Tripitaka speriat, nu-i cu putință ca un om să se țină în picioare pe o punte ca asta. Trebuie să căutăm alt drum ca să trecem dincolo.

— Asta-i drumul cel bun, stăruie Maimuța.

— Se prea poate să fie drumul cel bun, zise Râtanu, dar e atât de îngust și de alunecos, că nimeni n-ar cuteza să pună piciorul. În afară de asta, uită-te cât avem de mers și ce-i dedesubt.

— Rămâneți unde sunteți și am să vă arăt eu că se poate trece, le spuse Maimuța.

Drăguța de Maimuță! Se apropie repede de punte, sări ușor pe ea și în foarte scurt timp trecu dincolo.

— Am trecut! le strigă ea făcându-le semn cu mâna de pe celălalt mal.

Tripitaka nu se arată însă deloc hotărât s-o urmeze, iar Râtanu și cu Nisip își mușcau degetele, bombănind că nu vor putea trece.

Maimuța se înapoie sărind și, trăgându-l pe Râtanu, îi spuse:

— Mă prostule, hai cu mine dincolo.

Râtanu se așează însă jos și nu vru să se urnească din loc.

— E prea lunecoasă puntea, spuse el. Dă-mi drumul! De ce nu se iscă o pală de vânt care să mă ducă dincolo?

— La ce ți-ar folosi? își râse de el Maimuța. Dacă nu mergi pe

punte, niciodată n-ai să ajungi un Buddha.

— Buddha ori nu, zise Râtanu, dar eu pe punte nu merg!

Când cearta era mai aprigă, Nisip sări între ei și izbuti să-i împace. Deodată Tripitaka văzu cum cineva mâna o luntre spre țărm strigând:

— Pod umblător! Pod umblător!

— Nu vă mai certați, le spuse el. Uite, vine o luntre.

Se uitară toți odată spre locul unde arătase Tripitaka și, într-adevăr, văzură o luntre. Dar când se apropie, rămaseră uimiți: luntrea nu avea fund. Maimuța, cu ochii ei pătrunzători, recunoscuseră numaidecât că luntrașul era Călăuza-Sufletelor, care se mai numea și Stindard-Luminos. Nu le spuse însă nimic celorlalți, ci doar strigă către luntraș:

— Hei, pod umblător! Pod umblător!

Când luntrea trase la mal, luntrașul strigă din nou:

— Pod umblător! Pod umblător!

— Dar luntrea ta e sfărâmată și n-are fund, spuse Tripitaka foarte îngrijorat. Cum o să ne poți duce dincolo?

— Credeți, poate, că într-o luntre fără fund nu se poate trece niciodată un râu? vorbi luntrașul. Dar, de la începutul-începuturilor, am dus cu ea nenumărate suflete spre Mântuire.

— Intră în luntre, învățătorule, zise Maimuța. Vei vedea că luntrea asta, chiar și fără fund, este bună, oricât de învolburat ar fi râul.

Văzând că Tripitaka sta încă la îndoială, Maimuța îl prinse de ceafă și-l împinse în luntre. Dar neavând pe ce să-și pună picioarele, Tripitaka se afundă în apă. Luntrașul îl prinse și-l trase în sus, pe marginea luntrii. Amărât ca vai de el, Tripitaka se așeză pe margine și, în timp ce-și storcea veșmintele și-și scutura apa din încălțăminte, se văita și-o învinuia pe Maimuța de necazurile care i-au căzut pe cap. Maimuța se făcu însă că n-aude și-i împinse în luntre și pe Râtanu, pe Nisip, calul și boccelele, orânduindu-i cât putu mai bine pe margine. Luntrașul desprinse cu îndemânare barca de țărm. Deodată văzură în apă un trup, pe care apa îl ducea repede la vale. Tripitaka îl privi uimit, dar Maimuța râse.

— Nu-ți fie frică, învățătorule, spuse ea. Țsta ești chiar tu.

— Da, ești chiar tu, ești chiar tu! spuse și Râtanu.

Nisip bătu din palme și strigă:

— Tu ești! Tu ești!

Luntrașul se alătură și el strigătelor lor!

— Tu ești cel din apă! Să-ți fie de bine!

Duse luntrea mai departe și, în foarte scurt timp, ajunseră pe celălalt mal. Tripitaka sări sprinten jos. Își lepădase trupul pământesc și acum era curățit de stricăciunea simțurilor și de moștenirea trupească a vieții dinainte. Acum era înțelepciunea dezlegată de materie, care te duce la Celălalt-Țărm, era cunoașterea desăvârșită fără hotare.

Când urcară cu toții pe mal, văzură, spre uimirea lor, că luntrea și luntrașul dispăruseră. Numai atunci le spuse Maimuța cine era luntrașul. Tripitaka le mulțumi ucenicilor săi pentru ce făcuseră pentru el.

— Fiecare dintre noi suntem deopotrivă îndatorați celuiilalt, spuse Maimuța. Dacă învățătorul nu ne-ar fi primit jurămintele și nu ne-ar fi luat ca ucenici, n-am fi avut prilejul să facem fapte bune și să dobândim Mântuirea. Iar dacă noi nu l-am fi apărut pe învățător și n-am fi stat de strajă, zi și noapte, lângă el, n-ar fi scăpat niciodată de trupul său muritor. Privește învățătorule la această împărăție a florilor și a viețuitoarelor fericite – cu fenicși, cocori și cerbi. Nu este oare un loc mai plăcut decât pustiurile bântuite de hoți și monștri prin care am trecut?

Tripitaka le mulțumi încă o dată și, însuflețit de o simțire nouă, porniră cu toții plini de voie bună să urce pe Muntele-cel-Sfânt. În curând ajunseră în fața Templului-Marelui-Tunet, cu mărețele lui turnuri până-n înaltul boltei cerești și cu temeliile înfipte în străfundurile Muntelui-Vieții.

Aproape de vârful muntelui dădură peste o adunare de călugări, mergând înșiruiți unul după altul prin pădurile verzi de molifți, iar sub un pâlc de cedri verzi ca smaraldul văzură cete de Preafericiți. Tripitaka se grăbi să se prosterneze. Călugării și călugărițele își împreunară palmele și strigară:

— Prea sfințite preot, nu nouă trebuie să te prosternezi. Așteaptă întâi să-l vezi pe Sakyamuni și după aceea vino și ne salută pe fiecare după rang.

— Mereu te grăbești, îi zise râzând Maimuța. Vino repede încoace, să mergem să ne prosternăm celor din vârș.

Transfigurat de adâncă tulburare ce-l stăpânea, Tripitaka merse

în urma Maimuței până la porțile templului. Aici fură întâmpinați de un Vajrapani¹³⁹, care păzea Cele-Cinci-Elemente.

— Așadar, cuvioșia-ta, în sfârșit, ai sosit! spuse el.

— Discipolul tău Suen Dzang a sosit, zise Tripitaka prosternându-se.

— Sunt nevoit a te ruga să aștepti o clipă până ce duc vestea sosirii tale, spuse Vajrapani.

Dădu apoi poruncă paznicului de la poarta dinafară să spună paznicului de la poarta a doua că Vajrapani dorește să vestească sosirea preotului din China. Paznicul de la poarta a doua trimise veste paznicului de la poarta a treia, unde stăteau sfinții preoți care aveau voie să ajungă până la Puterile-de-Sus. Preoții se grăbiră să meargă în Marea-Sală și-l înștiințară pe Tathagata ¹⁴⁰, Mai-Presus-de-oricine-Veneratul, Buddha Sakyamuni însuși, că preotul de la curtea Chinei a sosit la Muntele-cel-Sfânt ca să ia Scripturile.

Buddha-Tatăl se arătă încântat foarte aflând această veste și trimise poruncă către toți Bodhisattva, Vajrapani, Arhați, Ocrotitori, Planete și Păzitori-ai-Templului să se rânduiască pe două șiruri. Apoi porunci să fie poftit înăuntru preotul din țara Tang; și din poartă în poartă trecu porunca:

— Să fie poftit înăuntru preotul din țara Tang.

Urmând ceremonialul care le-a fost adus la cunoștință, Tripitaka, Maimuța, Râtanu și Nisip păseau în față, și după ei venea calul cu boccelele. Când ajunseră în Marea-Sală, întâi se prosternară în fața lui Tathagata și apoi se plecară în dreapta și în stânga. După ce se plecară de trei ori, îngenuncheară înaintea lui Buddha și-i înfățișară huriile de călătorie. Tathagata le cercetă una câte una și apoi le înapoie lui Tripitaka, care-și plecă adânc capul în semn de recunoștință și zise:

— Eu discipolul Suen Dzang, am făcut drumul până la Muntele-cel-Sfânt, din porunca dată de împăratul mării țări a dinastiei Tang, ca să aduc adevăratele Scripturi, cele care vor mântui întreaga omenire. Să binevoiască Buddha-Domnul să mă miluiască

¹³⁹ În traducere : Cel-cu-fulgerul-în-mînă.

¹⁴⁰ Adică Buddha-Tatăl, purtând cel mai adesea titlul de Sakyamuni.

cu grația lui și să-mi îngăduie să mă întorc cât mai repede în țara mea de baștină.

Atunci Tathagata lăsa să vorbească gura milei și din inimă să pornească glasul îndurării:

— Vreme îndelungată, între întinsele și populatele hotare ale țării voastre de răsărit, au domnit lăcomia, omorul, desfrâul și minciuna. Învățătura lui Buddha nu era respectată și nu se vedea nicio strădanie pentru faptele bune. Așa de mari și de numeroase sunt păcatele poporului, că după moarte oamenii se afundă pe vecie în întunericul Iadului, unde unii sunt pisați în puiă, iar alții iau chipul animalelor cu blană și coarne. Aceasta este pedeapsa pentru relele săvârșite de ei pe pământ, carnea lor urmând să servească drept hrană. L-au avut pe Confucius, ca să-i învețe toate virtuțile; și atâția împărați în zadar au încercat să-i îndrepte cu noi osânde și biciuiri. Dar nicio lege n-a fost în stare să oprească desfrâul lor nesăbuit și nicio rază de înțelepciune nu le pătrunde orbirea.

Acum însă, iată aici trei Coșuri-cu-Scripturi, care pot salva omenirea de chinuri și suferințe. Într-unul se află Legea, în care se vorbește despre cer; într-altul Predicile, în care se vorbește despre pământ; și în al treilea Scripturile, care-i salvează pe morți. Ele sunt împărțite în treizeci și cinci de capitole și sunt scrise pe cincisprezece mii o sută patruzeci și patru de suluri de papirus. Ele arată calea spre Desăvârșire, sunt poarta spre Adevărata-Virtute. Din ele se pot afla toate mișcările stelelor și împărțirile pământului, tot ce este în legătură cu omul, păsările, animalele sălbatice, florile, arborii și uneltele folositoare. Pe scurt, în ele se găsește tot ce privește omenirea. Pentru că veniți de atât de departe, vi le-aș da pe toate să le duceți cu voi. Dar cum oamenii sunt neajutorați și pătimași, s-ar putea să-și bată joc de tainele mele și să nu priceapă tâlcul ascuns al Poruncii mele... Așa că, spuse Buddha întorcându-se spre cei doi ucenici ai săi, voi, Ananda și Kasyapa, luați pe acești patru în încăperea de sub turn. După ce se vor fi înviorat după oboseala drumului, deschideți ușile tezaurului și alegeți din fiecare dintre cele treizeci și cinci de capitole câteva suluri și dați-le acestor preoți, ca să le ducă în răsărit și să le fie acolo în dar pe vecie.

În încăperea de sub turn, călătorii noștri văzură nenumărate lucruri rare și comori și nu se mai săturau privindu-le și minunându-se, dar spiritele-slugi începură să întindă masa de

ospaț. Mâncărurile erau fructe fermecate și bunătăți alese, necunoscute oamenilor de rând. Tripitaka și discipolii săi se prosternară, în semn de recunoștință pentru bunăvoința lui Buddha, și se așezară voioși la masă. De data asta Râtanu a fost cel năpăstuit, iar Nisip cel norocos. Pentru că Buddha poruncise pentru masa lor mâncăruri care dau viață lungă și sănătate și prefac magic substanța cărnii și oaselor. După ce Ananda și Kasyapa s-au îngrijit ca cei patru să aibă tot ce le dorea inima, s-au dus cu toții în Tezaur.

În clipa în care ușa tezaurului s-a deschis, raze de lumină magică au pătruns afară, răspândind până departe strălucire. Înăuntru erau lăzi și cufere bătute cu nestemate, pe care erau scrise cu roșu nume de cărți sfinte. Cei doi discipoli ai lui Buddha îl duseră pe Tripitaka sus la locul unde se aflau Scripturile și, îndemnându-l să se uite la titluri, îi spuseră:

— Desigur că, venind aici din China, ai adus și câteva mici daruri pentru noi. Dacă ai avea bunătatea să ni le dai, vei primi pe dată și Scripturile.

— În toată lunga mea călătorie, spuse Tripitaka, n-am găsit niciodată de cuviință că-i nevoie de daruri.

— Ia te uită! Vasăzică noi să ne pierdem degeaba vremea cu înmânarea Scripturilor! spuseră cei doi ucenici. Ar însemna să nu ne gândim deloc la moștenitorii noștri!

Dându-și seama, după aerul lor zeflemitor, că nu au de gând să le dea Scripturile, Maimuța nu se putu stăpâni să nu strige mâniașă:

— Hai, vino, învățătorule, ce mai stai! Să mergem să-l înștiințăm pe Buddha despre purtarea ăstora și să-i cerem să vină să ne dea chiar el Scripturile.

— Nu țipa, zise Ananda. N-ai nevoie pentru asta să urli și să ameninți. Poftim, veniți și luați-vă Scripturile.

Râtanu și Nisip își stăpâniră furia și, după ce o potoliră și pe Maimuță, se duseră să ia sulurile. Le luară pe toate, sul cu sul, și le băgară în legătură, iar aceasta fu suită pe spinarea calului. Cele două boccele cu lucrurile lor fură date să le care Râtanu și Nisip. Apoi se duseră să se prosterneze și să mulțumească lui Buddha, după care se îndreptară spre poartă. Fiecărui Buddha mai mic pe care îl întâlneau în cale i se prosternară de două ori, fiecărui Bodhisattva o dată, iar după ce au trecut de poarta din afară, salutară respectuos cetele de călugări și călugărițe din cale și, luându-și rămas bun, porniră să

coboare muntele.

S-a întâmplat, însă, ca într-una din camerele de sus care da spre tezaur să se afle Dispankara, Buddha-Trecutului. Acesta auzise tot ce se vorbise în tezaur în legătură cu înmânarea Scripturilor și și-a dat seama că, neprimind niciun dar, Ananda și Kasyapa s-au răzbunat înlocuind Scripturile cu suluri nescrise.

„Bieții pelerini! Își zise el. Nici nu știu ce păcăleală li s-a tras și o să afle prea târziu că toată călătoria lor a fost zadarnică.”

Și pe dată întrebă cu glas tare:

— Este cineva pe-aici care ar putea să ducă o vorbă din partea mea?

Bodhisattva Viteazul-Alb păși în fața lui.

— Doresc, îi spuse Dipankara, să-ți pui la încercare toate puterile magice și să-l ajungi din urmă pe Tripitaka, să-i iei Scripturile și să-l aduci înapoi, ca să le primească pe cele bune.

Bodhisattva Viteazul-Alb încăleacă pe un vârtej și porni cu toată iuțeala cu care-l puteau duce puterile lui magice. Vântul pe care călărea avea o mireasmă stranie, de care Tripitaka, în prima clipă când a mirosit-o, și-a zis că trebuie să fie una din minunile Paradisului. Dar, o clipă mai târziu, se auzi un vuiet de vânt năvalnic și deodată, din văzduh, o mână se întinse spre el, îi apucă Scripturile și dispăru cu ele. Tripitaka începu să se bată cu pumnii în piept și să se vaite. Râtanu porni îndată pe jos în urmărire, în timp ce Nisip ținea cu putere coșul gol. Maimuța, însă, se înălță în văzduh. Bodhisattva Viteazul-Alb, văzând-o că se apropie de el și temându-se c-ar putea să-l lovească orbește cu ciomagul, înainte de a-i fi dat vreo lămurire, desfăcu legătura cu Scripturi și-o azvârli jos pe pământ.

Când văzu legătura căzând și toate sulurile împrăștiate de suflarea înmiresmată, Maimuța își coborî norul și se duse să caute sulurile. Îndată sosi și Râtanu, și amândoi începură să adune sulurile, ca să le ducă lui Tripitaka. Acesta plângea și se văita.

— Nici prin minte nu mi-a trecut, suspina el, că și în Paradis am să fiu hărțuit de demoni sălbateci!

Nisip desfăcu unul din sulurile aduse, dar, ce să vezi! Era alb ca zăpada; nici măcar o literă nu era scrisă pe sul.

— Învățătorule, zise el arătându-l lui Tripitaka, pe sulul ăsta nu-i nimic scris.

Maimuța desfăcu și ea un sul și văzu că tot alb era. Râtanu făcu la fel, ca să ajungă și el la aceeași descoperire.

— Ar trebui să ne uităm la toate, spuse Tripitaka.

Așa făcură, și văzură că toate sulurile erau albe.

— Ce soartă vitregă pentru poporul Chinei, puse oftând Tripitaka. La ce bun să-i mai ducem sulurile astea albe? Cum să mai cutez să dau față cu împăratul? Are să spună că-mi bat joc de el și-o să mă execute pe loc.

Dar Maimuța își dăduse seama ce se întâmplase.

— Învățătorule, spuse ea, eu știu care-i dedesubtul tărășeniei ăștia. Totul vine de-acolo că nu i-am dat un dar lui Ananda și lui Kasyapa, iar ei s-au răzbunat pe noi. Nu ne mai rămâne altceva de făcut decât să ne întoarcem și să-i învinuim că nu ne-au dat Scripturile cele adevărate.

Toți au fost de aceeași părere și în curând erau iar la porțile templului.

Văzându-i, cetele de Prea-Fericiți începură a râde, spunând:

— Uite-i, au venit să-și schimbe Scripturile.

De data asta fură lăsați să intre fără să mai aștepte:

— Ascultă, Buddha ce ni s-a întâmplat! Țipă Maimuța când ajunseră iarăși în fața lui Buddha. După ce ne-am trudit atâta ca să venim aici tocmai din China, iar tu ai dat poruncă să ni se înmâneze Scripturile, Ananda și Kasyapa ne-au dat numai suluri albe. Te întreb, are vreun rost să le mai ducem cu noi?

— Nu-i nevoie să Țipi, îi spuse Buddha zâmbind. M-am așteptat, de altfel, ca cei doi ucenici să vă ceară un dar. De fapt, Scripturile nu trebuie date prea ușor, sau fără plată. Odată, câțiva călugări de-ai mei au coborât muntele și s-au dus într-un sat cu câteva Scripturi. Acolo le-au citit cu glas tare. Urmarea a fost că toți cei vii din casă au fost apărați de orice calamitate, iar cei morți au fost scăpați de la pieirea veșnică. Drept mulțumire, le-au dat doar vreo trei măsuri de aur și trei măsuri de orez. Eu însă le-am spus că le-au dat cam ieftin. Nu-i de mirare dar că v-au dat suluri albe, când au văzut că nu aveți de gând să le plătiți cu nimic. De fapt, adevăratele Scripturi se află pe suluri albe. Văd însă că oamenii din China sunt prea proști și neștiutori ca să creadă asta, așa că trebuie să le dăm suluri cu ceva scris pe ele.

Chemă apoi pe Ananda și Kasyapa și le porunci să aleagă suluri

scrise din toate cele treizeci și cinci de capitole ale Scripturilor, și să le înmâneze pelerinilor, după care să vină să-i spună titlurile fiecăruia.

Așa că cei doi ucenici n-avură încotro și-i duseră încă o dată pe pelerini la tezaur, unde iarăși îi cerură lui Tripitaka să le facă un dar. Cum nu avea ce să le dea în afară de vasul de aur pe care-l primise de la împărat pentru cerșit, îi ceru lui Nisip să-l caute în boccele și să i-l dea. Apoi, ținându-l în fața lui cu amândouă mâinile, spuse celor doi discipoli ai lui Buddha:

— Sunt om sărac și mă aflu pe drumuri de foarte multă vreme. Mi-e teamă că n-am asupra mea nimic cu care să vă pot dăru. Poate însă să primiți acest vas, pe care însuși împăratul Chinei mi l-a dat cu mâna lui, ca să-l folosesc în drum pentru cerșit. Dacă-l primiți, după ce voi ajunge în țara mea voi da împăratului socoteala de cum mi-am împlinit însărcinarea; și veți fi răsplătiți după cum vi se cuvine. Nădăduiesc acum ca, de data asta, ne veți da sulurile cu Scripturi. Altminteri, tare mă tem că înălțimea-sa va fi dezamăgit și toate strădaniile mele vor fi fost în zadar.

Ananda zâmbi și luă vasul. Dar toate zeitățile-slugi, până, la ultimul rânđaș de la bucătărie, se bătură cu palma pe spate, chicotind da răs și spunând:

— Nerușinatul! Până la urmă tot i-a făcut pe pelerini să-i dea un dar!

Auzindu-i, cei doi ucenici părură stânjeniți, dar Ananda tot nu dădu vasul din mână; între timp Kasyapa începuse să aleagă Scripturile și să le treacă lui Tripitaka.

— Ucenicilor, spuse Tripitaka, fiți cu ochii-n patru să nu ni se mai întâmple același lucru.

Li se înmânară cinci mii patruzeci și opt de suluri, așa cum se cuvenea. Toate erau scrise.

Le-au strâns apoi laolaltă și le-au încărcat pe spinarea calului, iar câteva, care n-au încăput, au fost puse deoparte și date lui Râtanu să le ducă. Celelalte lucruri au fost luate de Nisip în spinare, iar Maimuța a rămas să ducă calul de căpăstru. Tripitaka ținea toiagul de preot în mână și era îmbrăcat cu sutana brodată, iar pe cap purta pălăria împodobită cu nestemate. Și astfel, pregătiți de drum, se înfățișară încă o dată lui Buddha.

Stând pe tronul lui de lotuși, Mai-Presus-de-Oricine-Veneratul

porunci ca doi Arhați să bată în gongurile lor de nori și să cheme în fața tronului pe cei trei mii de Buddha, pe cei opt Vajrapani, pe cei patru Bodhisattva, pe cei cinci sute de Arhați, pe cei opt sute de călugări, precum și toată mulțimea credincioșilor. Celor îndreptățiți să stea jos, li se porunci să se așeze pe tronurile lor împodobite cu nestemate, iar cei care trebuiau să stea în picioare fură rânduți pe două șiruri, de o parte și de alta. O muzică cerească se auzi din depărtare, iar văzduhul se umplu de o lumină magică. Când toți cei chemați se adunară, Buddha porunci celor doi ucenici ai lui să-i dea întocmai socoteala Scripturilor înmânate. Ananda și Kasyapa dădură citire listei Scripturilor.

— Aceste cărți, scrise pe cinci mii patruzeci și opt de suluri, zise Ananda, au fost înmânate preoților din China ca să le păstreze pe vecie în țara lor. Acum ele se află strânse bine laolaltă pe spinarea calului lor, sau în legături de dus în mână. Pelerinii sunt aici de față și vor să mulțumească.

Tripitaka și ucenicii săi priponiră calul, puseră jos legăturile și, cu palmele împreunate, se prosternară în fața lui Buddha.

— Puterea Scripturilor nu are margini, le spuse Buddha. Ele sunt nu numai oglinda credinței noastre, dar și izvorul și începutul tuturor celor trei religii¹⁴¹. Când vă veți reîntoarce în lume, și veți voi să arătați muritorilor de rând Scripturile, nu uitați că trebuie să le mânuiți cu grijă. Niciun sul nu trebuie deschis decât de unul care a postit și s-a îmbăiat. Păstrați-le cu cea mai mare grijă! Prețuiți-le! Pentru că în ele stă ascunsă învățătura tainică despre Nemurire. În ele este destăinuită formula miraculoasă a o mie de transformări.

Tripitaka se plecă la pământ în semn de mulțumire, făgădui supunere credincioasă și iar se prosternă de trei ori.

Când ajunseră la porțile din afară, salutară respectuoși cetele de credincioși întâlniți în cale și-și urmară drumul mai departe.

După plecarea pelerinilor, Buddha spuse celor de față să se risipească. În fața tronului își făcu acum apariția Bodhisattva Guan-in, care-i vorbi astfel:

— Cu mult timp în urmă, mi-ai poruncit să merg în China și să găsesc pe cineva care să vină până aici să ia Scripturile. Pelerinul și-a împlinit acum misiunea, dar pentru asta i-au trebuit cinci mii

¹⁴¹ Budismul, taoismul, confucianismul.

patruzeci de zile. Numărul de suluri ce i s-au dat este de cinci mii patruzeci și opt. Socotesc că ar fi bine să fie încă în totul numai opt zile până la încheierea misiunii, pentru ea astfel, cele două numere să se potrivească.

— Așa să fie, încuviință Buddha.

Apoi porunci să vină cei opt Vajrapani și le spuse:

— Folosiți-vă de puterile voastre magice și duceți-l pe Tripitaka înapoi în răsărit. După ce va preda Scripturile, să-l aduceți înapoi aici. Toată treaba asta trebuie făcută în opt zile, ca astfel numărul zilelor de călătorie să fie același cu numărul sulurilor primite de el.

Vajrapanii porniră îndată după Tripitaka. Îi ajunseră din urmă și-i spuseră:

— Purtătorule-de-Scripturi, urmează-ne! în aceeași clipă, pelerinii se simțiră ușori și sprinteni și-și dădură seama că un nor magic îi purta pe sus.

...Și, de nu știți cum au ajuns înapoi în răsărit și au înmănat Scripturile, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XXIX

...Așadar, cei opt Vajrapani porniseră la drum să-l ducă pe Tripitaka în răsărit. Dar despre asta n-o să vă povestesc deocamdată nimic. Trebuie să vă spun însă că Paznicii-celor-Cinci-Aspecte, Gărzile-celor-Patru-Străji și toate zeitățile care îl apăraseră pe Tripitaka în timpul călătoriei, se înfățișară acum înaintea lui Guan-in și îi vorbiră așa:

— Discipolii tăi au îndeplinit cu credință sfintele tale porunci și, nevăzute, l-au păzit pe preotul din țara Tang în călătoria lui spre soare-apune. Tu i-ai adus la cunoștință lui Buddha-Domnul despre felul cum ți-ai îndeplinit misiunea. Acum te rugăm să ne îngădui să-ți înfățișăm o dare de seamă despre strădaniile noastre.

— Aștept darea voastră de seamă, le răspunse Bodhisattva. Aș dori însă mai întâi să aflu în ce stare sufletească s-au aflat pelerinii în timpul călătoriei.

— Ei au dat dovadă de cea mai puternică hotărâre și adâncă evlavie, răspunseră divinitățile, fapt care, fără îndoială, nu a scăpat

spiritului tău atotpătrunzător. Peripețiile și suferințele îndurate de pelerini au fost prea multe ea să ți le putem înșira pe toate. Avem însă aici darea de seamă, în care sunt arătate pățaniile cele mai de seamă.

Bodhisattva luă darea de seamă și o cercetă cu atenție:

„Tripitaka se prăbușește într-o groapă; este încolțit de tigri, dar este salvat de ucenicul său Maimuța; este apoi atacat de șase tâlhari” ... Și așa mai departe, până la întâmplarea cu luntrea fără fund.

— În credința noastră, zise Bodhisattva, nouă ori nouă este crucial. Văd că numărul pățaniilor înșirate aici este de optzeci, cu una mai puțin decât numărul sfânt.

Apoi, întorcându-se către unul din paznici, îi spuse:

— Ajunge-i din urmă pe cei opt Vajrapani și spune-le că este nevoie de încă o încercare grea.

Paznicul zbură prin nori spre răsărit și într-o singură zi și noapte îi ajunse din urmă pe Vajrapani și le șopti ceva la ureche.

— Din porunca Bodhisattvei însăși, adăugă el. Să se împlinească întocmai!

Pe loc Vajrapanii opriră rafala de vânt magic care-i purta pe pelerini prin văzduh. Cal, Scripturi și oameni căzură cu zgomot pe pământ. Tripitaka rămase uimit și îndurerat când se văzu din nou stând pe pământul tare. Râtanu însă izbucni în chiote și spuse râzând:

— Dacă nici acum n-a fost adevărată vorba „graba strică treaba”, atunci n-a fost niciodată!

— Eu numesc asta mai degrabă o bunăvoință, Vorbi Nisip. Fără îndoială, s-au gândit că n-am fost obișnuiți să călătorim așa de iute și că am dori să ne odihnim puțin.

— Ei, da, zise Maimuța, vorba ceea: „Stai nemișcat zece zile și într-o singură zi treci peste nouă cataracte”.

— În loc să vorbești lucruri nesăbuite, zise Tripitaka, mai bine v-ați strădui să aflați în ce loc am nimerit.

— Eu știu, eu știu, izbucni Nisip privind în jurul lui. Ascultați acest zgomot de apă!

— Văd că pe Nisip, zgomotul ăsta-l face să se simtă la el acasă, zise Maimuța.

— Dacă-l face să se simtă ca acasă, se băgă în vorbă Râtanu, atunci nu poate fi decât Râul-Nisipului-Curgător, unde a trăit

înainte.

— Nici pomeneală, zise Nisip. Este Râul-care-curge-la-cer.

— Discipole, îi spuse Tripitaka Maimuței, du-te sus pe mal și aruncă o privire.

Maimuța sări pe mal și, punându-și mâna streășină la ochi, cercetă râul cu de-amănuntul.

— Învățătorule, spuse ea apoi, e-adevărat. Și ăsta-i malul dinspre apus al Râului-care-curge-la-cer.

— Acum îmi reamintesc, zise Tripitaka. Pe celălalt mal se află casa lui Cen. Când am trecut pe-aici, le-am salvat băiatul și fata de la moarte. S-au arătat foarte recunoscători față de noi și au vrut să ne facă o luntre. Până la urmă ne-a trecut dincoace broasca țestoasă. Țin minte că pe partea asta nu erau de loc case. Ce facem acum?

— O asemenea întâmplare neplăcută n-ar fi de mirare, dacă ar veni din partea oamenilor, zise Rătanu. Dar când de vină sunt chiar ucenicii lui Buddha, e prea de tot! El le-a poruncit să ne ducă înapoi spre răsărit. Și-acum, ce vor oare de ne-au dat drumul jos, la mijlocul călătoriei? În mare încurcătură ne-au vârât.

— Nu știu de ce vă tot văicăriți, spuse Nisip, învățătorul nostru nu mai este acum un muritor de rând. Am văzut doar cum îi plutea trupul de pământean, dus la vale pe Râul-care-duce-la-nori. De data asta n-are de ce să-i mai fie teamă că se îneacă. O să-i ajutăm și noi, așa că ar fi de mirare să nu poată trece dincolo.

Maimuța zâmbi și gândi în sinea ei:

„N-o să fie chiar așa de ușor pe cât credeți”.

O să întrebați: de ce s-a gândit ea că n-o să fie așa de ușor? Pasămite, dacă ar fi fost vorba numai ca să aibă destule puteri magice, toți patru ar fi fost în stare să plutească ușor peste o mie de astfel de râuri. Dar Maimuța știa că nu se împlinise numărul de „nouă ori nouă”, și că voința de neînduplecat a lui Buddha hotărâse încă o încercare pentru ei.

Umblau acum încet de-a lungul țărmului și vorbeau despre necazul ce dăduse peste ei, când deodată auziră un glas.

— Preot din țara Tang, preot din țara Tang, vino până aici.

Cum prin vecinătate nu se vedea nimeni și cum nici pe râu nu trecea vreo luntre, tare se mai minunară. Dar, după o clipă, zăriră capul mare și alb al broaștei țestoase, care se apropia de țărm.

— V-am așteptat tot timpul, spuse ea lungindu-și gâtul.

— Suntem foarte fericiți că te întâlnim, îi spuse Maimuța. Vino mai aproape.

Broasca veni încet spre mal, iar Maimuța duse calul pe carapacea ei lată. Râtanu se cinchi la coada ei, Tripitaka rămase în picioare, de o parte a capului broaștei, iar Nisip de cealaltă parte.

Maimuța stătea cu un picior pe gâtul ei și cu celălalt picior pe cap.

— Și acum, bătrână broască țestoasă, îi strigă ea, dă-i drumul ușurel, drept înainte.

Broasca țestoasă porni lin și ușor pe apă și-i purtă pe toți, fără niciun necaz, până la căderea serii. Ajunseseră acum aproape de celălalt mal, când deodată broasca întrebă:

— Când v-am trecut peste râu data trecută, v-am rugat să-l întrebați pe Buddha cât timp va mai trece până ce voi căpăta înfățișare de om. V-ați adus aminte să-l întrebați?

Din păcate, Tripitaka fusese atât de prins de ale lui – lepădarea trupului de muritor, urcarea pe Muntele-Cel-Sfânt, întâlnirea cu Buddha și cu toți Bodhisattva și cu cetele de credincioși, primirea Scripturilor și așa mai departe – încât nu mai avusese timp să se gândească și la altele; așa că uitase să întrebe de viitorul broaștei. Neîndrăznind totuși să-i spună o minciună sfruntată, Tripitaka făcu hm! și se bâlbâi fără să dea un răspuns clar. Broasca își dădu numaidecât seama că nu întrebasese și, foarte supărată, se dădu la fund, lăsându-i pe cei patru pelerini și calul cu Scripturile să se zbată în râu. Norocul lui Tripitaka a fost că-și lepădase substanța pământească și era acum la capătul Căii. Altfel, s-ar fi dus drept la fund. Calul bălan era de fapt și el un dragon, iar Râtanu și cu Nisip se simțeau în apă ca la ei acasă. Maimuța se înălță în văzduh și, folosindu-și puterile ei magice, îl duse pe Tripitaka teafăr până la țărm. Dar Scripturile și toate celelalte lucruri ale lor se udară leocă.

Stăteau acum pe mal și încercau să-și pună lucrurile în bună rânduială, când deodată se porni un vânt puternic; cerul se acoperi, fulgerele scăpărau.

Iar nisipul și prundișul se învărtejea, orbindu-i. Tripitaka se prinse strâns de legătura eu Scripturi. Nisip își ținu strâns legătura lui, iar Râtanu se atârna de cal. În acest timp, Maimuța își flutura amenințător ciomagul cu amândouă mâinile, când într-o parte, când într-alta, pentru că furtuna nu era decât forma văzută în care

demoni nevăzuți încercau să înhațe Scripturile și să fugă cu ele. Încercările lor au durat toată noaptea, dar în zori au încetat. Tripitaka era ud până la piele și tremura vargă, din cap până-n picioare.

— Maimuță, ce înseamnă toate astea? întrebă el.

— După câte văd, grăi Maimuța, tu nu-ți dai seama de sarcina uriașă pe care o avem noi de a te ajuta să păstrezi în siguranță Scripturile. Noi am stârnit invidia tuturor spiritelor din cer și de pe pământ, pentru că fapta noastră nemuritoare încalcă puterile lor fără margini. De aceea s-au silit în toate chipurile să ne smulgă rodul străduințelor. Dacă Scripturile n-ar fi fost ude learcă și tu nu le-ai fi apucat strâns cu amândouă mâinile, care acum nici nu mai sunt mâini de muritor, și dacă eu nu i-aș fi ținut departe pe dușmanii noștri nevăzuți cu ciomagul ăsta, furtuna magică ar fi luat Scripturile cu ea, înainte ca să apară zorile și ca forțele luminii să precumpănească.

Tripitaka și ceilalți înțelesesă acum prin ce trecuseră și mulțumiră Maimuței pentru ocrotirea dată.

Când soarele se înălță bine, duseră Scripturile pe un loc neted, deasupra malului, și le întinseră ca să se usuce. Și astăzi încă acel loc se numește „Stânca-unde-au-fost-uscate-Scripturile”. De asemenea, își puseră la uscat încălțăminte și hainele. Cum stăteau ei așa și cercetau dacă toate sulurile s-au uscat, zăriră venind spre ei, de-a lungul țărmului, câțiva pescari, dintre care unii păreau că-i recunosc.

— Nu sunteți oare voi călătorii care ați trecut râul ca să mergeți în India și să aduceți Scripturile? întrebă ei.

— Așa-i, le răspunse Râtanu. De unde veniți și cum se face că ne-ați recunoscut?

— Suntem de la gospodăria bătrânului Cen, spuseră pescarii.

— Cât de departe e de-aici? întrebă Râtanu.

— Dacă mergeți drept spre miazăzi, ajungeți cam după douăzeci de *li*, spuseră pescarii.

— Hai să ducem Scripturile la gospodăria lui Cen și să le uscăm cumsecade acolo, spuse Râtanu. N-avem decât de câștigat, ducându-ne. O să ne putem odihni puțin și căpăta de-ale mâncării și-o să ne rugăm de ei să ne usuce bine hainele.

— Nu, nu merg acolo, se împotrivi Tripitaka. Putem usca foarte

bine Scripturile și-aici, după care le vom strânge și vom porni mai departe.

Între timp, pescarii plecaseră spre casă, dar în drum întâlneau pe cel mai tânăr dintre frații Cen.

— Stăpâne, îi strigară ei, preoții care ne-au scăpat copiii de la pieire s-au întors.

— Unde i-ați văzut? îi întrebă el.

— Usucă niște suluri colo sus pe stâncă, răspunseră pescarii.

Atunci Cen, împreună cu câțiva argați, porniră repede într-acolo și, când ajunseră, căzură în genunchi în fața lor, spunându-le:

— Văd că ați izbutit să căpătați Scripturile și să vă întoarceți triumfători. Mă simt foarte jignit că, în loc să veniți la noi, stați aici pe mal. Vă rog să mergeți chiar acum cu mine la noi acasă.

— Așteaptă până ce ni se usucă Scripturile și mergem apoi cu toții, zise Maimuța.

— Văd că veșmintele voastre și Scripturile sunt ude, zise Cen. Ce vi s-a întâmplat?

Tripitaka îi povesti cum, din nefericire, uitase de rugămintea broaștei țestoase și din pricina asta fuseseră aruncați în apă. Cen stăruia foarte mult să vină acasă la el și, până la urmă, Tripitaka primi. În timp ce adunau Scripturile, câteva suluri ale Scripturii Lalitavistara s-au lipit de stâncă și o bucată de la sfârșitul ultimului sul s-a sfâșiat. Aceasta este pricina pentru care Lalitavistara nu este întreagă, iar pe Stânca-unde-au-fost-uscate-Scripturile se mai văd și azi urme de ceva scris.

Tare se mai mâhni Tripitaka.

— Asta s-a întâmplat din vina noastră, spuse el. Trebuia să fi umblat mai încet și să ne fi dat mai multă osteneală.

— Nu trebuie să fi atât de mâhnit, încercă să-l mângâie Maimuța. Scripturile sunt acum tot atât de întregi pe cât fuseseră destinate să fie de la bun început. Nici cerul și nici pământul nu sunt mai întregi ca ele. Partea care s-a rupt acum cuprindea o subtilitate tainică a învățaturii, care nu trebuia transmisă mai departe, așa că oricâtă grijă ai fi avut, tot degeaba ar fi fost.

După ce strânseseră Scripturile, porniră cu toții spre gospodăria lui Cen. Vestea sosirii lor se răspândi cu o iuțeală uimitoare și, în întâmpinarea lor, ieșiră toți oamenii din sat, tineri și bătrâni. Cum auzi de sosirea pelerinilor, bătrânul Cen, cel mai vârstnic dintre

frați, dădu poruncă să fie înălțat un *kan* pentru ars tămâie, iar el îi aștepta la poartă. De asemenea, porunci să cânte muzica, și îi duse în casă în sunete de fluier și tamburine. După aceea, îi trimise pe toți ai casei să vină pe rând și să facă plecăciuni binefăcătorilor care le scăpaseră copiii de la pieire. Apoi, le servi ceai și băuturi răcoritoare.

Tripitaka, însă, de când își lepădase trupul de muritor devenind un Buddha și mâncase hrană magică la masa lui Tathagata, nu mai voia să mănânce hrană pământească. Numai la marea stăruință a celor doi bătrâni se hotărî să guste ceva din ce i se pusesese dinainte. Maimuța, care nu mâncase niciodată cu plăcere hrană gătită, își dădu deoparte farfuria. Nisip, de asemenea, măncă foarte puțin. Nici măcar Râtanu nu mănca cu pofta pe care o avusese ultima dată când trecuseră pe-acolo.

— Ascultă, nătărăule, îi zise Maimuța, văd că nu prea cinstești mâncărurile.

— Nu știu de ce, îi răspunse Râtanu, dar de câțva timp mă simt scârbit de hrana mea obișnuită.

Mesele au fost, în sfârșit, golite și Tripitaka povesti apoi celor de față tot ce li se întâmplase, cum au ajuns în Paradis și încercările demonilor nevăzuți de a le smulge Scripturile. După aceea, dădu să plece; dar cei doi bătrâni nici nu voră s-audă de așa ceva.

— Am socotit că n-am putea să vă arătăm într-un fel mai potrivit recunoștința, îi spuseră ei, decât înălțând un templu, căruia i-am dat numele de Templul-Mântuirii, și unde ardem neconținut tămâie întru pomenirea voastră.

Au trimis apoi să vină Fiul-Războiului și Bulgăr-de-Aur, și, după ce copiii le-au făcut plecăciuni de recunoștință, pelerinii au fost poftiți să meargă să vadă templul. În catul de sus se aflau patru statui, care-i înfățișau pe Tripitaka, pe Maimuță, pe Râtanu și pe Nisip.

— Statuia ta îți seamănă foarte mult, spuse Râtanu către Maimuță, făcându-i semn cu cotul.

— Eu cred că și a ta îți seamănă grozav, spuse Nisip lui Râtanu, dar cea a învățătorului îl arată puțin cam prea chipeș.

— Ba, cred că-i foarte bună, zise Tripitaka.

Apoi coborâră jos unde, într-un coridor, îi așteptau băuturi răcoritoare.

— Dar fiindcă veni vorba de templu, ce s-a petrecut cu

Templul-Măritului-Rege? întrebă Maimuța.

— L-am dăruit, răspunseră bătrânii. Binecuvântata voastră ocrotire și putere sunt însă așa de mari, că de când am ridicat acest templu întru prea-mărirea voastră, ogoarele ne-au dat rod bogat în fiecare an.

— Binecuvântarea vi-o trimite cerul, spuse Maimuța. Noi nu avem niciun merit. Dar vom căuta să vă dăm, de-aici înainte, toată ocrotirea de care suntem în stare. Copiii și copiii copiilor voștri să se înmulțească, vitele din cirezile voastre să fete ușor, iar vânturile și ploile să vină la timp.

Oamenii le mulțumiră și din nou se porniră din toate părțile ofrande de fructe și prăjituri de tot felul.

— Grozav noroc mai am, spuse Rătanu. Pe vremuri, când cu adevărat aveam poftă de mâncare, nimeni nu se gândea să mă îndoape cu mâncare. Azi, însă, când am ajuns să nu mai mănânc aproape nimic, toți se îndeasă pe lângă mine, rugându-mă să mănânc. Și cum nu-i frumos să fiu mitocan și să-i refuz...

Și, așa ca să le facă plăcere, făcu ce făcu, fără prea mare efort pentru măruntaiele lui, și înfulecă vreo opt-nouă străchini cu fel de fel de mâncăruri și vreo douăzeci-treizeci de plăcinte. Văzând cum îl îndemnau toți să mănânce, Tripitaka îi zise:

— Nu știu cum ai făcut de te-au îndrăgit atâta. Cred c-ar fi bine să le spui să se oprească, deocamdată. Prietenii tăi vor putea să te îndoape și mâine dimineată.

Se făcuse acum noapte târziu. Tripitaka n-avea curajul să părăsească nicio clipă Scripturile și rămase tot timpul de pază lângă ele, în încăperea de jos a templului. Cu puțin mai înainte de a treia strajă, îi zise Maimuței în șoaptă:

— Maimuță, oamenii de-aici știu că noi am ajuns să stăpânim tainele Căii. În scripturi scrie: „Un adept nu se destăinuie; dacă se destăinuie, nu mai este adept”. Mi-e teamă că dacă vom sta aici mai multă vreme, au să ne tragă de limbă și-or să ne afle tainele.

— Sunt de părerea ta, răspunse Maimuța. Ar fi bine deci să plecăm pe nesimțite, cât este încă întuneric și dorm cu toții.

Rătanu nu mai era un nătărău, Nisip ajunsese la o înaltă treaptă de pătrundere, iar calul bălan putea și el să-și dea seama de temeinicia unei judecăți. Așa că se pregătiră de plecare. Dar, când ajunseră la poarta din față a templului, o găsiră zăvorâtă. Maimuța

se folosi însă de o vrajă care desfăcea încuietorile, și trecură astfel cu ușurință prin cele două porți.

Tocmai se întrebau care o fi drumul spre răsărit, când de sus din văzduh, se auziră glasurile celor opt Vajrapani:

— Ei, încotro ați luat-o? Urmați-ne!

Și Tripitaka se simți deodată luat pe sus de o suflare puternică de vânt înmiresmat, care-l ridică în văzduh.

...Iar, de vreți să știți cum s-a întâlnit el cu împăratul din dinastia Tang, ascultați cele povestite în capitolul următor.

Capitolul XXX

Se luminase de ziuă, și spre Templul-Mântuirii se îndrepta puhoi de lume, cu ofrande de fructe și alte bunătăți. Dar, spre uimirea tuturor, pelerinii dispăruseră. După ce-i căutară cu de-amănuntul peste tot prin templu, și pe sus și pe jos, și nu mai avură unde să-i caute, pierdură orice nădejde de a-i mai afla și, adresându-se Legătorului-Zilelor, îi spuseră:

— Rușine ție! De ce ni l-ai luat pe Buddha-cel-Viu?

Apoi, nemaivând ce să facă, puseră ofrandele aduse pe altarul templului, arseră fâșii de hârtie și se rugară să le fie primite ofrandele. De atunci se fac la acest templu mari slujbe religioase de patru ori pe an, iar de două ori pe lună câte o slujbă religioasă mai mică. În afară de asta, la orice oră din zi vin acolo credincioși care se roagă, fie ca să fie vindecați de boală sau ocrotiți în călătoriile lor, fie pentru bunurile sau pentru copiii lor.

...Între timp, cea de a doua suflare de vânt magic îi duse pe pelerini în mai puțin de o zi până în China și, în scurt timp, zăriră turnurile din Ceangan. Când împăratul îl petrecuse pe Tripitaka la plecare până la hotarul cetății, era cu trei zile înainte de luna plină, în cea de a noua lună a celui de al treisprezecelea an al perioadei Djeng-kuan. În cel de al șaisprezecelea an, el poruncise să se ridice o pagodă, dincolo de porțile dinspre apus ale cetății, pe care o numise Turnul-Privegherii-Scripturilor și, în fiecare an, se ducea acolo să aștepte sosirea pelerinilor.

S-a întâmplat acum ca împăratul să vină la pagodă chiar în ziua

sosirii pelerinilor. În timp ce privea din turn, numai ce văzu că tot cerul dinspre apus se umple de o strălucire magică și îndată adierea îi aduse o mireasmă stranie.

— Iată că am ajuns și la Ceangan, spuseră cei opt Vajrapani oprindu-se între cer și pământ. Ar fi bine să nu coborâm și noi, pentru că oamenii de prin părțile astea sunt foarte șireți și, dacă ne zăresc, ar putea să ducă vestea sosirii noastre și unde nu este de dorit. De asemenea, nu este nevoie să coboare nici cei trei ucenici. Iar tu, învățătorule, ar fi bine să te duci îndată să înmânezi Scripturile și, după aceea, să te întorci aici. O să te așteptăm aici, între cer și pământ, iar după aceea o să ne înapoiem cu toții în Paradis, ca să dăm seama ce-am făcut.

— Toate-s bune, zise Maimuța, dar cum o să ducă învățătorul singur Scripturile și cine o să măieze calul? Ar fi mai bine să mergem și noi cu el iar voi ne așteptați aici. Puteți fi încredințați că n-o să rătăcim drumul.

— Bodhisattva i-a făgăduit lui Buddha că o să fim înapoi în paradis după opt zile, spuseră Vajrapani. Dar dacă vă duceți cu toții, Râtanu o să umble brambura după pomeni și o să întârziati.

— Bădărani bătrâni, strigă la ei Râtanu, cum de îndrăzniți să spuneți despre mine că-mi pierd vremea umblând brambura? Și eu sunt tot atât de nerăbdător ca și ceilalți să mă întorc în Paradis. Învățătorul meu a devenit un Buddha, și am de gând și eu s-ajung un Buddha. Așteptați aici și, chiar în clipa când vom înmâna Scripturile, mă și întorc cu voi ca să fiu canonizat.

Așa că, Râtanu cu legăturile cu suluri în spinare, Nisip cu calul de căpăstru, și Maimuța alături de Tripitaka, coborâră lângă pagodă. De cum îi zăriră, împăratul și miniștrii săi coborâră din turn ca să-i întâmpine.

— Așadar, în sfârșit iubitul meu frate a sosit! spuse împăratul.

Tripitaka se prosternă adânc.

— Dar aceștia cine sunt? întrebă împăratul privind spre cei trei.

— Sunt ucenicii mei, pe care i-am găsit în drum, răspunse Tripitaka.

— Puneți o șa pe unul din caii de la trăsura mea, porunci împăratul către slugi. Fratele meu o să meargă alături de mine, călare, la curte.

Până să ajungă la Ceangan, în cetate nu mai era suflet de om care

să nu fi aflat că cei trimiși după Scripturi au sosit.

Preoții din fostul templu al lui Tripitaka băgară de seamă că moliftul din ogradă se aplecase spre răsărit.

— Asta-i foarte ciudat, spuseră ei. Peste noapte, n-a fost nici pomeneală de vânt. Cum se face, dar, că vârful copacului s-a plecat la pământ?

Printre ei se afla și un vechi ucenic al lui Tripitaka care spuse:

— Duceți-vă și vă puneți numaidecât mantiile. S-a întors învățătorul cu Scripturile.

— De unde știi? îl întrebară ei.

— Când a plecat, ne-a spus că va lipsi trei, cinci sau șapte ani. Iar vârful acestui molift care se pleacă spre răsărit vestește sosirea lui. Mai degrabă ar spune Buddha ceva neadevărat, decât să scape o minciună de pe buzele învățătorului meu. Sunt incredințat că a sosit.

Preoții își puseră în grabă mantiile și ieșiră afară din templu. Nu merseră mult și cineva le strigă:

— Ați auzit vestea? Cei trimiși s-aducă Scripturile au sosit adineauri și însuși împăratul i-a întâmpinat și i-a adus în cetate.

Auzind acestea, preoții se zoriră și ajunseră la timp ca să întâlnească procesiunea. Nu îndrăzniră însă să se apropie prea mult, și merseră în urma alaiului împărătesc, până ajunseră la porțile palatului. După ce pelerinii intrară în sala unde erau primiți solii, împăratul îl așează pe Tripitaka lângă el și porunci să i se aducă Scripturile. Pe Maimuță și pe ceilalți ucenici îi lăsă pe seama șambelanilor, care îi așezară în fața împăratului.

— Câte suluri sunt? întrebă împăratul. Și în ce chip v-au fost date?

Și Tripitaka începu să povestească cum au sosit la Muntele-cel-Sfânt, cum au fost înșelați acolo de Ananda și Kasyapa și cum, până la urmă, n-au căpătat sulurile decât după ce le-au dat vasul pentru cerșit, primit de la înălțimea-sa.

— Cât privește numărul sulurilor, adăugă el, sunt cinci mii patruzeci și opt, alese fiecare dintre cele treizeci și cinci de capitole ale Scripturilor.

Împăratul rămase încântat și porunci dregătoriei ospețelor să pregătească un ospăț de bun sosit în tumul dinspre răsărit. Deodată, privirile îi căzură pe cei trei ucenici care așteptau la celălalt capăt al

sălii și fu izbit de înfățișarea lor cu totul neobișnuită.

— Bănuiesc că ucenicii aceștia sunt străini? spuse el.

— Cel mai în vârstă dintre ei, care se numește Maimuța, zise Tripitaka, vine din Peștera-Perdelei-de-Apă de pe Muntele-Florilor-și-al-Fructelor. Acum cinci sute de ani a făcut un tîmbălău mare în Cer, pentru care Buddha a închis-o într-o cușcă de piatră de sub Muntele-celor-Două-Hotare.

A fost însă convertită de Bodhisattva Guan-in, iar în drumul meu spre India am putut să-i redau libertatea și s-o iau cu mine ca discipol. Ocrotirea ei mi-a fost de mare ajutor și de n-aș fi avut-o cu mine, n-aș fi izbutit niciodată să-mi îndeplinesc sarcina încredințată. Cel de-al doilea ucenic al meu, Râtanu, a venit din Peștera-Scării-spre-Nori de pe muntele Fuling. Era pripășit la gospodăria bătrânului Kao și, când am trecut pe-acolo, l-am luat cu mine ca ucenic. Mi-a cărat boccelele în tot cursul călătoriei și s-a dovedit foarte folositor când a trebuit să trecem peste râuri. Cel de-al treilea ucenic al meu, Nisip, vine din Râul-Nisipului-Curgător. A fost convertit de Guan-in și miruit preot. Iar calul nu este, ce-i drept, cel pe care mi l-ai dat.

— Cu adevărat?! întrebă împăratul. Seamănă foarte mult la culoarea părului cu celălalt. Cum ai ajuns să schimbi calul?

— Când urma să trecem peste râul Durerea-Vulturului, calul pe care mi l-ai dat a fost înghițit de acesta, răspunse Tripitaka. Maimuța s-a dus degrabă la Guan-in și a întrebat-o ce fel de cal este acesta. Și se pare că este unul din fiii regelui-dragon al Mării-din-Apus, dar a făcut o boroboacă, și urma să fie executat, dacă Bodhisattva n-ar fi stăruit să-mi fie dat mie ca să-mi servească drept cal de călărie. Atunci a fost prefăcut într-un cal de o culoare aidoma cu cea a calului meu de mai înainte. M-a purtat credincios peste cele mai primejdioase colțuri de stâncă și peste trecători. Tot drumul până acolo am mers numai călare pe spinarea lui; iar la înapoiere, el este cel care a cărat Scripturile. Așa că, și într-un fel și în celălalt, îi suntem foarte îndatorați.

— Ai fost foarte bine slujit, spuse împăratul. Acuma spune-mi, rogu-te, cât de departe se află India de aici?

— Mi-aduc aminte că Bodhisattva vorbea c-ar fi la o sută opt mii de li, spuse Tripitaka. Noi n-am ținut o socoteală la zi. Dar știu că vara s-a schimbat cu iarna de paisprezece ori, și că n-a fost zi în care

să nu fi trecut peste vreun șir de munți. Deseori am fost nevoiți să străbatem păduri întinse și să trecem peste râuri uriașe. Cât privește țările prin care am trecut, vei găsi pecetile fiecăreia dintre ele puse pe hârtiile noastre de călătorie.

Tripitaka porunci apoi discipolilor să-i aducă hârtiile de călătorie, ca să le cerceteze împăratul. Văzând că hârtiile le fuseseră date cu trei zile înainte de lună plină, din cea de a noua lună a celui de-al treisprezecelea an al perioadei Djeng-kuan, împăratul zâmbi și spuse:

— A fost o călătorie lungă. Acum suntem în cel de-al douăzeci și șaptelea an!

După aceea se uită la peceti. Văzu acolo pecetea țării „Cântatul-Cocoșului”, pecetea țării „Carul-cel-încet” și multe altele. Iar, la urmă, pecetea tezaurului de aur al Paradisului. Când sfârși de cercetat hârtiile de călătorie, împăratul i le dădu înapoi. Chiar în acea clipă veni un slujitor să-i înștiințeze că ospățul era gata. Împăratul îl luă atunci de mână pe Tripitaka și-l duse jos în Sala-de-Ospețe.

— Ucenicii tăi sunt obișnuiți cu regulile de la curte?

— Mi-e teamă că nu, zise Tripitaka. Și-au petrecut viața prin locuri sălbatice și foarte înapoiate. Cred că nu cunosc nimic din regulile curții chineze. Sunt dar nevoit să rog pe înălțimea-ta să fi îngăduitor cu ei.

— Să n-ai grijă că n-am să-i mustru, spuse împăratul. Spune-le să vină cu toții la ospăț.

Pelerinii se așezară deci laolaltă cu dregătorii civili și militari, de o parte și de alta a jilțului împărătesc. Pentru desfătarea oaspeților, au fost chemați dansatori, trubaduri și cântăreți din fluier. În toate privințele, ospățul s-a dovedit dintre cele mai mărețe. A fost, cu adevărat, o zi de mare fericire.

La căderea serii, oaspeții mulțumiră și plecară, împăratul se duse în odăile femeilor, iar demnitarii la locuințele lor. Pelerinii se îndreptară spre templul în care slujise Tripitaka, unde preoții îi primiră prosternându-se.

— Învățătorule, îi spuseră ei, azi de dimineață copacul ăsta s-a aplecat dintr-odată spre răsărit. Văzându-l, ne-am reamintit ce ne-ai spus la plecare și am ieșit să te întâmpinăm.

Intrând în templu, Râtanu n-a cerut nerăbdător, de mâncare și

n-a dat loc la nicio tulburare. Maimuța și Nisip s-au purtat cu cea mai aleasă bună-cuviință. Pentru că acum toți trei erau iluminați și puteau sta liniștiți fără nicio greutate. Când s-a înnoptat, s-au dus cu toții să se culce.

A doua zi de dimineață, împăratul le spuse sfetnicilor săi adunați la curte:

— N-am putut dormi toată noaptea, atât de pline îmi erau gândurile de măreția faptelor împlinite de fratele meu și de neputința de a-l răsplăti cum se cuvine. Până la urmă, am legat stângaci în minte câteva cuvinte, cu care nădăjduiesc să-i pot dovedi recunoștința mea. Nu le-am pus încă pe hârtie.

Chemă apoi pe unul din grămaticii împărătești și-i spuse:

— Vreau să-ți dictez câteva cuvinte. Te rog să le așterni pe hârtie întocmai.

Cele dictate de împărat sunt cunoscute azi de toți, deoarece au devenit *Introducerea la Sfintele Învățăături ale lui Buddha*, care se află și azi în *Canon*¹⁴².

După ce sfârși de dictat, împăratul trimise după Tripitaka.

— Stilul înălțimii-tale, îi spuse Tripitaka, este foarte ales și arhaic, iar legătura dintre idei este subtilă și adâncă. Văd însă că gândurile înălțimii-tale nu poartă niciun titlu.

— Le-am compus în minte, în timpul nopții, ca pe o mărturie de recunoștință față de venerabilul meu frate, zise împăratul. Ce-ar fi dacă le-aș intitula *Introducere la Sfintele învățăături ale lui Buddha*?

Tripitaka se înclină în semn de încuviințare.

— Talentul meu, spuse împăratul, pălește în fața maximelor pline de înțelepciune săpate pe tăblițe de jad, sau bronz și piatră. Cât despre *Textele ezoterice*¹⁴³ ignoranța mea este, vai, atât de adâncă! Nu uita că rândurile acestea le-am compus în minte peste noapte și de aceea sunt, firește, stângace. Mă îndoiesc că ele merită atenția ta

¹⁴² În sens general, prin *Canon* se înțelege o colecție de texte și reguli disciplinare bisericești. Canonul budist citat în text este una dintre primele mari lucrări chineze tipărite. El cuprinde *sutre* (predici și rugăciuni), comentarii, reguli de disciplină ecleziastică și lucrări de doctrină budistă. Între acestea se află și *Introducerea la Sfintele învățăături ale lui Buddha*, despre care se face mențiune în text. Întâia ediție tipărită a canonului a apărut între anii 960–971 e.n.

¹⁴³ *Texte ezoterice* erau texte filosofice adresate numai celor inițiați și înțelese numai de aceștia, care trebuiau tălmăcite pentru a deveni accesibile și celor neinițiați. Aci este vorba de texte filosofice religioase.

și nu-i nevoie să-mi mulțumești.

Demnitarii îl felicitară pe împărat pentru fericita exprimare a compunerii sale, sfătuindu-l s-o răspândească pretutindeni, atât la curte cât și în întreaga țară.

— Nu vrei să ne citești din Scripturi? îl rugă împăratul pe Tripitaka.

— Înălțimea-ta, zise Tripitaka, acesta nu-i un loc unde să se poată citi o Sfântă Scriptură. Scripturile se citesc numai în locuri anume consacrate.

— Care-i cel mai sfânt templu din Ceangan? întrebă împăratul întorcându-se către cei din jurul lui.

— Cel mai sfânt dintre toate este Pagoda-Gâștei-Sălbatice, spuse Marele-Preceptor Siao Iu.

— Luați câteva capitole din fiecare Scriptură mai de seamă și duceți-le cu smerenie la Pagoda-Gâștei-Sălbatice, porunci împăratul. O să-l rugăm acolo pe preasfântul frate să ni le citească.

După ce Scripturile au fost alese, s-au dus cu toții la pagodă, unde între timp se înălțase o platformă și totul era gata pentru a se începe citirea lor.

Tripitaka spuse lui Râtanu și Nisip să țină calul-dragon și să aibă grijă de boccele, iar Maimuței să fie gata a-i înmâna sulurile.

— Înălțimea-ta ar trebui, zise Tripitaka, să poruncească ca Scripturile să fie copiate, dacă vrei să fie răspândite în toată împărăția. Prea sunt prețioase sulurile pe care le-am adus ca să treacă din mână în mână.

— Ai întru totul dreptate, spuse împăratul.

Și porunci ca scribii Academiei Hanlin¹⁴⁴ să întocmească mai multe copii după Scripturi. Acestea au fost după aceea răspândite de un templu, anume înființat în acest scop, în partea de răsărit a cetății, numit Templul-Transcrierii.

...Tripitaka se urcase pe platformă, cu câteva suluri în mână, și era gata să înceapă a citi, când binecunoscuta adiere de vânt înmiresmat îi atinse nările, iar între cer și pământ apărură cei opt Vajrapani, care grăiră:

— Lăsați Scripturile și veniți cu noi în apus. Îndată, Maimuța și ceilalți discipoli, și calul bălan de asemenea, începură să se ridice de

¹⁴⁴ Adunare de învățați chinezi, fondată sub dinastia Han (sec. III î.e.n.).

la pământ. Tripitaka puse sulul jos și se înălță de deasupra platformei de-a dreptul în Al-Noulea-Cer. Și în timp ce ei se îndepărtau, împăratul și miniștrii săi se prosternau muți de uimire. Îndată după aceea, la Pagoda-Gâștei-Sălbatică s-a slujit o liturghie de o rară măreție. Atunci au fost văzute și citite pentru întâia oară Scripturile cele adevărate ale Căii-celei-Mari, când mulțimi de suflete pierdute au fost salvate din întuneric. Iar prin strădaniile Templului Transcrierii, binecuvântarea lor s-a întins asupra lumii întregi.

Între timp cei patru pelerini, împreună cu calul bălan, au fost duși de cei opt Vajrapani înapoi în Paradis. Socotindu-se timpul cât Vajrapanii i-au dus în China și înapoi în Paradis, s-a dovedit că toată această călătorie nu durase mai mult de cele opt zile hărăzite. În clipa când au sosit, toate zeitățile de pe Muntele-cel-Sfânt erau strânse în fața lui Buddha, ca să-i primească poruncile.

— Rugăm să se înștiințeze că pelerinii au fost până la Ceangan, așa cum li s-a poruncit, că au înmănat Scripturile și acum s-au întors vestind îndeplinirea misiunii, spuseră Vajrapanii, făcând semn lui Tripitaka și celorlalți să vină în față ca să-și primească fiecare rangul ceresc.

— Sfinte preot, spuse Tathagata, într-o altă existență pământească ai fost cel de-al doilea ucenic al meu și te numeai Greiere-de-Aur. Dar, pentru că nu ai ascultat cu destulă luare-aminte învățăturile mele și mi-ai luat în râs dogmele, am făcut în așa fel ca să renaști în răsărit. Dar acum, datorită evlaviei sincere pe care ai dovedit-o cu prilejul ducerii sfintelor Scripturi, ți-ai câștigat merite mari, și pentru asta te numesc „Buddha-al-Virtuții-Timpurii”.

Tu, Maimuță, urmă Buddha, pentru că ai făcut tulburare în cer, am socotit de cuviință să te întemnițez sub Muntele-Celor-Cinci-Elemente. Din fericire, însă, când timpul ispășirii tale a luat sfârșit, ți-ai întors inima către Credința-cea-Mare, și te-ai străduit să pedepsești răul și să încurajezi binele. În cursul ultimei călătorii ai dovedit mari însușiri, supunând monștri și demoni și, în totul, te-ai purtat atât de bine că de-acum înainte te înalți în rang numindu-te „Buddha-Învingătorul-în-Luptă”.

Tu, Râtane, ai fost cândva general al oștilor cerești din apă, dar la un ospăț al piersicilor ai băut prea mult și ai dovedit o prea mare libertate în purtare față de o zână-fecioară. Pentru aceasta ai fost

pedepsit să te naști în lumea pământească cu înfățișarea de animal. Totuși, pe când te pripășiseși în Peștera-Scării-spre-Nori, ai fost convertit la Credința-cea-Mai-Înaltă și, devenind apoi preot, l-ai ocrotit pe Tripitaka în tot cursul călătoriei. Lăcomia și desfrâul n-au pierit de tot din tine. Dar, ținând seama că ai purtat boccelele în tot timpul călătoriei, te înalți acum la rangul de „Purificator-al-Altarului”.

— Ei, ce-i asta? Nu înțeleg, spuse Râtanu. Pe ceilalți doi i-ai făcut adineauri Buddha. De ce nu mă faci și pe mine Buddha?

— Pentru că, spuse Buddha Tathagata, vorba și înfățișarea ta sunt încă grosolane, iar pofta ta de mâncare este încă prea mare. Dar cum numărul credincioșilor mei din cele patru continente ale Universului este foarte mare, sarcina ta va fi să cureți altarele, așa că pretutindeni și oricând se va face o slujbă religioasă budistă cu ofrande, o să ai de unde să mănânci pe săturate. Nu văd de ce te plângi.

Tu, Nisip, ai fost un mare căpitan de oști în lumea spiritelor; dar într-o bună zi, la un ospăț al piersicilor, ai spart o farfurie de cristal și ai fost alungat în lumea pământească, unde ți-ai luat drept lăcaș Râul-Nisipului-Curgător și ai trăit mâncând carne de om. Ai fost din fericire convertit și ți-ai îndeplinit cu credință și zel jurămintele făcute, iar pe Tripitaka l-ai ocrotit. Drept recunoaștere pentru felul cum ai condus calul prin trecătorile munților, te înalți acum la rangul de Arhat, cu numele de „Arhatul-cu-trup-de-Aur”.

Apoi, Buddha Tathagata se întoarse spre calul cel bălan și-i zise:

— Ai fost unul din copiii regelui-dragon al Mării-din-Apus, dar n-ai ascultat de tatăl tău și nu i-ai arătat respectul cuvenit. Ai fost, din fericire, convertit la Credință și te-ai legat de cinul nostru preoțesc. Pentru că l-ai purtat pe Tripitaka spre soare-apune și la întoarcere ai dus Scripturile, serviciile aduse de tine trebuie să fie de asemenea răsplătite, și de aceea hotărâsc ca de-acum înainte să fi unul din cei opt Primi-Dragoni-Cerești.

Cei patru pelerini se prosternaseră în semn de mulțumire, iar calul bălan îngenunche și el, mulțumind. Apoi, din porunca lui Buddha, calul fu dus în spatele Muntelui-Sfânt, pe malul Eleșteului-Dragonilor-Magici, și acolo fuse împins în mijlocul apei, împrôșcând-o cu mare zgomot. Îndată calul începu să se lungească, iar pielea să-și schimbe înfățișarea. Îi creșcură coarne pe cap, trupul

i se acoperi cu solzi de aur, iar lângă bot îi crescură mustăți de argint. Întregul trup prinse o culoare aurie, iar cele patru gheare i se odihneau pe nori profetici. Se ridică apoi din eleșteu, șerpui până la poarta palatului lui Buddha și acolo se sui și se încolăci deasupra stâlpului care sprijină cerul. Toți Buddha izbucniră în strigate de uimire, văzând minunea înfăptuită de Buddha Tathagata.

— Învățătorule, spuse Maimuța vorbind către Tripitaka, acum sunt și eu un Buddha la fel ca tine. Nu se cuvine, așadar, să mai port panglica asta de aur, ca ori de câte ori îți va veni cheful, să spui formula aceea magică și să mă poți chinui. Spune dar repede „Slobozirea-Panglicii”, ca s-o pot scoate și s-o fac fărâme, iar Bodhisattva să nu se mai poată folosi de ea să joace renghiuri altora.

— Ți-am pus-o, zise Tripitaka, într-o vreme când era nevoie să fi ținută în frâu. Acum, când ești un Buddha a dispărut singură. Pipăie-ți capul și vei vedea.

Maimuța își duse mâna la cap. Cele spuse de Tripitaka erau în totul adevărate. Panglica nu mai era acolo.

Înălțarea în rang a celor cinci a avut loc de față cu toate spiritele cerului – toți Buddha și toți Bodhisattva, Arhații, călugării, zeitățile locale și spiritele păzitoare. În timp ce noii veniți își luau locurile cuvenite în marea adunare, mulțimi nesfârșite de voci înălțau rugă de preamărire:

— Slavă lui Buddha-Trecutului! Slavă lui, Bhaishajya¹⁴⁵! Slavă lui Sakyamuni... și așa mai departe, numindu-i pe toți Buddha, după care pentru prima oară intonară:

— Slavă, lui Buddha-al-Virtuții-Timpurii! Slavă lui Buddha-Învingătorul-în-Luptă.

Apoi ridicară în slavă numele tuturor Bodhisattva: Guan-in, Mahasthamprapta, Manjusrî, Samantabhadra și ceilalți, și sfârșiră cu:

— Slavă Purificatorului-Altarului! Slavă Arhatul-cu-trup-de-Aur! Slavă Dragonului-Ceresc!

¹⁴⁵ Un alt apelativ al lui Buddha, cu sensul de „Vindecătorul”.

Închin această lucrare spre gloria Împărăției-Pure a lui Buddha.
Fie ea prinos de recunoștință bunătății Domnului și învățătorului!
Fie ca să aline suferințele celor pierduți și osândiți pe veci! Fie ca toți
cei care o citesc sau o ascultă să-și afle inimile îndreptate către
Adevăr și, la sfârșit, să renască în Împărăția-Fericirii-Desăvârșite,
iar cu, rugile lor, laolaltă, să răsplătească râvna trudei mele!

POSTFAȚĂ

Călătorie spre soare-apune împletește întâmplări reale, consemnate în analele chineze și confirmate de istorie, cu elemente închipuite, fantastice, adăugate de imaginația populară de-a lungul veacurilor, îmbogățite și îmbinate armonios de pana unui mare prozator și poet. Sâmburele în jurul căruia se înfiripă acțiunea este călătoria întreprinsă de călugărul Suen Dzang între anii 629 – 646 e.n., în India, pentru a studia budismul la izvor și a aduce compatrioților săi textul autentic al scripturilor budiste.

Peripețiile acestei lungi călătorii (care, în grelele condiții din acea vreme, a fost considerată o ispravă fără pereche) sunt povestite sub forma unui lung șir de încercări mai presus de puterile omenеști, încercări învinse numai cu ajutorul unei făpturi înzestrate cu puteri supranaturale.

Folosind versiunea mitologică chineză a cosmogoniei, acțiunea romanului începe cu descrierea miraculoasei apariții pe lume a acestei făpturi – o maimuță – și a nemaipomenitelor isprăvi săvârșite din clipa zămislirii și până la întemnițarea ei de către Buddha sub Muntele-Celor-Cinci-Elemente. De aici, Maimuța este eliberată de o zeitate budistă – Bodhisattva Guan-in – cu condiția de a-l însoți pe călugărul Suen Dzang în India și a-l ajuta să aducă de acolo „sutrele”. Sunt apoi povestite cele 81 de piedici de netrecut, întâlnite în cale de călugăr.

În realizarea artistică a romanului, elementul istoric, real – o lungă călătorie în țări îndepărtate – reprezintă, însă, doar un subtil fir conducător (ales pe baza unei susținute preferințe, pentru astfel de subiecte, a cititorilor din vremea lui U Ceng-en), iar urzeala de fantastic țesută în folclor pe marginea acestei călătorii, o sumară canava pe care autorul a brodat-o cu înflorituri de fantezie și umor de o rară frumusețe narativă, atât de bogat întrețesute încât ochiul

minții cititorului abia mai distinge firul și canavaua, și numai unde autorul le-a îngăduit cu intenție să apară: în tâlcul folcloric al eroilor și al acțiunilor lor; iar acest tâlc l-a folosit și înveșmântat poetic cu o artă excepțională.

Iată de ce, spre deosebire de alte două mari romane chineze din aceeași epocă – *Trei regate* și *Pe malul apei* – larg debitoare unor cicluri de povestiri populare *huapăn*, *Călătoria spre soare-apune* e o operă de creație în totul originală.

Eroii romanului – oameni sau ființe fantastice, monștri sau zeități – au circulat înainte, secole de-a rândul, în folclorul chinez, ca simboluri ale „binelui” și „răului”, ale aspirațiilor nobile și repulsiilor celor mulți, iar acțiunile lor au fost socotite ca manifestări ale luptei dintre aceste porniri antitetice ale naturii umane. Această trăsătură nu e de altfel ceva specific numai lumii chineze. Ea se regăsește, într-o formă sau alta, în mitologia tuturor popoarelor și reflectă viziunea străveche despre om, natură și societate. Doar conținutul celor doi poli a variat după epocă, popor și condițiile de viață; și tot astfel substratul simbolurilor lor.

Creații ale folclorului chinez, simbolul întruchipat de fiecare erou al *Călătoriei spre soare-apune* a fost întotdeauna prezent în mintea cititorului chinez, care a putut astfel să asocieze de lectura romanului evocări larg cunoscute și îndrăgite, și să guste plener satira, umorul și arta autorului.

Fără cunoașterea acestor semnificații, cititorul străin nu poate însă sesiza întreaga valoare artistică a romanului. În cursul lecturii el ar avea doar o vagă intuiție a sensurilor și desfătarea – excepțională, e adevărat – de a fi citit un basm încântător, dar nu va putea pătrunde implicațiile narației și nici sesiza întreaga savoare a umorului cu care sunt povestite năstrușniciile eroilor. Iată de ce considerăm util să oferim cititorului posibilitatea de a afla tâlcul personajelor, înainte ca el să treacă la lectura romanului.

Principalii eroi – în ordinea predilecțiilor cititorului chinez – sunt: Maimuța, Preacuviosul Râtanu-Opt-Porunci, Părintele Nisip și călugărul Suen Dzang, numit în roman și Tripitaka („Trei coșuri” în

sanscrită, după cele trei coșuri cu sutre pe care le primește de la Buddha).

Maimuța este eroul central al romanului. Cu excepția capitolelor VIII-XII, ea e prezentă tot timpul pe primul plan al acțiunii. Autorul o înfățișează în întruchiparea imaginată de popor în legendele și povestirile născocite pe seama călătoriei lui Suen Dzang: iscusită și vitează, însuflețită de un înalt umanism; dispunând de puteri supranaturale și, de aceea, mândră și impulsivă. Înzestrată cu aceste însușiri, Maimuța înfruntă forțele cerești și biruie toate duhurile rele și monștrii care încearcă să-l împiedice pe călugărul Tripitaka să-și atingă scopul călătoriei. Poporul a înzestrat-o astfel, deoarece a văzut în ea întruchiparea dorinței sale de a înlătura silniciile și nedreptățile feudale. Acest tâlc a pătruns în popor și s-a fundamentat tot mai adânc pe calea transmiterilor orale ale povestirilor. Poporul, ascultând povestea, îi înțelegea tâlcul și, de câte ori o asculta, dorea ca Maimuța – simbolul năzuințelor și luptei lui – să apară tot mai puternică și mai năzdrăvană. Povestitorii au înțeles sensul entuziasmului și simpatiei cu care ascultătorii lor urmăreau isprăvile Maimuței și i-au înfrumusețat continuu imaginea, înfățișând-o tot mai puternică și mai iscusită. Așa că, atunci când U Ceng-en a făcut din ea eroul principal al romanului, el a folosit-o cu un tâlc pe care Maimuța îl avea de secole în masele largi ale cititorilor cărora se adresa. Nici nu putea găsi pentru satira sa un simbol mai ușor de înțeles de popor, în graiul căruia și pentru care a scris romanul.

*Eroul nu vrea să se plece,
Măririi, o bate și-o-ntrece,
Și biruie, fără-a se teme,
Puterile cele supreme.*

Îi spune Maimuța lui Buddha, când acesta o întreabă cum îndrăznește să dărâme domnia împăratului Jad care dăinuie de 1750 de Kalpe.

Arma vrăjită a Maimuței — „toiagul împlinirii năzuințelor” — simbolizează forța de luptă a poporului, bine condusă, iar cele șaptezeci și două de transformări ale Maimuței, formele tactice variate pe care le poate lua această luptă pentru a dejuca forțele

stăpânitorilor. Puterile Maimuței nu sunt totuși nelimitate, și când încrederea în ele ajunge s-o stăpânească până la nesocotirea adversarului, Buddha – chemat într-ajutor de împăratul Jad – o păcălește și o închide pe cinci sute de ani sub „Muntele-Celor-Cinci-Elemente”, aluzie la războaiele țărănești înăbușite cu cruzime secole de-a rândul. „Dacă îi va fi foame – poruncește Buddha spiritelor ce aveau să păzească temnița de sub muntele în care era închisă Maimuța – să-i dai să mănânce fier. Și dacă-i va fi sete, dă-i să bea cocleală de aramă.” Când, după cinci sute de ani, este eliberată de Bodhisattva Guan-in – trimisă de Buddha ca să se alăture aducătorului sutrelor – aceasta înfrânează neastâmpărul Maimuței cu o cordeluță care o strânge și-i dă dureri cumplite ori de câte ori manifestă nesupunere față de călugărul-pelerin.

Sub pana lui U Ceng-en, simbolistica Maimuței devine mult mai complexă decât aceea care a circulat în folclorul chinez. Intelectual de vastă cultură, gânditor cu largi posibilități de reflectare interioară și de exprimare a relațiilor dintre om și tot ce-l înconjoară, viziunea lui escaladează sfera pământească – limitată – a acestor relații. Folosind pretextul puterilor supranaturale cu care poporul și-a înzestrat eroul simbolic al luptei lui, U Ceng-en reflectă, totodată, poziția omului în sfera fără margini a relațiilor dintre el și univers. Nepotolita sânguință a Maimuței spre împlinirea unor năzuințe tot mai înalte, veșnica năzuință către altceva, ivită după fiecare popas și fiecare împlinire – trecând prin domnia peste neamul maimuțelor și cunoașterea tainelor adevărului etern, spre nemurire și domnia peste infinitul ceresc – simbolizează drama cunoașterii umane, neastâmpărul geniului uman în fața necunoscutului, mânat de uimire și curiozitate și de setea veșnic nepotolită de a pătrunde tot mai adânc tainele infinitului de necuprins. Vitejia și constanța cu care Maimuța ajută pe călugărul-pelerin în tot cursul călătoriei – biruind cele optzeci și una de încercări ce-i pun în cale duhurile geloase de măreția țintei ei și împrospătând mereu curajul călugărului cuprins de îndoială și deznădejde în fața fiecăreia dintre ele – simbolizează rolul precumpănitor, supremația voinței umane în lupta cu stihiiile lumii și, pe plan mai înalt, cu piedicile nesfârșite întâmpinate de om în obsedanta lui geană pentru cuprinderea necunoscutului. Maimuța este voința personificată a călugărului,

oțelită la dimensiunile invincibilului.

În această simbolică complexă, Maimuța întruchipează chintesența unei pluralități de eroi mitici. Ea ni-l amintește – ca simbol al luptei poporului pentru năzuințele lui – pe Prometeu, pedepsit de Zeus pentru vina de a fi furat focul din cer și de a fi însofletit cu ajutorul lui omul de lut, dar până la urmă salvat de Hercule. Ca simbol al forței omului de a birui piedicile din calea năzuințelor lui, Maimuța se comportă ca Hercule, care biruie cele douăsprezece încercări la care este pus, fiind la sfârșit primit de zei în Olimp. Ea simbolizează – prin pătrunderea vijelioasă în Cerul de Jad – drama omului în avântul de străpungere a nesfârșitului.

Al doilea erou preferat al cititorului chinez este Preacuviosul Râtanu-Opt-Porunci, fost căpetenie de oști cerești, duh izgonit din cer de împăratul Jad pentru purtare prea îndrăzneată la beție, față de zeița Lunii, răătăcit în pânțele unei scroafe și reîncarnat cu chip de porc. În schimbul făgăduielii de a i se ierta vina din cer și de a redobândi nemurirea, Preacuviosul Râtanu devine discipolul aducătorului de sutre, pe care-l ajută în călătoria spre India. Râtanu are toate însușirile omului de rând: simplu, dar cinstit în respectarea cuvântului dat, grosolan și stăpânit de poftă fizică, înzestrat cu putere și curaj, totuși blajin, răbdător și gata în orice clipă să ajute pe alții la greu. Și el dispune de puteri supranaturale, dar mai mici decât ale Maimuței, care îl ajută ori de câte ori are de îndeplinit o misiune ce-l depășește. Din cauza simplității lui, întotdeauna Râtanu își dă seama prea târziu de fetele pe care i le joacă Maimuța (este unul dintre aspectele umoristice ale romanului) și încearcă să se răzbune. Dar când constată că prin răzbunarea lui ar putea pune în pericol viața Maimuței, îl cuprinde remușcarea și regretă sincer, dovedindu-și astfel firea blajină. Dar atunci când Maimuța – atotștiutoare – îi ghicește gândul răzbunării înainte ca el să-l pună în aplicare, Râtanu turbează de ciudă (alt prilej de umor). În cursul călătoriei, el îndeplinește toată munca brută, execută cu răbdare și supunere tot ce i se cere, iar când este vorba să înfrunte monștri, nu se dă în lături să se bată cu ei, chiar dacă sunt mai puternici și până ia urmă va trebui să solicite ajutorul Maimuței pentru a-i birui.

Părintele Nisip, al treilea discipol al călugărului, fost și el căpetenie de oști cerești, izgonit din cer de împăratul Jad, este un

personaj mai puțin conturat de autor. El simbolizează firea omului supus, liniștit, sincer și deschis. Este și el înzestrat cu unele puteri supranaturale și se folosește de ele pentru a-l ajuta pe călugăr să înlăture din cale duhurile rele și monștrii care încearcă să-l împiedice.

Tripitaka, întâlnit în roman și sub numele de Călugărul-adus-de-ape, Suen Dzang și călugărul din țara Tang, este pelerinul budist ales de trimisul lui Buddha să vină în Paradisul-Cerului-de-Apus că să ia cărțile budiste. Este un personaj istoric real, iar călătoria lui în India – eveniment istoric dovedit – constituie firul conducător al celei mai mari părți a romanului (capitolele XIII-XXX). Spre deosebire de cei trei discipoli care-l însoțesc, eroi puternici și curajoși, gata în orice clipă să înfrunte monștri și tot felul de greutăți, U Ceng-en îl prezintă pe Tripitaka drept un om stăpânit tot timpul de teamă, nehotărât, cuprins de deznădejde în fața fiecărei greutăți întâlnite în cale, totuși dornic de a-și împlini misiunea, veșnic moralist, ceea ce nu o dată stârnește furia Maimuței. Această prezentare nu corespunde însă cu personajul real care era un om de o rară bărbăție și energie. U Ceng-en a luat figura lui, așa cum a fost zugrăvită în versiunea folclorică. Poporul l-a privit defavorabil, deoarece el n-a fost legat de aspirațiile lui, ci a fost un exponent al budismului, căruia i-a consacrat toată viața, ca pelerin, savant și traducător de cărți budiste în serviciul împăratului care, drept răsplată, i-a dat cel mai înalt rang din ierarhia preoțească. Pentru ca totuși scopul de propagandă budistă slujit la început de versiunea populară a istorisirii acestei călătorii să nu fie umbrit, povestitorii budiști care au creat-o și popularizat-o au dat o întorsătură mistică vieții lui Tripitaka, înălțându-l la sfârșitul povestirii, nu în vârful piramidei feudale, ci în cer, cu titlul de „Buddha-al-Virtuții-Timpurii”.

În afară de aceste personaje principale, în acțiunea romanului intervin o seamă de personaje secundare. Unele revin de mai multe ori, altele trec o singură dată pe sub ochii cititorului. Autorul schițează în câteva cuvinte, atât de pregnant trăsăturile lor caracteristice, încât cititorul nu-i uită, iar pe cei care revin îi recunoaște imediat.

Personajele romanului – principale sau secundare – sunt budiști sau taoiști. Confucianismul este menționat doar în treacăt, poate

pentru că în perioada când se petrece acțiunea romanului el era în declin, îndeosebi în popor, care fusese câștigat de budism. Intre confucianism, taoism și budism existau deosebiri doctrinare profunde. Confucianismul era un cod de comportare socială care recomanda respectul datoriei reciproce între indivizi și în cadrul familiei și supunerea față de autoritățile imperiului. Taoismul era un amestec de filosofie și magie. Doctrina sa se baza pe concepția filosofică a lui Lao Dzî care, pornind de la ideea că existența omului este hotărâtă de un ansamblu de legi naturale universale (*tao*), independente de conștiința și voința lui – deci de la inexistența unui liber-arbitru al minții omenești – propovăduia poziția fatalistă a „non-acțiunii”. Spre deosebire de aceste două confesiuni care, luate împreună, nu ofereau chinezilor decât alternativa: o comportare morală activă (confucianistă) în cadrul și cu acceptarea așezării feudale profund nedrepte, sau o atitudine pasivă de resemnare și supunere față de *tao* și deci de acceptare a așezării sociale care-i apăsa, ca fiind ceva făcând parte din *tao* – budismul, prin felul cum propovăduia suferința și îndurarea în cadrul aceleiași așezări, realiza un dublu rezultat, în profitul răspândirii lui: credincioșilor le oferea, ceea ce celelalte două religii nu reușiseră să le dea, anume iluzia unei vieți viitoare fericite ca „răsplată” a suferințelor îndurate pe pământ, iar clasei stăpânitoare un mijloc minunat de anesteziere a nemulțumirilor create de stăpânirea ei tiranică și spoliatoare. Aceasta explică într-o mare măsură răspândirea largă a budismului în China. De-a lungul secolelor, între vârfurile acestor confesiuni a existat o competiție continuă pentru câștigarea influenței la curtea imperială. Călugării confesiunii care aveau trecere la curte trăiau în lux și belșug. Cronicile chineze vorbesc îndelung despre „ipocrizia, desfrâul și perfidia” acestora. Totuși, în ciuda competiției, atunci când cârmuitorii se aflau în fața maselor țărănești răsculate, cele trei culte își dădeau mâna pentru a sprijini monarhul.

Toate acestea s-au reflectat și în romanul lui U Ceng-en. Împăratul Jad, divinitatea taoistă supremă, este ajutat de Buddha să domolească și să întemnițeze Maimuța, simbolul luptei de descătușare a poporului, în roman sunt satirizate ambele culte (taoismul și budismul). Dar ascuțișul satirei autorului cade mult mai tăios pe taoiști decât pe budiști. Primii sunt prezentați ca mărginiți la minte și prefăcuți, totuși capabili să câștige prin lingușire și

înșelăciune încrederea monarhului și a poporului, iar o dată stăpâni pe situație, ci sunt cruți și necruțători cu concurenții lor, budiști. Eroii principali ai romanului sunt budiști. Individual ei sunt prezentați favorabil. Dar aceasta se datorește nu calităților lor de budiști, pe care cititorul abia o reține, ci misiunii lor mărețe (în simbolica atribuită de autor). În schimb, budismul ca atare nu este cruțat. U Ceng-en îl prezintă corupt și lacom de aur. Kasyapa și Ananda, aghiotanții lui Buddha, nu se învoiesc să-i dea lui Tripitaka sururile sutrelor decât în schimbul unui bacșiș; iar când acesta se plânge lui Buddha, el găsește îndreptățită purtarea lor. Cât privește organizarea cerului ca imagine religioasă – atât cel taoist al împăratului Jad cât și cel budist – autorul îl descrie ca având aceeași orânduire ierarhizată, nedreaptă ca și cea a împărățiilor de pe pământ, cu monarhi atotputernici, aristocrați și înalți dregători îngâmfați, slugi și popor de rând și nelipsiții birocrați venali.

Autorul *Călătoriei spre soare-apune* s-a născut în orașul Huaian, în jurul anului 1500, dintr-o familie de oameni săraci și a trăit în condiții materiale dintre cele mai modeste, până la moarte (aproximativ 1580). Deși era foarte inteligent și talentat și de o vastă cultură și erudiție, din cauza temperamentului său independent și a neputinței de a se încadra în probele rigide ale examenelor de stat pentru ocuparea slujbelor publice, U Ceng-en a fost respins ani de-a rândul în nenumăratele sale încercări de a obține o dregătorie. Abia la vârsta de 45 de ani reușește să obțină calificativul de *suigunșang* (*student excelent*) la unul din examenele provinciale din Tziangsu pentru titlul de candidat la examenul imperial din capitală, pe care însă nu va reuși să-l treacă niciodată. Numai spre bătrânețe, când trecuse de 60 de ani, izbuteste să ocupe modesta slujbă de ajutor de administrator al județului Djangsu, pe care o deține 7 ani, când se retrage în orașul natal – Huaian – și se dedică exclusiv literaturii. În arhiva orașului Huaian s-a găsit o însemnare biografică în care U Ceng-en este prezentat ca „un om talentat și înțelept, poet excepțional, dispunând de un stil frumos și grațios, și înzestrat cu darul sarcasmului și al ironiei”.

„Din copilărie – mărturisește el în prefața la cartea *Trepiedul împăratului Jad*, scrisă înainte de *Călătorie spre soare-apune* – mi-a plăcut să citesc povești stranie și fantastice. Căutam cărți romantice și scrieri istorice neoficiale pe la negustorii de cărți și, de

teamă să nu fiu certat de tatăl meu și de învățător, sau să-mi ia cărțile, mă ascundeam în locuri retrase și le citeam. Această predilecție a crescut o dată cu mine, și-mi plăceau mai ales povestirile stranii. Când m-am făcut mare, am continuat să caut cărți de acest fel cu ajutorul prietenilor, iar mintea îmi era plină aproape numai cu povești fantastice. Îmi plăceau povestirile scrise de Niu Ciangsing și Duan Go-gu, și admiram îndemnarea lor de a descrie priveriștile din natură și personalitatea eroilor. Am dorit să scriu și eu o astfel de carte, dar din cauza trândăviei n-am izbutit s-o fac. Poveștile înmagazinate în mintea mea le-am dat cu timpul uitării, cu excepția a o mie și ceva de istorioare care au refuzat să fie uitate și pe care le-am așternut în această carte. Mi se pare foarte ciudat că am izbutit, deoarece nu eu am vrut să le scriu, ci ele s-au cerut să fie scrise.”

Așadar, temperamental și ca formație intelectuală – independență de gândire, inteligență, talent și cultură excepționale, predilecție pentru lecturi fantastice și creații de imaginație – U Ceng-en era predestinat să scrie în graiul poporului un roman fantastic și de alegorie satirică la adresa societății în care trăia, de felul *Călătoriei spre soare-apune*. U Ceng-en a făcut parte din categoria puținilor cărturari chinezi ai epocii feudale care, de dragul independenței de gândire și al libertății stilului, au preferat sărăcia, traiului bun al cărturarilor robiți intereselor clasei stăpânitoare, de felul celor înfățișați în romanul *Cărturarii*, de mai târziu (secolul al XVIII-lea).

U Ceng-en a mai scris, în afară de acest roman care rămâne principala sa operă, două cărți: *O nouă carte despre flori și ierburi* și *Trepiedul împăratului Jad* (scurte povestiri). În același timp, el a fost și un poet dintre cei mai prețuiți. Câteva din poeziile lui au fost reproduse în *Antologia poeziei din perioada Ming*. Iar *Călătorie spre soare-apune* cuprinde pasaje întregi în versuri dintre cele mai alese. Cea mai mare parte a manuscriselor lui, însă, au dispărut. Cele care s-au mai putut găsi după moarte au fost adunate și publicate în 4 volume, intitulate *Moștenirea lui Să Iang* (cum i se mai spunea lui U Ceng-en), sub îngrijirea unui concetățean al său, Țiu Djâng-an, colecție care există și astăzi. Ea nu cuprinde însă decât o foarte mică parte din bogata activitate literară a scriitorului.

Ca și proza literară a tuturor popoarelor, proza chineză – în istoria căreia U Ceng-en și romanul său marchează un moment important – s-a dezvoltat mult mai târziu decât poezia, care pretutindeni a fost prima formă de creație literară. Era deci firesc ca maturizarea ei să întârzie. Poezia chineză se prezenta încă din antichitate ca o creație literară realistă, de exprimare a sentimentelor și condițiilor de trai ale poporului, cu o prozodie evoluată, bine studiată și fixată. *Cartea cântecelor*, colecție de poezii apărute în secolele XI-VII î.e.n., stă prin valoarea ei artistică alături de capodoperele poeziei universale, iar în secolul al VIII-lea e.n. – la începutul renașterii chineze – poezia atinsese adevărate culmi de perfecțiune ale versului. În șirul de poeți care, începând încă din antichitate, au contribuit la atingerea acestui apogeu, figurează creatori ale căror opere fac astăzi parte din patrimoniul literar universal: Ciu Iuan, Tao Iuen-ming, Li Tai-pe, Du Fu, Vang Vei, Bai Dzu-i, Han ti, Liu Dzung-ian.

Deși limitată la scrieri filosofice și de narație, a existat în antichitatea chineză (secolele XII î.e.n. – II e.n.) și o proză scrisă cu o temeinică motivare umană, pe care mai târziu prozatorii renașterii chineze o vor lua și o vor folosi ca bază erotică. În *Dzo djuan* (secolele V-IV î.e.n.) se găsește un material epic de bună calitate, care mai târziu a fost folosit în *Analele U și Iue*. Cât privește *Însemnările istorice* ale lui Sâma Cien secolul II î.e.n.), ele excelează prin portrete minunate și pasaje de profundă analiză realistă, care justifică prețuirea literară ce i s-a acordat. Fără a mai vorbi de valoarea materialului istoric, grație căruia au ajuns până la noi știri însemnate din istoria poporului chinez și a popoarelor vecine.

În antichitatea chineză (sec. IV-III î.e.n.) au circulat oral o serie de legende și mituri care treptat au fost culese și scrise într-o formă literară: *Cartea munților și a mărilor*, *Cartea apelor și Călătoriile regelui Mu*. La aceasta trebuie să adăugăm, ca forme ale literaturii epice din această epocă, fabulele din scrierile filosofilor (Djuang dzî, Han Fei-dzî ș.a.). Spre sfârșitul antichității, scrierile de acest fel evoluează spre forme superioare: *Grădina anecdotelor* de Liu Sian, *Istoria pierdută a lui Iu* de Iuan Gan, *Analele U și Iue* de Ciao Ie. Acestea din urmă pot fi considerate adevărate romane istorice.

Sub influența religiei taoiste și o dată cu apariția budismului s-a dezvoltat în China o literatură narativă, superioară scrierilor similare anterioare, fie sub formă de povestiri supranaturale (*Povestiri despre strigoi* ale lui Gan Bao, *Grădina minunilor* a lui Liu Tin-șu, ș.a.), fie sub formă de anecdote despre oamenii iluștri (*Noile anecdote* ale lui Liu I-țin, *Istorisiri vesele* ale lui Hou Bo, ș.a.).

Ceea ce la începutul acestei epoci a trezit un viu interes pentru budism au fost condițiile sociale și politice din acea vreme. Năvălirile repetate ale triburilor din nordul Chinei au creat o stare de îndelungată instabilitate politică. Împărații erau răsturnați și se succedau la intervale foarte scurte, iar unii nici n-au putut în realitate să-și guverneze țara. Pe plan social, marii proprietari ai pământului dețineau puterea politică. Țăranii erau atât de împovărați de biruri, corvezi de tot felul și obligații militare, încât întreagă această perioadă este presărată de răscoale țărănești. La aceasta se adăugau umilințele și suferințele fizice la care erau supuși de triburile invadatoare. În haosul ce caracterizează această epocă, confucianismul – o doctrină potrivită doar pentru perioadele de pace ale feudalismului – a înregistrat un declin puternic. Prin secolul al III-lea e.n., dintre cei patru sute de dregători ai curții imperiale, nici zece nu mai știau să scrie ceva despre cărțile confucianiste (în trecut, aceste scrieri erau materia de examinare a candidaților pentru dregătoriile publice). Acest fapt și, mai ales, noua doctrină propovăduită de călugării budiști, doctrină care oferea maselor o iluzie consolatoare – aceea a unei vieți viitoare – care să compenseze viața de lipsuri și riscuri, în condițiile haotice din această perioadă, au contribuit puternic la creșterea vertiginoasă a numărului de convertiți și a prestigiului călugărilor budiști. În această epocă s-au tradus în chineză foarte multe scrieri religioase budiste.

În fapt, ele nu erau pur și simplu traduse, ci „recreate” în limba chineză. Pe baza repovestirilor cu subiecte budiste a luat naștere un gen nou de povestiri – *pienven* – constând din proză combinată cu versuri. Atras de noutatea și de fantasticul acestor povestiri, poporul le învăța și te transmitea. În acest fel se forma un gust general pentru ascultarea povestirilor și lua naștere, alături de estrada spectacolelor de dans, acrobații și jonglerii, tradiția recitărilor în

public. Poporul asculta asemenea recitări la bâlciuri și în ceainării. Familiile bogate și chiar curtea împăratului aveau povestitorii lor. La finele evului mediu timpuriu aceste povestiri au devenit o formă literară de sine stătătoare, complet desprinsă de scopul religios inițial care i-a determinat apariția, totodată trecându-se de la proporțiile reduse ale povestirilor anterioare la povestiri mai lungi. Poemul epic în acest gen, *Vei Mo Dzîdzing*, compus probabil în secolul al VII-lea e.n., cuprindea 30 de părți. Unele povestiri din această vreme descriu pentru prima oară scene imaginare din lumea subpământeană, descrieri pe care le vom regăsi într-un context asemănător și în romanul lui U Ceng-en.

Profesiunea de povestitor¹⁴⁶ a devenit cu timpul foarte populară și un mijloc de câștigare a existenței. În *Amintiri despre cele petrecute în Hangdjou* (secolul XIII) se scria că în Hangdjou erau 93 de povestitori faimoși, dintre care 52 meșteri în povestiri romantice, 23 în povestiri istorice, 17 în povestiri budiste și unul în glume. Pentru a putea fi urmăriți mai ușor, aceștia povesteau în graiul poporului, iar pentru ca firul povestirii lor să fie cât mai curgător și bine legat, își pregăteau textul în scris. Aceste texte au fost numite *huapăn*. Foarte multe au fost adunate și publicate în antologii. Cele mai importante antologii de povestiri din această perioadă sunt *Povestiri populare din Capitală*, *Povestiri cu tâlc*, *Povestiri ca să ia oamenii aminte* și *Povestiri pentru a deștepta oamenii*. Între istorioarele scurte din secolele III-IV e.n. și povestirile din această epocă, foarte apropiate ca întindere și acțiune de proporțiile romanului, genul literar al povestirilor populare realizase un progres considerabil. Forma și conținutul lor anunțau apariția apropiată a primelor romane chineze, care aveau să folosească din plin materialul povestirilor din această epocă. Dintre acestea se pot cita: *Povestea celor trei regate*, folosită de Lo Guan-djung în romanul istoric *Trei regate*; *Povestiri din perioada Siuan Hă*, a cărei parte privitoare la Sung Tziang și la alți conducători ai răscoalei țărănești constituie primele izvoare ale

¹⁴⁶ S-ar putea face o analogie între povestitorul de profesie chinez și povestitorii de la noi (în special „Orbeții”, amintiți de Ion Budai Deleanu și de alți scriitori din Ardeal), care au contribuit la păstrarea și transmiterea creațiilor populare, mai ales a cântecelor bătrânești.

romanului de aventuri al lui Să Nai-an, *Pe malul apei; Călătoria după sutrele budiste a călugărului Suen Dzang în timpul dinastiei Tang*, poveste în versuri, folosită de U Ceng-en în romanul fantastic *Călătorie spre soare-apune*.

Povestea folosită de U Ceng-en are o temă budistă, și dacă n-a fost scrisă de un călugăr budist, în orice caz autorul ei a fost foarte familiarizat cu literatura budistă. În ea apare ca personaj principal Maimuța, de izbitoare asemănare cu maimuța Hanuman din *Ramayana*, aceeași care apare și în romanul lui U Ceng-en.

Caracterul profesional al povestitorilor chinezi a imprimat povestirilor *huapăn* câteva aspecte caracteristice de stil și expunere, care s-au menținut și în romanele de mai târziu, deși rațiunea profesională din care au izvorât aceste aspecte n-a mai fost atunci actuală. Pentru a-și atrage cât mai mulți ascultători și deci ca să nu intre în povestirea principală înainte de a se strânge un număr suficient de ascultători, povestitorii începeau cu unul sau două poeme sau o istorioară scurtă (un fel de prolog). În timpul povestirii, când acțiunea ajungea la un punct crucial, ei se opreau, adăugând: „Și dacă vreți să știți ce s-a întâmplat mai departe, reveniți și ascultați capitolul următor”. Pentru a ține încordată atenția ascultătorilor, ei foloseau adesea întrebări de felul acesta: „O să mă întrebați, cititori (ascultători) de ce s-a întâmplat așa?” Sau: „De ce X a procedat în acest fel?” Aceste caracteristici s-au păstrat și în romanele care își trag obârșia din povestirile *huapăn*.

Cele mai multe povestiri *huapăn* descriu viața din epoca respectivă: incorectitudinile judecătorilor, prostia, încăpățânarea și lăcomia dregătorilor, abuzurile birocratilor, lupta necinstită pentru putere a clasei conducătoare, nenorocirile războaielor dintre tiranii vremii, isprăvile eroice ale oștilor răsculate.

Paralel cu dezvoltarea povestirilor populare, în proza cultă chineză apare nuvela artistică (*ciuanți*), care în secolele VIII-IX atinge un nivel foarte dezvoltat. O trăsătură deosebită a majorității nuvelor era caracterul contemporan al subiectului. Locul și momentul acțiunii erau întotdeauna arătate. În ele se descrie mai ales viața păturii sociale din care făceau parte scriitorii, cărturarii, slujbașii și mica moșierime. Sunt prezentate curtezane din cartierele „vesele” ale orașului, dar nu sub aspecte vulgare, ci relevându-se frământările lor umane. Aceste nuvele reflectă spiritul umanist al

renașterii chineze și pentru istoria literaturii chineze prezintă o deosebită importanță, deoarece sunt primele exemplare de proză artistică încheată. Ele au fost sursa din care mai târziu și-au luat subiecte creatorii dramei chineze, iar unele elemente ale lor au fost folosite în romanul supranatural de mai târziu (de ex. *Maimuța albă*, unde apare maimuța – personaj folosit în povestirile budiste – și *Oglinda străveche*, oglinda fermecată care îi sperie pe monștri)¹⁴⁷. Genul nuvelor ajunsese atât de prețuit, încât una dintre probe, la examenele de recrutare a dregătorilor, consta din prezentarea unei nuvele.

Secolele XII-XIII au reprezentat epoca de aur a povestirilor. Lor le urmează, înlănțuită direct prin geniul creației literare, perioada dinastică Ming, epoca de aur a romanului chinez. Ca și poezia, proza chineză a urcat pe culmile creației sub impulsul continuu al folclorului, în care poporul și-a înecat, sub formă de cântece și povestiri, suferințele și revolta. Acțiunile din romanele perioadei Ming, deși brodate pe evenimente și condiții sociale reale, au circulat timp îndelungat în popor sub formă de povestiri orale, continuu îmbogățite cu născociri de legende și figuri de basm, expresie a viziunii proprii a poporului despre aceste evenimente și condiții. Autorii romanelor din perioada Ming au folosit această fantezie, cu tâlcul gândit de popor, fie pentru a înflori figurile, devenite legendare, ale unor eroi ai războarelor țărănești – *Pe malul apei* –, sau a zugrăvi o epocă de haos provocat de clicile feudale – romanul *Trei regate* –, fie pentru a satiriza o așezare bazată pe împilare și corupție (cea feudală) – *Călătorie spre soare-apune* –, sau a prezenta tabloul imoral al vieții unei anumite păтури sociale – *Floare-de-prun-în-vază-de-aur*.

Între folclorul chinez, sub forma povestirilor *huapăn*, și romanul clasic medieval chinez există o înrudire literară directă. Datorită contribuției stilistice a creatorilor lui, romanul reprezintă un salt calitativ al prozei chineze, nu numai la nivelul creației literare, dar mai ales ca factor de apropiere a prozei de popor, prin identificarea ei cu năzuințele și graiul poporului. *Călătorie spre soare-apune* este exemplul care ilustrează cel mai viu acest salt. Romancierii din

¹⁴⁷ Ambele au apărut în limba română (cf. *Însemnări dinlăuntru unei perne, Nuvele din epoca Tang*, în românește de B. Wechsler, Editura Univers, 1970).

perioada următoare - U Dzing-țzi (*Cărturarii*), Țao Sue-cin (*Visul din pavilionul roșu*) ș.a. – vor duce mai departe, cu strălucire crescândă, tradiția realistă a prozei chineze.

Perioada Ming este o epocă de dezvoltare a economiei chineze. China dinastiei Ming ajunsese să facă importante schimburi comerciale, pe mare și uscat, cu cele mai îndepărtate țări din Asia Centrală (India, Persia ș.a.), de unde – în schimbul mătăsii, picturilor în lac, fierului și metalelor prețioase – îi veneau mirodenii, sulimanuri, sticlă, pietre prețioase și plante necunoscute până atunci în China. La intensificarea acestor schimburi au contribuit mult călătorii chinezi în țările străine, ale căror însemnări au adus informații prețioase despre bogățiile și cultura acestora. Printre primii călători este citat Djang Țien care încă în secolul al II-lea î.e.n. a vizitat o serie de țări din Asia centrală, inclusiv India, unde a putut lua cunoștință de doctrina budistă și, pe lângă ea, de mirificele bogății ale locurilor. La sfârșitul secolului al IV-lea e.n. călugărul budist chinez Fa Sien a călătorii în toată India și în Ceylon și Sumatra, iar la întoarcere a scris *Însemnări despre călătoriile în țările budiste*, una dintre primele scrieri de acest gen, plină de știri de tot felul despre țările vizitate. Mai târziu, călugărul budist chinez Suen Djang, renumit traducător de scrieri budiste, arheolog, etnograf și filolog, a întreprins între anii 629–646 o călătorie în toată India (vizitând în acest timp peste 50 de țări), pentru a studia budismul în țara de origine și a aduce în China scrieri religioase budiste. La întoarcere, a adus peste 600 de sutre și a scris *Însemnări despre țările apusului*, o lucrare științifică cuprinzând ample informații geografice și etnografice despre țările vizitate. Independent de scopul lor religios, aceste călătorii au dezvoltat mult cunoștințele chinezilor despre bogățiile și cultura țărilor învecinate și mai îndepărtate, contribuind astfel la intensificarea schimburilor comerciale și culturale cu aceste țări. În 1405, un secol înainte ca Vasco da Gama să fi pornit în jurul Africii ca să ajungă în India, în direcția aceleiași Indii a pornit din porturile sudice ale Chinei o expediție comercială și politico-militară sub conducerea lui Cien He. După ea au urmat alte șase expediții de acest gen. Corăbiile chineze

mergeau în porturile Golfului Persic și treceau departe spre sud, de-a lungul coastei răsăritene a Africii.

Flota comercială chineză era probabil, la acea dată, cea mai numeroasă din lume. Negustorii din India și Peninsula arabică preferau să închirieze corăbii chineze pentru a-și transporta mărfurile. La întoarcere, marinarii chinezi povesteau despre ciudățeniile văzute în țările îndepărtate, și în acest fel fondul de fantezie al povestitorilor se îmbogățea. La începutul perioadei Ming interesul pentru povestirile de călătorie era puternic. Nu cu mult înainte ca U Ceng-en să-și fi scris romanul (sec. XV), apăruseră o serie de povestiri fantastice scrise pe marginea unor călătorii reale din trecut: *Ba sien ciu tin dung iou dzi djuan* (Călătorie spre soare-răsare a opt nemuritoare zâne pogorâte în lume), de U Iuen-tai; *Nan iou dzi* (Călătorie spre miazăzi), de U Siang-dou; *Bei iou dzi* (Călătorie spre miazănoapte), tot de U Siang-dou; *Și you dzi djuan* (Călătorie spre soare-apune), de Iang Djî-hă, care istorisește povestea lui Sun U-cung (Maimuța), călătoria lui Suen Dzang în India și reîntoarcerea lui în China.

La strălucirea literară a acestei epoci au contribuit mult progresul tiparului și, mai ales, revirimentul literar inițiat de Vang Iang-ming și Li Djo-u și continuat de frații Iuan Tzun-dao, Iuan Hun-dao și Iuan Ciun-dao, care militau pentru independența de stil și gândire în literatură.

Frații Iuan erau reprezentanții grupării „Kungan”, care reunise pe literații adversari ai mișcării de „renaștere a antichității”. Promovând deviza „Proza trebuie să fie asemenea celei din epoca Țin și Han, iar poezia asemenea celei din epoca de înflorire a dinastiei Tang”¹⁴⁸, adepții curentului de „renaștere a antichității” copiau forma operelor antice, împrumutând din ele nu numai cuvinte izolate și expresii ieșite din uz, ci și strofe, paragrafe întregi. Această literatură lipsită de individualitate a provocat în permanență critici din partea unor scriitori care cereau libertatea stilului și independența de gândire în literatură¹⁴⁹.

¹⁴⁸ Dinastia Țin : 246—207 î.e.n.; dinastia Han : 206 î.e.n. — 220 e.n.; dinastia Tang: 6.18—907 e.n.

¹⁴⁹ Aceste critici reamintesc înfruntările de același fel din alte literaturi cum a fost, de pildă, *La querelle des anciens et des modernes*, din literatura franceză, continuată cu disputa dintre romantici și clasici.

U Ceng-en și-a conceput și scris romanul în toiul acestei lupte. Independența sa temperamentală l-a așezat de la primele scrieri alături de susținătorii noului curent, ceea ce a avut un puternic ecou în stilul său, îngăduindu-i să trateze romanul liber de orice servituți formale și de fond.

Ca și celelalte romane din perioada Ming, *Călătorie spre soare-apune* își trage izvoarele din povestirile *huapăn*. Cât privește alegerea unei călătorii în țări îndepărtate, drept cadru al romanului, să nu uităm că atracția exercitată asupra cititorilor și ascultătorilor chinezi de povestirile de acest fel era la apogeu. Nu era deci decât firesc ca U Ceng-en să prefere acest cadru pentru a zeflemisi societatea din vremea lui. Călătoria călugărului Suen Dzang fusese secole de-a rândul unul din subiectele cele mai căutate ale povestitorilor populari. Încă din secolul X, adepții călugărului scriseseră *Istoria învățătorului Suen Dzang din timpul dinastiei Tang*, folosind legende răspândite pe seama vestitei călătorii a acestuia în India, cu toate elementele fantastice adăugate de povestitorii populari. Iar în sec. XII-XIV începuse deja să circule pe această temă o nouă versiune *huapăn*, de astă dată în versuri, intitulată *Călătoria după curțile sfinte a călugărului Suen Dzang din timpul dinastiei Tang*, în care apare maimuța năzdrăvană, cu întruchiparea din romanul lui U Ceng-en. Pe baza acestei versiuni se scriseseră două drame, una de U Djang-lin (sec. XIV) și alta de Iang Djî-hă (sec. XV). Printre izvoarele populare mai îndepărtate ale romanului pot fi socotite și o serie de *ciuanți* și povestiri populare foarte vechi: *Maimuța albă*, *Mu Lien își salvează mama din iad* și, mai ales, *Pățaniile împăratului Tai Tsung în lumea subpământeană*, al cărui conținut seamănă foarte mult cu capitolul XI din roman.

U Ceng-en a cunoscut toate aceste povestiri populare și legende, așa cum de altfel o mărturisește în prefața la lucrarea sa *Trepiedul împăratului Jad*. Dar împletind vasta sa cultură cu talentul de prozator și poet, el folosește acest material folcloric într-o formă literară admirabilă, reușind să creeze un gen nou de literatură

chineză, romanul supranatural.

„Piesa lui Iang Djî-hă – scrie scriitorul chinez modern Lu Sin comparând stilul acestuia din lucrarea citată mai sus cu stilul lui U Ceng-en din *Călătorie spre soare-apune* – este scrisă într-o limbă atât de proastă și de neglijentă, încât cu greu poate fi socotită o operă literară. Pe când U Ceng-en, datorită talentului său remarcabil, minții agere, profundeii sale erudiții și stilului ales, a putut să îmbogățească considerabil materialul pe care îl avea la îndemână. *Luând în zeflema societatea contemporană lui, U Ceng-en a înnoit aproape complet tot ce fusese până la el.*”

Perioada dinastiei Ming (1368-1644), îndeosebi ultima parte, în care apare romanul *Călătorie spre soare-apune*, a fost pe drept cuvânt numită „epoca de aur” a romanului clasic chinez. „Cele patru mari romane fermecătoare” – cum sunt cunoscute în istoria literaturii chineze romanele *Trei regate*, *Pe malul apei*, *Călătorie spre soare-apune* și *Floare-de-prun-în-vază-de-aur* – au apărut în această perioadă. Cu excepția primului, ele au fost scrise în ultimii șaptezeci și ceva de ani ai dinastiei Ming. Ca strălucire literară, această epocă este comparabilă, în istoria literaturii chineze, cu epoca renașterii chineze (perioada Tang, sec, VII-X e.n.), iar pe plan universal cu renașterea europeană.

Călătorie spre soare-apune, deși ca tehnică artistică poate părea, la o lectură superficială, un roman fantastic pur și simplu, este totuși un roman realist, iar mijloacele folosite de autor în reflectarea realităților epocii sale îl fac să fie *unic* în genul lui. Unicitatea romanului rezultă dintr-o pluralitate de elemente originale îmbinate, pe care le-am putut astfel defini: *tehnica fanteziei plauzibile, satira alegorică, stilul personal folosit și caracterul profund popular al romanului.*

De la început până la sfârșit, acțiunea romanului este o înlănțuire de aventuri fantastice, cu eroi fabuloși, care trăiesc și se mișcă în locuri imaginare și săvârșesc isprăvi supraomenești. Și totuși, de la primele pagini, latura supranaturală se estompează aproape până la completa dispariție din atenția cititorului, pe măsură ce el ia

cunoștință de trăsăturile caracteristice ale eroilor și de mobilurile acțiunilor; iar până la urmă rămâne cu impresia că citește o relatare plină de umor și de incisivă ironie din viața reală. Ca să realizeze acest efect de fantezie plauzibilă, autorul și-a înzestrat eroii supranaturali cu o trăire interioară omenească. Ei manifestă dorințe și sentimente omenești și fac raționamente obișnuite, pe care cititorul le înțelege și le urmărește ușor. Deși mijloacele cu care eroii își înfăptuiesc gândurile țin de domeniul supranaturalului, totuși dat fiind că sunt folosite pentru împlinirea unor scopuri profund omenești, ele devin, în cursul desfășurării episoadelor, admisibile și deci plauzibile. Apoi, cu toate că, folosind puteri supraomenești, eroii își schimbă în nenumărate rânduri înfățișarea – gâze, pești, păsări, uriași cât muntele și chiar obiecte neînsuflețite – ei își păstrează trăsăturile interioare caracteristice, astfel că cititorul îi recunoaște și le urmărește ușor acțiunile și reacțiunile, în ciuda înfățișării schimbate. În afară de aceasta, episoadele sunt atât de variate, iar înlănțuirea lor atât de neașteptată, încât cititorul este de la primele capitole fascinat de modul în care decurge acțiunea, și ținut într-o tensiune neîntreruptă până la sfârșit. Este o tehnică originală, pe care numai cultura vastă a autorului, împerecheată cu talentul lui de prozator și poet eminent, au putut s-o realizeze la nivelul optim din roman.

Acest efect ar fi fost singur suficient ca să se recunoască romanului o valoare originală excepțională. Dar originalitatea operei lui U Ceng-en nu se reduce la acest efect de fascinare scânteietoare. Ea are un substrat profund uman și mai ales social. Autorul dezvăluie în roman întreaga vitregie a vieții poporului chinez sub așezarea feudală. Și ca să opereze această demascare într-o epocă de răcoale țărănești înăbușite în sânge și de sugrumare a tot ce era gând liber, el recurge la satira alegorică, folosind alegoria cu o finețe greu de încadrat în opreliștile timpului¹⁵⁰, totuși ușor de înțeles de cititorul căruia se adresa (marea masă a poporului în sânul căruia tâlcul alegoriei folosite de el se generalizase). Prins într-un cadru imaginar, însă foarte asemănător celui din viață reală de pe pământ, cititorul chinez a înțeles și înțelege și azi ușor

¹⁵⁰ Din această cauză, mulți scriitori preferau anonimatul, ceea ce explică incertitudinea care exista cu privire la autorii multor scrieri (de ex. romanul *Pe malul apei*).

simbolica folosită de autor. Piersicile nemuririi și vinul ceresc, destinate ospățului pregătit de regina cerului pentru aristocrația cerească, la care Maimuța nu este poftită, simbolizează bunurile alese (adică belșugul) rezervate exclusiv clasei stăpânitoare. Maimuța se înfruptă din ele cu de la sine putere și după aceea duce vin ceresc și supușilor ei, maimuțele de pe pământ – poporul de rând în simbolica autorului – distanța de la cer la pământ reprezentând diferența considerabilă dintre condiția de trai a poporului și cea a cârmuitorilor feudali. Maimuța – înzestrată cu puteri supranaturale (puterea poporului răsculat) – parcurge această distanță în câteva clipe. Trecerea împăratului Tang prin regatul întunericului este o alegorie folosită de autor pentru ca pe de o parte să satirizeze birocrăția epocii, iar pe de altă parte, plimbându-l pe Tang prin locurile de tortură ale sufletelor celor care în viață au schingiuit și jefuit, să-i avertizeze pe cârmuitori de felul cum vor plăti abuzurile de pe pământ în viața viitoare (noțiune budistă) – „în viitor” pur și simplu, în interpretarea cititorului chinez – și să-i îndemne astfel să fie mai drepți și umani cu poporul. Apoi, felul cum Regele-Căpcăunilor împreună cu Stăpânul-Muntelui-Urșilor și Schimnicul-Taur își împart trupul însoțitorului lui Tripitaka, în ordinea puterii fizice a fiecăruia, simbolizează împărțirea între cârmuitorii feudali, de diferite ranguri, a bunurilor stoarse de la popor; încercările împăratului Jad și ale curtenilor de a domoli prin tot felul de momeli pornirile Maimuței de a zdruncina ordinea cerească reflectă încercările unor împărați de a corupe pe căpeteniile răscoalelor țărănești, ș.a. Romanul abundă în alegorii, dar cadrul nu ne permite să dăm decât câteva exemple, strict necesare pentru ușurarea înțelegerii fondului social-politic al romanului.

Folosirea alegoriei pentru o satiră de dimensiunea romanului constituie un alt aspect de originalitate a operei lui U Ceng-en.

În afară de aceasta, autorul alternează satira cu metafore, comparații și alegorii de un adânc înțeles filosofic și o rară frumusețe stilistică. De exemplu, pasajul în versuri în care nemuritorul Subodi destăinuie Maimuței taina nemuririi:

*Nu irosi, păstrează bine izvoarele vieții tale,
Acesta-i sâmburul oricărei divine sau lumești magii.*

*Totu-i cuprins în trei cuvinte, ușor în minte să le ții
Vorbesc de: suflet și de spirit și de prelunga răsufflare,
Păzește-ți-le de aproape și apără-le cât mai tare.
Nu irosi nimic din ele, păstrează-le-n lăcașul lor.
Acesta-i tot ce poți afla și-ți dau eu ca învățător.
Broasca țestoasă fie-ți pildă și șarpele-ncolăcitor.
Atât de bine sunt închise și învelite de-al lor scut,
Încât izvoarele vieții le sunt mereu ca la-nceput.
Chiar dacă lotusul de aur l-ai pune-n miezul unui rug,
Unicele cinci elemente se schimbă, dar nu se distrug,
Se-mbină altfel, se combină și un nou rost redobândesc.
Deci dacă tu astfel vei face, un Buddha vei ajunge-n pace
Sau un nemuritor ceresc.*

Stilul romanului reflectă independența de gândire a lui U Ceng-en. Într-o epocă în care predomina „plagiarea” prozatorilor antici, iar marea majoritate a creațiilor literare erau încă scrise în limba „clasică”, imposibil de înțeles de masa largă a poporului, U Ceng-en și-a scris romanul în graiul poporului, limba chineză vorbită la acea epocă, creând în această limbă un stil nou, eliberat complet de servituțile canonice ale limbii „clasice” și în care proza și poezia, metafora, alegoria și descrierea plastică, folclorul, istoria și maximele filosofice se împletesc într-o măiestrită îmbinare. În roman, U Ceng-en folosește mult versul, ori de câte ori simte nevoia unei prezentări care să răscrolească emoția sau să atragă atenția cititorului: descrierea unei priveliști ori a unei acțiuni în desfășurare, reflecții filosofice, frământarea interioară a unor eroi ș.a. Talentul cu care mânua versul se remarcă nu numai din frumusețea lui poetică, dar și din gama variată de forme folosite pentru a acorda conținutul pasajului respectiv cu stilul cel mai potrivit, ca metrică și accent tonic, și cu nota lirică și chiar efectul onomatopeic corespunzător. Deși acest mod de expunere a fost folosit și de alți scriitori din perioada Ming și chiar din perioadele anterioare, niciunul însă n-a recurs la vers în proporția întâlnită în romanul lui U Ceng-en, fapt ușor explicabil când știm că al a fost, nu numai un prozator eminent, dar și un poet strălucit.

Pentru a releva contribuția poetică din cuprinsul romanului și aportul ei la valoarea literară a întregii opere, traducerea

românească s-a străduit să redea pasajele respective, folosind pe cât posibil metrica și ritmul potrivite cu conținutul lor.

Iată un exemplu de onomatopee, pe care am căutat să o redăm cât mai fidel în românește:

*Porniră în zori spre soare-răsare;
Ieșind din Cetatea-Cea-Blestemată.
Începură târcoale a da peste câmpul
Cu iarbă mărunță. Steaguri acoperă soarele-adesea,
Sirepii cai albi tăiau în linie dreaptă vântul,
Tobele-ntinse de piele bubeie surd, și departe
Puternic din mâini azvârlite sulițe zboară spre țintă.*

În sfârșit, romanul tui U Ceng-en are un caracter profund popular. El a scris în graiul poporului și pentru popor, cu scopul de a-i vorbi de suferințele și doleanțele lui și a putea fi citit și înțeles de el. De aceea simbolica o ia din folclorul chinez, comparațiile din lumea satelor (un rât ca un cioc de foale, o față zbârcită ca o frunză de ceai, verde ca frunza de salcie ș.a.), iar proverbele din gura poporului. Cea mai mare parte a romanului se petrece în lumea satelor. Autorul reflectă în acest fel – totodată – repulsia lui pentru viața orașului, cu luxul și corupția ei, de care i-a fost trist legată amintirea numeroaselor încercări nereușite de a ocupa o dregătorie.

„Basmul” acesta a fost timp de secole cel mai citit și îndrăgit roman al publicului chinez. A fost reeditat de multe ori; pe baza fiecăruia dintre cele o sută de capitole ale romanului s-au făcut dramatizări și adaptări pentru teatrul de marionete și spectacole de bălci ascultate și vizionate de săli pline. Fragmente din roman au fost reproduse în toate creștomatiile și manualele școlare, iar istoricii literaturii chineze îl consideră una din cele mai prețioase creații literare clasice în proză și cel mai minunat roman de aventuri fantastice.

Se poate ca la popularitatea lui și celebritatea lui să fi contribuit și fascinația senzationalului de basm, care de altfel singură a captivat, de la primele pagini, pe cititorul străin neinformați; și fără îndoială că la răspândirea renumelui său în lumea chineză a epocii în care a apărut, a ajutat și faptul că a fost scris în întregime, dintru început, în graiul poporului, spre deosebire de cele mai multe opere literare

culte chineze, scrise în limba „clasică”, mult diferită de limba vorbită.

În realitate, însă, ceea ce i-a creat în rândurile cititorilor chinezi faima unui roman „fermecător”, a fost ecoul larg al *subînțeleșului* cu care autorul a folosit personalitatea eroilor și lanțul isprăvilor lor de basm. Romanul lui U Ceng-en a însemnat în epoca lui și în secolele care i-au urmat un adevărat manifest de luptă. Numai frumusețea artistică excepțională și finețea cu care a filtrat subînțeleșul satiric prin perdeaua de fantastic a unei povestiri populare pot explica faptul că romanul a circulat și a fost citit timp de secole sub ochii vigilenți și necruțători ai stăpânilor.

În cadrul literaturii universale, *Călătorie spre soare-apune* stă, ca valoare artistică și înrudire de simbol, alături de acele mari opere artistice ale omenirii care, trăgându-și izvoarele din mitologie și folclor, preamăresc străduința omului de a-și explica marile uimiri de care s-a izbit în fața naturii și de a birui piedicile întâlnite de-a curmezișul aspirațiilor lui – de genul *Odiseei*, al *Epopiei lui Gilgameș* și al povestirii *Harap Alb* –, iar ca forță și artă de reflectare a condițiilor sociale, alături de marile capodopere literare realiste ale satirei sociale, de genul *Don Quijote* (aceasta creată aproape în același timp cu romanul lui U Ceng-en, ca satiră a aceleiași așezări sociale, cea feudală). Ca și Odiseu în peregrinările lui pe mare ca să ajungă în Itaca, pământul natal, sau ca Harap Alb în călătoria de aducere a fetei lui Roș-Împărat, Tripitaka – ajutat de geniul, forța și voința Maimuței, precum Harap Alb de însoțitorii săi fantastici – întâmpină și biruie un lanț de piedici terestre fabuloase, tot atâtea încercări în calea dorinței lui de a ajunge la capătul călătoriei de aducere a sutrelor.

Călătorie spre soare-apune este o capodoperă care îmbină o odisee terestră cu un basm fantastic, ca să cânte voința umană, resort al unor dramatice aventuri cu puternice rațiuni gnoseologice. Pe acest eșafodaj de fapte și idei se înalță o întreagă scară de valori, la dimensiunile cărora este judecată și apreciată realitatea vieții omenești. Elemente care dau un temei adânc satirei și pun în lumină

caracterul realist și frumusețea artistică a operei.

Pentru cititorul român, romanul lui U Ceng-en prezintă un interes în plus. *Călătorie spre soare-apune* este o adevărată icoană a Chinei medievale și a țărilor Asiei parcurse de pelerinul Tripitaka. La sfârșitul lecturii, cititorul rămâne cu o imagine a vieții sociale și politice din această epocă: organizarea politică și administrativă, confesiunile existente (esența lor doctrinară, ritul, raporturile dintre ele), legislația penală, armele de război și tactica de luptă, cum se călătorea (pașapoarte, vize de tranzit), modul de recrutare a slujbașilor, aspecte din viața diferitelor pături sociale, viața familială, credințe și obiceiuri populare (divinități, vrăjitori, cultul morților), viața aristocrației (arhitectura și interiorul palatelor, ospete), medicina epocii, precizări geografice și istorice, faună și floră ș.a. Toate, presărate plăcut de-a lungul romanului, ilustrează nota exotică a locurilor și epocii în care se petrece acțiunea și ajută pe cititor ca, o dată cu lectura fascinantă a romanului, să se familiarizeze cu mentalitatea și viața poporului chinez în feudalism.

În țările europene în care a fost tradus și editat, *Călătorie spre soare-apune* s-a dovedit a corespunde gustului cititorului, mai mult decât oricare alt roman clasic chinez, iar valoarea artistică și elementele de originalitate ale romanului au îndreptățit critica literară să-l așeze alături de marile opere de artă ale Asiei și lumii întregi.

O carte mare – mai ales o capodoperă a genului narativ – trăiește, nu numai prin calitatea de rod al creației artistice, ci și prin faptul că este o fereastră larg deschisă, din cadrul căreia să se poată vedea în lumină vie o lume, mai depărtată sau mai apropiată în timp și spațiu, cu aspectele ei specifice, cu trăsăturile ei esențiale, înfățișată în chip pregnant prin filtrul revelator al imaginii artistice. Ca toate poemele mari ale omenirii, născută în cadrul unui anumit mediu

natural și istoric, ea îi poartă imaginea prin secole, datorită totodată și unui mesaj izvorât din frământări și aspirații etern umane.

Călătorie spre soare-apune este, fără îndoială, una dintre marile cărți ale omenirii.

CORNELIU RUDESCU

TABEL CRONOLOGIC

Sec. IV e.n. Călugărul budist Fa Sien călătorește în toată India, Ceylon și Sumatra. La întoarcere scrie *Însemnări despre călătoriile în țările budiste*.

Sec. VI începe să se răspândească în China obiceiul recitării în public a povestirilor în proză și în versuri (*pienven*).

596 Se naște Suen Dzung.

629 Convertit la budism și călugărit, Suen Dzung întreprinde un pelerinaj în India. Acest pelerinaj durează aproape 17 ani, timp în care Suen Dzung străbate 50 de regate și împărății.

646 La întoarcere, el scrie *Însemnări despre țările apusului*.

664 Moare Suen Dzung.

Sec. VIII-IX (perioada Tang) înflorește nuvela artistică (*ciuanți*). În nuvela *Maimuța albă*, scrisă în această perioadă, apare o maimuță năzdrăvană (aidoma cu maimuța Hanuman din *Ramayana*), care va servi de model multor personaje ale prozei chineze de mai târziu.

Sec. X. și urm. Pe baza legendelor țesute pe marginea vestitului său pelerinaj în India, se înfiripează *Istoria învățătorului Suen Dzung din timpul dinastiei Tang*, relatată de discipolii călugărului Suen Dzung.

Sec. X-XIII (perioada Sung) Apar și se răspândesc larg povestirile în grai popular (*huapăn*) Textele multor asemenea povestiri au fost păstrate mai târziu în diferite antologii.

Sec. XI-XII *Edda*, culegere de străvechi poeme consemnând tradițiile mitologice și legendele vechilor scandinavi.

1221–1224 Taoistul Kou-Ciu-dzi face o călătorie în țările din apusul Chinei și la întoarcere o istorisește într-o scriere cu același titlu ca romanul lui U Ceng-en.

1298 *Cartea lui Marco Polo*, descrie călătoria pe uscat, din Europa în întreaga Asie, a venețianului Marco Polo; traversează Mongolia și se întoarce prin Sumatra.

Sec. XIII-XIV (perioada Iuan) *Călătoria după cărțile sfinte a călugărului Suen Dzang din timpul dinastiei Tang*, povestire *huapăn* pe tema pelerinajului lui Suen Dzang, în care apare ca personaj o maimuță.

Sec. XIV (sfârșitul perioadei Iuan) U Djang-lin scrie o dramă intitulată *Și iou dzi dza dzii* al cărei subiect e desprins din povestirea *huapăn* pe tema pelerinajului lui Suen Dzang.

În enciclopedia *Iung-Lă* apare povestirea *Și Iou dzi*, cu subiect asemănător.

Sec. XIV Apare culegerea de povestiri arabe (în parte de origine persană) *O mie și una de nopți*.

1532—1564 Scriitorul francez Francois Rabelais publică romanul *Gargantua și Pantagruel*.

Sec. XV (aprox.) Apare o serie de scrieri în care călătorii memorabile din trecut sunt folosite drept pretext pentru relatări fanteziste. Dintre acestea cele mai remarcabile sunt: *Ba sien ciu ciu dung iou dzi djuan* (*Călătorie spre soare-răsare a opt nemuritoare zâne pogorâte în lume*) de U Iuen-tai, *Nan iou dzi* (*Călătorie spre miazăzi*) de U Siang-dou; *Bei iou dzi* (*Călătorie spre miazănoapte*), de asemenea de U Siang-dou, și *Și iou dzi djuan* (*Însemnări despre o călătorie spre soare-apune*) de Iang Djî-hă, care istorisește povestea lui Sun U-cung (Maimuța), călătoria în India a călugărului budist Suen Dzang și reîntoarcerea lui în China.

1500 (aprox.) La Huaian, pe teritoriul provinciei Dziangsu din zilele noastre, se naște U Ceng-en. Data exactă e controversată. Unii istorici afirmă că s-a născut la 1505, alții la 1510.

1545 La examenul provincial din Dziangsu, U Ceng-en obține calificativul *suingungșang* (student excelent), dar nu va reuși să treacă niciodată examenul pentru ocuparea dregătoriilor administrative imperiale.

1560 După numeroase umilințe, U Ceng-en reușește să obțină modesta slujbă de ajutor de administrator al județului Ciangsing.

1567 U Ceng-en demisionează și se retrage la Huaian.

1570 (aprox.) începe să scrie romanul *Călătorie spre soare-apune*. Data exactă la care a isprăvit elaborarea romanului e

necunoscută. De asemenea este necunoscută data exactă a primei ediții a *Călătoriei spre soare-apune*. E însă sigur că romanul a văzut lumina tiparului înainte de moartea autorului.

1572 Poetul portughez Luis de Camoens scrie poemul de *Lusiada* pe tema descoperirii Indiilor orientale de către portughezi, în care Vasco da Gama, eroul principal, este prezentat într-un cadru mitologic.

1567—1580 U Ceng-en scrie numeroase opere în proză, dintre care se cunosc: *O nouă carte despre flori și ierburi și Trepiedul împăratului Jad*, precum și versuri.

1580 U Ceng-en moare.

1590 Ciu Djăng-gan, un concetățean ai lui U Ceng-en, îi publică manuscrisele găsite după moartea sa.

Apare *Călătoria lui Djăng Hă în Oceanul Indian*, de Lo Mao-dăng, care istorisește călătoria navigatorului chinez Djăng Hă, din sec. XV.

1605—1615 Miguel Cervantes scrie *Don Quijote de la Mancha*. Daniel de Foe publică *Robinson Crusoe*, roman de aventuri în ținuturi îndepărtate, pustii.

1780 Apare cea mai cunoscută ediție a romanului *Călătorie spre soare-apune*, sub îngrijirea lui Chen Shih-fun.

1806 Apare o versiune în limba japoneză a *Călătoriei spre soare-apune*, semnată de marele romancier nipon Bakin, ilustrată cu gravuri de Hokusai și Gakutei.

1923 Se tipăresc în limba engleză extrase din *Călătorie spre soare-apune* în lucrarea lui A.H. Giles, *A History of Chinese Literature (O istorie a literaturii chineze)*, reeditată în 1958. Sub titlul *A Mission to Heaven (O misiune în ceruri)*, apare o versiune engleză abreviată a romanului, semnată de Timothy Richard.

1942 Sub titlul *Monkey (Maimuța)*, se publică traducerea selectivă (în 30 capitole) a sinologului englez Arthur Waley.

1947 Apare sub titlul *Monkeys Pilgerfahrt (Pelerinajul Maimuței)* versiunea prescurtată în limba germană a lui G. Boner și M. Nils.

1957 Se publică la Paris prima traducere integrală europeană a celor 100 de capitole ale romanului. Titlul sub care apare este *Și yeou Ki ou - Memoires d'un voyage en Occident (Și iu tzi sau Însemnări dintr-o călătorie în apus)*, semnată de Louis Avenol.

1959 La Moscova apare în limba rusă traducerea integrală a romanului, efectuată de A. Rogacev: U Ceng-en, *Puteșestvie na zapad (Călătorie în apus)*.

1967 Apare în limba română, sub titlul *Călătorie spre soare-apune*, prima ediție a prezentei traduceri a romanului.

C. R.

u ceng-en

«Călătorie spre soare-apune împletește întâmplări reale, consemnate în analele chineze și confirmate de istorie, cu elemente închipuite, fantastice, adăugate de imaginația populară de-a lungul veacurilor, îmbogățite și îmbinate armonios de pana unui mare prozator și poet. Simburele în jurul căruia se înfiripă acțiunea este expediția întreprinsă de călugărul Sŭen Dzang între anii 629—646 e.n., în India... Peripețiile acestei lungi călătorii (care, în grelele condiții din acea vreme, a fost considerată o performanță fără pereche) sînt povestite sub forma unui lung șir de încercări mai presus de puterile omului...

De la început pînă la sfîrșit, acțiunea romanului este o înlănțuire de aventuri fantastice, cu eroi fabuloși, care trăiesc și se mișcă în locuri imaginare și săvîrșesc isprăvi supraomenești. Și totuși, de la primele pagini, latura supranaturală se estompează aproape pînă la completa dispariție din atenția cititorului, pe măsură ce el ia cunoștință de trăsăturile caracteristice ale eroilor și de mobilurile acțiunilor, iar pînă la urmă rămîne cu impresia că are în față o relatare plină de umor și de incisivă ironie din viața reală.»

CORNELIU RUDESCU

Lei 5

editura minerva